

*Mäntyharjun
perusopetuksen
opetussuunnitelma
2016*

Sisällysluettelo

LUKU 1 PAIKALLISEN OPETUSSUUNNITELMAN MERKITYS JA LAADINTA	6
1.1 OPETUSSUUNNITELMAN PERUSTEET JA PAIKALLINEN OPETUSSUUNNITELMA	6
1.2 PAIKALLISEN OPETUSSUUNNITELMAN LAATIMISTA OHJAAVAT PERIAATTEET	7
1.3 PAIKALLISEN OPETUSSUUNNITELMAN ARVIOINTI JA KEHITTÄMINEN	7
1.4 MÄNTYHARJUN PAIKALLINEN OPETUSSUUNNITELMA, TUNTIJAKO JA KESKEISET OPETUSTA OHJAAVAT RATKAISUT	8
LUKU 2 PERUSOPETUS YLEISSIVISTYKSEN PERUSTANA	12
2.1 OPETUKSEN JÄRJESTÄMISTÄ OHJAAVAT VELVOITTEET	12
2.2 PERUSOPETUKSEN ARVOPERUSTA	12
2.3 OPPIMISKÄSITYS	12
2.4 MÄNTYHARJUN PERUSOPETUKSEN ARVOPERUSTA	13
LUKU 3 PERUSOPETUKSEN TEHTÄVÄ JA TAVOITTEET	15
3.1 PERUSOPETUKSEN TEHTÄVÄ	15
3.2 OPETUKSEN JA KASVATUKSEN VALTAKUNNALLISET TAVOITTEET	15
3.3 TAVOITTEENA LAAJA-ALAINEN OSAAMINEN	15
3.4 MÄNTYHARJUN PERUSOPETUKSEN VÄLINEET LAAJA-ALAISEN OSAAMISEN TAVOITTEISIIN PÄASEMISEKSI	16
LUKU 4 YHTENÄISEN PERUSOPETUKSEN TOIMINTAKULTTUURI	18
4.1 TOIMINTAKULTTUURIN MERKITYS JA KEHITTÄMINEN	18
4.2 TOIMINTAKULTTUURIN KEHITTÄMISTÄ OHJAAVAT PERIAATTEET	18
4.3 OPPIMISYMPÄRISTÖT JA TYÖTAVAT	19
4.4 OPETUKSEN EHEYTTÄMINEN JA MONIALAISET OPPIMISKOKONAISUUDET	19
4.5 MÄNTYHARJUN PERUSOPETUKSEN TOIMINTAKULTTUURI	21
LUKU 5 OPPIMISTA JA HYVINVOINTIA EDISTÄVÄ KOULUTYÖN JÄRJESTÄMINEN	24
5.1 YHTEINEN VASTUU KOULUPÄIVÄSTÄ	24
5.2 YHTEISTYÖ	24
5.3 KASVATUSKESKUSTELUT JA KURINPIDOLLISTEN KEINOJEN KÄYTTÖ	26
5.4 OPETUKSEN JÄRJESTÄMISTAPOJA	26
5.5 OPETUKSEN JA KASVATUKSEN TAVOITTEITA TUKEVA MUU TOIMINTA	26
5.6 OPPIMISTA JA HYVINVOINTIA EDISTÄVÄ KOULUTYÖN JÄRJESTÄMINEN MÄNTYHARJUSSA	27
LUKU 6 OPPIMISEN ARVIOINTI	31
6.1 ARVIOINNIN TEHTÄVÄT PERUSOPETUKSESSA	31
6.1.1 FORMATIIVINEN ARVIOINTI	31
6.1.2 SUMMATIIVINEN ARVIOINTI	32
6.2 ARVIOINNIN YLEISET PERIAATTEET	32
6.3 OPPIMISEN JA OSAAMISEN ARVIOINTI	33
6.4 TYÖSKENTELYN ARVIOINTI	33
6.5 KÄYTTÄYTYMISEN ARVIOINTI	33
6.6 OPINNOISSA ETENEMINEN PERUSOPETUKSEN AIKANA	34
6.6.1 OPINNOISSA ETENEMINEN VUOSILUOKITTAIN	34
6.6.2 ETENEMINEN OMAN OPINTO-OHJELMAN MUKAAN	34
6.7 LUKUVUODEN PÄÄTTEEKSI ARVIOITAVAT YHTEISET OPPIAINEET JA VALINNAISET KIELET	34
6.8 PERUSOPETUKSEN PÄÄTTÖARVIOINTI	35
6.8.1 PÄÄTTÖARVOSANAN MUODOSTAMINEN	35
6.8.2 ERITYISTÄ TUKEA SAAVAN OPPILAAN PÄÄTTÖARVIOINTI	35
6.8.3 ARVIOITAVAT YHTEISET OPPIAINEET PÄÄTTÖARVIOINNISSA	35
6.8.4 TAIDE- JA TAITOAINEIDEN OPPIMÄÄRIEN ARVIOINTI PÄÄTTÖARVIOINNISSA	36
6.8.5 VALINNAISTEN AINEIDEN ARVIOINTI PÄÄTTÖARVIOINNISSA	36
6.8.6 JOHONKIN OPPIAINEESEEN TAI ERITYISEEN TEHTÄVÄÄN PAINOTTUVA OPETUS JA PÄÄTTÖARVIOINTI	36
6.9 POISSAOLOJEN VAIKUTUKSET ARVIOINTIIN	36
6.10 ARVIOINNIN UUSIMINEN JA OIKAISU	37
6.11 TODISTUKSET	37

6.11.1 SANALLISET ARVIOT JA NUMEROARVOSANAT TODISTUKSISSA	37
6.11.2 LUKUVUOSITODISTUS	37
6.11.3 VÄLITODISTUS	38
6.11.4 EROTODISTUS	38
6.11.5 PÄÄTTÖTODISTUS	38
6.12 ERITYINEN TUTKINTO JA SIITÄ ANNETTAVAT TODISTUKSET	39
6.13 ARVIOINTI MÄNTYHARJUN PERUSOPETUKSESSA	39
YHTEISTYÖ HUOLTAJIEN KANSSA JA ARVIOINNISTA TIEDOTTAMISEN MUODOT	39
TODISTUKSET	40
KÄYTTÄYTYMISEN ARVIOINTI	40
KÄYTTÄYTYMISEN ARVIOINTI VUOSILUOKILLA 1–3	40
KÄYTTÄYTYMISEN ARVIOINTI VUOSILUOKILLA 4–9	41
LUKU 7 OPPIMISEN JA KOULUNKÄYNNIN TUKI.....	45
7.1 TUEN JÄRJESTÄMISTÄ OHJAAVAT PERIAATTEET	45
7.1.1 OHJAUS TUEN AIKANA	45
7.1.2 KODIN JA KOULUN YHTEISTYÖ TUEN AIKANA	45
7.2 YLEINEN TUKI	46
7.3 TEHOSTETTU TUKI	46
7.3.1 PEDAGOGINEN ARVIO	47
7.3.2 OPPIMISSUUNNITELMA TEHOSTETUN TUEN AIKANA	47
7.4 ERITYINEN TUKI	48
7.4.1 PEDAGOGINEN SELVITYS	48
7.4.2 ERITYISEN TUEN PÄÄTÖS	49
7.4.3 HENKILÖKOHTAINEN OPETUKSEN JÄRJESTÄMISTÄ KOSKEVA SUUNNITELMA	49
7.4.4 OPPIAINEEN OPPIMÄÄRÄN YKSILÖLLISTÄMINEN JA OPETUKSESTA VAPAUTTAMINEN	49
7.4.5 PIDENNETTY OPPIVELVOLLISUUS	50
7.4.6 TOIMINTA-ALUEITTAIN JÄRJESTETTÄVÄ OPETUS	50
7.5 PERUSOPETUSLAISSA SÄÄDETYT TUKIMUODOT	51
7.5.1 TUKIOPETUS	51
7.5.2 OSA-AIKAINEN ERITYISOPETUS	51
7.5.3 OPETUKSEEN OSALLISTUMISEN EDELLYTTÄMÄT PALVELUT JA APUVÄLINEET	51
7.6 OPPIMISEN JA KOULUNKÄYNNIN TUKI MÄNTYHARJUN PERUSOPETUKSESSA	52
LUKU 8 OPPILASHUOLTO	61
8.1 MONIALAINEN OPPILASHUOLLON YHTEISTYÖ	61
8.2 YHTEISÖLLINEN OPPILASHUOLTO	61
8.3 YKSILÖKOHTAINEN OPPILASHUOLTO	62
8.4 OPPILASHUOLTOSUUNNITELMAT	62
8.5 OPPILASHUOLTO MÄNTYHARJUSSA	63
LUKU 9 KIELEEN JA KULTTUURIIN LIITTYVIÄ ERITYISKYSYMYKSIÄ	64
9.1 SAAMELAISET JA SAAMENKIELISET	64
9.2 ROMANIT	64
9.3 VIITTOMAKIELISET	64
9.4 MUUT MONIKIELISET OPPILAAT	64
9.5 KIELI JA KULTTUURIKYSYMYKSET MÄNTYHARJUSSA	65
LUKU 10 KAKSIKIELINEN OPETUS	65
10.1 KAKSIKIELISEN OPETUKSEN TAVOITTEET JA OPETUKSEN JÄRJESTÄMISEN LÄHTÖKOHTIA	65
10.1.1 LAAJAMITTAINEN KAKSIKIELINEN OPETUS	65
10.1.2 SUPPEAMPI KAKSIKIELINEN OPETUS	65
10.2 KAKSIKIELINEN OPETUS MÄNTYHARJUSSA	65
LUKU 11 ERITYISEEN MAAILMANKATSOMUKSEEN TAI KASVATUSOPILLISEEN JÄRJES- TELMÄÄN PERUSTUVA PERUSOPETUS	66
11.1 OPETUKSEN JÄRJESTÄMISEN PERIAATTEET	66
11.2 ERITYISEEN MAAILMANKATSOMUKSEEN TAI KASVATUSOPILLISEEN JÄRJESTELMÄÄN PERUSTUVA PERUSOPETUS MÄNTYHARJUSSA	66
LUKU 12 VALINNAISUUS PERUSOPETUKSESSA	66

12.1 TAIDE- JA TAITOAINEIDEN VALINNAISET TUNNIT.....	66
12.2 VALINNAISET AINEET	66
12.3 VIERAIDEN KIELTEN VAPAAEHTOISET JA VALINNAISET OPPIMÄÄRÄT	67
12.4 VALINNAISUUS MÄNTYHARJUN PERUSOPETUKSESSA	67
LUKU 13 VUOSILUOKAT 1–2	69
13.1 SIIRTYMÄ ESIOPETUKSESTA PERUSOPETUKSEEN SEKÄ VUOSILUOKKIEN 1–2 TEHTÄVÄ	69
13.2 LAAJA-ALAINEN OSAAMINEN VUOSILUOKILLA 1–2	70
13.3 KIELIKASVATUS	74
13.4 OPPIAINEET VUOSILUOKILLA 1–2.....	75
13.4.1 ÄIDINKIELI JA KIRJALLISUUS VUOSILUOKILLA 1–2	75
SUOMEN KIELI JA KIRJALLISUUS VUOSILUOKILLA 1–2.....	76
SUOMI TOISENA KIELENÄ JA KIRJALLISUUS VUOSILUOKILLA 1–2.....	81
13.4.2 TOINEN KOTIMAINEN KIELI VUOSILUOKILLA 1–2	84
13.4.3 VIERAAT KIELET VUOSILUOKILLA 1–2	84
ENGLANTI, A-OPPIMÄÄRÄ	84
13.4.4 MATEMATIIKKA VUOSILUOKILLA 1–2	87
13.4.5 YMPÄRISTÖOPPI VUOSILUOKILLA 1–2	90
13.4.6 USKONTO VUOSILUOKILLA 1–2.....	93
EVANKELISLUTERILAINEN USKONTO VUOSILUOKILLA 1–2.....	94
ORTODOKSINEN USKONTO VUOSILUOKILLA 1–2.....	96
13.4.7 ELÄMÄNKATSOMUSTIETO VUOSILUOKILLA 1–2.....	97
13.4.8 MUSIIKKI VUOSILUOKILLA 1–2	99
13.4.9 KUVATAIDE VUOSILUOKILLA 1–2.....	101
13.4.10 KÄSITYÖ VUOSILUOKILLA 1–2	104
13.4.11 LIIKUNTA VUOSILUOKILLA 1–2	107
13.4.12 OPPILAANOJJAUS VUOSILUOKILLA 1–2.....	109
LUKU 14 VUOSILUOKAT 3–6.....	110
14.1 VUOSILUOKKIEN 2 JA 3 VÄLINEN SIIRTYMÄVAIHE JA VUOSILUOKKIEN 3–6 TEHTÄVÄ	110
14.2 LAAJA-ALAINEN OSAAMINEN VUOSILUOKILLA 3–6	111
14.3 KIELIKASVATUS	116
14.4 OPPIAINEET VUOSILUOKILLA 3–6.....	116
14.4.1 ÄIDINKIELI JA KIRJALLISUUS VUOSILUOKILLA 3–6	117
SUOMEN KIELI JA KIRJALLISUUS VUOSILUOKILLA 3–6.....	117
SUOMI TOISENA KIELENÄ JA KIRJALLISUUS VUOSILUOKILLA 3–6.....	122
14.4.2 TOINEN KOTIMAINEN KIELI	126
RUOTSIN KIELI, B1-OPPIMÄÄRÄ VUOSILUOKILLA 3–6	126
14.4.3 VIERAAT KIELET VUOSILUOKILLA 3–6.....	129
ENGLANTI, A-OPPIMÄÄRÄ	129
SAKSAN KIELI, A2-OPPIMÄÄRÄ VUOSILUOKILLA 3-6	136
VENÄJÄN KIELI, A2-OPPIMÄÄRÄ VUOSILUOKILLA 3–6	139
14.4.4 MATEMATIIKKA VUOSILUOKILLA 3–6	143
14.4.5 YMPÄRISTÖOPPI VUOSILUOKILLA 3–6	151
14.4.6 USKONTO VUOSILUOKILLA 3–6.....	157
EVANKELISLUTERILAINEN USKONTO VUOSILUOKILLA 3–6.....	159
ORTODOKSINEN USKONTO VUOSILUOKILLA 3–6.....	163
14.4.7 ELÄMÄNKATSOMUSTIETO VUOSILUOKILLA 3–6.....	167
14.4.8 HISTORIA VUOSILUOKILLA 4–6	172
14.4.9 YHTEISKUNTAOPPI VUOSILUOKILLA 4–6	175
14.4.10 MUSIIKKI VUOSILUOKILLA 3–6	179
14.4.11 KUVATAIDE VUOSILUOKILLA 3–6.....	183
14.4.12 KÄSITYÖ VUOSILUOKILLA 3–6	191
14.4.13 LIIKUNTA VUOSILUOKILLA 3–6	196
14.4.14 OPPILAANOJJAUS VUOSILUOKILLA 3–6.....	199
LUKU 15 VUOSILUOKAT 7–9	200
15.1 VUOSILUOKKIEN 6 JA 7 VÄLINEN SIIRTYMÄVAIHE JA VUOSILUOKKIEN 7–9 TEHTÄVÄ	

.....	200
15.2 LAAJA-ALAINEN OSAAMINEN VUOSILUOKILLA 7–9	202
15.3 KIELIKASVATUS	208
15.4 OPPIAINEET VUOSILUOKILLA 7–9	208
15.4.1 ÄIDINKIELI JA KIRJALLISUUS VUOSILUOKILLA 7–9	209
SUOMEN KIELI JA KIRJALLISUUS VUOSILUOKILLA 7–9.....	209
SUOMI TOISENA KIELENÄ JA KIRJALLISUUS VUOSILUOKILLA 7–9.....	214
15.4.2 TOINEN KOTIMAINEN KIELI	218
RUOTSIN KIELI, B1-OPPIMÄÄRÄ VUOSILUOKILLA 7–9	218
15.4.3 VIERAAT KIELET VUOSILUOKILLA 7–9	222
ENGLANTI, A-OPPIMÄÄRÄ	222
SAKSAN KIELI, A2-OPPIMÄÄRÄ VUOSILUOKILLA 7–9.....	225
VENÄJÄN KIELI, A2-OPPIMÄÄRÄ VUOSILUOKILLA 7–9	228
SAKSAN KIELI, B2-OPPIMÄÄRÄ VUOSILUOKILLA 7–9.....	232
VENÄJÄN KIELI, B2-OPPIMÄÄRÄ VUOSILUOKILLA 7–9	234
15.4.4 MATEMATIIKKA VUOSILUOKILLA 7–9	237
15.4.5 BIOLOGIA VUOSILUOKILLA 7–9.....	243
15.4.6 MAANTIETO VUOSILUOKILLA 7–9	247
15.4.7 FYSIIKKA VUOSILUOKILLA 7–9	251
15.4.8 KEMIA VUOSILUOKILLA 7–9	257
15.4.9 TERVEYSTIETO VUOSILUOKILLA 7–9.....	262
15.4.10 USKONTO VUOSILUOKILLA 7–9.....	266
EVANKELISLUTERILAINEN USKONTO VUOSILUOKILLA 7–9.....	268
ORTODOKSINEN USKONTO VUOSILUOKILLA 7–9.....	271
15.4.11 ELÄMÄNKATSOMUSTIETO VUOSILUOKILLA 7–9.....	273
15.4.12 HISTORIA VUOSILUOKILLA 7–9	278
15.4.13 YHTEISKUNTAOPPI VUOSILUOKILLA 7–9	282
15.4.14 MUSIIKKI VUOSILUOKILLA 7–9	285
15.4.15 KUVATAIDE VUOSILUOKILLA 7–9.....	290
15.4.16 KÄSITYÖ	293
15.4.17 LIIKUNTA VUOSILUOKILLA 7–9	296
15.4.18 KOTITALOUS VUOSILUOKILLA 7–9.....	299
15.4.19 OPPILAANOJAUS VUOSILUOKILLA 7–9.....	302
LIITE 1: MONIALAINEN OPPIMISKOKONAISUUS	307
LIITE 2: MÄNTYHARJULAINEN KIRJASTOPOLKU.....	309
LIITE 3: MALLIKIRJAINEN PIIRTOSUUNNAT	310
LIITE 4: MALLINUMEROIDEN PIIRTOSUUNNAT	311
LIITE 5: LIIKUNNAN OPETUKSEN ESIMERKKISISÄLTÖJÄ VUOSILUOKILLE 1–6	312

LUKU 1 PAIKALLISEN OPETUSSUUNNITELMAN MERKITYS JA LAADINTA

1.1 OPETUSSUUNNITELMAN PERUSTEET JA PAIKALLINEN OPETUSSUUNNITELMA

Taustalla perusopetuslaki ja -asetus sekä valtioneuvoston asetus tavoitteista ja tuntijaosta

Uusitaan ja päivitetään vastaamaan ympäröivän maailman vaatimuksiin

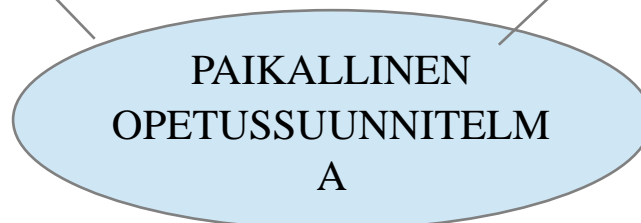

Valtakunnalliset perusteet määräävät, miten paikallinen OPS tehdään

Opetussuunnitelma edistää yhtenäisen perusopetuksen toteutumista

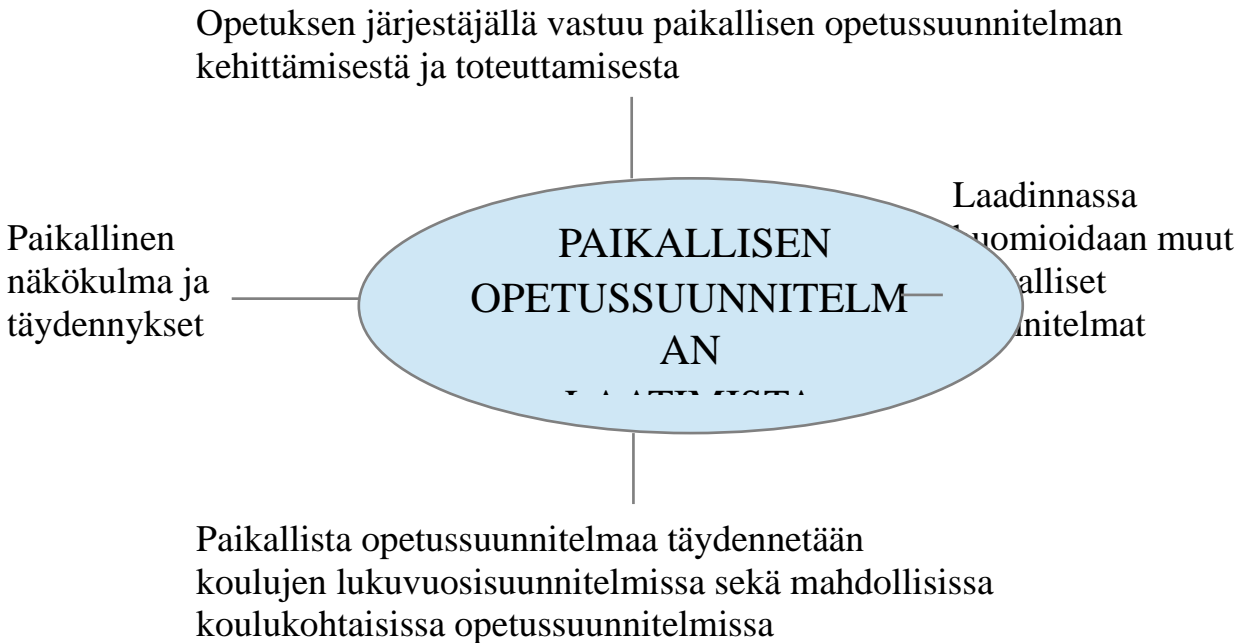
Tehdään valtakunnallisten perusteiden ja paikallisesti päätetyn tuntijaon pohjalta

Luo perustan päivittäiselle koulutyölle

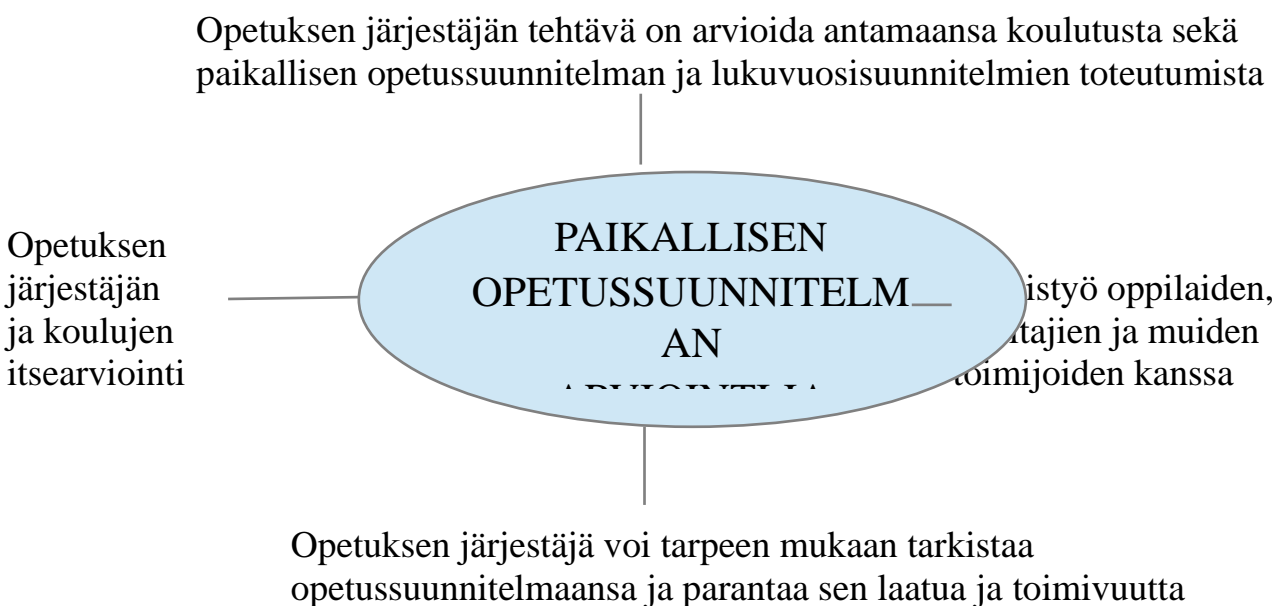

Liittää koulujen toiminnan muuhun paikalliseen lasten ja nuorten hyvinvointia ja oppimista tukevaan toimintaan

1.2 PAIKALLISEN OPETUSSUUNNITELMAN LAATIMISTA OHJAAVAT PERIAATTEET

1.3 PAIKALLISEN OPETUSSUUNNITELMAN ARVIOINTI JA KEHITTÄMINEN

1.4 MÄNTYHARJUN PAIKALLINEN OPETUSSUUNNITELMA, TUNTIJAKO JA KESKEISET OPETUSTA OHJAAVAT RATKAISUT

MÄNTYHARJUN PERUSOPETUKSEN OPETUSSUUNNITELMA JA TUNTIJAKO

Paikallinen opetussuunnitelma ja tuntijako ohjaavat perusopetusta antavien koulujen opetuksen järjestämistä. Mäntyharjun sivistyslautakunta on hyväksynyt Mäntyharjun perusopetuksen opetussuunnitelman 19.4.2016 (Sivistyslautakunnan kokous 19.4.2016, §31 Perusopetuksen opetussuunnitelma 2016).

Opetussuunnitelman arviointia käsittelevät osat päivitettiin lukuvuoden 2020-21 aikana. Sivistyslautakunta hyväksyi lukuun 6 tehdyt muutokset 15.12.2020 (Sivistyslautakunnan kokous 15.12.2020, §86 Perusopetuksen opetussuunnitelman päivittäminen).

Paikallinen tuntijako (ks. s. 9) on vahvistettu 13.10.2015 (Sivistyslautakunnan kokous 13.10.2015, §50 Perusopetuksen tuntijako) ja päivitetty 15.12.2020 (Sivistyslautakunnan kokous 15.12.2020, §87 Perusopetuksen tuntijaon päivittäminen).

Opetussuunnitelman lisäksi koulutyötä ohjaa vuosittain päivitettävä lukuvuosisuunnitelma. Sivistysjohtaja hyväksyy lukuvuosisuunnitelman ja toimintakertomuksen vuosittain. Ne toimivat samalla välineinä arvioida opetussuunnitelman toteutumista. Lisäksi opetussuunnitelman toteutumista arvioidaan kasvatushenkilöstölle, oppilaille ja huoltajille suunnatuilla säännöllisin väliajoin toteutettavilla kyselyillä ja erilaisten itsearviointimenetelmien avulla.

Mäntyharjun perusopetuksen opetussuunnitelma 2016 on luettavissa Mäntyharjun kunnan kotisivuilla.

MÄNTYHARJUN PERUSOPETUKSEN TUNTIJAKO 13.10.2015 (päivitetty 15.12.2020)

	1. lk	2. lk	3.lk	4.lk	5.lk	6.lk	7.lk	8.lk	9.lk	yht.	yli minimin	luokka- aste
Äidinkieli ja kirjallisuus	7	7	6	6	5	4	3	4	3	45	3	3.-6.
Englanti	1	1	2	2	2	2	2	3	3	18	2	1.-2. 7.-9.
Ruotsi	–	–	–	–	–	2	2	2	1	7	1	7.-9.
Matematiikka	3	3	4	4	4	4	4	3	4	33	1	3.-6.
Ympäristöoppi	2	2	3	2	3	3				15	1	3.-6.
Biologia ja maantieto							2	2	3	7		
Fysiikka ja kemia							2	2	3	7		
Terveystieto							1	1	1	3		
Uskonto ja elämäntutkimus	1	1	1	2	1	1	0,5	1,5	1	10		
Historia ja yhteiskuntaoppi	–	–	–	–	3	2	2	2	3	12		
Opinto-ohjaus	–	–	–	–	–	–	0,5	0,5	1	2		
Musiikki	1	1	2	1	1	1	1	1		9	1	3.-6.
Kuvataide	1	1	1	2	1	1	2			9		
Käsityö	2	2	2	2	2	2	*3			15	3	3.-6.
Liikunta	2	2	2	2	3	3	2	3	2	21	1	3.-6.
Kotitalous	–	–	–	–	–	–	3			3		
Valinnaisaineet ja taide- ja taitoaineiden valinnaisaineet	1	1	1	1	1	1	1 ATK	6	6	19		
Vapaaehtoinen A2-kieli (saksa tai venäjä)	–	–	–	2	2	2	2	** (2)	** (2)	(8)		
Yhteensä	21	21	24	24/26	26/28	26/28	31/33	31	31	235/ 243		

*7. luokan käsityöhön käytetty 1 h taito- ja taideaineiden yläkoulun kiintiöstä perusteena mm.

- Käsityönumero on osalle päättötodistusnumero.
- Teknisissä töissä 7. luokka on ensimmäinen luokka-aste, jolloin oppilas saa käyttää kaikkia koneita.

** A2-kielen tunnit kuluttavat 8. ja 9. luokilla oppilaan valinnastuntimäärää eivätkä siis niillä luokilla ole varsinaisen tuntijaon ulkopuolisia tunteja.

OPETUKSEN PAIKALLISET PAINOTUKSET

Mäntyharjun eri kouluasteita yhdistäviä teemoja ovat kansainvälisyys sekä taide- ja kulttuurikasvatus. Kansainvälisyys ja kulttuurikasvatus ovat vahvasti läsnä koulujen arjessa. Kulttuurikasvatus tarkoittaa taidekasvatuksen lisäksi rasminvastaista työtä sekä eri kulttuurien välisen vuorovaikutuksen ja monikulttuurisuuden edistämistä.

Mäntyharjussa kansainvälisyyskasvatukseen on perusopetuksessa panostettu mm. antamalla kieltenopetuksen käyttöön enemmän oppitunteja kuin valtioneuvoston tuntijakoasetus edellyttää. Neljännellä luokalla oppilaan on mahdollista valita vapaaehtoinen A2-kieli tai 8. luokalla B2-kieli. Vuoden 2014 opetussuunnitelma aikaistaa ruotsin opetuksen jo alakoulun 6. luokalla alkavaksi ja opinnot jatkuvat läpi yläkoulun.

Kansainvälisyyteen pyritään myös pitämällä aktiivisesti yhteyttä ystävyyskouluihin ja osallistumalla erilaisiin opintoretkeihin ja vaihto-ohjelmiin sekä hankkeisiin. Myös monilla koulun ulkopuolisilla toimijoilla on kansainvälisyshankkeiden toteuttamisessa oma roolinsa.

Paikallisessa tuntijaossa kulttuuria on tuettu antamalla taide- ja taitoaineiden käyttöön lisätunteja. Taide- ja kulttuurikasvatus ei kuitenkaan ole yksin koulujen harteilla, vaan kulttuurikasvatuksessa tehdään paljon yhteistyötä eri toimijoiden kanssa. Mäntyharjun kulttuuripalvelut on luonteva yhteistyökumppani, samoin kirjasto, musiikkiopisto jne.. Taidekasvatuksessa yhteistyötä tehdään taiteen perusopetusta järjestävän Mäntyharjun kansalaisopiston kanssa.

Kansainvälisyys ja kulttuuri sen kaikissa merkityksissä ovat arvoja, joihin Mäntyharjussa on haluttu panostaa. Se ei kuitenkaan tapahdu muiden arvojen tai oppiaineiden kustannuksella, vaan kansainvälisyyskasvatus ja taide- ja kulttuurikasvatus rikastavat ja eheyttävät mäntyharjulaista perusopetusta. Ajatus on, että niiden avulla toisaalta avataan ovia Mäntyharjusta maailmalle, toisaalta tuetaan paikallisen kulttuuri-identiteetin kehittymistä ja vahvistetaan käsitystä siitä, mitä mäntyharjulaisuus tänä päivänä on.

OPETUSSUUNNITELMAAN LIITTYVÄT MUUT ASIAKIRJAT

Muita Mäntyharjun perusopetuksen opetussuunnitelmaa tukevia paikallisia asiakirjoja ovat:

- Mäntyharjun kunnan esiopetuksen opetussuunnitelma
- Mäntyharjun lukion opetussuunnitelma
- Perusopetukseen valmistavan opetuksen opetussuunnitelma
- Mäntyharjun kunnan hyvinvointikertomus 2013–2016
- Mäntyharjun kunnan varhaiskasvatussuunnitelma
- Mäntyharjun kunnan opiskeluhuollon opas
- Mäntyharjun kunnan tieto- ja viestintätekniikka -suunnitelma
- Taiteen perusopetuksen opetussuunnitelma
- Mäntyharjun kunnan tasa-arvosuunnitelma
- Mikkelin seudun lasten ja nuorten hyvinvoinnin toimintaohjelma
- Mäntyharjun kunnan aamu- ja iltapäivätoiminnan suunnitelma

OHJEITA PAIKALLISEN OPETUSSUUNNITELMAN LUKEMISEEN

Mäntyharjun perusopetuksen opetussuunnitelma noudattaa samaa asioiden käsittelyjärjestystä kuin valtakunnalliset opetussuunnitelman perusteet. Luvut 1–12 kattavat ns. yleisen osan, jossa käsitellään mm. perusopetuksen toimintakulttuuria, erityisopetuksen järjestämistä ja arvostelun yleisiä periaatteita. Luvut 13–15 kattavat eri oppiaineiden opetukseen liittyvät asiat vuosiluokkakokonaisuuksittain jaettuina.

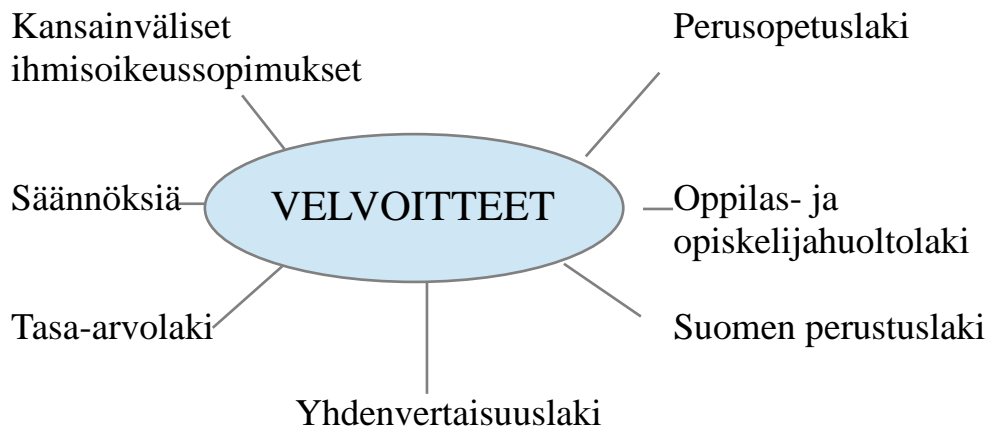
Paikalliseen opetussuunnitelmaan on pyritty tiivistämään valtakunnallisten perusteiden lukujen 1–12 keskeisimmät asiat miellekarttamudossa. Nämä osiot ja niiden otsikot ovat väriltään vaaleansinisiä. Jokaisen osion lopussa on linkki valtakunnallisten perusteiden vastaavaan lukuun ePerusteet-palvelussa, jos haluaa perehtyä aiheeseen tarkemmin. Samoin lopusta löytyvät sivunumerot, joilta ko. luku löytyy Opetushallituksen Perusopetuksen opetussuunnitelman perusteet 2014 -julkaisusta (OPS 2014). Lukuvuoden 2020-21 aikana päivitettyjen arviointia koskevien osuuksien kohdalla sivunumerointia ei ole merkitty.

Mäntyharjun paikallisen opetussuunnitelman osuuksien väri on vihreä. Paikalliset osuudet löytyvät valtakunnallisten perusteiden pohjalta tehtyjen tiivistelmälukujen perästä. Paikallisissa osioissa kuvataan Mäntyharjun perusopetuksen valtakunnallisia perusteita täydentävät näkökulmat ja tarkennukset.

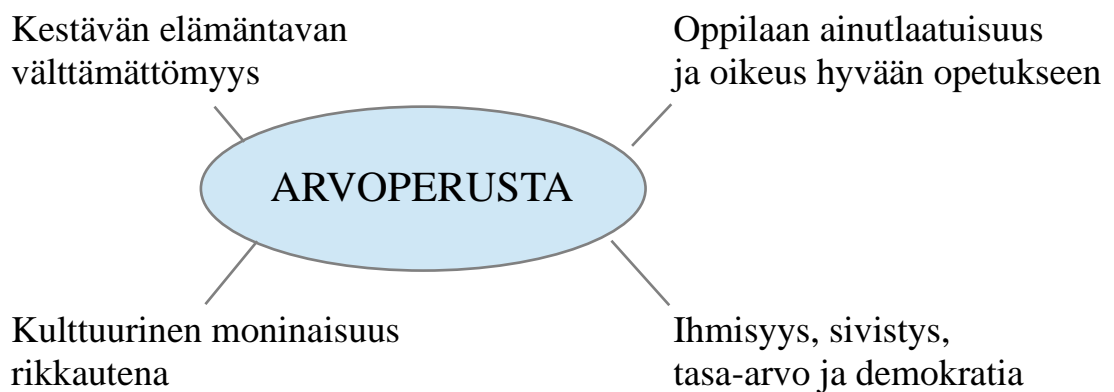
Oppiaineiden osuuksissa luvuissa 13–15 kerrotaan, mitkä ovat eri oppiaineiden tavoitteet ja sisällöt kullakin vuosiluokalla ja mihin oppiaineiden arviointi perustuu. Opetussuunnitelman käytön helpottamiseksi tavoitteet, sisällöt ja arvioinnin osuus on vielä merkitty erivärisillä otsikoilla, tavoitteet keltaisella, sisällöt punaisella ja arviointi violetilla värillä. 1.8.2021 voimaan tulevat päättöarvioinnin kriteerit on linkitetty kunkin oppiaineen kohdalle arviointia käsittelevän luvun loppuun.

LUKU 2 PERUSOPETUS YLEISSIVISTYKSEN PERUSTANA

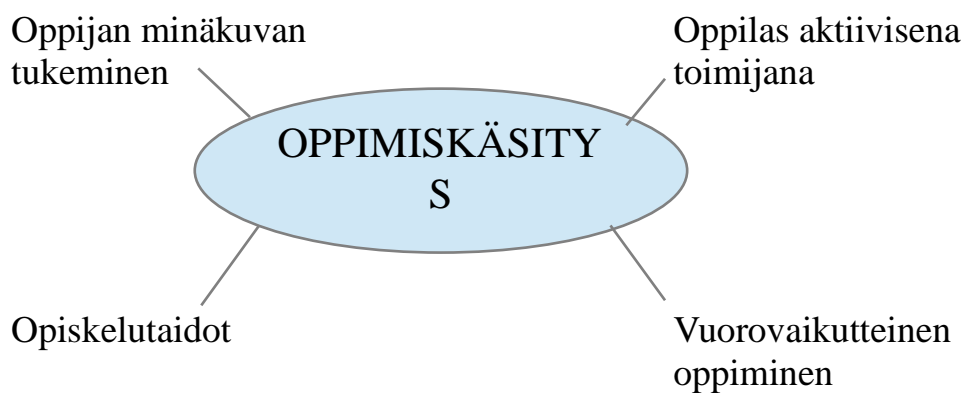
2.1 OPETUKSEN JÄRJESTÄMISTÄ OHJAAVAT VELVOITTEET

2.2 PERUSOPETUKSEN ARVOPERUSTA

2.3 OPPIMISKÄSITYS

Perusopetus yleissivistyksen perustana OPS 2014
OPS 2014: s. 14–17

2.4 MÄNTYHARJUN PERUSOPETUKSEN

ARVOPERUSTA

KULTTUURIN
MONINAISUUS
RIKKAITENA

OPPILAAN AINUTLAATUISUUS
JA
OIKEUS HYVÄÄN
OPETUKSEEN

KESTÄVÄN
ELÄMÄNTAVAN
VÄLTTÄMÄTTÖMYYS

IHMISYYS,
SIVISTYS,
TASA-ARVO JA
DEMOKRATIA

Luottamus

Ystävällisyys

Rehellisyys

Toisen kunnioittaminen

Oikeudenmukaisuus

Vastuullisuus

Hyvä itsetunto

Avarakatseisuus

Nöyryys

Erilaisuuden hyväksyminen

Empaattisuus

Omatoisuus

Edellä mainitut sanat kuvaavat Mäntyharjun perusopetuksen opettajien näkemystä siitä, minkälaisia arvoja koulussa tarvitaan, jotta valtakunnallisen opetussuunnitelman perusteiden arvoperusta voi toteutua. Yllä mainittujen arvojen vaaliminen koulun arjessa takaa sen, että kulttuurinen moninaisuus nähdään rikkautena ja jokainen oppilas ainutlaatuisena. Arvot tukevat tasa-arvon ja demokratian toteutumista ja ovat osa ihmisyyttä, sivistystä ja hyvää opetusta, johon jokaisella oppilaalla on oikeus. Arvot kannustavat näkemään kestävä elämäntavan välttämättömänä tapana toimia.

Mäntyharjun perusopetuksen arvoperustaa luotaessa on kuultu myös oppilaita ja heidän huoltajiaan. Lukuvuoden 2014–2015 aikana teetettiin huoltajilla kysely, jossa kysyttiin, mitkä yllä mainituista arvoista ovat heidän mielestään ne tärkeimmät, joita koulun tulisi välittää. Huoltajat nostivat tärkeimmiksi arvoiksi toisen kunnioittamisen, rehellisyyden, oikeudenmukaisuuden, vastuullisuuden ja hyvän itsetunnon.

Oppilaiden arvokysely toteutettiin askartelemalla. Jokainen Mäntyharjun peruskoululainen teki

itsestään paperinuken, johon liimasi kolme ominaisuutta, jotka vastasivat kysymykseen ”Millainen haluaisin olla?”. Paperinuket liimattiin luokkakuviksi. Oppilaiden mielestä kolme tärkeintä arvoa ovat luottamus, oikeudenmukaisuus ja rehellisyys.

Arvoperustan ja oppimiskäsityksen toteutumista seurataan ja arvioidaan

- koulujen arjessa päivittäin mm. pitämällä kiinni yhteisesti sovituista käytännöistä ja säännöistä
- säännöllisissä arvokeskusteluissa, jotka ovat olennainen osa perusopetuksen ja koulujen toimintakulttuurin päivitstyötä
- erilaisten itsearviointien ja kyselyiden muodossa.

Oppilaiden arvokysely toteutettiin askartelemalla luokkakuvat.

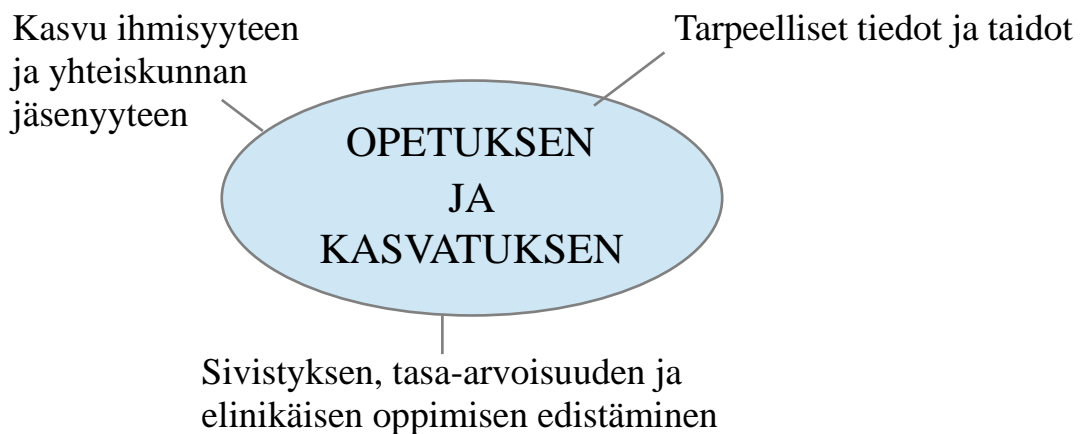

LUKU 3 PERUSOPETUKSEN TEHTÄVÄ JA TAVOITTEET

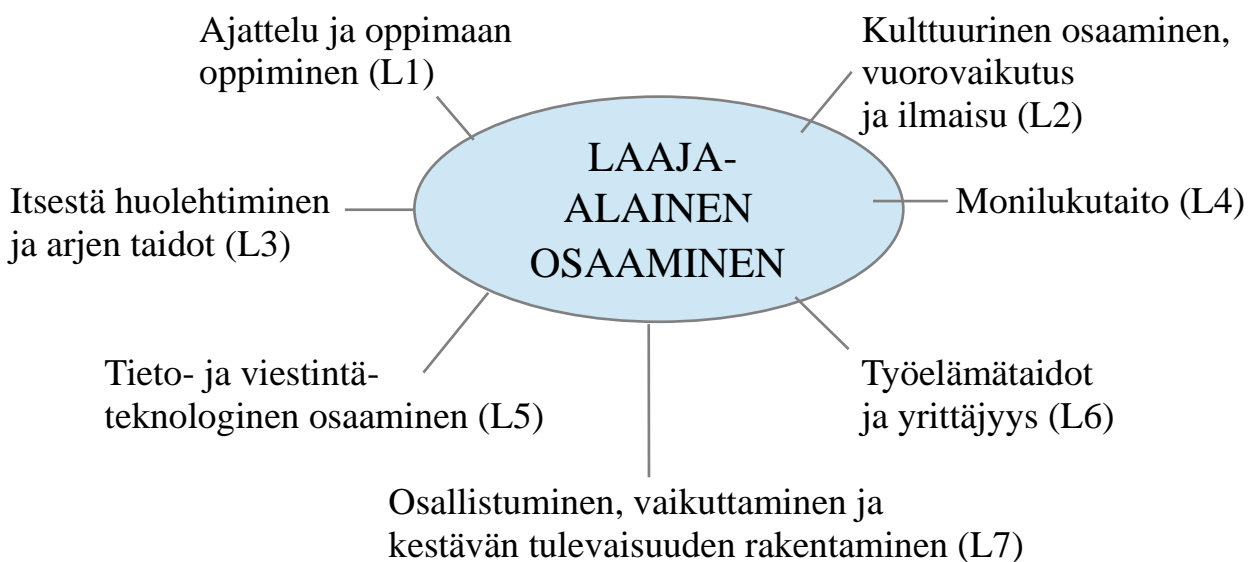
3.1 PERUSOPETUKSEN TEHTÄVÄ

3.2 OPETUKSEN JA KASVATUKSEN VALTAKUNNALLISET TAVOITTEET

3.3 TAVOITTEENA LAAJA-ALAINEN OSAAMINEN

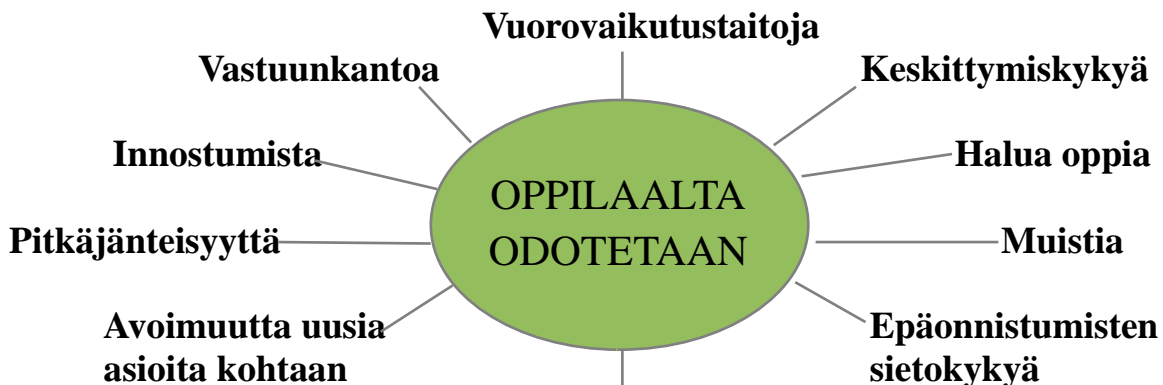

Perusopetuksen tehtävä ja yleiset tavoitteet OPS 2014
Laaja-alainen osaaminen
OPS 2014: 18–24

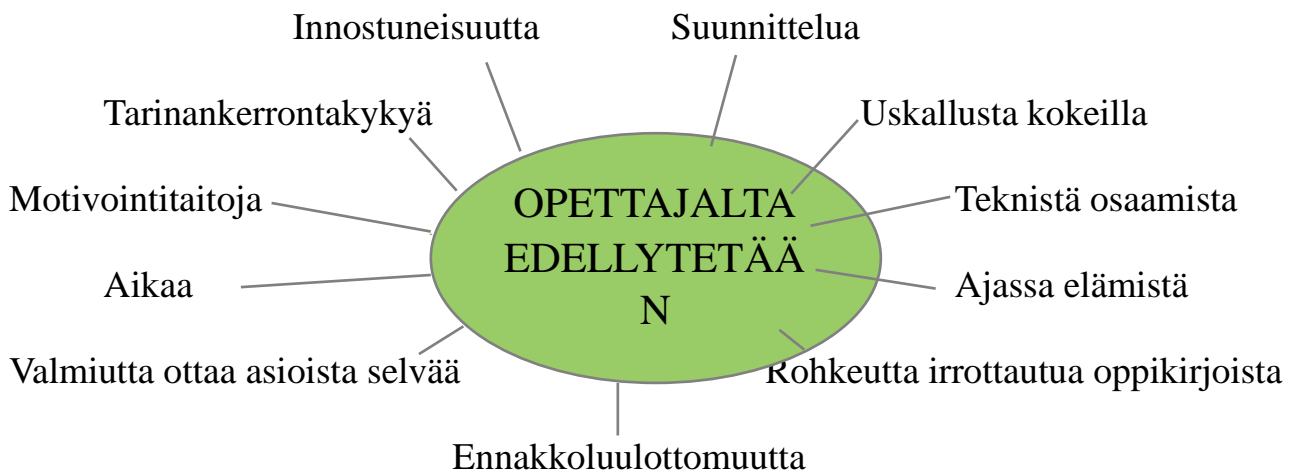
3.4 MÄNTYHARJUN PERUSOPETUKSEN VÄLINEET LAAJA-ALAISEN OSAAMISEN TAVOITTEISIIN

PÄÄSEMISEKSI

Jotta valtakunnallisissa opetussuunnitelman perusteissa määritellyt laaja-alaisen osaamisen tavoitteet voivat toteutua

Aina ei vaadita erityisesti mitään:
joskus itse kokemus voi jäädä lapsen mieleen
ja hän ymmärtää sen merkityksen vasta myöhemmin elämässään.

Välineitä
(myös oppilaiden omat tulee huomioida)

Erilaisia ja monipuolisia materiaaleja

Laaja-alaisen osaamisen tavoitteiden toteutumisesta huolehditaan mm.

- tukemalla oppilasta, kun hän harjoittelee yllä mainittuja taitoja

- kouluttamalla opettajia säännöllisesti
- pitämällä yllä keskustelua yllä mainituista odotuksista, edellytyksistä ja vaatimuksista
- luomalla laaja-alaiseen osaamiseen kannustavaa toimintakulttuuria
- tekemällä aktiivisesti yhteistyötä toisten oppilaiden, luokkien, opettajien, kotien ja muiden koulun ulkopuolisten yhteistyötahojen kanssa
- jakamalla tietoa ja kokemuksia.

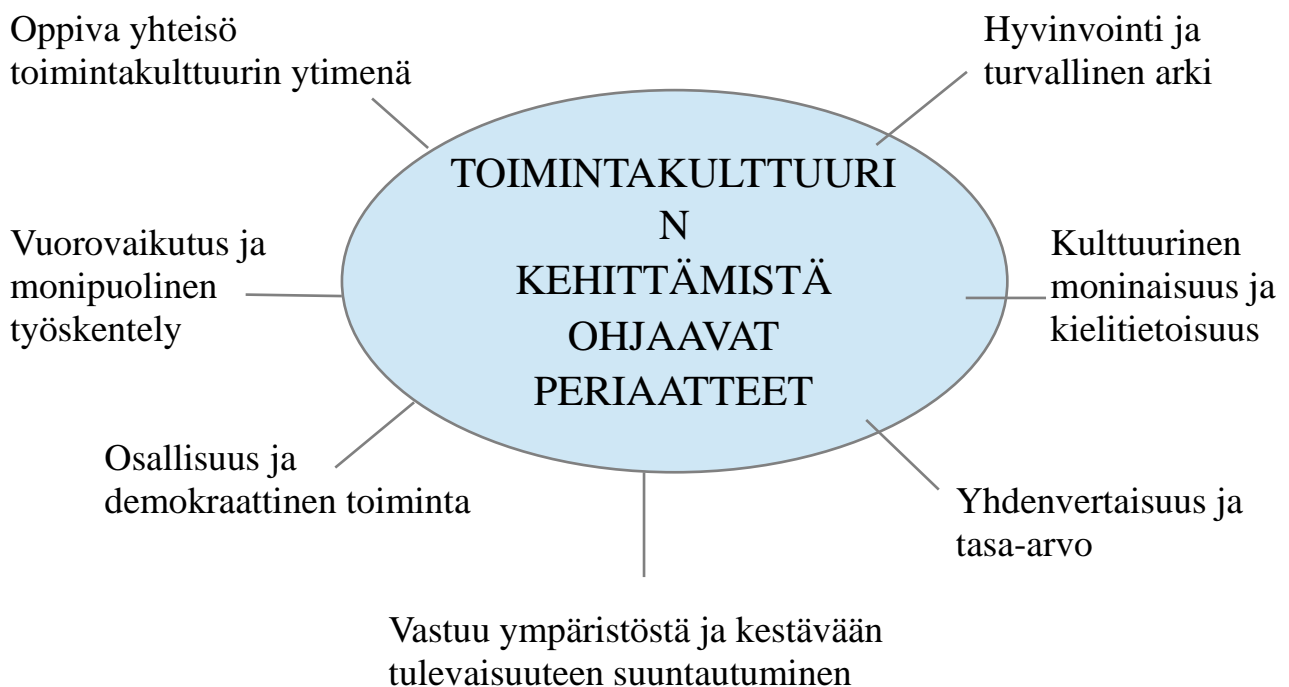
Laaja-alaisen osaamisen tavoitteiden toteutumista seurataan mm.

- pitämällä yllä keskustelua yllä mainituista odotuksista, edellytyksistä ja vaatimuksista
- jakamalla tietoa ja kokemuksia
- eri toimijoilla (oppilas, opettajat, kouluyhteisö, huoltajat jne.) tarvittaessa teetettävien itsearvointien ja kyselyiden avulla.

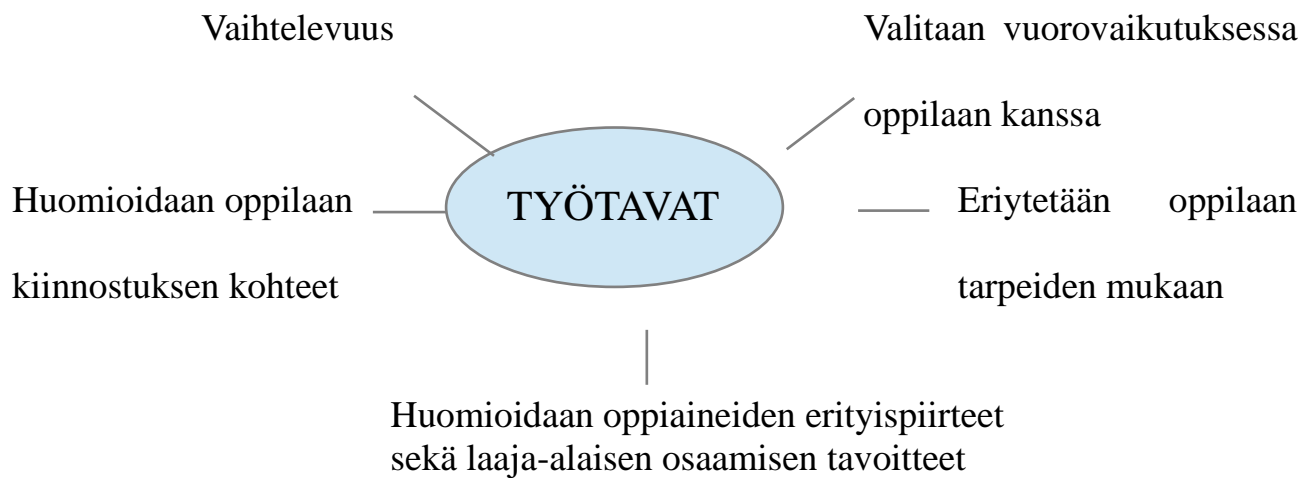
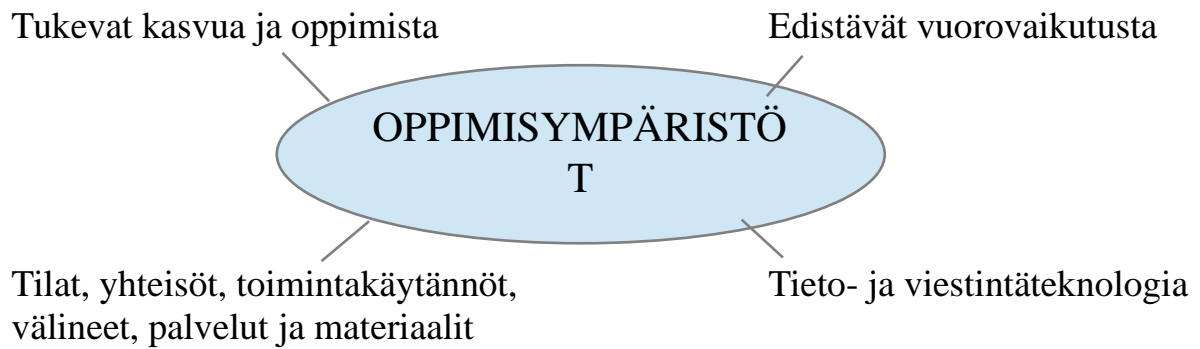
4.1 TOIMINTAKULTTUURIN MERKITYS JA KEHITTÄMINEN

4.2 TOIMINTAKULTTUURIN KEHITTÄMISTÄ OHJAAVAT PERIAATTEET

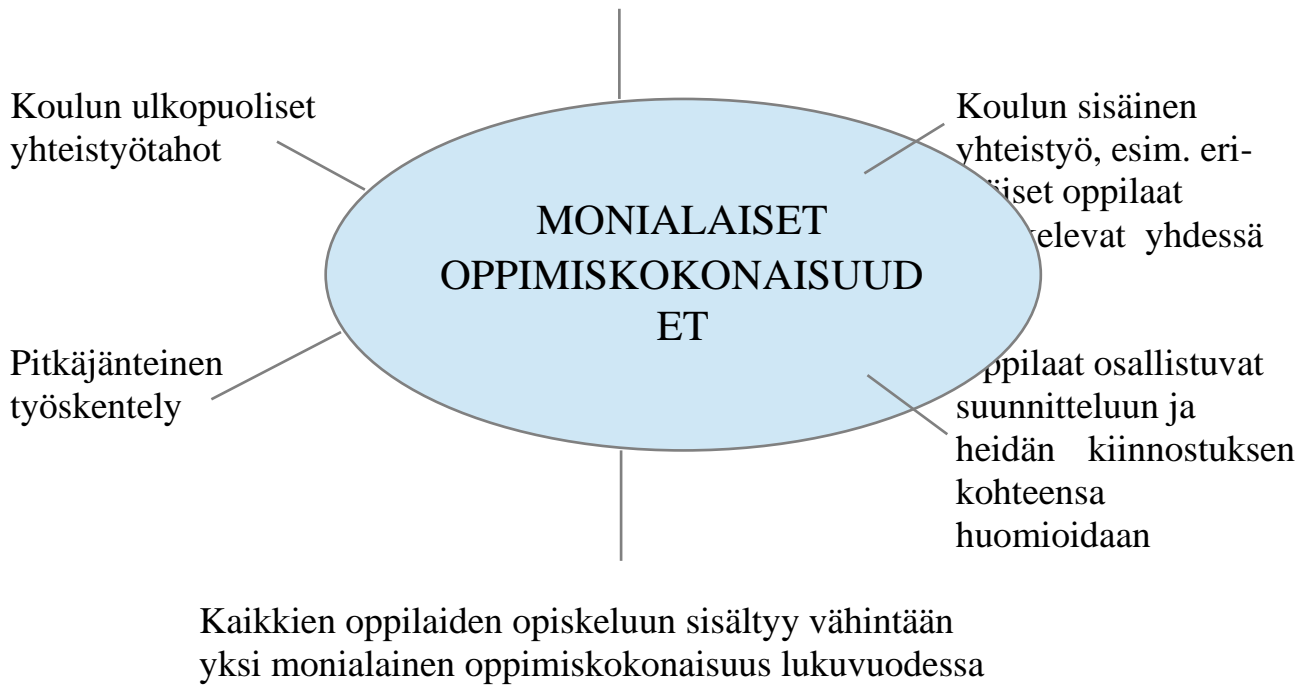
4.3 OPPIMISYMPÄRISTÖT JA TYÖTAVAT

4.4 OPETUKSEN EHEYTTÄMINEN JA MONIALAISET OPPIMISKOKONAISUUDET

Opetusta eheyttäviä ja oppiaineiden yhteistyöhön perustuvia opiskelujaksoja

[Yhtenäisen perusopetuksen toimintakulttuuri OPS 2014](#)
OPS 2014: s. 26–32

4.5 MÄNTYHARJUN PERUSOPETUKSEN TOIMINTAKULTTUURI

- Mäntyharjun perusopetuksen toimintakulttuuria määrittelevät valtakunnallisissa opetussuunnitelman perusteissa nimetyt periaatteet (ks. luvut 4.1 ja 4.2).
- Toimintakulttuurin kehittymistä **edistetään** koulun arjessa mm.
 - pitämällä yllä keskustelua toimintakulttuurista
 - panostamalla hyvinvointiin ja turvalliseen arkeen:
 - yhteisesti sovitut säännöt
 - kouluviihtyvyys
 - nollatoleranssi kiusaamisessa
 - työturvallisuus jne.
 - tekemällä tiivistä yhteistyötä oppilaskunnan ja vanhempaintoimikunnan kanssa
 - tekemällä yhteistyötä koulun ulkopuolisten tahojen kanssa
 - kiinnittämällä huomiota ympäristöasioihin ja tekemällä arjessa ekologisia valintoja
 - tukemalla kulttuurista moninaisuutta ja kielitietoisuutta mm. rohkaisemalla oppilaita oman kulttuuri-identiteetin rakentamisessa ja tarjoamalla monipuolista kieltenopetusta.
- Toimintakulttuuria ja sen kehittämisen periaatteiden toteutumista **arvioidaan** säännöllisesti mm.
 - pitämällä yllä keskustelua toimintakulttuurista
 - lukuvuosisuunnitelmia tarkastelemalla ja päivittämällä
 - eri toimijoilla (oppilas, opettajat, kouluyhteisö, huoltajat jne.) tarvittaessa teetettävien itsearvointien ja kyselyiden avulla.

MÄNTYHARJUN PERUSOPETUKSEN OPPIMISYMPÄRISTÖT JA TYÖTAVAT

- Mäntyharjun perusopetuksen oppimisympäristöt ja työtavat perustuvat opetussuunnitelman perusteiden oppimisympäristöjä ja työtapoja koskeviin määritelmiin (ks. luku 4.3).
- Mäntyharjun perusopetuksessa hyödynnetään aktiivisesti lähiympäristöä ja tehdään yhteistyötä monien koulun ulkopuolisten tahojen kanssa. Esimerkiksi lähiluonto, kirjasto, Kisalan liikuntakeskus ja lukion tilat ovat aktiivisessa käytössä. (Mahdollisia yhteistyötahoja, ks. s. 21–22.)
- Oppilaiden osallistamisen ja yhteisöllisen oppimisen tukena käytetään tieto- ja viestintäteknologiaa, esimerkiksi tabletteja, tietokoneita ja älytauluja. Tavoite on, että laitteita olisi tulevaisuudessa käytössä vielä nykyistäkin enemmän. Oppilaiden omia laitteita hyödynnetään mahdollisuuksien mukaan. Laitteiden käyttö kehittää oppilaiden TVT-taitoja ja kannustaa yhteisölliseen tiedonrakentamiseen.
- Oppimisympäristöjen kehittämisessä kiinnitetään huomiota koko kouluyhteisön hyvinvointiin sekä viihtyvyyteen mm.
 - pitämällä huolta koulurakennusten kunnosta
 - parantamalla mahdollisuuksien mukaan tilojen toimivuutta ja huomioimalla eri oppiaineiden erilaiset tarpeet
 - kiinnittämällä huomiota ergonomiaan, esteettömyyteen, valaistukseen, akustisiin olosuhteisiin, sisäilman laatuun ja muihin opiskeluun vaikuttaviin ulkoisiin seikkoihin
 - panostamalla välituntialueiden viihtyisyyteen
 - pitämällä huolta turvallisuusasioista (turvallisuussuunnitelmat, henkilökunnan tiedottaminen ja kouluttaminen)
 - noudattamalla yhteisesti sovittuja sääntöjä.
- Työtapoja vaihdellaan monipuolisesti ja niiden valinnan lähtökohtana ovat opetukselle ja oppimiselle asetetut tavoitteet sekä oppilaiden tarpeet, edellytykset ja kiinnostuksen kohteet.
- Eri oppiaineille ja luokka-asteille ominaisia työtapoja on kuvattu tarkemmin oppiaineita

OPETUKSEN EHEYTTÄMINEN MÄNTYHARJUSSA

- Mäntyharjun perusopetuksessa opetus on pääosin ainejakoista.
- Mäntyharjun perusopetuksessa opetusta eheytetään esim.
 - opiskelemalla samaa teemaa eri oppiaineissa samanaikaisesti tai peräkkäin
 - järjestämällä erilaisia teemapäiviä ja -viikkoja, joiden aikana useissa oppiaineissa käsitellään samaa teemaa
 - osallistumalla erilaisiin tapahtumiin tai järjestämällä niitä itse
 - tekemällä yhteistyötä koulun ulkopuolisten tahojen kanssa
 - tekemällä opintoretkeä tai lähtemällä leirikouluun
 - suunnittelemalla ja toteuttamalla monialaisia oppimiskokonaisuuksia
 - soveltamalla erilaisia eheyttäviä menetelmiä, kuten tutkiva oppiminen, ongelmalähtöinen oppiminen ja projektioppiminen.

MONIALAISET OPPIMISKOKONAISUUDET MÄNTYHARJUSSA

- Kaikkien oppilaiden opintoihin sisältyy vähintään yksi monialainen oppimiskokonaisuus lukuvuodessa.
- Tavoite on, että oppimiskokonaisuus vastaa tuntimäärältään vähintään oppilaan yhden kouluviikon tuntimäärää. Työskentelyyn voidaan käyttää esim. yhden viikon kaikki oppitunnit ja muut koulutyöhön liittyvät tilanteet tai se voidaan toteuttaa pidemmällä aikavälillä.
- Oppilaat osallistuvat oppimiskokonaisuuksien suunnitteluun esim. suunnittelemalla sisältöjä, rajaamalla tutkimuskysymyksiä, ehdottamalla työtapoja ja miettimällä ajankäyttöä ja sitä, miten opittu tai tuotettu tieto dokumentoidaan ja jaetaan.
- Oppimiskokonaisuudet dokumentoidaan jo suunnitteluvaiheesta lähtien ja niiden toteutumista arvioidaan oppilaiden kanssa jokaisen oppimiskokonaisuusjakson päätyttyä.
- Opetuksen järjestäjä seuraa oppimiskokonaisuuksien toteuttamista. Isot monialaiset oppimiskokonaisuudet suunnitellaan lukuvuosikohtaisesti ja liitetään osaksi lukuvuosisuunnitelmaa. Lisäksi lukuvuoden aikana voidaan toteuttaa pienempiä opetusta eheyttäviä projekteja.
- Opiskelukokonaisuuksien toteuttamisessa voidaan hyödyntää oppilaiden vapaa-ajalla hankkimia taitoja. Oppilaat voivat toimia toistensa opastajina ja ohjaajina.
- Monialaisten oppimiskokonaisuuksien toteuttamisessa tehdään aiheesta riippuen yhteistyötä myös koulun ulkopuolisten tahojen kanssa. Mahdollisia yhteistyötahoja ovat
 - Mäntyharjun lukio ja varhaiskasvatuksen eri yksiköt
 - kauempanakin sijaitsevat muut oppilaitokset esim. internetin välityksellä
 - ystävyyskoulut
 - vanhemmat
 - kirjasto
 - kansalaisopisto
 - kunnan muut palvelusektorit, esim. nuorisotoimi, kulttuuritoimi ja liikuntatoimi, sosiaali- ja terveystoimet jne.
 - Etelä-Savon pelastuslaitos
 - Taidekeskus Salmela
 - musiikkiopisto
 - seurakunnat
 - paikalliset yritykset
 - erilaiset järjestöt, esim. palokuntanuoret, partiolaiset, Mäntyharjun Martat,

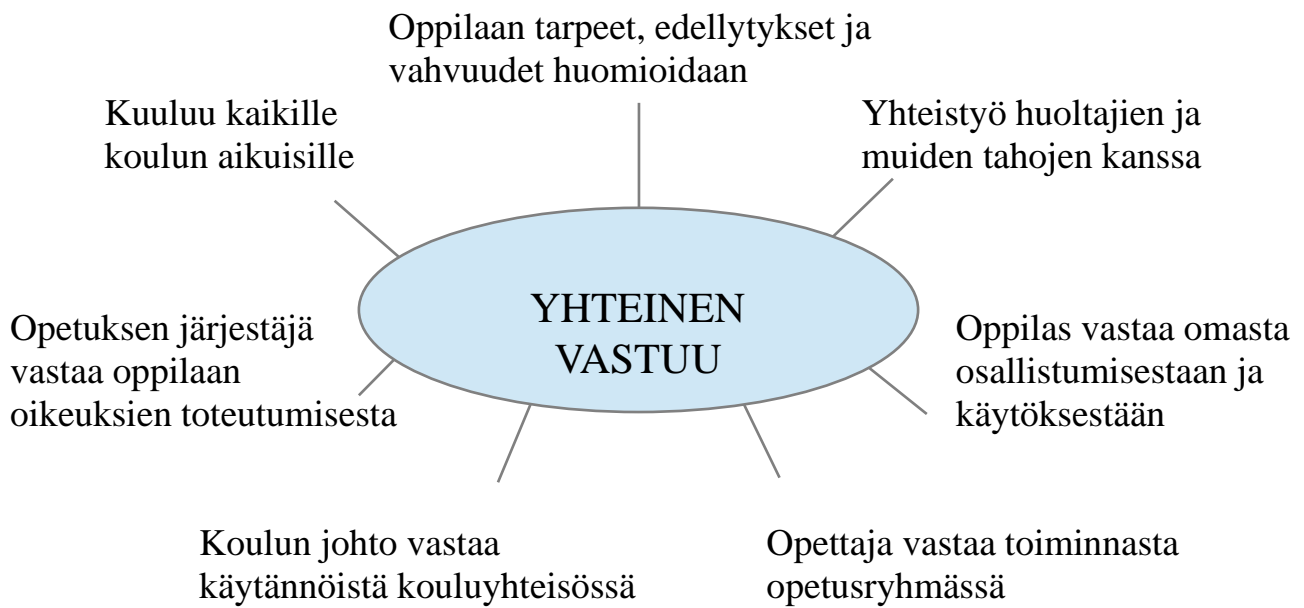
urheiluseurat, 4H, MLL, kuvataideyhdistys ym.

LIITE 1: Monialainen oppimiskokonaisuus -lomake.

Mallina oleva lomake sisältää ne asiat, jotka oppimiskokonaisuutta suunniteltaessa tulee huomioida.

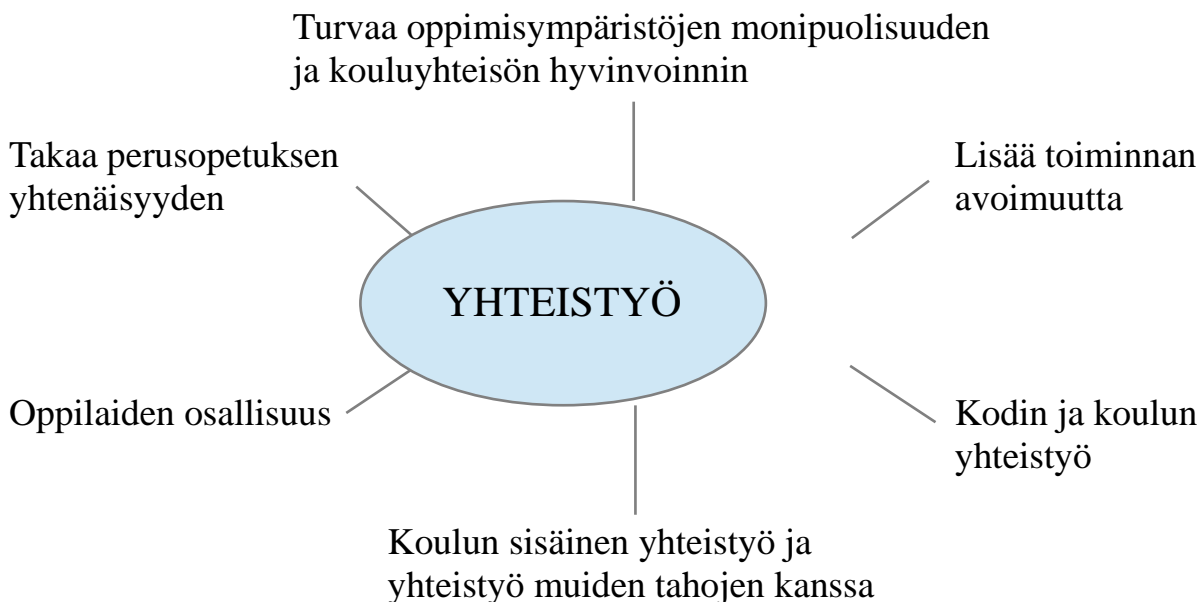
LUKU 5 OPPIMISTA JA HYVINVOINTIA EDISTÄVÄ KOULUTYÖN JÄRJESTÄMINEN

5.1 YHTEINEN VASTUU KOULUPÄIVÄSTÄ

Yhteinen vastuu koulupäivästä OPS 2014
OPS 2014: 34

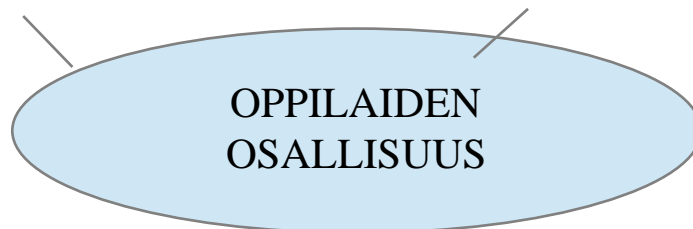
5.2 YHTEISTYÖ

Oman koulutyön, ryhmän toiminnan ja koulun yhteisen

Yhteistyön kehittäminen ja arviointi

toiminnan suunnittelu

Oppilaskuntatoiminta

Koulu tukee kasvatustehtävässä
ja huolehtii opetuksesta

Ensisijainen vastuu
kasvatuksesta huoltajalla

Luottamus, tasavertaisuus
ja keskinäinen kunnioitus

KODIN JA KOULUN
YHTEISTYÖ

Tiedottaminen ja
säännöllinen palaute

Vanhempainyhdistys

Henkilökohtaiset ja ryhmätapaamiset
sekä TVT:n hyödyntäminen

Henkilöstön yhteistyö

KOULUN SISÄINEN
YHTEISTYÖ JA
YHTEISTYÖ
MUIDEN

Varhaiskasvatus,
esiopetus ja toisen
asteen oppilaitokset

Kerhotoiminta, aamu-
ja iltapäivätoiminta

Nuoriso-, liikunta-, kirjasto- ja
kulttuuritoimi sekä muut toimijat

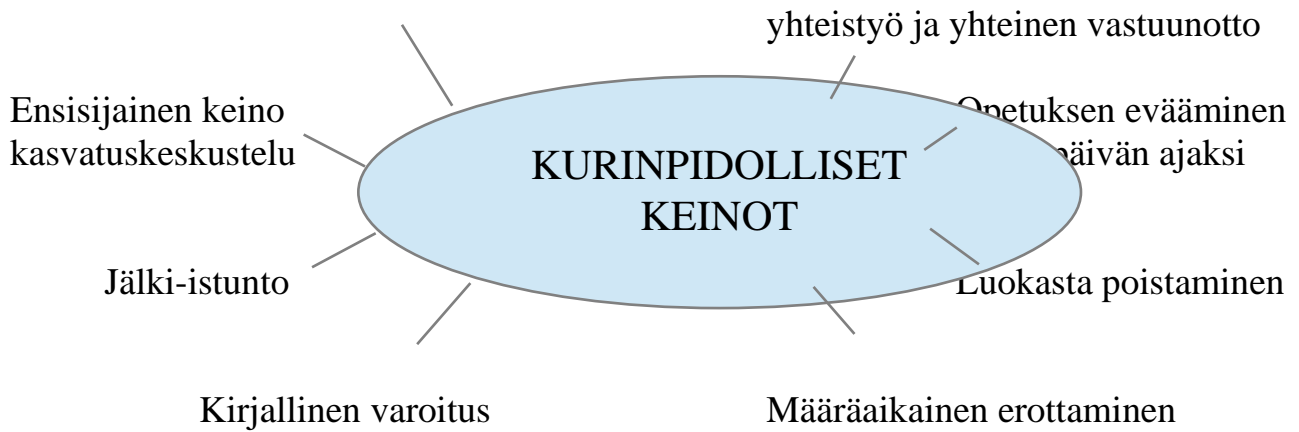
Yhteistyö OPS 2014

OPS 2014: 35–36

5.3 KASVATUSKESKUSTELUT JA KURINPIDOLLISTEN KEINOJEN KÄYTTÖ

Varmistavat turvallisuutta ja työrauhaa

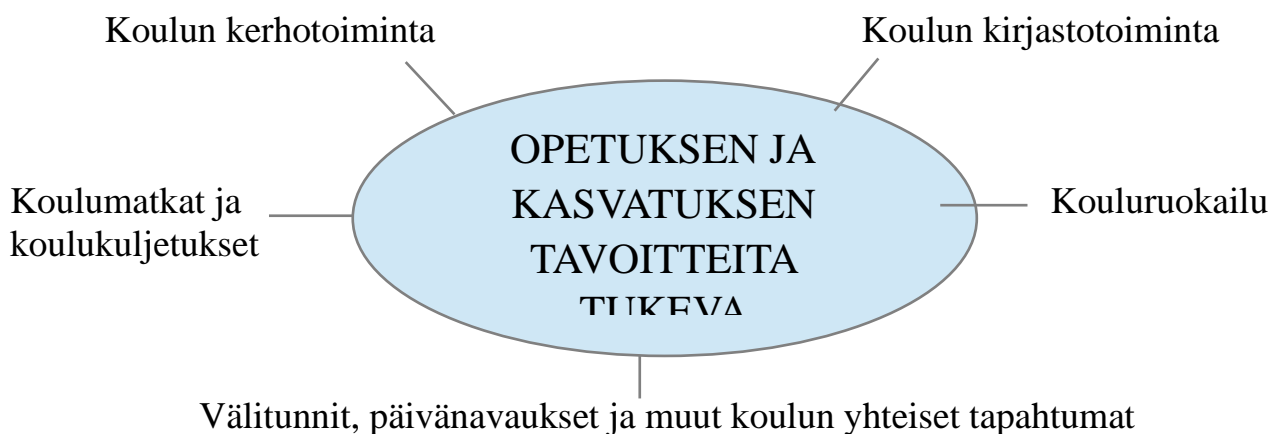
Opettajan ohjaus ja palaute,

5.4 OPETUKSEN JÄRJESTÄMISTAPOJA

5.5 OPETUKSEN JA KASVATUKSEN TAVOITTEITA TUKEVA MUU TOIMINTA

Kasvatuskeskustelut ja kurinpidollisten keinojen käyttö OPS 2014
 Opetuksen järjestämistapa OPS 2014
 Opetuksen ja kasvatuksen tavoitteita tukeva muu toiminta OPS 2014
 OPS 2014: 36–43

5.6 OPPIMISTA JA HYVINVOINTIA EDISTÄVÄ KOULUTYÖN JÄRJESTÄMINEN MÄNTYHARJUSSA

YHTEINEN VASTUU KOULUPÄIVÄSTÄ

Kaikki kouluyhteisön jäsenet – aikuiset ja lapset – ovat yhdessä vastuussa hyvästä ja turvallisesta koulupäivästä. Myös huoltajilla ja muilla yhteistyötahoilla on oma osuutensa sen toteutumisessa.

Mäntyharjun perusopetuksessa oppimista ja hyvinvointia edistävät mm.

- KiVa Koulu -toiminta
- koulukummi- ja tukioppilastoiminta
- oppilaskunta- ja vanhempainyhdistystoiminta
- kerhotoiminta
- erityisopetus ja koulunkäynninohjaajat
- terveydenhoidon palvelut
- yhteistyö muiden koulutyön sujuvuutta tukevien tahojen kanssa.

Perusopetuksen tehtävän toteuttamista tukevia käytännön järjestelyjä kuvataan tarkemmin lukuvuosisuunnitelmissa ja lukuvuositedotteissa.

YHTEISTYÖ

Oppilaiden osallisuus

Perusopetuslain mukaan koululla tulee olla oppilaskunta. (47 a §)

”...koululla tulee olla sen oppilaista muodostuva oppilaskunta. Oppilaskunta voi olla useamman koulun yhteinen. Oppilaskunnan tehtävänä on edistää oppilaiden yhteistoimintaa, vaikutusmahdollisuuksia ja osallistumista sekä kehittää oppilaiden ja opetuksen järjestäjän välistä yhteistyötä.”

Kaikki koulun oppilaat muodostavat oppilaskunnan. Oppilaskunnan oma-aloitteista ja itsenäistä tahdonmuodostusta varten oppilaskunnalle on valittava hallitus ja toimihenkilöt. Oppilaskunnan tueksi nimetään oppilaskunnan ohjaava opettaja.

Hallitukseen voidaan valita edustaja esimerkiksi jokaiselta luokalta keskustelun ja vaalin kautta. Näin saadaan suora yhteys luokkien ja oppilaskunnan hallituksen välille. Valintaprosessi riippuu koulun koosta. Olennaista on, että hallituksen jäsenten ja toimihenkilöiden valinnassa noudatetaan demokraattisen vaalin periaatteita.

Oppilaskunnalle valitaan ainakin puheenjohtaja. Muita toimihenkilöitä voivat olla oppilaskunnan varapuheenjohtaja(-t) ja sihteeri. Lisäksi oppilaskunta voi halutessaan nimetä muita pysyviä tai tilapäisiä toimihenkilöitä tai työryhmiä. Peruskoulun oppilaskunta ei ole juridinen yhdistys tai vastaava. Oppilaskunta noudattaa kuitenkin mahdollisimman pitkälle virallisia päätöksenteko- ja kokouskäytänteitä.

Oppilaskunta on luonteva väylä toteuttaa oppilaiden osallistumista opetuksen ja koulun toiminnan suunnitteluun. Oppilaat voivat oppilaskunnan kautta osallistua koulun järjestyssääntöjen valmisteluun sekä opetussuunnitelman ja siihen liittyvien suunnitelmien valmisteluun ja toteutukseen. Oppilaskunta voi tehdä opettajien kokoukselle tai rehtorille aloitteita, antaa oma-aloitteisesti tai pyydettyä lausuntoja sekä on mukana arvioimassa oppilaiden osallistumisen toteutumista. Oppilaskunta suunnittelee ja järjestää harkintansa mukaan toimintapäiviä, tapahtumia, välituntitoimintaa ja muuta viihtyvyttä ja osallistumista lisäävää toimintaa.

Oppilaskuntatoiminnassa oppilaat oppivat demokratian ja aktiivisen kansalaisen perustaitoja, kuten

päätöksentekoa, kokouskäyttäytymistä, muiden mielipiteiden huomioimista, keskustelu- ja perustelutaitoja sekä yhteistyötä. Parhaimmillaan oppilaskuntatoiminta kasvattaa osallistumaan ja antaa oppilaille kokemuksen siitä, että asioihin voi vaikuttaa. Näiden tavoitteiden saavuttamisen kannalta on olennaisen tärkeää, että opetuksen järjestäjä ja koulujen henkilökunta aidosti kuulee oppilaskuntaa ja antaa tilaa oppilaskunnan omalle tahdonmuodostukselle ja -ilmaisulle.

Kodin ja koulun yhteistyö

- Jokaisella vuosiluokalla on vähintään yksi vanhempainilta lukuvuoden aikana.
- Vanhempainvartteja pidetään vuosiluokilla 1, 2, 3, 5, 6 ja 7 ja tarvittaessa vuosiluokilla 4, 8 ja 9. Lisäksi 9. luokalla käydään henkilökohtainen ohjauskeskustelu opinto-ohjaajan kanssa.
- Vanhempainiltojen lisäksi kouluilla voidaan järjestää avoimien ovien päiviä, jolloin vanhemmat voivat tulla tutustumaan koulutyön arkeen.
- Tärkeä yhteistyön ja tiedottamisen väline on kouluilla käytössä oleva sähköinen Wilma-järjestelmä, jonka avulla huoltajat voivat mm. ilmoittaa lapsensa poissaoloista ja seurata koulupäivien sujumista.
- Alakoulussa yhteistyön kotien kanssa hoitaa ensisijaisesti luokanopettaja, yläkoulussa luokanohjaaja tai oppiaineisiin liittyvissä asioissa aineenopettaja.

Koulun sisäinen yhteistyö ja yhteistyö muiden tahojen kanssa

- Opettajakunta kokoontuu säännöllisesti suunnittelemaan koulun toimintaa.
- Koulun sisäisen yhteistyön muotoja ovat myös mm. samanaikaisopetus ja kummitoiminta.
- Monialaisten oppimiskokonaisuuksien suunnitteleminen ja toteuttaminen vaativat sekä koulun sisäistä yhteistyötä että yhteistyötä muiden tahojen kanssa.
- Koulujen välistä yhteistyötä edistävät mm. erilaiset yhteiset tapahtumat ja henkilökunnalle järjestettävät yhteiset koulutukset.
- Mm. nuoriso-, liikunta-, kirjasto- ja kulttuuritoimi ovat tärkeitä yhteistyökumppaneita, ja yhteistyötä muidenkin tahojen kanssa järjestetään tarjonnan ja mahdollisuuksien mukaan.
- Tavoitteena on ylläpitää myös kansainvälistä yhteistyötoimintaa.

KASVATUSKESKUSTELUT JA KURINPIDOLLISTEN KEINOJEN KÄYTTÖ

- Kasvatuskeskustelut ovat ensisijainen tapa puuttua oppilaan epäasialliseen käyttäytymiseen.
- Kasvatuskeskustelu ei ole rangaistus, vaan sen avulla pyritään sitouttamaan oppilaat koulun sääntöihin, lisäämään kasvatuksellista yhteistyötä kodin ja koulun välillä ja vähentämään jälki-istuntoja.
- Tyypillisiä kasvatuskeskusteluun johtavia asioita ovat esim. koulualueelta poistuminen, myöhästely, oppitunnin häirintä tai muu asiaton käytös. Vakavammissa rikkomuksissa kasvatuskeskustelua ei käytetä.
- Kasvatuskeskustelussa oppilas kertoo omin sanoin, mitä on tapahtunut ja miksi, ja pohtii keinoja tilanteen korjaamiseksi. Keskustelusta tiedotetaan huoltajaa.
- Muita kurinpidollisia keinoja ovat jälki-istunto, kirjallinen varoitus ja määräaikainen erottaminen.
- Kurinpitoseuraamukset suhteutetaan aina tekoon ja niissä huomioidaan oppilaan ikä ja kehitysvaihe.
- Tarkemmat tiedot koulujen kurinpitokäytännöistä, selvittämismenettelyistä, kirjaamis- ja kuulemismenettelyistä yms. löytyvät koulujen lukuvuosisuunnitelmista ja järjestyssäännöistä.

OPETUKSEN JÄRJESTÄMISTAPOJA

Etäyhteyksiä hyödyntävä opetus

- Etäyhteyksiä hyödyntävää opetusta on mahdollista järjestää.

Vuosiluokkiin sitomaton opiskelu

- Vuosiluokkiin sitomatonta opiskelua järjestetään tarvittaessa.
- Vuosiluokkiin sitomatonta opiskelua voidaan käyttää yksittäisten oppilaiden kohdalla, jos se on esim. elämäntilanteesta johtuvien syiden vuoksi heidän opintojensa sujumisen kannaltaärkevin vaihtoehto. Tällöin opiskelun etenemisestä tehdään oppilaalle oma opintokokonaisuuksittain etenevä opinto-ohjelma. Lähtökohtana opintojen suunnittelussa ovat opetussuunnitelmassa määritellyt tavoitteet ja sisällöt.
- Vuosiluokkiin sitomattomasti opiskeleva oppilas opiskelee opintokokonaisuuksittain. Opintokokonaisuudet muodostuvat vuosiluokkakokonaisuuksille (1–2, 3–6 ja 7–9) määritellyistä tavoitteista ja sisällöistä, ja niitä rajataan ja tarkennetaan oppilaskohtaisesti. Tavoitteet ja sisällöt kirjataan oppilaan oppimissuunnitelmaan tai jos oppilas kuuluu erityisen tuen piiriin, oppilaan HOJKSiin. Oppimissuunnitelman ja HOJKSin tekemisestä ja vastuukysymyksistä kerrotaan tarkemmin luvussa 7.6. Oman opinto-ohjelman mukaisesti opiskelevan oppilaan arvioinnista kerrotaan luvussa 6.6.2.
- Vuosiluokkiin sitomatonta opiskelua voidaan järjestää myös isommille oppilasryhmille esimerkiksi yhdysluokkaopetuksessa.

Joustava perusopetus

- Joustavan perusopetuksen järjestäminen on mahdollista.
- Joustavan perusopetuksen järjestämisen käytännöistä tehdään tarvittaessa oma suunnitelmansa.

Opetus erityisissä tilanteissa

- Opetusta voidaan tarvittaessa antaa esim. sairaalassa tai muussa laitoksessa.
- Yhteysopettajana muun oppilaitoksen kanssa toimii ensisijaisesti luokanopettaja tai luokanohjaaja yhteistyössä erityisopettajan kanssa.
- Yhteistyön järjestämiseen ja oppilaan tukemiseen liittyvistä käytännön järjestelyistä kerrotaan myös Mäntyharjun kunnan opiskeluhuollon oppaassa.

OPETUKSEN JA KASVATUKSEN TAVOITTEITA TUKEVA MUU TOIMINTA

- Koulun opetus- ja kasvatustehtävää tukevat mm. kerhotoiminta, aamu- ja iltapäivätoiminta sekä yhteistyö muiden tahojen, esim. nuoriso-, liikunta-, kirjasto- ja kulttuuritoimen kanssa.
- Aamu- ja iltapäivätoiminnan järjestämiskäytännöistä kerrotaan tarkemmin paikallisessa aamu- ja iltapäivätoiminnan suunnitelmassa.
- Kouluruokailulla, välitunneilla, päivänavauksilla ja muilla koulun yhteisillä tapahtumilla sekä koulumatkoilla ja koulukuljetuksilla on niilläkin tärkeä tehtävä opetus- ja kasvatustyön tukemisessa.
- Kouluruokailu toimii osana ruoka-, terveys- ja tapakasvatusta ja samalla edistää kestävä elämäntavan omaksumista.
- Oppilaiden erityistarpeet kartoitetaan jo kouluun ilmoittautumislomakkeessa. Mahdolliset lisäykset ruokavalion rajoituksiin hoidetaan kouluterveydenhoitajan kautta (todistus). Kouluruokailuun liittyviä käytännön asioita kuvataan tarkemmin lukuvuosisuunnitelmissa ja lukuvuositiedotteissa.
- Koulukuljetuksista tiedotetaan oppilaita ja huoltajia mm. lukuvuositiedotteissa ja niiden

- tarvetta kartoitetaan jo kouluun ilmoittautumislomakkeessa.
- Koulukuljetusten odotusajat ovat valvottuja.

LUKU 6 OPPIMISEN ARVIOINTI

6.1 ARVIOINNIN TEHTÄVÄT PERUSOPETUKSESSA

Ohjaa ja kannustaa oppilasta

Kehittää edellytyksiä itsearviointiin

ARVIOINNIN
TEHTÄVÄT

Määrittää, missä määrin oppilas on saavuttanut oppiaineille asetetut tavoitteet

Oppiminen

Osaaminen

ARVIOINNIN
KOHTEET

Työskentely

Käyttäytyminen

6.1.1 FORMATIIVINEN ARVIOINTI

Ei tarvitse dokumentoida

Oppimista tukevaa ja ohjaavaa palautetta

Opettajan palaute

Osa opetusta

FORMATIIVINEN
ARVIOINTI

Itsearviointi

Auttaa oppilasta ymmärtämään oppimistaan

Vertaisarviointi

Antaa huoltajalle tietoa oppilaan opinnoista ja käyttäytymisestä

6.1.2 SUMMATIIVINEN ARVIOINTI

Tehdään suhteessa opetussuunnitelmassa asetettuihin tavoitteisiin

Tehdään vähintään lukuvuoden päätteeksi ja perusopetuksen päättyessä

Arvioinnin tekee opettaja tai opettajat yhdessä

SUMMATIIVINEN
ARVIOINTI

Tavoitteet ja arvioinnin periaatteet selvitettävä oppilaille

Summatiiviseen arviointiin vaikuttavien näyttöjen arviointi dokumentoidaan

Arvioinnin tehtävät perusopetuksessa OPS 2014/2020

6.2 ARVIOINNIN YLEISET PERIAATTEET

Yhdenvertaista, suunnitelmallista ja johdonmukaista

Perustuu tavoitteisiin ja kriteereihin

Monipuoliset arviointikäytännöt

Avointa, osallistavaa ja kannustavaa

ARVIOINNIN
YLEISET
PERIAATTEET

Edistää tavoitteiden saavuttamista

Huomioi oppilaiden ikäkauden ja edellytykset

Edellyttää vuorovaikutusta oppilaan ja opettajan sekä kodin ja koulun välillä

Arvioinnin yleiset periaatteet OPS 2014/2020

6.3 OPPIMISEN JA OSAAMISEN ARVIOINTI

Oppimisprosessin ohjaaminen ja siitä annettava palaute

Tiedollisen ja taidollisen osaamisen tason arviointi

OPPIMINEN JA
OSAAMINEN

Oppimista ohjataan ja osaamista arvioidaan suhteessa opetussuunnitelmassa asetettuihin tavoitteisiin

Laaja-alainen osaaminen tulee arvioiduksi oppiaineiden arvioinnin yhteydessä

Oppimisen ja osaamisen arviointi OPS 2014/2020

6.4 TYÖSKENTELYN ARVIOINTI

Osa oppiaineissa tehtävää arviointia

Perustuu työskentelytaitojen tavoitteisiin

Vastuullinen työskentely

TYÖSKENTELY
ARVIOINNIN
KOHTEENA

Rakentava
provaikutus

Oman työskentelyn suunnittelu,
säättely ja arviointi

Tukee oppilaiden itsenäisen ja
yhdessä työskentelyn taitoja

Työskentelyn arviointi OPS 2014/2020

6.5 KÄYTTÄYTYMISEN ARVIOINTI

Paikallisen opetussuunnitelman tavoitteet

Koulun toimintatavat ja järjestyssäännöt

KÄYTTÄYTYMINEN
ARVIOINNIN
KOHTEENA

Ei vaikuta oppiaineen arviointiin

Käyttäytymisen arviointi OPS 2014/2020

6.6 OPINNOISSA ETENEMINEN PERUSOPETUKSEN AIKANA

6.6.1 OPINNOISSA ETENEMINEN VUOSILUOKITTAIN

- Oppilas, joka on saanut vuosiluokan oppimäärään sisältyvissä oppiaineissa vähintään välttäviä tietoja ja taitoja osoittavan numeron tai sanallisen arvion, siirtyy seuraavalle vuosiluokalle.
- Oppilas voi siirtyä seuraavalle vuosiluokalle, vaikka hänen suorituksensa olisi jossakin oppiaineessa hylätty, jos arvioidaan, että hän kykenee selviytymään seuraavan vuosiluokan opinnoista hyväksytysti.
- Oppilas voidaan jättää luokalle, jos hänen lukuvuotta koskeva suorituksensa yhdessä tai useammassa aineessa on hylätty. Oppilasta ja hänen huoltajaansa tulee tiedottaa mahdollisesta hylätystä suorituksesta hyvissä ajoin ja sopia tukitoimista. Ennen luokalle jättämistä tulee oppilaalle tarjota mahdollisuus osoittaa osaamisensa erillisen näytön avulla.
- Oppilas voidaan myös jättää luokalle, vaikkei hänellä olisi hylättyjä suorituksia, jos se on hänen yleisen koulumenestyksensä vuoksi tarkoituksenmukaista. Oppilaalle ja hänen huoltajalleen tulee varata mahdollisuus tulla kuulluksi ennen päätöksen tekemistä.
- Vuosiluokalle jäävän oppilaan suoritukset ko. vuosiluokalta raukeavat.

6.6.2 ETENEMINEN OMAN OPINTO-OHJELMAN MUKAAN

- Oman opinto-ohjelman mukaan opiskeleva opiskelija saa lukuvuoden päätteeksi lukuvuositoludistuksen kyseisenä lukuvuonna hyväksytysti suorittamistaan opinnoista ja siirtyy opinnoissaan eteenpäin.
- Oman opinto-ohjelman mukaan etenevä oppilas voidaan jättää luokalle vain yleisen heikon koulumenestyksen takia.
- Yhdeksännellä luokalla opiskeleva opiskelija lasketaan tämän vuosiluokan oppilaaksi, kunnes hän suorittaa perusopetuksen koko oppimäärän ja saa päättötodistuksen tai eroaa koulusta.

Opinnoissa eteneminen perusopetuksen aikana OPS 2014/2020

6.7 LUKUVUODEN PÄÄTTEEKSI ARVIOITAVAT YHTEISET OPPIAINEET JA VALINNAISET KIELET

- Kaikki oppilaan opinto-ohjelmaan kuuluvat yhteiset oppiaineet arvioidaan lukuvuoden päätteeksi erillisinä. Arvioitavat yhteiset oppiaineet ovat äidinkieli ja kirjallisuus, toinen kotimainen kieli, vieraat kielet, matematiikka, ympäristöoppi, fysiikka, kemia, biologia, maantieto, terveystieto, uskonto tai elämäntutkimustieto, historia, yhteiskuntaoppi, musiikki, kuvataide, käsityö, liikunta sekä kotitalous.
- Taide- ja taitoaineiden valinnaiset tunnit ovat osa yhteisinä oppiaineina opetettavien aineiden oppimääriä eikä niistä anneta erillistä arviota. Ks. luku 6.13.
- Muut, oppimäärältään vähintään kahden vuosiviikkotunnin valinnaiset arvioidaan numeroin. Oppimäärältään alle kahden vuosiviikkotunnin valinnaiset arvioidaan hyväksytyymerkillä.
- Monialaisten oppimiskokonaisuuksien näytöt huomioidaan oppiaineiden arvosanaa muodostettaessa eikä niistä anneta erillistä arviota.

Luvuoden päätteeksi arvioitavat yhteiset oppiaineet ja valinnaiset aineet OPS 2014/2020

6.8 PERUSOPETUKSEN PÄÄTTÖARVIOINTI

- Kuvaa oppilaan osaamisen tasoa suhteessa kunkin oppiaineen oppimäärän tavoitteisiin ja päättöarvioinnin kriteereihin.
- Perusopetuksen päättötodistus annetaan oppilaalle, joka on saavuttanut perusopetuksen koko oppimäärän tavoitteet vähintään arvosanan 5 edellyttämän osaamisen mukaisesti.

6.8.1 PÄÄTTÖARVOSANAN MUODOSTAMINEN

- Päättöarvosana perustuu oppilaan osoittaman osaamisen tasoon suhteessa oppiaineen oppimäärän tavoitteisiin ja päättöarvioinnin kriteereihin.
- Arvosanaa muodostettaessa huomioidaan kaikki perusopetuksen opetussuunnitelman perusteissa määritellyt oppiaineen oppimäärän tavoitteet ja niihin liittyvät päättöarvioinnin kriteerit riippumatta siitä, mille vuosiluokalle 7, 8 tai 9 yksittäinen tavoite on asetettu paikallisessa opetussuunnitelmassa.
- Niiden oppiaineiden tavoitteiden, joiden osalta osaaminen on osoitettu vuosiluokilla 7 ja 8, arviointi otetaan huomioon päättöarviointia tehtäessä ja arvioidaan käyttäen päättöarvioinnin kriteereitä.
- Päättöarvosana on kokonaisarviointi, jossa paremman osaamisen tason saavuttaminen jonkin tavoitteen osalta voi kompensoida heikompaa suoriutumista jonkin toisen kohdalla.

6.8.2 ERITYISTÄ TUKEA SAAVAN OPPILAAN PÄÄTTÖARVIOINTI

- Jos erityistä tukea saava oppilas opiskelee oppiaineen yleisen oppimäärän mukaisesti, hänen suoriutumistaan arvioidaan suhteessa yleisen oppimäärän tavoitteisiin käyttäen päättöarvioinnin kriteereitä.
- Oppilaan opiskellessa yksilöllistetyn oppimäärän mukaisesti arvioidaan hänen suoriutumistaan suhteessa HOJKS:ssa määriteltyihin yksilöllisesti asetettuihin tavoitteisiin ja sisältöihin, ei päättöarvioinnin kriteereihin.
- Yksilöllistettyjen oppimäärien osalta päättöarviointi voi olla myös sanallista.
- Oppimäärä yksilöllistetään vasta, kun oppilas ei tuetustikaan saavuta arvosanan 5 edellyttämää osaamisen tasoa.
- Pidennetyn oppivelvollisuuden piirissä olevaa oppilasta arvioidaan sen mukaan, mitä hänen erityistä tukea koskevassa päätöksessään on päätetty. Vaikka oppilas opiskelisi opintokokonaisuuksia, annetaan arviointi todistuksessa oppiaineittain.
- Jos oppilaan opiskelu on järjestetty toiminta-alueittain, päättöarviointi perustuu HOJKS:n tavoitteisiin ja annetaan sanallisena.

6.8.3 ARVIOITAVAT YHTEISET OPPIAINEET PÄÄTTÖARVIOINNISSA

- Perusopetuksen päättöarvioinnissa arvioitavat yhteiset oppiaineet ovat äidinkieli ja kirjallisuus, toinen kotimainen kieli, vieraat kielet, matematiikka, fysiikka, kemia, biologia, maantieto, terveystieto, uskonto tai elämäntutkimustieto, historia, yhteiskuntaoppi, musiikki, kuvataide, käsityö, liikunta sekä kotitalous.
- Päättöarvioinnin kriteerit määrittelevät numeroarvosanoihin 5, 7, 8 ja 9 vaadittavan osaamisen tason kussakin oppiaineessa.

- Jos oppilas on opiskellut äidinkielessä ja kirjallisuudessa kahden eri kielen oppimäärää, arvioidaan ne molemmat.
- Jos oppilas on vaihtanut äidinkielen ja kirjallisuuden, toisen kotimaisen kielen tai vieraiden kielten oppimäärää tai vaihtanut katsomusaineesta toiseen, arvioidaan se, jota hän on viimeksi opiskellut.
- Mikäli oppilas on vapautettu jonkin oppiaineen opiskelusta, ei tätä ainetta arvioida.

6.8.4 TAIDE- JA TAITOAINEIDEN OPPIMÄÄRIEN ARVIOINTI PÄÄTTÖARVIOINNISSA

- Kaikille yhteisiä taide- ja taitoaineita ovat musiikki, kuvataide, käsityö, liikunta ja kotitalous.
- Taide- ja taitoaineiden valinnaiset arvioidaan osana kaikille yhteistä oppiainetta. Ks. luku 6.13.
- Päätöarvosanaa muodostettaessa käytetään päätöarvioinnin kriteereitä.
- Päätöarviointi tehdään siinä vaiheessa, kun koko oppimäärä, sisältäen myös mahdolliset taide- ja taitoaineiden valinnaiset tunnit, on opiskeltu.
- Kunkin taide- ja taitoaineen osalta merkitään päätötodistukseen oppilaan opiskeleman oppimäärän laajuus.

6.8.5 VALINNAISTEN AINEIDEN ARVIOINTI PÄÄTTÖARVIOINNISSA

- Ne valinnaiset, jotka muodostavat yhtenäisen, vähintään kahden vuosiviikkotunnin oppimäärän, arvioidaan numeroin.
- Alle kaksi vuosiviikkotuntia käsittävät valinnaiset arvioidaan hyväksyty-merkinnällä.

6.8.6 JOHONKIN OPPIAINEESEEN TAI ERITYISEEN TEHTÄVÄÄN PAINOTTUVA OPETUS JA PÄÄTTÖARVIOINTI

- Oppilaiden yhdenvertaisuuden vuoksi myös painotetussa opetuksessa tai kaksikielisessä opetuksessa tulee oppilaiden suoriutumista arvioida perusopetuksen päättyessä suhteessa valtakunnallisiin tavoitteisiin ja päätöarvioinnin kriteereihin.

Perusopetuksen päätöarviointi OPS 2014/2020

6.9 POISSAOLOJEN VAIKUTUKSET ARVIOINTIIN

- Oppilaan tulee osallistua opetukseen, ellei hänelle ole sairaudesta tai muusta erityisestä syystä tilapäisesti myönnetty siitä vapautusta.
- Oppilaan opiskelu ja arviointi voidaan järjestää osittain toisin, jos se on perusteltua oppilaan terveydentilaan liittyvistä syistä.
- Oppilas voi saada hylätyn arvosanan, jos hän on luvottomasti poissa, ei osallistu opetukseen, kokeisiin tai muihin tarjottuihin näyttömahdollisuuksiin eikä hänellä ole hyväksytyjä

suorituksia suhteessa oppiaineen tavoitteisiin.

Poissaolojen vaikutukset arviointiin OPS 2014/2020

6.10 ARVIOINNIN UUSIMINEN JA OIKAISU

- Mahdollisuus arvioinnin uusimiseen ja oikaisuun koskee päättöarviota sekä opinnoissa etenemistä ja vuosiluokalle jättämistä koskevia päätöksiä.
- Huoltajan tulee osoittaa pyyntö arvioinnin uusimisesta koululle kahden kuukauden kuluessa tiedon saamisesta.
- Uudesta arvioinnista päättävät rehtori ja opettajat yhdessä.

Arvioinnin uusiminen ja oikaisu OPS 2014/2020

6.11 TODISTUKSET

Perusopetuksessa käytettävät todistukset ovat

1. lukuvuositodistus
2. välitodistus
3. erotodistus
4. päättötodistus.

Opetuksen järjestäjä päättää todistusten ulkoasusta.

6.11.1 SANALLISET ARVIOT JA NUMEROARVOSANAT TODISTUKSISSA

- Vuosiluokilla 1–3 annetaan joko sanallinen arvio tai numeroarvosana opetuksen järjestäjän päätöksen mukaisesti.
- Mikäli annetaan sanallinen arvio, tulee todistuksesta ilmetä, onko suoritus hyväksytty vai hylätty.
- Vuosiluokilla 4–8 annetaan numeroarvosanat.
- Päättötodistuksessa ja mahdollisessa 9. luokan välitodistuksessa annetaan numeroarvosanat.
- Käyttäytymisestä annetaan vuosiluokilla 4–8 numeroarvosana. Mahdollinen täydentävä sanallinen arvio annetaan todistuksen liitteellä. Jos käyttäytymisestä annetaan vuosiluokilla 1–3 sanallinen arvio, se tehdään todistuksen liitteellä.
- Sanallista arviota voidaan käyttää päättöarviointia lukuun ottamatta myös, jos oppilaan äidinkieli on muu kuin opetuksessa käytettävä kieli.
- Yksilöllistetyistä oppimääristä annetaan sanallinen arvio tai numeroarvosana opetuksen järjestäjän päättämällä tavalla.
- Toiminta-alueittain annettavassa opetuksessa käytetään sanallista arviota.

6.11.2 LUKUVUOSITODISTUS

- Annetaan lukuvuoden päättyessä lukuun ottamatta 9. luokkaa, jolloin oppilas saa päättötodistuksen.
- Sisältää sanallisen arvion tai numeroarvosanan siitä, miten oppilas on saavuttanut asetetut tavoitteet lukuvuoden aikana.
- On päätös oppilaan siirtämisestä seuraavalle vuosiluokalle tai hänen jättämisestään luokalle.
- Sisältää myös käyttäytymisen arvioinnin.

- Uskonnon ja elämäkatsomustiedon arvioinnin kohdalle merkitään ”uskonto/elämäkatsomustieto” riippumatta siitä, kumpaa ainetta oppilas on opiskellut.
- Yksilöllistettyjen oppiaineiden arviointi merkitään tähdellä (*) ja todistuksen lisätiedoissa tulee mainita, että oppilas on opiskellut tähdellä merkityt oppiaineet yksilöllistetyn oppimäärän mukaan.

6.11.3 VÄLITODISTUS

- Voidaan antaa lukuvuoden aikana opetuksen järjestäjän paikallisessa opetussuunnitelmassa päättämällä tavalla.
- Annetaan samoin periaattein kuin lukuvuositolodistus.
- Yhdeksännen luokan oppilaalle tulee tarvittaessa antaa erillinen välitolodistus jatko-opintoihin pyrkimistä varten. Tällaiseen todistukseen ei merkitä käytöksen arviointia. Osaaminen arvioidaan samoin perustein kuin päättöarvioinnissa.

6.11.4 EROTODISTUS

- Annetaan oppilaalle, joka vaihtaa toiseen kouluun tai eroaa perusopetuksesta tai ei ole saanut oppivelvollisuutta suoritetuksi.
- Liitteenä tulee olla koulussa käytetty tuntijako sekä selvitys mahdollisista painotuksista.
- Erotodistusta ei tarvitse antaa, jos oppilas siirtyy saman opetuksen järjestäjän ylläpitämään toiseen kouluun.
- Erotodistus annetaan samoin periaattein kuin lukuvuositolodistus.
- Erotodistukseen ei merkitä käyttäytymisen arvioita.

6.11.5 PÄÄTTÖTODISTUS

- Annetaan oppilaalle, jonka suoriutuminen suhteessa oppiaineiden oppimäärien tavoitteisiin on hyväksytty kaikissa hänen opinto-ohjelmaansa kuuluvissa oppiaineissa. Numeroarvosanoissa tämä merkitsee vähintään arvosanaa viisi (5) ja sanallisessa arvioissa arviota ”hyväksytty”.
- Arviota käyttäytymisestä ei merkitä päättötolodistukseen.
- Oppilaan vuosiluokilla 7–9 opiskelemien aineiden laajuus merkitään vuosiviikkotunteina.
- Uskonnon ja elämäkatsomustiedon arvioinnin kohdalle merkitään ”uskonto/elämäkatsomustieto” riippumatta siitä, kumpaa ainetta oppilas on opiskellut.
- Yksilöllistettyjen oppimäärien arviointi voi olla numeroarvioinnin sijaan sanallista. Kyseisten oppiaineiden arviointi merkitään tähdellä (*) ja todistuksen lisätiedoissa tulee mainita, että oppilas on opiskellut tähdellä merkityt oppiaineet yksilöllistetyn oppimäärän mukaan.
- Toiminta-alueittain opiskeltaessa arviointi on sanallista kaikilla vuosiluokilla.
- Päättötolodistukseen merkitään arvosanat niistä erityisessä tutkinnossa suoritetuista oppiaineista, jotka on suoritettu ennen päättötolodistuksen antamista.
- Päättötolodistukseen voi kuulua liitteitä, esimerkiksi arvio oppilaan käyttäytymisestä ja työskentelystä.
- Vähintään kahden vuosiviikkotunnin valinnaisista aineista annetaan numero.
- Alle kahden vuosiviikkotunnin valinnaiset arvioidaan sanallisesti merkinnällä ”hyväksytty”.
- Mikäli oppilas vaihtaa valinnaisen aineen toiseen joko omassa koulussaan tai koulun

vaihdon yhteydessä, päättötodistukseen merkitään molempien aineiden nimet ja kesken jäänyt aine arvioidaan numerolla, mikäli oppilas on ehtinyt suorittaa siitä vähintään kahden vuosiviikkotuntin laajuisen osuuden. Mikäli osuus on alle kaksi vuosiviikkotuntia, päättötodistukseen tulee merkintä ”osallistunut”. Myös oppilaan suorittama tuntimäärä merkitään. Uudesta valinnaisesta aineesta tulee todistukseen joko numero tai sanallinen arvio ”hyväksytty” suoritetusta vuosiviikkotuntimäärästä riippuen.

- Mikäli oppilaan huoltaja pyytää kirjallisesti, ettei oppilaan päättötodistukseen merkitä numeroarvosanaa valinnaisena aineena opiskeltavasta kielestä, todistukseen merkitään vain ”hyväksytty”.
- Koulu ei voi muuttaa tai korjata jälkikäteen jo saatuun päättötodistukseen kirjattuja arvosanoja lisänäyttöjen perusteella. Oppilaan on hankittava uusi, erillinen todistus mahdollisesta parantuneesta osaamisesta.

Todistukset OPS 2014/2020

6.12 ERITYINEN TUTKINTO JA SIITÄ ANNETTAVAT TODISTUKSET

Perusopetuksen oppimäärä tai sen osa voidaan suorittaa erityisessä tutkinnossa. Erityisessä tutkinnossa käytettävät todistukset ovat

1. todistus perusopetuksen oppiaineen oppimäärän suorittamisesta
2. todistus osittain suoritetusta perusopetuksen oppimäärästä
3. todistus perusopetuksen koko oppimäärän suorittamisesta.

- Erityisen tutkinnon voi järjestää se, jolla on lupa järjestää perusopetusta.
- Tutkintoon osallistuvan tulee osoittaa, että hänen osaamisensa vastaa perusopetuksen eri oppiaineiden yleisen oppimäärän mukaisia tietoja ja taitoja.
- Jos oppilas suorittaa jonkin oppiaineen oppimäärän erityisessä tutkinnossa, annetaan todistus perusopetuksen oppiaineen oppimäärän suorittamisesta.
- Jos oppilas suorittaa vain osan perusopetuksen oppimäärästä, esim. yhden vuosiluokan oppimäärän, annetaan todistus osittain suoritetusta perusopetuksen oppimäärästä.
- Jos oppilas suorittaa hyväksytysti koko perusopetuksen oppimäärän, annetaan todistus perusopetuksen koko oppimäärän suorittamisesta.
- Oppivelvollisen on suoritettava kaikki yhteiset oppiaineet saadakseen todistuksen perusopetuksen koko oppimäärän suorittamisesta.

Erityinen tutkinto ja siitä annettavat todistukset OPS 2014/2020

6.13 ARVIOINTI MÄNTYHARJUN PERUSOPETUKSESSA

Arvioinnin tehtävät ja keskeiset periaatteet on määritelty opetussuunnitelman valtakunnallisissa perusteissa (ks. luvut 6.1–6.5). Samoin opetussuunnitelman perusteissa annetaan ohjeet opinnoissa etenemisen käytännöistä, lukuvuosi- ja päättöarvioinnin toteuttamisesta sekä esitellään perusopetuksessa käytettävät todistukset yleisesti (ks. luvut 6.6–6.12).

YHTEISTYÖ HUOLTAJIEN KANSSA JA ARVIOINNISTA TIEDOTTAMISEN MUODOT

- Oppiaineiden tavoitteet ja arvioinnin periaatteet selvitetään oppilaille heidän ikäkaudelleen tarkoituksenmukaisella tavalla. Ne ovat huoltajien luettavissa Mäntyharjun kunnan perusopetuksen opetussuunnitelmassa.
- Formattiivinen arviointi toimii opintojen aikaisena palautteena, josta tiedotetaan säännöllisesti myös huoltajia. Tiedotustapa voi vaihdella sen mukaan, mitä formatiivisen arvioinnin menetelmää tai välinettä opettaja käyttää.
- Oppilaiden osaamisen summatiivinen arviointi näkyy koearvosanoissa ja erilaisissa arvioitavissa tehtävissä. Summatiivisesta arvioinnista tiedotetaan huoltajia mm. Wilman välityksellä. Summatiivinen arviointi näkyy myös väli- ja lukuvuositodistuksissa.
- Arvioinnista keskustellaan vanhempainvarteissa ja vanhempainilloissa.

TODISTUKSET

- Vuosiluokilla 1–3 arviointi on sanallista. Vuosiluokilla 4–9 on käytössä numeroarviointi.
- Syyslukukauden arviointi annetaan välitodistuksen muodossa.
- Lukuvuositodistus annetaan keväällä. Se sisältää arvion siitä, miten oppilas on saavuttanut ko. vuosiluokalle asetetut tavoitteet lukuvuoden aikana. Samalla se on päätös oppilaan siirtämisestä seuraavalle luokalle tai hänen jättämisestään luokalle.
- Päätötodistus annetaan oppilaalle, jonka suoriutuminen suhteessa oppiaineiden oppimäärien tavoitteisiin on hyväksytty kaikissa hänen opinto-ohjelmaansa kuuluvissa oppiaineissa.
- Jos oppilas vaihtaa koulua, hänelle annetaan erotodistus.

KÄYTTÄYTYMISEN ARVIOINTI

Käyttäytymisen arviointi ei saa kohdistua oppilaan persoonaan, temperamenttiin eikä muihin henkilökohtaisiin ominaisuuksiin. Käyttäytymistä arvioidaan suhteessa seuraaviin vuosiluokille 1–3 ja 4–9 asetettuihin tavoitteisiin ja kriteereihin, jotka puolestaan perustuvat perusopetuksen kasvatustavoitteisiin, toimintakulttuurin linjauksiin ja koulun järjestyssääntöihin. Vuosiluokilla 1–3 käyttäytymisen arviointi on sanallista, vuosiluokilla 4–9 numeerista.

KÄYTTÄYTYMISEN ARVIOINTI VUOSILUOKILLA 1–3

Vuosiluokilla 1–3 käyttäytymisen arvioinnin pohjana käytetään seuraavia sanallisia arviointikriteereitä (oppilaan ikäkausi ja tuen tarve huomioiden):

Suhtaudut koulunkäyntiisi kiitettävästi / hyvin / kohtalaisesti / tarvitset harjoitusta.

Saadakseen kiitettävän arvion oppilaan tulee

- asennoitua myönteisesti koulutyöhön sekä ohjeiden ja sääntöjen noudattamiseen.

Suhtaudut toisiin oppilaisiin ja kanssaihmiisi kiitettävästi / hyvin / kohtalaisesti / tarvitset harjoitusta.

Saadakseen kiitettävän arvion oppilaan tulee

- olla kohtelias toisia oppilaita, kaikkia opettajia ja kanssaihmiisiä kohtaan
- ottaa toiset huomioon
- auttaa mielellään ja oma-aloitteisesti muita
- olla kiusaamatta, riitelemättä ja ärsyttämättä
- olla luotettava kaveri.

Osaat kantaa vastuun käyttäytymisestä kiitettävästi / hyvin / kohtalaisesti / tarvitset harjoitusta.

Saadakseen kiitettävän arvion oppilaan tulee

- kantaa vastuuta tehtävistään, käytöksestään ja suhteestaan kavereihin.

Annat työrauhan kiitettävästi / hyvin / kohtalaisesti / tarvitset harjoitusta.

Saadakseen kiitettävän arvion oppilaan tulee

- kuunnella opetusta ja ohjeita
- työskennellä oma-aloitteisesti ja pyytää apua tarvittaessa
- ylläpitää ja luoda työrauhaa ja myönteistä ilmapiiriä
- olla häiritsemättä opetusta tai kavereita.

Noudatat ohjeita kiitettävästi / hyvin / kohtalaisesti / tarvitset harjoitusta.

Saadakseen kiitettävän arvion oppilaan tulee

- noudattaa ohjeita oppitunneilla, siirtymisissä ruokailuun, oppitunneille yms.
- käyttäytyä asiallisesti yhteisissä tilaisuuksissa ja retkillä.

Huolehdit tavaroitasi kiitettävästi / hyvin / kohtalaisesti / tarvitset harjoitusta.

Saadakseen kiitettävän arvion oppilaan tulee

- huolehtia ympäristöstä sekä yhteisistä tehtävistä ja välineistä sekä omista tavaroistaan tunnollisesti ja oma-aloitteisesti
- huolehtia omalla vastuullaan olevista asioista, kuten pulpetin siisteydestä, naulakkopaikasta ja järjestäjän tehtävistä sekä kirjojen ja vihkojen siisteydestä yms. tunnollisesti ja oma-aloitteisesti.

Huolehdit kotitehtävistä kiitettävästi / hyvin / kohtalaisesti / tarvitset harjoitusta.

Saadakseen kiitettävän arvion oppilaan tulee

- huolehtia omista tehtävistään siten, että lopputulos on siistiä.

KÄYTTÄYTYMISEN ARVIOINTI VUOSILUOKILLA 4–9

Luokkien 4-6 ja 7-9 arviointikriteerit ovat yhteiset, jotta Yhtenäiskoulussa kaikkia oppilaita arvioitaisiin samoilla kriteereillä (oppilaan ikäkausi ja tuen tarve huomioiden) ja ne vastaisivat paremmin paikallisessa opetussuunnitelmassa määriteltyä Mäntyharjun perusopetuksen arvoperustaa. Vuosiluokilla 4–9 käyttäytymisen arvioinnin pohjana käytetään seuraavaa asteikkoa:

Erinomainen (10)

Oppilas

- käyttäytyy esimerkillisesti ja ystävällisesti muita kohtaan
- on rehellinen
- auttaa mielellään ja oma-aloitteisesti muita
- luo ja ylläpitää työrauhaa ja myönteistä ilmapiiriä
- huolehtii ympäristöstä sekä yhteisistä tehtävistä ja välineistä tunnollisesti ja oma-aloitteisesti
- noudattaa sääntöjä ja hyviä tapoja.

Kiitettävä (9)

Oppilas

- osaa asettua toisen asemaan ja kannustaa toisia
- ylläpitää työrauhaa ja myönteistä ilmapiiriä
- on rehellinen
- asennoituu myönteisesti koulutyöhön
- huolehtii ympäristöstä sekä yhteisistä tehtävistä ja välineistä tunnollisesti
- noudattaa sääntöjä ja hyviä tapoja.

Hyvä (8)

Oppilas

- tulee yleensä toimeen muiden kanssa ja pystyy työskentelemään erilaisten ihmisten kanssa
- huolehtii omalta osaltaan työrauhasta
- on rehellinen, luotettava ja käyttäytyy pääsääntöisesti hyvien tapojen ja yhteisten sääntöjen mukaisesti
- huolehtii pääsääntöisesti ympäristöstä, tehtävistä ja välineistä
- arvostaa koulutyötä ja omia saavutuksiaan.

Tyydyttävä (7)

Oppilas

- ei aina huomioi toisia ihmisiä ja käyttäytyy toisinaan epäasiallisesti
- häiritsee toisinaan työrauhaa
- suhtautuu toisinaan välinpitämättömästi ympäristöön sekä yhteisiin tehtäviin ja välineisiin
- noudattaa sääntöjä ja hyviä tapoja vaihtelevasti
- ymmärtää kuitenkin, mitä asioita hänen käytöksessään tulisi muuttaa, ja pyrkii siihen
- on saattanut saada jälki-istuntoja.

Kohtalainen (6)

Oppilas

- käyttäytyy toisia kohtaan epäasiallisesti
- häiritsee usein työrauhaa
- laiminlyö ympäristöä sekä yhteisiä tehtäviä ja välineitä
- suhtautuu välinpitämättömästi sääntöihin ja hyviin tapoihin
- on saattanut saada jälki-istuntoja tai muita kurinpidollisia seuraamuksia.

Välttävä (5)

Oppilas

- on toistuvasti vaikeuksissa toisten kanssa
- estää toisten työskentelyn
- on välinpitämätön ympäristöä sekä yhteisiä tehtäviä ja välineitä kohtaan
- ei välitä säännöistä eikä hyvistä tavoista
- syyllistyy jatkuvasti rangaistaviin rikkomuksiin.

Hylätty (4)

- Oppilaan käyttäytymiseen ei enää voi vaikuttaa koulun keinoin.

OPINNOISSA ETENEMINEN

Opinnoissa eteneminen vuosiluokittain

- Oppilas siirtyy seuraavalle vuosiluokalle, jos hän on saanut vuosiluokan oppimäärään sisältyvissä aineissa vähintään välttäviä tietoja vastaavan arvion.

- Oppilas voi hylätystä arvosanasta huolimatta siirtyä seuraavalle vuosiluokalle, jos arvioidaan, että hän kykenee selviämään seuraavan vuosiluokan opinnoista hyväksytysti.
- Oppilas voidaan jättää luokalle, jos hänen lukuvuotta koskeva suorituksensa yhdessä tai useammassa aineessa on tukitoimista huolimatta hylätty. Ennen luokalle jättämistä tulee oppilaalle tarjota mahdollisuus osoittaa osaamisensa erillisen kokeen tai muun sovitun näytön avulla. Koulu ilmoittaa kuulustelupäivät lukuvuosisuunnitelmassa.
- Oppilas voidaan myös jättää luokalle, vaikkei hänellä olisi hylättyjä suorituksia, jos se on hänen yleisen koulumenestyksensä vuoksi tarkoituksenmukaista. Oppilaalle ja hänen huoltajalleen tulee varata mahdollisuus tulla kuulluksi ennen päätöksen tekemistä.
- Vuosiluokalle jäävän oppilaan suorituksen ko. luokalta raukeavat.

Opinnoissa eteneminen oman opinto-ohjelman mukaan

- Oppilas voi edetä myös oman opinto-ohjelman mukaisesti vuosiluokkiin sitomattomasti. Tällöin oppilas suorittaa opetussuunnitelmaan kirjattuja oppiainekohtaisia tavoitteita opintokokonaisuuksina, jotka kirjataan hänen henkilökohtaiseen opinto-ohjelmaansa. Ks. myös luku 5.6.
- Oppilas saa lukuvuoden päätteeksi lukuvuositodistuksen kyseisenä lukuvuonna hyväksytysti suorittamistaan opinnoista.
- Oman opinto-ohjelman mukaan opiskeleva oppilas voidaan jättää luokalle vain yleisen heikon koulumenestyksen perusteella.

VALINNAISTEN AINEIDEN ARVIOINTI

Vuosiluokat 1–6

- Vuosiluokilla 1–6 taide- ja taitoaineiden valinnaistunteja on käytössä 1 vuosiviikkotunti per vuosiluokka. Tunnit käytetään musiikin, kuvataiteen, käsityön, liikunnan ja kotitalouden opetukseen.
- Koulu voi päättää, osoitetaanko valinnaistunnit oppilaiden valittaviksi taide- ja taitoaineiksi vai suunnitteleeko opettaja niiden käytön opetuksen tarpeiden mukaan. Toimintatapa tarkentuu lukuvuosisuunnitelmassa.
- Nimestään huolimatta taide- ja taitoaineiden valinnaiset tunnit ovat osa yhteisinä oppiaineina opettavien aineiden oppimääriä ja ne myös arvioidaan osana niiden opetusta.
- Vuosiluokilla 1–3 taide- ja taitoaineet arvioidaan merkinnällä ”hyväksytty” tai ”hylätty”.
- Vuosiluokilla 4–6 valinnaiset tunnit vaikuttavat ko. taide- ja taitoaineen numeroon.
- Neljännellä luokalla alkava vapaaehtoinen A2-kieli arvioidaan numerolla.

Vuosiluokat 7–9

Yläkoulussa valinnaisaineet jakautuvat taide- ja taitoaineisiin ja muihin valinnaisiin, jotka arvioidaan eri tavoin. Ks. myös luku 12.4.

- Taide- ja taitoaineiden valinnaistunneista yksi on sijoitettu 7. luokalle kaikille yhteisen käsityön opiskeluun, jossa se arvioidaan osana käsityötä.
- Muiden valinnaisten tunneista yksi on sijoitettu 7. luokalle TVT:n opiskeluun. Siitä ei anneta numeroa vaan se arvioidaan merkinnällä ”hyväksytty” tai ”hylätty”.
- 8. ja 9. luokilla oppilas voi valita valinnaisaineensa. Vähintään yhden aineen tulee olla taide- ja taitoaine, jota oppilas opiskelee kaksi vuotta. Tästä valinnaisaineesta ei anneta erillistä arvosanaa vaan se arvioidaan osana kaikille yhteistä taide- ja taitoainetta.
- Pitkän taide- ja taitoaineen lisäksi oppilas voi valita kaksi valinnaisainetta kumpanakin vuonna. Ne voivat olla joko taide- ja taitoaineita tai muita valinnaisaineita. Nämä valinnaisaineet arvioidaan numeroin.

- Jos oppilas jatkaa neljännellä luokalla aloittamansa A2-kielen opiskelua, lasketaan se yhdeksi valinnaisaineeksi.

PÄÄTTÖARVIOINTI

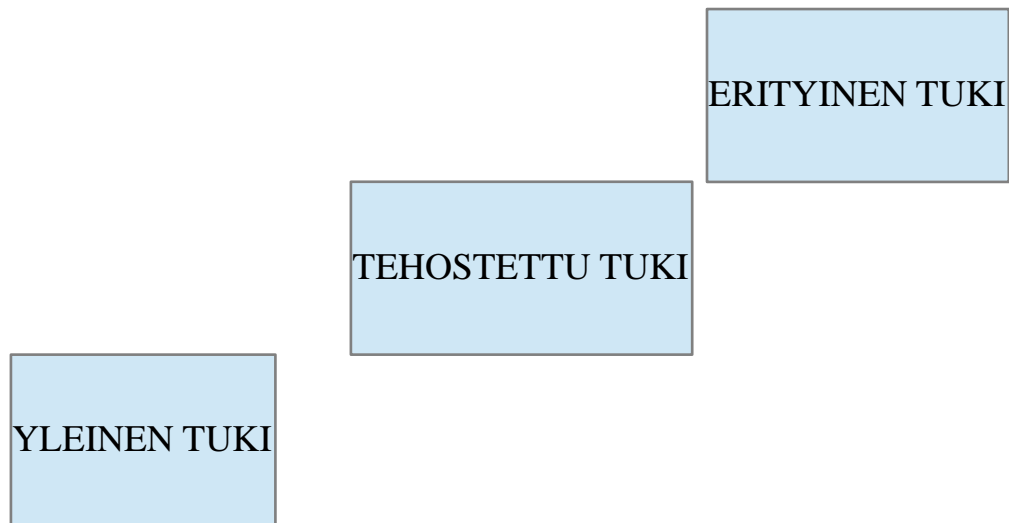
Mäntyharjun perusopetuksessa noudatetaan valtakunnallisesti määriteltyjä päättöarvioinnin yleisiä periaatteita (ks. luku 6.8).

- Päättöarviointi sijoittuu joitakin poikkeuksia lukuun ottamatta 9. luokalle.
- Historian päättöarvosana annetaan 8. luokalla. Vuosiluokalla 9 opiskellaan yhteiskuntaoppia.
- Kotitalouden, kuvataiteen ja käsityön päättöarviointi sijoittuu vuosiluokalle 7 ja musiikin vuosiluokalle 8, jollei oppilas valitse ko. ainetta taide- ja taitoaineiden valinnaisainekiintiöstä. Silloin päättöarvosana annetaan 9. luokalla.
- Taide- ja taitoaineiden valinnaistuntikiintiöstä valitut kahden vuoden valinnaisaineet arvioidaan osana yhteisinä oppiaineina opettavien musiikin, kuvataiteen, käsityön, liikunnan ja kotitalouden oppimäärää. Niistä ei tule erillistä arviota päättötodistukseen.
- Yhdeksi lukuvuodeksi valittavista valinnaisista aineista annetaan erillinen arvosana.
- Kaikki yhteisiin oppiaineisiin liittyvät oppilaan suorittamat valinnaiset aineet merkitään päättötodistukseen välittömästi kyseisen oppiaineen alle.
- Valinnaisena opiskeltavat vieraat kielet ja muut valinnaiset aineet, jotka eivät liity mihinkään yhteiseen oppiaineeseen merkitään päättötodistukseen otsikon ”muut valinnaiset aineet” alle.
- Seitsemännellä luokalla yhteisesti opiskeltava TVT merkitään päättötodistukseen otsikon ”muut valinnaiset aineet” alle ja se arvioidaan merkinnällä ”hyväksytty” tai ”hylätty”.
- Oppilaan opiskellessa yksilöllistetyn oppimäärän mukaisesti, arvioidaan hänen suoriutumistaan HOJKS:ssa määriteltyihin yksilöllisesti asetettuihin tavoitteisiin ja sisältöihin perustuen. Arviointi voi olla myös sanallista. Yksilöllistetyn oppiaineen arviointi merkitään tähdellä (*).
- Toiminta-alueittain opiskelevien oppilaiden päättöarviointi on sanallista.

LUKU 7 OPPIMISEN JA KOULUNKÄYNNIN TUKEA

7.1 TUEN JÄRJESTÄMISTÄ OHJAAVAT PERIAATTEET

Kolmiportainen tuki

- Oppilas voi olla vain yhdellä tuen tasolla kerrallaan.
- Kaikkia tukimuotoja voidaan käyttää kaikilla portailla.
- Tukimuotoja ovat mm.
 - eriyttäminen
 - tukiopetus
 - laaja-alainen erityisopetus
 - tulkitsemis- ja avustajapalvelut
 - erityiset apuvälineet.
- Tukea annetaan niin kauan, sen tasoisena ja muotoisena kuin on tarpeen.
- Tukea suunnitellaan, annetaan ja arvioidaan moniammatillisena yhteistyönä.
- Tuki annetaan ensisijaisesti omassa opetusryhmässä.
- Tuen tehtävänä on ehkäistä ongelmien syntymistä ja syvenemistä.

7.1.1 OHJAUS TUEN AIKANA

- Jokainen opettaja ohjaa oppilasta.
- Ohjauksella pyritään siihen, että oppilas oppii asettamaan tavoitteita oppimiselleen ja

ottamaan vastuuta opiskelustaan.

- Oppimissuunnitelmaan ja HOJKSiin kirjataan myös oppilaan ohjaukseen liittyvät tavoitteet ja toimenpiteet. Niiden toimivuutta myös arvioidaan.

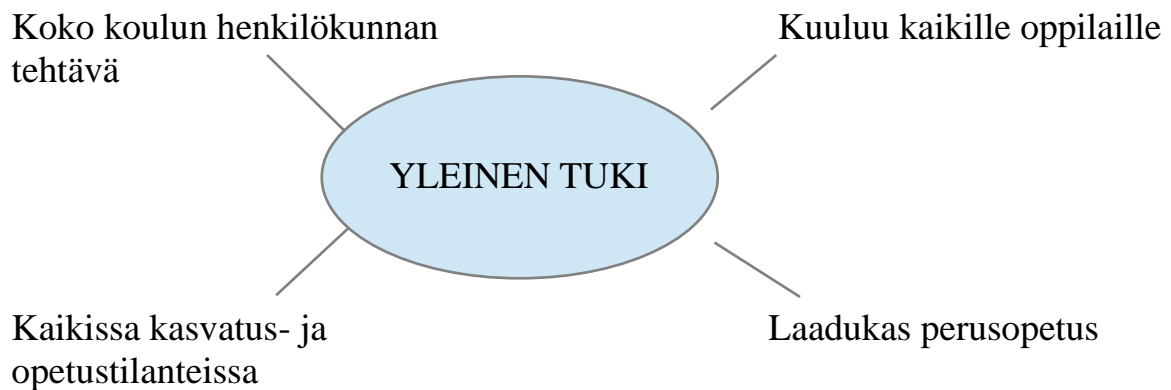
7.1.2 KODIN JA KOULUN YHTEISTYÖ TUEN AIKANA

- Koulun ja kodin välillä tehdään säännöllistä yhteistyötä.
- Kodeille tiedotetaan tuen saannin mahdollisuuksista.
- Tukea suunnitellaan ja sen toteutumista arvioidaan yhdessä.
- Oppilas tai huoltaja ei voi kieltäytyä perusopetuslaissa säädetyn tuen vastaanottamisesta.
- Oppilas voi tarvita yksilökohtaisen oppilashuollon tukea.
- Yksilökohtainen oppilashuollon tuki perustuu vapaaehtoisuuteen ja edellyttää oppilaan tai tarvittaessa huoltajan suostumusta.

Tuen järjestämistä ohjaavat periaatteet OPS 2014

OPS 2014: 61–62

7.2 YLEINEN TUKI

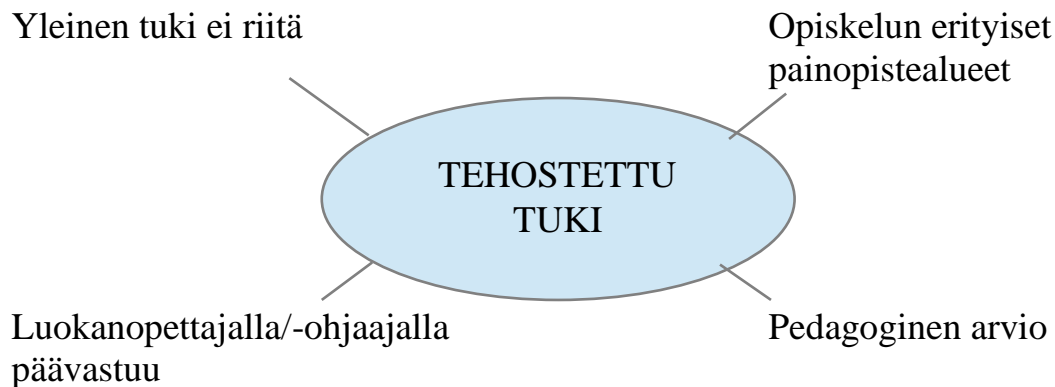

- Käytettäviä tukimuotoja ovat esim.
 - eriyttäminen
 - henkilöstön yhteistyö
 - ohjaus
 - opetusryhmien joustava muuntelu
 - tukiopetus
 - osa-aikainen erityisopetus
 - oppimissuunnitelma.
- Aloitetaan heti tuen tarpeen ilmetessä.
- Yleisen tuen antaminen ei vaadi erityisiä tutkimuksia eikä päätöksiä.

Yleinen tuki OPS 2014

OPS 2014: 62–63

7.3 TEHOSTETTU TUKI

- Säännöllistä, pitkäjänteistä tukea.
- Käytetään useita tukimuotoja, joita ovat esim.:
 - eriyttäminen
 - henkilöstön yhteistyö
 - ohjaus
 - opetusryhmien joustava muuntelu
 - tukiopetus
 - osa-aikainen erityisopetus
 - oppimissuunnitelma.
- Tehdään oppimissuunnitelma, joka perustuu pedagogiseen arvioon.
- Yhteistyö huoltajan kanssa on tärkeää.
- Annettua tukea seurataan ja arvioidaan säännöllisesti.

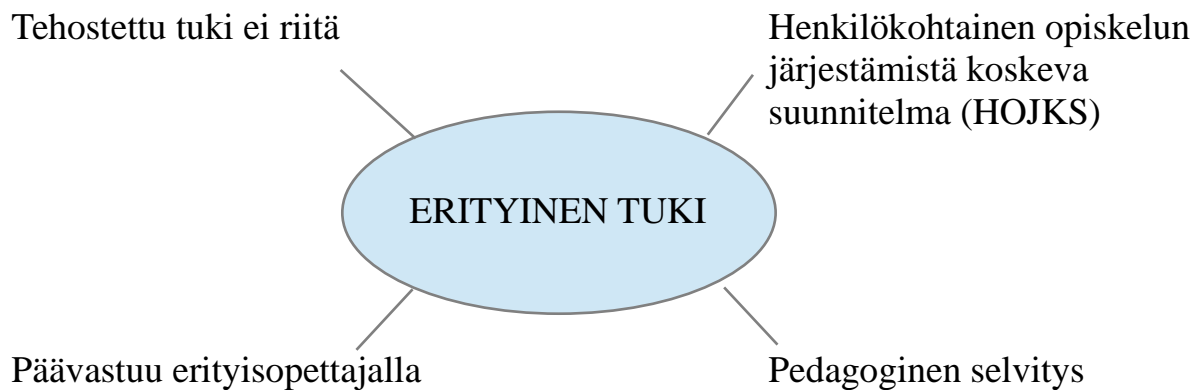
7.3.1 PEDAGOGINEN ARVIO

- Kirjalliseen pedagogiseen arvioon kuvataan mm.
 - koulunkäynnin kokonaistilanne
 - annettu yleinen tuki ja arvio tukimuotojen riittävydestä
 - oppilaan vahvuudet ja kiinnostuksen kohteet, oppimisvalmiudet sekä oppimiseen ja koulunkäyntiin liittyvät erityistarpeet
 - tarvittavat tukijärjestelyt
 - arvio tehostetun tuen tarpeesta.
- Opettajat laativat pedagogisen arvion.
- Yhteistyö huoltajan kanssa tärkeää.
- Tehostetun tuen aloittaminen, järjestäminen sekä tarvittaessa palaaminen yleisen tuen piiriin käsitellään moniammatillisesti yhteistyössä oppilashuollon ammattihenkilöiden kanssa.
- Käsittelyt kirjataan opetuksen järjestäjän päättämällä tavalla.

7.3.2 OPPIMISSUUNNITELMA TEHOSTETUN TUEN AIKANA

- Perustuu pedagogiseen arvioon.
- Laaditaan yhteistyössä huoltajien kanssa.
- Oppimissuunnitelman tulee sisältää mm.
 - oppilaskohtaiset tavoitteet
 - pedagogiset ratkaisut
 - tuen edellyttämä yhteistyö ja palvelut
 - tuen seuranta ja arviointi.
- Oppimissuunnitelmassa ei kuvata oppilaan henkilökohtaisia ominaisuuksia.

7.4 ERITYINEN TUKI

- **Säännöllistä pitkäjänteistä tukea.**
- Käytetään useita tukimuotoja, joita ovat esim.
 - kokoaikainen erityisopetus
 - osa-aikainen erityisopetus
 - apuvälineet
 - avustajapalvelut
 - oppilaanohjaus.
- Tehdään HOJKS, joka perustuu erityisen tuen päätökseen ja pedagogiseen selvitykseen.
- Yhteistyö huoltajan kanssa tärkeää.
- Annettua tukea seurataan ja arvioidaan säännöllisesti.

7.4.1 PEDAGOGINEN SELVITYS

- Ennen erityisen tuen päätöstä tehdään oppilaasta pedagoginen selvitys, jonka tekemistä varten hankitaan
 - oppilasta opettavilta opettajilta tietoa opintojen etenemisestä
 - oppilashuollon ammattihenkilöiden kanssa yhteistyönä tehty selvitys oppilaan saamasta tehostetusta tai erityisestä tuesta ja oppilaan kokonaistilanteesta.
- Pedagoginen selvitys sisältää em. selvitysten lisäksi niiden pohjalta tehdyn arvion oppilaan erityisen tuen tarpeesta.
- Kirjallisessa pedagogisessa selvityksessä kuvataan:
 - oppilaan oppimisen eteneminen
 - oppilaan oppimisen ja koulunkäynnin kokonaistilanne koulun, oppilaan sekä huoltajan näkökulmista
 - oppilaan saama tehostettu tai erityinen tuki ja arvio eri tukimuotojen vaikutuksista

- oppilaan vahvuudet ja kiinnostuksen kohteet, oppimisvalmiudet sekä oppimiseen ja koulunkäyntiin liittyvät erityistarpeet
- arvio siitä, millaisilla pedagogisilla, oppimisympäristöön liittyvillä, ohjauksellisilla, oppilashuollollisilla tai muilla tukijärjestelyillä oppilasta voidaan tukea
- arvio erityisen tuen tarpeesta
- arvio ja perustelut sille, tarvitseeko oppilas yhdessä tai useammassa oppiaineessa yksilöllistetyn oppimäärän.
- Laatisessa hyödynnetään oppilaasta tehtyä pedagogista arviota, oppilaan oppimissuunnitelmaa ja mahdollista aiempaa pedagogista selvitystä ja HOJKSia. Muita lausuntoja hankitaan tarvittaessa.

7.4.2 ERITYISEN TUEN PÄÄTÖS

- Opetuksen järjestäjän tekemä kirjallinen päätös oppilaalle annettavasta erityisestä tuesta.
- Päätös tehdään, jos tehostettu tuki ei riitä tai joskus esim. lääkärin arvion perusteella ilman, että tehostettua tukea on annettu.
- Ennen päätöksen tekemistä pitää kuulla oppilasta ja huoltajaa.
- Päätöksessä tulee päättää oppilaan pääsääntöinen opetusryhmä, mahdolliset tulkittamis- ja avustajapalvelut sekä muut tarvittavat palvelut sekä tarvittaessa oppilaan opetuksen poikkeava järjestäminen.
- Päätös tarkistetaan toisen vuosiluokan jälkeen ja ennen seitsemännelle luokalle siirtymistä sekä aina oppilaan tuen tarpeen muuttuessa sellaisissa asioissa, joista päätetään erityisen tuen päätöksessä.

7.4.3 HENKILÖKOHTAINEN OPETUKSEN JÄRJESTÄMISTÄ KOSKEVA SUUNNITELMA

- Erityistä tukea koskevan päätöksen toimeenpanemiseksi oppilaalle on laadittava henkilökohtainen opetuksen järjestämistä koskeva suunnitelma (HOJKS).
- HOJKS perustuu pedagogisen selvityksen tietoihin ja erityisen tuen päätöksen sisältöön ja siinä voidaan hyödyntää myös mahdollista aiempaa oppimissuunnitelmaa tai HOJKSia sekä huoltajan luvalla esim. kuntoutussuunnitelmaa.
- HOJKS tarkistetaan tarvittaessa, kuitenkin vähintään kerran lukuvuodessa.
- HOJKSin tulee sisältää seuraavat tiedot sen mukaan kuin oppilaan opetuksen ja tuen järjestäminen edellyttää:
 - oppilaskohtaiset tavoitteet (esim. oppiaineet ja -ryhmät, oppilaan oppimisvalmiudet)
 - pedagogiset ratkaisut (esim. oppilaalle annettava tukiovetus ja opiskelun erityiset painoalueet)
 - opetuksen järjestäminen (esim. samanaikaisopetuksena, pienryhmässä tai yksilöopetuksena annettava erityisopetus)
 - tuen edellyttämä yhteistyö ja palvelut (esim. avustajapalvelut, huoltajan tarjoama tuki)
 - tuen seuranta ja arviointi (esim. oppimisen arvioinnissa käytettävät menetelmät, tavoitteiden toteutumisen seuranta ja ajankohdat).

Edellisten lisäksi:

- Mikäli oppilas opiskelee yhdessä tai useammassa oppiaineessa yksilöllistetyn oppimäärän mukaan, luettelo yksilöllistetyistä oppiaineista, niiden tavoitteet, keskeiset sisällöt ja arviointi.
- Mikäli oppilas opiskelee toiminta-alueittain, oppilaan yksilölliset tavoitteet ja keskeiset sisällöt toiminta-alueittain sekä edistymisen arviointi.

- Mahdolliset huoltajan antamat yksilöidyt tiedonsiirtoluvat.

7.4.4 OPPIAINEEN OPPIMÄÄRÄN YKSILÖLLISTÄMINEN JA OPETUKSESTA VAPAUTTAMINEN

- Oppilaalle voidaan määritellä jossakin oppiaineessa erityiset painoalueet, jolloin keskitytään oppiaineen keskeisiin sisältöihin (yleisten tavoitteiden mukaisesti). Mikäli edes keskeisiin sisältöihin liittyvien tavoitteiden saavuttaminen hyväksytysti ei tuesta huolimatta ole mahdollista, oppiaineen oppimäärä voidaan yksilöllistää.
- Esim. kieli- ja kulttuuritausta, poissaolot, motivaation puute, puutteellinen opiskelutekniikka tai käyttäytymisen haasteet eivät sellaisenaan voi olla yksilöllistämisen perusteena, vaan oppilasta tulee tukea näissä asioissa muuten.
- Yksilöllistämisestä määrätään erityisen tuen päätöksessä ja pedagoginen selvitys sisältää perustelut yksilöllistämiseksi kussakin oppiaineessa.
- Yksilöllistäminen tarkoittaa oppilaan oppimiselle asetettavan tavoitetasoa määrittelemistä hänen edellytystensä mukaiseksi niin, että tavoitteet ovat oppilaalle kuitenkin riittävän haasteellisia.
- Tavoitteet ja sisällöt johdetaan luokka-asteen yleisistä tavoitteista ja sisällöistä. Myös alempien luokkien tavoitteita ja sisältöjä voidaan soveltaa. Ne kirjataan oppilaan HOJKSiin ja arviointi tapahtuu suhteessa niihin.
- Oppimäärän yksilöllistäminen on ensisijainen vaihtoehto ennen oppimäärän suorittamisesta vapauttamista. Vapauttamiseen tulee olla erityisen painavat syyt ja siitä päätetään aina joko erityisen tuen päätöksessä tai erillisessä hallintopäätöksessä. Oppilaalle järjestetään muuta opetusta tai ohjattua toimintaa ko. oppiaineen opetuksen tilalla.
- Oppimäärien yksilöllistäminen tai opetuksesta vapauttaminen tehdään aina yhteistyössä oppilaan ja huoltajan kanssa ja heille selvitetään toimenpiteiden vaikutukset jatko-opintoihin.

7.4.5 PIDENNETTY OPPIVELVOLLISUUS

- Jos perusopetukselle säädettyjä tavoitteita ei lapsen vammaisuuden tai sairauden vuoksi ole mahdollista saavuttaa yhdeksässä vuodessa, alkaa oppivelvollisuus vuotta aikaisemmin ja päättyy, kun perusopetuksen oppimäärä on suoritettu tai oppivelvollisuuden aloittamisesta on kulunut 11 vuotta. Esiopetus voi kestää yhden tai kaksi vuotta.
- Päätös pidennetystä oppivelvollisuudesta tehdään pääsääntöisesti ennen oppivelvollisuuden alkamista. Tällöin tehdään myös päätös lapselle annettavasta erityisestä tuesta.
- Oppilaan tarve pidennettyyn oppivelvollisuuteen arvioidaan erityisen tuen päätöksen tarkistamisen yhteydessä. Tarvittaessa tehdään päätös oppilaan pidennetyn oppivelvollisuuden päättämisestä, jolloin oppilas kuuluu yleisen oppivelvollisuuden piiriin.

7.4.6 TOIMINTA-ALUEITTAIN JÄRJESTETTÄVÄ OPETUS

- Vammaisten tai vakavasti sairaiden oppilaiden opetus voidaan järjestää oppiainejaon sijasta toiminta-alueittain, jos todetaan, ettei oppilas pysty opiskelemaan edes oppiaineiden yksilöllistettyjä oppimääriä.
- Opetuksen järjestämisestä toiminta-alueittain päätetään erityisen tuen päätöksessä.
- Toiminta-alueet ovat motoriset taidot, kieli ja kommunikaatio, sosiaaliset taidot, päivittäisten toimintojen taidot ja kognitiiviset taidot. Toiminta-alueet voivat sisältää jonkin yksittäisen oppiaineen tavoitteita ja sisältöjä.

- Oppilaan yksilölliset tavoitteet ja sisällöt kuvataan HOJKSissa.
- Opetus suunnitellaan ja toteutetaan yhteistyössä oppilaan ja huoltajan kanssa.

Erityinen tuki OPS 2014
OPS 2014: 65–72

7.5 PERUSOPETUSLAISSA SÄÄDETYT TUKIMUODOT

7.5.1 TUKIOPETUS

- On oppimisen ja koulunkäynnin lyhytaikaista, suunnitelmallista tukea.
- Aloitetaan heti tuen tarpeen ilmetessä.
- Voidaan käyttää vaikeuksien ennaltaehkäisyyn.
- Annetaan sellaisten oppituntien aikana, joihin tuen tarve liittyy, tai oppituntien ulkopuolella.
- Pyritään järjestämään yhteisymmärryksessä huoltajan kanssa.
- Oppilaalla on oikeus saada tukiopetusta sekä velvollisuus osallistua siihen.
- Voidaan antaa kaikilla tuen tasoilla.
- Kirjataan oppilaan oppimissuunnitelmaan / HOJKSiin.

7.5.2 OSA-AIKAINEN ERITYISOPETUS

- Annetaan oppilaalle, jolla on vaikeuksia oppimisessaan tai koulunkäynnissään.
- Annetaan muun opetuksen ohessa joustavin järjestelyin
 - samanaikaisopetuksena
 - pienryhmässä
 - yksilöopetuksena.
- Tavoitteena on vahvistaa oppilaan oppimisedellytyksiä ja ehkäistä oppimisen ja koulunkäynnin vaikeuksia.
- Tavoitteet ja sisällöt nivelletään oppilaan muuhun opetukseen.
- Pyritään järjestämään yhteisymmärryksessä oppilaan ja huoltajan kanssa.
- Suunnitellaan ja arvioidaan yhteistyössä opettajien, huoltajan ja oppilaan kanssa.
- Oppilaalla on oikeus saada osa-aikaista erityisopetusta sekä velvollisuus osallistua siihen.
- Annetaan kaikilla tuen tasoilla.
- Vahvistuu yleensä tukimuotona tehostetun tuen aikana.
- Kirjataan oppilaan oppimissuunnitelmaan ja HOJKSiin.

7.5.3 OPETUKSEEN OSALLISTUMISEN EDELLYTTÄMÄT PALVELUT JA APUVÄLINEET

- Oppilaalla on oikeus saada maksutta opetukseen osallistumisen edellyttämät tulkitsemis- ja avustajapalvelut, muut opetuspalvelut sekä erityiset apuvälineet.
- Oppilaalla on oikeus näihin tukimuotoihin kaikilla tuen tasoilla.
- Tarkoituksena on turvata oppilaalle:
 - oppimisen ja koulunkäynnin perusedellytykset
 - esteettömyys
 - mahdollisuus vuorovaikutukseen.
- Oppilaalle järjestetään tarvittaessa tulkitsemista esimerkiksi kuulovamman tai kielellisen erityisvaikeuden takia.
- Avustaja ohjaa ja tukee oppilasta päivittäisissä tilanteissa oppimiseen ja koulunkäyntiin

- liittyvien tehtävien suorittamisessa.
- Avustajan tuki voidaan suunnata yksittäiselle oppilaalle tai koko opetusryhmälle.
 - Erityisten apuvälineiden tarve voi liittyä näkemiseen, kuulemiseen, liikkumiseen tai muuhun fyysiseen tarpeeseen tai oppimisen erityistarpeisiin.
 - Oppilaan kanssa työskentelevät suunnittelevat yhdessä tarvittavien palvelujen ja apuvälineiden käytön eri oppimistilanteissa (hyödyntäen muita asiantuntijoita).
 - Opetuksen järjestäjä päättää tulkitsemis- ja avustajapalveluista sekä muista opetuspalveluista ja erityisistä apuvälineistä.
 - Palveluiden ja apuvälineiden tarve ja määrä arvioidaan moniammatillisena yhteistyönä:
 - tehostetun tuen aikana pedagogisessa arvioissa
 - erityisen tuen aikana pedagogisessa selvityksessä.
 - Yleistä ja tehostettua tukea saavan oppilaan palveluista ja apuvälineistä tehdään hallintopäätös.
 - Erityistä tukea saavan oppilaan palveluista ja apuvälineistä päätetään erityisen tuen päätöksessä.

Perusopetuslaissa säädetyt tukimuodot OPS 2014
OPS 2014: 72–74

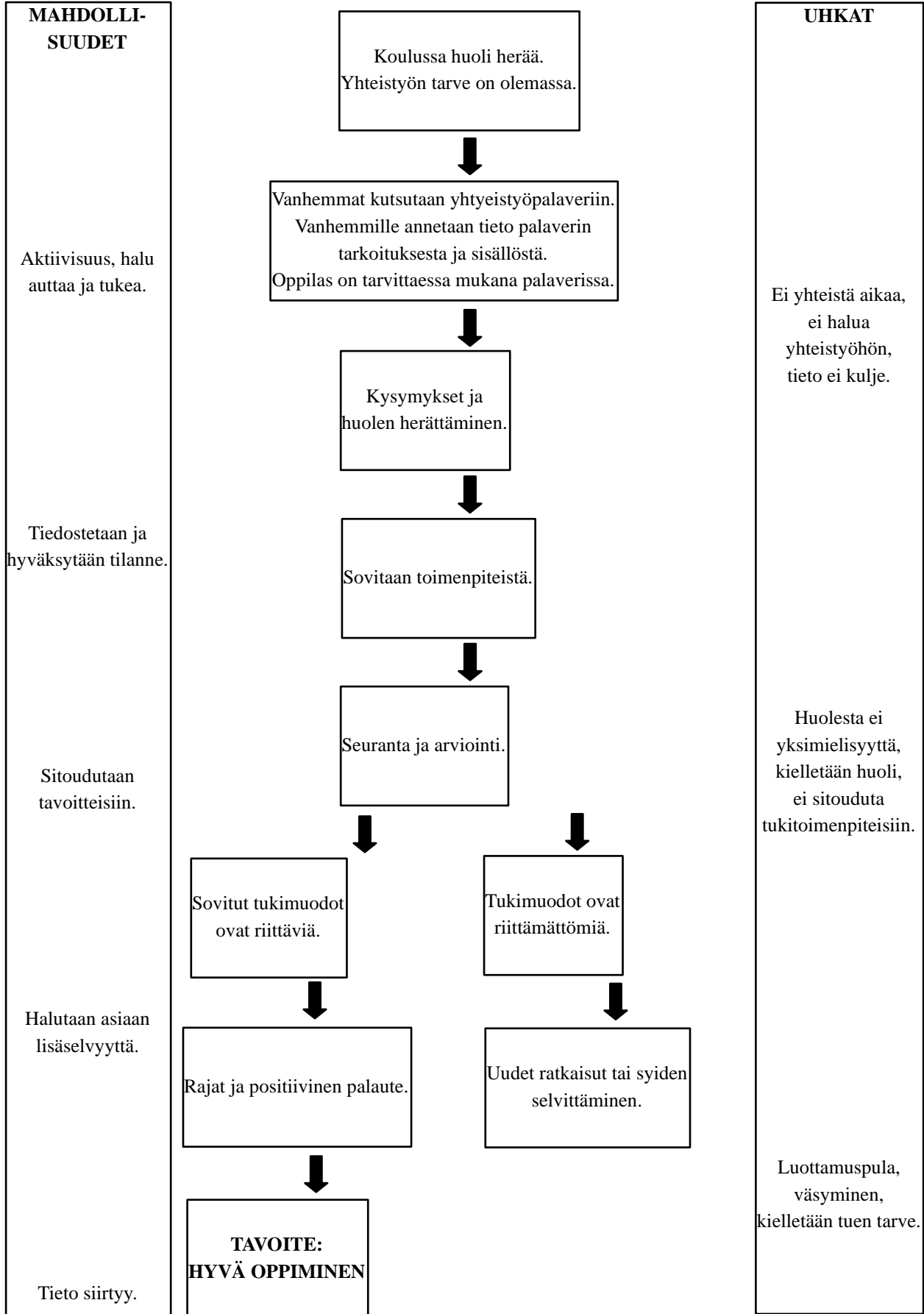
7.6 OPPIMISEN JA KOULUNKÄYNNIN TUKI MÄNTYHARJUN PERUSOPETUKSESSA

ENNALTAEHKÄISEVÄ TYÖ

Ennaltaehkäisevä työ koulussa on koko henkilökunnan tehtävä joka koulupäivä. Ennaltaehkäisevää työtä on mm.:

- terve ja turvallinen toimintaympäristö
- arjen huolenpito
- varhainen tuen tarpeen havaitseminen ja siihen puuttuminen
- hyvä yhteistyö eri toimijoiden välillä
- kodin ja koulun yhteistyö
- ongelmien syntyä ehkäisevät tarkoituksenmukaiset pedagogiset ratkaisut mm.
 - riittävä tukiopetus
 - pienet opetusryhmät
 - eriyttäminen
 - samanaikaisopetus
 - joustavat ryhmittelyt
- sosio-emotionaalisen kasvun tukeminen mm.
 - KiVa Koulu -ohjelma
 - Lions Quest -ohjelma
 - kummioppilastoiminta
 - Askeleittain-ohjelma
 - tukioppilastoiminta
- opettajien ja vanhempien havainnot
- aktiivinen oppilaan koulunkäynnin ja koulumenestyksen seuranta
- poissaolojen seuranta
- terveydenhoitajan tutkimukset ja terveystarkastukset
- kiusaamiskyselyt ja sosiogrammit
- hyvä tiedonkulku eri toimijoiden välillä.

VARHAISEN PUUTTUMISEN TOIMINTAMALLI

TOIMINTA JA YHTEISTYÖ NIVELVAIHEISSA

Esi- ja alkuopetuksen nivelvaihe

- Yhteistyö esikoulun ja alkuopetuksen välillä.
- Esikouluopettaja ja huoltajat keskustelevat lapsen kouluvalmiuksista ja kirjaavat tiedot lomakkeeseen.
- Esikouluopettaja, erityislastenopettaja, tuleva luokanopettaja ja erityisopettaja käyvät siirtokeskustelun lomakkeen avulla, paitsi jos esi- ja luokanopettaja on sama henkilö.
- Tarvittaessa yksittäisten lasten asioista pidetään huoltajien, opettajien ja erityistyöntekijöiden (puheterapeutti, psykologi yms.) tiedonsiirtopalaveri.
- Kouluun tutustumispäivä.

Vuosiluokkien 2 ja 3 välinen nivelvaihe

- Erityisen tuen päätöksen tarkistaminen ennen kolmannen luokan alkua.

Alakoulun ja yläkoulun nivelvaihe

- Kuudennen luokan kevätlukukaudella pidetään keskustelutilaisuus, jossa ovat mukana oppilas, huoltaja ja luokanopettaja.
- Oppilas ja huoltajat täyttävät tiedonsiirtolomakkeen.
- Opinto-ohjaaja/koulukuraattori ja oppilaat keskustelevat yläkouluun siirtymisestä.
- Tiedonsiirtopalaveri pidetään huhti-toukokuussa. Siihen osallistuvat mm. luokanopettaja, alakoulun erityisopettaja, luokanohjaaja ja yläkoulun erityisopettaja.
- Yläkoulun luokanohjaajalla on vastuu tiedonsiirrosta oppilasta opettaville opettajille.
- Tutustumispäivä.

Yläkoulun ja toisen asteen oppilaitoksen nivelvaihe

- Vastuuhenkilöt: opinto-ohjaaja, erityisopettaja ja luokanohjaaja.
- Luokanohjaaja/erityisopettaja kutsuu opinto-ohjaajan 7–9-luokkalaisten oppimissuunnitelma-, HOJKS- ym. oppilaan koulunkäyntiä koskeviin palaveriin.
- 9. luokan oppilaalla on hakeutumisvelvollisuus toisen asteen opintoihin.
- Opinto-ohjaaja käy tarvittaessa keskustelut eri asiantuntijoiden kanssa (terveydenhoitaja, lääkäri, kuraattori, psykologi, erityisopettaja ja aineenopettajat) jatko-opintoihin vaikuttavista asioista, esimerkiksi terveydellisistä seikoista ja oppimisvaikeuksista. Myös koulun ulkopuolisia asiantuntijoita konsultoidaan tarvittaessa.
- Opinto-ohjaaja käy henkilökohtaiset ohjauskeskustelut oppilaiden kanssa heidän jatko-opintosuunnitelmistaan. Tarvittaessa pidetään useampikin ohjauskeskustelu ja myös huoltaja voidaan pyytää mukaan keskusteluun.
- Sellaisella vuosiluokkien 8 ja 9 oppilaalla, joka tarvitsee perusopetuksen jälkeiseen jatko-opetukseen hakeutumiseen liittyvää tukea, on oikeus saada opetussuunnitelman mukaisen opinto-ohjauksen lisäksi tarpeidensa mukaista tehostettua henkilökohtaista opinto-ohjausta moniammatillisena yhteistyönä. Samalla oppilaille laaditaan jatko-opintosuunnitelma.
- Varmistetaan, että tehostetun ja erityisen tuen oppilas saa riittävästi ja riittävän varhain ohjausta jatko-opintoihin. Vastuuhenkilöt: erityisopettaja ja opinto-ohjaaja.
- Huoltajille järjestetään yhteishaun vanhempainilta.
- Oppilaat tutustutetaan toisen asteen koulutusvaihtoehtoihin ja heille selvitetään erilaiset toisen asteen oppilaitosten yhdistelmäopintovaihtoehdot.
- Kouluissa toteutetaan yhteishaku ja/tai jatkuva haku.

- Perusopetuksessa vastataan myös tutkintoon valmistavaan koulutukseen eli TUVA-koulutukseen ohjaamisesta sekä erityisoppilaitosten työhön ja itsenäiseen elämään valmentavaan koulutukseen eli TELMA-koulutukseen ohjaamisesta. Vastuuhenkilöt: erityisopettaja ja opinto-ohjaaja.
- Lukioon pyrkivät oppilaat tekevät lukion ainevalinnat opinto-ohjaajan ohjauksessa.
- Jatko-opintoihin hakeutumisessa kuullaan myös oppilaiden huoltajia.
- Oppilas täyttää tiedonsiirtolomakkeen yhdessä huoltajansa kanssa keväällä ennen koulujen päättymistä. Syksyllä toisen asteen oppilaitokset järjestävät tiedonsiirtopalaverin, jossa käydään läpi oppilaiden tiedonsiirtolomakkeet ja muut opiskelun järjestämistä varten tarpeelliset tiedot. Vastuuhenkilöt: erityisopettaja ja opinto-ohjaaja.
- Jälkiohjaus hoidetaan yhteishaun tulosten julkaisemisen jälkeen. Tällöin ohjataan koulutuspaikkaa vaille jääneet oppilaat hakemaan uudelleen opintoihin tai muiden palvelujen piiriin.
- Varmistetaan, että jokainen perusopetuksen päättänyt on elokuussa aloittanut oppivelvolliselle suunnatussa koulutuksessa. Tämä tapahtuu Valpas-järjestelmän avulla.
- Perusopetuksen järjestäjän valvonta- ja ohjausvastuu päättyy, kun oppilas aloittaa opinnot oppivelvollisuuskoulutuksessa tai viimeistään Opetus- ja kulttuuriministeriön vuosittain määräämänä ajankohtana. Ilman opiskelupaikkaa olevasta oppilaasta tehdään ilmoitus Valpas-järjestelmän kautta asuinkunnalle.
- Jos oppilaan peruskoulu päättyy muuna ajankohtana kuin lukuvuoden päättyessä (esim. vuosiluokattomasti oman opinto-ohjelman mukaan opiskelevat oppilaat), perusopetuksen valvonta- ja ohjausvastuu jatkuu päättymisajankohdasta yhden kuukauden ajan.

TUEN TARPEIDEN SEULONTA

Oppilaiden tuen tarpeiden kartoittamisen välineitä ovat mm.

- opettajien pitämät kokeet
- jatkuva havainnointi
- erityisopettajan pitämät vuosittaiset testaukset esimerkiksi seuraavasti:

1.lk

- Allu-luetunymmärtämistesti (maaliskuu)
- sanasanelu (huhtikuu)

2.lk

- sanasanelu (elokuu)
- Allu-luetunymmärtämistesti (maaliskuu)

3.lk

- sanasanelu (elokuu)
- sanaketjutesti (lokakuu)
- Allu-luetunymmärtämistesti (maaliskuu)
- KYMPPI-kartoitus 1 (huhtikuu)

4.lk

- sanasanelu (elokuu)
- Allu-luetunymmärtämistesti (maaliskuu)

5.lk

- sanasanelu (elokuu)
- sanaketjutesti (lokakuu)
- Allu-luetunymmärtämistesti (maaliskuu)

- KYMPPI-kartoitus 2 (huhtikuu)

6.lk

- sanasanelu (elokuu)
- Allu-luetunymmärtämistesti (maaliskuu)

YHTEISTYÖ, VASTUUT JA TYÖNJAKO OPETUSTOIMESSA SEKÄ MUIDEN HALLINTOKUNTIEN KANSSA

- Oppimisen ja koulunkäynnin tuen yksikkö toimii asiantuntija-apuna opettajille tuen järjestämisessä, selvittää tuen tarpeita ja tuottaa myös tukipalveluja.
- Oppilaiden tuen järjestäminen ja tukipäätökset valmistellaan yhteistyössä rehtorin kanssa.
- Oppimisen ja koulunkäynnin tuen yksikkö tuottaa osaltaan oppilas- ja opiskelijahuoltoa ja on mukana kuntakohtaisessa oppilashuollon ohjausryhmässä tehden poikkihallinnollista yhteistyötä oppilashuollon kehittämiseksi.
- Johtava erityisopettaja osallistuu rehtorikokouksiin ja sivistyspalvelujen johtoryhmän toimintaan.
- Johtavan erityisopettajan esimies on rehtori.

YHTEISTYÖ OPPILASHUOLLON PALVELUISTA VASTAAVIEN JA MUIDEN TARVITTAVIEN ASiantuntijoiden kanssa tuen järjestämiseen liittyvissä asioissa

- Tuen tarpeen arviointiin, tuen suunnitteluun, järjestämiseen ja käytännön toteuttamiseen liittyvät palaverit kutsutaan koolle tapauskohtaisesti.
- Yksittäisen oppilaan tukea koskevassa palaverissa voivat oppilaan ja huoltajan lisäksi tarpeen mukaan olla paikalla esim. erityisopettaja, luokanopettaja/-ohjaaja, aineenopettaja, rehtori, kuraattori, kouluterveydenhoitaja, lääkäri, psykologi jne.

KOTIEN KANSSA TEHTÄVÄN YHTEISTYÖN KESKEISET TOIMINTAPERIAATTEET OPPIMISEN JA KOULUNKÄYNNIN TUEN KYSYMYKSISSÄ

- Lähtökohtana on aina hyvän yhteistyön ja luottamuksen ilmapiirin rakentaminen.
- Oppilaan edistymisen ja tuen tarpeen arviointi sekä tuen suunnittelu tehdään kaikilla tuen portailla yhteistyössä kodin kanssa.
- Koulusta ollaan yhteydessä kotiin heti, jos oppilaalla ilmenee oppimisen ongelmia. Huoltajia kannustetaan tukemaan oppilaan tavoitteellista oppimista ja ottamaan yhteyttä kouluun, jos jokin lapsen oppimisessa mietityttää.
- Oppilaille ja huoltajille annetaan tietoa tuen saannin mahdollisuuksista, eri tuen tasoista ja tukimuodoista, niihin liittyvistä säädöksistä ja määräyksistä ja tuen toteuttamisen käytännöistä.

OPPIMISEN JA KOULUNKÄYNNIN TUKEEN LIITTYVÄT TOIMIVALTUUDET ERI HALLINTOPÄÄTÖKSISSÄ

- Esi- ja perusopetuksen sekä lukion kunta- ja koulukohtaisen opetussuunnitelman hyväksyy sivistyslautakunta.
- Sekä esi- että perusopetuksessa erityisen tuen päätöksen tekee sivistysjohtaja.

- Pidentetyn oppivelvollisuuden päätöksen tekee sivistysjohtaja.
- Päätöksen koulunkäynnin aloittamisesta säädettyä aikaisemmin tai myöhemmin tekee sivistysjohtaja.
- Päätöksen oppilaan vapauttamisesta oppiaineen opetuksesta tekee sivistysjohtaja.
- Päätöksen oppilaalle järjestettävästä henkilökohtaisesta avustajapalvelusta tekee sivistysjohtaja.
- Päätöksen maksuttomasta koulukuljetuksesta tekee sivistysjohtaja.

YLEISEN TUEN JÄRJESTÄMINEN

Käytännön järjestäminen ja tukimuodot

- Oppimisympäristön järjestäminen, esim. istumajärjestys, tavaroilla omat paikat, ylimääräisten ärsykkeiden karsiminen, joustavat ryhmittelyt, selkeät säännöt.
- Tavoitteiden ja työskentelyn selkiinntäminen: viikko-/päivä/tuntisuunnitelman läpikäyminen, tehtävälistat, toimintaohjeiden pilkkominen, läksyviikko, luokassa läksyt näkyvissä.
- Eriyttäminen: oppimateriaalin selkiyttäminen, tehtävien eriyttäminen, äänikirjat, kokeiden eriyttäminen (esim. eri tila, suullinen koe, tekniset apuvälineet, avustajapalvelut, kirjallisen kokeen täydentäminen suullisesti).
- Oppilaan yksilöllinen ohjaus.
- Oppimissuunnitelma tarvittaessa.
- Avustajapalvelut.
- Riittävä tukiopeus, ennakoiva tukiopeus.
- Osa-aikainen erityisopeus: samanaikaisopeus, pienryhmäopeus, yksilöopeus.
- Apuvälineet.

Yhteistyö

Luokanopettaja/-ohjaaja vastaa yhteistyön suunnittelusta ja toteutuksesta. Yhteistyötahoja ovat mm.

- aineen-/luokanopettajat
- erityisopettajat
- oppilashuollon henkilöstö
- huoltaja
- oppilas
- avustajat
- muut tahot.

TEHOSTETUN TUEN JÄRJESTÄMINEN

Käytännön järjestäminen

- Yleinen tuki ei riitä.
- Keskustelu, jossa mukana luokanopettaja/-ohjaaja ja erityisopettaja.
- Yhteydenotto kotiin/kotoa.
- Pedagoginen arvio.

Pedagoginen arvio

- Luokanopettaja/-ohjaaja kokoaa pedagogisen arvion yhteistyössä oppilaan, huoltajan, muiden opettajien sekä muiden tarvittavien tahojen kanssa.
- Pedagoginen arvio tehdään Wilma-järjestelmään.
- Pedagoginen arvio käsitellään moniammatillisesti oppilashuollon henkilöstön kanssa (psykologi/terveydenhoitaja/kuraattori).
- Huoltaja voi olla mukana käsittelyssä.

- Käsittelystä tehdään yhteenveto pedagogiseen arvioon. Lomakkeeseen merkitään arvio tuen tarpeesta, perustelut sekä arvion käsitelleet henkilöt ja käsittelyn päivämäärä.
- Luokasta vastaava erityisopettaja informoi koulun rehtoria, johtavaa erityisopettajaa ja koulusihteeriä oppilaan siirtyessä tehostettuun tukeen.
- Käsittelyn jälkeen yksi allekirjoitettu pedagoginen arvio arkistoidaan koululle.
- Huoltajalle ei anneta paperiversiota.

Oppimissuunnitelma

- Luokanopettaja/-ohjaaja laatii oppimissuunnitelman oppilaan, huoltajan, muiden opettajien sekä muiden tarvittavien tahojen kanssa.
- Tehdään Wilma-lomakkeelle.
- Kirjataan eri toimijoiden vastuualueet tarpeen mukaan.
- Arvioidaan ja tarkistetaan vähintään kerran lukuvuodessa ja aina tuen tarpeen muuttuessa.
- Luokanopettaja/-ohjaaja toimii vastuunopettajana.
- Yksi allekirjoitettu oppimissuunnitelma arkistoidaan koululle.
- Huoltajalle ei anneta paperiversiota.

Tukimuodot

- Oppimisympäristön järjestäminen, esim. istumajärjestys, tavaroilla omat paikat, ylimääräisten ärsykkeiden karsiminen, joustavat ryhmittelyt, selkeät säännöt.
- Tavoitteiden ja työskentelyn selkiinnyttäminen: viikko-/päivä/tuntisuunnitelman läpikäyminen, tehtävälisterat, toimintaohjeiden pilkkominen, läksyvihko, luokassa läksyt näkyvissä.
- Eriyttäminen: tehtävien eriyttäminen, äänikirjat, kokeiden eriyttäminen (esim. eri tila, suullinen koe, tekniset apuvälineet, avustajapalvelut, kirjallisen kokeen täydentäminen suullisesti ja muut monipuoliset näytöt).

Opiskelun erityiset painoalueet

- Vuosiluokan keskeisimmät sisällöt:
 - opettava opettaja määrittelee sisällöt
 - arvioidaan suhteessa yleisen oppimäärän tavoitteisiin
 - kirjataan oppimissuunnitelmaan.
- Oppilaan yksilöllinen ohjaus.
- Avustajapalvelut.
- Riittävä tukiopeus, ennakoiva tukiopeus.
- Osa-aikainen erityisopeus: samanaikaisopeus, pienryhmäopeus, yksilöopeus.
- Apuvälineet.
- Yhteistyö opettajien, muun henkilöstön sekä vanhempien kanssa.

ERITYISEN TUEN JÄRJESTÄMINEN

Käytännön järjestäminen ja tukimuodot

- Mäntyharjussa noudatetaan pääsääntöisesti inklusiivista toimintamallia. Jokaisella oppilaalla on nimetty oma kotiluokka yleisopeuksen ryhmissä. Tämän tarkoituksena on säilyttää oppilaan tarvitseman tuen taso ja lisätä yhteenkuuluvuuden tunnetta. Tarvittaessa opeus järjestetään pienryhmässä.
- Erityisopeuttaja vastaa erityisen tuen suunnittelusta. Opetusta annetaan joko yleisopeuksen ryhmissä, samanaikaisopeuksessa tai pienryhmissä oppilaan tarpeen mukaan. Kaikkia tehostetun tuen kohdalla mainittuja tukimuotoja voidaan myös käyttää.
- JOPO (Joustava perusopeus) ja lisäopeus käynnistetään ja suunnitellaan tarvittaessa. Lisäopeukseen ottamisen päätöksen ja joustavaan perusopeukseen siirtymisen päätöksen

tekee rehtori.

Pedagoginen selvitys

- Jos oppilas on ollut tehostetun tuen piirissä ja tehostettu tuki arvioidaan liian vähäiseksi, laaditaan pedagoginen selvitys. Pedagoginen selvitys laaditaan aina, jos yksikin oppiaine yksilöllistetään tai jos yksilöllistämisiin tulee muutoksia. Selvityksen laatimisesta vastaa oppilaan opetuksesta vastaava erityisopettaja. Oppilasta opettavat opettajat ja oppilashuollon asiantuntijat laativat pedagogisen selvityksen Wilma-järjestelmään.
- Pedagoginen selvitys toimitetaan johtavalle erityisopettajalle, joka esittelee asian rehtorille. Yksi allekirjoitettu pedagoginen selvitys arkistoidaan koululle.

Oppilaan ja huoltajan kuuleminen

- Oppilaan huoltajan kanssa sovitaan osallistumisesta pedagogisen selvityksen laadintaan.
- Oppilas osallistuu pedagogisen selvityksen laadintaan ikäkautensa ja edellytystensä mukaisesti.
- Erityisen tuen päätös voidaan tehdä siitä huolimatta, vaikka huoltaja ei tulisi kuulemistilaisuuteen tai haluaisi tulla kuulluksi. Lähtökohtana on aina hyvän yhteistyön ja luottamuksen ilmapiirin rakentaminen.

Erityisen tuen päätöksen tekeminen

- Mikäli moniammatillisesti laadittu ja käsitelty pedagoginen selvitys osoittaa, että oppilaalle on tarpeen aloittaa erityinen tuki (esim. yksilöllistää jokin oppiaine tai tukea sosioemotionaalisten haasteiden takia), päätöksen asiasta tekee sivistysjohtaja. Oppilasta ja huoltajia kuullaan ennen päätöksen tekoa.
- Jos päätös tehdään huoltajan tahdon vastaisesti, kysymyksessä on kuntalain 14§:ssä mainittu hallinnollisen pakon käyttäminen. Tällöin päätös tehdään sivistyslautakunnassa. Jos huoltaja vastustaa jotakin erityisen tuen antamista koskevassa päätöksessä määrättävää asiaa mutta ei koko erityisen tuen päätöstä, ei sellaisessa tapauksessa vielä sovelleta edellä mainittua kuntalain säännöstä.

Erityisen tuen päätöksen tarkistaminen

- Erityisen tuen riittävyttä arvioidaan HOJKS-päivitysten yhteydessä ja tarvittaessa muulloinkin.
- Mikäli on tarpeen tehdä muutoksia oppilaan erityisen tuen päätökseen, laaditaan oppilaalle uusi pedagoginen selvitys ja tehdään uusi päätös. Näin menetellään myös silloin, jos erityisen tuen päätös on tarpeen lopettaa, jolloin oppilas siirtyy tehostetun tuen piiriin.
- Erityisen tuen päätös tarkistetaan aina 2. ja 6. luokan kevätlukukaudella. Silloin laaditaan uusi pedagoginen selvitys ja tehdään uusi erityisen tuen päätös.

HOJKSin laadintaan, arviointiin ja tarkistamiseen liittyvät käytänteet

- Erityisen tuen päätöksen laadinnan jälkeen oppilaalle laaditaan henkilökohtainen opetuksen järjestämistä koskeva suunnitelma (HOJKS). HOJKSin laadinnasta vastaa erityisopettaja yhteistyössä muiden oppilasta opettavien opettajien ja tarvittaessa muiden asiantuntijoiden kanssa.
- HOJKS laaditaan joka lukuvuodelle ja tarkistetaan vähintään kerran lukuvuodessa.

Yhteistyö, vastuut ja työnjako eri toimijoiden kesken erityisen tuen järjestämisessä

- Erityisopettaja vastaa pedagogisen selvityksen ja HOJKSin laadinnasta, erityisen tuen järjestämisen suunnittelusta sekä tuen vaikutuksen seurannasta ja arvioinnista.
- Erityisen tuen oppilaan opintoja seurataan pitkin lukuvuotta ja järjestetään vähintään yksi seurantapalaveri, jolloin HOJKS tarvittaessa päivitetään.
- Arviointia järjestetään myös pitkin lukuvuotta itsearviointina ja jatkuvana arviointina monin eri keinoin.

- Seuranta ja arviointia varten luokanopettaja/luokanohjaaja ja/tai erityisopettaja kokoavat tietoa oppilaan koulunkäynnistä muilta oppilasta opettavilta opettajilta.
- Asiantuntijalausuntoja hyödynnetään erityisen tuen suunnittelussa.
- Jos oppilas tarvitsee tulkitsemis- ja avustajapalveluita sekä muita opetuspalveluita tai erityisiä apuvälineitä, hankintoja tarkastellaan yksilökohtaisesti asiantuntijoiden suositukset huomioiden. Hankinnoissa tehdään yhteistyötä eri tahojen kanssa (esim. KELA, apuvälinekeskus, toimintaterapeutit, oppilaan perhe).

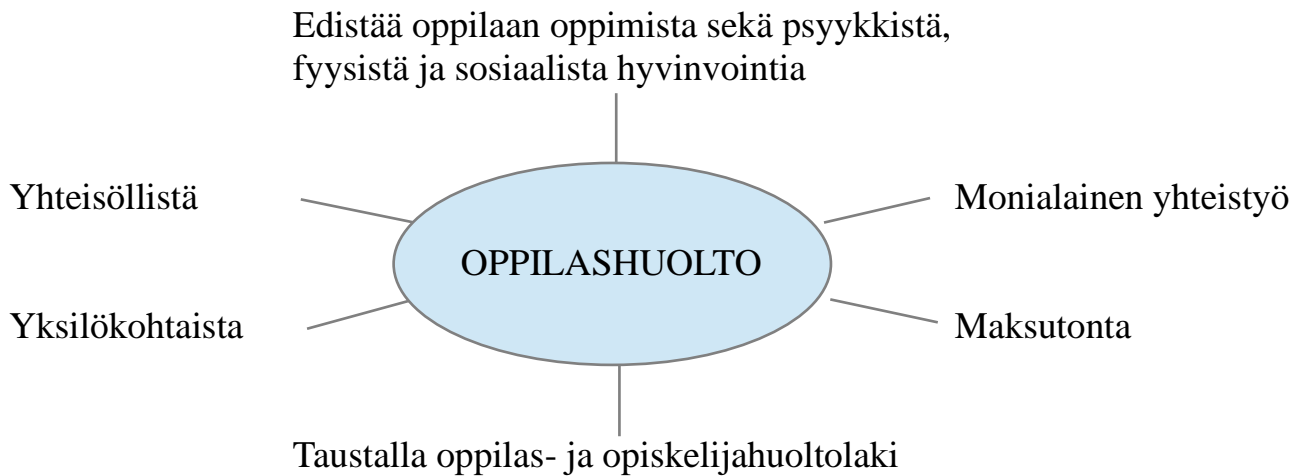
Menettelytavat ja yhteistyö oppilaan ja huoltajan kanssa erityisen tuen järjestämisessä

- Oppilaan huoltajan kanssa sovitaan osallistumisesta pedagogisen selvityksen laadintaan.
- Oppilas osallistuu pedagogisen selvityksen laadintaan ikäkautensa ja edellytystensä mukaisesti.
- Lähtökohtana on aina hyvän yhteistyön ja luottamuksen ilmapiirin rakentaminen. Huoltajat kutsutaan aina mukaan HOJKS-palaveriin.

Pidennetyt oppivelvollisuuden järjestäminen

- Pidennetyt oppivelvollisuuden päätöksen Mäntyharjussa tekee sivistysjohtaja.
- Pidennetyt oppivelvollisuuden piirissä olevan oppilaan opetuksen suunnittelusta vastaa erityisopettaja. Toteutustavat voivat olla samoja kuin erityisessä tuessa muutenkin.
- Jos pidennetyt oppivelvollisuuden piirissä oleva oppilas integroidaan yleisopetuksen ryhmään, 20 oppilaan enimmäisryhmäkoko noudatetaan kaikilla oppitunneilla.
- Varhaiskasvatuksen erityisopettaja toimii yhteistyössä perusopetuksen erityisopetuksen kanssa.
- Kun päätös tehdään viisivuotiaana, merkitään päätökseen, että pidennetty oppivelvollisuus alkaa 1.8. sinä vuonna, kun lapsi täyttää kuusi vuotta. Jos huoltaja päättää, että lapsi aloittaa oppivelvollisuutta edeltävässä esiopetuksessa viisivuotiaana, annetaan hänelle heti erityistä tukea, ja hänelle on laadittava HOJKS.
- Opetuksen järjestäjä ei voi kategorisesti päättää, että jonkin diagnoosin saaneiden oppilaiden, esimerkiksi lievästi kehitysvammaisten, opetus järjestetään aina yksilöidyssä koulussa, luokassa tai tietyssä esiopetusryhmässä vaan päätös opetuspaikasta harkitaan yksilökohtaisesti erityisen tuen päätöksen yhteydessä.
- Huoltajan kanssa tehtävää yhteistyötä helpottaa se, että päätös pidennetystä oppivelvollisuudesta on linjassa asiantuntijalausunnon kanssa.
- Eri oppiaineiden mahdollinen yhdistäminen oppiainekokonaisuuksiksi tai jakaminen osaluokkiin sekä niiden tarkempi kuvaus määrittellään oppilaan HOJKSissa tapauskohtaisesti.
- Opetussuunnitelmaan kuuluvat toiminta-alueet ovat motoriset taidot, kieli ja kommunikaatio, sosiaaliset taidot, päivittäisten toimintojen taidot ja kognitiiviset taidot. Joidenkin erityistä tukea tarvitsevien oppilaiden kohdalla saattaa olla tarkoituksenmukaista, että he opiskelevat osin oppiaineittain yksilöllistettyjen tavoitteiden mukaisesti ja osin toiminta-alueittain.

LUKU 8 OPPILASHUOLTO

8.1 MONIALAINEN OPPILASHUOLLON YHTEISTYÖ

- Oppilashuolto järjestetään monialaisessa yhteistyössä opetustoimen ja sosiaali- ja terveystoimen kanssa.
- Tarvittaessa yhteistyötä tehdään muidenkin toimijoiden kanssa.
- Oppilashuoltoa toteutetaan oppilaan ja hänen huoltajansa kanssa ottaen huomioon oppilaan ikä ja edellytykset.
- Oppilaille ja huoltajille annetaan tietoa käytettävissä olevasta oppilashuollosta.
- Koulussa oppilashuolto on kaikkien yhteisössä työskentelevien ja oppilashuoltopalveluista vastaavien työntekijöiden tehtävä. Oppilashuollon palveluja ovat psykologin ja kuraattorin sekä kouluterveydenhuollon palvelut.
- Oppilashuolto muodostaa esiopetuksesta toiselle asteelle ulottuvan jatkumon.

Oppilashuoltoryhmät

- Oppilashuollon (tai opiskeluhuollon) ohjausryhmä vastaa opetuksen järjestäjä -kohtaisen oppilashuollon yleisestä suunnittelusta, kehittämisestä, ohjauksesta ja arvioinnista.
- Koulukohtainen oppilashuoltoryhmä vastaa koulun oppilashuollosta, yhteisön hyvinvoinnin ja turvallisuuden edistämisestä sekä muun yhteisöllisen oppilashuollon toteuttamisesta ja kehittämisestä.
- Asiantuntijaryhmä kootaan yksittäisen oppilaan tai oppilasryhmän tuen tarpeen selvittämiseksi ja oppilashuollon palvelujen järjestämiseksi.

8.2 YHTEISÖLLINEN OPPILASHUOLTO

- Oppilashuollon ohjausryhmä ja koulukohtaiset oppilashuoltoryhmät.
- Seurataan, arvioidaan ja kehitetään koulu yhteisön ja oppilasryhmien hyvinvointia.
- Huolehditaan kouluympäristön terveellisyydestä, turvallisuudesta ja esteettömyydestä:
 - järjestyssäännöt
 - suunnitelma oppilaiden suojaamiseksi väkivallalta, kiusaamiselta ja häirinnältä
 - turvallisuusohjeet
 - säännölliset tarkastukset

- koulukuljetuksiin, tapaturmien ennaltaehkäisyyn ja tietoturvallisuuteen liittyvät toimintatavat.
- Tehdään yhteistyötä oppilaiden, huoltajien sekä muiden lasten ja nuorten hyvinvointia edistävien viranomaisten ja toimijoiden kanssa.

8.3 YKSILÖKOHTAINEN OPPILASHUOLTO

- Yksilökohtainen oppilashuolto tarkoittaa kouluterveydenhuollon palveluja, oppilashuollon psykologi- ja kuraattoripalveluja sekä yksittäistä oppilasta koskevaa monialaista oppilashuoltoa.
- Perustuu aina oppilaan sekä tarpeen vaatiessa huoltajan suostumukseen. Oppilaan omat toiveet ja mielipiteet huomioidaan iän ja kehitystason mukaisesti.
- Myös yksittäisen oppilaan tueksi koottavan asiantuntijaryhmän muodostamiseen ja ryhmän kokoonpanoon tarvitaan oppilaan ja huoltajan suostumus.
- Asiantuntijaryhmän nimeämä vastuuhenkilö laatii oppilashuoltokertomuksen, johon kirjataan:
 - yksittäisen oppilaan nimi, henkilötunnus, kotikunta ja yhteystiedot sekä alaikäisen oppilaan huoltajan tai muun laillisen edustajan nimi ja yhteystiedot
 - kirjauksen päivämäärä sekä kirjauksen tekijä ja hänen ammatti- tai virka-asemansa
 - kokoukseen osallistuneet henkilöt ja heidän asemansa
 - asian aihe ja vireillepanija
 - oppilaan tilanteen selvittämisen aikana toteutetut toimenpiteet, kuten arviot, tutkimukset ja selvitykset
 - toteutetut toimenpiteet, kuten yhteistyö eri tahojen kanssa sekä aiemmat ja nykyiset tukitoimet
 - tiedot asian käsittelystä ryhmän kokouksessa, tehdyt päätökset ja niiden toteuttamissuunnitelma
 - toteuttamisesta ja seurannasta vastaavat tahot.

Lisäksi, jos sivulliselle annetaan oppilashuoltokertomukseen sisältyviä tietoja, asiakirjaan merkitään, mitä tietoja on luovutettu, kenelle ja millä perusteella.

- Asiakirjat tallennetaan oppilashuoltorekisteriin.
- Tiedot ovat salassa pidettäviä, mutta opetuksen järjestämisen kannalta välttämättömiä tietoja saa luovuttaa oppilaan opettajalle, rehtorille ja opetuksen järjestäjälle. Tiedon luovuttaja harkitsee, mikä tieto on välttämätöntä. Luottamuksen turvaamiseksi tiedon luovuttamiseen pyritään ensisijaisesti hankkimaan oppilaan tai huoltajan lupa.

8.4 OPPILASHUOLTOSUUNNITELMAT

Oppilashuollon suunnitelmien kokonaisuus muodostuu kolmesta suunnitelmasta, jotka yhdessä ohjaavat oppilashuollon suunnittelua ja toteutusta. Suunnitelmat ovat:

- lasten ja nuorten hyvinvointisuunnitelma
- paikalliseen opetussuunnitelmaan sisältyvä kuvaus oppilashuollosta
- koulukohtainen oppilashuoltosuunnitelma.

[Oppilashuolto OPS 2014](#)

OPS 2014: 77–81

8.5 OPPILASHUOLTO MÄNTYHARJUSSA

Tässä luvussa kuvataan lyhyesti, miten oppilashuolto on Mäntyharjussa järjestetty. Tarkemmat tiedot oppilashuollon järjestämisestä peruskouluissa löytyvät Mäntyharjun kunnan opiskeluhuollon oppaasta.

Muita oppilashuoltoon liittyviä suunnitelmia Mäntyharjussa ovat:

- Mikkelin seudun lasten ja nuorten hyvinvoinnin toimintaohjelma
- koulun kriisisuunnitelma
- lukuvuosisuunnitelmat.

Oppilashuoltoryhmät Mäntyharjussa

Mäntyharjussa oppilashuoltotyötä tehdään kolmella portaalla:

- Koko kunnan oppilashuollon ohjausryhmänä toimii ns. LATU-ryhmä (työryhmä, joka valvoo lasten ja nuorten hyvinvointisuunnitelman toteutumista). Ohjausryhmä vastaa kunnan oppilashuollon yleisestä suunnittelusta, kehittämisestä, ohjauksesta ja arvioinnista.
- Koulukohtainen oppilashuoltoryhmä vastaa koulun oppilashuollosta, yhteisön hyvinvoinnin ja turvallisuuden edistämisestä sekä muun yhteisöllisen oppilashuollon toteuttamisesta ja kehittämisestä. Koulukohtaisesta oppilashuoltoryhmästä vastaa rehtori. Koulukohtaisen oppilashuoltoryhmän muu kokoonpano esitellään lukuvuosisuunnitelmassa.
- Yksittäisen oppilaan tueksi koottava monialainen asiantuntijaryhmä muodostetaan aina tapauskohtaisesti.

Yhteisöllinen oppilashuolto

- Oppilaitostasolla yhteisöllisestä oppilashuollosta vastaa koulukohtainen oppilashuoltoryhmä.
- Koulukohtainen oppilashuoltoryhmä seuraa, arvioi ja kehittää koulu yhteisön ja oppilasryhmien hyvinvointia ja huolehtii koulu ympäristön terveellisyydestä, turvallisuudesta ja esteettömyydestä.
- Yhteisöllisen opiskeluhuollon toimintamalleja Mäntyharjussa ovat mm.:
 - KiVa Koulu -toiminta, Lions Quest ja Askeleittain-ohjelmat
 - järjestyssäännöt, turvallisuusohjeet, kriisisuunnitelma, pelastusharjoitukset
 - säännölliset tarkastukset
 - kodin ja koulun yhteistyö (esim. vanhempainillat ja -vartit, vanhempainyhdistys)
 - opiskelijoiden osallisuus (esim. oppilaskunta, tukioppilaat, kummitoiminta)
 - yhteiset tapahtumat ja perinteet, yhtenäinen toimintakulttuuri
 - yhteistyö muiden lasten ja nuorten hyvinvointia edistävien tahojen kanssa, joita ovat esim.:
 - terveystoimi
 - sosiaalitoimi
 - erikoissairaanhoido
 - nuorisotoimi
 - liikuntatoimi
 - poliisi
 - seurakunta
 - järjestöt.

Yksilökohtainen oppilashuolto

- Yksilökohtainen oppilashuolto tarkoittaa kouluterveydenhuollon palveluja, oppilashuollon psykologi- ja kuraattoripalveluja sekä yksittäistä oppilasta koskevaa monialaista oppilashuoltoa.
- Perustuu aina oppilaan sekä tarpeen vaatiessa huoltajan suostumukseen: myös yksittäisen

oppilaan tueksi koottavan asiantuntijaryhmän muodostamiseen ja ryhmän kokoonpanoon tarvitaan oppilaan ja huoltajan suostumus.

- Monialaisen asiantuntijaryhmän kokoaa se henkilö, jolle asian selvittäminen työtehtävien perusteella kuuluu. Usein kyseessä on luokanopettaja tai -ohjaaja, koska hän tuntee oppilaat kokonaisvaltaisesti ja seuraa heidän opintojensa edistymistä.

LUKU 9 KIELEEN JA KULTTUURIIN LIITTYVIÄ ERITYISKYSYMYKSIÄ

- Kielelliset valmiudet sekä kulttuuritausta huomioidaan opetuksessa.
- Oppilaita ohjataan arvostamaan eri kieliä ja kulttuureja (kulttuurinen monilukutaito ja kielellinen tietoisuus).
- Perusopetuksen kieli on suomi tai ruotsi, joskus myös saame, romani tai viittomakieli.
- Muukin opetuskieli on mahdollinen, kunhan se ei vaaranna tavoitteiden saavuttamista.

9.1 SAAMELAISET JA SAAMENKIELISET

- Saamelaisten kotiseutualueella asuvien saamen kieltä osaavien oppilaiden opetus tulee antaa pääosin saamen kielellä.
- Opetuksessa huomioidaan eri saamen kielet ja niiden murteet.

9.2 ROMANIT

- Opetuksessa huomioidaan Suomen romanien asema etnisenä ja kulttuurisena vähemmistönä.
- Opetus vahvistaa romanien kieli- ja kulttuuriperinnön säilymistä yhteistyössä kotien kanssa.
- Oppilaille pyritään tarjoamaan romanikielen opetusta ja romanikielistä opetusta.

9.3 VIITTOMAKIELISET

- Perusopetuslain mukaan kuulovammaisille tulee tarvittaessa antaa opetusta myös viittomakielellä.

9.4 MUUT MONIKIELISET OPPILAAT

- Tavoitteena tukea monikielisyyttä sekä identiteetin ja itsetunnon kehittymistä.
- Taustat ja lähtökohdat kuten äidinkieli ja kulttuuri sekä maassaoloaika huomioidaan opetuksessa.
- Oman äidinkielen opetusta pyritään tarjoamaan.
- Maahanmuuttajille voidaan opettaa joko kokonaan tai osittain suomen tai ruotsin kieltä erityisen maahanmuuttajille tarkoitetun oppimäärän mukaisesti (suomi/ruotsi toisena kielenä).
- Tarvittaessa annetaan tukea myös muilla oppimisen osa-alueilla tasavertaisten oppimisvalmiuksien saavuttamiseksi. Oppilaille voidaan myös laatia oppimissuunnitelma, joka voi olla osa kotoutumissuunnitelmaa (ks. luku 7.3.2).

[Kieleen ja kulttuuriin liittyviä erityiskysymyksiä OPS 2014](#)

OPS 2014: s. 86–88

9.5 KIELI JA KULTTUURIKYSYMYKSET

MÄNTYHARJUSSA

- Perusopetuksen kieli on suomi.
- Maahanmuuttajaoppilaille opetetaan suomea toisena kielenä.
- Oppilaan oman äidinkielen opetusta tarjotaan mahdollisuuksien mukaan.
- Oppilaiden kieli- ja kulttuuri-identiteetin kehittymistä tuetaan antamalla mahdollisuuksia käyttää koulussa myös omaa äidinkieltä, näkemällä monikielisyys rikkautena sekä pitämällä yllä monikulttuurisuuden hyväksyvää toimintakulttuuria.
- Monikielisten oppilaiden kielelliset valmiudet huomioidaan opetuksessa ja tarvittaessa oppilas saa tukea myös muilla oppimisen osa-alueilla.
- Tukimuodot suunnitellaan tapauskohtaisesti yhteistyössä kodin kanssa.
- Oppilaalle tehdään tarvittaessa oppimissuunnitelma (ks. luku 7.3.2).

LUKU 10 KAKSIKIELINEN OPETUS

- Koulun opetuskielen lisäksi voidaan käyttää, jos se ei vaaranna oppilaiden mahdollisuutta seurata opetusta.
- Opetus voidaan toteuttaa laajamittaisena kaksikielisenä opetuksena (kotimaisten kielten varhainen täydellinen kielikylpy tai muu laajamittainen kaksikielinen opetus).
- Opetusta voidaan antaa myös suppeampana kaksikielisenä opetuksena (kielirikasteinen opetus).
- Joskus kaksikielistä opetusta toteutetaan muilla kuin kotimaisilla kielillä kielikylvyn tapaan.

10.1 KAKSIKIELISEN OPETUKSEN TAVOITTEET JA OPETUKSEN JÄRJESTÄMISEN LÄHTÖKOHTIA

- Hyvä ja monipuolinen kielitaito
- Autenttinen kielenkäyttöympäristö

10.1.1 LAAJAMITTAINEN KAKSIKIELINEN OPETUS

- Kotimaisten kielten varhainen täydellinen kielikylpy
- Muu laajamittainen kaksikielinen opetus

10.1.2 SUPPEAMPI KAKSIKIELINEN OPETUS

- Kielirikasteinen opetus

Kaksikielinen opetus OPS 2014
OPS 2014: s. 89–92

10.2 KAKSIKIELINEN OPETUS MÄNTYHARJUSSA

- Mäntyharjun peruskouluissa ei ole tarjolla kaksikielistä opetusta vaan opetuskieli on suomi.

LUKU 11 ERITYISEEN MAAILMANKATSOMUKSEEN TAI

KASVATUSOPILLISEEN JÄRJESTELMÄÄN PERUSTUVA PERUSOPETUS

11.1 OPETUKSEN JÄRJESTÄMISEN PERIAATTEET

- Valtioneuvosto voi myöntää rekisteröidylle yhdistykselle tai säätiölle luvan perusopetuksen järjestämiseen.
- Opetuksen tulee noudattaa perusopetukselle asetettuja tavoitteita.
- Opetus ei saa sitouttaa oppilaita tiettyyn maailmankatsomukseen tms..

[Erityiseen maailmankatsomukseen tai kasvatustieteelliseen järjestelmään perustuva perusopetus OPS 2014](#)

OPS 2014: s. 94

11.2 ERITYISEEN MAAILMANKATSOMUKSEEN TAI KASVATUSOPILLISEEN JÄRJESTELMÄÄN PERUSTUVA PERUSOPETUS MÄNTYHARJUSSA

- Mäntyharjussa ei järjestetä erityiseen maailmankatsomukseen tai kasvatustieteelliseen järjestelmään perustuvaa perusopetusta.

LUKU 12 VALINNAISUUS PERUSOPETUKSESSA

- Valinnaisaineet syventävät oppimista, laajentavat opintoja, vahvistavat jatko-opintovalmiuksia ja tukevat motivaatiota.

12.1 TAIDE- JA TAITOAINEIDEN VALINNAISET TUNNIT

- Kullekin taide- ja taitoaineelle (musiikki, kuvataide, käsityö, liikunta, kotitalous) osoitetaan kaikille yhteisen opetuksen vähimmäistuntimäärä.
- Lisäksi osoitetaan 1–6 luokille yhteensä kuusi vuosiviikkotuntia ja luokille 7–9 yhteensä viisi vuosiviikkotuntia (tuntijaossa taide- ja taitoaineiden valinnaiset).
- Tunnit voidaan jakaa musiikin, kuvataiteen, käsityön, liikunnan ja kotitalouden kesken opetuksen järjestäjän päättämällä tavalla.
- Tunnit tai osa niistä voidaan osoittaa oppilaiden valittavissa oleviksi syventäviksi opinnoiksi.
- Valinnaisia tunteja voidaan käyttää painotetun opetuksen järjestämiseen.

12.2 VALINNAISET AINEET

- Valinnaisten yhteenlaskettu määrä on vähintään yhdeksän vuosiviikkotuntia vuosiluokilla 1–9.
- Valinnaisena aineena voidaan tarjota perusopetuksen yhteisten aineiden syventäviä ja soveltavia opintoja tai useasta aineesta muodostettuja oppiainekokonaisuuksia.
- Opetuksen järjestäjä päättää, mitä valinnaisia aineita tarjotaan, mutta opiskelijaksi ottamisen perusteet toiselle asteelle on huomioitava.

12.3 VIERAIDEN KIELTEN VAPAAEHTOISET JA VALINNAISET OPPIMÄÄRÄT

- Vapaaehtoisen A-kielen (A2-kieli) laajuus on vähintään 12 vuosiviikkotuntia, johon voidaan käyttää valinnaisiin aineisiin varattuja vuosiviikkotunteja.
- Mikäli A2-kieli on toinen kotimainen kieli, käytetään sen opetuksen järjestämiseen B1-kielille varatut vuosiviikkotunnit.
- Tunnit jaetaan vuosiluokille opetuksen järjestäjän päättämällä tavalla.
- Tavoitteet ja päättöarvioinnin kriteerit ovat samat kuin kaikille yhteisessä A-kielessä.
- Valinnaisen B-kielen (B2-kieli) laajuus on vähintään neljä vuosiviikkotuntia peruskoulun aikana.

[Valinnaisuus perusopetuksessa OPS 2014](#)

OPS 2014: s. 95–96

12.4 VALINNAISUUS MÄNTYHARJUN PERUSOPETUKSESSA

TAIDE- JA TAITOAINEIDEN VALINNAISET TUNNIT

- Mäntyharjun paikallisessa tuntijaossa (Mäntyharjun sivistyslautakunta 13.10.2015, §50) taide- ja taitoaineiden valinnaiset tunnit jaettiin seuraavasti:
 - Vuosiluokilla 1–6 taide- ja taitoaineiden valinnaisaineistuntia on käytössä 1 vuosiviikkotunti per vuosiluokka. Tunnit voidaan käyttää musiikin, kuvataiteen, käsityön, liikunnan ja kotitalouden opetukseen.
 - Koulu voi päättää, osoitetaanko valinnaisaineistunnit oppilaiden valittaviksi taide- ja taitoaineiksi vai suunnitteleeko opettaja niiden käytön opetuksen tarpeiden mukaan.
 - Vuosiluokilla 7–9 käytössä on viisi taide- ja taitoaineiden valinnaisaineistuntia, joista yksi on sijoitettu 7. luokalle kaikille yhteisen käsityön opiskeluun. Loput neljä tuntia ovat osana 8. ja 9. luokan valinnaisaineistuntien kiintiötä: yhden valinnaisaineen tulee olla taide- ja taitoaine, jota oppilas opiskelee kaksi vuotta.

VALINNAISET AINEET

- Mäntyharjun paikallisessa tuntijaossa (Mäntyharjun sivistyslautakunta 13.10.2015, §50) muiden valinnaisten aineiden tunnit jaettiin yläkouluun seuraavasti:
 - Tunneista yksi osoitettiin kaikille yhteisen TVT:n opetukseen 7. luokalle. TVT:n opetuksen tavoitteista on kerrottu tarkemmin laaja-alaisen osaamisen yhteydessä luvussa 15.2.
 - Loput kahdeksan tuntia ovat osana yläkoulun valinnaisaineistuntien kokonaismäärää, neljä tuntia 8. luokalla ja neljä tuntia 9. luokalla. Käytännössä tämä tarkoittaa sitä, että oppilaat voivat valita edellisessä alaluvussa mainitun kaksivuotisen taide- ja taitoaineen lisäksi kaksi vuoden kestoista valinnaisainetta. Nämä aineet voivat olla taide- ja taitoaineita tai muita valinnaisia aineita.
 - Jos oppilas jatkaa neljännellä luokalla aloittamansa A2-kielen opiskelua, lasketaan se yhdeksi valinnaisaineeksi.
 - Mäntyharjussa vuosiluokilla 8 ja 9 tarjottavia valinnaisaineita ovat esimerkiksi:
 - musiikki
 - kuvataide

- käsityö (tekninen työ ja tekstiilityö)
 - liikunta
 - kotitalous
 - TVT
 - ilmaisutaito
 - matematiikka
 - mediataide
 - saksa
 - venäjä
- Yläkoulussa tarjottavat valinnaisaineet voivat vaihdella vuosittain. Valinnaisainetarjonta tarkentuu lukuvuosisuunnitelmassa sekä valinnaisainetiedotteessa. Lukuvuosisuunnitelmaan ja valinnaisainetiedotteeseen kirjataan myös tarjottavien valinnaisaineiden tavoitteet, sisällöt, arvioinnin periaatteet sekä oppimisympäristöihin ja työtapoihin liittyvät mahdolliset erityispiirteet. Vain A2- ja B2-kielen osalta ne esitellään opetussuunnitelman yhteydessä luvuissa 14.4.3 ja 15.4.3.

VIERAIDEN KIELTEN VAPAAEHTOISET JA VALINNAISET OPPIMÄÄRÄT MÄNTYHARJUSSA

- Mäntyharjun paikallisessa tuntijaossa (Mäntyharjun sivistyslautakunta 13.10.2015, §50) vapaaehtoisen ja valinnaisen A2-kielen tunnit jaettiin seuraavasti:
 - Oppilas voi valita 4. luokalla alkavaksi vapaaehtoiseksi A2-kieleksi joko saksan tai venäjän. Opetusta on kaksi tuntia viikossa 9. luokalle asti. Vuosiluokilla 8 ja 9 A2-kieli katsotaan yhdeksi oppilaan valinnaisaineeksi.
 - Oppilas voi valita 8. luokalla alkavaksi B2-kieleksi joko saksan tai venäjän. Valinta on kaksivuotinen eli opetusta on kaksi tuntia viikossa sekä 8. että 9. luokalla. B2-kieli katsotaan yhdeksi oppilaan valinnaisaineeksi.
 - A2- ja B2-kielistä lisää luvuissa 14.4.3 ja 15.4.3.

13.1 SIIRTYMÄ ESIOPETUKSESTA PERUSOPETUKSEEN SEKÄ VUOSILUOKKIEN 1–2 TEHTÄVÄ

KOULULAISEKSI KASVAMINEN

Kullakin vuosiluokkakokonaisuudella on yhteisten tehtävien lisäksi oma erityinen tehtävänsä, jonka hoitaminen edellyttää oppilaiden ikäkauden ja kehitysvaiheen huomioon ottamista sekä huolenpitoa sujuvista siirtymistä koulupolun nivelvaiheissa. Koulun aloitusta ja koululaiseksi kasvamista tuetaan yhdessä kotien kanssa.

Esiopetuksen oppimiskokonaisuudet muuttuvat vuosiluokilla 1–2 oppiaineiksi. Vuosiluokkien 1–2 opetuksessa otetaan huomioon esiopetuksen ja varhaiskasvatuksen antamat valmiudet. On tärkeää seurata jokaisen oppilaan edistymistä, jotta voidaan huolehtia siitä, että oppilaalla on edellytykset opinnoissa etenemiseen. Kielellisten, sosiaalisten sekä motoristen taitojen ja muistin kehittymiseen samoin kuin kunkin omaan kehitysrytmiin kiinnitetään erityistä huomiota. Tavoitteena on, että kehitykseen ja oppimiseen liittyvät vaikeudet tunnistetaan varhain ja tuki annetaan oikea-aikaisesti.

Vuosiluokkien 1–2 erityisenä tehtävänä on luoda perusta oppilaiden myönteiselle käsitykselle itsestä oppijana ja koululaisena sekä kehittää valmiuksia myöhempää työskentelyä ja oppimista varten. Oppilaiden tulee saada rohkaisevaa palautetta ja tilaisuuksia uusien asioiden oppimisesta nouseville ilon ja onnistumisen kokemuksille. Heitä kannustetaan tuomaan esiin kiinnostuksen kohteensa ja löytämään uusia. Opetus suunnitellaan riittävän haasteelliseksi kunkin oppilaan tarpeita ajatellen. Työtavoissa korostuvat havainnollisuus ja toiminnallisuus, leikki ja pelillisuus sekä mielikuvitus ja tarinallisuus.

Koulussa ei sallita minkäänlaista kiusaamista eikä syrjivää käyttäytymistä. Oppilaita ohjataan yhdessä toimimiseen, omatoimisuuteen ja vastuunottoon omista koulutehtävistä. Näitä taitoja sekä asioiden välisten yhteyksien ymmärtämistä edistetään toteuttamalla monialaisia oppimiskokonaisuuksia. Ne tarjoavat myös tilaisuuksia yhteistyöhön niin esiopetuksen kuin ylempien vuosiluokkien kanssa.

Perusopetuksen tehtävän toteutumista seurataan koulujen arjessa päivittäin. Jokainen opettaja on vastuussa siitä, että hänen luokassaan edistetään oppilaiden myönteisen minäkuvan ja oppimisvalmiuksien kehittymistä. Yhteistyö ja keskustelut huoltajien ja oppilaiden koulunkäyntiä tukevien muiden tahojen kanssa ovat ensiarvoisen tärkeitä. Rehtori vastaa perusopetuksen tehtävän toteutumisesta koko koulun osalta.

SIIRTYMÄ ESIOPETUKSESTA PERUSOPETUKSEEN

Lapsen siirtyminen esiopetuksesta perusopetukseen edellyttää suunnitelmallista yhteistyötä esiopetuksen ja alkuopetuksen henkilöstön kesken. Tarvitaan oppimisympäristöjen, toimintatapojen ja ohjaavien asiakirjojen molemminpuolista tuntemista. Yhteistyö huoltajien kanssa ja keskinäisen luottamuksen rakentaminen on tärkeitä. Jokaisen lapsen tilanne, oppimisvalmiudet ja tarpeet otetaan huomioon. Lasten mahdollisesti tarvitsema oppimisen ja koulunkäynnin tuki turvataan koulun aloitusvaiheessa ja tarkistetaan aamu- ja iltapäivätoimintaan tai kerhotoimintaan osallistumisen tarpeet ja mahdollisuudet. Lapsia kannustetaan olemaan ylpeitä esiopetuksen aikana opituista taidoista. Heitä rohkaistaan liittymään uuteen ryhmään ja toimimaan uudessa ympäristössä kohtaamiensa aikuisten kanssa.

Oppilaille ja huoltajille annetaan tietoa koulun tarjoamasta kieliohjelmasta. Jo ennen kielen A1-oppimäärän opetuksen alkamista lapsia voidaan tutustuttaa alustavasti opetuksen järjestäjän tarjoamiin kieliin järjestämällä esimerkiksi kielisuihkuja esiopetuksessa tai syksyllä ensimmäisellä

vuosiluokalla, jos opetus alkaa kevätlukukaudella. Kielisuihkuissa kieleen tai kieliin voidaan tutustua esimerkiksi laulaen, leikkien, pelaten ja liikkuen. Aiheet valitaan lapsia kiinnostavista asioista yhdessä lasten kanssa. Kielisuihkut voidaan toteuttaa muun toiminnan yhteydessä tai niille voidaan varata omia opetustuokiot.

Esi- ja alkuopetuksen nivelvaihe Mäntyharjussa:

- Yhteistyö esikoulun ja alkuopetuksen välillä.
- Esikouluopettaja ja huoltajat keskustelevat lapsen kouluvalmiuksista ja kirjaavat tiedot lomakkeeseen.
- Esikouluopettaja, erityislastenopettaja, tuleva luokanopettaja ja erityisopettaja käyvät siirtokeskustelun lomakkeen avulla, paitsi jos esi- ja luokanopettaja on sama henkilö.
- Tarvittaessa yksittäisten lasten asioista pidetään huoltajien, opettajien ja erityistyöntekijöiden (puheterapeutti, psykologi yms.) tiedonsiirtopalaveri.
- Kouluun tutustumispäivä.

Mäntyharjussa esiopetusryhmät toimivat samoissa tiloissa perusopetuksen kanssa, mikä helpottaa tiedon siirtämistä ja tekee siirtymän esiopetuksesta perusopetukseen myös oppilaille helpommaksi – onhan kouluympäristö jo entuudestaan tuttu. Ensimmäiset vanhempainillat pidetään heti alkusyksystä ja niissä kerrotaan huoltajille vielä tarkemmin koulunkäyntiin liittyvistä käytännön asioista.

VUOSILUOKKIEN 2 JA 3 VÄLINEN SIIRTYMÄVAIHE

Siirtymävaiheessa on tärkeä varmistaa opiskelun edellyttämien perustaitojen hallinta ja vahvistaa kunkin oppilaan itseluottamusta koululaisena. Oppilaita tuetaan erityisesti lukemisen, kirjoittamisen sekä matematiikan valmiuksissa ja opiskelutaidoissa. Myös itsenäisen ja ryhmässä työskentelyn taitojen kehittäminen sekä vastuullisuuteen oppiminen tulevat entistä tärkeämmiksi. Koulutyön onnistumista tuetaan yhdessä kotien kanssa. Oppilaille ja huoltajille annetaan tietoa opintojen järjestelyistä, alkavista uusista oppiaineista sekä mahdollisista valinnaisista tai vapaaehtoisista opinnoista. Heidän kanssaan pohditaan opiskelun asettamia vaatimuksia ja mahdollisesti uuteen ryhmään liittymistä. Oppilaille ja huoltajille annetaan tietoa opetuksen järjestäjän tarjoamasta kieli-ohjelmasta. Oppilaita kannustetaan monipuoliseen kieltenopiskeluun. Ennen kielivalintojen tekemistä voidaan järjestää kielisuihkuja monipuolisten kielivalintojen toteutumiseksi. Kielisuihkuissa kieleen tai kieliin voidaan tutustua esimerkiksi laulaen, leikkien, pelaten ja liikkuen. Kielisuihkut voidaan toteuttaa muun toiminnan yhteydessä tai niille voidaan varata omia opetustuokioita. Lain edellyttämä erityisen tuen päätöksen tarkistaminen tehdään ennen kolmannen vuosiluokan opintojen alkamista.

Mäntyharjussa toiselta kolmannelle luokalle siirtymiseen ei liity suuria muutoksia, koska oppilaat jatkavat opiskelua samassa koulurakennuksessa ja ainakin osa luokkatovereista on entuudestaan tuttuja. Kolmannella luokalla alkavista uusista oppiaineista tiedotetaan koteja ja ensimmäiset vanhempainillat pyritään pitämään heti alkusyksystä.

13.2 LAAJA-ALAINEN OSAAMINEN VUOSILUOKILLA 1–2

Laaja-alaisen osaamisen yleistavoitteet on määritelty luvussa 3. Tässä luvussa kuvataan, mitkä näkökulmat painottuvat vuosiluokilla 1–2.

Laaja-alaisen osaamisen perusta luodaan esiopetuksessa ja sitä edeltävässä varhaiskasvatuksessa sekä perusopetuksen ensimmäisten vuosien aikana. Tavoitteena on, että oppilaan osaamisen kehittyminen

vahvistaa edellytyksiä itsensä tuntemiseen ja arvostamiseen, oman identiteetin muotoutumiseen sekä kestäväan elämäntapaan. Alusta lähtien on tärkeätä, että koulu tarjoaa jokaiselle oppilaalle vuorovaikutteisen ja kannustavan yhteisön, jossa oppilas voi tuntea tulevansa kuulluksi, nähdyksi ja arvostetuksi. Kestäväan elämäntapaan koulu kasvattaa eniten omalla esimerkillään. Kestävän elämäntavan edistämässä korostuvat erityisesti yhdessä toimimisen taidot, lähiyhteisön kulttuurisen monimuotoisuuden havainnoiminen sekä luonnossa liikkuminen ja luontosuhteen vahvistaminen.

LAAJA-ALAISEN OSAAMISEN ALUEET

Ajattelu ja oppimaan oppiminen

Työskentelyn lähtökohtana ovat oppilaiden omat kokemukset, havainnot ja kysymykset. Ihmettelyle, oivaltamiselle, uuden löytämiselle ja keksimiselle, mielikuvitukselle sekä oppimisen ilolle on tilaa. Oppilaita kannustetaan kysymään ja kuuntelemaan, tekemään tarkkoja havaintoja, etsimään tietoa sekä tuottamaan ja kehittämään yhdessä ideoita ja esittämään työnsä tuloksia. Ikäkaudelle sopivien ongelmanratkaisu- ja tutkimustehtävien avulla viritetään uteliaisuutta ja kiinnostusta ympäröivän maailman ilmiöitä kohtaan sekä vahvistetaan taitoa jäsentää, nimetä ja kuvailla ympäristöä. Oppilaita rohkaistaan myös kyseenalaistamaan havaitsemiaan asioita ja huomaamaan, että tieto voi olla joskus ristiriitaista ja epäselvää.

Oman ja yhteisen työn suunnittelemista, tavoitteiden asettamista ja työskentelyn arviointia harjoitellaan. Yhdessä pohditaan, milloin työssä on onnistuttu ja mistä sen tietää. Oppilaita ohjataan havaitsemaan edistymistään, tunnistamaan omat vahvuutensa oppijoina ja iloitsemaan onnistumisistaan. Heidän kanssaan keskustellaan opintoihin liittyvistä mahdollisista valinnoista ja autetaan ymmärtämään erilaisten vaihtoehtojen merkitys.

Monipuolinen liikkuminen ja motoriset harjoitukset tukevat ajattelun kehittymistä ja oppimista. Muistin, mielikuvituksen sekä eettisen ja esteettisen ajattelun kehittymistä tuetaan satujen ja tarinoiden, pelien, lorujen, laulujen ja leikkien, taiteen eri muotojen sekä monipuolisen vuorovaikutuksen avulla.

Mäntyharjussa ajattelun ja oppimaan oppimisen taitojen kehittymistä tuetaan vuosiluokilla 1–2 esimerkiksi käyttämällä monipuolisesti ikäkaudelle sopivia erilaisia työtapoja ja oppimisympäristöjä ja antamalla oppilaiden omille ideoille ja kysymyksille tilaa. Oppilaita autetaan tunnistamaan omia vahvuuksiaan ja luomaan kuvaa itsestään oppijana mm. kannustavan palautteen ja erilaisten itsearviointien avulla.

Kulttuurinen osaaminen, vuorovaikutus ja ilmaisu

Oppilaita rohkaistaan ja ohjataan myönteiseen vuorovaikutukseen ja yhteistyöhön. Oppitunnit, juhlat, leikit, pelit, ruokailuhetket sekä yhteistyö koulussa ja koulun ulkopuolella tarjoavat tilaisuuksia harjoitella toimimista monenlaisten ihmisten kanssa. Oppilaita kohdellaan arvostavasti ja ohjataan ystävällisyyteen ja hyviin tapoihin.

Oppilaita ohjataan arvostamaan oman perheensä ja yhteisönsä sekä muiden perinteitä ja tapoja. Koulutyössä tutustutaan läheiseen kulttuuriympäristöön sekä sen kulttuuriseen monimuotoisuuteen. Oppilaille avataan mahdollisuuksia tutustua kulttuuriperintöön sekä taiteeseen ja muuhun kulttuuritarjontaan ja saada kokemuksia myös kansainvälisyydestä. Tärkeätä on pohtia yhdessä, miten omaan ympäristöön ja sen kulttuuriin voi vaikuttaa. Oppilaat oppivat tuntemaan Lapsen oikeuksien sopimuksen pääperiaatteet ja pohtivat, mitä ne tarkoittavat heidän elämässään ja toiminnassaan.

Koulutyössä oppilaat voivat ilmaista itseään ja itselleen merkityksellisiä asioita monipuolisia esittämisen tapoja käyttäen. Oppilaita kannustetaan nauttimaan käden ja koko kehon taitojen kehittymisestä ja harjoittelemaan monenlaista esiintymistä. Mielikuvitus, kekseliäisyys ja

Ilmaisutaidot kehittyvät muun muassa leikkien, seikkailujen, musiikin, draaman, saduttamisen, mediaesitysten, kuvallisen ja käsityöllisen ilmaisun sekä rakentelun ja muiden käden töiden keinoin.

Kulttuurisen osaamisen, vuorovaikutuksen ja ilmaisun taitojen kehittymistä tuetaan Mäntyharjussa mm. tarjoamalla oppilaille runsaasti tilaisuuksia osallistua erilaisiin tilaisuuksiin – arkisiin ja erityisiin. Yhteistyötä eri tahojen kanssa tehdään aktiivisesti sekä koulussa että koulun ulkopuolella. Kulttuurikasvatusta tuetaan myös paikallisella perusopetuksen tuntijaolla: kielten opiskeluun ja taide- ja taitoaineisiin on Mäntyharjussa käytettävissä enemmän tunteja kuin valtioneuvoston asetus perusopetuksen tuntijaosta vaatii.

Itsestä huolehtiminen ja arjen taidot

Koulun aloittaminen edellyttää uudenlaisia itsestä huolehtimisen taitoja ja itsenäisyyden lisääntymistä. Koulutyöhön kuuluu oppilaiden ikäkaudelle sopivista vastuutehtävistä huolehtiminen luokka- ja kouluyhteisössä. Yhteisten pelisääntöjen, hyvien tapojen sekä kannustavan palautteen merkitys korostuu. Oppilaita ohjataan hahmottamaan aikaa ja paikkaan liittyviä käsitteitä ja niiden käytännön merkitystä. He harjoittelevat omien tunteiden tunnistamista ja ilmaisemista ja esimerkiksi leikkien ja draaman avulla kehittävät tunnetaitojaan.

Koulussa opitaan omaan ja yhteiseen hyvinvointiin, turvallisuuteen ja arjen sujumiseen liittyviä perusasioita. Huomiota kiinnitetään itsenäiseen ja turvalliseen liikkumiseen lähiympäristössä, turva- ja suojavälineiden käyttöön sekä omien tietojen ja taitojen kehittämiseen kävelijänä ja pyöräilijänä. Myös erilaisissa vaaratilanteissa tarvittavan toiminnan ja avun hakemisen taitoja harjoitellaan. Oppilaiden kanssa tutkitaan arjen teknologiaa ja sen merkitystä päivittäisessä elämässä sekä opitaan, mitä teknisten laitteiden turvallinen käyttö edellyttää. Oppilaiden muotoutuvista kulutustottumuksista keskustellaan, opitaan tarkastelemaan mainontaa ja median vaikutuksia sekä pohditaan mahdollisuuksia oman rahankäytön suunnitteluun. Oppilaita ohjataan kriittiseen kuluttajuuteen ja mietitään, mitä taloudellisuus, kohtuullisuus ja ympäristön huomioon ottaminen tarkoittavat kuluttajan valinnoissa ja mitä ne merkitsevät omassa toiminnassa.

Mäntyharjussa itsestä huolehtimisen ja arjen taitojen kehittymistä tuetaan vuosiluokilla 1–2 mm. kasvattamalla oppilaita noudattamaan yhteisesti sovittuja sääntöjä ja hyviä tapoja, ottamaan vähitellen enemmän vastuuta itsestään ja omasta toiminnastaan ja huolehtimaan yhteisistä asioista. Vastuunkantoa harjoitellaan omassa tutussa luokassa ja koulussa.

Monilukutaito

Oppilaita ohjataan monilukutaitoisiksi, monenlaisten, ikäkaudelle ominaisten tekstien tulkitsijoiksi, tuottajiksi ja arvioijiksi. Teksteillä tarkoitetaan tässä sanallisten, kuvallisten, auditiivisten, numeeristen ja kinesteettisten symbolijärjestelmien sekä näiden yhdistelmien avulla ilmaistua tai ilmenevää tietoa. Monilukutaidon kehittymistä tuetaan perustamalla opetus moniaistisuudelle, kokonaisvaltaisuudelle ja ilmiökeskeisyydelle. Oppilaita kannustetaan käyttämään ja tuottamaan erilaisia tekstejä, nauttimaan niistä sekä ilmaisemaan itseään niiden avulla. Kirjoitettujen tekstien perusluku- ja kirjoitustaito kehittyy ja sujuvoituu. Samoin kehittyy taito käsitellä arkeen liittyen numeerista informaatiota, kuten lukumäärien eroja. Oppilaita ohjataan kehittämään kuvanlukutaitoa kokeilemalla kuvallisia ilmaisutapoja sekä tarkastelemaan visuaalisen vaikuttamisen keinoja lähiympäristössä.

Oppilaita ohjataan hankkimaan tietoa erilaisista lähteistä ja välittämään tietoa muille. Heitä ohjataan pohtimaan kuvitteellisen ja todellisen maailman suhdetta sekä myös sitä, että jokaisella tekstillä on tekijänsä ja tarkoituksensa. Näin opetuksessa tuetaan kriittisen ajattelun kehittymistä. Monilukutaitoiseksi kehittyäkseen oppilaat tarvitsevat sekä rikkaan tekstiympäristöä että suojaavaa tukea median käytössä. Opetuksessa käytetään ikäkauden tarpeisiin soveltuvia tekstejä, kuten lehtiä, kirjoja, pelejä, elokuvia ja musiikkia sekä monimuotoisen ympäristön havainnointia ja oppilaiden tekemiä ja valitsemia sisältöjä. Tuottamisen taitoja kehitetään tulkitsemisen ja arvottamisen taitojen rinnalla. Oppilaille luodaan runsaasti tilaisuuksia kysyä ja ihmetellä, kertoa tarinoita, esittää

näkemyksiään ja jakaa kokemuksiaan monenlaisia välineitä ja ilmaisun keinoja käyttäen.

Mäntyharjussa monilukutaidon kehittymistä tuetaan vuosiluokilla 1–2 mm. hyödyntämällä mahdollisimman paljon erilaisia työtapoja ja -välineitä sekä oppimisympäristöjä. Erilaiset toimintatavat tukevat eri aistien avulla oppimista. Oppilaat pääsevät esimerkiksi harjoittelemaan opettajan johdolla tablettien ja verkkoympäristöjen käyttöä ja suuntaavat opintoretkille lähiympäristöön. Oppilaita opastetaan havaitsemaan ja lukemaan oman lähiympäristönsä erilaisia viestejä, kuvia ja tekstejä.

Tieto- ja viestintäteknologinen osaaminen

Opetuksessa hyödynnetään esiopetuksen aikana ja koulun ulkopuolella oppilaille karttuneita tieto- ja viestintäteknologian (TVT) tietoja ja taitoja. Leikkiin perustuva työskentely on edelleen keskeistä. Tieto- ja viestintäteknologian perustaitoja harjoitellaan ja opitaan käyttämään niitä opiskelun välineinä. Samalla opitaan keskeistä käsitteistöä. Oppilaat pohtivat myös, mihin tarkoituksiin tieto- ja viestintäteknologiaa käytetään lähiympäristössä ja mikä sen merkitys on arjessa.

Käytännön taidot ja oma tuottaminen: Koulutyössä harjoitellaan laitteiden, ohjelmistojen ja palveluiden käyttöä ja opetellaan niiden keskeisiä käyttö- ja toimintaperiaatteita. Samoin harjoitellaan näppäintaitoja sekä muita tekstin tuottamisen ja käsittelyn perustaitoja. Oppilaat saavat ja jakavat keskenään kokemuksia digitaalisen median parissa työskentelystä sekä ikäkaudelle sopivasta ohjelmoinnista. Pelillisyyttä hyödynnetään oppimisen edistäjänä.

Vastuullinen ja turvallinen toiminta: Oppilaiden kanssa keskustellaan ja luodaan yhdessä TVT:n turvallisia käyttötapoja ja hyviä käytöstapoja. Huomiota kiinnitetään terveellisiin työasentoihin sekä sopivan pituisten työjaksojen merkitykseen hyvinvoinnille.

Tiedonhallinta sekä tutkiva ja luova työskentely: Oppilaita opastetaan käyttämään keskeisiä hakupalveluita, kokeilemaan eri työvälineitä ja tekemään pienimuotoisia tiedonhankintatehtäviä eri aihepiireistä ja itseä kiinnostavista asioista. Heitä kannustetaan toteuttamaan TVT:n avulla ideoitaan yksin ja yhdessä toisten kanssa.

Vuorovaikutus ja verkostoituminen: Oppilaat saavat kokemuksia oppimista tukevien yhteisöllisten palveluiden käytöstä ja harjoittelevat käyttämään tieto- ja viestintäteknologiaa erilaisissa vuorovaikutustilanteissa.

Tieto- ja viestintäteknologisen osaamisen kehittymistä tuetaan Mäntyharjun kouluissa vuosiluokilla 1–2 mm. tarjoamalla mahdollisuuksia käyttää erilaisia tieto- ja viestintäteknologisia laitteita (esim. tietokoneita ja tabletteja) opiskelun tukena. TVT:n vastuullista käyttöä opiskellaan jo ensimmäisestä luokasta lähtien.

Työelämätaidot ja yrittäjyys

Koulutyössä oppilaat saavat monimuotoisia tilaisuuksia oppia työskentelemään yksin ja yhdessä toisten kanssa. Heitä ohjataan harjoittelemaan ryhmässä toimimista ja yhteistyötä, omien ideoiden sovittamista yhteen toisten kanssa sekä ikäkaudelle sopivaa vastuunkantoa. Oppilaita kannustetaan tutkimaan uusia asioita ja miettimään, missä itse on erityisen hyvä ja mitä voisi tehdä toisten hyväksi koulussa ja kotona. Heitä rohkaistaan toimimaan uusissa tilanteissa itseensä luottaen. Oppilaita opastetaan tutustumaan eri ammatteihin koulussa ja koulun ulkopuolella ja ymmärtämään niiden ja yleensä työn merkitys yhteiskunnassa, erityisesti perheiden arjen ja toimeentulon kannalta. Yhteistyö huoltajien ja koulun ulkopuolisten toimijoiden kanssa rikastaa työskentelyä.

Työelämätaitojen kehittymistä tuetaan Mäntyharjun kouluissa vuosiluokilla 1–2 mm. tekemällä yhteistyötä muiden oppilaiden, ryhmien ja koulun ulkopuolisten tahojen kanssa, tutustumalla luokan tai koulun sisäisiin tehtäviin sekä oppilaan lähipiiriin ammatteihin. Oppilaat harjoittelevat työelämätaitoja omissa luokissa hoitamalla sovittuja vastuutehtäviä ja yrittäjyyttä voidaan opiskella

esimerkiksi järjestämällä yhdessä myyjäiset tms.

Osallistuminen, vaikuttaminen ja kestävän tulevaisuuden rakentaminen

Ensimmäisestä luokasta lähtien oppilaat ovat mukana pohtimassa ja suunnittelemassa omaa opiskeluaan ja oman ryhmänsä työn tavoitteita ja toimintatapoja, työskentelytilojen järjestämistä ja viihtyisyyttä sekä ruokailuun, välitunteihin, juhliin ja retkiin sekä koulun muihin tapahtumiin liittyviä asioita. Oppilaiden kanssa keskustellaan, mitä oikeudenmukaisuus, yhdenvertaisuus ja vastavuoroisuus merkitsevät. Omien kokemusten kautta oppilaat tutustuvat demokraattisen toiminnan sääntöihin ja toteutumiseen käytännössä. Oppilaat kuuluvat oppilaskuntaan ja voivat osallistua itseään koskevista asioista päättämiseen ikätasonsa ja edellytystensä mukaisesti. Oppilaiden kanssa pohditaan, mitä heille merkitsee oikeudenmukainen ja kestävä tulevaisuus omassa maassa ja maailmassa ja mitä he voivat itse tehdä sen puolesta.

Mäntyharjussa osallistumisen, vaikuttamisen ja kestävän tulevaisuuden rakentamisen taitojen kehittymistä tuetaan vuosiluokilla 1–2 esimerkiksi tarjoamalla oppilaille mahdollisuuksia vaikuttaa omaan opiskeluympäristöönsä ja antamalla tilaisuuksia osallistua koulun tapahtumien järjestämiseen. Oppilaat voivat myös harjoitella osallistumisen ja vaikuttamisen taitoja oppilaskuntatoiminnan avulla (ks. luku 5.6).

Vuosiluokat 1-2 OPS 2014

OPS 2014: 98–101

13.3 KIELIKASVATUS

Kielitaidon kehittyminen alkaa varhaislapsuudessa ja jatkuu elinikäisenä prosessina. Kielten opiskelu edistää ajattelutaitojen kehittymistä. Kieli on mukana myös kaikessa koulun toiminnassa, ja jokainen opettaja on kielen opettaja. Kielikasvatus edellyttää eri oppiaineiden yhteistyötä. Termillä viitataan kaikkeen kielen käyttöön – äidinkielen ja kirjallisuuden sekä vieraiden kielten opetus ovat vain osa koulussa tapahtuvaa kielikasvatusta.

Kielikasvatus ohjaa oppilaita tiedostamaan sekä omaa että muiden kielellisten ja kulttuuristen identiteettien moninaisuutta. Oppilaiden vapaa-ajalla käyttämiä kieliä hyödynnetään opiskelussa. Myös vähemmistökielten sekä uhanalaisten kielten merkitys tuodaan esiin. Kielikasvatus kannustaa arvostamaan monikielisyyttä ja -kulttuurisuutta.

Kielikasvatus näkyy konkreettisimmin kieltenopetuksessa. Koulun kieltenopetuksen lähtökohtana on kielen käyttö eri tilanteissa. Kieltenopetus vahvistaa oppilaiden kielitietoisuutta, eri kielten rinnakkaista käyttöä sekä monilukutaidon kehittymistä. Oppilaita ohjataan käyttämään eri kielten taitoaan kaiken oppimisen tukena eri oppiaineissa ja esimerkiksi hakemaan tietoa eri kielillä. Kieltenopetus vahvistaa oppilaiden luottamusta omiin kykyihinsä oppia kieliä. Oppilaille annetaan mahdollisuus edetä yksilöllisesti ja saada tarpeen mukaan tukea oppimiselleen. Myös muita nopeammin etenevät saavat riittävästi haasteita.

Kieltenopetus kannustaa käyttämään vähäistäkin kielitaitoa rohkeasti. Oppilaille luodaan mahdollisuuksia verkostoitumiseen eri puolilla maailmaa asuvien ihmisten kanssa ja he saavat valmiuksia osallisuuteen ja aktiiviseen vaikuttamiseen kansainvälisessä maailmassa.

Mäntyharjun perusopetuksessa eri kielten opiskeluun tarjotaan paljon mahdollisuuksia. Oppilaan opinto-ohjelmaan kuuluu äidinkielen lisäksi vähintään yksi pitkä ja yksi keskipitkä kielen oppimäärä. Mäntyharjussa kaikki opiskelevat pitkänä kielenä englannin A-oppimäärän, jonka opiskelu aloitetaan ensimmäisellä luokalla. Keskipitkänä kielenä Mäntyharjussa opiskellaan toinen kotimainen kieli eli ruotsi (B1-oppimäärä). Ruotsin opiskelu aloitetaan kuudennella luokalla.

Edellisten lisäksi oppilas voi halutessaan opiskella saksaa tai venäjää tai molempia valinnaisena aineena: valinnaisen A2-kielen opiskelu aloitetaan 4. luokalla ja valinnaisen B2-kielen 8. luokalla.

13.4 OPPIAINEET VUOSILUOKILLA 1–2

Seuraavissa alaluvuissa määritellään kaikille vuosiluokilla 1–2 opetettaville oppiaineille tehtävä, tavoitteet ja tavoitteisiin liittyvät keskeiset sisältöalueet. Lisäksi määritellään tavoitteet, jotka koskevat oppimisympäristöjä ja työtapoja, kerrotaan ohjauksen, eriyttämisen ja tuen tehtävistä sekä esitellään oppimisen arviointia koskevia näkökulmia.

Laaja-alaisiin osaamisalueisiin ei viitata paikallisen opetussuunnitelman oppiaineosuuksien yhteydessä, vaan vuosiluokilla 1–2 painottuvat näkökulmat on esitelty luvussa 13.2. Laaja-alaisen osaamisalueiden kytkeytymisestä kunkin oppiaineen tavoitteisiin ja sisältöihin voi lukea tarkemmin valtakunnallisista opetussuunnitelman perusteista.

Opetussuunnitelman käytön helpottamiseksi tavoitteet, sisällöt ja arvioinnin osuus on merkitty erivärisillä otsikoilla, tavoitteet keltaisella, sisällöt punaisella ja arviointi violetilla värillä. Linkki ja viite valtakunnalliseen opetussuunnitelmatekstiin löytyy kunkin oppiaineosuuden lopusta.

13.4.1 ÄIDINKIELI JA KIRJALLISUUS VUOSILUOKILLA 1–2

Äidinkieli ja kirjallisuus -oppiaineeseen on valtakunnallisissa opetussuunnitelman perusteissa määritelty 12 eri oppimäärää. Mäntyharjun kaikissa kouluissa opetuskieli on suomi. Oppilaat opiskelevat joko suomen kielen ja kirjallisuuden oppimäärän tai suomi toisena kielenä ja kirjallisuus -oppimäärän.

OPPIAINEEN TEHTÄVÄ

- edistää oppilaiden yksilöllisten edellytysten pohjalta itsensä ilmaisemisen ja vuorovaikutuksen taitoja ja kielellistä tietoisuutta
- kehittää kuuntelemisen, puhumisen, lukemisen ja kirjoittamisen perustaitoja
- vahvistaa oppilaan kiinnostusta ja innostusta kielelliseen ilmaisuun, draamaan, kaunokirjallisuuteen ja monimuotoisten tekstien tulkitsemiseen ja tuottamiseen.

OPPIMISYMPÄRISTÖIHIN JA TYÖTAPOIHIN LIITTYVÄT TAVOITTEET

- rakentaa yhteisöllinen ja oppimaan oppimista edistävä kielellisiä virikkeitä tarjoava oppimisympäristö
- laajentaa oppimisympäristöä koulun ulkopuolelle
- vahvistaa työtapojen avulla lukemisen ja tekstin tuottamisen taitoja
- tutkia kieltä leikinomaisesti, esim. rooli-, draama- ja teatterileikin keinoin
- hyödyntää prosessi- ja projektityöskentelyä sekä draamaa.

OHJAUKSEN, ERIYTTÄMISEN JA TUEN TEHTÄVÄT

- tukea oppilaiden kielellistä kehitystä ja vuorovaikutustaitoja sekä luku- ja kirjoitustaidon oppimista yhteistyössä kotien kanssa
- pyrkiä tunnistamaan kielellisiä vaikeuksia puheen, lukemisen ja kirjoittamisen alueella mahdollisimman varhain
- ohjata löytämään itselle sopivia tekstejä ja kannustaa lukemiseen
- ohjata oppilaita käyttämään mediavälineitä monipuolisesti ja turvallisesti
- ohjata kielellisesti taitavia oppilaita haastavampien tehtävien, materiaalien ja

tekstiympäristöjen pariin.

Äidinkieli ja kirjallisuus 1-2 OPS 2014
OPS 2014: 103–105

SUOMEN KIELI JA KIRJALLISUUS VUOSILUOKILLA 1–2

Vuosiluokilla 1–2 opetuksen painopiste on luku- ja kirjoitustaitojen perustan luomisessa sekä oppimaan oppimisen ja vuorovaikutuksen taitojen kehittämisessä. Opetuksen tehtävänä on herättää kiinnostusta kieleen, ilmaisuun ja erilaisten tekstien tuottamiseen ja tulkitsemiseen.

Suomen kieli ja kirjallisuus -oppiaineessa tehdään yhteistyötä Mäntyharjun kirjaston kanssa. Kirjasto tarjoaa kirjallisuuden ja mediataitojen opiskelun tueksi Kirjastopolku-kokonaisuuden, joka syventää kunkin luokka-asteen sisältöjä. LIITE 2

Kielikasvatuksen yleiset tavoitteet ks. luku 13.3.

SUOMEN KIELI JA KIRJALLISUUS -OPPIAINEEN OPETUKSEN TAVOITTEET VUOSILUOKALLA 1

Vuorovaikutustilanteissa toimiminen

Opetuksen tavoitteena on

- ohjata oppilasta vahvistamaan taitoaan toimia erilaisissa vuorovaikutustilanteissa
- opastaa oppilasta kehittämään kieltään ja mielikuvitustaan sekä vuorovaikutus- ja yhteistyötaitojaan tarjoamalla mahdollisuuksia osallistua erilaisiin ryhmäviestintätilanteisiin ja tutustua niiden käytänteisiin
- tukea oppilasta vahvistamaan ilmaisurohkeuttaan ja ohjata häntä ilmaisemaan itseään kokonaisvaltaisesti, myös draaman avulla
- ohjata oppilasta rakentamaan viestijäkuvaansa ja ymmärtämään, että ihmiset viestivät eri tavoin.

Tekstien tulkitseminen

Opetuksen tavoitteena on

- ohjata ja innostaa oppilasta lukutaidon oppimisessa ja tekstien ymmärtämisen taitojen harjoittelussa sekä auttaa häntä tarkkailemaan omaa lukemistaan
- kannustaa oppilasta kiinnostumaan lastenkirjallisuudesta, mediateksteistä ja muista teksteistä luomalla myönteisiä lukukokemuksia ja elämyksiä sekä tarjoamalla mahdollisuuksia tiedonhalun tyydyttämiseen sekä lukukokemusten jakamiseen.

Tekstien tuottaminen

Opetuksen tavoitteena on

- rohkaista ja innostaa oppilasta kertomaan tarinoita ja mielipiteitä sekä kuvaamaan kokemuksiaan puhumalla, kirjoittamalla ja kuvien avulla
- opastaa oppilasta harjaannuttamaan käsinkirjoittamisen taitoa ja näppäintaitoja sekä ohjata oppilasta vähitellen tekstien suunnitteluun ja rakentamiseen sekä tuntemaan oikeinkirjoituksen perusasioita ja kirjoitettua kieltä koskevia sopimuksia.

Kielen, kirjallisuuden ja kulttuurin ymmärtäminen

Opetuksen tavoitteena on

- kannustaa oppilasta kehittämään kielitietoisuuttaan ja kielen peruskäsitteiden tuntemusta sekä ohjata tekemään havaintoja puhutusta ja kirjoitetusta kielestä sekä auttaa huomaamaan,

- että omalla kielenkäytöllä on vaikutusta toisten käyttäytymiseen
- innostaa oppilasta kuuntelemaan ja lukemaan lapsille suunnattua kirjallisuutta ja valitsemaan itseään kiinnostavaa luettavaa, kehittämään lukuharrastustaan sekä ohjata oppilasta kirjaston käyttöön
 - ohjata oppilasta arvostamaan omaa kieltään ja kulttuuriaan sekä kulttuurista moninaisuutta, tutustuttaa joihinkin lastenkulttuurin muotoihin ja innostaa niiden käyttäjäksi sekä kannustaa tuottamaan omaa kulttuuria yhdessä muiden kanssa.

SISÄLLÖT 1. LUOKALLA

Vuorovaikutustilanteissa toimiminen

- Harjoitellaan ympäristön kielellistä jäsentämistä ja nimeämistä, kuuntelemista, kysymistä, vastaamista ja kertomista. Totutellaan turvallisessa, kannustavassa yhteisössä, omassa koulussa, luokassa ja ryhmässä, kysymään, vastaamaan, kertomaan omista havainnoista, kokemuksista ja ajatuksista, sekä keskitytään kuuntelemaan toisia.
- Harjoitellaan ryhmäviestinnän käytänteitä erilaisissa kasvokkain tapahtuvissa vuorovaikutustilanteissa, kuten pari- ja pienryhmäkeskusteluissa.
- Käsitellään erilaisten vuorovaikutusharjoitusten, keskustelujen ja draaman avulla lastenkirjallisuutta, satuja, kertomuksia, loruja, tietotekstejä, mediatekstejä ja pelejä.
- Havainnoidaan erilaisia viestintätapoja.

Tekstien tulkitseminen

- Opetellaan lukemaan ja harjoitellaan siinä tarvittavia käsitteitä, kuten äänne, kirjain, tavu, sana, virke, lopetusmerkki, otsikko, teksti ja kuva. Opettaja mallintaa sanojen, virkkeiden ja tekstien lukemista ja ymmärtämistä.
- Tuetaan tekstinyymmärtämisen taitoja ja harjoitellaan tekstinyymmärtämisen strategioita, esimerkiksi ennakointia ja aiemman tiedon aktivointia, selventämistä sekä yhteyksien luomista omaan elämään.
- Laajennetaan käsitevarantoa ja pohditaan sanojen ja sanontojen merkityksiä sekä sananvalintoja teksteissä.
- Tutustutaan erilaisiin tapoihin ilmaista aikaa, järjestystä ja paikkaa erityisesti kertovissa, kuvaavissa ja ohjaavissa teksteissä.
- Jaetaan lukukokemuksia eri tavoin, keskustellaan tekstien sisällöistä ja harjoitellaan tekstin kertomista omin sanoin.

Tekstien tuottaminen

- Opetellaan isojen ja pienten tekstauskirjainten piirtämistä sekä niillä kirjoittamista. Opetushallituksen suosittamat mallikirjaimet:

Mallikirjaimet 2016

Mallikirjainten piirtosuunnat LIITE 3

- Voidaan harjoitella näppäintaitoja.
- Harjoitellaan käyttämään omissa teksteissä oikeinkirjoituksen perusasioita ja joitakin kirjoitettua kieltä koskevia sopimuksia, kuten sanaväli, tavutus, virke ja sen lopetusmerkit sekä iso alkukirjain virkkeen alussa ja tutuissa erisnimissä.
- Tarkastellaan puhutun kielen muuntamista kirjoitetuksi kieleksi ja harjoitellaan tekstin suunnittelua. Voidaan esimerkiksi käyttää sadutusta ja tehdä siten luokan yhteinen kirja ja jakaa se luettavaksi.
- Tuetaan oikeinkirjoitustaidon kehittymistä lukemalla ja harjoittamalla fonologista tietoisuutta. Tähän sopivia harjoitteita ovat esimerkiksi taputtaminen tavuttamisen tukena, sanojen alku- ja loppuäänteiden tunnistaminen sekä äänteiden keston kuuntelu.
- Harjoitellaan tuottamaan tekstejä, käyttämään mielikuvitusta ja kertomaan tarinoita ja mielipiteitä. Kuvataan omia kokemuksia, havaintoja ja ajatuksia puhumalla, kirjoittamalla ja

kuvien avulla yksin ja yhdessä.

Kielen, kirjallisuuden ja kulttuurin ymmärtäminen

- Vahvistetaan kielellistä tietoisuutta tekemällä havaintoja puhutusta kielestä ja tutustumalla kirjoitettuun kieleen kuunnellen ja lukien.
- Tehdään havaintoja eri puhetavoista, koulussa ja vapaa-ajalla esillä olevista kielistä sekä kielenkäytön vaikutuksesta muihin.
- Pohditaan yhdessä sanoja, sanontoja ja ilmaisutapoja, leikitellään kielellä lorujen, runojen ja sanaleikkien avulla.
- Etsitään itseä kiinnostavaa luettavaa ja herätetään kiinnostusta lukuharrastukseen.
- Tutustutaan kuunnellen ja lukien monimuotoisiin teksteihin, kuten lapsille suunnattuun kirjallisuuteen ja mediateksteihin, ja käytetään niitä ilmaisun virikkeenä ja keskustellaan niiden merkityksestä omassa arjessa.
- Tutustutaan yhdessä kirjastoon ja sen käyttöön.
- Tutustutaan lastenkulttuuriin ja tapakulttuuriin omassa lähiympäristössä, juhlaperinteisiin sekä joihinkin kansanperinteen muotoihin ja osallistutaan yhdessä pienimuotoisten esitysten tai muiden kulttuurituotteiden tekemiseen.

SUOMEN KIELI JA KIRJALLISUUS -OPPIAINEEN OPETUKSEN TAVOITTEET VUOSILUOKALLA 2

Vuorovaikutustilanteissa toimiminen

Opetuksen tavoitteena on

- ohjata oppilasta vahvistamaan taitoaan toimia erilaisissa vuorovaikutustilanteissa
- opastaa oppilasta kehittämään kieltään ja mielikuvitustaan sekä vuorovaikutus- ja yhteistyötaitojaan tarjoamalla mahdollisuuksia osallistua erilaisiin ryhmäviestintätilanteisiin ja tutustua niiden käytänteisiin
- tukea oppilasta vahvistamaan ilmaisurohkeuttaan ja ohjata häntä ilmaisemaan itseään kokonaisvaltaisesti, myös draaman avulla
- ohjata oppilasta rakentamaan viestijäkuvaansa ja ymmärtämään, että ihmiset viestivät eri tavoin.

Tekstien tulkitseminen

Opetuksen tavoitteena on

- ohjata ja innostaa oppilasta lukutaidon oppimisessa ja tekstien ymmärtämisen taitojen harjoittelussa sekä auttaa häntä tarkkailemaan omaa lukemistaan
- kannustaa oppilasta kiinnostumaan lastenkirjallisuudesta, mediateksteistä ja muista teksteistä luomalla myönteisiä lukukokemuksia ja elämyksiä sekä tarjoamalla mahdollisuuksia tiedonhalun tyydyttämiseen sekä lukukokemusten jakamiseen.
- ohjata oppilasta tarkastelemaan monimuotoisten tekstien merkityksiä ja rakenteita sekä laajentamaan sana- ja käsitevarantoaan tekstien tarkastelun yhteydessä
- ohjata oppilasta hakemaan tietoa eri tavoin.

Tekstien tuottaminen

Opetuksen tavoitteena on

- rohkaista ja innostaa oppilasta kertomaan tarinoita ja mielipiteitä sekä kuvaamaan kokemuksiaan puhumalla, kirjoittamalla ja kuvien avulla
- opastaa oppilasta harjaannuttamaan käsinkirjoittamisen taitoa ja näppäintaitoja sekä ohjata oppilasta vähitellen tekstien suunnitteluun ja rakentamiseen sekä tuntemaan oikeinkirjoituksen perusasioita ja kirjoitettua kieltä koskevia sopimuksia.
- ohjata oppilasta tuottamaan yksinkertaisia kertovia, kuvaavia ja muita tekstejä, myös

monimediaisissa ympäristöissä.

Kielen, kirjallisuuden ja kulttuurin ymmärtäminen

Opetuksen tavoitteena on

- kannustaa oppilasta kehittämään kielitietoisuuttaan ja kielen peruskäsitteiden tuntemusta sekä ohjata tekemään havaintoja puhutusta ja kirjoitetusta kielestä sekä auttaa huomaamaan, että omalla kielenkäytöllä on vaikutusta toisten käyttäytymiseen
- innostaa oppilasta kuuntelemaan ja lukemaan lapsille suunnattua kirjallisuutta ja valitsemaan itseään kiinnostavaa luettavaa, kehittämään lukuharrastustaan sekä ohjata oppilasta kirjaston käyttöön
- ohjata oppilasta arvostamaan omaa kieltään ja kulttuuriaan sekä kulttuurista moninaisuutta, tutustuttaa joihinkin lastenkulttuurin muotoihin ja innostaa niiden käyttäjäksi sekä kannustaa tuottamaan omaa kulttuuria yhdessä muiden kanssa.

SISÄLLÖT 2. LUOKALLA

Vuorovaikutustilanteissa toimiminen

- Harjoitellaan ympäristön kielellistä jäsentämistä ja nimeämistä, kuuntelemista, kysymistä, vastaamista ja kertomista. Totutellaan turvallisessa, kannustavassa yhteisössä, omassa koulussa, luokassa ja ryhmässä, kysymään, vastaamaan, kertomaan omista havainnoista, kokemuksista ja ajatuksista, sekä keskitytään kuuntelemaan toisia.
- Harjoitellaan ryhmäviestinnän käytänteitä erilaisissa kasvokkain tapahtuvissa vuorovaikutustilanteissa, kuten pari- ja pienryhmäkeskusteluissa.
- Käsitellään erilaisten vuorovaikutusharjoitusten, keskustelujen ja draaman avulla lastenkirjallisuutta, satuja, kertomuksia, loruja, tietotekstejä, mediatekstejä ja pelejä.
- Havainnoidaan erilaisia viestintätapoja.

Tekstien tulkitseminen

- Vahvistetaan lukutaitoa ja harjoitellaan siinä tarvittavia käsitteitä, kuten äänne, kirjain, tavu, sana, virke, lopetusmerkki, otsikko, teksti ja kuva.
- Kehitetään lukunopeutta ja -sujuvuutta.
- Tuetaan tekstinymmärtämisen taitoja ja harjoitellaan tekstinymmärtämisen strategioita, esimerkiksi ennakointia ja aiemman tiedon aktivointia, selventämistä sekä yhteyksien luomista omaan elämään.
- Opetellaan tulkitsemaan ja arvioimaan monenlaisia ikäkaudelle sopivia tekstejä sekä työskennellään muun muassa kuvien, lastenkirjallisuuden, yksinkertaisten tietotekstien ja mediatekstien parissa.
- Laajennetaan käsitevarantoa ja pohditaan sanojen ja sanontojen merkityksiä sekä sananvalintoja teksteissä.
- Tutustutaan erilaisiin tapoihin ilmaista aikaa, järjestystä ja paikkaa erityisesti kertovissa, kuvaavissa ja ohjaavissa teksteissä, sekä opitaan käyttämään kerronnan peruskäsitteitä, kuten päähenkilö, tapahtumapaikka ja -aika ja juoni.
- Jaetaan lukukokemuksia eri tavoin, esimerkiksi tekemällä kirjavinkkauksia. Keskustellaan tekstien sisällöistä ja harjoitellaan tekstin kertomista omin sanoin.
- Harjoitellaan tiedon etsintää tekemällä havaintoja ympäristöstä ja tulkitsemalla kuvia ja kirjoitettuja tekstejä sekä harjoitellaan tiedon kertomista toisille.

Tekstien tuottaminen

- Harjoitellaan tuottamaan tekstejä, käyttämään mielikuvitusta ja kertomaan tarinoita ja mielipiteitä. Kuvataan omia kokemuksia, havaintoja ja ajatuksia puhumalla, kirjoittamalla ja kuvien avulla, yksin ja yhdessä.
- Tarkastellaan puhutun kielen muuntamista kirjoitetuksi kieleksi ja harjoitellaan tekstin

suunnittelua.

- Tutustutaan kertomiselle ja kuvaamiselle tyypillisiin tekstuaalisiin ja kielellisiin piirteisiin, esimerkiksi ajan ja paikan ilmaisutapoihin ja kertomuksen perusrakenteeseen, ja harjoitellaan niiden käyttämistä omista teksteistä.
- Kerrataan isojen ja pienten tekstauskirjainten muodot ja käytetään kirjoitettaessa tekstauskirjaimia. Harjoitellaan näppäintaitoja sekä tekstinkäsittelyn perustaitoja.
- Harjoitellaan käyttämään omista teksteistä oikeinkirjoituksen perusasioita ja joitakin kirjoitettua kieltä koskevia sopimuksia, kuten sanaväli, tavutus, virke ja sen lopetusmerkit, iso alkukirjain virkkeen alussa ja tutuissa erisnimissä.

Kielen, kirjallisuuden ja kulttuurin ymmärtäminen

- Vahvistetaan kielellistä tietoisuutta tekemällä havaintoja puhutusta kielestä ja tutustumalla kirjoitettuun kieleen kuunnellen ja lukien.
- Tehdään havaintoja eri puhetoivoista, koulussa ja vapaa-ajalla esillä olevista kielistä sekä kielenkäytön vaikutuksesta muihin.
- Pohditaan yhdessä sanoja, sanontoja ja ilmaisutapoja sekä leikitellään kielellä lorujen, runojen ja sanaleikkien avulla.
- Etsitään itseä kiinnostavaa luettavaa ja herätetään kiinnostusta lukuharrastukseen.
- Tutustutaan kuunnellen ja lukien monimuotoisiin teksteihin, kuten lapsille suunnattuun kirjallisuuteen ja mediateksteihin, ja käytetään niitä ilmaisun virikkeenä ja keskustellaan niiden merkityksestä omassa arjessa.
- Luetaan muutamia omaa lukutaitoa vastaavia lastenkirjoja.
- Tutustutaan yhdessä kirjastoon ja sen käyttöön.
- Tutustutaan lastenkulttuuriin ja tapakulttuuriin omassa lähiympäristössä, juhlaperinteisiin ja joihinkin kansanperinteen muotoihin sekä osallistutaan yhdessä esitysten tai muiden kulttuurituotteiden tekemiseen.

OPPILAAN OPPIMISEN ARVIOINTI SUOMEN KIELI JA KIRJALLISUUS - OPPIAINEESSA

- on säännöllistä, monipuolista, ohjaavaa ja kannustavaa
- tukee oppimista ja auttaa kehittämään kielellisiä valmiuksia
- antaa oppilaalle tietoa kielitaitonsa vahvuuksista ja auttaa oppilasta huomaamaan onnistumisiaan ja edistymistään
- kohdistuu tasapuolisesti kaikkiin neljään tavoitealueeseen, joiden keskeisiä arvioinnin ja palautteen antamisen kohteita vuosiluokilla 1–2 ovat lukutaito, tekstien ymmärtäminen, tekstien tuottaminen, vuorovaikutustaidot ja lukemisen harrastaminen
- auttaa havaitsemaan mahdollisia tuen tarpeita oppilaiden kielellisessä kehityksessä.

Suomen kieli ja kirjallisuus 1-2 OPS 2014
OPS 2014: 105–108

SUOMI TOISENA KIELENÄ JA KIRJALLISUUS VUOSILUOKILLA 1–2

- Oppilas voi opiskella suomi toisena kielenä ja kirjallisuus -oppimäärää, jos hänen äidinkielenä ei ole suomi, ruotsi tai saame tai hänellä on muutoin monikielinen tausta.
- Oppilaan tarpeen suomi toisena kielenä -oppimäärään määrittävät oppilasta opettavat opettajat yhdessä.
- Oppilaan huoltaja päättää oppimääriä koskevista valinnoista.
- Oppimäärä valitaan oppilaan ikäkauden ja edellytysten mukaisesti, jotta oppilas saa hänelle

- parhaiten soveltuvan oppimäärän mukaista opetusta.
- Oppilas voi siirtyä opiskelemaan suomen kieli ja kirjallisuus -oppimäärän mukaan, jos hänellä on riittävät edellytykset sen tavoitteiden mukaiseen opiskeluun.
- Opetusjärjestelyiden lähtökohtana ovat oppilaan oppimistarpeet ja kielenoppimisen vaihe.

Vuosiluokilla 1–2 painopiste on luoda suomen kielen ja sen luku- ja kirjoitustaitojen perusta ja kehittää oppimaan oppimista ja vuorovaikutustaitoja. Ensimmäisellä vuosiluokalla harjoitellaan tavoitteisiin liittyviä perustaitoja ja toisella luokalla jo opittuja asioita syvennetään ja sovelletaan. Oppiaineen opettaja suunnittelee opetuksen sisällön yhteistyössä luokanopettajan kanssa, jotta opiskelu tukee mahdollisimman paljon oppilaan muuta opiskelua.

OPPIMÄÄRÄN ERITYINEN TEHTÄVÄ

- tukea kasvua kieliyhteisön täysivaltaiseksi jäseneksi
- auttaa rakentamaan kielellistä ja kulttuurista identiteettiä
- tukea kotoutumista suomalaiseen yhteiskuntaan
- tukea oppilaan monikielisyyden kehittymistä.

Oppiaineen tehtävä, oppimisympäristöihin ja työtapoihin liittyvät tavoitteet sekä ohjaus, eriyttäminen ja tuki ovat muilta osin samat kuin äidinkieli ja kirjallisuus -oppiaineessa yleisesti.

Suomi toisena kielenä ja kirjallisuus -oppiaineessa tehdään yhteistyötä Mäntyharjun kirjaston kanssa. Kirjasto tarjoaa kirjallisuuden ja mediataitojen opiskelun tueksi Kirjastopolku-kokonaisuuden, joka syventää kunkin luokka-asteen sisältöjä. LIITE 2

Kielikasvatuksen yleiset tavoitteet ks. luku 13.3.

SUOMI TOISENA KIELENÄ JA KIRJALLISUUS -OPPIAINEEN OPETUKSEN TAVOITTEET VUOSILUOKILLA 1–2

Suomi toisena kielenä -opetuksen tavoitteet säilyvät samoina vuosiluokilla 1 ja 2, mutta niitä painotetaan eri tavalla. Ensimmäisellä vuosiluokalla harjoitellaan tavoitteisiin liittyviä perustaitoja ja toisella luokalla jo opittuja asioita syvennetään ja sovelletaan.

Vuorovaikutustilanteissa toimiminen

Opetuksen tavoitteena on:

- rohkaista oppilasta harjoittamaan vuorovaikutus- ja yhteistyötaitoja erilaisissa koulun ja muun arjen vuorovaikutustilanteissa sekä vahvistamaan kuuntelun ja kuullun ymmärtämisen taitojaan
- harjaannuttaa ja rohkaista oppilasta kertomaan ajatuksistaan ja tunteistaan ja keskustelemaan erilaisista aiheista sekä vahvistamaan niissä tarvittavaa sanastoa ja ilmaisua
- kannustaa oppilasta vahvistamaan kielellistä ja kehollista ilmaisurohkeutta ja mielikuvitusta ohjaamalla oppilasta osallistumaan ja ilmaisemaan itseään kokonaisvaltaisesti, myös draaman keinoin.

Tekstien tulkitseminen

Opetuksen tavoitteena on:

- innostaa ja ohjata oppilasta lukutaidon oppimiseen ja sana- ja käsitevarannon kartuttamiseen
- kannustaa oppilasta lukemaan ikäkaudelle ja kielitaidolle sopivia tekstejä ja kirjallisuutta ja keskustelemaan lukemastaan.

Tekstien tuottaminen

Opetuksen tavoitteena on:

- ohjata oppilasta harjoittelemaan eri tekstilajien ja niissä tarvittavan sanaston ja kieliopillisten rakenteiden tuottamista
- ohjata oppilasta harjoittelemaan käsinkirjoittamisen taitoa ja näppäintaitoja sekä tekstien suunnittelemisen ja tuottamisen taitoa
- kannustaa oppilasta harjoittelemaan oikeinkirjoituksen perusasioita.

Kielen, kirjallisuuden ja kulttuurin ymmärtäminen

Opetuksen tavoitteena on:

- innostaa oppilasta edistämään kielitietoisuuttaan tekemällä havaintoja erilaisista puhetavoista omassa lähipiirissään sekä auttaa oppilasta huomaamaan, että omalla kielenkäytöllä on vaikutusta toisen kielelliseen käyttäytymiseen
- innostaa oppilasta kuuntelemaan ja lukemaan ikäkaudelleen ja kielitaidolleen sopivaa kirjallisuutta ja ohjata oppilasta valitsemaan häntä itseään kiinnostavaa luettavaa sekä opastaa kirjaston käyttöön ja lastenkulttuuriin tutustumiseen
- ohjata oppilasta tunnistamaan ja arvostamaan eri kieliä ja kulttureja omassa ympäristössään ja eläytymään erilaisten ihmisten asemaan ja elämäntilanteeseen.

Kielenkäyttö kaiken oppimisen tukena

Opetuksen tavoitteena on:

- auttaa oppilasta rakentamaan myönteistä käsitystä itsestä viestijänä, lukijana, tekstien tuottajana sekä kielenoppijana
- ohjata oppilasta kehittämään kielitaitoaan eri oppiaineissa ja perehtymään koulussa tärkeisiin tekstilajeihin ja niiden ominaispiirteisiin
- ohjata oppilasta havainnoimaan itseään kielenkäyttäjänä sekä arvioimaan omaa kielenoppimistaan.

SISÄLLÖT VUOSILUOKILLA 1–2

Sisältöjen jako vuosiluokille on suuntaa antava. Opettaja voi suunnitella opetuksen sisältöjärjestyksen oppilas- tai ryhmäkohtaisesti siten, että se tukee mahdollisimman paljon muuta opiskelua. Kaikki sisältöalueet tulee kuitenkin käydä läpi 2. luokan loppuun mennessä.

Joidenkin sisältöjen kohdalle on kirjattu, että niitä opiskellaan erityisesti tietyllä vuosiluokalla. Painotus on tehty siksi, että samankaltaisia sisältöjä opiskellaan samalla vuosiluokalla myös suomen kieli ja kirjallisuus -oppimäärässä. Painotuksella halutaan tuoda esille yhteistyön mahdollisuuksia.

Vuorovaikutustilanteissa toimiminen

- Harjoitellaan kohteliaasta kielenkäyttöä, kysymistä, vastaamista, pyytämistä, kertomista, mielipiteen ilmaisua ja tunteista kertomista arjen ja koulun kielenkäyttötilanteissa.
- Opetellaan huomaamaan, miten kieli toimii eri tilanteissa: kohteliaat ilmaukset, mielipide- ja tunneilmaukset, kysymysten rakentaminen, nykyhetki ja mennyt aika kerronnassa.
- Harjoitellaan ääntämistä, kuullun ymmärtämistä, toisten kuuntelemista ja toisilta viestijöiltä oppimista.
- Hyödynnetään rooli- ja teatterileikkejä sekä muita vuorovaikutusharjoituksia satujen, tarinoiden, lorujen ja tietotekstien käsittelyssä.

Tekstien tulkitseminen

- Edistetään lukemaan oppimista ja tekstin merkitysten ymmärtämistä hyödyntäen käsitteitä teksti, kuva, otsikko, kappale, virke, lopetusmerkki, sana, tavu, kirjain ja äänne.
- Harjoitellaan yhteisten ja oman kiinnostuksen mukaisten kaunokirjallisten ja tietotekstien lukemista, tutkitaan niiden merkityksiä ja rakenteita, luetun liittämistä omiin kokemuksiin sekä lukukokemusten jakamista.

- Työskennellään muun muassa kuvien, lastenkirjallisuuden, yksinkertaisten tietotekstien ja mediatekstien parissa.
- Tutustutaan erilaisiin tapoihin ilmaista aikaa, järjestystä ja paikkaa erityisesti kertovissa ja kuvaavissa teksteissä.
- Harjoitellaan tekstin ymmärtämisen strategioita ja laajennetaan sana- ja käsitevarantoa.
- Toisella luokalla opitaan tunnistamaan kerronnan peruskäsitteitä (päähenkilö, tapahtumapaikka, -aika ja juoni).

Tekstien tuottaminen

- Tutustutaan eri tekstilajeihin ja niiden piirteisiin, kuten sanastoon ja fraseologiaan.
- Toisella luokalla tutustutaan eri tekstilajien kielipillisiin rakenteisiin.
- Harjoitellaan erilaisten puhuttujen ja kirjoitettujen tekstilajien tuottamista yksin ja ryhmässä.
- Harjoitellaan käsin kirjoittamista.
- Viimeistään toisella luokalla harjoitellaan myös näppäintaitoja.

Kielen, kirjallisuuden ja kulttuurin ymmärtäminen

- Pohditaan kielen ja kulttuurin merkitystä erilaisissa koulun vuorovaikutustilanteissa ja monenlaisissa kuulluissa ja luetuissa teksteissä sekä havainnoidaan eri kieliä ja puhetapoja koulussa, medioissa ja vapaa-ajan tilanteissa.
- Eryteisesti toisella luokalla opiskellaan keskustelussa tarvittavia kielitiedon käsitteitä.
- Etsitään itseä kiinnostavaa luettavaa.
- Tutustutaan eri kulttuurien kertomuksiin, leikkeihin ja juhliin.

Kielen käyttö kaiken oppimisen tukena

- Tarjotaan erilaisia malleja kouluun ja oppimiseen liittyvistä kielenkäyttötilanteista ja tutustutaan eri oppiaineiden teksteihin.
- Tehdään yksinkertaisia eri oppiaineisiin liittyviä tiedonhankintatehtäviä itsenäisesti ja ryhmässä tekemällä havaintoja ympäristöstä ja tulkitsemalla kuvia ja kirjoitettuja tekstejä sekä harjoitellaan tiedon kertomista toisille.
- Toisella luokalla harjoitellaan tieto- ja viestintäteknologian hyödyntämistä tiedonhankinnassa, oppimisessa ja oman oppimisen arvioinnissa.
- Hyödynnetään oppilaan oman äidinkielen taitoa oppimisen tukena.

OPPILAAN OPPIMISEN ARVIOINTI SUOMI TOISENA KIELENÄ JA KIRJALLISUUS -OPPIAINEESSA

- on säännöllistä, monipuolista, ohjaavaa ja kannustavaa
- tukee oppimista ja auttaa kehittämään kielellisiä valmiuksia
- antaa oppilaalle tietoa kielitaitonsa vahvuuksista ja auttaa oppilasta huomaamaan onnistumisiaan ja edistymistään
- kohdistuu tasapuolisesti kaikkiin neljään tavoitealueeseen, joiden keskeisiä arvioinnin ja palautteen antamisen kohteita vuosiluokilla 1–2 ovat lukutaito, tekstien ymmärtäminen, tekstien tuottaminen, vuorovaikutustaidot ja lukemisen harrastaminen
- auttaa havaitsemaan mahdollisia tuen tarpeita oppilaiden kielellisessä kehityksessä.

Suomi toisena kielenä ja kirjallisuus 1-2 OPS 2014
OPS 2014: 117–120

13.4.2 TOINEN KOTIMAINEN KIELI VUOSILUOKILLA 1–2

Mäntyharjussa opiskellaan toisena kotimaisena kielenä ruotsin B1-oppimäärä. Ruotsin opiskelu aloitetaan 6. luokalla.

Kielikasvatuksen yleiset tavoitteet ks. luku 13.3.

13.4.3 VIERAAT KIELET VUOSILUOKILLA 1–2

ENGLANTI, A-OPPIMÄÄRÄ

Kielikasvatuksen yleiset tavoitteet ks. luku 13.3.

OPPIAINEEN TEHTÄVÄ

- herättää oppilaiden myönteinen asenne kielenoppimiseen
- vahvistaa oppilaiden luottamusta omiin kykyihinsä oppia kieliä ja käyttää vähäistäkin kielitaitoa rohkeasti
- herättää oppilaiden uteliaisuutta kieliin
- tukea oppilaan kykyä havainnoida ja hyödyntää ympäröivässä maailmassa olevia kielellisiä ja kulttuurisia virikkeitä
- tarjota monipuolisia kokemuksia vieraasta kielestä ja siihen liittyvästä kulttuurista.

OPPIMISYMPÄRISTÖIHIN JA TYÖTAPOIHIN LIITTYVÄT TAVOITTEET

- huomioida erilaiset ja eri taustoista tulevat oppijat sekä oppilaiden ikäkausi ja kehitysvaihe
- käyttää monipuolisia, oppilaslähtöisiä ja oppilaita osallistavia työtapoja, joissa lähtökohtana ovat toiminnallisuus ja tutkiva oppiminen
- ohjata oppilaita monipuoliseen vuorovaikutukseen, yhteiseen pohtimiseen, kielelliseen uteliaisuuteen ja päättelyyn sekä yhteistyötaitojen kehittämiseen
- hyödyntää työtavoissa leikinomaisuutta, musiikkia, draamaa, pelejä ja liikettä sekä eri aisteja
- tukea myös oppimisympäristöjen avulla oppilaan luontaista uteliaisuutta ja kokeilunhalua sekä leikkisyyttä ja mielikuvitusta, jotta oppilas rohkaistuu käyttämään vähäistäkin kielitaitoaan alusta asti
- vahvistaa oppilaiden monilukutaidon kehittymistä hyödyntämällä opetuksessa esimerkiksi kuvia, liikettä, ääntä ja erilaisia didaktisia välineitä
- tarjota oppilaille mahdollisuuksia tutustua kohdekieleen ja kohdekieleen liittyvään kulttuuriin hyödyntämällä erilaisia oppimisympäristöjä sekä mahdollisuuksien mukaan esimerkiksi verkkoyhteyksiä muiden kohdekieltä puhuvien kanssa.

OHJAUKSEN, ERIYTTÄMISEN JA TUEN TEHTÄVÄT

- ohjata käyttämään kielitaitoaan rohkeasti
- tarjota tilaisuuksia tutustua myös muihin koulun tarjoamiin kieliin
- kannustaa opiskelemaan monipuolisesti kieliä
- eriyttää opetusta ja tarjota tukea tarvittaessa
- tarjoata haasteita myös muita nopeammin edistyville tai kohdekieltä entuudestaan osaaville oppilaille
- ohjata löytämään itselleen sopivaa ja kiinnostavaa oppimista edistävää aineistoa esimerkiksi verkosta tai kirjastosta.

ENGLANNIN KIELEN OPETUKSEN TAVOITTEET VUOSILUOKILLA 1–2

Kasvu kulttuuriseen moninaisuuteen ja kielitietoisuuteen

Opetuksen tavoitteena on

- tutustuttaa, mitä kieliä ja kulttuureita koulussa, lähiympäristössä ja Suomessa on, ja ohjata oppilasta tunnistamaan kohdekieli muista kielistä
- ohjata oppilasta arvostamaan omaa kielitaustaansa sekä kielellistä ja kulttuurista moninaisuutta.

Kielenopiskelutaidot

Opetuksen tavoitteena on

- tarjota oppilaille mahdollisuuksia tehdä yhteistyötä muiden kanssa ja toimia ryhmässä
- ohjata oppilasta tekemään havaintoja kielestä ja kielenkäytöstä sekä kehittämään kielellistä päättelykykyä
- tutustua yhdessä erilaisiin tapoihin oppia kieliä ja kokeilla, millaiset tavat oppia kieliä sopivat oppilaille parhaiten, sekä harjoitella yhdessä asettamaan tavoitteita kielen opiskelulle.

Kehittyvä kielitaito, taito toimia vuorovaikutuksessa

Opetuksen tavoitteena on

- rohkaista oppilasta käyttämään kieltä monipuolisesti erilaisissa vuorovaikutustilanteissa
- ohjata oppilasta hyödyntämään non-verbaalisia keinoja ja käyttämään erilaisia keinoja päätellä sanojen merkityksiä sekä rohkaista oppilasta ilmaisemaan omia oivalluksiaan ja viestin ymmärtämiseen liittyviä vaikeuksia
- rohkaista oppilasta käyttämään kieltä viestintätilanteeseen ja kulttuuriin sopivalla tavalla.

Kehittyvä kielitaito, taito tulkita tekstejä

Opetuksen tavoitteena on

- ohjata oppilasta ymmärtämään kohdekielen tavallisimpia sanoja ja ilmauksia oppilaille tutuissa tilanteissa.

Kehittyvä kielitaito, taito tuottaa tekstejä

Opetuksen tavoitteena on

- ohjata oppilasta käyttämään kohdekielen tavallisimpia sanoja ja ilmauksia oppilaille tutuissa tilanteissa erityisesti puheessa ja harjoittelemaan ääntämistä.

SISÄLLÖT VUOSILUOKILLA 1–2

Kasvu kulttuuriseen moninaisuuteen ja kielitietoisuuteen

- Pohditaan yhdessä, mitä kieliä koulussa, lähiympäristössä ja Suomessa puhutaan ja tutustutaan niissä esiintyviin kulttuureihin. Keskustellaan eri kielten yhtäläisyyksistä ja eroista.
- Pohditaan yhdessä kielellisen ja kulttuurisen moninaisuuden merkitystä ja arvoa eri yhteisöille.

Kielenopiskelutaidot

- Harjoitellaan tekemään yhteistyötä ja työskentelemään pareittain ja ryhmissä.
- Havainnoidaan pääsääntöisesti puhuttua kieltä. Harjoitellaan sanojen merkitysten päättelyä asiayhteyden, yleistiedon tai muiden kielten osaamisen perusteella.
- Pohditaan, miten kieliä opitaan ja miten kieliä voi oppia. Harjoitellaan erilaisia tapoja opiskella kieltä. Harjoitellaan arvioimaan omaa kielitaitoa itse- ja vertaisarvioinnin keinoin käyttämällä esimerkiksi Eurooppalaista kielisalkkua.

Kehittyvä kielitaito, taito toimia vuorovaikutuksessa

- Sisältöjen valinnan lähtökohtana ovat oppilaiden arki ja kiinnostuksen kohteet. Sisältöjä valitaan yhdessä oppilaiden kanssa. Keskeisiä sisältöjä ovat eri kielenkäyttötarkoituksiin

liittyvät tilanteet, kuten tervehtiminen, hyvästely, omasta itsestä kertominen ja arkeen liittyvät kielenkäyttötilanteet. Opetuksessa harjoitellaan kohteliasta kielenkäyttöä vuorovaikutustilanteissa. Osana vuorovaikutusta harjoitellaan sanastoa ja rakenteita fraaseina esimerkiksi laulujen, leikkien, draaman ja pelillistämisen avulla.

- Pohditaan, miten voi toimia, jos osaa kieltä vain vähän. Harjoitellaan erilaisten viestinnässä tarvittavien apukeinojen, kuten eleiden ja piirtämisen käyttöä. Harjoitellaan sanojen merkitysten päättelyä asiayhteyden, yleistiedon tai muiden kielten osaamisen perusteella. Harjoitellaan ilmaisuja, joita tarvitaan, kun viestin ymmärtämisessä on vaikeuksia.
- Totutellaan käyttämään kielelle ja kulttuurille tyypillisimpiä kohteliaisuuden ilmauksia arjen vuorovaikutustilanteissa, kuten tervehtiminen, hyvästely, kiittäminen ja avun pyytäminen. Harjoitellaan luontevaa reagoitua vuorovaikutustilanteissa.

Kehittyvä kielitaito, taito tulkita tekstejä

- Sisältöjen valinnan lähtökohtana ovat oppilaiden arki ja kiinnostuksen kohteet. Sisältöjä valitaan yhdessä oppilaiden kanssa. Oppilas tutustuu ensisijaisesti puhuttuihin teksteihin ja vähitellen myös kirjoitettuihin teksteihin sekä arjessa kuuluvaan ja näkyvään kieleen. Kuunnellaan ja havainnoidaan kohdekielen ääntämistä sekä sana- ja lausepainoa, puherytimiä ja intonaatiota. Ymmärtämistä harjoitellaan esimerkiksi laulujen, leikkien, lorujen, tarinoiden ja kuvien avulla.

Kehittyvä kielitaito, taito tuottaa tekstejä

- Sisältöjen valinnan lähtökohtana ovat oppilaiden arki ja kiinnostuksen kohteet. Sisältöjä valitaan yhdessä oppilaiden kanssa. Harjoitellaan runsaasti ja monipuolisesti kohdekielen ääntämistä sekä sana- ja lausepainoa, puherytimiä ja intonaatiota. Sanastoa ja rakenteita harjoitellaan osana vuorovaikutusta erilaisissa oppilaille tutuissa tilanteissa sekä esimerkiksi kuvien, laulujen, leikkien, lorujen, tarinoiden, draaman ja pelillistämisen avulla. Tarjotaan mahdollisuuksia tutustua vähitellen kirjoittamiseen.

OPPILAAN OPPIMISEN ARVIOINTI ENGLANNIN KIELESSÄ

- arvioinnin ensisijainen tehtävä on ohjata oppimista kannustavan palautteen avulla
- palaute antaa oppilaille mahdollisuuden tulla tietoisiksi oppimisen tavoitteista sekä omista taidoista ja niiden kehittämisestä
- oppilaille annetaan mahdollisuuksia osoittaa osaamistaan eri tavoin
- oppilaat harjoittelevat itse- ja vertaisarvioinnin taitoja osana kielten opiskelua
- lukuvuoden päätteeksi A-kielen sanallista arviota antaessaan opettaja arvioi tekemiensä havaintojen perusteella oppilaiden osaamista suhteessa kaikkiin opetussuunnitelman perusteissa oppimiselle asetettuihin tavoitteisiin.

Englanti 1-2, A-oppimäärä OPS 2014

Perusopetuksen opetussuunnitelman perusteiden 2014 muutokset ja täydennykset koskien A1-kielen opetusta vuosiluokilla 1-2

Eurooppalainen kielisalkku

13.4.4 MATEMATIIKKA VUOSILUOKILLA 1–2

Matematiikkaoppiaineeseen on valtakunnallisessa opetussuunnitelman perusteissa määritelty neljä sisältöaluetta. Oppiaineen kumulatiivisesta luonteesta johtuen opetus etenee systemaattisesti. Matematiikan opiskelu on tavoitteellista ja pitkäjänteistä toimintaa, jossa oppilaat ottavat vastuuta omasta oppimisestaan. Konkretia ja toiminnallisuus ovat keskeinen osa matematiikan opetusta ja opiskelua. Oppimista tuetaan hyödyntämällä tieto- ja viestintäteknologiaa.

OPPIAINEEN TEHTÄVÄ

- kehittää loogista, täsmällistä ja luovaa matemaattista ajattelua
- kehittää kykyä käsitellä tietoa ja ratkaista ongelmia
- ohjata ymmärtämään matematiikan hyödyllisyys omassa elämässä ja laajemmin yhteiskunnassa
- kehittää kykyä ilmaista matemaattista ajattelua konkreettisin välinein, suullisesti, kirjallisesti ja piirtäen sekä tulkiten kuvia
- luoda vahva pohja lukukäsitteen ja kymmenjärjestelmän ymmärtämiselle ja laskutaidolle.

OPPIMISYMPÄRISTÖIHIN JA TYÖTAPOIHIN LIITTYVÄT TAVOITTEET

- käyttää oppilaille tuttuja ja kiinnostavia aiheita ja ongelmia
- järjestää oppimisympäristö niin, että matematiikkaa opiskellaan toiminnallisesti ja välineiden avulla vaihtelevia työtapoja käyttäen
- työskennellä sekä itsenäisesti että yhdessä
- käyttää keskeisinä työtapoina pedagogisesti ohjattuja leikkejä ja pelejä
- käyttää tieto- ja viestintäteknologiaa.

OHJAUKSEN, ERIYTTÄMISEN JA TUEN TEHTÄVÄT

- selvittää, mitä oppilaat osaavat
- tarkistaa perusasioiden hallinta, koska kumulatiivisena oppiaineena matematiikan perusasioiden hallinta on välttämätön edellytys uusien sisältöjen oppimiselle
- tarjota tukea puutteellisten, aiemmin opittujen sisältöjen tietojen ja taitojen täydentämiseen sekä uusien sisältöjen oppimiseen
- varata riittävästi aikaa matematiikan oppimisen valmiuksien kehittämiseen ja tukea oppimista systemaattisesti
- seurata jatkuvasti oppimista ja taitojen kehittymistä
- tarjota sopivia välineitä oppimisen tueksi ja luoda mahdollisuuksia oivaltaa ja ymmärtää itse
- tarjota taitaville oppilaille mahdollisuuksia syventää sisältöjen ymmärtämistä, esimerkiksi luonnollisten lukujen ominaisuudet, erilaiset lukujonot, geometria, luova ongelmanratkaisu ja vaativammat peruslaskutoimitusten sovellukset.

MATEMATIIKAN OPETUKSEN TAVOITTEET VUOSILUOKILLA 1–2

Merkitys, arvot ja asenteet

Opetuksen tavoitteena on

- tukea oppilaan innostusta ja kiinnostusta matematiikka kohtaan sekä myönteisen minäkuvan ja itseluottamuksen kehittymistä.

Työskentelyn taidot

Opetuksen tavoitteena on

- ohjata oppilasta kehittämään taitoaan tehdä havaintoja matematiikan näkökulmasta sekä tulkita ja hyödyntää niitä eri tilanteissa
- kannustaa oppilasta esittämään ratkaisujaan ja päätelmiään konkreettisin välinein, piirroksin, suullisesti ja kirjallisesti myös tieto- ja viestintätekniikkaa hyödyntäen
- ohjata oppilasta kehittämään päättely- ja ongelmanratkaisutaitojaan.

Käsitteelliset ja tiedonalakohtaiset tavoitteet

Opetuksen tavoitteena on

- ohjata oppilasta ymmärtämään matemaattisia käsitteitä ja merkintätapoja
- tukea oppilasta lukukäsitteen kehittymisessä ja kymmenjärjestelmän periaatteen

- ymmärtämisessä
- perehdyttää oppilasta peruslaskutoimitusten periaatteisiin ja tutustuttaa niiden ominaisuuksiin
 - ohjata oppilasta kehittämään sujuvaa peruslaskutaitoa luonnollisilla luvuilla ja käyttämään erilaisia päässä-laskustrategioita
 - tutustuttaa oppilas geometrisiin muotoihin ja ohjata havainnoimaan niiden ominaisuuksia
 - ohjata oppilasta ymmärtämään mittaamisen periaate
 - tutustuttaa oppilas taulukoihin ja diagrammeihin
 - harjaannuttaa oppilas laatimaan vaiheittaisia toimintaohjeita ja toimimaan ohjeen mukaan.

SISÄLLÖT 1. LUOKALLA

Matematiikan sisällöt on kirjattu sen vuosiluokan kohdalle, milloin sisältö viimeistään tulee käsitellä. Sisältö on mahdollista opetella aiemmalla vuosiluokalla ja myöhemmillä vuosiluokilla kerrata ja syventää.

Ajattelun taidot

- Tarjotaan mahdollisuuksia löytää yhtäläisyyksiä, eroja ja säännönmukaisuuksia.
- Vertaillaan, luokitellaan ja asetetaan järjestykseen.
- Laaditaan vaiheittaisia toimintaohjeita, joita myös testataan.

Luvut ja laskutoimitukset

- Varmistetaan lukumäärän, lukusanan ja numeromerkin välisen yhteyden hallinta.
- Laajennetaan ymmärrystä luvuista laskemalla, hahmottamalla ja arvioimalla lukumääriä.
- Harjoitellaan lukujonotaitoja sekä taitoa vertailla ja asettaa lukuja järjestykseen.
- Perehdytään lukujen 0–10 hajotelmiin.
- Perehdytään kymmenjärjestelmän periaatteeseen konkreettisten mallien avulla.
- Kehitetään yhteen- ja vähennyslaskutaitoja lukualueella 0–20.
- Harjoitellaan erilaisia päässä-laskustrategioita.
- Opitaan hyödyntämään vaihdannaisuutta ja liitännäisyyttä yhteenlaskussa.

Opetushallituksen suosittelemat mallinumerot:

Mallinumerot 2016

Mallinumeroiden piirtosuunnat LIITE 4

Geometria ja mittaaminen

- Kehitetään oppilaiden taitoa hahmottaa kolmiulotteista ympäristöä ja havaita siinä tason geometriaa.
- Harjoitellaan suunta ja sijaintikäsitteiden käyttöä.
- Tutkitaan kappaleita ja tasokuvioita, tunnistamisen lisäksi rakennetaan ja piirretään.
- Ohjataan löytämään ja nimeämään ominaisuuksia, joiden mukaan kappaleita ja tasokuvioita myös luokitellaan.
- Harjoitellaan mittaamista ja ohjataan oppilaita oivaltamaan mittaamisen periaate.
- Käsitellään suureita pituus, massa, tilavuus ja aika sekä harjoitellaan niihin liittyvien mittayksiköiden käyttöä (m, cm, kg, l).
- Harjoitellaan kellonajoista tasatunnit ja puolet tunnit.

Tietojenkäsittely ja tilastot

- Pohjustetaan taitoja kerätä ja tallentaa tietoja.

- Laaditaan ja tulkitaan yksinkertaisia taulukoita ja pylväsdiagrammeja.

SISÄLLÖT 2. LUOKALLA

Matematiikan sisällöt on kirjattu sen vuosiluokan kohdalle, milloin sisältö viimeistään tulee käsitellä. Sisältö on mahdollista opetella aiemmalla vuosiluokalla ja myöhemmillä vuosiluokilla kerrata ja syventää.

Ajattelun taidot

- Havaitaan syy- ja seuraussuhteita.
- Tarkastellaan matemaattisia tilanteita eri näkökulmista.
- Laaditaan vaihteittaisia toimintaohjeita, joita myös testataan.

Luvut ja laskutoimitukset

- Laajennetaan ymmärrystä luvuista laskemalla, hahmottamalla ja arvioimalla lukumääriä.
- Harjoitellaan lukujonotaitoja sekä taitoa vertailla ja asettaa lukuja järjestykseen.
- Tutkitaan lukujen ominaisuuksia kuten parillisuutta, monikertoja ja puolittamista.
- Kehitetään yhteen- ja vähennyslaskutaitoja lukualueella 0–100.
- Varmennetaan kymmenjärjestelmän ymmärtämistä konkreettisten mallien avulla.
- Harjoitellaan erilaisia päässä-laskustrategioita.
- Ohjataan oppilaita ymmärtämään kertolaskun käsite konkretian avulla ja opetellaan kertotaulut 1–5 ja 10.
- Luodaan pohja ymmärtää jakolasku sekä kerto- ja jakolaskun yhteys.
- Hyödynnetään vaihdannaisuutta kertolaskussa ja tutustutaan kertolaskun liitännäisyyteen.
- Pohjustetaan murtoluvun käsitettä jakamalla kokonainen yhtä suuriin osiin.

Geometria ja mittaaminen

- Harjoitellaan suunta- ja sijaintikäsitteiden käyttöä.
- Tutkitaan kappaleita ja tasokuvioita, tunnistamisen lisäksi rakennetaan ja piirretään.
- Ohjataan löytämään ja nimeämään ominaisuuksia, joiden mukaan kappaleita ja tasokuvioita myös luokitellaan.
- Käsitellään suureita pituus, massa, tilavuus ja aika sekä harjoitellaan niihin liittyvien mittayksiköiden käyttöä (m, cm, kg, g, l, dl).
- Harjoitellaan kellonaikoja ja ajanyksiköitä.

Tietojenkäsittely ja tilastot

- Pohjustetaan taitoja kerätä ja tallentaa tietoja.
- Laaditaan ja tulkitaan yksinkertaisia taulukoita ja pylväsdiagrammeja.

OPPILAAN OPPIMISEN ARVIOINTI MATEMATIIKASSA

- tukee ja edistää matemaattisen ajattelun ja osaamisen kehittymistä kaikilla tavoitealueilla
- kannustaa ja rohkaisee oppilasta ylläpitämään vahvuuksiaan sekä harjoittelemaan kehittymässä olevia taitojaan
- ohjaa huomaamaan oman oppimisen etenemistä
- huomioi ratkaisujen oikeellisuuden lisäksi tekemisen tapaa ja sujuvuutta
- huomioi osaamisen esittämisen eri tavoin puheen, välineiden, piirtämisen tai kirjallisen työskentelyn avulla
- keskeisiä arvioinnin kohteita ovat edistyminen lukukäsitteen ymmärtämisessä, lukujonotaidoissa, kymmenjärjestelmän ymmärtämisessä, laskutaidon sujuvuudessa, kappaleiden ja kuvioiden luokittelussa sekä matematiikan käyttäminen ongelmanratkaisussa.

13.4.5 YMPÄRISTÖOPPI VUOSILUOKILLA 1–2

Ympäristöoppi on biologian, maantiedon, fysiikan, kemian ja terveystiedon tiedonaloista koostuva integroitu oppiaine, jonka opetukseen sisältyy kestävän kehityksen näkökulma. Ympäristöopissa oppilaat nähdään osana ympäristöä, jossa he elävät.

OPPIAINEEN TEHTÄVÄ

- tukea ympäristösuhteen rakentumista, maailmankuvan kehittymistä ja kasvua ihmisenä
- ohjata tuntemaan ja ymmärtämään luontoa, ympäristöä, niiden ilmiöitä, itseään ja muita ihmisiä sekä hyvinvoinnin merkitystä
- harjaannuttaa hankkimaan, käsittelemään, tuottamaan, esittämään, arvioimaan ja arvottamaan tietoa
- ohjata ymmärtämään ihmisen tekemien valintojen vaikutuksia elämälle ja ympäristölle
- rakentaa perustaa ympäristöopin eri tiedonalojen osaamiselle
- biologia: opettaa tuntemaan ja ymmärtämään luonnonympäristöä, ihmistä, elämää, sen kehittymistä ja reunaehtoja maapallolla
- maantieto: kannustaa tutkimaan lähiympäristöä ja ohjata ymmärtämään erilaisia alueita maapallolla, niillä esiintyviä ilmiöitä ja alueilla asuvien ihmisten elämää
- fysiikka: auttaa ymmärtämään luonnon perusrakenteita ja ilmiöitä ja selittämään näitä ilmiöitä omissa tutkimuksissa saadun tiedon avulla
- kemia: opastaa havaitsemaan erilaisia aineita ympärillämme, sekä tutkimaan, kuvailemaan ja selittämään niiden ominaisuuksia, rakenteita ja niissä tapahtuvia muutoksia
- terveystieto: ohjata ymmärtämään terveyttä tukevia ja suojaavia tekijöitä ympäristössä ja ihmisen toiminnassa, ja edistää terveyttä, hyvinvointia ja turvallisuutta tukevaa osaamista.

OPPIMISYMPÄRISTÖIHIN JA TYÖTAPOIHIN LIITTYVÄT TAVOITTEET

- lähtökohtana oppilaiden omat kokemukset
- huomioidaan toiminnallisuus, kokemuksellisuus, elämyksellisyys, draaman ja tarinoiden käyttö sekä ympäristöopin monitieteinen perusta
- pyritään tutkimaan ilmiöitä luonnollisissa tilanteissa ja ympäristöissä hyödyntäen mahdollisuuksien mukaan paikallisia yrityksiä, järjestöjä ja luontokohteita (esim. 4H, Woikoski, Repovesi, kulttuuritoimi)
- keskeistä oppilaiden osallisuus ja vuorovaikutus tutkimusten suunnittelussa ja toteutuksessa sekä erilaisten näkökulmien ja ratkaisujen pohtimisessa.

OHJAUKSEN, ERIYTTÄMISEN JA TUEN TEHTÄVÄT

- ohjata oppilaita käyttämään monipuolisesti erilaisia opiskelutapoja
- ohjata turvalliseen ja muut huomioivaan toimimiseen erilaisissa opiskeluympäristöissä
- huomioida oppilaiden aikaisemmat tiedot ja taidot, sekä kehitykseen, elämäntilanteisiin ja kulttuuriin liittyvät kokemukset
- vahvistaa oppilaan minäkuvaa myönteisten oppimiskokemusten kautta, joita oppilas saa eri ajattelutasolla olevista ja tutkimuksellisista tehtävistä
- hyödyntää erilaisia vahvuuksia yhteisönä toimimalla.

YMPÄRISTÖOPIN OPETUKSEN TAVOITTEET VUOSILUOKILLA 1–2

Merkitys, arvot ja asenteet

Opetuksen tavoitteena on

- tarjota oppilaille mahdollisuuksia toteuttaa luontaista uteliaisuuttaan ja auttaa oppilasta kokemaan ympäristöopin asiat merkityksellisiksi
- kannustaa oppilasta iloitsemaan ympäristöopin osaamisesta ja uusista haasteista sekä harjoittelemaan pitkäjänteistä työskentelyä
- tukea oppilaan ympäristöherkkyyden kehittymistä ja ohjata oppilasta toimimaan kestäväällä tavalla lähiympäristössä ja kouluyhteisössä.

Tutkimisen ja toimimisen taidot

Opetuksen tavoitteena on

- ohjata oppilasta tutkimaan ja toimimaan sekä liikkumaan ja retkeilemään lähiympäristössään
- kannustaa oppilasta ihmettelemään ja kyselemään sekä käyttämään yhteisiä pohdintoja pienten tutkimusten ja muun toiminnan lähtökohtana
- ohjata oppilasta tekemään havaintoja ja kokeiluja koulussa ja lähiympäristössä eri aisteja ja yksinkertaisia tutkimusvälineitä käyttäen sekä esittelemään tuloksiaan eri tavoin
- ohjata oppilasta kuvailemaan, vertailemaan ja luokittelemaan monipuolisesti eliöitä, elinympäristöjä, ilmiöitä, materiaaleja ja tilanteita sekä nimeämään niitä
- opastaa oppilasta toimimaan turvallisesti, noudattamaan annettuja ohjeita ja hahmottamaan niiden perusteluja
- ohjata oppilasta tutustumaan monipuolisesti arjen teknologiaan sekä innostaa oppilaita kokeilemaan, keksimään, rakentamaan ja luomaan uutta yhdessä toimien
- ohjata oppilasta harjoittelemaan ryhmässä toimimisen taitoja ja tunnetaitoja sekä vahvistamaan itsensä ja muiden arvostamista
- ohjata oppilasta käyttämään tieto- ja viestintäteknologiaa tiedon hankkimisessa sekä havaintojen taltioimisessa ja esittämisessä.

Tiedot ja ymmärrys

Opetuksen tavoitteena on

- ohjata oppilasta jäsentämään ympäristöä, ihmisen toimintaa ja niihin liittyviä ilmiöitä ympäristöopin eri tiedonalojen käsitteiden avulla
- ohjata oppilasta ymmärtämään yksinkertaisia kuvia, malleja ja karttoja ympäristön kuvaajina
- rohkaista oppilasta ilmaisemaan itseään ja harjoittelemaan näkemystensä perustelemista
- ohjata oppilasta pohtimaan kasvua ja kehitystä, terveyttä ja hyvinvointia tukevia tekijöitä sekä elämän perusedellytyksiä.

KESKEISET SISÄLLÖT 1. LUOKALLA

Kasvu ja kehitys

- tunnetaidot (esim. Askeleittain-ohjelma)
- kehon osat
- arjen terveystottumukset

Kotona ja koulussa toimiminen

- turvallinen toiminta kotona, koulussa ja koulumatkalla
- turvallisuusohjeet ja avun hakeminen
- arkielämä: käsitteet, tavat ja toimiminen arjen tilanteissa (esim. sään mukainen pukeutuminen)
- ilmiöitä ja teknologiaa arjessa, esim. tietokoneen käyttö

Lähiympäristön ja sen muutosten havainnointi

- tutkiminen ja havainnointi koulun lähellä olevissa ympäristöissä (esim. piha ja rakennettu ympäristö)
- eliölajeja
- luonnon ilmiöitä ja ominaisuuksia eri vuodenaikoina (esim. sää sekä eläimet ja talvi)
- pihakartta

Tutkiminen ja kokeileminen

- ongelmanratkaisu- ja tutkimustehtäviä luonnossa ja rakennetussa ympäristössä
- ratkaisujen keksimistä arjen pulmiin

Elämän perusedellytysten pohtiminen

- terveellinen ruoka
- ilma ja vesi
- koti, pesät

Kestävän elämäntavan harjoittaminen

- tavaroista huolehtiminen
- luonnonsuojelu
- kotiseutuun tutustuminen esim. yhteistyössä Mäntyharjun kulttuuritoimen kanssa

KESKEISET SISÄLLÖT 2. LUOKALLA

Kasvu ja kehitys

- elimistö
- kasvu ja kehitys
- itsen ja muiden arvostaminen

Kotona ja koulussa toimiminen

- liikenneturvallisuus
- ensiapu
- kiusaamisen ehkäisy (esim. KiVa Koulu -materiaali)

Lähiympäristö ja sen muutosten havainnointi

- havainnointi ja tutkiminen lähiympäristössä (esim. metsä)
- eliölajeja
- retkeilijän oikeudet ja velvollisuudet
- kartan laatiminen
- kotiseutu kartalla

Tutkiminen ja kokeileminen

- teknologiaan ja ihmiseen liittyviä tutkimus- ja ongelmanratkaisutehtäviä
- tutkitaan liikettä ja syitä sen muutoksiin
- kasvien kasvatuskoe

Elämän perusedellytysten pohtiminen

- valo
- ravinnontuotanto
- juomavesi

Kestävän elämäntavan harjoittaminen

- jäte, kierrätys ja lajitteleminen

OPPILAAN OPPIMISEN ARVIOINTI YMPÄRISTÖOPISSA

- Opittavat asiat jaetaan tavoitteelliseksi kokonaisuuksiksi.
- Kysymykset, rakentava palaute ja konkreettiset kehittämissuositukset ohjaavat työskentelyn etenemistä.
- Osaamisen voi ilmaista tekstin sijaan toimintana ja muuna ilmaisuna.
- Sovittujen tavoitteiden saavuttamista arvioidaan kokonaisuuden päätyttyä.
- Keskeisiä arvioinnin kohteita ovat edistyminen lähiympäristössä liikkumisessa ja toimimisessa, lähiympäristön tutkimisessa, havaintojen tekemisessä, turvallisen toimimisen taidoissa ja ryhmässä toimimisen taidoissa.

Ympäristöoppi 1-2 OPS 2014

OPS 2014: 130–134

13.4.6 USKONTO VUOSILUOKILLA 1–2

Uskonto-oppiaineeseen on valtakunnallisissa opetussuunnitelman perusteissa määritelty viisi eri oppimäärää. Mäntyharjun kaikissa kouluissa opiskellaan evankelisluterilaisen uskonnon oppimäärää. Jos kunnan kouluissa on vähintään kolme ortodoksiseurakuntaan kuuluvaa oppilasta, he opiskelevat ortodoksiuskonnon oppimäärän. Elämäkatsomustiedon opetusta järjestetään, kun uskontokuntiin kuulumattomia oppilaita on vähintään kolme eivätkä he osallistu ev. lut. uskonnon opetukseen. Muuhun rekisteröityyn uskonnolliseen yhteisöön kuuluville oppilaille järjestetään oman uskonnon opetusta, jos heitä on vähintään kolme ja jos heidän vanhempansa sitä erikseen toivovat.

Tässä opetussuunnitelmassa ortodoksisen uskonnon oppimäärä esitellään samassa luvussa (13.4.6) evankelisluterilaisen uskonnon kanssa. Oppiaineen tehtävä, oppimisympäristöihin ja työtapoihin liittyvät tavoitteet, ohjauksen, eriyttämisen ja tuen tehtävät ja arvioinnin yleiset periaatteet ovat molemmille oppimäärille yhteiset.

Elämäkatsomustiedon oppimäärä esitellään omana kokonaisuutenaan uskonto-osion jälkeen luvussa 13.4.7.

OPPIAINEEN TEHTÄVÄ

- ohjata oppilas tuntemaan ja arvostamaan omaa uskonnollista ja katsomuksellista taustaansa ja kohtaamaan arvostavasti uskonnollista ja katsomuksellista moninaisuutta omassa luokassa, koulussa ja lähiympäristössä
- rohkaista tunnistamaan ja ilmaisemaan tunteita ja omia mielipiteitä
- harjaannuttaa toisten tunteiden tunnistamisessa ja mielipiteiden huomioon ottamisessa
- kannustaa ihmettelemään, kyselemään ja osallistumaan keskusteluun
- ohjata toimimaan vastuullisesti ja oikeudenmukaisesti.

OPPIMISYMPÄRISTÖIHIN JA TYÖTAPOIHIN LIITTYVÄT TAVOITTEET

- luoda kiireetön, avoin ja luottamuksellinen keskusteluympäristö
- kuulla oppilaan omia havaintoja ja kokemuksia
- rohkaista oppilasta vuorovaikutteiseen, keskustelemaan oppimiseen, omien mielipiteiden perusteluun ja erilaisuuden hyväksymiseen
- käyttää luovia, toiminnallisia ja elämyksellisiä menetelmiä sekä keskustelua
- toteuttaa yksilö- ja ryhmäprojekteja mahdollisuuksien mukaan oppiaineen eri oppimäärien

- kesken ja oppiainerajat ylittäen
- hyödyntää tieto- ja viestintäteknologiaa
 - käyttää kertomuksia, musiikkia, kuvataidetta, leikkiä ja draamaa osana opetusta
 - tukea monipuolista työskentelyä ja tuoda oppimisen iloa vierailuilla paikallisiin kohteisiin sekä pyytämällä vierailijoita paikallisesta seurakunnasta.

OHJAUKSEN, ERIYTTÄMISEN JA TUEN TEHTÄVÄT

- ottaa huomioon oppilaiden esim. maahanmuuttajien erilaiset tarpeet ja taustat, kuten kielitaito ja kulttuuritausta
- pohtia ja avata keskeisiä käsitteitä niin, että niiden ymmärtäminen on mahdollista kaikille oppilaille
- sovittaa käytettävät työtavat ikäkauteen
- luoda oppimista ja osallisuutta edistäviä tilanteita
- ohjata ja vahvistaa oppilaan opiskelutaitoja ja oma-aloitteisuutta.

OPPILAAN OPPIMISEN ARVIOINTI USKONNOSSA

- ohjaa ja kannustaa oppilaita
- antaa monipuolista palautetta osana työskentelyä ja yhteisiä keskusteluja
- huomioi monipuoliset työtavat, jotka antavat oppilaalle mahdollisuuden osoittaa ja itse huomata edistymistään ja osaamistaan
- kohdistuu edistymiseen lähiympäristön katsomuksellisten ilmiöiden tunnistamisessa ja nimeämisessä, edistyminen ryhmässä toimimisen taidoissa sekä edistymiseen ajatusten ilmaisemisessa ja toisten kuuntelemisessa.

[Uskonto 1-2 OPS 2014](#)

OPS 2014: 134–136

EVANKELISLUTERILAINEN USKONTO VUOSILUOKILLA 1–2

Evangelisluterilaisen uskonnon valtakunnallisissa opetussuunnitelman perusteissa on määritelty tavoitteet vuosiluokille 1–2. Mäntyharjussa opetuksen tavoitteet ovat samat vuosiluokilla 1–2, mutta niitä painotetaan ja syvennetään toisella vuosiluokalla.

EV. LUT. USKONNON OPETUKSEN TAVOITTEET VUOSILUOKILLA 1–2

Opetuksen tavoitteena on

- herättää oppilaassa mielenkiinto uskonnon opiskelua kohtaan ja opastaa tuntemaan oman perheen uskonnollista ja katsomuksellista taustaa
- ohjata oppilasta tutustumaan opiskeltavan uskonnon keskeisiin käsitteisiin, kertomuksiin ja symboleihin
- ohjata oppilasta tutustumaan opiskeltavan uskonnon vuodenkiertoon, juhliin ja tapoihin
- rohkaista oppilasta tunnistamaan ja ilmaisemaan omia ajatuksiaan ja tunteitaan
- ohjata oppilasta toimimaan oikeudenmukaisesti, eläytymään toisen asemaan sekä kunnioittamaan toisen ihmisen ajatuksia ja vakaumusta sekä ihmisoikeuksia
- luoda oppilaalle tilaisuuksia harjoitella omien mielipiteiden esittämistä ja perustelemista sekä erilaisten mielipiteiden kuuntelemista ja ymmärtämistä
- kannustaa oppilasta tutustumaan luokan, koulun ja lähiympäristön uskontojen ja katsomusten tapoihin ja juhlaperinteisiin
- ohjata oppilaita eettiseen pohdintaan sekä hahmottamaan, mitä tarkoittaa vastuu itsestä, yhteisöstä, ympäristöstä ja luonnosta.

SISÄLLÖT VUOSILUOKILLA 1–2

Suhde omaan uskontoon

- Syvennyttään oppilaan perheen ja suvun historiaan, uskontoon ja katsomuksiin.
- Huomioidaan erilaiset perhemuodot.
- Tutustutaan jouluun ja pääsiäiseen, sekä niihin liittyviin Raamatun kertomuksiin ja perinteisiin.
- Käsitellään kristilliseen elämänkaareen liittyviä juhlia, niiden sisältöä ja merkitystä.
- Tarkastellaan perheiden erilaisia tapoja viettää juhlia.
- Opiskellaan kirkkovuoteen liittyviä virsiä ja musiikkia.
- Tutustutaan kristinuskoon liittyviin keskeisiin käsitteisiin ja symboleihin.
- Tutustutaan kristilliseen jumalakäsitykseen ja kirkkorakennukseen.

Uskontojen maailma

- Tutustutaan kouluyhteisössä ja koulun lähiympäristössä läsnä oleviin uskontoihin, niiden keskeisiin juhliin ja tapoihin.
- Otetaan huomioon kristinuskon monimuotoisuus ja uskonottomuus.

Hyvä elämä

- Käsitellään elämän kunnioittamista, ihmisarvon ja lasten oikeuksien merkitystä.
- Aloitetaan oppilaan elämänskysymysten pohdinta ja avataan kristillisestä näkökulmaa niihin.
- Korostetaan eettistä pohdintaa.
- Perehdytään YK:n lasten oikeuksien sopimukseen ja Kultaiseen sääntöön.
- Pohditaan oppilaiden arjen kysymyksiä ja yhdistetään niitä Raamatun kertomuksiin.
- Rohkaistaan oppilasta tunnistamaan ja ilmaisemaan tunteitaan sekä eläytymään toisen asemaan ja hyväksymään erilaisuutta.
- Pohditaan omia tekoja ja niiden seurauksia sekä vastuuta toisista ihmisistä, ympäristöstä ja luonnosta.

Evangelisluterilainen uskonto 1-2 OPS 2014
OPS 2014: 136–137

ORTODOKSINEN USKONTO VUOSILUOKILLA 1–2

Ortodoksisen uskonnon valtakunnallisissa opetussuunnitelman perusteissa on määritelty tavoitteet vuosiluokille 1–2. Mäntyharjussa opetuksen tavoitteet ovat samat vuosiluokilla 1–2, mutta niitä painotetaan ja syvennetään toisella vuosiluokalla.

ORTODOKSISEN USK. OPETUKSEN TAVOITTEET 1–2 LUOKILLA

- Oppilaassa herää mielenkiinto uskonnon opiskelua kohtaan. Oppilas tuntee oman perheen uskonnollista ja katsomuksellista taustaa.
- Oppilas tutustuu Raamattuun ja sen kertomuksiin. Oppilas tutustuu keskeisiin ortodoksiin käsitteisiin, kertomuksiin ja symboleihin ja tunnistaa niitä.
- Oppilas tuntee kirkkovuoden kierron pääpiirteittäin. Oppilas tutustuu juhlien sisältöön ja niiden erilaisiin viettotapoihin.
- Oppilas tietää, miksi keskeisiä juhlapyyhiä vietetään. Oppilas tutustuu ortodoksiin perinteisiin ja tapoihin.
- Oppilas tietää, että on olemassa myös muita uskontoja kuin oma uskonto ja on olemassa myös muita katsomuksia. Oppilas tutustuu lähiympäristön uskontojen ja katsomusten

tapoihin ja juhlaperinteisiin. Oppilas osaa nimetä joitakin yhtäläisyyksiä ja eroja oman sekä toisen uskonnon tavoissa ja juhlaperinteissä.

- Oppilas rohkaistuu kertomaan arkisista kokemuksistaan. Oppilas harjoittelee tunnistamaan ja ilmaisemaan omia tunteitaan. Oppilas harjoittelee kuuntelemaan toisia ja kunnioittamaan heidän ajatuksiaan.
- Oppilas harjoittelee eläytymistä toisen ihmisen asemaan sekä pyrkii kunnioittamaan toisen ajatuksia. Oppilas harjoittelee tunnistamaan oikean ja väärän.
- Oppilas harjoittelee ymmärtämään ja kunnioittamaan myös erilaisia ajattelutapoja ja vakaumuksia. Oppilas tutustuu ihmisoikeuksiin.
- Oppilas osaa nimetä asioita, joista hän voi ottaa vastuuta omassa arjessaan. Oppilas pohtii, kuinka hän voi omalta osaltaan vaikuttaa oman lähipiirin hyvinvointiin. Oppilas osaa nimetä joitakin tapoja, joilla hän voi huolehtia ympäristöstä ja luonnosta.
- Oppilas rohkaistuu kertomaan omia mielipiteitään ja harjoittelee perustelevaan niitä. Oppilas harjoittelee kuuntelemaan toisen kertomaa ja esittämään kysymyksiä. Oppilas harjoittelee ymmärtämään myös eriäviä mielipiteitä.

SISÄLLÖT VUOSILUOKILLA 1–2

Esimerkiksi:

- minä ortodoksina ja kirkon jäsenenä
- nimikkopyhä, nimipäivä, pyhät ihmiset esikuvina
- oma perhe, ekumeeniset perheet, kristillisyyden perheissä
- seurakunta
- erilaisia ortodoksisia perinteitä, kuten virpominen
- enkelit, suojelusenkeli
- kirkolliset tavat (ristinmerkki, ikoni, tuohus) ja kirkkorakennus (kirkon osat ja esineistöä)
- pyhittävät asiat: kirkon mysteerit (ehtoollinen, kaste ja kummi, mirhavoitelu)
- erilaisia ikoneja
- risti
- Pyhä Kolminaisuus
- Kristus, Kristuksen opetuksia, ylönnousemus
- evankelistat, apostolit
- Raamatun kertomuksia, Raamattu kirkon kirjana
- kirkkovuoden pääpiirteet, joulu, pääsiäinen, teofania
- pyhä, arki ja paasto osana kirkkovuodenkulkua (joulupaasto ja suuri paasto)
- rukouksen eri tapoja, Herran rukous, Efraim Syyrialaisen paastorukous, rukous ikonin edessä
- oman koulun ja lähialueen uskontoja, uskonnottomuus
- omassa koulussa vietettäviä uskonnollisia ja uskonnottomia juhlia
- koululaisjumalanpalvelus, käyttäytyminen kirkossa, kirkolliset tavat
- omatunto, epäitsekkyys, rehellisyys, vapaus ja vastuu, eriarvoisuus, samanarvoisuus, avuliaisuus, huolenpito, välittäminen, rakkaus
- elämä ja kuolema, hyvinvointi, vastuu omasta terveydestä, vastuu ympäristöstä
- Lapsen oikeuksien sopimus, ihmisoikeudet
- oma identiteetti, arvot ja elämäntavat, erilaiset perheet, erilaiset arvot ja elämäntavat

Ortodoksinen uskonto 1-2 OPS 2014

OPS 2014: 137

13.4.7 ELÄMÄNKATSOMUSTIETO VUOSILUOKILLA 1–2

Elämäkatsomustiedon valtakunnallisissa opetussuunnitelman perusteissa on määritelty tavoitteet vuosiluokille 1–2. Mäntyharjussa opetuksen tavoitteet ovat samat vuosiluokilla 1–2, mutta niitä painotetaan ja syvennetään toisella vuosiluokalla.

Elämäkatsomustiedon opetusta järjestetään, kun uskontokuntiin kuulumattomia oppilaita on vähintään kolme eivätkä he osallistu ev. lut. uskonnon opetukseen.

OPPIAINEEN TEHTÄVÄ

- edistää oppilaan kykyä etsiä hyvää elämää
- ottaa huomioon opetuksessa oppilaan oma ajattelu- ja kokemusmaailma
- auttaa oppilasta ymmärtämään, arvostamaan ja tuottamaan omaa kulttuuriaan
- tukea oppilaan kanssakäymistä ympäröivän lähiyhteisön kanssa
- johdattaa oppilas omaan aktiiviseen ajatteluun ja toimintaan
- kasvattaa tasa-arvoiseksi kansalaiseksi
- kartuttaa oppilaan eettistä ja kriittistä ajattelukykyä.

OPPIMISYMPÄRISTÖIHIN JA TYÖTAPOIHIN LIITTYVÄT TAVOITTEET

- luoda turvallinen ja avoin sosiaalinen ja psyykinen oppimisympäristö
- luoda kannustava ja erilaista oppimista tukeva oppimisympäristö
- mahdollisuuksien mukaan oppimisympäristö voi olla nettiympäristö, koulun lähiluonto ja paikalliset yhteistyökumppanit
- työtapojen monipuolisella käytöllä tuetaan itsesäätelytaitojen kehittymistä
- opettajajohtoisia työtapoja laajennetaan toiminnallisilla aktiviteeteilla mm. saduilla, kertomuksilla, leikeillä, musiikilla, kuvataiteella ja draamalla.

OHJAUKSEN, ERIYTTÄMISEN JA TUEN TEHTÄVÄT

- ohjauksen tavoitteena on vahvistaa oppilaan osallisuutta ja tuottaa onnistumisen kokemuksia
- tukea oppilaan hyvinvointia ja vahvistaa oppilaan omaa identiteettiä yhdessä muiden kanssa
- pyrkiä huomioimaan oppilaan yksilölliset tuen tarpeet.

ELÄMÄNKATSOMUSTIEDON OPETUKSEN TAVOITTEET VUOSILUOKILLA 1–2

Opetuksen tavoitteena on

- ohjata oppilasta kuuntelemaan toisten oppilaiden mielipiteitä ja ajattelua
- rohkaista oppilasta ilmaisemaan omaa ajatteluaan ja tunteitaan eri tavoin
- ohjata oppilasta arvostamaan omaa ja muiden ajattelua
- edistää oppilaan taitoa tehdä kysymyksiä ja esittää perusteluja ja väitteitä
- ohjata oppilasta tunnistamaan kokemiensa arkipäiväisten tilanteiden syitä ja seurauksia sekä eettisiä ulottuvuuksia
- rohkaista oppilasta pohtimaan oikean ja väärän eroa sekä hyvyttä
- opastaa oppilasta tuntemaan lähiympäristön tapakulttuureja
- ohjata oppilasta ymmärtämään ihmisten yhteiselämän perusteita
- ohjata oppilasta kunnioittamaan ja arvostamaan omaa ympäristöään ja luontoa.

SISÄLLÖT 1. LUOKALLA

Kasvaminen hyvään elämään

- keskustelu- ja kuuntelutaitojen harjoittaminen

- toisen ihmisen mielipiteiden ja persoonallisuuden kunnioittaminen
- hyvän ja pahan, oikean ja väärän merkityksen ymmärtäminen
- ihmisen hyvinvoinnin laajentaminen ympäröivää yhteisöä ja luontoa kohtaan.

Erilaisia elämäntapoja

- erilaisten elämäntapojen ja kulttuurien tutkiminen ja havainnointi
- oppilas osana omaa koti- ja lähiympäristöä.

Yhteiselämän perusteita

- harjoitellaan sääntöjen merkityksiä ja niihin liittyvien velvoitteiden perusteita
- luottamus, rehellisyys, reiluus
- lapsen oikeudet ja asema yhteisössä.

Luonto ja kestävä tulevaisuus

- opitaan arvostamaan luontoa osana omaa ihmisyyttä luontokokemusten kautta
- omien valintojen vaikutus ympäröivän luonnon hyvinvointiin
- tutkitaan ihmisten elämää maapallolla erilaisissa olosuhteissa
- perehdytään kertomuksiin maailmansynnystä
- ymmärretään elämän rajallisuus.

SISÄLLÖT 2. LUOKALLA

Ensimmäisen vuosiluokan sisältöjen lisäksi jokaisessa sisältöaiheessa:

- opitaan tekemään kysymyksiä ja esittämään perusteltuja mielipiteitä
- tunnistetaan asioiden syitä ja seurauksia.

OPPILAAN OPPIMISEN ARVIOINTI ELÄMÄNKATSOMUSTIEDOSSA

- on oppilasta yhteistyötaitoihin ohjaavaa ja oppilaan omia ajatuksia ilmaisemaan kannustavaa
- monipuoliset työtavat auttavat oppilasta huomaamaan omaa edistymistään ja osaamistaan
- huomioi ja antaa tilaa oppilaan omalle ihmettelylle, kannustaa kysymiseen ja omien mielipiteiden perusteluun sekä toisten näkemysten kuunteluun
- on monipuolista ja palaute on osa työskentelyä.

Elämänkatsomustieto 1-2 OPS 2014

OPS 2014: 139–141

13.4.8 MUSIIKKI VUOSILUOKILLA 1–2

Musiikki on oppiaine, jota opiskellaan kaikilla vuosiluokilla 1–6. Luokilla 7–9 musiikkia opiskellaan seitsemännellä ja kahdeksannella luokalla yhteisenä oppiaineena ja sen jälkeen valinnaisena aineena. Vuosiluokilla 1–6 musiikin tavoitteiden aihealueet ovat samat mutta painottuvat sisällöllisesti oppilaan ikätaso huomioiden. Jako pohjautuu oppilaan kehitystasoon ja yleisesti opiskeluun alkuopetusvaiheessa siirtyen vuosiluokkien 3–6 opiskeluun, jolloin musiikkia käytetään eheytävästi myös osana muita oppiaineita.

OPPIAINEEN TEHTÄVÄ

- luoda edellytykset monipuoliseen musiikilliseen toimintaan ja aktiiviseen kulttuuriseen osallisuuteen

- vahvistaa myönteistä suhtautumista musiikkiin ja luoda pohjaa musiikin elinikäisen harrastamiseen
- edistää musiikillisia taitoja ja kykyä toimia yhteistyössä toisten kanssa
- vuosiluokilla 1–2 kannustaa toimimaan ryhmän jäsenenä yhteismusisoinnissa.

OPPIMISYMPÄRISTÖIHIN JA TYÖTAPOIHIN LIITTYVÄT TAVOITTEET

- luoda kannustava ja myönteinen ilmapiiri opiskella musiikkia erilaisilla työtavoilla yhteismusisoinnissa sekä yksin
- kehittää musiikillisia taitoja oman kokemuksen ja elämyksen kautta
- hyödyntää ympäröivää kulttuuritarjontaa ja kartuttaa kokemuksia musiikin eri muodoista
- osallistua mahdollisuuksien mukaan paikkakunnan tarjoamiin konsertteihin.

OHJAUKSEN, ERIYTTÄMISEN JA TUEN TEHTÄVÄT

- opetuksessa ja työskentelyssä huomioidaan oppilaiden erilaiset tarpeet, aikaisempi oppiminen sekä kiinnostuksen kohteet
- ohjataan oppilasta eri työtapoihin ja omien vahvuuksien tunnistamiseen musiikin opiskelussa ja yhteistoiminnassa toisten kanssa
- kannustetaan oma-aloitteisuuteen
- huomioidaan taidoissaan edistyneet oppilaat vertaistukena ryhmässään sekä kannustetaan musiikin opiskeluun koulun ulkopuolella toimivissa oppilaitoksissa.

MUSIIKIN OPETUKSEN TAVOITTEET VUOSILUOKALLA 1

Osallisuus

Opetuksen tavoitteena on

- ohjata oppilasta toimimaan musiikillisen ryhmän jäsenenä oppilaan myönteistä minäkuvaa rakentaen.

Musisointi ja luova tuottaminen

Opetuksen tavoitteena on

- ohjata oppilasta luontevaan äänenkäyttöön sekä laulamaan ja soittamaan ryhmän jäsenenä
- kannustaa oppilasta kokemaan ja hahmottamaan ääniympäristöä, ääntä, musiikkia ja musiikkikäsitteitä liikkuen ja kuunnelle

Kulttuurinen ymmärrys ja monilukutaito

Opetuksen tavoitteena on

- innostaa oppilasta tutustumaan musiikilliseen kulttuuriperintöönsä leikkien, laulaen ja liikkuen sekä nauttimaan musiikin esteettisestä, kulttuurisesta ja historiallisesta monimuotoisuudesta

Hyvinvointi ja turvallisuus musiikissa

Opetuksen tavoitteena on

- ohjata oppilasta toimimaan vastuullisesti musisoinnissa.

Oppimaan oppiminen musiikissa

Opetuksen tavoitteena on

- tarjota oppilaille kokemuksia tavoitteiden asettamisen ja yhteisen harjoittelun merkityksestä musiikin oppimisessa.

MUSIIKIN OPETUKSEN TAVOITTEET VUOSILUOKALLA 2

Osallisuus

Opetuksen tavoitteena on

- ohjata oppilasta toimimaan musiikillisen ryhmän jäsenenä oppilaan myönteistä minäkuvaa rakentaen.

Musisointi ja luova tuottaminen

Opetuksen tavoitteena on

- ohjata oppilasta luontevaan äänenkäyttöön sekä laulamaan ja soittamaan ryhmän jäsenenä
- kannustaa oppilasta kokemaan ja hahmottamaan ääniympäristöä, ääntä, musiikkia ja musiikkikäsitteitä liikkuen ja kuunnellen
- antaa tilaa oppilaiden omille musiikillisille ideoille ja improvisoinnille sekä ohjata heitä suunnittelemaan ja toteuttamaan pienimuotoisia sävellyksiä tai muita kokonaisuuksia käyttäen äänellisiä, liikunnallisia, kuvallisia, teknologisia tai muita ilmaisukeinoja.

Kulttuurinen ymmärrys ja monilukutaito

Opetuksen tavoitteena on

- innostaa oppilasta tutustumaan musiikilliseen kulttuuriperintöönsä leikkien, laulaen ja liikkuen sekä nauttimaan musiikin esteettisestä, kulttuurisesta ja historiallisesta monimuotoisuudesta
- auttaa oppilasta ymmärtämään musiikin merkintätapojen peruseriaatteita musisoinnin yhteydessä.

Hyvinvointi ja turvallisuus musiikissa

Opetuksen tavoitteena on

- ohjata oppilasta toimimaan vastuullisesti musisoinnissa.

Oppimaan oppiminen musiikissa

Opetuksen tavoitteena on

- tarjota oppilaille kokemuksia tavoitteiden asettamisen ja yhteisen harjoittelun merkityksestä musiikin oppimisessa.

SISÄLLÖT VUOSILUOKILLA 1–2

Miten musiikissa toimitaan

- Harjoitellaan ryhmässä toimimista.
- Rohkaistutaan ilmaisuun ja keksimiseen.
- Harjoitetaan luontevaa hengitystä, äänenkäyttöä ja laulamista.
- Opetellaan käsittelemään käytössä olevia melodia- ja rytmisoittimia.

Mistä musiikki muodostuu

- Tutustutaan peruskäsitteisiin taso, kesto, voima ja väri.
- Hahmotetaan käsitteet rytmi, melodia, dynamiikka ja muoto.

Musiikki omassa elämässä, yhteisössä ja yhteiskunnassa

- Opetuksessa käsitellään oppilaiden kokemuksia ja havaintoja musiikista ja muusta ääniympäristöstä omassa arjessa.

Musiikin opetuksen ohjelmisto

- Opetuksessa käytetään lauluja, loruja, leikkejä, liikuntaa, soitto- ja kuuntelutehtäviä sekä luodaan tilaisuuksia luovaan toimintaan ikäkauden ja koulun toimintakulttuurin mukaan.
- Lastenmusiikin ohella vaalitaan perinnesävellyksiä ja musiikkikappaleita.
- Ohjelmisto koostuu vuodenaikojen, juhlapyhien sekä koulun oppiaineiden aihepiirien

- mukaan valituista lauluista ja musiikkinäytteistä.
- Ohjelmiston valinnassa huomioidaan oppilaiden lukutaidon edistyminen.

OPPILAAN OPPIMISEN ARVIOINTI MUSIIKISSA

Oppimisen arviointi musiikissa on oppilaita ohjaavaa ja rohkaisevaa. Oppilaalle annetaan palautetta ja mahdollisuuksia oman ja ryhmän toiminnan arviointiin siten, että se kannustaa yrittämiseen ja opittavien taitojen harjoittamiseen. Palaute annetaan suullisesti tuntitilanteiden yhteydessä. Pääpaino arvioinnissa on musiikillisten yhteistyötaitojen ja musisointitaitojen arvioinnissa.

Musiikki 1-2 OPS 2014
OPS 2014: 141–143

13.4.9 KUVATAIDE VUOSILUOKILLA 1–2

Kuvataiteen opetuksessa tulee harjoittaa monipuolisesti aistihavaintojen tekoa ja mielikuvituksen käyttöä. Lähestymistapa on leikinomainen. Opetuksessa painotetaan kuvataiteellista prosessia, jonka osia ovat suunnittelu, luonnostelu, työn toteuttaminen ja arviointi. Valtakunnallisissa opetussuunnitelman perusteissa on määritelty tavoitteet kuvataiteen opetukselle vuosiluokilla 1–2. Mäntyharjussa opetuksen tavoitteet säilyvät samoina vuosiluokilla 1–2.

OPPIAINEEN TEHTÄVÄ

- ohjata tutkimaan ja ilmaisemaan kulttuurisesti moninaista todellisuutta taiteen keinoin
- rakentaa identiteettiä sekä vahvistaa kulttuurista osaamista ja yhteisöllisyyttä kuvia tuottamalla ja tulkitsemalla
- kehittää kykyä ymmärtää taiteen ympäristön ja muun visuaalisen kulttuurin ilmiöitä
- tukea traditioiden välittymistä ja uudistumista vahvistamalla kulttuuriperinnön tuntemusta
- tukea kriittistä ajattelun kehittymistä sekä kannustaa vaikuttamaan omaan elinympäristöön ja yhteiskuntaan
- harjaannuttaa kokemukselliseen moniaistiseen ja toiminnalliseen oppimiseen
- tutustuttaa erilaisiin näkemyksiin taiteen tehtävistä
- ohjata käyttämään monipuolisesti erilaisia välineitä, materiaaleja, teknologioita ja ilmaisun keinoja
- kannustaa monilukutaidon kehittämiseen hyödyntämällä visuaalisuutta sekä muita tiedon tuottamisen ja esittämisen tapoja
- luoda perustaa oppilaiden omakohtaiselle suhteelle kuvataiteeseen ja muuhun visuaaliseen kulttuuriin
- ohjata käyttämään mielikuvia, kuvataiteen käsitteistöä ja kuvallisen tuottamisen keinoja hyödyntämällä toiminnallisuutta ja leikinomaisuutta
- kannustaa pitkäjänteiseen taideoppimiseen
- tulkita ja tuottaa kuvia myös tieto- ja viestintäteknologian ja verkko-ympäristöjen avulla
- rohkaista toimimaan yhdessä, jakamaan kokemuksia sekä vastaanottamaan ja antamaan palautetta kuvallisesta työskentelystä.

OPPIMISYMPÄRISTÖIHIN JA TYÖTAPOIHIN LIITTYVÄT TAVOITTEET

- käyttää ja soveltaa monipuolisesti materiaaleja, teknologioita ja ilmaisukeinoja
- kokeilla ja harjoitella aktiivisesti luovaa ongelmanratkaisua
- havainnoida moniaistillisesti, työskennellä pitkäjänteisesti
- huomioida yksilöllisen kuvailmaisun tarpeet
- kannustaa oppimiseen ja vuorovaikutukseen sekä koulussa että koulun ulkopuolisissa ympäristöissä

- kokeilla leikinomaisesti
- käyttää tieto- ja viestintäteknologioita
- innostaa taiteidenväliseen toimintaan
- toteuttaa opetustilanteita kouluympäristön lisäksi erilaisissa rakennetuissa ympäristöissä, luonnon ympäristöissä ja verkkoympäristöissä.

OHJAUKSEN, ERIYTTÄMISEN JA TUEN TEHTÄVÄT

- huomioida oppilaan sosiaaliset, psyykkiset ja motoriset lähtökohdat ja taidot
- tukea oppilaan identiteetin rakentumista, osallisuutta ja hyvinvointia
- huomioida yksilölliset ohjauksen tarpeet
- eriyttää tarvittaessa esimerkiksi ilmaisukeinojen, työtapojen ja oppimisympäristöjen valinnoilla
- luoda turvallinen, moninaisuutta kunnioittava ja itseilmaisuuun rohkaiseva ilmapiiri
- käyttää vaihtoehtoisia pedagogisia lähestymistapoja tarvittaessa erityisesti havaintojen ja tunteiden visuaalisessa ilmaisussa sekä motoristen taitojen kehittämisessä
- hyödyntää leikinomaisuutta, pelejä ja eri aistialueisiin liittyviä kokemuksia.

KUVATAITEEN OPETUKSEN TAVOITTEET VUOSILUOKILLA 1–2

Visuaalinen havaitseminen ja ajattelu

Opetuksen tavoitteena on

- kannustaa oppilasta havainnoimaan taidetta, ympäristöä ja muuta visuaalista kulttuuria moniaistisesti ja kuvia tekemällä
- rohkaista oppilasta keskustelemaan havainnoistaan ja ajatuksistaan
- innostaa oppilasta ilmaisemaan havaintojaan ja ajatuksiaan erilaisten kuvallisten tuottamisen tapojen avulla.

Kuvallinen tuottaminen

Opetuksen tavoitteena on

- innostaa oppilasta kokeilemaan erilaisia materiaaleja ja tekniikoita sekä harjoittelemaan kuvallisia ilmaisutapoja
- kannustaa oppilasta pitkäjänteiseen kuvalliseen työskentelyyn yksin ja yhdessä muiden kanssa
- kannustaa oppilasta tarkastelemaan kuvallisen vaikuttamisen keinoja omissa ja muiden kuvissa.

Visuaalisen kulttuurin tulkinta

Opetuksen tavoitteena on

- ohjata oppilasta käyttämään kuvataiteen käsitteistöä ja tarkastelemaan erilaisia kuvatyyppejä
- kannustaa oppilasta tunnistamaan erilaisia taiteen ja muun visuaalisen kulttuurin tuotteita lähiympäristössään
- innostaa oppilasta tekemään kuvia oman elinympäristön, eri aikojen ja eri kulttuurien tarkastelun pohjalta.

Esteettinen, ekologinen ja eettinen arvostaminen

Opetuksen tavoitteena on

- ohjata oppilasta tunnistamaan taiteessa, ympäristössä ja muussa visuaalisessa kulttuurissa ilmeneviä arvoja
- kannustaa oppilasta ottamaan kuvailmaisussaan huomioon kulttuurinen moninaisuus ja kestävä kehitys.

SISÄLLÖT 1. LUOKALLA

Visuaalinen havaitseminen ja ajattelu

- Opitaan arvostamaan omia ja toisten töitä (esimerkiksi viimeistely, säilytys).
- Tarkastellaan taideteoksia ja keskustellaan niistä.
- Opitaan arvostamaan erilaisia taiteenmuotoja.

Kuvallinen tuottaminen

- Käytetään monipuolisesti eri tekniikoita:
 - piirustus (esimerkiksi lyijykynä, hiili, värikynät, vahaliidut)
 - maalaus (esimerkiksi vesiväri, valmisväri, akvarellipaperi, pää- ja välivärit)
 - grafiikka (esimerkiksi leimasinpainanta, kohopainomenetelmät)
 - keramiikka ja kuvanveisto (esimerkiksi savi, "taikataikina", lumi, puu).

Visuaalisen kulttuurin tulkinta

- Tutustutaan erilaisiin kuviin (esimerkiksi valokuva, elokuva, sarjakuva).
- Verrataan erilaisten kuvien ominaisuuksia.
- Luetaan ja piirretään sarjakuvaa.

Esteettinen, ekologinen ja eettinen arvottaminen

- Tutustutaan lähiympäristöön (esimerkiksi kodin ja koulun ympäristö: rakennukset, metsät, polut jne.).
- Tarkastellaan rakennettua ympäristöä ja luonnonympäristöä (esimerkiksi erilaiset rakennukset, ihmisen kädenjälki luonnossa).
- Tutustutaan kodin ja koulun esineympäristöön (esimerkiksi tarpeellinen ja turha esine, kaunis ja ruma esine).
- Suunnitellaan oma esine.

SISÄLLÖT 2. LUOKALLA

Visuaalinen havaitseminen ja ajattelu

- Opitaan arvostamaan omia ja toisten töitä (esimerkiksi viimeistely, säilytys ja näyttelyt).
- Tutustutaan mahdollisuuksien mukaan taidenäyttelyihin ja kirjojen taidekuviin.
- Tutustutaan eri maiden taiteeseen ja opitaan ymmärtämään ja arvostamaan sitä.

Kuvallinen tuottaminen

- Käytetään monipuolisesti eri tekniikoita:
 - piirustus (esimerkiksi lyijykynä, tussit, luonnos)
 - maalaus (esimerkiksi valmispeitevärit, sekatekniikat, vastavärit, lämpimät ja kylmät värit)
 - grafiikka (esimerkiksi tela, painolaatta, vedos)
 - keramiikka ja kuvanveisto (esimerkiksi paperimassa, kierrätysmateriaalit, luonnonmateriaalit, metalli).

Visuaalisen kulttuurin tulkinta

- Verrataan erilaisten kuvien ominaisuuksia (esimerkiksi uutiskuva, mainoskuva).
- Yhdistetään tekstiä ja kuvaa.
- Luetaan ja piirretään sarjakuvaa.

Esteettinen, ekologinen ja eettinen arvottaminen

- Tutustutaan lähiympäristöön (esimerkiksi oma huone, majan rakentaminen).
- Rakennetaan pienoismalleja (esimerkiksi pahvi- ja tikkutalot).

- Harjoitellaan erottamaan käsityö ja teollisesti valmistettu esine toisistaan.

OPPILAAN OPPIMISEN ARVIOINTI KUVATAITEESSA

- on kannustavaa, ohjaavaa ja oppilaiden yksilöllisen edistymisen huomioivaa
- tukee kuvan tuottamisen ja tulkinnan taitojen kehittymistä
- tukee taiteen ja muun visuaalisen kulttuurin tuntemuksen, pitkäjänteisten työtapojen ja itsearviointitaitojen kehittymistä
- on monipuolista ja kattaa kaikki tavoitteissa määritellyt taideoppimisen alueet
- rohkaisee oppilasta omien ajatusten ilmaisemiseen ja toisten näkemysten arvostamiseen.

Oppimisprosessin kannalta keskeisiä arvioinnin ja palautteen antamisen kohteita kuvataiteessa ovat

- edistyminen tavoitteiden asettamisessa omalle toiminnalle
- edistyminen materiaalien kokeilemisessa ja tekniikoiden harjoittelussa
- edistyminen kuvataiteen ilmaisukeinojen käyttämisessä ja niistä keskustelemisessä
- edistyminen omista ja muiden kuvista keskustelemisessä.

[Kuvataide 1-2 OPS 2014](#)

OPS 2014: 143–145

13.4.10 KÄSITYÖ VUOSILUOKILLA 1–2

Valtakunnallisissa opetussuunnitelman perusteissa on määritelty käsityön opetuksen tavoitteet vuosiluokilla 1–2. Mäntyharjussa opetuksen tavoitteet säilyvät samoina vuosiluokilla 1–2, mutta niitä painotetaan eri vuosiluokilla eri tavoin. Ensimmäisellä luokalla harjoitellaan tavoitteisiin liittyviä perustaitoja ja toisella luokalla syvennetään ja sovelletaan jo opittuja asioita uuden opiskelun lisäksi. Käsityön opetuksessa käytetään sekä tekstiilityön että teknisen työn menetelmiä ja materiaaleja.

OPPIAINEEN TEHTÄVÄ

- ohjata oppilaita kokonaiseen käsityöprosessin hallintaan, johon kuuluvat tuotteen tai teoksen itsenäinen tai yhteisöllinen suunnittelu, valmistus ja oman tai yhteisen käsityöprosessin arviointi
- ohjata tutkivaan, keksivään ja kokeilevaan toimintaan ja siinä toteuttamaan erilaisia visuaalisia, materiaalisia ja teknisiä ratkaisuja
- ohjata ymmärtämään, arvioimaan ja kehittämään erilaisia teknologisia sovelluksia sekä käyttämään opittuja tietoja ja taitoja arjessa
- kehittää oppilaiden avaruudellista hahmottamista, tuntoaistia ja käsillä tekemistä, jotka edistävät motorisia taitoja, luovuutta ja suunnitteluosaamista
- tukea ja vahvistaa oppilaan hyvää itsetuntoa ja minäkuvaa
- tarkastella laaja-alaisia teemoja oppiainerajat ylittäen
- auttaa ymmärtämään ympäröivää materiaalista maailmaa ja luoda perustaa kestäväälle elämäntavalle ja kehitykselle
- kasvattaa eettisiä, tiedostavia, osallistuvia sekä osaavia ja yritteliäitä kansalaisia, jotka arvostavat itseään tekijöinä ja joilla on taito käsityöilmaisuuksiin sekä halu ylläpitää ja kehittää käsityökulttuuria

Vuosiluokilla 1–2 erityisesti

- mahdollistaa oppilaiden käsityön ilmaisun, suunnittelun ja tekemisen tietojen ja taitojen kehittyminen sekä kokemusten karttuminen
- rohkaista ja ohjata oppilasta toimimaan käsityön suunnittelijana ja valmistajana sekä käyttämään siinä erilaisia materiaaleja
- kehittää oppilaan keskittymiskykyä ja aloitteellisuutta sekä kannustaa arvostamaan ja

- arvioimaan omaa ja toisten työtä ja työskentelyä
- ohjata oppilasta ymmärtämään kulttuurien moninaisuutta ja yhdenvertaisuutta.

OPPIMISYMPÄRISTÖIHIN JA TYÖTAPOIHIN LIITTYVÄT TAVOITTEET

- tukea käsityön toiminnallisuutta ja vuorovaikutusta opettajan, vertaisryhmän sekä koulun ulkopuolisten tahojen kanssa
- tarjota asianmukaiset ja turvalliset tilat, työvälineet ja materiaalit, jotka edistävät tavoitteiden saavuttamista
- innostaa havainnoimaan ja käyttämään havaintojaan käsityötaitojen osana sekä vaikuttamaan ympäristöönsä
- kannustaa osallisuuteen, aktiivisuuteen ja itseohjautuvuuteen
- hyödyntää suunnittelun ja tekemisen tukena mielikuvitusta, tarinoita, draamaa, leikkiä, pelejä sekä luonnon- ja rakennettua ympäristöä
- oppia käyttämään teknisen työn ja tekstiilityön työtapoja.

OHJAUKSEN, ERIYTTÄMISEN JA TUEN TEHTÄVÄT

- luoda pedagogisesti erilaisia työtapoja ja vuorovaikutustilanteita, joilla tuetaan sekä yksilöllistä käsityötaitojen oppimista ja suunnittelua että yhteisöllistä työskentelyä
- ottaa huomioon oppilaiden erilaiset edellytykset ja tarpeet sekä tehdä sen mukaisia eriytettyjä ratkaisuja esimerkiksi käytettävien materiaalien, työtapojen ja oppimistehtävien valinnassa.

KÄSITYÖN OPETUKSEN TAVOITTEET VUOSILUOKILLA 1–2

Opetuksen tavoitteena on

- rohkaista oppilasta kiinnostumaan ja innostumaan käsin tekemisestä sekä herättää uteliaisuutta keksivään ja kokeilevaan käsityöhön
- ohjata oppilas kokonaiseen käsityöprosessiin ja esittämään omia ideoitaan kuvallisesti sekä kertomaan käsityön tekemisestä ja valmiista tuotteesta
- ohjata oppilasta suunnittelemaan ja valmistamaan käsityötuotteita tai teoksia luottaen omiin esteettisiin ja teknisiin ratkaisuihinsa
- opastaa oppilasta tutustumaan moniin erilaisiin materiaaleihin ja niiden työstämiseen sekä ohjata toimimaan vastuuntuntoisesti ja turvallisesti
- tukea oppilaan itsetunnon kehittymistä käsityössä onnistumisen, oivaltamisen ja keksimisen kokemusten kautta.

SISÄLLÖT VUOSILUOKILLA 1–2

Sisällöt valitaan siten, että kokonainen käsityön prosessi toteutuu ja erilaiset materiaalit ja työtavat tulevat tutuksi. Käsityössä työskennellään yhteisten ilmiöiden parissa useiden oppiaineiden kanssa.

Ideointi

- Hyödynnetään suunnittelun lähtökohtana omia tunteita, tarinoita ja mielikuvitusympäristöä, rakennettua ja luonnonympäristöä sekä apuna käytetään erilaisia visuaalisia ja materiaalisia menetelmiä.
- Harjoitellaan kehittämään käsityölle muoto, väri ja pinta.
- Tutkitaan liikettä ja tasapainoa.
- Pohditaan säilyttämistä ja suojautumista käsityön avulla.

Kokeilu

- Tarjotaan mahdollisuuksia monimuotoiseen materiaaliseen ja teknologiseen ympäristöön tutustumiseen.
- Kokeillaan erilaisia materiaaleja kuten esimerkiksi puuta, metallia, muovia, kuituja, lankaa ja kangasta.
- Ideoidaan ja työstetään kokeilujen pohjalta tuotetta tai teosta eteenpäin.

Suunnittelu

- Työskennellään kokonaisen käsityöprosessin mukaisesti.
- Harjoitellaan prosessin ja tuotteen kuvailun taitoja.

Tekeminen

- Käytetään erilaisia käsityövälineitä ja laitteita, joilla leikataan, liitetään, yhdistetään, muokataan ja työstetään materiaaleja tarkoituksenmukaisella tavalla.
- Valmistetaan omien tai yhteisöllisten suunnitelmien pohjalta käsityötuotteita tai teoksia.

Dokumentointi

- Tutustutaan tieto- ja viestintätekniikan käyttöön ideoinnin, suunnittelun ja dokumentoinnin osana.

Arviointi

- Tarjotaan erilaisia tapoja tehdä itse- ja vertaisarviointia prosessin edetessä.
- Opetellaan antamaan palautetta toisille oppilaille.

OPPILAAN OPPIMISEN ARVIOINTI KÄSITYÖSSÄ

- Oppimista arvioidaan suhteessa siihen, miten oppilas on saavuttanut sisältöalueita opiskelemalla oppiaineelle annetut tavoitteet.
- Arviointi on myönteistä ja kannustavaa sekä prosessin aikana että lopussa, millä tuetaan laaja-alaisen käsityötiedon ja -taidon kehittymistä.
- Oppilaille annetaan erilaisia tapoja osoittaa edistymistään ja kannustetaan omien vahvuuksien ylläpitämiseen sekä kehittymässä olevien taitojen harjoitteluun.
- Esittelemällä ja arvioimalla ryhmän työskentelyä ja tuotosta yhdessä opitaan esiintymistä ja toisten työskentelyn arvostamista.
- Arviointi kohdistuu kokonaiseen käsityöprosessiin ja eri vaiheiden dokumentointi toimii arvioinnin välineenä, joka todentaa oppilaiden edistymistä ja käsityöllisen osaamisen tasoa.
- Oppilaita ohjataan arvioimaan omaa oppimistaan ja tarjotaan erilaisia tapoja tehdä itse- ja vertaisarviointia.

Oppimisprosessin kannalta keskeisiä arvioinnin ja palautteen antamisen kohteita käsityössä ovat

- edistyminen työskentelyn sujuvuudessa
- edistyminen suunnittelun, tekemisen ja arvioinnin taidoissa
- edistyminen tavoitteellisessa toiminnassa
- edistyminen kekseliäiden ratkaisujen tuottamisessa.

[Käsityö 1-2 OPS 2014](#)

OPS 2014: 146–148

13.4.11 LIIKUNTA VUOSILUOKILLA 1–2

Mäntyharjussa liikunnanopetuksen tavoitteet ja sisällöt ovat samat vuosiluokille 1–2. Opettaja voi kuitenkin jakaa tai painottaa sisältöjä haluamallaan tavalla kahden ensimmäisen luokan aikana. Liikunnanopetuksen esimerkkisisältöjä on koottu opetussuunnitelman loppuun liitteeksi (LIITE 5).

Liikunnanopetuksessa hyödynnetään luontoa ja lähialueiden mahdollisuuksia ja toimitaan yhteistyössä urheiluseurojen ja muiden organisaatioiden kanssa monipuolisen liikunnanopetuksen mahdollistamiseksi.

OPPIAINEEN TEHTÄVÄ

- Pyritään kehittämään oppilaan toimintaa ja ymmärrystä suhteessa yksilölliseen fyysiseen, sosiaaliseen ja psyykkiseen kasvuun ja kehitykseen.
- Oppilas saa liikunnasta monipuolisia, turvallisia ja myönteisiä kokemuksia, jotka edesauttavat positiivisen minäkuvan kehittymisessä sekä liikunnallisen elämäntavan omaksumisessa.
- Oppilas oppii vuorovaikutustaitoja, ryhmän jäsenenä toimimista, vastuun ottamista, itsenäisyyttä, pettymyksien käsittelyä, ja osallistuu kannustavan ja hyväksyvän ilmapiirin luomiseen.
- Oppilas ymmärtää liikunnan vaikutuksen omaan terveyteensä ja hyvinvointiinsa.

OPPIMISYMPÄRISTÖIHIN JA TYÖTAPOIHIN LIITTYVÄT TAVOITTEET

- Liikunnan tehtävää ja tavoitteita toteutetaan opettamalla turvallisesti ja monipuolisesti erilaisissa oppimisympäristöissä sisä- ja ulkotiloissa oppilaita osallistaen.
- Opetuksessa otetaan huomioon vuodenajat, paikalliset olosuhteet sekä koulun ja ympäristön tarjoamat mahdollisuudet tarkoituksenmukaisella tavalla.
- Opetuksen yhteydessä korostetaan fyysistä aktiivisuutta ja yhteistoiminnallisuutta ylläpitäviä työtapoja, kannustavaa vuorovaikutusta ja toisten auttamista sekä henkisesti ja fyysisesti turvallista toimintaa.
- Liikuntateknologian hyödyntämisellä tuetaan liikunnanopetuksen tavoitteiden saavuttamista.
- Koulun ulkopuolisille liikuntapaikoille siirtymisessä edistetään turvallista liikennekäyttäytymistä.

OHJAUKSEN, ERIYTTÄMISEN JA TUEN TEHTÄVÄT

- Kannustava ja hyväksyvä ilmapiiri on edellytys liikunnanopetuksen tavoitteiden saavuttamiselle.
- Toiminnan tulee antaa kaikille oppilaille mahdollisuus onnistumiseen ja osallistumiseen sekä tukea hyvinvoinnin kannalta riittävää toimintakykyä.
- Opetuksessa on keskeistä oppilaiden yksilöllisyyden huomioon ottaminen, turvallinen työskentelyilmapiiri sekä organisoimisen ja opetusviestinnän selkeys.
- Pätevyyskokemuksia ja sosiaalista yhteenkuuluvuutta tuetaan oppilaslähtöisillä ja osallistavilla työtavoilla, sopivilla tehtävillä ja rohkaisevalla palautteella.

LIKUNNAN OPETUKSEN TAVOITTEET VUOSILUOKILLA 1–2

Fyysinen toimintakyky

Opetuksen tavoitteena on

- kannustaa oppilasta fyysiseen aktiivisuuteen, kokeilemaan itsenäisesti ja yhdessä uusia, erilaisia liikuntatehtäviä sekä rohkaista ilmaisemaan itseään liikunnan avulla
- ohjata oppilasta harjaannuttamaan havaintomotorisia taitojaan eli havainnoimaan itseään ja ympäristöään aistien avulla sekä tekemään liikuntatilanteisiin sopivia ratkaisuja
- vahvistaa motoristen perustaitojen (tasapaino-, liikkumis- ja välineenkäsittelytaidot)

oppimista niin, että oppilas oppii soveltamaan niitä eri ympäristöissä, eri tilanteissa ja eri vuodenaikoina

- harjaannuttaa oppilasta liikkumaan turvallisesti erilaisissa ympäristöissä, erilaisilla välineillä ja telineillä
- tutustuttaa oppilas vesiliikuntaan ja varmistaa alkeisuimataito
- ohjata oppilasta turvalliseen ja asialliseen toimintaan liikuntatunneilla.

Sosiaalinen toimintakyky

Opetuksen tavoitteena on

- ohjata oppilasta säätelemään toimintaansa ja tunnelmaisuaan vuorovaikutuksellisissa liikuntatilanteissa
- tukea yhdessä työskentelyn taitoja, kuten yhdessä sovittujen sääntöjen noudattamista, ohjaamalla oppilasta ottamaan vastuuta yhteispelien ja -leikkien onnistumisesta.

Psyykinen toimintakyky

Opetuksen tavoitteena on

- tukea oppilaan myönteisen minäkäsityksen vahvistumista, ohjata itsenäiseen työskentelyyn sekä itsensä monipuoliseen ilmaisemiseen
- varmistaa myönteisten liikunnallisten kokemusten saaminen ja rohkaista oppilasta kokeilemaan oman toimintakykynsä rajoja.

SISÄLLÖT VUOSILUOKILLA 1–2

Fyysinen toimintakyky

- Pyritään mahdollisimman runsaaseen fyysisesti aktiiviseen toimintaan.
- Harjoitellaan tasapaino- ja liikkumistaitoja erilaisissa oppimisympäristöissä esim. kiipeilyä, juoksua ja hyppyjä salissa, luonnossa, lumella ja jäällä.
- Tutustutaan vesiliikuntaan ja harjoitellaan alkeisuimataitoa.
- Harjoitellaan välineenkäsittelytaitoja erilaisissa oppimisympäristöissä esim. tehtäviä erilaisilla välineillä ja palloleikkejä salissa, luonnossa, lumella ja jäällä.
- Harjoitellaan kehonhahmotusta, ilmaisua ja rytmin mukaan liikkumista (voimistelu- ja musiikkileikkejä).

Sosiaalinen toimintakyky

- Leikitään yksinkertaisia liikunnallisia sääntöleikkejä, tehtäviä ja pelejä.
- Toimitaan yhteistyössä toisia auttaen.

Psyykinen toimintakyky

- Pyritään löytämään iloa ja virkistystä tuottavia leikkejä.
- Pyritään saamaan onnistumisen kokemuksia liikunnallisissa tehtävissä.
- Tuetaan emotionaalisuuden kehitystä leikkien, kisailujen ja pelien avulla.

LIITE 5: Liikunnanopetuksen esimerkkisisältöjä vuosiluokille 1–6

OPPILAAN OPPIMISEN ARVIOINTI LIKUNNASSA

- tukee oppilaan fyysisen, sosiaalisen ja psyykkisen toimintakyvyn kehittymistä
- tukee oppilaan myönteistä käsitystä itsestä liikkujana
- perustuu monipuoliseen näyttöön oppilaiden oppimisesta, työskentelystä ja edistymisestä
- pyrkii tunnistamaan ja tukemaan oppilaiden yksilölliset vahvuudet ja kehittymistarpeet
- huomioi oppilaiden terveydentilan ja erityistarpeet
- pohjautuu oppilaiden toiminnan ja työskentelyn havainnointiin
- ohjaa oppilaita itsearviointiin

- kohdistuu keskeisesti edistymiseen seuraavilla osa-alueilla: liikuntatilanteisiin sopivien ratkaisujen löytäminen, motoriset perustaidot, turvallinen toiminta, yhdessä työskentelyn ja itsenäisen työskentelyn taidot.

Liikunta 1-2 OPS 2014
OPS 2014: 148–150

13.4.12 OPPILAANOHJAUS VUOSILUOKILLA 1–2

- Oppilaanohjaus toteutuu kiinteänä osana muuta opetusta ja koulun toimintaa.
- Oppilaanohjauksesta vastaa luokanopettaja yhdessä muiden opettajien kanssa.
- Ohjaus edistää oppilaan opiskeluvalmiuksien ja taitojen kehittymistä ja tukee vähitellen kasvavaa vastuunottoa koulutyöstä sekä omista tehtävistä ja tavaroista.
- Oppilaanohjaus auttaa asettamaan omia tavoitteita ja arvioimaan niiden saavuttamista.
- Ohjaus tukee oppilaita ja huoltajia tekemään ensimmäisiä koulutukseen liittyviä valintoja ja näkemään valintojen merkityksen tulevien opintojen kannalta.
- Oppilaanohjaus muodostaa koko perusopetuksen ajan kestävän, perusopetuksen jälkeisiin opintoihin ulottuvan jatkumon.
- Oppilaanohjaus yhdistää koulua yhteiskuntaan ja työelämään.
- Vuosiluokilla 1–2 ammatteihin ja työelämään tutustuminen aloitetaan luokan tai koulun sisäisistä tehtävistä sekä oppilaan lähipiirin ammasteista.

[Oppilaanohjaus 1-2 OPS 2014](#)

OPS 2014: 150–151

LUKU 14 VUOSILUOKAT 3–6

14.1 VUOSILUOKKIEN 2 JA 3 VÄLINEN SIIRTYMÄVAIHE JA VUOSILUOKKIEN 3–6 TEHTÄVÄ

OPPIJANA KEHITTYMINEN

Perusopetuksen kullakin vuosiluokkakokonaisuudella on yhteisten tehtävien lisäksi oma erityinen tehtävänsä. Sen hoitaminen edellyttää oppilaiden ikäkauden ja kehitysvaiheen huomioon ottamista sekä huolenpitoa oppilaiden sujuvista siirtymistä koulupolun nivelvaiheissa.

Vuosiluokkien 3–6 erityisenä tehtävänä on oppimaan oppimisen taitojen kehittäminen sekä omien opiskelutapojen ja -taitojen tunnistaminen ja kehittäminen. Oppilaita rohkaistaan itsensä hyväksymiseen, omien rajojen ja oikeuksien tunnistamiseen ja puolustamiseen sekä omasta turvallisuudesta huolehtimiseen. Heitä ohjataan myös velvollisuuksiensa ja vastuunsa ymmärtämiseen sekä rakentavaan mielipiteiden ilmaisuun ja vuorovaikutukseen. Minkäänlaista kiusaamista tai syrjivää käyttäytymistä ei sallita. Oppilaiden kiinnostusta eettisiin ja moraalisiin kysymyksiin hyödynnetään luomalla tilaisuuksia keskusteluun ja pohdintaan sekä osallistumisen ja vastuun ottamisen harjoitteluun. Oppilaita kannustetaan tekemään valintoja omista lähtökohdistaan, sukupuolittuneita ratkaisuja välttäen. Erityistä huomiota kiinnitetään oppilaiden ohjauksen ja tuen tarpeisiin.

Vuosiluokkien 3–6 opetuksessa vahvistetaan ja täydennetään alemmilla vuosiluokilla hankittuja perustaitoja ja opitaan uusia asioita. Oppiaineiden määrä kasvaa. Opetuksessa pyritään löytämään luontevia tilanteita eheyttämiseen. Monialaisten oppimiskokonaisuuksien toteuttaminen vahvistaa oppiaineiden välistä yhteistyötä ja tarjoaa mahdollisuuksia oppilaiden ikäkaudelle tärkeiden kokemusten saamiseen. Oppimiskokonaisuuksilla voidaan lisätä työskentelyn toiminnallisuutta sekä

tekemällä ja tutkimalla oppimista erilaisissa oppimisympäristöissä. Oppilaiden osuus suunnittelussa vahvistuu. Oppimiskokonaisuudet tarjoavat tilaisuuksia yhdessä tekemiseen, omaan ilmaisuun sekä yhteisön kannalta hyödylliseen toimintaan.

Perusopetuksen tehtävän toteutumista seurataan koulujen arjessa päivittäin. Rehtori vastaa tehtävän toteutumisesta koko koulun osalta. Jokainen opettaja on vastuussa siitä, että hänen luokkassaan tuetaan oppimaan oppimisen taitojen kehittymistä, autetaan oppilasta tunnistamaan ja kehittämään omia opiskelutapojaan ja -taitojaan ja ohjataan omien velvollisuuksien ja vastuun ymmärtämiseen. Jotta oppilas voi oppia ottamaan vastuuta, hänelle tulee sitä myös ikäkaudelle sopivalla tavalla antaa.

Koulussa ylläpidetään toimintakulttuuria, joka ohjaa kunnioittamaan toisia ja rohkaisee itsensä hyväksymiseen (ks. luku 4.5 Mäntyharjun perusopetuksen toimintakulttuuri). Oppilaat saavat harjoitusta rakentavaan mielipiteiden ilmaisuun ja vuorovaikutukseen niin oppitunneilla kuin niiden ulkopuolellakin. Koulu tekee kasvatustyötä yhdessä kotien kanssa ja yhteistyö ja keskustelut huoltajien ja muiden oppilaiden koulunkäyntiä tukevien tahojen kanssa ovat ensiarvoisen tärkeitä.

VUOSILUOKKIEN 2 JA 3 VÄLINEN SIIRTYMÄVAIHE

Siirtymävaiheessa on tärkeä varmistaa opiskelun edellyttämien perustaitojen hallinta ja vahvistaa kunkin oppilaan itseluottamusta koululaisena. Oppilaita tuetaan erityisesti lukemisen, kirjoittamisen sekä matematiikan valmiuksissa ja opiskelutaidoissa. Myös itsenäisen ja ryhmässä työskentelyn taitojen kehittäminen sekä vastuullisuuteen oppiminen tulevat entistä tärkeämmiksi. Koulutyön onnistumista tuetaan yhdessä kotien kanssa. Oppilaille ja huoltajille annetaan tietoa opintojen järjestelyistä, alkavista uusista oppiaineista sekä mahdollisista valinnaisista tai vapaaehtoisista opinnoista. Heidän kanssaan pohditaan opiskelun asettamia vaatimuksia ja mahdollisesti uuteen ryhmään liittymistä.

Oppilaille ja huoltajille annetaan tietoa opetuksen järjestäjän tarjoamasta kieli-ohjelmasta. Oppilaita kannustetaan monipuoliseen kieltenopiskeluun. Ennen kielivalintojen tekemistä voidaan järjestää kielisuihkuja monipuolisten kielivalintojen toteutumiseksi. Kielisuihkuissa kieleen tai kieliin voidaan tutustua esimerkiksi laulaen, leikkien, pelaten ja liikkuen. Kielisuihkut voidaan toteuttaa muun toiminnan yhteydessä tai niille voidaan varata omia opetustuokioita.

Lain edellyttämä erityisen tuen päätöksen tarkistaminen tehdään ennen kolmannen vuosiluokan opintojen alkamista.

Mäntyharjussa toiselta kolmannelle luokalle siirtymiseen ei liity suuria muutoksia, koska oppilaat jatkavat opiskelua samassa koulurakennuksessa ja ainakin osa luokkatovereista on entuudestaan tuttuja. Kolmannella luokalla alkavista uusista oppiaineista tiedotetaan koteja ja ensimmäiset vanhempainillat pyritään pitämään heti alkusyksystä.

VUOSILUOKKIEN 6 JA 7 VÄLINEN SIIRTYMÄVAIHE

Siirtyminen kuudennelta seitsemännelle luokalle edellyttää koulun henkilöstön suunnitelmallista yhteistyötä, opetuksen kannalta tarpeellisen tiedon siirtämistä sekä oppimisympäristöjen, toimintatapojen ja ohjaavien asiakirjojen tuntemista. Kodin ja koulun välisen vuorovaikutuksen merkitys korostuu siirtymävaiheessa. Siirtymä tarkoittaa oppilaille usein uuteen ryhmään sopeutumista, uusiin opettajiin ja ympäristöön tutustumista sekä uusien työskentelytapojen ja arviointikäytäntöjen kohtaamista. Tällöin on tärkeää, että kotona ja koulussa huolehditaan oppilaiden mahdollisuudesta tuntea olonsa turvalliseksi samalla kun heitä rohkaistaan uusien asioiden kohtaamiseen. Vastuu omasta opiskelusta lisääntyy ja monet tulevaisuuteen vaikuttavat valinnat tulevat ajankohtaisiksi. Oppilaiden kuunteleminen ja arvostaminen sekä heidän osallisuutensa omista asioista ja valinnoista päättämiseen on tärkeää.

Lain edellyttämä erityisen tuen päätöksen tarkistaminen tehdään ennen seitsemännelle luokalle siirtymistä.

Alakoulun ja yläkoulun nivelvaihe Mäntyharjussa:

- Kuudennen luokan kevätlukukaudella pidetään keskustelutilaisuus, jossa ovat mukana oppilas, huoltaja ja luokanopettaja.
- Oppilas ja huoltajat täyttävät tiedonsiirtolomakkeen.
- Opinto-ohjaaja/koulukuraattori ja oppilaat keskustelevat yläkouluun siirtymisestä.
- Tiedonsiirtopalaveri pidetään huhti-toukokuussa. Siihen osallistuvat mm. luokanopettaja, alakoulun erityisopettaja, luokanohjaaja ja yläkoulun erityisopettaja
- Yläkoulun luokanohjaajalla on vastuu tiedonsiirrosta oppilasta opettaville opettajille.
- Tutustumispäivä.

14.2 LAAJA-ALAINEN OSAAMINEN VUOSILUOKILLA 3–6

Laaja-alaisen osaamisen yleistavoitteet on määritelty luvussa 3. Tässä kuvataan, mitkä näkökulmat painottuvat vuosiluokilla 3–6.

Laaja-alaisen osaamisen kehittämistä jatketaan systemaattisesti. Tavoitteena on, että oppilaan osaamisen kehittyminen vahvistaa edellytyksiä itsensä tuntemiseen ja arvostamiseen sekä oman identiteetin muotoutumiseen. Identiteetti rakentuu vuorovaikutuksessa toisten ihmisten ja ympäristön kanssa. Ystävyuden ja hyväksytyksi tuleminen merkitys on suuri. Ikävuodet ovat erityisen otollisia myös kestäväen elämäntavan omaksumiselle ja kestäväen kehityksen tarpeen pohtimiselle.

LAAJA-ALAISEN OSAAMISEN ALUEET

Ajattelu ja oppimaan oppiminen

Opetuksessa vahvistetaan taitoa asettaa kysymyksiä ja hakea niihin vastauksia itsenäisesti ja yhdessä toisten kanssa havaintoja tehden sekä erilaisia tietolähteitä ja apuvälineitä hyödyntäen. Samalla kehittyvät oppilaiden edellytykset tunnistaa pohdittavaan asiaan liittyviä erilaisia näkökulmia ja löytää uusia oivalluksia sekä harjaantua vähitellen asioiden kriittiseen tarkasteluun. Oppilaita ohjataan huomaamaan asioiden välisiä vuorovaikutussuhteita ja keskinäisiä yhteyksiä. Heitä kannustetaan kuuntelemaan toisten näkemyksiä ja samalla pohtimaan myös omaa sisäistä tietoaan. Oppilaita ohjataan huomaamaan, että tieto voi rakentua monella tavalla, esimerkiksi tietoisesti päättelemällä tai intuitiivisesti, omaan kokemukseen perustuen. Vertaisoppimista eli parin ja ryhmän kanssa työskentelyä ja oppimiseen tähtäävää vuorovaikutusta käytetään monipuolisesti ja vahvistetaan yhdessä työskentelyn taitoja. Ajattelun taitoja harjoitellaan ongelmanratkaisu- ja päättelytehtävin sekä uteliaisuutta, mielikuvitusta, kekseliäisyyttä ja toiminnallisuutta hyödyntävin ja edistävin työskentelytavoin. Oppilaita rohkaistaan käyttämään kuvittelukykyään luoviin ratkaisuihin ja olemassa olevien rajojen ylittämiseen.

Oppimaan oppimisen taitoja vahvistetaan kaikissa opiskelutilanteissa. Oppilaita ohjataan tunnistamaan itselle luontevimmat tavat oppia ja kiinnittämään huomiota omiin opiskelutapoihin. Työn suunnittelua, tavoitteiden asettamista sekä työskentelyn ja edistymisen arviointia harjoitellaan edelleen. Oppilaita opastetaan huomaamaan säännöllisesti suoritettujen tehtävien vaikutus edistymiseen sekä tunnistamaan vahvuutensa ja kehittämistarpeensa. Heitä autetaan hahmottamaan opintoihinsa liittyviä tavoitteita ja valintoja ja kannustetaan keskustelemaan niistä huoltajiensa kanssa.

Mäntyharjussa ajattelun ja oppimaan oppimisen taitojen kehittymistä tuetaan vuosiluokilla 3–6 käyttämällä monipuolisesti erilaisia työtapoja ja oppimisympäristöjä ja antamalla oppilaiden omille ideoille ja kysymyksille tilaa. Oppilaita ohjataan suunnittelemaan työskentelyään, asettamaan itselleen tavoitteita ja arvioimaan omaa työskentelyään mm. kannustavan palautteen ja erilaisten itsearviointien avulla ja kotien kanssa yhteistyötä tekemällä.

Kulttuurinen osaaminen, vuorovaikutus ja ilmaisu

Oppilaita ohjataan tuntemaan ja arvostamaan sosiaalisia, kulttuurisia, uskonnollisia, katsomuksellisia ja kielellisiä juuriaan sekä pohtimaan oman taustansa merkitystä ja paikkaansa sukupolvien ketjussa. Koulutyössä tutustutaan kouluyhteisön ja kotiseudun kulttuuriin ennen ja nyt sekä kulttuuriympäristöön ja sen muutokseen ja moninaisuuteen. Oppilaita ohjataan tuntemaan ja arvostamaan kulttuuriperintöä ja osallistumaan uuden kulttuurin luomiseen. Heille avataan mahdollisuuksia kokea ja tulkita taidetta ja kulttuuria. Mediakulttuurin analysointi ja median vaikutusten tunnistaminen ja pohdinta on näillä vuosiluokilla tärkeitä. Koulutyössä opitaan tuntemaan ihmisoikeuksia koskevien sopimusten merkitys yhteiskunnassa ja maailmassa; erityisesti perehdytään Lapsen oikeuksien sopimukseen. Oppilaita ohjataan ihmisoikeuksien kunnioittamiseen ja puolustamiseen.

Oppilaita kannustetaan kokeilemaan erilaisia ilmaisutapoja ja nauttimaan tekemisen ja ilmaisun ilosta. Heille järjestetään mahdollisuuksia kansainväliseen yhteistyöhön ja erilaisten toimintatapojen ja kulttuurien vertailuun. Opetuksessa tuetaan oppilaiden kasvua monipuolisiksi ja taitaviksi kielenkäyttäjiksi sekä äidinkielellään että muilla kielillä. Oppilaita rohkaistaan itsensä ilmaisemiseen vähäiselläkin kielitaidolla. Vuorovaikutusta, yhteistyötä ja hyvää käytöstä harjoitellaan monipuolisesti. Oppilaita ohjataan asettumaan toisen asemaan ja tarkastelemaan asioita eri näkökulmista. Koulutyössä luodaan innostavia tilaisuuksia harjaannuttaa sosiaalisia taitoja, kekseliäisyyttä, suunnittelu- ja ilmaisutaitoja sekä käden taitoja. Oppilaita kannustetaan arvostamaan ja hallitsemaan omaa kehoa ja käyttämään sitä tunteiden ja näkemysten, ajatusten ja ideoiden ilmaisemiseen.

Mäntyharjussa oppilaat tutustuvat kotiseutunsa kulttuuriympäristöön ja kulttuuritarjontaan mm. tekemällä yhteistyötä eri kulttuuritoimijoiden kanssa. Kulttuuritietoutta voidaan lisätä esimerkiksi vierailamalla Mäntyharjun museossa, Taidekeskus Salmelassa, osallistumalla konsertteihin jne. Oppilaat pääsevät osallistumaan kulttuurin luomiseen mm. olemalla mukana suunnittelemassa ja järjestämässä koulun tapahtumia ja juhlia. Kulttuurintuottamisen opiskelussa on mahdollista tehdä yhteistyötä myös kunnan kulttuuritoimen kanssa. Oppilaita kannustetaan tuomaan esille myös muualla kuin koulussa hankkimiaan taitoja. Oppilaiden kasvua monipuolisiksi kielenkäyttäjiksi tuetaan mahdollistamalla useiden eri kielten opiskelu ja tarjoamalla tilaisuuksia käyttää vieraita kieliä äidinkielen lisäksi. Kulttuurikasvatusta tuetaan myös paikallisella perusopetuksen tuntijaolla: kielten opiskeluun ja taide- ja taitoaineisiin on Mäntyharjussa käytettävissä enemmän tunteja kuin Valtioneuvoston asetus perusopetuksen tuntijaosta vaatii.

Itsestä huolehtiminen ja arjen taidot

Koulutyössä oppilailla on tilaisuuksia harjoitella ajanhallintaa, hyvää käytöstä sekä muita omaan ja yhteiseen hyvinvointiin ja turvallisuuteen vaikuttavia toimintatapoja. Oppilaita kannustetaan ottamaan vastuuta oppimisympäristön siisteydestä, viihtyisyydestä ja ilmapiiristä sekä osallistumaan kouluyhteisön yhteisten sääntöjen laadintaan ja toimintatapojen kehittämiseen. Yhteisessä työskentelyssä oppilaat voivat kehittää tunnetaitojaan ja sosiaalisia taitojaan. Pelien ja leikkien sekä yhteisten tehtävien yhteydessä opitaan ymmärtämään sääntöjen, sopimusten ja luottamuksen merkitys ja harjoitellaan päätöksentekoa. Tuetaan oppilaiden itsenäisen liikkumisen taitoja aiempaa laajemmalla alueella ja joukkoliikenteessä. Kiinnitetään huomiota erityisesti pyöräilykasvatukseen sekä omasta ja toisten turvallisuudesta huolehtimiseen liikenteessä. Oppilaita ohjataan asianmukaisten turva- ja suojavälineiden käyttöön ja opetetaan tuntemaan keskeiset turvallisuuteen liittyvät symbolit. Yhdessä keskustellaan yksityisyyden ja henkilökohtaisten rajojen suojaamisen merkityksestä ja opitaan siihen liittyviä toimintatapoja. Koulussa harjoitellaan tarkoituksenmukaista toimintaa erilaisissa vaaratilanteissa.

Opetuksessa tarkastellaan teknologian monimuotoisuutta ja merkitystä. Oppilaat hankkivat tietoa teknologian kehityksestä ja vaikutuksista eri elämänalueilla ja monenlaisissa ympäristöissä. Heitä opastetaan teknologian vastuulliseen ja turvalliseen käyttöön ja tarkastellaan siihen liittyviä eettisiä kysymyksiä. Oppilaat tutustuvat myös kestävän kuluttamisen käytäntöihin, tutkivat jakamisen,

kohtuullisuuden ja säästäväisyyden sekä talouden suunnittelun merkitystä ja harjoittelevat niitä. He saavat ohjausta kuluttajana toimimiseen sekä mainonnan ja median vaikutusten kriittiseen tarkasteluun. Oppilaita ohjataan pohtimaan omia valintojaan kestävän tulevaisuuden kannalta.

Mäntyharjussa oppilaita kannustetaan huolehtimaan yhteisestä ympäristöstä ja viihtyisyydestä esimerkiksi pitämällä kiinni yhteisesti sovituista säännöistä ja antamalla oppilaille itselleen vastuuta. Oppilaat oppivat liikennekäyttäytymistä lähialueella liikkumisen yhteydessä. Turva- ja suojavälineiden käyttöä harjoitellaan koulussa ja turvallisuusasioiden opiskelussa voidaan tehdä yhteistyötä myös esimerkiksi palokunnan kanssa. Teknologian vastuullista käyttöä harjoitellaan eri oppiaineiden yhteydessä. Vastuullista kuluttamista opiskellaan koulun arjessa: kestävän kuluttamisen kulttuuriin pyritään kasvattamaan mm. näyttämällä esimerkkiä ja tekemällä koulussa ekologisia valintoja.

Monilukutaito

Oppilaita ohjataan kehittämään monilukutaitoaan ja tulkitsemaan, tuottamaan ja arvioimaan yhä moninaisempia tekstejä erilaisissa yhteyksissä ja ympäristöissä. Teksteillä tarkoitetaan tässä sanallisten, kuvallisten, auditiivisten, numeeristen ja kinesteettisten symbolijärjestelmien sekä näiden yhdistelmien avulla ilmaistua tai ilmenevää tietoa. Tähän liittyvää perustaitojen ja -tekniikoiden hallintaa syvennetään. Fiktion, faktan ja mielipiteen tarkastelua ja erottelua harjoitellaan. Oppilaita ohjataan havainnoimaan ja tulkitsemaan ympäristöön ja huomaamaan, että teksteillä on erilaisia tavoitteita ja että tavoitteet vaikuttavat siihen, millaisia keinoja teksteissä käytetään. Tekstit voivat esimerkiksi välittää tietoa, luoda mielikuvia tai houkuttaa ostamaan.

Monilukutaitoa vahvistetaan tarkastelemalla erilaisia tekstejä tekijän, katsojan sekä käyttöyhteyksien ja -tilanteiden näkökulmista. Oppilaita kannustetaan monipuolisille tiedon lähteille kuten suullisten, audiovisuaalisten, painettujen ja sähköisten lähteiden sekä haku- ja kirjastopalveluiden käyttöön. Samalla oppilaita ohjataan vertailemaan ja arvioimaan hakemansa tiedon soveltuvuutta. Oppilaita ohjataan omakohtaiseen työskentelyyn eri medioiden parissa, jolla tehdään näkyväksi medioiden tuottamia merkityksiä ja välittämää todellisuutta. Kriittistä lukutaitoa kehitetään oppilaille merkityksellisissä kulttuurisissa yhteyksissä. Kertominen, kuvaaminen, vertailu ja selostaminen sekä erilaiset mediaesitykset ovat tässä vaiheessa ominaisia tiedon esittämisen tapoja. Erilaisten tekstien aktiivinen lukeminen ja tuottaminen koulutyössä ja vapaa-aikana sekä teksteistä nauttiminen – niin tulkitsijan kuin tuottajan roolissa – edistää monilukutaidon kehittymistä.

Mäntyharjussa monilukutaidon kehittymistä tuetaan vuosiluokilla 3–6 tarjoamalla oppilaille mahdollisimman paljon mahdollisuuksia tutustua erilaisiin teksteihin. Tekstien tulkintaa ja tuottamista harjoitellaan kaikissa oppiaineissa. Koulu tekee aktiivisesti yhteistyötä kirjaston kanssa. Tieto- ja viestintäteknologiaa käytetään mm. erilaisten audiovisuaalisten ja mediatekstien lukemiseen ja tuottamiseen. Lisäksi koulussa saatetaan osallistua esimerkiksi valtakunnallisiin sanomalehti- ja aikakauslehti viikkoihin ja muihin lukemiseen kannustaviin kampanjoihin.

Tieto- ja viestintäteknologinen osaaminen

Tieto- ja viestintäteknologiaa (TVT) hyödynnetään monipuolisesti eri oppiaineissa ja muussa koulutyössä ja vahvistetaan yhteisöllistä oppimista. Samalla oppilaille luodaan mahdollisuuksia etsiä, kokeilla ja käyttää omaan oppimiseen ja työskentelyyn parhaiten sopivia työtapoja ja -välineitä. Koulussa tutkitaan tieto- ja viestintäteknologian vaikutusta arkeen ja otetaan selvää sen kestävästä käyttötavoista.

Käytännön taidot ja oma tuottaminen: Oppilaat oppivat käyttämään erilaisia laitteita, ohjelmistoja ja palveluita sekä ymmärtämään niiden käyttö- ja toimintalogiikkaa. He harjaantuvat sujuvaan tekstin tuottamiseen ja käsittelyyn eri välineillä ja oppivat myös kuvan, äänen, videon ja animaation tekemistä. Oppilaita kannustetaan toteuttamaan TVT:n avulla ideoitaan yksin ja yhdessä toisten kanssa. Ohjelmointia kokeillessaan oppilaat saavat kokemuksia siitä, miten teknologian toiminta riippuu ihmisen tekemistä ratkaisuista.

Vastuullinen ja turvallinen toiminta: Oppilaita ohjataan TVT:n vastuulliseen ja turvalliseen käyttöön, hyviin käytöstapoihin sekä tekijänoikeuksien peruseränteiden tuntemiseen. Koulutyössä harjoitellaan eri viestintäjärjestelmien sekä opetuskäytössä olevien yhteisöllisten palvelujen käyttöä. Oppilaat saavat tietoa ja kokemusta hyvien työasentojen ja sopivan mittaisten työjaksojen merkityksestä terveydelle.

Tiedonhallinta sekä tutkiva ja luova työskentely: Oppilaat harjoittelevat etsimään tietoa useammasta eri lähteestä hakupalveluiden avulla. Heitä ohjataan hyödyntämään lähteitä oman tiedon tuottamisessa ja harjoittelemaan tiedon kriittistä arviointia. Oppilaita kannustetaan etsimään itselle sopivia ilmaisutapoja ja käyttämään TVT:tä työskentelyn ja tuotosten dokumentoinnissa ja arvioinnissa.

Vuorovaikutus ja verkostoituminen: Oppilaita ohjataan toimimaan oman roolinsa ja välineen luonteen mukaisesti sekä ottamaan vastuuta viestinnästään. Heitä ohjataan tarkastelemaan ja arvioimaan TVT:n roolia vaikuttamiskeinona. Oppilaat saavat kokemuksia tieto- ja viestintäteknologian käyttämisestä vuorovaikutuksessa koulun ulkopuolisten toimijoiden kanssa myös kansainvälisissä yhteyksissä.

Mäntyharjussa TVT-taitoja opiskellaan mm. tietokoneiden ja tablettien avulla. Oppilaat pääsevät harjoittelemaan laitteiden käyttöä, tiedonhakuja ja erilaisten omien tuotosten tekemistä sekä kokeilemaan vuorovaikutusta laitteiden avulla. Myös oppilaiden omia laitteita voidaan hyödyntää opiskelussa.

Työelämätaidot ja yrittäjyys

Oppilaita ohjataan työskentelemään järjestelmällisesti ja pitkäjänteisesti ja ottamaan kasvavassa määrin vastuuta tekemisestään. Heitä rohkaistaan tunnistamaan vahvuuksiaan ja kiinnostumaan erilaisista asioista. Oppilaita kannustetaan sisukkuuteen työn loppuun saattamisessa ja työn tulosten arvostamiseen. Koulutyössä harjoitellaan projektien toteuttamista, ryhmässä toimimista sekä yhteistyötä koulun ulkopuolisten toimijoiden kanssa. Yhteisissä työskentelytilanteissa oppilaat saavat mahdollisuuden oppia vastavuoroisuutta, neuvottelutaitoja sekä ponnistelua yhteisen tavoitteen saavuttamiseksi. Oppilaita rohkaistaan tuomaan vapaa-ajalla oppimiaan taitoja koulutyöhön ja opettamaan niitä toisille oppilaille.

Koulutyöhön sisällytetään toimintaa, jossa oppilaat saavat kokemuksia työstä, eri ammanteista ja toisten hyväksi toimimisesta. Tällaista voi olla esimerkiksi koulun sisäinen työharjoittelu, yhteistyöhankkeet lähellä toimivien yritysten ja järjestöjen kanssa, kummitoiminta sekä vertaissovittelu tai tukioppilaina toimiminen. Oppilaita kannustetaan aloitteellisuuteen ja yritteliäisyyteen ja ohjataan näkemään työn ja yrittäjyyden merkitys elämässä ja yhteiskunnassa.

Työelämätaitojen kehittymistä tuetaan Mäntyharjussa vuosiluokilla 3–6 mm. tekemällä yhteistyötä muiden oppilaiden (esim. kummitoiminta), ryhmien ja koulun ulkopuolisten tahojen kanssa, tutustumalla luokan tai koulun sisäisiin tehtäviin sekä oppilaan lähipiiriin ja lähiseudun ammanteihin. Kokemusta yritystoiminnasta oppilaat voivat saada esim. keräämällä luokkaretkivaroja myyjäistoiminnalla tai osallistumalla ylemmillä luokilla taksvärkkikeräykseen.

Osallistuminen, vaikuttaminen ja kestävä tulevaisuuden rakentaminen

Opetuksessa luodaan edellytykset oppilaiden kiinnostukselle kouluyhteisön ja yhteiskunnan asioita kohtaan. Oppilaiden kanssa tutkitaan kestävään kehitykseen, rauhaan, tasa-arvoon ja demokratiaan sekä ihmisoikeuksiin, erityisesti lasten oikeuksiin, liittyviä kysymyksiä ja tilanteita. Heidän kanssaan mietitään ja harjoitellaan käytännön tekoja, joilla itse voi vaikuttaa myönteisten muutosten puolesta. Oppilaita ohjataan näkemään median vaikutus yhteiskunnassa ja harjoittelemaan median käyttöä vaikuttamisen välineenä.

Oppilaat saavat tilaisuuksia harjoitella yhteistyötä, ristiriitojen käsittelyä ja ratkaisujen etsimistä sekä päätöksentekoa niin omassa luokkayhteisössä ja eri opiskelutilanteissa kuin koko kouluyhteisössäkin. Vaikuttaminen ja osallistuminen sekä niistä myönteisten kokemusten saaminen lisäävät yhteisöllisyyden kokemusta koulussa. Kokemukset yhdenvertaisuudesta, osallisuudesta ja yhteisöllisyydestä rakentavat luottamusta. Oppilaita innostetaan oppilaskuntatoimintaan, kerhotoimintaan ja esimerkiksi ympäristötoimintaan tai muihin koulun ja lähiyhteisön tarjoamiin toimintamuotoihin, joissa voi oppia osallistumisen ja vaikuttamisen taitoja ja kasvaa vähitellen vastuun kantamiseen. Ympäristön suojelemisen merkitys avautuu omakohtaisen luontosuhteen kautta. Oppilaita ohjataan ymmärtämään omien valintojen, elämäntapojen ja tekojen merkitys paitsi itselle, myös lähiyhteisöille, yhteiskunnalle ja luonnolle.

Mäntyharjussa osallistumisen, vaikuttamisen ja kestäväen tulevaisuuden rakentamisen taitojen kehittymistä tuetaan vuosiluokilla 3–6 esimerkiksi tarjoamalla oppilaille mahdollisuuksia vaikuttaa omaan opiskeluympäristöönsä ja antamalla tilaisuuksia osallistua koulun tapahtumien järjestämiseen. Oppilaat voivat myös harjoitella osallistumisen ja vaikuttamisen taitoja oppilaskuntatoiminnan avulla (ks. luku 5.6). Ymmärrystä ympäristön suojelemisen merkityksestä lisätään mm. tutustuttamalla oppilaita Mäntyharjun alueen luontoon.

Vuosiluokat 3-6 OPS 2014

OPS 2014: 154–158

14.3 KIELIKASVATUS

Kielitaidon kehittyminen alkaa varhaislapsuudessa ja jatkuu elinikäisenä prosessina. Kielten opiskelu edistää ajattelutaitojen kehittymistä. Kieli on mukana myös kaikessa koulun toiminnassa, ja jokainen opettaja on kielen opettaja. Kielikasvatus edellyttää eri oppiaineiden yhteistyötä. Termillä viitataan kaikkeen kielen käyttöön – äidinkielen ja kirjallisuuden sekä vieraiden kielten opetus ovat vain osa koulussa tapahtuvaa kielikasvatusta.

Kielikasvatus ohjaa oppilaita tiedostamaan sekä omaa että muiden kielellisten ja kulttuuristen identiteettien moninaisuutta. Oppilaiden vapaa-ajalla käyttämiä kieliä hyödynnetään opiskelussa. Myös vähemmistökielten sekä uhanalaisten kielten merkitys tuodaan esiin. Kielikasvatus kannustaa arvostamaan monikielisyyttä ja -kulttuurisuutta.

Kielikasvatus näkyy konkreettisimmin kieltenopetuksessa. Koulun kieltenopetuksen lähtökohtana on kielen käyttö eri tilanteissa. Kieltenopetus vahvistaa oppilaiden kielitietoisuutta, eri kielten rinnakkaista käyttöä sekä monilukutaidon kehittymistä. Oppilaita ohjataan käyttämään eri kielten taitoaan kaiken oppimisen tukena eri oppiaineissa ja esimerkiksi hakemaan tietoa eri kielillä. Kieltenopetus vahvistaa oppilaiden luottamusta omiin kykyihinsä oppia kieliä. Oppilaille annetaan mahdollisuus edetä yksilöllisesti ja saada tarpeen mukaan tukea oppimiselleen. Myös muita nopeammin etenevät saavat riittävästi haasteita.

Kieltenopetus kannustaa käyttämään vähäistäkin kielitaitoa rohkeasti. Oppilaille luodaan mahdollisuuksia verkostoitumiseen eri puolilla maailmaa asuvien ihmisten kanssa ja he saavat valmiuksia osallisuuteen ja aktiiviseen vaikuttamiseen kansainvälisessä maailmassa.

Mäntyharjun perusopetuksessa eri kielten opiskeluun tarjotaan paljon mahdollisuuksia. Oppilaan opinto-ohjelmaan kuuluu äidinkielen lisäksi vähintään yksi pitkä ja yksi keskipitkä kielen oppimäärä. Mäntyharjussa kaikki opiskelevat pitkänä kielenä englannin A-oppimäärän, jonka opiskelu aloitetaan ensimmäisellä luokalla. Keskipitkänä kielenä Mäntyharjussa opiskellaan toinen kotimainen kieli eli ruotsi (B1-oppimäärä). Ruotsin opiskelu aloitetaan kuudennella luokalla.

Edellisten lisäksi oppilas voi halutessaan opiskella saksaa tai venäjää tai molempia valinnaisena aineena: valinnaisen A2-kielen opiskelu aloitetaan 4. luokalla ja valinnaisen B2-kielen 8. luokalla.

14.4 OPPIAINEET VUOSILUOKILLA 3–6

Seuraavissa alaluvuissa määritellään kaikille vuosiluokilla 3–6 opetettaville oppiaineille tehtävä, tavoitteet ja tavoitteisiin liittyvät keskeiset sisältöalueet. Lisäksi määritellään tavoitteet, jotka koskevat oppimisympäristöjä ja työtapoja, kerrotaan ohjauksen, eriyttämisen ja tuen tehtävistä sekä esitellään oppimisen arviointia koskevia näkökulmia.

Laaja-alaisiin osaamisalueisiin ei viitata paikallisen opetussuunnitelman oppiaineosuuksien yhteydessä, vaan vuosiluokilla 3–6 painottuvat näkökulmat on esitelty luvussa 14.2. Laaja-alaisten osaamisalueiden kytkeytymisestä kunkin oppiaineen tavoitteisiin ja sisältöihin voi lukea tarkemmin valtakunnallisista opetussuunnitelman perusteista.

Opetussuunnitelman käytön helpottamiseksi tavoitteet, sisällöt ja arvioinnin osuus on merkitty erivärisillä otsikoilla, tavoitteet keltaisella, sisällöt punaisella ja arviointi violetilla värillä. Linkki ja viite valtakunnalliseen opetussuunnitelmatekstiin löytyy kunkin oppiaineosuuden lopusta.

14.4.1 ÄIDINKIELI JA KIRJALLISUUS VUOSILUOKILLA 3–6

Äidinkieli ja kirjallisuus -oppiaineeseen on valtakunnallisissa opetussuunnitelman perusteissa määritelty 12 eri oppimäärää. Mäntyharjun kaikissa kouluissa opetuskieli on suomi. Oppilaat opiskelevat joko suomen kielen ja kirjallisuuden oppimäärän tai suomi toisena kielenä ja kirjallisuus -oppimäärän.

OPPIAINEEN TEHTÄVÄ

- sujuvoittaa ilmaisu- ja vuorovaikutustaitoja sekä lukemisen ja tekstien tuottamisen taitoja
- kehittää tekstien tuottamisen, tulkitsemisen ja arvioinnin taitoja
- laajentaa tekstilajivalikoimaa
- ohjata toimimaan monipuolisissa vuorovaikutustilanteissa tarkoituksenmukaisesti, turvallisesti ja vastuullisesti
- herättää kiinnostus, tarjota elämyksiä ja antaa välineitä kielen havainnointiin, lukuharrastukseen ja monenlaiseen ilmaisuun.

OPPIMISYMPÄRISTÖIHIN JA TYÖTAPOIHIN LIITTYVÄT TAVOITTEET

- rakentaa turvallinen, yhteisöllinen ja oppimaan oppimista edistävä, kielellisiä virikkeitä tarjoava oppimisympäristö
- laajentaa oppimisympäristöä koulun ulkopuolelle
- vahvistaa työtapojen avulla lukemisen ja tekstin tuottamisen taitoja
- laajentaa oppilaiden lukukokemuksia ohjaamalla heitä valitsemaan itseään kiinnostavia kirjoja ja monimuotoisia tekstejä
- eheyttää opetusta hyödyntämällä prosessi- ja projektityöskentelyä sekä draamaa.

OHJAUKSEN, ERIYTTÄMISEN JA TUEN TEHTÄVÄT

- tukea oppilaiden kielellistä kehitystä, sujuvan luku- ja kirjoitustaidon oppimista sekä lukutaidon syvenemistä ymmärtäväksi lukemiseksi
- kehittää oppilaiden tekstien tuottamisen taitoja ja oikeinkirjoitusta tarjoamalla malleja sekä yhteisöllistä ja yksilöllistä tukea
- ohjata löytämään itselle sopivia tekstejä ja kannustaa lukemiseen
- ohjata toimimaan turvallisesti ja vastuullisesti mediaympäristöissä
- kannustaa ja tukea lahjakkaita haastamaan itseään, asettamaan itselleen tavoitteita ja

löytämään itselleen sopivia työtapoja.

Äidinkieli ja kirjallisuus 3-6 OPS 2014
OPS 2014: 159–161

SUOMEN KIELI JA KIRJALLISUUS VUOSILUOKILLA 3–6

Opetuksen painopiste on oppimaan oppimisen ja vuorovaikutuksen taitojen, lukuharrastuksen sekä sujuvan ja monipuolisen luku- ja kirjoitustaidon vakiinnuttamisessa. Tekstien tulkitsemisen ja tuottamisen yhteydessä harjaannutaan tarkastelemaan kielen piirteitä ja kirjallisuuden keinoja. Lyhyiden tekstien lukemisesta edetään kokonaisteosten lukemiseen ja lukukokemusten monipuoliseen jakamiseen.

Mäntyharjussa opetuksen tavoitteet vuosiluokilla 3–6 säilyvät samoina. Kolmannella ja neljännellä luokalla harjoitellaan tavoitteisiin liittyviä perustaitoja. Viidennellä ja kuudennella luokalla vahvistetaan ja syvennetään opittuja taitoja. Arvioinnin avuksi on määritelty suomen kieli ja kirjallisuus -oppimäärän arviointikriteerit 6. vuosiluokan päätteeksi hyvää osaamista kuvaavaa arvosanaa kahdeksan varten.

Suomen kieli ja kirjallisuus -oppiaineessa tehdään yhteistyötä Mäntyharjun kirjaston kanssa. Kirjasto tarjoaa kirjallisuuden ja mediataitojen opiskelun tueksi Kirjastopolku-kokonaisuuden, joka syventää kunkin luokka-asteen sisältöjä. LIITE 2

Kielikasvatuksen yleiset tavoitteet ks. luku 14.3.

SUOMEN KIELI JA KIRJALLISUUS -OPPIAINEEN OPETUKSEN TAVOITTEET VUOSILUOKILLA 3–6

Vuorovaikutustilanteissa toimiminen

Opetuksen tavoitteena on

- opastaa oppilasta vahvistamaan taitoaan toimia rakentavasti erilaisissa viestintäympäristöissä ja ilmaisemaan mielipiteensä
- ohjata oppilasta huomaamaan omien kielellisten ja viestinnällisten valintojensa vaikutuksia ja huomioimaan toisten tarpeita ryhmäviestintätilanteissa
- ohjata oppilasta käyttämään luovuuttaan ja ilmaisemaan itseään monipuolisesti erilaisissa viestintä- ja esitystilanteissa, myös draaman avulla
- kannustaa oppilasta kehittämään myönteistä viestijäkuvaa sekä halua ja kykyä toimia erilaisissa, myös monimediaisissa vuorovaikutustilanteissa.

Tekstien tulkitseminen

Opetuksen tavoitteena on

- ohjata oppilasta sujuvoittamaan lukutaitoaan ja käyttämään tekstinyymmärtämisen strategioita sekä tarkkailemaan ja arvioimaan omaa lukemistaan
- opastaa oppilasta kehittämään monimuotoisten tekstien erittelyn, arvioinnin ja tulkitsemisen taitoja ja laajentamaan sana- ja käsitevarantoaan sekä edistämään ajattelutaitojaan
- ohjata oppilasta tiedonhankintaan, monipuolisten tiedonlähteiden käyttöön ja tiedon luotettavuuden arviointiin
- kannustaa oppilasta kehittämään kirjallisuudentuntemusta ja kiinnostustaan lapsille ja nuorille tarkoitettua kirjallisuutta, media- ja muita tekstejä kohtaan, luomalla mahdollisuuksia myönteisiin lukukokemuksiin ja -elämyksiin, tiedonhalun tyydyttämiseen sekä lukukokemusten jakamiseen, myös monimediaisissa ympäristöissä.

Tekstien tuottaminen

Opetuksen tavoitteena on

- rohkaista oppilasta ilmaisemaan kokemuksiaan, ajatuksiaan ja mielipiteitään ja vahvistamaan myönteistä kuvaa itsestään tekstien tuottajana
- kannustaa ja ohjata oppilasta kielentämään ajatuksiaan ja harjoittelemaan kertovien, kuvaavien, ohjaavien ja yksinkertaisten kantaottavien tekstien tuottamista, myös monimediaisissa ympäristöissä
- ohjata oppilasta edistämään käsikirjoittamisen ja näppäintaitojen sujuvoitumista ja vahvistamaan kirjoitetun kielen, ja tekstien rakenteiden ja oikeinkirjoituksen hallintaa
- kannustaa oppilasta kehittämään tekstin tuottamisen prosesseja ja taitoa arvioida omia tekstejä, tarjota mahdollisuuksia tekstien tuottamiseen yhdessä, rakentavan palautteen antamiseen ja saamiseen, ohjata ottamaan huomioon tekstin vastaanottaja sekä toimimaan eettisesti verkossa yksityisyyttä ja tekijänoikeuksia kunnioittaen.

Kielen, kirjallisuuden ja kulttuurin ymmärtäminen

Opetuksen tavoitteena on

- ohjata oppilasta vahvistamaan kielitietoisuuttaan, innostaa häntä tutkimaan ja tarkkailemaan kieltä ja sen eri variantteja ja harjaannuttaa käyttämään käsitteitä, joiden avulla kielestä ja sen rakenteista puhutaan ja auttaa ymmärtämään kielellisten valintojen vaikutuksia
- kannustaa oppilasta laajentamaan tekstivalikoimaansa ja lukemaan lapsille ja nuorille suunnattua kirjallisuutta sekä rohkaista lukuharrastukseen ja lukielämysten jakamiseen ja kirjaston aktiiviseen käyttöön
- tukea oppilasta kielellisen ja kulttuurisen identiteetin rakentamisessa ja ohjata arvostamaan eri kulttuureja ja kieliä sekä luoda oppilaalle mahdollisuuksia media- ja kulttuuritarjontaan tutustumiseen sekä oman kulttuurin tuottamiseen.

SISÄLLÖT VUOSILUOKILLA 3–6

Vuorovaikutustilanteissa toimiminen

- Tarjotaan monipuolisia tilaisuuksia harjoitella omien kokemusten, ajatusten ja mielipiteiden jakamista, toisten kuuntelemista ja rakentavan palautteen antamista ja saamista eri viestintäympäristöissä.
- Harjoitellaan ja havainnoidaan omaa vuorovaikutusta erilaisissa viestintätilanteissa, esimerkiksi tapoja olla kohtelias, toimia tavoitteellisesti ja esittää oma mielipiteensä ja perustella se ottaen toiset huomioon.
- Harjoitellaan ilmaisukeinoja, kuten äänenkäyttöä, viestien kohdentamista ja kontaktin ottamisen taitoja, sekä viestintätapojen muuntelua erilaisissa viestintä- ja esitystilanteissa.

Sekä erityisesti vuosiluokilla 5–6:

- Ohjataan kokonaisilmaisuuksiin, hyödynnetään draaman toimintamuotoja erilaisten ajankohtaisten aiheiden, teemojen ja kirjallisuuden käsittelyssä.
- Tarjotaan mahdollisuuksia osallistua oman luokan ja kouluyhteisön kulttuuritoiminnan suunnitteluun ja toteutukseen.

Tekstien tulkitseminen

- Harjoitellaan erilaisten tekstien, kuten kaunokirjallisuuden, tietotekstien ja kuvaa ja tekstiä yhdistävien mediatekstien, sujuvaa lukemista.
- Tarkkaillaan ja arvioidaan omaa lukutaitoa.
- Opetellaan käyttämään tilanteeseen ja tavoitteeseen sopivia ajattelutaitoja ja tekstinymmärtämisen strategioita, joita ovat esimerkiksi ennakointi ja aiemman tiedon aktivointi, yhteyksien luominen omaan elämään, selventäminen, tiivistäminen ja yhteenvedon tekeminen, alleviivaus, uudelleen muotoilu, kysymysten ja päätelmien

tekeminen, tekstikriittisyys, ajatus- ja käsitekartat sekä olennaisen tiedon poimiminen tekstistä.

- Syvennetään tekstin tulkinnan taitoja tutkimalla ja vertailemalla monimuotoisia tekstejä.
- Harjoitellaan selittämään, vertailemaan ja pohtimaan sanojen, niiden synonyymien, kielikuvien, sanontojen ja käsitteiden merkityksiä ja niiden hierarkioita.
- Opetellaan tunnistamaan kertovia, kuvaavia, ohjaavia ja kantaa ottavia tekstejä.
- Luokitellaan sanoja merkityksen ja muodon perusteella.

Kolmannella vuosiluokalla tutustutaan sanaluokista substantiiveihin, adjektiiveihin ja verbeihin. Neljännellä vuosiluokalla harjoitellaan nomineja ja verbejä sekä tutustutaan taipumattomiin sanoihin.

Viidennellä ja kuudennella vuosiluokalla syvennetään sanojen luokittelua ja opetellaan verbien taipumista persoona- ja aikamuodoissa, nominien taipumista sijamuodoissa sekä taipumattomien sanojen tehtäviä.

- Luetaan ja kuunnellaan yhteisesti ja itse valittua lapsille ja nuorille suunnattua kirjallisuutta, myös kokonaisia teoksia. Aiemmin opittujen käsitteiden lisäksi opitaan käyttämään käsitteitä kertoja, aihe ja teema.
- Etsitään tietoa eri lähteistä ja laajennetaan tietämystä luetun avulla.
- Harjoitellaan arvioimaan tekstien ja lähteiden luotettavuutta.

Tekstien tuottaminen

- Tuotetaan sekä fiktiivisiä että ei-fiktiivisiä monimuotoisia tekstejä omien kokemusten, havaintojen, ajatusten ja mielipiteiden sekä toisten tekstien pohjalta.
- Kirjoitetaan sujuvasti ja selkeästi käsin ja harjoitellaan tarvittavia näppäintaitoja.
- Tutkitaan ja harjoitellaan tuottamaan kertovia, kuvaavia, ohjaavia ja kantaa ottavia tekstejä.
- Harjoitellaan tekstien otsikointia, rakenteita ja kappalejakoja, sekä opitaan käyttämään niitä omissa teksteissä.
- Harjoitellaan tekstien elävöittämistä ja tarkastellaan sananvalintojen, sanontojen ja sanajärjestyksen yhteyttä tekstin merkityksiin.
- Kiinnitetään huomiota kirjoitetun ja puhutun kielen eroihin.
- Opitaan tunnistamaan tekstistä virke, päälause ja sivulauseiden selkeät perustyytit.

Eryteisesti viidennellä ja kuudennella vuosiluokalla tutustutaan lauseenjäsennykseen, opetellaan lauseen pääjäsenet sekä harjoitellaan käyttämään keskeisiä lauseenjäseniä apuna oman tekstin tuottamisessa.

- Eryteisesti viidennellä ja kuudennella vuosiluokalla opitaan käyttämään persoona- ja aikamuotoja tekstien aikasuhteiden ilmaisussa.
- Opitaan käyttämään omassa teksteissä oikeinkirjoituksen perusasioita, kuten isot ja pienet alkukirjaimet, virkkeen loppumerkit, yhdyssanat, vuorosanaviiva ja pilkku luettelossa sekä pää- ja sivulauseen välissä.
- Harjoitellaan tekstin tuottamisen vaiheita yksin ja muiden kanssa.
- Tarkastellaan ja arvioidaan omia tekstejä sekä harjoitellaan palautteen antamista ja vastaanottamista.
- Harjoitellaan opiskelussa tarvittavien tekstien tuottamisen taitoja, kuten muistiinpanojen tekemistä ja tiivistämistä.
- Harjoitellaan lähteiden käyttöä ja merkintää sekä tiedostetaan, miten verkossa tulee toimia eettisesti yksityisyyttä kunnioittaen ja tekijänoikeuksia noudattaen.

Kielen, kirjallisuuden ja kulttuurin ymmärtäminen

- Tutkitaan kielen vaihtelua tilanteen ja aiheen mukaan ja pohditaan sanojen, ilmaisutapojen ja monimuotoisten tekstien merkityksiä.
- Tutustutaan oppilaan omaan ja muihin kulttuureihin ja kieliin ja vertaillaan suomea muiden, oppilaille tutujen kielten piirteisiin.
- Tutustutaan oppilaille läheisiin kansanperinteen lajeihin ja niiden jatkajiin nykykulttuurissa.
- Hyödynnetään lapsille ja nuorille suunnattua media- ja kulttuuritarjontaa, esimerkiksi kirjastoa, elokuvia, teatteria ja museoita.

- Tarkastellaan mediakulttuurin ilmiöitä ja ikäkaudelle tarkoitettuja sisältöjä ja keskustellaan median roolista oppilaan arjessa.
- Suunnitellaan ja toteutetaan omia esityksiä.
- Kannustetaan ja tutustutaan kirjaston aktiiviseen ja monipuoliseen käyttöön, etsitään itseä kiinnostavaa luettavaa ja tuetaan omaehtoista lukemisen ja kirjoittamisen harrastamista.
- Luetaan sovittu määrä ikäkaudelle soveltuvaa koti- ja ulkomaista kirjallisuutta nykykirjallisuudesta klassikoihin.
- Pohditaan kirjallisuuden herättämiä kysymyksiä.

OPPILAAN OPPIMISEN ARVIOINTI SUOMEN KIELI JA KIRJALLISUUS - OPPIAINEESSA

- on monipuolista, konkreettista ja oppimisen taitoja kehittävää
- perustuu monipuoliseen dokumentointiin oppilaan kehittymisestä ja kohdistuu tasapuolisesti kaikkiin neljään tavoitealueeseen eli vuorovaikutustaitoihin, tekstien tulkitsemisen taitoihin, tekstien tuottamisen taitoihin ja kielen, kirjallisuuden ja kulttuurin ymmärtämisen taitoihin
- ohjaa oppilasta arvioimaan omaa ja muiden työskentelyä, ilmaisua ja tuotoksia
- antaa oppilaalle välineitä kehittää omia taitojaan, tietojään ja työskentelyprosessejaan.

KRITEERIT HYVÄLLE OSAAMISELLE (ARVOSANALLE 8) 6. VUOSILUOKAN PÄÄTTEEKSI

Vuorovaikutustilanteissa toimiminen

- Oppilas esittää ajatuksiaan ja ilmaisee mielipiteensä itselleen tutuissa viestintäympäristöissä.
- Oppilas hyödyntää äänenkäytön, viestien kohdentamisen ja kontaktin ottamisen taitoja erilaisissa vuorovaikutustilanteissa, osaa muunnella viestintätapaansa tilanteen mukaan ja pyrkii ottamaan muiden näkökulmat huomioon.
- Oppilas osaa käyttää kokonaisilmaisun keinoja omien ideoidensa ja ajatustensa ilmaisemiseen ryhmässä, osaa pitää lyhyen valmistellun puheenvuoron tai esityksen sekä osallistuu draamatoimintaan.
- Oppilas ottaa vastaan palautetta omasta toiminnastaan ja antaa palautetta muille.

Tekstien tulkitseminen

- Oppilas lukee sujuvasti monimuotoisia tekstejä ja käyttää tekstinymmärtämisen perusstrategioita sekä osaa tarkkailla ja arvioida omaa lukemistaan.
- Oppilas tunnistaa joitakin kertovien, kuvaavien, ohjaavien ja yksinkertaisten kantaaottavien tekstien kielellisiä ja tekstuaalisia piirteitä. Oppilas osaa käyttää tekstien tulkintataitoja oman ajattelunsa sekä sana- ja käsitevarantonsa kehittämiseen.
- Oppilas käyttää tiedonhankinnassaan mediaa ja eri tekstiympäristöjä sekä tilanteeseen sopivia strategioita ja osaa jossain määrin arvioida tietolähteiden luotettavuutta.
- Oppilas tuntee jonkin verran lapsille ja nuorille suunnattua kirjallisuutta, media- ja muita tekstejä ja osaa jakaa kokemuksiaan, myös monimediasisessa ympäristössä.

Tekstien tuottaminen

- Oppilas ilmaisee kokemuksiaan ja ajatuksiaan monimuotoisten tekstien avulla.
- Oppilas osaa ohjatusti käyttää kertomiselle, kuvaamiselle ja yksinkertaiselle kantaaottavalle tekstille tyypillistä kieltä.
- Oppilas osaa otsikoida tekstinsä, jakaa sen kappaleisiin ja kiinnittää huomiota sananvalintoihin.
- Oppilas kirjoittaa sujuvasti ja selkeästi käsin ja on omaksunut tarvittavia näppäintaitoja.

- Oppilas tuntee kirjoitetun kielen perusrakenteita ja oikeinkirjoituksen perusasioita ja käyttää niitä oman tekstinsä tuottamisessa.
- Oppilas tuntee ja osaa kuvailla tekstientuottamisen perusvaiheita, osaa arvioida omia tekstejään ja tuottaa tekstejä vaiheittain yksin ja muiden kanssa sekä antaa ja vastaanottaa palautetta.
- Oppilas osaa merkitä lähteet tekstin loppuun, ymmärtää, ettei saa esittää lainaamaansa tekstiä omanaan ja tietää verkossa toimimisen eettiset periaatteet.

Kielen, kirjallisuuden ja kulttuurin ymmärtäminen

- Oppilas tekee havaintoja ja osaa kuvailla tekstien kielellisiä piirteitä ja käyttää oppimiaan käsitteitä puhuessaan ja kirjoittaessaan niistä.
- Oppilas lukee sovitut lapsille ja nuorille suunnatut kirjat, keskustelee ja jakaa kokemuksiaan lukemistaan kirjoista.
- Oppilas osaa kuvailla havaitsemiaan yhtäläisyyksiä ja eroja eri kielten ja kulttuurien välillä.
- Oppilas osaa kertoa itseään kiinnostavasta media- ja kulttuuritarjonnasta.
- Oppilas osallistuu omien esitysten suunnitteluun ja esittämiseen.

Suomen kieli ja kirjallisuus 3-6 OPS 2014
OPS 2014: 162–166

SUOMI TOISENA KIELENÄ JA KIRJALLISUUS VUOSILUOKILLA 3–6

- Oppilas voi opiskella suomi toisena kielenä ja kirjallisuus -oppimäärää, jos hänen äidinkieltensä ei ole suomi, ruotsi tai saame tai hänellä on muutoin monikielinen tausta.
- Oppilaan tarpeen suomi toisena kielenä -oppimäärään määrittävät oppilasta opettavat opettajat yhdessä.
- Oppilaan huoltaja päättää oppimääriä koskevista valinnoista.
- Oppimäärä valitaan oppilaan ikäkauden ja edellytysten mukaisesti, jotta oppilas saa hänelle parhaiten soveltuvan oppimäärän mukaista opetusta.
- Oppilas voi siirtyä opiskelemaan suomen kieli ja kirjallisuus -oppimäärän mukaan, jos hänellä on riittävät edellytykset sen tavoitteiden mukaiseen opiskeluun.
- Opetusjärjestelyiden lähtökohtana ovat oppilaan oppimistarpeet ja kielenoppimisen vaihe.

OPPIMÄÄRÄN ERITYINEN TEHTÄVÄ

- tukea kasvua kieliyhteisön täysivaltaiseksi jäseneksi
- auttaa rakentamaan kielellistä ja kulttuurista identiteettiä
- tukea kotoutumista suomalaiseen yhteiskuntaan
- tukea oppilaan monikielisyyden kehittymistä.

Oppiaineen tehtävä, oppimisympäristöihin ja työtapoihin liittyvät tavoitteet sekä ohjaus, eriyttäminen ja tuki ovat muilta osin samat kuin äidinkieli ja kirjallisuus -oppiaineessa yleisesti.

Suomi toisena kielenä ja kirjallisuus -oppiaineessa tehdään yhteistyötä Mäntyharjun kirjaston kanssa. Kirjasto tarjoaa kirjallisuuden ja mediataitojen opiskelun tueksi Kirjastopolku-kokonaisuuden, joka syventää kunkin luokka-asteen sisältöjä. LIITE 2

Kielikasvatuksen yleiset tavoitteet ks. luku 14.3.

SUOMI TOISENA KIELENÄ JA KIRJALLISUUS -OPPIAINEEN OPETUKSEN TAVOITTEET VUOSILUOKILLA 3–6

Vuosiluokilla 3–6 oppiaineen erityinen tehtävä on tukea suomen kielen kehittymistä sekä luku- ja kirjoitustaidon ja vuorovaikutustaitojen sujuvoitumista ja monipuolistumista.

Valtakunnallisissa opetussuunnitelman perusteissa on määritelty tavoitteet suomi toisena kielenä ja kirjallisuus -oppiaineen opetukselle vuosiluokilla 3–6. Mäntyharjussa opetuksen tavoitteet säilyvät samoina vuosiluokilla 3–6, mutta niitä painotetaan eri vuosiluokilla eri tavoin. Oppiaineen opettaja suunnittelee opetusta yhteistyössä luokanopettajan kanssa, jotta opiskelu tukee mahdollisimman paljon oppilaan muuta opiskelua.

Vuorovaikutustilanteissa toimiminen

Opetuksen tavoitteena on

- ohjata oppilasta vahvistamaan ilmaisuvarantoaan ja taitoaan ilmaista mielipiteensä ja toimia rakentavasti koulun ja muun arjen vuorovaikutustilanteissa
- innostaa oppilasta vahvistamaan kasvokkaisen vuorovaikutuksen, opetuspuheen ja kuultujen tekstien kuuntelu- ja ymmärtämistaitojaan
- ohjata oppilasta ilmaisemaan itseään monipuolisesti sanallisia ja ei-sanallisia ilmaisukeinoja käyttäen sekä käyttämään luovuuttaan ja ottamaan huomioon myös muut osallistujat.

Tekstien tulkitseminen

Opetuksen tavoitteena on

- ohjata oppilasta sujuvoittamaan lukutaitoaan ja käyttämään tietoaan tekstilajeista tekstien erittelemisessä ja tiedon luotettavuuden arvioinnissa itsenäisesti ja ryhmässä
- kannustaa oppilasta kehittämään taitoaan tulkita puhuttuja ja kirjoitettuja tekstejä erilaisissa tilanteissa tarkoituksenmukaisia luku- ja ymmärtämisstrategioita käyttäen
- ohjata oppilasta päättelevään tekstien tulkintaan sekä laajentamaan sana- ja käsitevarantoaan.

Tekstien tuottaminen

Opetuksen tavoitteena on

- innostaa oppilasta edistämään käsikirjoittamisen ja näppäintaitojen sujuvoitumista ja tuottamaan arjessa ja koulussa tarvittavia monimuotoisia tekstejä yksin ja ryhmässä
- auttaa oppilasta syventämään taitoaan suunnitella ja tuottaa tekstejä itsenäisesti ja ryhmässä sekä käyttämään monipuolisesti niissä tarvittavaa sanastoa ja kieliopillisia rakenteita
- ohjata oppilasta tarkastelemaan ja arvioimaan omia tekstejään sekä kehittämään taitoa antaa ja vastaanottaa palautetta.

Kielen, kirjallisuuden ja kulttuurin ymmärtäminen

Opetuksen tavoitteena on

- ohjata oppilasta vahvistamaan kielitietoisuuttaan ja havainnoimaan kielenkäytön tilanteista vaihtelua, eri kielten piirteitä ja puhutun ja kirjoitetun suomen säännönmukaisuuksia
- innostaa oppilasta tutustumaan monipuolisesti kirjallisuuteen ja kulttuuriin ja kannustaa lukemaan lapsille ja nuorille suunnattua kirjallisuutta sekä rohkaista lukuelämysten jakamiseen ja kirjaston aktiiviseen käyttöön
- ohjata oppilasta havainnoimaan koulun ja muun ympäristön kulttuurista monimuotoisuutta sekä tukea oppilaan monikielistä ja -kulttuurista identiteettiä ja rohkaista hyödyntämään ja kehittämään omaa kielirepertuaaria.

Kielen käyttö kaiken oppimisen tukena

Opetuksen tavoitteena on

- innostaa oppilasta vahvistamaan myönteistä käsitystä itsestään kielenkäyttäjänä ja

- kielenoppijana sekä asettamaan oppimistavoitteita
- ohjata oppilasta havaitsemaan, miten kieltä käytetään eri oppiaineissa
 - kannustaa oppilasta kehittämään tietojaan ja kielellisiä keinojaan itseohjautuvaan työskentelyyn, tiedonhakuun ja tiedon jäsentämiseen itsenäisesti ja ryhmässä.

SISÄLLÖT VUOSILUOKILLA 3–6

Sisältöjen jako vuosiluokille on suuntaa antava. Opettaja voi suunnitella opetuksen sisältöjärjestyksen oppilas- tai ryhmäkohtaisesti siten, että se tukee mahdollisimman paljon muuta opiskelua. Kaikki sisältöalueet tulee kuitenkin käydä läpi 6. luokan loppuun mennessä.

Joidenkin sisältöjen kohdalle on kirjattu, että niitä opiskellaan erityisesti jollakin tietyllä vuosiluokalla. Painotus on tehty siksi, että samankaltaisia sisältöjä opiskellaan samalla vuosiluokalla myös suomen kieli ja kirjallisuus -oppimäärässä. Painotuksella halutaan tuoda esille yhteistyön mahdollisuuksia.

Vuorovaikutustilanteissa toimiminen

- Harjoitellaan kertomista, mielipiteen ilmaisua ja kuvailua yhteisöllisesti erilaisten aihepiirien ja tekstien pohjalta.
- Tutkitaan ja käytetään kieltä osana toimintaa: tilannesidonnaiset fraasit ja ilmaukset, ajan ilmaiseminen kerronnassa, modaalisuus ja vertaaminen kuvailussa.

Viidennellä ja kuudennella luokalla epäsuora esitys ja toisen puheeseen viittaaminen.

- Harjoitellaan ääntämistä, kuuntelutaitoja ja kuullusta oppimisen taitoja.

Sekä erityisesti viidennellä ja kuudennella luokalla:

- Ohjataan kokonaisilmaisuun ja hyödynnetään draamatyöskentelyä.
- Osallistutaan oman luokan sekä kouluyhteisön vuorovaikutus- ja kulttuuritoimintaan, niiden suunnitteluun ja niiden toteuttamiseen.

Tekstien tulkitseminen

- Harjoitellaan kaunokirjallisuuden ja erilaisten tieto- ja mediatekstien sujuvaa lukemista sekä käyttämään tilanteeseen ja tavoitteeseen sopivia lukustrategioita, joita ovat esimerkiksi ennakointi, aiemman tiedon aktivointi, yhteyksien luominen omaan elämään, selventäminen, tiivistäminen ja yhteenvedon tekeminen, alleviivaus, uudelleen muotoilu, kysymysten ja päätelmien tekeminen, tekstikriittisyys, ajatus- ja käsitekartat sekä olennaisen tiedon poimiminen tekstistä.
- Edistetään tekstilajien piirteiden sekä kirjallisuuden peruskäsitteiden tuntemusta.
- Opitaan tunnistamaan kertovien, kuvaavien, ohjaavien ja yksinkertaisten kantaa ottavien tekstien kielellisiä ja tekstuaalisia piirteitä.
- Harjoitellaan mielipiteen ja arvottavien ilmausten erottamista teksteissä sekä selvittämään tiedon lähteet ja arvioimaan tiedon luotettavuutta.
- Harjoitellaan hahmottamaan virkkeen osien suhteita (lause, lausekkeen pääsanana ja määrittteen suhde, lauseenvastike) tekstin ymmärtämisen tukena.
- Luokitellaan sanoja merkityksen ja muodon perusteella (sanaluokat).

Kolmannella luokalla tutustutaan sanaluokista substantiiveihin, adjektiiveihin ja verbeihin.

Neljännellä luokalla harjoitellaan nomineja ja verbejä sekä tutustutaan taipumattomiin sanoihin.

Viidennellä ja kuudennella luokalla syvennetään sanojen luokittelua ja opetellaan verbien taipumista persoona- ja aikamuodoissa ja tutustutaan muihin persoonan ja ajan ilmaisemisen tapoihin, pohditaan, millaisia merkityksiä eri sijamuodot sisältävät sekä tutkitaan taipumattomien sanojen tehtäviä.

- Harjoitellaan selittämään, vertailemaan ja pohtimaan sanojen, niiden synonyymien, kielikuvien, sanontojen ja käsitteiden merkityksiä ja niiden hierarkioita.

- Laajennetaan sana- ja käsitevarantoa.

Tekstien tuottaminen

- Harjoitellaan sujuvaa kirjoittamista, tekstien tuottamisen ja käsittelyn perustoimintoja ja yleiskielen normeja itsenäisesti ja ryhmässä.
- Tuotetaan ikäkaudelle sopivia kertovia, kuvaavia, ohjaavia ja yksinkertaisia kantaa ottavia tekstilajeja ja niissä käytettävää sanastoa ja fraseologiaa sekä kieliopillisia rakenteita.

Erityisesti viidennellä ja kuudennella luokalla tutustutaan lauseenjäsennykseen, opetellaan lauseen pääjäsenet, harjoitellaan käyttämään keskeisiä lauseenjäseniä apuna oman tekstin tuottamisessa sekä harjoitellaan käyttämään persoona- ja aikamuotoja omissa teksteissä.

- Tutustutaan kirjoittamisprosessin vaiheisiin ja muokataan tekstejä palautteen perusteella.

Kielen, kirjallisuuden ja kulttuurin ymmärtäminen

- Tutkitaan tilanteen ja aiheen mukaista kielen vaihtelua havainnoimalla koulun ja oppilaiden vapaa-ajan vuorovaikutustilanteita sekä moninaisia kuultuja ja luettuja tekstejä.
- Pohditaan sanojen, ilmausten ja tekstien ilmentämiä merkityksiä ja tapoja luokitella niitä.
- Tutustutaan puhutun ja kirjoitetun suomen piirteisiin.
- Opitaan päättämään keskeisiä säännönmukaisuuksia ja tapoja luoda merkityksiä.

Erityisesti kolmannella ja neljännellä luokalla sanaluokat, lausetyypit ja sanojen yhdistäminen ja johtaminen.

Erityisesti viidennellä ja kuudennella luokalla nominien ja verbien taivutus.

- Tutustutaan lapsille ja nuorille suunnattuun kauno- ja tietokirjallisuuteen, elokuvaan ja mediateksteihin sekä kirjastoon niitä tarjoavana resurssina.
- Perehdytään lasten ja nuorten maailmaan liittyviin kansanperinteen lajeihin ja nykyperinteeseen.

Kielen käyttö kaiken oppimisen tukena

- Opitaan jäsentämään lukemisen, kirjoittamisen, kuuntelun ja puhumisen prosesseja pienempiin osiin ja harjoitellaan näitä osaitaitoja sekä erilaisia kirjoitus- ja kuuntelutekniikoita.
- Harjoitellaan eri oppiaineiden tärkeiden käsitteiden ja ilmausten tunnistamista ja niiden omaan käyttöön ottamista.
- Erityisesti viidennellä ja kuudennella luokalla hyödynnetään tieto- ja viestintäteknologiaa eri tiedonalojen tiedonhankinnassa, oppimisessa ja oman oppimisen arvioinnissa suhteessa tavoitteisiin.
- Oppilasta ohjataan toimimaan eettisesti tekijänoikeuksia ja yksityisyyttä kunnioittaen.
- Vahvistetaan oppilaan taitoa käyttää omaa äidinkieltään ja muita osaamiaan kieliä kaiken oppimisen tukena.

OPPILAAN OPPIMISEN ARVIOINTI SUOMI TOISENA KIELENÄ JA KIRJALLISUUS -OPPIAINEESSA

- on monipuolista, konkreettista ja oppimisen taitoja kehittävää
- perustuu monipuoliseen dokumentointiin oppilaan kehittymisestä ja kohdistuu tasapuolisesti kaikkiin neljään tavoitealueeseen eli vuorovaikutustaitoihin, tekstien tulkitsemisen taitoihin, tekstien tuottamisen taitoihin ja kielen, kirjallisuuden ja kulttuurin ymmärtämisen taitoihin
- ohjaa oppilasta arvioimaan omaa ja muiden työskentelyä, ilmaisua ja tuotoksia
- antaa oppilaalle välineitä kehittää omia taitojaan, tietojään ja työskentelyprosessejaan.

KRITEERIT HYVÄLLE OSAAMISELLE (ARVOSANALLE 8) 6. VUOSILUOKAN PÄÄTTEEKSI

Vuorovaikutustilanteissa toimiminen

- Oppilas osallistuu erilaisiin vuorovaikutustilanteisiin käyttäen ilmaisuvarantoaan sekä keskustelee ja työskentelee erilaisten aihepiirien ja tekstien pohjalta.
- Oppilas ymmärtää opetuspuhetta ja muuta kuulemaansa, kun tilanne tai aihe on ennestään tuttu tai ymmärtämistä tuetaan. Oppilas osaa toimia kasvokkaisissa vuorovaikutustilanteissa.
- Oppilas ilmaisee itseään erilaisia ilmaisun keinoja käyttäen ja osaa ottaa huomioon puhekumppaninsa.

Tekstien tulkitseminen

- Oppilas lukee sujuvasti monimuotoisia tekstejä. Oppilas tunnistaa kertomuksen, tietotekstin ja arvioivan tekstin ja harjoittelee käyttämään tietoa tekstilajipiirteistä tekstien tulkinnassa ja arvioinnissa.
- Oppilas osallistuu erilaisiin kielenkäyttötilanteisiin ja osaa tulkita puhuttuja ja kirjoitettuja tekstejä.
- Oppilas hallitsee kohtuullisen sana- ja käsitevarannon sekä tunnistaa tekstistä merkityksiä, jotka vaativat päättelyä.

Tekstien tuottaminen

- Oppilas osaa ohjatusti käyttää kertomiselle, kuvaamiselle ja yksinkertaiselle kanta-aottavalle tekstille tyypillistä kieltä. Oppilas osaa kirjoittaa suomea käsin ja hän on omaksunut tarvittavia näppäintaitoja.
- Oppilas tuottaa kokonaisia tekstejä ja osoittaa niissä oikeinkirjoituksen tuntemusta. Oppilas osaa otsikoida tekstinsä, jakaa sen kappaleisiin ja kiinnittää huomiota sananvalintoihin.
- Oppilas osaa arvioida tuottamiaan tekstejä, tunnistaa omia vahvuuksiaan ja kehittämiskohteitaan tekstin tuottajana sekä osaa antaa ja vastaanottaa palautetta.

Kielen, kirjallisuuden ja kulttuurin ymmärtäminen

- Oppilas tunnistaa kielen rakenteen säännönmukaisuuksia ja kykenee kuvaamaan tavallisimpia peruskäsitteitä käyttäen, miten kielenkäyttö vaihtelee eri tilanteissa.

Oppilas osaa antaa esimerkkejä ympäristönsä kielistä ja murteista.

- Oppilas lukee lasten- ja nuortenkirjallisuutta ja pystyy kertomaan ajatuksiaan lukemastaan ja muusta lasten- ja nuortenkulttuurista.
- Oppilas osaa kuvailla omaa ja elinympäristönsä monikielisyttä sekä kulttuurista monimuotoisuutta.

Kielen käyttö kaiken oppimisen tukena

- Oppilas osaa ohjatusti asettaa itselleen oppimistavoitteita.
- Oppilas lukee tuetusti eri oppiaineiden tekstejä tai niiden osia ja osaa kuvailla, millaisista osista teksti rakentuvat.
- Oppilas osaa tuottaa sovitusta aihepiiristä hankkimansa tiedon pohjalta jäsennellyn suullisen tai kirjallisen tekstin itsenäisesti tai ryhmässä. Oppilas osaa ohjatusti valita tilanteeseen ja aiheeseen sopivan tavan hankkia tietoa.

Suomi toisena kielenä ja kirjallisuus 3-6 OPS 2014

OPS 2014: 185–189

14.4.2 TOINEN KOTIMAINEN KIELI

Kielikasvatuksen yleiset tavoitteet ks. luku 14.3.

RUOTSIN KIELI, B1-OPPIMÄÄRÄ VUOSILUOKILLA 3–6

Ruotsin kielen B1-oppimäärän opiskelu aloitetaan Mäntyharjussa vuosiluokalla 6.

OPPIAINEEN TEHTÄVÄ

- antaa aineksia monikielisen ja -kulttuurisen identiteetin muodostumiselle ja arvostamiselle
- edistää ajattelutaitojen sekä vuorovaikutus- ja tiedonhankintataitojen kehittymistä oppilaiden osaamilla kielillä
- herättää kiinnostus kouluyhteisön ja ympäröivän maailman kielelliseen ja kulttuuriseen moninaisuuteen ja rohkaista viestimään autenttisissa kieliympäristöissä
- ohjata arvostamaan eri kieliä, niiden puhujia ja erilaisia kulttuureja
- rohkaista kielivalintatiedotuksella oppilaita tekemään aidosti itseään kiinnostavia kielivalintoja sukupuolesta riippumatta
- valmistaa oppilaita suunnitelmalliseen ja luovaan työskentelyyn erilaisissa kokoonpanoissa
- luoda mahdollisuuksia verkostoitumiseen ja yhteydenpitoon ihmisten kanssa myös eri puolilla Pohjoismaita
- vahvistaa oppilaiden luottamusta omiin kykyihinsä oppia kieliä ja käyttää niitä rohkeasti
- kehittää monilukutaitoa ja käsitellä erilaisia tekstejä oppilaiden kiinnostuksen mukaan
- luoda siltoja eri kielten välille sekä oppilaiden vapaa-ajan kielenkäyttöön.

OPPIMISYMPÄRISTÖIHIN JA TYÖTAPOIHIN LIITTYVÄT TAVOITTEET

- tehdä kielenkäytöstä mahdollisimman asianmukaista, luonnollista ja oppilaille merkityksellistä vaihtelevissa oppimisympäristöissä eri oppimisvälineitä ja työtapoja käyttäen
- tarjota mahdollisuus käyttää kasvavaa kielitaitoa vuorovaikutuksessa muiden kanssa esim. pelillisyyden, musiikin tai draaman keinoin
- ohjata oppilaita aktiiviseen toimijuuteen ja itsenäiseen vastuunottoon omasta oppimisestaan
- tarjota oppilaille mahdollisuus harjoitella kansainvälistä yhteydenpitoa.

OHJAUKSEN, ERIYTTÄMISEN JA TUEN TEHTÄVÄT

- ohjata oppilasta käyttämään kielitaitoaan rohkeasti, myös koulun ulkopuolella
- kannustaa oppilasta opiskelemaan myös muita koulun tarjoamia kieliä
- tarjota tukea oppilaille, joilla on kieliin liittyviä oppimisvaikeuksia
- tarjota haasteita nopeammin edistyville oppilaille sekä kieltä jo entuudestaan osaaville.

RUOTSIN KIELEN B1-OPPIMÄÄRÄN OPETUKSEN TAVOITTEET VUOSILUOKALLA 6

Valtakunnallisissa opetussuunnitelman perusteissa on määritelty tavoitteet toisen kotimaisen kielen B1-oppimäärän opetukselle vuosiluokilla 3–6. Oppimista arvioidaan suhteessa siihen, miten oppilas on saavuttanut sisältöalueita opiskelemalla oppiaineelle asetetut tavoitteet. Arvioinnin avuksi on määritelty kriteerit hyvälle osaamiselle 6. luokan päättyessä (arvosanalle 8).

Kasvu kulttuuriseen moninaisuuteen ja kielitietoisuuteen

Opetuksen tavoitteena on

- auttaa oppilasta jäsentämään käsitystään kaikkien osaamiensa kielten keskinäisestä suhteesta
- tutustuttaa oppilas suomen ja ruotsin asemaan kansalliskielinä sekä ruotsin kielen vaikutukseen suomen kieleen.

Kieltenopiskelutaidot

Opetuksen tavoitteena on

- ohjata oppilasta harjaanuttamaan viestinnällisiä taitojaan sallivassa opiskeluilmapiiirissä ja myös tieto- ja viestintäteknologiaa käyttäen sekä ottamaan vastuuta opiskelustaan ja arvioimaan osaamistaan
- rohkaista oppilasta näkemään ruotsin taito tärkeänä osana elinikäistä oppimista ja oman kielivarannon karttumista ja rohkaista ruotsinkielisten oppimisympäristöjen löytämiseen ja hyödyntämiseen myös koulun ulkopuolella.

Kehittyvä kielitaito, taito toimia vuorovaikutuksessa

Opetuksen tavoitteena on

- ohjata oppilasta harjoittelemaan erilaisia, erityisesti suullisia viestintätilanteita
- rohkaista oppilasta käyttämään viestinsä perille saamiseksi monenlaisia, myös ei-kielellisiä keinoja ja pyytämään tarvittaessa toistoa ja hidastusta
- ohjata oppilasta harjoittelemaan erilaisia kohteliaisuuden ilmauksia.

Kehittyvä kielitaito, taito tulkita tekstejä

Opetuksen tavoitteena on

- rohkaista oppilasta ottamaan selvää tilanneyhteyden avulla helposti ennakoitavasta ja ikätasolleen sopivasta puheesta tai kirjoitetusta tekstistä.

Kehittyvä kielitaito, taito tuottaa tekstejä

Opetuksen tavoitteena on

- tarjota oppilaalle runsaasti tilaisuuksia harjoitella ikätasolleen sopivaa hyvin pienimuotoista puhumista ja kirjoittamista.

SISÄLLÖT 6. LUOKALLA

Aihepiirit

- tutustuminen Pohjoismaihin sekä pohjoismaisiin kieliin ja kulttuuriin
- tutustuminen ruotsin kielen asemaan Suomessa
- itsensä esitteleminen, tervehtiminen ja kohteliaat ilmaukset
- numerot, kellonajat, viikonpäivät, värit
- perhe, koti, kaverit, vapaa-aika, koulu
- tutustuminen ääntämiseen sekä foneettisen tarkekirjoituksen merkkeihin

Rakenteet

- persoonapronominit (subjektimuodot)
- päälauseen sanajärjestys (väite- ja kysymyslause sekä kielteinen lause)
- yleisimmät prepositiot
- verbin preesens
- substantiivien taivutusta
- adjektiivin taivutus

OPPILAAN OPPIMISEN ARVIOINTI RUOTSIN KIELESSÄ

- on säännöllistä, monipuolista, ohjaavaa ja kannustavaa sekä antaa oppilaalle mahdollisuuden painottaa itselleen luontevia ilmaisumuotoja
- monipuolisena tukee niiden oppilaiden mahdollisuuksia osoittaa osaamistaan, joilla on

kieleen liittyviä oppimisvaikeuksia tai joilla on muulla tavoin kielellisesti erilaiset lähtökohdat

- tukee oppimista ja auttaa kehittämään kielellisiä valmiuksia ottaen huomioon kaikki kielitaidon osa-alueet
- kohdistuu tasapuolisesti kaikkiin opetussuunnitelmassa mainittuihin viiteen opetuksen tavoitealueeseen (voivat kompensoida toisiaan)
- toteutetaan myös itse- ja vertaisarvioinnin keinoin
- toteutetaan 6. vuosiluokan lukuvuositodistusta varten ruotsin kielen B1-oppimäärän valtakunnallisia arviointikriteerejä apuna käyttäen.

ARVIOINNIN KRITERIT HYVÄLLE OSAAMISELLE (ARVOSANALLE 8) 6. VUOSILUOKAN PÄÄTTYESSÄ

Kasvu kulttuuriseen moninaisuuteen ja kielitietoisuuteen

- Oppilas osaa kuvata, mihin kielikuntiin hänen osaamansa ja opiskelemansa kielet kuuluvat.
- Oppilas osaa nimetä syitä, joiden vuoksi Suomessa käytetään ruotsia ja mainita ruotsista suomeen lainautuneita sanoja.

Kielenopiskelutaidot

- Oppilas harjaannuttaa ruotsin taitoaan ryhmässä myös tieto- ja viestintäteknologiaa käyttäen, huolehtii kotitehtävistään sekä osallistuu ryhmän työskentelyyn myönteisellä tavalla. Oppilas osaa arvioida ruotsin taitonsa kehittymistä suhteellisen realistisesti.
- Oppilas osaa mainita joitakin ruotsin kielen käyttöalueita ja -mahdollisuuksia.

Kehittyvä kielitaito, taito toimia vuorovaikutuksessa

- Oppilas selviytyy satunnaisesti yleisimmin toistuvista, rutiininomaisista viestintätilanteista tukeutuen vielä enimmäkseen viestintäkumppaniin.
- Oppilas tukeutuu viestinnässään kaikkein keskeisimpiin sanoihin ja ilmauksiin. Oppilas tarvitsee paljon apukeinoja ja osaa pyytää toistamista tai hidastamista.
- Oppilas osaa käyttää muutamia kaikkein yleisimpiä kielelle ominaisia kohteliaisuuden ilmauksia rutiininomaisissa sosiaalisissa kontakteissa.

Kehittyvä kielitaito, taito tulkita tekstejä

- Oppilas ymmärtää harjoiteltua, tuttua sanastoa ja ilmaisuja sisältävää muutaman sanan mittaista kirjoitettua tekstiä ja hidasta puhetta. Oppilas tunnistaa tekstistä yksittäisiä tietoja.

Kehittyvä kielitaito, taito tuottaa tekstejä

- Oppilas osaa ilmaista itseään puheessa hyvin suppeasti käyttäen harjoiteltuja sanoja ja opeteltuja vakioilmauksia. Oppilas ääntää joitakin harjoiteltuja ilmauksia ymmärrettävästi. Oppilas osaa kirjoittaa joitakin erillisiä sanoja ja sanontoja.

Ruotsi 3-6, B1 oppimäärä OPS 2014

OPS 2014: 205–207

14.4.3 VIERAAT KIELET VUOSILUOKILLA 3–6

Kielikasvatuksen yleiset tavoitteet ks. luku 14.3.

ENGLANTI, A-OPPIMÄÄRÄ

Valtakunnallisissa opetussuunnitelman perusteissa on määritelty tavoitteet englannin kielen opetukselle. Perustaitoja syvennetään ja sovelletaan vuosiluokittain uusien asioiden opiskelun lisäksi.

OPPIAINEEN TEHTÄVÄ

- antaa aineksia monikielisen ja -kulttuurisen identiteetin muodostumiselle ja eri kielten ja niiden puhujien arvostamiselle
- kehittää vuorovaikutus- ja tiedonhankintataitoja
- käsitellä opetuksessa monipuolisesti erilaisia aiheita sekä käyttää vaihtelevia ja toiminnallisia työtapoja
- valmistaa oppilaita suunnitelmalliseen ja luovaan työskentelyyn erilaisissa kokoonpanoissa
- luoda mahdollisuuksia verkostoitumiseen ja yhteydenpitoon ihmisten kanssa myös eri puolilla maailmaa
- vahvistaa oppilaiden luottamusta omiin kykyihinsä oppia kieliä ja käyttää niitä rohkeasti, myös autenttisissa ympäristöissä
- luoda siltoja eri kielten välille sekä oppilaiden vapaa-ajan kielenkäyttöön.

OPPIMISYMPÄRISTÖIHIN JA TYÖTAPOIHIN LIITTYVÄT TAVOITTEET

- Kielenkäytön on tarkoitus olla mahdollisimman asianmukaista, luonnollista ja oppilaille merkityksellistä vaihtelevissa oppimisympäristöissä eri oppimisvälineitä ja työtapoja käyttäen.
- Oppilaat saavat mahdollisuuden kokeilla kasvavaa kielitaitoaan ja käsitellä myös asenteita esimerkiksi leikin, laulun, pelillisyyden tai draaman avulla.
- Oppilaita ohjataan aktiiviseen toimijuuteen ja itsenäiseen vastuun ottoon omasta oppimisestaan.
- Tutustutaan ympäröivän yhteisön monikielisyyteen ja -kulttuurisuuteen.
- Tarjotaan mahdollisuuksia harjoitella kansainvälistä yhteydenpitoa.
- Englantia käytetään aina kun se on mahdollista.

OHJAUKSEN, ERIYTTÄMISEN JA TUEN TEHTÄVÄT

- Rohkaistaan käyttämään kielitaitoa.
- Runsas viestinnällinen harjoittelu tukee oppilaiden kielitaidon kehittymistä.
- Tarjotaan tukea, jos oppilaalla on kieliin liittyviä oppimisvaikeuksia.
- Tarjotaan haasteita myös muita nopeammin edistyville tai englannin kieltä entuudestaan osaaville oppilaille.

ENGLANNIN KIELEN OPETUKSEN TAVOITTEET VUOSILUOKALLA 3

Kasvu kulttuuriseen moninaisuuteen ja kielitietoisuuteen

Opetuksen tavoitteena on

- ohjata oppilasta havaitsemaan lähiympäristön ja maailman kielellinen ja kulttuurinen runsaus sekä englannin asema globaalien viestinnän kielenä.
- motivoida oppilasta arvostamaan omaa kieli- ja kulttuuritaustaansa sekä maailman kielellistä ja kulttuurista moninaisuutta ja kohtaamaan ihmisiä ilman arvottavia ennako-oletuksia
- ohjata oppilasta havaitsemaan kieliä yhdistäviä ja erottavia ilmiöitä sekä tukea oppilaan

kielellisen päättelykyvyn kehittymistä

Kieltenopiskelutaidot

Opetuksen tavoitteena on

- tutustua yhdessä opetuksen tavoitteisiin ja luoda salliva opiskeluilmapiiri, jossa tärkeintä on viestin välittyminen sekä kannustava yhdessä oppiminen
- ohjata oppilasta ottamaan vastuuta omasta kielenopiskelustaan ja suunnittelemaan toimintaa yksin ja yhdessä
- kannustaa harjaannuttamaan kielitaitoaan rohkeasti myös tieto- ja viestintäteknologiaa käyttäen sekä opettelemaan tehokkaita kielenopiskelutapoja, kuten uusien sanojen ja rakenteiden aktiivista käyttöä omissa ilmaisuisissa, muistiinpainamiskeinoja ja tuntemattoman sanan merkityksen päättelystä asiayhteydestä
- harjaannuttaa antamaan ja ottamaan vastaan palautetta.

Kehittyvä kielitaito, taito toimia vuorovaikutuksessa

Opetuksen tavoitteena on

- ohjata oppilasta harjoittelemaan vuorovaikutusta aihepiireiltään monenlaisissa tilanteissa, kuten tervehtiminen, avun pyytäminen tai mielipiteen ilmaiseminen, rohkaisten viestinnän jatkumiseen mahdollisista katkoksista huolimatta
- tukea oppilaan viestinnän kulttuurista sopivuutta tarjoamalla mahdollisuuksia harjoitella monipuolisia sosiaalisia tilanteita

Kehittyvä kielitaito, taito tulkita tekstejä

Opetuksen tavoitteena on

- ohjata oppilasta työskentelemään vaativuudeltaan monentasoisten puhuttujen ja kirjoitettujen tekstien, esim. pienten tarinoiden, näytelmien, parikeskustelujen ja laulujen sanojen, parissa.

Kehittyvä kielitaito, taito tuottaa tekstejä

Opetuksen tavoitteena on

- tarjota oppilaille mahdollisuuksia tuottaa puhetta ja kirjoitusta aihepiirejä laajentaen sekä kiinnittäen huomiota myös keskeisiin rakenteisiin ja ääntämiseen
- tutustuttaa englannin kielen foneettisen tarkekirjoituksen merkkeihin.

SISÄLLÖT JA KESKEISET RAKENTEET 3. LUOKALLA

- Oppilaan lähipiiristä – kodista, koulusta, harrastuksista ja omista kiinnostuksen kohteista kertominen.
- Tervehtiminen, itsensä ja muiden esittely.
- Tutustutaan perusrakenteisiin; verbeihin (esim. BE ja HAVE) ja s-genetiiviin.
- Opitaan adjektiiveja ja substantiiveja, myös monikossa.
- Tutustutaan muutamiin prepositioihin ja yksikön persoonien pronomineihin.

ENGLANNIN KIELEN OPETUKSEN TAVOITTEET VUOSILUOKALLA 4

Kasvu kulttuuriseen moninaisuuteen ja kielitietoisuuteen

Opetuksen tavoitteena on

- ohjata oppilasta havaitsemaan lähiympäristön ja maailman kielellinen ja kulttuurinen runsaus sekä englannin asema globaalissa viestinnän kielenä.
- motivoida oppilasta arvostamaan omaa kieli- ja kulttuuritaustaan sekä maailman kielellistä ja kulttuurista moninaisuutta ja kohtaamaan ihmisiä ilman arvottavia ennako-oletuksia

- ohjata oppilasta havaitsemaan kieliä yhdistäviä ja erottavia ilmiöitä sekä tukea oppilaan kielellisen päättelykyvyn kehittymistä

Kieltenopiskelutaidot

Opetuksen tavoitteena on

- tutustua yhdessä opetuksen tavoitteisiin ja luoda salliva opiskeluilmapiiri, jossa tärkeintä on viestin välittyminen sekä kannustava yhdessä oppiminen
- ohjata oppilasta ottamaan vastuuta omasta kielenopiskelustaan ja suunnittelemaan toimintaa yksin ja yhdessä
- kannustaa harjaannuttamaan kielitaitoaan rohkeasti myös tieto- ja viestintäteknologiaa käyttäen sekä opettelemaan tehokkaita kielenopiskelutapoja, kuten uusien sanojen ja rakenteiden aktiivista käyttöä omissa ilmaisuihinsa, muistiinpainamiskeinoja ja tuntemattoman sanan merkityksen päättelystä asiayhteydestä
- harjaannuttaa antamaan ja ottamaan vastaan palautetta.

Kehittyvä kielitaito, taito toimia vuorovaikutuksessa

Opetuksen tavoitteena on

- ohjata oppilasta harjoittelemaan vuorovaikutusta aihepiireiltään monenlaisissa tilanteissa, kuten tervehtiminen, avun pyytäminen tai mielipiteen ilmaiseminen, rohkaisten viestinnän jatkumiseen mahdollisista katkoksista huolimatta
- tukea oppilaan viestinnän kulttuurista sopivuutta tarjoamalla mahdollisuuksia harjoitella monipuolisia sosiaalisia tilanteita

Kehittyvä kielitaito, taito tulkita tekstejä

Opetuksen tavoitteena on

- ohjata oppilasta työskentelemään vaatimukseltaan monitasoisten puhuttujen ja kirjoitettujen tekstien, esim. pienten tarinoiden, näytelmien, parikeskustelujen ja laulujen sanojen, parissa.

Kehittyvä kielitaito, taito tuottaa tekstejä

Opetuksen tavoitteena on

- tarjota oppilaalle mahdollisuuksia tuottaa puhetta ja kirjoitusta aihepiirejä laajentaen sekä kiinnittäen huomiota myös keskeisiin rakenteisiin ja ääntämiseen
- tutustuttaa englannin kielen foneettisen tarkekirjoituksen merkkeihin.

SISÄLLÖT JA KESKEISET RAKENTEET 4. LUOKALLA

- Laajennetaan itsestä ja lähipiiriin kuuluvista asioista kertomista.
- Säähän ja ympäristöön liittyvää sanastoa sekä ajan ilmauksia.
- Harjoitellaan kysymyksen tekemistä.
- Laajennetaan perusrakenteiden käyttöä yksikön 3. persoonaan ja kestopreesenssiin.
- Tutustutaan persoonapronominien monikko- ja omistusmuotoihin.
- Artikkelit ja substantiivin epäsäännöllisiä monikoita.
- Lisätään prepositioiden määrää.

ENGLANNIN KIELEN OPETUKSEN TAVOITTEET VUOSILUOKALLA 5

Kasvu kulttuuriseen moninaisuuteen ja kielitietoisuuteen

Opetuksen tavoitteena on

- ohjata oppilasta havaitsemaan lähiympäristön ja maailman kielellinen ja kulttuurinen runsaus sekä englannin asema globaalissa viestinnän kielenä.

- motivoida oppilasta arvostamaan omaa kieli- ja kulttuuritaustaansa sekä maailman kielellistä ja kulttuurista moninaisuutta ja kohtaamaan ihmisiä ilman arvottavia ennako-oletuksia
- ohjata oppilasta havaitsemaan kieliä yhdistäviä ja erottavia ilmiöitä sekä tukea oppilaan kielellisen päättelykyvyn kehittymistä
- ohjata oppilasta ymmärtämään, että englanniksi on saatavilla runsaasti aineistoa ja valitsemaan niistä omaa oppimistaan edistävää, sisällöltään ja vaikeustasoltaan sopivaa aineistoa.

Kieltenopiskelutaidot

Opetuksen tavoitteena on

- tutustua yhdessä opetuksen tavoitteisiin ja luoda salliva opiskeluilmapiiri, jossa tärkeintä on viestin välittyminen sekä kannustava yhdessä oppiminen
- ohjata oppilasta ottamaan vastuuta omasta kielenopiskelustaan ja suunnittelemaan toimintaa yksin ja yhdessä
- kannustaa harjaannuttamaan kielitaitoaan rohkeasti myös tieto- ja viestintäteknologiaa käyttäen sekä opettelemaan tehokkaita kielenopiskelutapoja, kuten uusien sanojen ja rakenteiden aktiivista käyttöä omissa ilmaisuihin, muistiinpanamiskeinoja ja tuntemattoman sanan merkityksen päättelystä asiayhteydestä
- harjaannuttaa antamaan ja ottamaan vastaan palautetta.

Kehittyvä kielitaito, taito toimia vuorovaikutuksessa

Opetuksen tavoitteena on

- ohjata oppilasta harjoittelemaan vuorovaikutusta aihepiireiltään monenlaisissa tilanteissa, kuten tervehtiminen, avun pyytäminen tai mielipiteen ilmaiseminen, rohkaisten viestinnän jatkumiseen mahdollisista katkoksista huolimatta
- rohkaista oppilasta pitämään yllä viestintätilannetta käyttäen monenlaisia viestinnän jatkamisen keinoja
- tukea oppilaan viestinnän kulttuurista sopivuutta tarjoamalla mahdollisuuksia harjoitella monipuolisia sosiaalisia tilanteita

Kehittyvä kielitaito, taito tulkita tekstejä

Opetuksen tavoitteena on

- ohjata oppilasta työskentelemään vaativuudeltaan monitasoisten puhuttujen ja kirjoitettujen tekstien, esim. pienten tarinoiden, näytelmien, parikeskustelujen ja laulujen sanojen, parissa.

Kehittyvä kielitaito, taito tuottaa tekstejä

Opetuksen tavoitteena on

- tarjota oppilaille mahdollisuuksia tuottaa puhetta ja kirjoitusta aihepiirejä laajentaen sekä kiinnittäen huomiota myös keskeisiin rakenteisiin ja ääntämiseen
- tutustuttaa englannin kielen foneettisen tarkekirjoituksen merkkeihin.

SISÄLLÖT JA KESKEISET RAKENTEET 5. LUOKALLA

- Vahvistetaan jo opittua ja laajennetaan tutustumista englanninkielisiin maihin ja niiden kulttuuriin.
- Vahvistetaan yleis- ja kestopreesensissä kertomista.
- Tutustutaan imperfektiin.
- Tutustutaan lyhyiden adjektiivien vertailuun.
- Harjoitellaan muodollisen subjektin käyttöä tietyissä rakenteissa.
- Opetellaan persoonapronominien objektimuodot.
- Lisätään prepositioita ja konjunktioita.

- Järjestyslukujen harjoittelua.

ENGLANNIN KIELEN OPETUKSEN TAVOITTEET VUOSILUOKALLA 6

Kasvu kulttuuriseen moninaisuuteen ja kielitietoisuuteen

Opetuksen tavoitteena on

- ohjata oppilasta havaitsemaan lähiympäristön ja maailman kielellinen ja kulttuurinen runsaus sekä englannin asema globaalin viestinnän kielenä.
- motivoida oppilasta arvostamaan omaa kieli- ja kulttuuritaustansa sekä maailman kielellistä ja kulttuurista moninaisuutta ja kohtaamaan ihmisiä ilman arvottavia ennako-oletuksia
- ohjata oppilasta havaitsemaan kieliä yhdistäviä ja erottavia ilmiöitä sekä tukea oppilaan kielellisen päättelykyvyn kehittymistä
- ohjata oppilasta ymmärtämään, että englanniksi on saatavilla runsaasti aineistoa ja valitsemaan niistä omaa oppimistaan edistävää, sisällöltään ja vaikeustasoltaan sopivaa aineistoa.

Kieltenopiskelutaidot

Opetuksen tavoitteena on

- tutustua yhdessä opetuksen tavoitteisiin ja luoda salliva opiskeluilmapiiri, jossa tärkeintä on viestin välittyminen sekä kannustava yhdessä oppiminen
- ohjata oppilasta ottamaan vastuuta omasta kielenopiskelustaan ja suunnittelemaan toimintaa yksin ja yhdessä
- kannustaa harjaannuttamaan kielitaitoaan rohkeasti myös tieto- ja viestintäteknologiaa käyttäen sekä opettelemaan tehokkaita kielenopiskelutapoja, kuten uusien sanojen ja rakenteiden aktiivista käyttöä omissa ilmaisuisissa, muistiinpainamiskeinoja ja tuntemattoman sanan merkityksen päättelemistä asiayhteydestä
- harjaannuttaa antamaan ja ottamaan vastaan palautetta.

Kehittyvä kielitaito, taito toimia vuorovaikutuksessa

Opetuksen tavoitteena on

- ohjata oppilasta harjoittelemaan vuorovaikutusta aihepiireiltään monenlaisissa tilanteissa, kuten tervehtiminen, avun pyytäminen tai mielipiteen ilmaiseminen, rohkaisten viestinnän jatkumiseen mahdollisista katkoksista huolimatta
- rohkaista oppilasta pitämään yllä viestintätilannetta käyttäen monenlaisia viestinnän jatkamisen keinoja
- tukea oppilaan viestinnän kulttuurista sopivuutta tarjoamalla mahdollisuuksia harjoitella monipuolisia sosiaalisia tilanteita

Kehittyvä kielitaito, taito tulkita tekstejä

Opetuksen tavoitteena on

- ohjata oppilasta työskentelemään vaativuudeltaan monentasoisten puhuttujen ja kirjoitettujen tekstien, esim. pienten tarinoiden, näytelmien, parikeskustelujen ja laulujen sanojen, parissa.

Kehittyvä kielitaito, taito tuottaa tekstejä

Opetuksen tavoitteena on

- tarjota oppilaille mahdollisuuksia tuottaa puhetta ja kirjoitusta aihepiirejä laajentaen sekä kiinnittäen huomiota myös keskeisiin rakenteisiin ja ääntämiseen
- tutustuttaa englannin kielen foneettisen tarkekirjoituksen merkkeihin.

SISÄLLÖT JA KESKEISET RAKENTEET 6. LUOKALLA

- Oppilaan omaan elämään liittyvän sanaston hallinnan laajentaminen ja aiemmin opitun vahvistaminen.
- Eri paikoissa ja ammateissa toimiminen sekä ympäristön huomioon ottaminen.
- Vahvistetaan aikamuotojen hallintaa ja keskitytään imperfektin harjoitteluun.
- Indefiniittipronominit
- Verbi/adjektiivi + prepositio
- Infinitiivi
- Adverbit sekä adjektiivien vertailu.

OPPILAAN ARVIOINTI ENGLANNIN KIELESSÄ

- Arviointi on säännöllistä, ohjaavaa ja kannustavaa ja antaa oppilaille mahdollisuuden tiedostaa omat taitonsa, myös itsearviointin ja vertaisarviointin keinoin, kehittää niitä ja painottaa itselleen luontevia ilmaisumuotoja.
- Monipuolinen arviointi antaa myös oppimisvaikeuksista kärsiville sekä erilaisista kielellisistä lähtökohdista tuleville oppilaille mahdollisuuden osoittaa osaamistaan.
- Arviointia antaessaan opettaja arvioi oppilaiden osaamista suhteessa opetussuunnitelmassa asetettuihin tavoitteisiin.
- Arviointi perustuu kielen eri osa-alueisiin.
- Vuosiluokilla 1–3 arviointi on sanallista.
- Vuosiluokilla 4–6 arviointi on numeerinen.

KRITEERIT HYVÄLLE OSAAMISELLE (ARVOSANALLE 8)

6. VUOSILUOKAN PÄÄTTEEKSI

Kasvu kulttuuriseen moninaisuuteen ja kielitietoisuuteen

- Tiedostaa englannin kielen levinneisyyden maailmassa.
- Osaa tehdä havaintoja englannin kielen ja äidinkielen rakenteellisista, sanastollisista tai muista eroista ja yhtäläisyyksistä.

Kielen opiskelutaidot

- Oppilas osaa kuvata opiskelun tavoitteita ja osallistuu ryhmän yhteisten tehtävien tekoon.
- Oppilas asettaa tavoitteita kielen opiskelulle, harjoittelee erilaisia tapoja opiskella kieltä käyttäen myös tieto- ja viestintäteknologiaa, harjaannuttaa ja arvioi taitojaan.

Kehittyvä kielitaito, taito toimia vuorovaikutuksessa

- Oppilas pystyy vaihtamaan ajatuksia tai tietoja tutuissa ja jokapäiväisissä tilanteissa sekä toisinaan ylläpitämään viestintätilannetta.
- Oppilas osallistuu enenevässä määrin viestintään.
- Turvautuu harvemmin ei-kielellisiin ilmaisuihin.
- Joutuu pyytämään toistoa tai selvennystä melko usein.
- Osaa jonkin verran soveltaa viestintäkumppanin ilmaisuja omassa viestinnässään.
- Oppilas selviytyy lyhyistä sosiaalisista tilanteista. Oppilas osaa käyttää yleisimpiä kohteliaita tervehyksiä ja puhuttelumuotoja sekä esittää kohteliaasti esimerkiksi pyyntöjä, kutsuja, ehdotuksia ja anteeksipyyntöjä ja vastata sellaisiin.

Kehittyvä kielitaito, taito tulkita tekstejä

- Oppilas ymmärtää helppoja, tuttua sanastoa ja ilmaisuja sekä selkeää puhetta sisältäviä tekstejä.
- Oppilas ymmärtää lyhyiden, yksinkertaisten, itseään kiinnostavien viestien ydinsisällön ja

tekstin pääajatukset tuttua sanastoa sisältävästä, ennakoitavasta tekstistä.

- Oppilas pystyy hyvin yksinkertaiseen päättelyyn asiayhteyden tukemana.

Kehittyvä kielitaito, taito tuottaa tekstejä

- Oppilas pystyy kertomaan jokapäiväisistä ja konkreettisista sekä itselleen tärkeistä asioista käyttäen yksinkertaisia lauseita ja konkreettista sanastoa.
- Oppilas osaa helposti ennakoitavan perussanaston ja monia keskeisimpiä rakenteita.
- Oppilas osaa soveltaa joitakin ääntämisen perussääntöjä muissakin kuin harjoitelluissa ilmauksissa.

Englanti 3-6, A-oppimäärä OPS 2014

OPS 2014: 219–223

SAKSAN KIELI, A2-OPPIMÄÄRÄ VUOSILUOKILLA 3-6

Saksan kielen A2-oppimäärää voi Mäntyharjussa opiskella valinnaisaineena vuosiluokilla 4–9.

OPPIAINEEN TEHTÄVÄ

- antaa aineksia monikielisen ja -kulttuurisen identiteetin muodostumiselle ja arvostamiselle
- edistää ajattelutaitojen sekä vuorovaikutus- ja tiedonhankintataitojen kehittymistä oppilaiden osaamalla kielillä
- herättää kiinnostus kouluyhteisön ja ympäröivän maailman kielelliseen ja kulttuuriseen moninaisuuteen ja rohkaista viestimään autenttisissa kieliympäristöissä
- ohjata arvostamaan eri kieliä, niiden puhujia ja erilaisia kulttuureja
- rohkaista kielivalintatiedotuksella oppilaita tekemään aidosti itseään kiinnostavia kielivalintoja sukupuolesta riippumatta
- tarjota mahdollisuus monipuolisten aiheiden käsittelyyn sekä vaihtelevien, toiminnallisten työtapojen käyttöön
- valmistaa oppilaita suunnitelmalliseen ja luovaan työskentelyyn erilaisissa kokoonpanoissa
- luoda mahdollisuuksia verkostoitumiseen ja yhteydenpitoon ihmisten kanssa myös eri puolilla maailmaa
- vahvistaa oppilaiden luottamusta omiin kykyihinsä oppia kieliä ja käyttää niitä rohkeasti
- kehittää monilukutaitoa ja käsitellä erilaisia tekstejä oppilaiden kiinnostuksen mukaan
- luoda siltoja eri kielten välille sekä oppilaiden vapaa-ajan kielenkäyttöön.

OPPIMISYMPÄRISTÖIHIN JA TYÖTAPOIHIN LIITTYVÄT TAVOITTEET

- tehdä kielenkäytöstä mahdollisimman asianmukaista, luonnollista ja oppilaille merkityksellistä vaihtelevissa oppimisympäristöissä eri oppimisvälineitä ja työtapoja käyttäen
- tarjota mahdollisuus käyttää kasvavaa kielitaitoa vuorovaikutuksessa muiden kanssa esim. pelillisyyden, musiikin tai draaman keinoin
- ohjata oppilaita aktiiviseen toimijuuteen ja itsenäiseen vastuunottoon omasta oppimisestaan
- tarjota oppilaille mahdollisuus harjoitella kansainvälistä yhteydenpitoa.

OHJAUKSEN, ERIYTTÄMISEN JA TUEN TEHTÄVÄT

- ohjata oppilasta käyttämään kielitaitoaan rohkeasti, myös koulun ulkopuolella
- kannustaa oppilasta opiskelemaan myös muita koulun tarjoamia kieliä
- tarjota tukea oppilaille, joilla on kieliin liittyviä oppimisvaikeuksia
- tarjota haasteita nopeammin edistyville oppilaille sekä kieltä jo entuudestaan osaaville.

SAKSAN KIELEN A2-OPPIMÄÄRÄN OPETUKSEN TAVOITTEET VUOSILUOKILLA 3–6

Valtakunnallisissa opetussuunnitelman perusteissa on määritelty tavoitteet vieraan kielen A2-oppimäärän opetukselle vuosiluokilla 3–6. Mäntyharjussa opetuksen tavoitteet säilyvät samoina vuosiluokilla 4–6, mutta niitä painotetaan eri vuosiluokilla eri tavoin. Neljännellä luokalla harjoitellaan tavoitteisiin liittyviä perustaitoja ja viidennellä sekä kuudennella luokalla syvennetään ja sovelletaan jo opittuja asioita uuden opiskelun lisäksi. Oppimista arvioidaan suhteessa siihen, miten oppilas on saavuttanut sisältöalueita opiskelemalla oppiaineelle asetetut tavoitteet. Arvioinnin avuksi on määritelty kriteerit hyvälle osaamiselle kuudennen luokan päättyessä (arvosanalle 8). Niitä sovelletaan myös 4. ja 5. luokalla suhteuttamalla niitä opiskeltuihin sisältöihin.

Kasvu kulttuuriseen moninaisuuteen ja kielitietoisuuteen

Opetuksen tavoitteena on

- ohjata oppilasta havaitsemaan lähiympäristön ja maailman kielellinen ja kulttuurinen runsaus sekä saksan kielen asema siinä
- motivoida oppilasta arvostamaan omaa kieli- ja kulttuuritaustaansa sekä maailman kielellistä ja kulttuurista moninaisuutta ja kohtaamaan ihmisiä ilman arvottavia ennakko-oletuksia
- ohjata oppilasta havaitsemaan kieliä yhdistäviä ja erottavia ilmiöitä sekä tukea oppilaan kielellisen uteliaisuuden ja päättelykyvyn kehittymistä
- ohjata oppilasta löytämään kohdekielistä aineistoa.

Kielenopiskelun taidot

Opetuksen tavoitteena on

- tutustua yhdessä opetuksen tavoitteisiin, opetella suunnittelemaan toimintaa yhdessä ja luoda salliva opiskeluilmapiiiri, jossa tärkeintä on viestin välittyminen sekä kannustava yhdessä oppiminen
- ohjata oppilasta ottamaan vastuuta omasta kielenopiskelustaan ja kannustaa harjaannuttamaan kielitaitoaan rohkeasti ja myös tieto- ja viestintäteknologiaa käyttäen sekä kokeilemaan, millaiset tavat oppia kieliä sopivat hänelle parhaiten
- opetella tehokkaita kielenopiskelutapoja, muistiinpainamiskeinoja ja merkitysten päättelemistä asiayhteydestä.

Kehittyvä kielitaito, taito toimia vuorovaikutuksessa

Opiskelun tavoitteena on

- järjestää oppilaille tilaisuuksia harjoitella eri viestintäkanavia käyttäen suullista ja kirjallista vuorovaikutusta näkökulmana minä, me ja maailma
- tukea oppilasta kielellisten viestintästrategioiden käytössä
- auttaa oppilasta laajentamaan kohteliaaseen kielenkäyttöön kuuluvaa ilmausten tuntemustaan.

Kehittyvä kielitaito, taito tulkita tekstejä

Opiskelun tavoitteena on

- rohkaista oppilasta tulkitsemaan ikätasolleen sopivia ja itseään kiinnostavia puhuttuja ja kirjoitettuja tekstejä monenlaisista aiheista eri viestintäkanavia käyttäen.

Kehittyvä kielitaito, taito tuottaa tekstejä

Opiskelun tavoitteena on

- tarjota oppilaille runsaasti tilaisuuksia harjoitella ikätasolleen sopivaa pienimuotoista puhumista ja kirjoittamista eri aiheista
- kiinnittää huomiota tekstin sisällön kannalta olennaisimpiin rakenteisiin

- havainnoida saksan kielen rytmiä, intonaatiota ja muita ääntämisen piirteitä sekä harjoitella ääntämään luontevasti.

SISÄLLÖT 4. LUOKALLA

Aihepiirit

- tutustuminen saksan kielen ominaispiirteisiin
- tutustuminen saksan kielialueeseen sekä joihinkin sen kulttuurin ominaispiirteisiin
- itsensä esitteleminen, tervehtiminen sekä kohteliaat ilmaukset
- numerot 0–12, värit
- perheestä, harrastuksista ja omista mieltymyksistä kertominen
- tutustuminen ääntämisen keskeisimpiin periaatteisiin

Rakenteet

- säännöllisten verbien preesenstaivutus
- persoonapronominit sekä yksikön omistuspronominit
- *sein-* ja *haben* -verbien taivutus sekä merkitysero
- kysymyslause
- kieltosanat *kein/keine*

SISÄLLÖT 5. LUOKALLA

Aihepiirit

- viikonpäivät, kuukaudet, vuodenajat, lukusanat, kellonajat
- onnentoivotukset, pahoittelut
- ruoka, asuminen sekä matkailu
- ostoksilla käyminen sekä matkalipun osto

Rakenteet

- joidenkin tavallisten vahvojen verbien sekä modaaliapuverbien preesenstaivutus
- tavallisimpia prepositioita
- *es gibt-* rakenne sekä *man-*rakenne
- väitelauseen ja kysymyslauseen sanajärjestys
- se- ja ne-pronominit

SISÄLLÖT 6. LUOKALLA

Aihepiirit

- ruoka, koulu, musiikki, asuinympäristö, TV-ohjelmat ja elokuvat, Internet, eri maat ja kielet
- ravintolassa asioiminen, erilaisten asioiden vertaileminen

Rakenteet

- omistuspronominit
- substantiivien ja persoonapronominien akkusatiivi sekä akkusatiiviprepositiot
- substantiivien datiivi
- perfekti

OPPILAAN OPPIMISEN ARVIOINTI SAKSAN KIELESSÄ

- on säännöllistä, monipuolista, ohjaavaa ja kannustavaa sekä antaa oppilaalle mahdollisuuden painottaa itselleen luontevia ilmaisumuotoja tai osoittaa informaalin oppimisen kautta hankittua osaamista
- antaa oppilaille mahdollisuuden tulla tietoiseksi omista taidostaan ja kehittää niitä
- tukee oppimista ja auttaa kehittämään kielellisiä valmiuksia ottaen huomioon kaikki kielitaidon osa-alueet
- kohdistuu tasapuolisesti kaikkiin opetussuunnitelmassa mainittuihin viiteen opetuksen tavoitealueeseen (voivat kompensoida toisiaan)
- toteutetaan myös itse- ja vertaisarvioinnin keinoin.

ARVIOINNIN KRITTEERIT HYVÄLLE OSAAMISELLE (ARVOSANALLE 8) 6. VUOSILUOKAN PÄÄTTYESSÄ

Kasvu kulttuuriseen moninaisuuteen ja kielitietoisuuteen

- Oppilas tietää, että maailman kielet jakautuvat kielikuntiin ja osaa kertoa, mihin kielikuntaan opiskeltava kieli kuuluu. Oppilas osaa kuvata, mitä kieliä lähiympäristössä puhutaan.
- Oppilas osaa tehdä havaintoja opiskeltavan kielen ja äidinkielen tai muun osaamansa kielen rakenteellisista, sanastollisista tai muista eroista ja yhtäläisyyksistä.
- Oppilas osaa kertoa, missä opiskeltavaa kieltä voi nähdä tai kuulla.

Kielenopiskelutaidot

- Oppilas osaa kuvata opiskelun tavoitteita ja osallistuu ryhmän yhteisten tehtävien tekemiseen.
- Oppilas asettaa tavoitteita kielen opiskelulle, harjoittelee erilaisia tapoja opiskella kieliä käyttäen myös tieto- ja viestintäteknologiaa sekä harjaanuttaa ja arvioi taitojaan.

Kehittyvä kielitaito, taito toimia vuorovaikutuksessa

- Oppilas selviytyy monista rutiininomaisista viestintätilanteista tukeutuen joskus viestintäkumppaniin.
- Oppilas osallistuu viestintään, mutta tarvitsee vielä usein apukeinoja. Oppilas osaa reagoida suppein sanallisin ilmauksin, pienin elein (esim. nyökkäämällä), äännähdyksin, tai muunlaisella minimipalautteella. Oppilas joutuu pyytämään selvennystä tai toistoa hyvin usein.
- Oppilas osaa käyttää yleisimpiä kohteliaaseen kielenkäyttöön kuuluvia ilmauksia monissa rutiininomaisissa sosiaalisissa tilanteissa.

Kehittyvä kielitaito, taito tulkita tekstejä

- Oppilas ymmärtää yksinkertaista, tuttua sanastoa ja ilmaisuja sisältävää kirjoitettua tekstiä ja hidasta puhetta asiayhteyden tukemana. Oppilas pystyy löytämään tarvitsemansa yksinkertaisen tiedon lyhyestä tekstistä.

Kehittyvä kielitaito, taito tuottaa tekstejä

- Oppilas pystyy kertomaan joistakin tutuista ja itselleen tärkeistä asioista käyttäen suppeaa ilmaisuväriä ja kirjoittaa muutaman lyhyen lauseen harjoitelluista aiheista. Oppilas ääntää useimmat harjoitellut ilmaisut ymmärrettävästi. Oppilas hallitsee hyvin suppean perussanaston ja muutaman tilannesidonnaisen ilmauksen sekä peruskieliopin aineksia.

VENÄJÄN KIELI, A2-OPPIMÄÄRÄ VUOSILUOKILLA 3–6

Venäjän kielen A2-oppimäärää opiskellaan Mäntyharjussa valinnaisaineena vuosiluokilla 4–9.

OPPIAINEEN TEHTÄVÄ

- antaa aineksia monikielisen ja -kulttuurisen identiteetin muodostumiselle ja arvostamiselle
- edistää ajattelutaitojen sekä vuorovaikutus- ja tiedonhankintataitojen kehittymistä oppilaiden osaamilla kielillä
- herättää kiinnostus kouluyhteisön ja ympäröivän maailman kielelliseen ja kulttuuriseen moninaisuuteen ja rohkaista viestimään autenttisissa kieliympäristöissä
- ohjata arvostamaan eri kieliä, niiden puhujia ja erilaisia kulttuureita
- rohkaista kielivalintatiedotuksella oppilaita tekemään aidosti itseään kiinnostavia kielivalintoja sukupuolesta riippumatta
- valmistaa oppilaita suunnitelmalliseen ja luovaan työskentelyyn erilaisissa kokoonpanoissa
- luoda mahdollisuuksia verkostoitumiseen ja kansainväliseen yhteydenpitoon
- vahvistaa oppilaiden luottamusta omiin kykyihinsä oppia kieliä ja käyttää niitä rohkeasti
- kehittää monilukutaitoa ja käsitellä erilaisia tekstejä oppilaiden kiinnostuksen mukaan
- luoda siltoja eri kielten välille sekä oppilaiden vapaa-ajan kielenkäyttöön.

OPPIMISYMPÄRISTÖIHIN JA TYÖTAPOIHIN LIITTYVÄT TAVOITTEET

- tehdä kielenkäytöstä mahdollisimman asianmukaista, luonnollista ja oppilaille merkityksellistä vaihtelevissa oppimisympäristöissä eri oppimisvälineitä ja työtapoja käyttäen
- tarjota mahdollisuus käyttää kasvavaa kielitaitoa vuorovaikutuksessa muiden kanssa esim. pelillisyyden, musiikin tai draaman keinoin
- ohjata oppilaita aktiiviseen toimijuuteen ja itsenäiseen vastuunottoon omasta oppimisestaan
- tarjota oppilaille mahdollisuus harjoitella kansainvälistä yhteydenpitoa
- käyttää venäjän kieltä aina, kun se on mahdollista.

OHJAUKSEN, ERIYTTÄMISEN JA TUEN TEHTÄVÄT

- ohjata oppilasta käyttämään kielitaitoaan rohkeasti, myös koulun ulkopuolella
- kannustaa oppilasta opiskelemaan myös muita koulun tarjoamia kieliä
- tarjota tukea oppilaille, joilla on kieliin liittyviä oppimisvaikeuksia
- tarjota haasteita nopeammin edistyville oppilaille sekä kieltä jo entuudestaan osaaville.

VENÄJÄN KIELEN A2-OPPIMÄÄRÄN OPETUKSEN TAVOITTEET VUOSILUOKILLA 3–6

Valtakunnallisissa opetussuunnitelman perusteissa on määritelty tavoitteet vieraan kielen A2-oppimäärän opetukselle vuosiluokilla 3–6. Mäntyharjussa opetuksen tavoitteet säilyvät samoina vuosiluokilla 4–6, mutta niitä painotetaan eri vuosiluokilla eri tavoin. 4. luokalla harjoitellaan tavoitteisiin liittyviä perustaitoja ja 5. sekä 6. luokalla syvennetään ja sovelletaan jo opittuja asioita uuden opiskelun lisäksi. Oppimista arvioidaan suhteessa siihen, miten oppilas on saavuttanut sisältöalueita opiskelemalla oppiaineelle asetetut tavoitteet. Arvioinnin avuksi on määritelty kriteerit hyvälle osaamiselle 6. luokan päättyessä (arvosanalle 8). Niitä sovelletaan myös 4. ja 5. luokalla

suhteuttamalla niitä opiskeltuihin sisältöihin. Venäjän kielen osalta opetussuunnitelman perusteita noudatetaan soveltuvin osin poikkeavan kirjoitusjärjestelmän takia.

Kasvu kulttuuriseen moninaisuuteen ja kielitietoisuuteen

Opetuksen tavoitteena on

- ohjata oppilasta havaitsemaan lähiympäristön ja maailman kielellinen ja kulttuurinen runsaus sekä venäjän kielen asema siinä
- motivoida oppilasta arvostamaan omaa kieli- ja kulttuuritaustansa sekä maailman kielellistä ja kulttuurista moninaisuutta ja kohtaamaan ihmisiä ilman arvottavia ennakko-oletuksia
- ohjata oppilasta havaitsemaan kieliä yhdistäviä ja erottavia ilmiöitä sekä tukea oppilaan kielellisen uteliaisuuden ja päättelykyvyn kehittymistä
- ohjata oppilasta löytämään kohdekielistä aineistoa.

Kielenopiskelutaidot

Opetuksen tavoitteena on

- tutustua yhdessä opetuksen tavoitteisiin, suunnitella toimintaa yhdessä ja luoda salliva opiskeluilmapiiri, jossa tärkeintä on viestin välittyminen sekä kannustava yhdessä oppiminen
- ohjata oppilasta ottamaan vastuuta omasta kielenopiskelustaan ja kannustaa harjaannuttamaan kielitaitoaan rohkeasti ja myös tieto- ja viestintäteknologiaa käyttäen sekä kokeilemaan, millaiset tavat oppia kieliä sopivat hänelle parhaiten
- opetella tehokkaita kielenopiskelutapoja, muistiinpainamiskeinoja ja merkitysten päättelyä asiayhteydestä.

Kehittyvä kielitaito, taito toimia vuorovaikutuksessa

Opetuksen tavoitteena on

- järjestää oppilaille tilaisuuksia harjoitella eri viestintäkanavia käyttäen suullista ja kirjallista vuorovaikutusta näkökulmana minä, me ja maailma
- tukea oppilasta kielellisten viestintästrategioiden käytössä
- auttaa oppilasta laajentamaan kohteliaaseen kielenkäyttöön kuuluvaa ilmausten tuntemustaan.

Kehittyvä kielitaito, taito tulkita tekstejä

Opetuksen tavoitteena on

- rohkaista oppilasta tulkitsemaan ikätasolleen sopivia ja itseään kiinnostavia puhuttuja ja kirjoitettuja tekstejä monenlaisista aiheista eri viestintäkanavia käyttäen.

Kehittyvä kielitaito, taito tuottaa tekstejä

Opetuksen tavoitteena on

- tarjota oppilaille runsaasti tilaisuuksia harjoitella ikätasolleen sopivaa pienimuotoista puhumista ja kirjoittamista eri aiheista
- kiinnittää huomiota tekstin sisällön kannalta olennaisimpiin rakenteisiin
- havainnoida venäjän kielen rytmiä, intonaatiota ja muita ääntämisen piirteitä sekä harjoitella ääntämään luontevasti.

SISÄLLÖT VUOSILUOKILLA 3–6

Opettaja voi muuttaa seuraavien sisältöalueiden käsittelyjärjestystä harkintansa mukaan.

SISÄLLÖT 4. LUOKALLA

Aihepiirit

- tutustuminen venäjän kielialueeseen sekä slaavilaisen kulttuurin ominaispiirteisiin
- tervehtiminen, hyvästely, kuulumiset, itsensä esitleminen
- tutustuminen ääntämisen keskeisiin periaatteisiin

Rakenteet

- kyrilliset kirjaimet
- yleisimpiä sanoja

SISÄLLÖT 5. LUOKALLA

Aihepiirit

- venäjän kielialue ja slaavilainen kulttuuri
- tervehtiminen, hyvästely, tutustuminen, kohteliaat ilmaukset
- itsestä, perheestä ja omistamisesta kertominen
- venäläiset nimet

Rakenteet

- kysymyksiä ja vastauksia
- numerot 0–10
- persoonapronominit ja joitakin omistuspronomineja
- preteriti
- prepositionaali
- substantiivien suku

SISÄLLÖT 6. LUOKALLA

Aihepiirit

- venäjän kielialue ja slaavilainen kulttuuri
- minä, perhe, koulu ja ympäröivä maailma

Rakenteet

- substantiivien monikko
- akkusatiivi
- omistuspronominit
- verbien taivutusta (ketjut ja vitjat)
- lukusanat 10 →

OPPILAAN OPPIMISEN ARVIOINTI VENÄJÄN KIELESSÄ

- on säännöllistä, monipuolista, ohjaavaa ja kannustavaa sekä antaa oppilaalle mahdollisuuden painottaa itselleen luontevia ilmaisumuotoja
- monipuolisena tukee niiden oppilaiden mahdollisuuksia osoittaa osaamistaan, joilla on kieleen liittyviä oppimisvaikeuksia tai joilla on muulla tavoin kielellisesti erilaiset lähtökohdat
- tukee oppimista ja auttaa kehittämään kielellisiä valmiuksia ottaen huomioon kaikki

- kielitaidon osa-alueet
- kohdistuu tasapuolisesti kaikkiin opetussuunnitelmassa mainittuihin viiteen opetuksen tavoitealueeseen (voivat kompensoida toisiaan)
 - toteutetaan myös itse- ja vertaisarvioinnin keinoin.

ARVIOINNIN KRITTEERIT HYVÄLLE OSAAMISELLE (ARVOSANALLE 8) 6. VUOSILUOKAN PÄÄTTYESSÄ

Kasvu kulttuuriseen moninaisuuteen ja kielitietoisuuteen

- Oppilas tietää, että maailman kielet jakautuvat eri kielikuntiin ja osaa kertoa, mihin kielikuntaan opiskeltava kieli kuuluu. Oppilas osaa kuvata, mitä kieliä lähiympäristössä puhutaan.
- Oppilas osaa tehdä havaintoja opiskeltavan kielen ja äidinkiелensä tai muun osaamansa kielen rakenteellisista, sanastollisista tai muista eroista ja yhtäläisyyksistä.
- Oppilas osaa kertoa, missä opiskeltavaa kieltä voi nähdä tai kuulla.

Kielenopiskelutaidot

- Oppilas osaa kuvata opiskelun tavoitteita ja osallistuu ryhmän yhteisten tehtävien tekemiseen.
- Oppilas asettaa tavoitteita kielenopiskelulleen, harjoittelee erilaisia tapoja opiskella kieliä käyttäen myös tieto- ja viestintäteknologiaa sekä harjaannuttaa ja arvioi taitojaan.

Kehittyvä kielitaito, taito toimia vuorovaikutuksessa

- Oppilas selviytyy monista rutiininomaisista viestintätilanteista tukeutuen joskus viestintäkumppaniin.
- Oppilas osallistuu viestintään, mutta tarvitsee vielä usein apukeinoja. Oppilas osaa reagoida suppein sanallisin ilmauksin, pienin elein (esim. nyökkäämällä), äännähdyksin, tai muunlaisella minimipalautteella. Oppilas joutuu pyytämään selvennystä tai toistoa hyvin usein.
- Oppilas osaa käyttää yleisimpiä kohteliaaseen kielenkäyttöön kuuluvia ilmauksia monissa rutiininomaisissa sosiaalisissa tilanteissa.

Kehittyvä kielitaito, taito tulkita tekstejä

- Oppilas ymmärtää yksinkertaisia, tuttua sanastoa ja ilmaisuja sisältävää kirjoitettua tekstiä ja hidasta puhetta asiayhteyden tukemana. Oppilas pystyy löytämään tarvitsemansa yksinkertaisen tiedon lyhyestä tekstistä.

Kehittyvä kielitaito, taito tuottaa tekstejä

- Oppilas pystyy kertomaan joistakin tutuista ja itselleen tärkeistä asioista käyttäen suppeaa ilmaisuvarastoa ja kirjoittaa muutaman lyhyen lauseen harjoitelluista aiheista. Oppilas ääntää useimmat harjoitellut ilmaisut ymmärrettävästi. Oppilas hallitsee hyvin suppean perussanaston ja muutaman tilannesidonnaisen ilmauksen sekä peruskieliopin aineksia.

Venäjä 3-6, A2-oppimäärä OPS 2014

OPS 2014: 223– 227

14.4.4 MATEMATIIKKA VUOSILUOKILLA 3–6

Matematiikka oppiaineeseen on valtakunnallisessa opetussuunnitelman perusteissa määritelty viisi sisältöaluetta. Oppiaineen kumulatiivisesta luonteesta johtuen opetus etenee systemaattisesti. Matematiikan opiskelu on tavoitteellista ja pitkäjänteistä toimintaa, jossa oppilaat ottavat vastuuta

omasta oppimisestaan. Konkretia ja toiminnallisuus ovat keskeinen osa matematiikan opetusta ja opiskelua. Oppimista tuetaan hyödyntämällä tieto- ja viestintäteknologiaa.

OPPIAINEEN TEHTÄVÄ

- kehittää loogista, täsmällistä ja luovaa matemaattista ajattelua
- kehittää kykyä käsitellä tietoa ja ratkaista ongelmia
- ohjata ymmärtämään matematiikan hyödyllisyys omassa elämässä ja laajemmin yhteiskunnassa
- kehittää viestintä-, vuorovaikutus- ja yhteistyötaitoja, sekä tukea myönteistä asennetta ja positiiivista minäkuvaa matematiikan oppijana
- kehittää taitoja esittää matemaattista ajattelua ja ratkaisuja eri tavoilla ja välineillä sekä vertailla eri ratkaisutapoja
- auttaa huomaamaan matematiikan kumulatiivinen luonne, minkä vuoksi opetus etenee systemaattisesti
- varmentaa ja laajentaa oppilaiden lukukäsitteen ja kymmenjärjestelmän ymmärtämistä
- kehittää laskutaidon sujuvuutta.

OPPIMISYMPÄRISTÖIHIN JA TYÖTAPOIHIN LIITTYVÄT TAVOITTEET

- käyttää oppilaille tuttuja ja kiinnostavia aiheita ja ongelmia
- järjestää oppimisympäristö niin, että matematiikkaa opiskellaan konkreettisesti, toiminnallisesti ja välineiden avulla vaihtelevia työtapoja käyttäen
- pitää välineet helposti saatavilla ja antaa oppilaille mahdollisuus vaikuttaa työtapojen valintaan
- työskennellä sekä itsenäisesti että yhdessä
- käyttää oppimisleikkejä ja -pelejä tärkeinä työtapoina
- käyttää tieto- ja viestintäteknologiaa sekä laskinta.

OHJAUKSEN, ERIYTTÄMISEN JA TUEN TEHTÄVÄT

- tarjota opetusta myös aiempien vuosiluokkien keskeisimmistä sisällöistä, jos oppilas ei hallitse niitä riittävästi
- antaa ennakoivaa tukea uusien sisältöjen oppimiseksi
- tarkistaa perusasioiden hallinta, koska kumulatiivisena oppiaineena matematiikan perusasioiden hallinta on välttämätön edellytys uusien sisältöjen oppimiselle
- varata riittävästi aikaa matematiikan oppimisen valmiuksien kehittämiseen ja tukea oppimista systemaattisesti
- seurata jatkuvasti osaamista ja taitojen kehittymistä
- tarjota sopivia välineitä oppimisen tueksi ja luodaan mahdollisuuksia oivaltaa ja ymmärtää itse
- tarjota taitaville oppilaille mahdollisuuksia syventää sisältöjen ymmärtämistä, esimerkiksi lukujen ominaisuudet, erilaiset lukujonot, geometria, luova ongelmanratkaisu ja matematiikan sovellukset

MATEMATIIKAN OPETUKSEN TAVOITTEET VUOSILUOKALLA 3

Merkitys, arvot ja asenteet

Opetuksen tavoitteena on

- pitää yllä oppilaan innostusta ja kiinnostusta matematiikkaa kohtaan sekä tukea myönteistä minäkuvaa ja itseluottamusta.

Työskentelyn taidot

Opetuksen tavoitteena on

- ohjata oppilasta havaitsemaan yhteyksiä oppimiensa asioiden välillä
- ohjata oppilasta kehittämään taitoaan esittää kysymyksiä ja tehdä perusteltuja päätelmiä havaintojensa pohjalta
- kannustaa oppilasta esittämään ratkaisujaan ja päättelyjään muille konkreettisin välinein, piirroksin, suullisesti ja kirjallisesti myös tieto- ja viestintätekniikkaa hyödyntäen
- ohjata ja tukea oppilasta ongelmanratkaisutaitojen kehittämisessä
- ohjata oppilasta kehittämään taitoaan arvioida ratkaisun järkevyyttä ja tuloksen mielekkyyttä.

Käsitteelliset ja tiedonalakohtaiset tavoitteet

Opetuksen tavoitteena on

- ohjata oppilasta käyttämään ja ymmärtämään matemaattisia käsitteitä ja merkintöjä
- tukea ja ohjata oppilasta vahvistamaan ja laajentamaan ymmärrystään kymmenjärjestelmässä
- opastaa oppilasta saavuttamaan sujuva laskutaito päässä ja kirjallisesti hyödyntäen laskutoimitusten ominaisuuksia
- ohjata oppilasta havainnoimaan ja kuvailemaan kappaleiden ja kuvioiden geometrisia ominaisuuksia sekä tutustuttaa oppilas geometriisiin käsitteisiin
- ohjata oppilasta arvioimaan mittauskohteen suuruutta ja valitsemaan mittaamiseen sopivan välineen ja mittayksikön sekä pohtimaan mittaustuloksen järkevyyttä.

SISÄLLÖT 3. LUOKALLA

Matematiikan sisällöt on kirjattu sen vuosiluokan kohdalle, milloin sisältö viimeistään tulee käsitellä. Sisältö on mahdollista opetella aiemmalla vuosiluokalla ja myöhemmillä vuosiluokilla kerrata ja syventää.

Ajattelun taidot

- Kehitetään taitoja löytää yhtäläisyyksiä, eroja ja säännönmukaisuuksia.
- Suunnitellaan ja toteutetaan vaiheittaisia toimintaohjeita, joita myös testataan.

Luvut ja laskutoimitukset

- Syvennetään ja varmennetaan ymmärrystä kymmenjärjestelmästä.
- Harjaannutetaan taitoa laskea peruslaskutoimituksia päässä ja harjoitellaan erilaisia päässä laskustrategioita.
- Harjoitellaan yhteen- ja vähennyslaskualgoritmeja.
- Varmistetaan kertolaskun käsitteen ymmärtäminen ja opetellaan kertotaulut 6–9.
- Harjoitellaan kertolaskualgoritmia.
- Opiskellaan jakolaskua sekä sisältö- että ositusjakotilanteissa.
- Hyödynnetään laskutoimitusten ominaisuuksia ja niiden välisiä yhteyksiä.
- Kaikkia laskutoimituksia harjoitellaan monipuolisissa tilanteissa hyödyntäen tarvittavia välineitä.
- Opitaan murtoluvun käsite.

Algebra

- Tutkitaan lukujonojen säännönmukaisuutta sekä jatketaan lukujonoa säännön mukaan.

Geometria ja mittaaminen

- Rakennetaan, piirretään, tutkitaan ja luokitellaan kappaleita ja kuvioita.

- Perehdytään pisteen, janan, suoran ja kulman käsitteisiin.
- Harjoitellaan kulmien luokittelemista.
- Harjoitellaan symmetriaa suoran suhteen.
- Harjoitellaan mittaamista ja kiinnitetään huomiota mittaustarkkuuteen, mittaustuloksen arviointiin ja mittausten tarkistamiseen.
- Ohjataan oppilaita ymmärtämään, miten mittayksikköjärjestelmä rakentuu.
- Harjoitellaan yksikönmuunnoksia yleisimmin käytetyillä mittayksiköillä.
- Varmistetaan kellon tunteminen, opetellaan digitaaliset kellonajat (0–24), harjoitellaan aikavälin laskemista.

Tietojenkäsittely ja tilastot

- Kehitetään oppilaiden taitoja kerätä tietoja.
- Tallennetaan ja esitetään tietoa taulukoiden ja diagrammien avulla.

MATEMATIIKAN OPETUKSEN TAVOITTEET VUOSILUOKALLA 4

Merkitys, arvot ja asenteet

Opetuksen tavoitteena on

- pitää yllä oppilaan innostusta ja kiinnostusta matematiikkaa kohtaan sekä tukea myönteistä minäkuvaa ja itseluottamusta.

Työskentelyn taidot

Opetuksen tavoitteena on

- ohjata oppilasta havaitsemaan yhteyksiä oppimiensa asioiden välillä
- ohjata oppilasta kehittämään taitoaan esittää kysymyksiä ja tehdä perusteltuja päätelmiä havaintojensa pohjalta
- kannustaa oppilasta esittämään ratkaisujaan ja päättelyjään muille konkreettisin välinein, piirroksin, suullisesti ja kirjallisesti myös tieto- ja viestintätekniikkaa hyödyntäen
- ohjata ja tukea oppilasta ongelmanratkaisutaitojen kehittämisessä
- ohjata oppilasta kehittämään taitoaan arvioida ratkaisun järkevyyttä ja tuloksen mielekkyyttä.

Käsitteelliset ja tiedonalakohtaiset tavoitteet

Opetuksen tavoitteena on

- ohjata oppilasta käyttämään ja ymmärtämään matemaattisia käsitteitä ja merkintöjä
- tukea ja ohjata oppilasta vahvistamaan ja laajentamaan ymmärrystään kymmenjärjestelmässä
- tukea oppilasta lukukäsitteen kehittämisessä positiivisiin rationaalilukuihin ja negatiivisiin kokonaislukuihin
- opastaa oppilasta saavuttamaan sujuva laskutaito päässä ja kirjallisesti hyödyntäen laskutoimitusten ominaisuuksia
- ohjata oppilasta havainnoimaan ja kuvailemaan kappaleiden ja kuvioiden geometrisia ominaisuuksia sekä tutustuttaa oppilas geometrisiin käsitteisiin
- ohjata oppilasta arvioimaan mittauskohteen suuruutta ja valitsemaan mittaamiseen sopivan välineen ja mittayksikön sekä pohtimaan mittaustuloksen järkevyyttä.

SISÄLLÖT 4. LUOKALLA

Matematiikan sisällöt on kirjattu sen vuosiluokan kohdalle, milloin sisältö viimeistään tulee käsitellä. Sisältö on mahdollista opetella aiemmalla vuosiluokalla ja myöhemmillä vuosiluokilla kerrata ja syventää.

Ajattelun taidot

- Syvennetään taitoja vertailla, luokitella ja asettaa järjestykseen.
- Suunnitellaan ja toteutetaan vaiheittaisia toimintaohjeita, joita myös testataan.

Luvut ja laskutoimitukset

- Syvennetään ja varmennetaan ymmärrystä kymmenjärjestelmästä.
- Käsitystä lukujen rakenteesta, yhteyksistä ja jaollisuudesta monipuolistetaan tutkimalla ja luokittelemalla lukuja.
- Harjaannutetaan taitoa laskea peruslaskutoimituksia päässä ja harjoitellaan erilaisia päässä laskustrategioita.
- Varmistetaan yhteen- ja vähennyslaskualgoritmien osaaminen.
- Varmistetaan kertotaulujen 1–10 osaaminen.
- Varmistetaan kertolaskualgoritmin osaaminen.
- Opiskellaan jakolaskua sekä sisältö- että ositusjakotilanteissa.
- Harjoitellaan lukuyksiköittäin jakamista.
- Hyödynnetään laskutoimitusten ominaisuuksia ja niiden välisiä yhteyksiä.
- Ohjataan pyöristämään lukuja ja laskemaan likiarvoilla siten, että oppilaat oppivat arvioimaan tuloksen suuruusluokan.
- Kaikkia laskutoimituksia harjoitellaan monipuolisissa tilanteissa hyödyntäen tarvittavia välineitä.
- Pohjustetaan negatiivisten lukujen käsite ja laajennetaan lukualuetta negatiivisilla kokonaisluvuilla.
- Harjoitellaan murtolukujen peruslaskutoimituksia eri tilanteissa.
- Perehdytään desimaalilukuihin osana kymmenjärjestelmää.

Algebra

- Tutkitaan lukujonojen säännönmukaisuutta sekä jatketaan lukujonoa säännön mukaan.

Geometria ja mittaaminen

- Rakennetaan, piirretään, tutkitaan ja luokitellaan kappaleita ja kuvioita.
- Luokitellaan kappaleet lieriöihin, kartioihin ja muihin kappaleisiin.
- Luokitellaan tasokuviot monikulmioihin ja muihin kuvioihin sekä tutkitaan niiden ominaisuuksia.
- Perehdytään pisteen, janan, suoran ja kulman käsitteisiin.
- Käsitellään koordinaatistosta ensin ensimmäinen neljännes ja laajennetaan sitten kaikkiin neljänneksiin.
- Harjoitellaan yksikönmuunnoksia yleisimmin käytetyillä mittayksiköillä.
- Varmistetaan ajanyksiköiden osaaminen, harjoitellaan aikavälin laskemista.

Tietojenkäsittely ja tilastot

- Kehitetään oppilaiden taitoja kerätä tietoja.
- Tallennetaan ja esitetään tietoa taulukoiden ja diagrammien avulla.

Merkitys, arvot ja asenteet

Opetuksen tavoitteena on

- pitää yllä oppilaan innostusta ja kiinnostusta matematiikkaa kohtaan sekä tukea myönteistä minäkuvaa ja itseluottamusta.

Työskentelyn taidot

Opetuksen tavoitteena on

- ohjata oppilasta havaitsemaan yhteyksiä oppimiensa asioiden välillä
- ohjata oppilasta kehittämään taitoaan esittää kysymyksiä ja tehdä perusteltuja päätelmiä havaintojensa pohjalta
- kannustaa oppilasta esittämään ratkaisujaan ja päättelyjään muille konkreettisin välinein, piirroksin, suullisesti ja kirjallisesti myös tieto- ja viestintätekniikkaa hyödyntäen
- ohjata ja tukea oppilasta ongelmanratkaisutaitojen kehittämisessä
- ohjata oppilasta kehittämään taitoaan arvioida ratkaisun järkevyyttä ja tuloksen mielekkyyttä.

Käsitteelliset ja tiedonalakohtaiset tavoitteet

Opetuksen tavoitteena on

- ohjata oppilasta käyttämään ja ymmärtämään matemaattisia käsitteitä ja merkintöjä
- tukea ja ohjata oppilasta vahvistamaan ja laajentamaan ymmärrystään kymmenjärjestelmässä
- tukea oppilasta lukukäsitteen kehittämisessä positiivisiin rationaalilukuihin ja negatiivisiin kokonaislukuihin
- opastaa oppilasta saavuttamaan sujuva laskutaito päässä ja kirjallisesti hyödyntäen laskutoimitusten ominaisuuksia
- ohjata oppilasta havainnoimaan ja kuvailemaan kappaleiden ja kuvioiden geometrisia ominaisuuksia sekä tutustuttaa oppilas geometrisiin käsitteisiin
- ohjata oppilasta arvioimaan mittauskohteen suuruutta ja valitsemaan mittaamiseen sopivan välineen ja mittayksikön sekä pohtimaan mittaustuloksen järkevyyttä
- ohjata oppilasta laatimaan ja tulkitsemaan taulukoita ja diagrammeja sekä käyttämään tilastollisia tunnuslukuja sekä tarjota kokemuksia todennäköisyydestä
- innostaa oppilasta laatimaan toimintaohjeita tietokoneohjelmina graafisessa ohjelmointiympäristössä.

SISÄLLÖT 5. LUOKALLA

Matematiikan sisällöt on kirjattu sen vuosiluokan kohdalle, milloin sisältö viimeistään tulee käsitellä. Sisältö on mahdollista opetella aiemmalla vuosiluokalla ja myöhemmillä vuosiluokilla kerrata ja syventää.

Ajattelun taidot

- Syvennetään taitoja havaita syy- ja seuraussuhteita sekä yhteyksiä ja etsiä vaihtoehtoja systemaattisesti.
- Suunnitellaan ja toteutetaan ohjelmia graafisessa ohjelmointiympäristössä.

Luvut ja laskutoimitukset

- Syvennetään ja varmennetaan ymmärrystä kymmenjärjestelmästä myös desimaalilukujen osalta.
- Käsitystä lukujen rakenteesta, yhteyksistä ja jaollisuudesta monipuolistetaan tutkimalla ja

luokittelemalla lukuja.

- Harjaannutetaan taitoa laskea peruslaskutoimituksia päässä ja harjoitellaan erilaisia päässä-laskustrategioita.
- Opiskellaan jakolaskua sekä sisältö- että ositusjakotilanteissa.
- Hyödynnetään laskutoimitusten ominaisuuksia ja niiden välisiä yhteyksiä.
- Ohjataan pyöristämään lukuja ja laskemaan likiarvoilla siten, että oppilaat oppivat arvioimaan tuloksen suuruusluokan.
- Kaikkia laskutoimituksia harjoitellaan monipuolisissa tilanteissa hyödyntäen tarvittavia välineitä.
- Harjoitellaan murtolukujen peruslaskutoimituksia eri tilanteissa.
- Harjoitellaan peruslaskutoimituksia desimaaliluvuilla.
- Pohjustetaan prosenttiluvun ja -arvon ymmärtämistä ja harjoitellaan niiden laskemista yksinkertaisissa tapauksissa.

Algebra

- Tutkitaan lukujonojen säännönmukaisuutta sekä jatketaan lukujonoa säännön mukaan.
- Tutustutaan tuntemattoman käsitteeseen.
- Tutkitaan yhtälöä ja etsitään yhtälön ratkaisuja päättelemällä ja kokeilemalla.

Geometria ja mittaaminen

- Rakennetaan, piirretään, tutkitaan ja luokitellaan kappaleita ja kuvioita.
- Harjoitellaan kulmien piirtämistä, mittaamista ja luokittelemista.
- Tutustutaan mittakaavan käsitteeseen ja käytetään sitä suurennoksissa ja pienennöksissä.
- Harjoitellaan mittaamista ja kiinnitetään huomiota mittaustarkkuuteen, mittaustuloksen arviointiin ja mittausten tarkistamiseen.
- Ohjataan oppilaita ymmärtämään, miten mittayksikköjärjestelmä rakentuu.
- Harjoitellaan yksikönmuunnoksia yleisimmin käytetyillä mittayksiköillä.

Tietojenkäsittely ja tilastot

- Kehitetään oppilaiden taitoja kerätä tietoja järjestelmällisesti.
- Tallennetaan ja esitetään tietoa taulukoiden ja diagrammien avulla.
- Tutustutaan todennäköisyyteen arkitilanteiden perusteella päättelemällä, onko tapahtuma mahdoton, mahdollinen vai varma.

MATEMATIIKAN OPETUKSEN TAVOITTEET VUOSILUOKALLA 6

Merkitys, arvot ja asenteet

Opetuksen tavoitteena on

- pitää yllä oppilaan innostusta ja kiinnostusta matematiikkaa kohtaan sekä tukea myönteistä minäkuvausta ja itseluottamusta.

Työskentelyn taidot

Opetuksen tavoitteena on

- ohjata oppilasta havaitsemaan yhteyksiä oppimiensa asioiden välillä
- ohjata oppilasta kehittämään taitoaan esittää kysymyksiä ja tehdä perusteltuja päätelmiä havaintojensa pohjalta
- kannustaa oppilasta esittämään ratkaisujaan ja päättelyjään muille konkreettisin välinein, piirroksin, suullisesti ja kirjallisesti myös tieto- ja viestintätekniikkaa hyödyntäen
- ohjata ja tukea oppilasta ongelmanratkaisutaitojen kehittämisessä

- ohjata oppilasta kehittämään taitoaan arvioida ratkaisun järkevyyttä ja tuloksen mielekkyyttä.

Käsitteelliset ja tiedonalakohtaiset tavoitteet

Opetuksen tavoitteena on

- ohjata oppilasta käyttämään ja ymmärtämään matemaattisia käsitteitä ja merkintöjä
- tukea ja ohjata oppilasta vahvistamaan ja laajentamaan ymmärrystään kymmenjärjestelmässä
- tukea oppilasta lukukäsitteen kehittämisessä positiivisiin rationaalilukuihin ja negatiivisiin kokonaislukuihin
- opastaa oppilasta saavuttamaan sujuva laskutaito päässä ja kirjallisesti hyödyntäen laskutoimitusten ominaisuuksia
- ohjata oppilasta havainnoimaan ja kuvailemaan kappaleiden ja kuvioiden geometrisia ominaisuuksia sekä tutustuttaa oppilas geometrisiin käsitteisiin
- ohjata oppilasta arvioimaan mittauskohteen suuruutta ja valitsemaan mittaamiseen sopivan välineen ja mittayksikön sekä pohtimaan mittaustuloksen järkevyyttä
- ohjata oppilasta laatimaan ja tulkitsemaan taulukoita ja diagrammeja sekä käyttämään tilastollisia tunnuslukuja sekä tarjota kokemuksia todennäköisyydestä
- innostaa oppilasta laatimaan toimintaohjeita tietokoneohjelmia graafisessa ohjelmointiympäristössä.

SISÄLLÖT 6. LUOKALLA

Matematiikan sisällöt on kirjattu sen vuosiluokan kohdalle, milloin sisältö viimeistään tulee käsitellä. Sisältö on mahdollista opetella aiemmalla vuosiluokalla ja myöhemmillä vuosiluokilla kerrata ja syventää.

Ajattelun taidot

- Syvennetään taitoja havaita syy- ja seuraussuhteita sekä yhteyksiä ja etsiä vaihtoehtoja systemaattisesti.
- Suunnitellaan ja toteutetaan ohjelmia graafisessa ohjelmointiympäristössä.

Luvut ja laskutoimitukset

- Harjaannutetaan taitoa laskea peruslaskutoimituksia päässä ja harjoitellaan erilaisia päässä-laskustrategioita.
- Hyödynnetään laskutoimitusten ominaisuuksia ja niiden välisiä yhteyksiä.
- Kaikkia laskutoimituksia harjoitellaan monipuolisissa tilanteissa hyödyntäen tarvittavia välineitä.
- Kerto- ja jakolaskussa pitäydytään luonnollisella luvulla kertomisessa ja jakamisessa.
- Perehdytään prosenttien käsitteeseen.
- Hyödynnetään murtoluvun, desimaaliluvun ja prosenttien välisiä yhteyksiä.

Algebra

- Tutkitaan lukujonojen säännönmukaisuutta sekä jatketaan lukujonoa säännön mukaan.
- Tutkitaan yhtälöä ja etsitään yhtälön ratkaisuja päättelemällä ja kokeilemalla.

Geometria ja mittaaminen

- Rakennetaan, piirretään, tutkitaan ja luokitellaan kappaleita ja kuvioita.
- Tutustutaan tarkemmin suorakulmaiseen särmiöön, ympyrälieriöön, ympyräpohjaiseen kartioon ja pyramidiin.
- Perehdytään tarkemmin kolmioihin, nelikulmioihin ja ympyrään.

- Perehdytään pisteen, janan, suoran ja kulman käsitteisiin.
- Varmistetaan koordinaatiston hallinta.
- Ohjataan havaitsemaan kierto- ja siirtosymmetriaa ympäristössä esimerkiksi osana taidetta.
- Ohjataan oppilaita hyödyntämään mittakaavaa kartan käytössä.
- Mitataan ja lasketaan erimuotoisten kuvioiden piirejä ja pinta-aloja sekä suorakulmaisten särmiöiden tilavuuksia.
- Harjoitellaan yksikönmuunnoksia yleisimmin käytetyillä mittayksiköillä.

Tietojenkäsittely ja tilastot

- Kehitetään oppilaiden taitoja kerätä tietoja järjestelmällisesti.
- Tallennetaan ja esitetään tietoa taulukoiden ja diagrammien avulla.
- Käsitellään tilastollisista tunnusluvuista suurin ja pienin arvo, keskiarvo ja tyyppi-arvo.

OPPILAAN OPPIMISEN ARVIOINTI MATEMATIIKASSA

- tukee ja edistää matemaattisen ajattelun ja osaamisen kehittymistä
- on monipuolista ja palaute ohjaavaa ja rakentavaa
- ohjaa arvioimaan omaa oppimista ja tiedostamaan omia vahvuuksia
- auttaa ymmärtämään, mitä tietoja ja taitoja tulisi edelleen kehittää ja miten
- ohjaa kiinnittämään huomiota tapaan työskennellä sekä tiedostamaan omaa asennetta matematiikan opiskelua kohtaan
- kannustaa matemaattisen ajattelun esille tuomista puheen, välineiden, piirtämisen tai kirjallisen työskentelyn avulla
- huomioi ratkaisujen oikeellisuuden lisäksi tekemisen tapaa ja sujuvuutta sekä taitoa soveltaa opittua
- ohjaa oppilaita ymmärtämään jokaisen ryhmän jäsenen työskentelyn ja kehittymisen merkitystä.

ARVIOINNIN KRITTEERIT HYVÄLLE OSAAMISELLE (ARVOSANALLE 8) 6. VUOSILUOKAN PÄÄTTYESSÄ

- Oppilas tunnistaa ja antaa esimerkkejä oppimiensa asioiden välisistä yhteyksistä.
- Oppilas osaa esittää matematiikan kannalta mielekkäitä kysymyksiä ja päätelmiä.
- Oppilas esittää ratkaisujaan ja päätelmiään eri tavoin.
- Oppilas käyttää ongelmanratkaisussaan erilaisia strategioita.
- Oppilas osaa pääsääntöisesti arvioida ratkaisun järkevyyttä ja tuloksen mielekkyyttä.
- Oppilas käyttää pääsääntöisesti oikeita käsitteitä ja merkintöjä.
- Oppilas hallitsee kymmenjärjestelmän periaatteen myös desimaalilukujen osalta.
- Oppilas osaa käyttää positiivisia rationaalilukuja ja negatiivisia kokonaislukuja.
- Oppilas laskee melko sujuvasti päässä ja kirjallisesti.
- Oppilas osaa luokitella ja tunnistaa kappaleita ja kuvioita. Oppilas osaa käyttää mittakaavaa sekä tunnistaa suoran ja pisteen suhteen symmetrisiä kuvioita.
- Oppilas osaa valita sopivan mittavälineen, mitata ja arvioida mittaustuloksen järkevyyttä. Oppilas osaa laskea pinta-aloja ja tilavuuksia. Hän hallitsee yleisimmät mittayksikömuunnokset.
- Oppilas osaa laatia taulukon annetusta aineistosta sekä tulkita taulukoita ja diagrammeja. Oppilas osaa laskea keskiarvon ja määrittää tyyppi-arvon.
- Oppilas osaa ohjelmoida toimivan ohjelman graafisessa ohjelmointiympäristössä.

14.4.5 YMPÄRISTÖOPPI VUOSILUOKILLA 3–6

Ympäristöoppi on biologian, maantiedon, fysiikan, kemian ja terveystiedon tiedonaloista koostuva integroitu oppiaine, jonka opetukseen sisältyy kestävän kehityksen näkökulma. Ympäristöopissa oppilaat nähdään osana ympäristöä, jossa he elävät. Tavoitteita ei ole jaettu vuosiluokittain, vaan ne koskevat vuosiluokkakokonaisuutta 3–6. Oppisisältöjen järjestystä voidaan muuttaa opettajan harkinnan mukaan kuitenkin niin, että oppisisältöalueet tulevat käsitellyiksi vuosiluokan 3–6 aikana.

OPPIAINEEN TEHTÄVÄ

- tukea ympäristösuhteen rakentumista, maailmankuvan kehittymistä ja kasvua ihmisenä
- ohjata tuntemaan ja ymmärtämään luontoa, ympäristöä, niiden ilmiöitä, itseään ja muita ihmisiä, sekä hyvinvoinnin merkitystä
- harjaannuttaa hankkimaan, käsittelemään, tuottamaan, esittämään, arvioimaan ja arvottamaan tietoa
- ohjata ymmärtämään ihmisen tekemien valintojen vaikutuksia elämälle ja ympäristölle
- rakentaa perustaa ympäristöopin eri tiedonalojen osaamiselle
- biologiassa: oppia tuntemaan ja ymmärtämään luonnonympäristöä, ihmistä, elämää, sen kehittymistä ja reunaehtoja maapallolla
- maantiedossa: tutkia lähiympäristöä ja ymmärtää erilaisia alueita maapallolla, niillä esiintyviä ilmiöitä ja alueilla asuvien ihmisten elämää
- fysiikassa: ymmärtää luonnon perusrakenteita ja ilmiöitä ja selittää näitä ilmiöitä omissa tutkimuksissa saadun tiedon avulla
- kemia: havaita erilaisia aineita ympärillämme, sekä tutkia, kuvailla ja selittää niiden ominaisuuksia, rakenteita ja niissä tapahtuvia muutoksia
- terveystiedossa: oppia ymmärtämään terveyttä tukevia ja suojaavia tekijöitä ympäristössä ja ihmisen toiminnassa, ja edistää terveyttä, hyvinvointia ja turvallisuutta tukevaa osaamista.

OPPIMISYMPÄRISTÖIHIN JA TYÖTAPOIHIN LIITTYVÄT TAVOITTEET

- Lähtökohtana ovat oppilaiden omat kokemukset.
- Huomioidaan toiminnallisuus, kokemuksellisuus, elämyksellisyys, draaman ja tarinoiden käyttö sekä ympäristöopin monitieteinen perusta.
- Ilmiöitä pyritään tutkimaan luonnollisissa tilanteissa ja ympäristöissä hyödyntäen mahdollisuuksien mukaan paikallisia yrityksiä, järjestöjä ja luontokohteita (esim. 4H, Woikoski, Repovesi, kulttuuritoimi).
- Keskeistä on oppilaiden osallisuus ja vuorovaikutus tutkimusten suunnittelussa ja toteutuksessa sekä erilaisten näkökulmien ja ratkaisujen pohtimisessa.

OHJAUKSEN, ERIYTTÄMISEN JA TUEN TEHTÄVÄT

- ohjata oppilaita käyttämään monipuolisesti erilaisia opiskelutapoja
- ohjata turvalliseen ja muut huomioivaan toimimiseen erilaisissa opiskeluympäristöissä
- huomioida oppilaiden aikaisemmat tiedot ja taidot, sekä kehitykseen, elämäntilanteisiin ja kulttuuriin liittyvät kokemukset
- vahvistaa oppilaan minäkuvaa myönteisten oppimiskokemusten kautta, joita oppilas saa eri ajattelutasolla olevista tutkimuksellisista tehtävistä
- hyödyntää erilaisia vahvuuksia yhteisönä toimimalla.

Merkitys, arvot ja asenteet

Opetuksen tavoitteena on

- synnyttää ja ylläpitää oppilaan kiinnostusta ympäristöön ja ympäristöopin opiskeluun sekä auttaa oppilasta kokemaan kaikki ympäristöopin tiedonalat merkityksellisiksi itselleen
- ohjata ja kannustaa oppilasta asettamaan omia opiskelutavoitteita ja työskentelemään pitkäjänteisesti niiden saavuttamiseksi sekä tunnistamaan omaa ympäristöopin osaamistaan
- tukea oppilaan ympäristötietoisuuden kehittymistä sekä ohjata oppilasta toimimaan ja vaikuttamaan lähiympäristössään ja -yhteisöissään kestävä kehityksen edistämiseksi ja arvostamaan kestävä kehityksen merkitystä itselle ja maailmalle.

Tutkimisen ja toimimisen taidot

Opetuksen tavoitteena on

- rohkaista oppilasta muodostamaan kysymyksiä eri aihepiireistä sekä käyttämään niitä tutkimusten ja muun toiminnan lähtökohtana
- ohjata oppilasta suunnittelemaan ja toteuttamaan pieniä tutkimuksia, tekemään havaintoja ja mittauksia monipuolisissa oppimisympäristöissä eri aisteja ja tutkimus- ja mittausrakenteita käyttäen
- ohjata oppilasta tunnistamaan syy-seuraussuhteita, tekemään johtopäätöksiä tuloksistaan, sekä esittämään tuloksiaan ja tutkimuksiaan eri tavoin
- ohjata oppilasta ymmärtämään arjen teknologisten sovellusten käyttöä, merkitystä ja toimintaperiaatteita sekä innostaa oppilaita kokeilemaan, keksimään ja luomaan uutta yhdessä toimien
- kannustaa oppilaita edistämään hyvinvointia ja turvallisuutta toiminnassaan ja lähiympäristössään ja ohjata oppilasta toimimaan turvallisesti, tarkoituksenmukaisesti, vastuullisesti ja itseään suojellen
- ohjata oppilasta tutkimaan ja toimimaan sekä liikkumaan ja retkeilemään luonnossa ja rakennetussa ympäristössä
- tarjota oppilaille mahdollisuuksia harjoitella ryhmässä toimimista erilaisissa rooleissa ja vuorovaikutustilanteissa, innostaa oppilasta ilmaisemaan itseään ja kuuntelemaan muita sekä tukea oppilaan valmiuksia tunnistaa, ilmaista ja säädellä tunteitaan
- ohjata oppilasta käyttämään tieto- ja viestintäteknologiaa tiedon hankinnassa, käsittelyssä ja esittämisessä sekä vuorovaikutuksen välineenä vastuullisesti, turvallisesti ja ergonomisesti.

Tiedot ja ymmärrys

Opetuksen tavoitteena on

- ohjata oppilasta hahmottamaan ympäristöä, ihmisen toimintaa ja niihin liittyviä ilmiöitä ympäristöopin käsitteiden avulla sekä kehittämään käsiterakenteitaan ennakkokäsityksistä kohti käsitteiden täsmällistä käyttöä
- ohjata oppilasta ymmärtämään, käyttämään ja tekemään erilaisia malleja, joiden avulla voidaan tulkita ihmistä, ympäristöä ja niiden ilmiöitä
- ohjata oppilasta hankkimaan luotettavaa tietoa, ilmaisemaan perustellen erilaisia näkemyksiä sekä tulkitsemaan ja arvioimaan kriittisesti tietolähteitä ja näkökulmia
- ohjata oppilasta luonnon tutkimiseen, eliöiden ja elinympäristöjen tunnistamiseen ja ekologiseen ajatteluun sekä ohjata oppilasta ihmisen rakenteen, elintoimintojen ja kehityksen ymmärtämiseen
- ohjata oppilasta maantieteelliseen ajatteluun, hahmottamaan omaa ympäristöä ja koko maailmaa sekä harjaannuttamaan kartan- ja muita geomeidiataitoja
- ohjata oppilasta tutkimaan, kuvaamaan ja selittämään kemiallisia ilmiöitä, aineiden ominaisuuksia ja muutoksia, sekä rakentamaan perustaa aineen säilymisen periaatteen ymmärtämiselle

- ohjata oppilasta ymmärtämään terveyden osa-alueita, arjen terveystottumusten merkitystä sekä elämänkulkua, lapsuuden ja nuoruuden yksilöllistä kasvua ja kehitystä sekä rohkaista oppilasta harjoittelemaan ja soveltamaan terveysosaamistaan arjessa.

SISÄLLÖT 3. LUOKALLA

Minä ihmisenä

- ryhmässä toimiminen
- tunnetaidot (esim. Lions Quest)

Arjen tilanteissa ja yhteisöissä toimiminen

- laitteiden toimintaperiaatteita ja erilaisia rakenteita (esim. polkupyörä)
- turvataitoja, kuten liikenneturvallisuus

Löytöretkelle monimuotoiseen maailmaan

- Suomi: luonto, kulttuuri ja ihmisen toiminta
- erilaisia karttoja

Ympäristön tutkiminen

- piha elinympäristönä
- vesi elinympäristönä
- järvi hyvinvoinnin näkökulmasta Mäntyharjulla
- pihan ja veden eliöiden tunnistamista
- kasvio ohjatusti pihan kasveista

Luonnon rakenteet, periaatteet ja kiertokulut

- ravintoketju
- sää
- vesi (ominaisuudet, olomuodot, kiertokulku)
- lämpötila

Kestävän tulevaisuuden rakentaminen

- ympäristövastuullinen toiminta koulussa

SISÄLLÖT 4. LUOKALLA

Minä ihmisenä

- terveydestä huolehtiminen
- sairauksien ehkäisy ja itsehoitotaidot
- itsetunto

Arjen tilanteissa ja yhteisöissä toimiminen

- laitteiden toimintaperiaatteita, esim. sähkölaitteet
- turvataitoja: sähköturvallisuus, tapaturmat ja ensiapu
- kiusaamisen ehkäisy esim. KiVa Koulu -ohjelma
- nettietiketti

Löytöretkelle monimuotoiseen maailmaan

- Pohjoismaat: luonto, kulttuuri ja ihmisen toiminta
- väestökartta

Ympäristön tutkiminen

- piennar/niitty elinympäristönä ja sen eliöiden tunnistaminen
- kasvio ohjatusti pientaren kasveista
- maa- ja kallioperä
- Repovesi ja retkeily hyvinvoinnin näkökulmasta

Luonnon rakenteet, periaatteet ja kiertokulut

- ilma, valo, ääni
- ravinnontuotanto ja ruuan reitti (pellot ja maatilat)

Kestävän tulevaisuuden rakentaminen

- terveyden edistäminen
- vastuut ja velvollisuudet kotona

SISÄLLÖT 5. LUOKALLA

Minä ihmisenä

- ihmisen rakenne ja keskeiset elintoiminnot
- kasvu ja kehitys sekä lisääntyminen
- murrosikä
- opiskelutaidot

Arjen tilanteissa ja yhteisöissä toimiminen

- yksinkertaiset koneet
- turvataitoja: paloturvallisuus, fyysinen ja henkinen koskemattomuus
- kasvun erot ja yksilöllisyyden kunnioittaminen

Löytöretkelle monimuotoiseen maailmaan

- Eurooppa: luonnonympäristö ja ihmisen toiminta Euroopan eri alueilla
- Eurooppa kartalla
- ilmastodiagrammi
- uutiset

Ympäristön tutkiminen

- voima käsitteenä liikkeen muutosten tutkimisen kautta
- kasvin kasvatuskoe

Luonnon rakenteet, periaatteet ja kiertokulut

- aineiden olomuodot ja ominaisuudet
- palaminen
- yhteyttäminen
- lähiavaruus, vuodenajat, päivän ja yön vaihtelu ja maapallon rakenne
- ravinnontuotanto (puutarha)

Kestävän tulevaisuuden rakentaminen

- kulttuuriperintö Mäntyharjulla

- oman toiminnan vaikutus itseen, toisiin ihmisiin ja luontoon

SISÄLLÖT 6. LUOKALLA

Minä ihmisenä

- nuoreksi kasvaminen: tarpeet, asenteet, arvot
- seksuaalinen kehitys

Arjen tilanteissa ja yhteisöissä toimiminen

- matkustaminen
- päihteet ja myrkytykset
- yhteisöjen merkitys hyvinvoinnille

Löytöretkelle monimuotoiseen maailmaan

- maapallo: luonnonympäristöjä ja ihmisen toimintaa erilaisilla alueilla
- maailma kartalla
- tilastot
- uutiset

Ympäristön tutkiminen

- metsä elinympäristönä ja sen eliöitä
- metsä hyvinvoinnin näkökulmasta Mäntyharjulla

Luonnon rakenteet, periaatteet ja kiertokulut

- metsien hyötykäyttö
- energian säilymisen periaate lämpöenergiaan perehtymisen ja energialajien muuntumisen avulla

Kestävän tulevaisuuden rakentaminen

- ilmastonmuutos
- luonnonvarojen kestävä käyttö
- monikulttuurisessa maailmassa eläminen
- vaikuttamisprojekti: osallistuminen ja vaikuttaminen paikallisella tai globaalilla tasolla

OPPILAAN OPPIMISEN ARVIOINTI YMPÄRISTÖOPISSA

- Työskentely jäsennetään kokonaisuuksiksi, joilla on omat tavoitteet ja arviointiperusteet.
- Tutkimuksissa ja projekteissa arvioidaan vain muutamaa osa-aluetta asetettujen tavoitteiden mukaisesti.
- Työskentelyn aikana annetaan rakentavaa palautetta ja konkreettisia kehittämissuhteita taitojen ja motivaation kehittämisen tukemiseksi.
- Oppimista voi osoittaa monipuolisesti eri tavoin.
- Tuotosten lisäksi oppilaiden arviointi perustuu työskentelyn havainnointiin ja keskusteluihin.
- Sisällön lisäksi arvioidaan tiedonhaun ja ilmaisun selkeyttä sekä kokonaisuuksien hahmottamista.

- Kokonaisuuden päätyttyä arvioidaan tavoitteiden saavuttamista.

ARVIOINNIN KRITTEERIT HYVÄLLE OSAAMISELLE (ARVOSANALLE 8) 6. VUOSILUOKAN PÄÄTTYESSÄ

Merkitys, arvot ja asenteet

- Oppilas osaa antaa esimerkkejä ympäristöopin tiedonalojen merkityksestä.
- Oppilas osaa asettaa omia tavoitteita pienille kokonaisuuksille ja työskennellä yhteisten tavoitteiden saavuttamiseksi.
- Oppilas osaa kuvata esimerkkien avulla kestävän tulevaisuuden rakentamista tukevia ja uhkaavia tekijöitä.
- Oppilas osaa kuvata erilaisia keinoja lähiympäristön ja -yhteisöjen vaalimiseen, kehittämiseen ja niihin vaikuttamiseen sekä toimia ohjatusti yhteisessä vaikuttamisprojektissa.

Tutkimisen ja toimimisen taidot

- Oppilas osaa muodostaa aiheeseen liittyviä kysymyksiä, joita voidaan yhdessä kehittää tutkimusten ja muun toiminnan lähtökohdaksi.
- Oppilas osaa toimia, havainnoida, mitata ja dokumentoida tuloksia ohjeiden mukaisesti.
- Oppilas osaa suunnitella pieniä tutkimuksia yksin tai yhdessä muiden kanssa.
- Oppilas harjoittelee ohjatusti syy- seuraussuhteiden tunnistamista ja osaa tehdä yksinkertaisia johtopäätöksiä tuloksista.
- Oppilas osaa esittää tuloksiaan selkeästi.
- Oppilas osaa kuvata joidenkin arjen teknologisten sovellusten toimintaperiaatteita ja antaa esimerkkejä niiden merkityksestä.
- Oppilas osaa työskennellä kokeiluissa ja keksimisessä yhdessä toimien.
- Oppilas osaa esitellä keskeisiä hyvinvointiin ja turvallisuuteen liittyviä tekijöitä esimerkkien avulla.
- Oppilas osaa kuvata turvallisuusohjeita ja toimintatapoja erilaisissa vaara- ja ensiaputilanteissa, osaa käyttää niitä oppimistilanteissa sekä harjoittelee niiden perustelemista ympäristöopin eri tiedonalojen avulla.
- Oppilas osaa toimia, liikkua ja retkeillä luonnossa ja rakennetussa ympäristössä ohjeiden mukaisesti.
- Oppilas osaa tehdä tutkimuksia ympäristössä ohjatusti sekä yksin että ryhmän jäsenenä.
- Oppilas osaa kuvata esimerkkien avulla ryhmässä toimimiseen, kohteliaaseen käytökseen sekä tunteiden ilmaisuun ja niiden säätelyyn liittyviä toimintamalleja ja harjoittelee niiden soveltamista eri rooleissa.
- Oppilas osaa käyttää tieto- ja viestintäteknologiaa tutkimusprosessin eri vaiheissa ja vuorovaikutuksen välineenä.
- Oppilas osaa kuvata tieto- ja viestintäteknologian vastuullista, turvallista ja ergonomista käyttöä.

Tiedot ja ymmärrys

- Oppilas osaa kuvata ympäristöä, ihmisen toimintaa ja niihin liittyviä ilmiöitä ympäristöopin keskeisillä käsitteillä ja omin sanoin.
- Oppilas osaa yhdistää käsitteitä loogisesti toisiinsa.
- Oppilas osaa käyttää ja tulkita erilaisia konkreettisia malleja.
- Oppilas harjoittelee abstraktien mallien käyttöä.
- Oppilas osaa hakea tietoa erilaisista tietolähteistä ja valita joitakin luotettavia tietolähteitä.

- Oppilas harjoittelee erilaisten näkemysten perustelemista ja osaa nimetä eroja eri näkökulmissa.
- Oppilas osaa havainnoida luontoa, tunnistaa yleisimpiä kasvilajeja ja niiden tunnusomaisia elinympäristöjä.
- Oppilas laatii ohjatusti pienen kasvion, osaa tutkia kokeellisesti kasvien kasvua yksin ja yhdessä muiden kanssa sekä osaa pääpiirteittäin kuvata ihmisen rakenteen, elintoiminnot ja kehityksen.
- Oppilas osaa tunnistaa eri aluetasot, jäsentää omaa ympäristöään, hahmottaa opiskelemaansa alueita ja koko maapallon karttakuvaa sekä osaa kuvata alueellista monimuotoisuutta maapallolla.
- Oppilas osaa käyttää karttoja ja muita geomedialähteitä tiedonhaussa ja esittämisessä.
- Oppilas osaa havainnoida ja kuvata yksinkertaisia fysikaalisia ilmiöitä arjessa, luonnossa ja teknologiassa sekä harjoittelee niihin liittyviä selityksiä.
- Oppilas osaa käyttää energia-, voima- ja liikekäsitteitä arkisissa tilanteissa ja osaa antaa esimerkkejä energian säilymisen periaatteesta.
- Oppilas osaa havainnoida ja kuvata olomuotoja ja tuttujen aineiden ominaisuuksia sekä harjoittelee niihin liittyviä selityksiä.
- Oppilas osaa selittää aineen säilymisen periaatteen avulla esimerkiksi veden kiertokulkua tai kierrätystä.
- Oppilas osaa kuvata terveyden osa-alueita ja antaa esimerkkejä siitä, miten terveyttä voidaan arjessa edistää.
- Oppilas osaa kuvata elämänsä eri vaiheita ja selittää murrosikään liittyviä keskeisiä kasvun ja kehityksen tunnuspiirteitä ja niiden yksilöllistä vaihtelua.

Ympäristöoppi 3-6 OPS 2014
OPS 2014: 239–246

14.4.6 USKONTO VUOSILUOKILLA 3–6

Uskonto-oppiaineeseen on valtakunnallisissa opetussuunnitelman perusteissa määritelty viisi eri oppimäärää. Mäntyharjussa opiskellaan pääsääntöisesti evankelisluterilaisen uskonnon oppimäärää. Jos koulussa on vähintään kolme ortodoksiseurakuntaan kuuluvaa oppilasta, he opiskelevat ortodoksiuskonnon oppimäärän. Elämäkatsomustiedon opetusta järjestetään, kun uskontokuntiin kuulumattomia oppilaita on vähintään kolme eivätkä he osallistu ev. lut. uskonnon opetukseen. Muuhun rekisteröityyn uskonnolliseen yhteisöön kuuluville oppilaille järjestetään oman uskonnon opetusta, jos heitä on vähintään kolme ja jos heidän vanhempansa sitä erikseen toivovat.

Tässä opetussuunnitelmassa ortodoksisen uskonnon oppimäärä esitellään samassa luvussa (14.4.6) evankelisluterilaisen uskonnon kanssa. Oppiaineen tehtävä, oppimisympäristöihin ja työtapoihin liittyvät tavoitteet, ohjauksen, eriyttämisen ja tuen tehtävät, arvioinnin yleiset periaatteet sekä arvioinnin kriteerit hyvälle osaamiselle 6. vuosiluokan päättyessä ovat molemmille oppimäärille yhteiset.

Elämäkatsomustiedon oppimäärä esitellään omana kokonaisuutenaan uskonto-osion jälkeen luvussa 14.4.7.

OPPIAINEEN TEHTÄVÄ

- antaa laaja uskonnollinen ja katsomuksellinen sivistys
- perehdyttää oppilaat opiskeltavaan uskontoon ja sen monimuotoisuuteen
- antaa pohjaa uskontojen ja kulttuurien välisen suhteen ymmärtämiselle ja uskontojen ja katsomusten monilukutaidolle

- antaa monipuolista tietoa uskonnoista avuksi niistä käytävän keskustelun ymmärtämiseen
- kannustaa kriittiseen ajatteluun
- huomioida uskonnon ja tiedon suhde
- tutustua uskonnoille ominaiseen kieleen, symboliikkaan ja käsitteistöön
- opastaa dialogiin uskontojen ja katsomusten välillä
- korostaa elämän ja ihmisarvon kunnioittamiseen riippumatta toisen katsomuksesta
- perehtyä eettiseen ajatteluun eri uskonnoissa ja pohtia omakohtaisia eettisiä kysymyksiä
- tukea oppilaan itsetuntemusta, itsensä arvostamista ja elämönhallintataitojen kehittymistä
- antaa aineksia oman identiteetin, elämäntutkimuksen ja maailmankatsomuksen rakentamiseen ja arviointiin
- perehdyttää pyhiin kirjoihin ja kertomuksiin
- perehdyttää keskeiseen oppiin, eettisiin periaatteisiin, rituaaleihin ja tapoihin
- kannustaa ihmettelyyn ja kyselyyn
- tutustua Suomen ja Euroopan uskonnollisiin juuriin sekä uskonnolliseen ja katsomukselliseen elämään nyky-Suomessa ja Euroopassa
- harjaannuttaa medialukutaitoa
- ohjata arvioimaan ja käyttämään eri lähteistä etsittyä tietoa eri tilanteissa
- korostaa lasten oikeuksia ja yksilön vastuuta omista teoistaan
- harjoitella tunne- ja vuorovaikutustaitoja
- tukea oppilaita muodostamaan ja perustelemaan omia näkemyksiään
- rohkaista ystävyyteen, myönteisen luokka- ja kouluyhteisön rakentamiseen sekä toimimaan syrjintää vastaan.

OPPIMISYMPÄRISTÖIHIN JA TYÖTAPOIHIN LIITTYVÄT TAVOITTEET

- tarkastella asioita kerronnallisuuden, draaman, kokemuksellisuuden, toiminnallisuuden ja yhteisöllisen oppimisen avulla
- käsitteellistää opittavat asiat
- käyttää tietoteknisiä sovelluksia oppilaiden omaa aktiivisuutta ja vuorovaikutusta korostaen
- ylläpitää kiireetöntä ja keskustelevaa ilmapiiriä
- tehdä vierailuja ja kutsua vierailijoita mahdollisuuksien mukaan
- toteuttaa haluttaessa yksilö- ja ryhmäprojekteja oppiaineen eri oppimäärien kesken sekä oppiainerajat ylittäen
- ilmentää koulussa edustettujen uskontojen ja katsomusten moninaisuutta kunnioittavasti.

OHJAUKSEN, ERIYTTÄMISEN JA TUEN TEHTÄVÄT

- huomioida oppilaiden erilaiset uskonnolliset ja katsomukselliset taustat sekä kehittyvä kielitaito
- tukea keskeisten käsitteiden ymmärtämistä
- luoda oppimista ja osallisuutta edistäviä yhteisiä tilanteita sekä vahvistaa oppilaan opiskelutaitoja ja oma-aloitteisuutta.

OPPILAAN OPPIMISEN ARVIOINTI USKONNOSSA

- on ohjaavaa ja kannustavaa
- rohkaisee oppilasta perehtymään ja tutkimaan uskontojen keskeisiä lähteitä ja piirteitä sekä tekemään asioista omia tulkintoja
- ottaa huomioon monimuotoiset kirjallisen ja suullisen tuottamisen tavat sekä muun tekemisen ja ilmaisumuotojen kautta osoitetun osaamisen
- korostaa taitoa ilmaista itseään ja ajatuksiaan
- kiinnittää huomiota tiedon soveltamiseen sekä ajattelun kehittymiseen yksityiskohtaisen

muistamisen sijaan.

ARVIOINNIN KRITTEERIT HYVÄLLE OSAAMISELLE (ARVOSANALLE 8) 6. VUOSILUOKAN PÄÄTTYESSÄ

Oppilas

- osaa nimetä opiskeltavan uskonnon lähteitä ja tekstejä sekä kuvata niiden keskeisiä sisältöjä
- osaa kertoa esimerkkien avulla opiskeltavan uskonnon keskeisistä rituaaleista, tavoista ja pyhistä paikoista sekä kuvata niiden merkitystä
- osaa antaa esimerkkejä uskonnollisesta kielestä ja sen vertauskuvallisuudesta
- osaa hakea tietoa useasta lähteestä
- on harjoitellut arvioimaan löytämänsä tiedon luotettavuutta ja objektiivisuutta
- tunnistaa uskontojen merkityksiä yhteiskuntien kehityksessä, kulttuurissa ja mediassa ja osaa antaa niistä esimerkkejä
- osaa kuvata suomalaisen ja eurooppalaisen uskonnollisuuden juuria pääpiirteissään
- osaa kuvata juutalaisuuden, kristinuskon ja islamin pääpiirteet sekä niiden keskinäiset suhteet
- tietää, miten toimitaan ja pyrkii toimimaan asianmukaisesti ja kunnioittavasti erilaisissa uskonnollisissa tilanteissa ja paikoissa
- tunnistaa ja osaa nimetä opiskeltavan uskonnon eettisiä opetuksia sekä uskontoja ja katsomuksia yhdistäviä eettisiä periaatteita
- tietää YK:n Lapsen oikeuksien sopimuksen keskeisen sisällön ja osaa kertoa esimerkkejä ihmisoikeuksista
- osaa kertoa arjen esimerkkejä kestävästä tulevaisuuden rakentamisesta
- osaa soveltaa opiskelemaansa uskonnon eettisiä periaatteita omassa pohdinnassaan
- osallistuu yhteiseen keskusteluun, osaa kuunnella toisia ja ilmaista itseään.

Uskonto 3-6 OPS 2014
OPS 2014: 246–250

EVANKELISLUTERILAINEN USKONTO VUOSILUOKILLA 3–6

Vuosiluokkien 3–6 ev. lut. uskonnon sisällöt on jaoteltu eri vuosiluokilla opetettaviksi. Oppisisältöjen järjestystä voidaan muuttaa opettajan oman harkinnan mukaan, kuitenkin niin, että esitetyt sisältöalueet tulevat käsitellyiksi vuosiluokkien 3–6 aikana ja ne vastaavat kullekin vuosiluokalle asetettuja tavoitteita.

EV. LUT. USKONNON OPETUKSEN TAVOITTEET VUOSILUOKALLA 3

Opetuksen tavoitteena on

- ohjata oppilasta perehtymään opiskeltavan uskonnon kirjoihin ja kertomuksiin sekä keskeisiin oppeihin
- ohjata oppilas tutustumaan opiskeltavan uskonnon rituaaleihin ja tapoihin
- auttaa oppilasta tunnistamaan uskonnollisen kielen erityispiirteitä ja vertauskuvallisuutta
- ohjata oppilas perehtymään opiskeltavan uskonnon eettisiin opetuksiin sekä eri uskontoja yhdistäviin eettisiin periaatteisiin

- luoda oppilaalle mahdollisuuksia keskustella eettisistä kysymyksistä, ilmaista rakentavasti ajatuksiaan ja tunteitaan sekä harjoitella perustelemaan omia näkemyksiään
- ohjata oppilasta arvioimaan tekemiään valintoja ja pohtimaan toiminnan taustalla vaikuttavia arvoja eettisten periaatteiden ja kestäväen tulevaisuuden näkökulmasta
- auttaa ja tukea oppilasta muodostamaan ja vahvistamaan myönteistä maailmankatsomusta, itsetuntoa ja luottamusta elämään.

SISÄLLÖT 3. LUOKALLA

Suhde omaan uskontoon

- tarkastellaan kristinuskon keskeisiä käsitteitä, symboleita ja oppia
- perehdytään luterilaisuuden oppiin
- tutustutaan Raamattuun kirjana ja sen vertauskuvallisuuteen
- syvennytään kirkkovuoden keskeisimpiin juhliin
- huomioidaan virret ja muu hengellinen musiikki.

Uskontojen maailma

- perehdytään uskontojen pyhyyteen
- keskustellaan omasta ja toisen pyhästä
- tutustutaan mahdollisuuksien mukaan koulun lähialueilla vaikuttaviin uskonnollisiin yhteisöihin.

Hyvä elämä

- tarkastellaan kymmentä käskyä
- tutustutaan ihmisoikeuseetiikkaan, YK:n Lapsen oikeuksien sopimukseen sekä ihmisarvoon, elämän kunnioittamiseen ja luonnon vaalimiseen
- pohditaan oppilaan omia valintoja ja hänen toimintansa taustalla vaikuttavia arvoja
- perehdytään elämäntaitoihin, itsetuntemukseen, tunnetaitoihin ja kokonaisvaltaiseen hyvinvointiin
- annetaan oppilaalle välineitä eettiseen keskusteluun ja omien näkemysten perustelemiseen
- pohditaan Kultaisen säännön etiikkaa kristinuskossa
- käsitellään keskeisiä elämänskysymyksiä, tunteita ja arvoja Vanhasta ja Uudesta Testamentista valittujen kertomusten avulla.

EV. LUT. USKONNON OPETUKSEN TAVOITTEET VUOSILUOKALLA 4

Opetuksen tavoitteena on

- ohjata oppilasta perehtymään opiskeltavan uskonnon kirjoihin ja kertomuksiin sekä keskeisiin oppeihin
- auttaa oppilasta tunnistamaan uskonnollisen kielen erityispiirteitä ja vertauskuvallisuutta
- kannustaa oppilasta kunnioittamaan omaa ja toisen pyhää sekä käyttäytymään asianmukaisesti erilaisissa uskonnollisissa tilaisuuksissa ja tilanteissa
- ohjata oppilas perehtymään opiskeltavan uskonnon eettisiin opetuksiin sekä eri uskontoja yhdistäviin eettisiin periaatteisiin
- luoda oppilaalle mahdollisuuksia keskustella eettisistä kysymyksistä, ilmaista rakentavasti ajatuksiaan ja tunteitaan sekä harjoitella perustelemaan omia näkemyksiään
- auttaa ja tukea oppilasta muodostamaan ja vahvistamaan myönteistä maailmankatsomusta, itsetuntoa ja luottamusta elämään.

SISÄLLÖT 4. LUOKALLA

Suhde omaan uskontoon

- tarkastellaan kristinuskon keskeisiä käsitteitä, symboleita ja oppia
- perehdytään luterilaisuuden oppiin
- tutustutaan Jeesuksen elämään, opetukseen ja merkitykseen kristinuskossa
- tutustutaan Raamattuun kirjana ja sen vertauskuvallisuuteen
- syvennytään kirkkovuoden keskeisimpiin juhliin
- huomioidaan virret ja muu hengellinen musiikki.

Uskontojen maailma

- perehdytään uskontojen pyhyyteen
- keskustellaan omasta ja toisen pyhästä
- tutustutaan mahdollisuuksien mukaan koulun lähialueilla vaikuttaviin uskonnollisiin yhteisöihin.

Hyvä elämä

- tutustutaan ihmisoikeusetiikkaan, YK:n Lapsen oikeuksien sopimukseen sekä ihmisarvoon, elämän kunnioittamiseen ja luonnon vaalimiseen
- pohditaan oppilaan omia valintoja ja hänen toimintansa taustalla vaikuttavia arvoja
- perehdytään elämän taitoihin, itsetuntemukseen, tunnetaitoihin ja kokonaisvaltaiseen hyvinvointiin
- annetaan oppilaille välineitä eettiseen keskusteluun ja omien näkemysten perustelemiseen
- pohditaan Kultaisen säännön etiikkaa kristinuskossa
- käsitellään keskeisiä elämänkysymyksiä, tunteita ja arvoja Vanhasta ja Uudesta Testamentista valittujen kertomusten avulla.

EV. LUT. USKONNON OPETUKSEN TAVOITTEET VUOSILUOKALLA 5

Opetuksen tavoitteena on

- ohjata oppilas tutustumaan opiskeltavan uskonnon rituaaleihin ja tapoihin sekä pyhiin paikkoihin ja rakennuksiin
- auttaa oppilasta tunnistamaan uskonnollisen kielen erityispiirteitä ja vertauskuvallisuutta
- ohjata oppilasta etsimään, arvioimaan ja käyttämään erilaisista lähteistä haettua uskontoa koskevaa tietoa
- opastaa oppilasta perehtymään Suomen ja Euroopan uskonnollisiin ja katsomuksellisiin juuriin ja nykytilaan
- kannustaa oppilasta kunnioittamaan omaa ja toisen pyhää sekä käyttäytymään asianmukaisesti erilaisissa uskonnollisissa tilaisuuksissa ja tilanteissa
- luoda oppilaille mahdollisuuksia keskustella eettisistä kysymyksistä, ilmaista rakentavasti ajatuksiaan ja tunteitaan sekä harjoitella perustelemaan omia näkemyksiään
- auttaa ja tukea oppilasta muodostamaan ja vahvistamaan myönteistä maailmankatsomusta, itsetuntoa ja luottamusta elämään.

SISÄLLÖT 5. LUOKALLA

Suhde omaan uskontoon

- tarkastellaan kristinuskon keskeisiä käsitteitä, symboleita ja oppia
- perehdytään Raamattuun kirjana, sen erilaisiin tyyliilajeihin sekä uskonnollisen kielen erityispiirteisiin ja vertauskuvallisuuteen
- tutustutaan protestanttisuuteen osana kristinuskoa
- tarkastellaan luterilaisuuden oppia, sakramenteja, rukouksia, jumalanpalvelusta ja seurakunnan toimintaa

- käsitellään Raamatun keskeisten kertomusten vuorovaikutusta taiteen, tieteen ja kulttuurin kanssa
- pohditaan kristinuskon näkymistä populaarikulttuurissa
- perehdytään kirkkovuoteen sekä elämänkaaren kristillisiin rituaaleihin ja niihin liittyvään tapakulttuuriin
- tutustutaan kirkkoon uskonnollisena rakennuksena, kirkkoarkkitehtuuriin ja siihen liittyvään symboliikkaan
- huomioidaan virret ja muu hengellinen musiikki osana opetusta.

Uskontojen maailma

- tarkastellaan uskontojen pyhyttä ja omaa ja toisen pyhää
- käytetään paikallisia seurakuntia tukemaan koulun uskontokasvustusta
- käsitellään Suomen ja Euroopan uskonnollista ja katsomuksellista nykytilaa, sen taustoja ja uskonnottomuutta
- tutustutaan alustavasti ekumeniaan ja uskontodialogiin
- tarkastellaan uskontoja mediasta ja populaarikulttuurista otetuilla ajankohtaisilla esimerkeillä.

Hyvä elämä

- tutustutaan ihmisoikeusetiikkaan, YK:n Lapsen oikeuksien sopimukseen sekä ihmisarvoon, elämän kunnioittamiseen ja luonnon vaalimiseen
- pohditaan oppilaan omia valintoja ja hänen toimintansa taustalla vaikuttavia arvoja
- perehdytään elämän taitoihin, itsetuntemukseen, tunnetaitoihin ja kokonaisvaltaiseen hyvinvointiin
- annetaan oppilaille välineitä eettiseen keskusteluun ja omien näkemysten perusteleamiseen
- pohditaan Kultaisen säännön etiikkaa kristinuskossa
- käsitellään keskeisiä elämänkysymyksiä, tunteita ja arvoja Vanhasta ja Uudesta Testamentista valittujen kertomusten avulla.

EV. LUT. USKONNON OPETUKSEN TAVOITTEET VUOSILUOKALLA 6

Opetuksen tavoitteena on

- ohjata oppilasta perehtymään opiskeltavan uskonnon kirjoihin ja kertomuksiin sekä keskeisiin oppeihin
- auttaa oppilasta tunnistamaan uskonnollisen kielen erityispiirteitä ja vertauskuvallisuutta
- ohjata oppilasta etsimään, arvioimaan ja käyttämään erilaisista lähteistä haettua uskontoa koskevaa tietoa
- opastaa oppilasta perehtymään Suomen ja Euroopan uskonnollisiin ja katsomuksellisiin juuriin ja nykytilaan
- kannustaa oppilasta kunnioittamaan omaa ja toisen pyhää sekä käyttäytymään asianmukaisesti erilaisissa uskonnollisissa tilaisuuksissa ja tilanteissa
- ohjata oppilasta perehtymään opiskeltavan uskonnon eettisiin opetuksiin sekä eri uskontoja yhdistäviin eettisiin periaatteisiin
- luoda oppilaille mahdollisuuksia keskustella eettisistä kysymyksistä, ilmaista rakentavasti ajatuksiaan ja tunteitaan sekä harjoitella perustelemaan omia näkemyksiään
- ohjata oppilasta tutustumaan juutalaisuuteen, kristinuskon ja islamiin ja niiden vaikutukseen ja historiaan Euroopassa
- ohjata oppilasta ymmärtämään ihmisoikeuksiin ja erityisesti YK:n Lasten oikeuksien sopimukseen sisältyviä arvoja yksilön ja yhteisön näkökulmasta
- ohjata oppilasta arvioimaan tekemiään valintoja ja pohtimaan toiminnan taustalla vaikuttavia arvoja eettisten periaatteiden ja kestäväen tulevaisuuden näkökulmasta
- auttaa ja tukea oppilasta muodostamaan ja vahvistamaan myönteistä maailmankatsomusta,

itsetuntoa ja luottamusta elämään.

SISÄLLÖT 6. LUOKALLA

Suhde omaan uskontoon

- tarkastellaan kristinuskon keskeisiä käsitteitä, symboleita ja oppia
- perehdytään Raamattuun kirjana, sen erilaisiin tyyliilajeihin sekä uskonnollisen kielen erityispiirteisiin ja vertauskuvallisuuteen
- tutustutaan Martti Lutheriin ja Mikael Agricolaan uskonnon uudistajina
- pohditaan Paavalin ja varhaisen kristillisyyden merkitystä kristinuskon kehittymiselle maailmanuskonnoksi
- huomioidaan virret ja muu hengellinen musiikki osana uskonnon opetusta.

Uskontojen maailma

- tarkastellaan uskontojen pyhyttä ja omaa ja toisen pyhää
- tutustutaan alustavasti juutalaisuutta, kristinuskoa ja islamia yhdistäviin profeettoihin, pyhiin paikkoihin ja kertomuksiin sekä Jeesuksen asemaan näissä uskonnoissa
- käytetään paikallisia seurakuntia tukemaan koulun uskontokasvustusta
- tutkitaan Suomen ja Euroopan uskonnollista ja katsomuksellista nykytilaa, sen taustaa sekä uskonnottomuutta
- tutustutaan alustavasti ekumeniaan ja uskontodialogiin.

Hyvä elämä

- tutustutaan ihmisoikeusetiikkaan, YK:n Lapsen oikeuksien sopimukseen sekä ihmisarvoon, elämän kunnioittamiseen ja luonnon vaalimiseen
- tutustutaan kristinuskon tärkeimpiin eettisiin ohjeisiin Kultaiseen sääntöön ja rakkauden kaksoiskäskyyn
- pohditaan oppilaan omia valintoja ja hänen toimintansa taustalla vaikuttavia arvoja
- perehdytään elämän taitoihin, itsetuntemukseen, tunnetaitoihin ja kokonaisvaltaiseen hyvinvointiin
- annetaan oppilaille välineitä eettiseen keskusteluun ja omien näkemysten perustelemiseen
- pohditaan Kultaisen säännön etiikkaa kristinuskossa
- käsitellään keskeisiä elämänkysymyksiä, tunteita ja arvoja Vanhasta ja Uudesta Testamentista valittujen kertomusten avulla.

Evangelisluterilainen uskonto 3-6 OPS 2014

OPS 2014: 250

ORTODOKSINEN USKONTO VUOSILUOKILLA 3–6

Vuosiluokkien 3–6 ortodoksisen uskonnon tavoitteet ja sisällöt on jaoteltu eri vuosiluokilla opetettaviksi. Jako on ohjeellinen ja opettaja voi halutessaan muuttaa sitä, kunhan kaikki tavoitteet ja sisällöt tulevat käsitellyiksi vuosiluokkien 3–6 aikana.

ORTODOKSISEN USKONNON OPETUKSEN TAVOITTEET 3. LUOKALLA

- Oppilas tutustuu Raamattuun ja pyhiin kertomuksiin sekä niiden keskeisiin opetuksiin ortodoksisen opetuksen näkökulmasta.
- Oppilas tutustuu kirkon rituaaleihin ja joihinkin mysteerioihin sekä keskeisiin rukouksiin. Oppilas tutustuu joihinkin kirkon keskeisiin juhliin.
- Oppilas pohtii Raamatun opetusten vertauskuvallisuutta.
- Oppilas harjoittelee Raamatun käyttöä ja kuvanlukutaitoa ikonien avulla sekä harjoittelee etsimään tietoa erilaisista lähteistä.

- Oppilas tietää Suomen suurimmat uskonnolliset yhteisöt ja omassa koulussa opetettavia katsomuksia.
- Oppilas tutustuu Abrahamin uskontojen syntyyn.
- Oppilas harjoittelee asianmukaista käyttäytymistä pyhäköissä ja erilaisissa uskonnollisia elementtejä sisältävissä tilanteissa. Oppilas tietää pyhän käsitteen ja osaa yhdistää sen kirkkorakennukseen ja Raamattuun.
- Oppilas tutustuu Vanhan Testamentin keskeiseen eettiseen opetukseen. Oppilas käsittelee keskeisiä elämänkysymyksiä, tunteita ja arvoja Raamatusta valittujen kertomusten avulla.
- Oppilas tutustuu ikätasoonsa sopivalla tavalla lastenoikeuksiin ja niiden toteutumiseen maailmassa.
- Oppilas pohtii ja arvioi tekemiään valintoja.
- Oppilas harjoittelee keskustelemaan ja ilmaisemaan ajatuksiaan ja tunteitaan.
- Oppilaalla on valittujen työtapojen kautta mahdollisuus muodostaa ja vahvistaa myönteistä maailmankatsomusta, itsetuntoa ja luottamusta elämään.

SISÄLLÖT 3. LUOKALLA

Esimerkiksi:

- patriarkkakertomukset
- evankeliumien Kristus
- oman nimikkopyhän elämäkerta
- ehtoollinen
- kaste
- mirhavoitelu
- koululaisjumalanpalvelus
- Herran rukous
- Taivaallinen kuningas
- Raamatun käyttö
- Raamatun monitasoisuus
- Kristuksen tekojen symbolisuus
- erilaisia ikoneita
- kirkkorakennus ja muut pyhät paikat
- evankelisluterilainen kirkko ja muut Mäntyharjussa vaikuttavat uskonnolliset yhteisöt
- omassa lähipiirissä vallitseva katsomuksellinen moninaisuus
- pyhän käsite.

ORTODOKSISEN USKONNON OPETUKSEN TAVOITTEET 4. LUOKALLA

- Oppilas perehtyy evankeliumikirjoihin sekä Raamattuun kirkon kirjana ja uskon lähteenä.
- Oppilas tutustuu kirkon mysteerioihin, kirkkoon jumalanpalveluspaikkana, kirkkoarkkitehtuuriin ja siihen liittyvään symboliikkaan. Oppilas tutustuu kirkkovuoteen ja sen suuriin juhliin.
- Oppilas pohtii Kristuksen opetusten vertauskuvallisuutta. Oppilas tunnistaa ortodoksisen ikonitaiteen, rukousperinteen ja kirkkoveisujen erityispiirteitä ja vertauskuvallisuutta.
- Oppilas harjoittelee kuvan lukemista kirkkotaiteesta ja etsii tietoa kirkkoveisujen sisältämästä opetuksesta sekä mediasta.
- Oppilas tietää lähialueen uskontoja ja uskonnollisia yhteisöjä.
- Oppilas tutustuu juutalaisuuden, kristinuskon ja islamin pääpiirteisiin.
- Oppilas harjoittelee asianmukaista käyttäytymistä pyhäköissä ja erilaisissa uskonnollisia elementtejä sisältävissä tilanteissa. Oppilas osaa yhdistää pyhän käsitteen mysteerioihin.
- Oppilas tutustuu Uuden Testamentin keskeiseen eettiseen opetukseen. Oppilas käsittelee

keskeisiä elämänkysymyksiä, tunteita ja arvoja Uudesta Testamentista valittujen kertomusten avulla.

- Oppilas tutustuu ikätasoonsa sopivalla tavalla lastenoikeuksiin ja niiden toteutumiseen maailmassa.
- Oppilas arvioi tekemiään valintoja ja pohtii toiminnan taustalla vaikuttavia arvoja Jeesuksen opetusten etiikkaa hyödyntäen.
- Oppilas harjoittelee keskustelemaan ja ilmaisemaan ajatuksiaan ja tunteitaan sekä opettelee ottamaan toisen huomioon.
- Oppilaalla on valittujen työtapojen kautta mahdollisuus muodostaa ja vahvistaa myönteistä maailmankatsomusta, itsetuntoa ja luottamusta elämään.

SISÄLLÖT 4. LUOKALLA

Esimerkiksi:

- kirkkovuoden kierto
- kirkkovuoden suuret juhlat Raamatussa
- suurten juhlien ikonit ja juhlaveisut
- loput kirkon mysteerioista
- Raamatun käyttö kirkossa
- Raamatun maailma
- Kristuksen opetukset
- kirkkorakennus, esimerkkinä Mikkelin kirkko
- koululaisjumalanpalvelus
- erilaisia rukoustopoja
- Suomessa vaikuttavia uskonnollisia yhteisöjä ortodoksiseen tunnustukseen peilaten
- luterikaisen ja ortodoksisen kirkkovuoden vertailua
- Abrahamin uskonnot ortodoksiseen uskoon peilaten
- juhlakalenterien merkitys eri uskonnoissa
- erilaiset uskonnollisuuden ilmenemät
- pyhän käsite.

ORTODOKSISEN USKONNON OPETUKSEN TAVOITTEET 5. LUOKALLA

- Oppilas perehtyy varhaisen kristillisyyden merkitykseen kristinuskon kehittämisessä maailmanuskonnoksi.
- Oppilas perehtyy liturgisen elämän peruspiirteisiin sekä kirkkolauluun ja ikonitaiteeseen. Oppilas perehtyy kirkon juhliin.
- Oppilas pohtii Kristuksen opetusten vertauskuvallisuutta. Oppilas tunnistaa kirkkorakennuksen ja jumalanpalvelusten symboliikkaa.
- Oppilas opettelee etsimään tietoa mm. paikkakunnalla vaikuttavista uskonnollisista yhteisöistä monipuolisia lähteitä käyttäen. Oppilas osaa käyttää Raamattua.
- Oppilas tuntee kirkon synnyn vaiheita ja Suomen uskonnollisia ja katsomuksellisia juuria ja nykytilaa.
- Oppilas osaa käyttäytyä asianmukaisesti pyhäköissä ja erilaisissa uskonnollisia elementtejä sisältävissä tilanteissa. Oppilas ymmärtää pyhyiden merkitystä uskonnoissa ja tiedostaa itselleen pyhiä asioita.
- Oppilas tutustuu ortodoksisen kirkon keskeiseen eettiseen opetukseen.
- Oppilas ymmärtää ihmisoikeuksiin ja erityisesti YK:n lasten oikeuksien sopimukseen sisältyviä arvoja yksilön ja yhteisön näkökulmasta.
- Oppilas tuntee arvo-käsitteen ja osaa yhdistää sen omaan ajatteluunsa. Oppilas pohtii elämänkysymyksiinsä liittyviä valintoja ja arvoja niiden taustalla sekä vaikutusta kestävään

tulevaisuuteen.

- Oppilas osaa ilmaista rakentavasti ajatuksiaan ja tunteitaan sekä ottaa toisen huomioon. Oppilas harjoittelee perustelemaan omia näkemyksiään.
- Oppilaalla on valittujen työtapojen kautta mahdollisuus muodostaa ja vahvistaa myönteistä maailmankatsomusta, itsetuntoa ja luottamusta elämään.

SISÄLLÖT 5. LUOKALLA

Esimerkiksi:

- Apostolien teot
- kirkon varhaisvaiheet
- ortodoksisen kirkon juutalaiset juuret
- liturgia ja vigilia
- muita pyhiä toimituksia
- ikonien muotokieli ja sen merkitys
- Kristuksen opetukset
- Mikkelin ortodoksisen kirkon symboliikkaa
- koululaisjumalanpalvelus
- Mäntyharjun seudun uskonnolliset yhteisöt
- Raamatun erilaiset tulkinnat toisissa uskontokunnissa
- suomalainen uskonnollisuus
- uskonnollisten elementtien tunnistaminen
- pyhän käsite.

ORTODOKSISEN USKONNON OPETUKSEN TAVOITTEET 6. LUOKALLA

- Oppilas tuntee Raamatun perusrakenteen (Uusi ja Vanha Testamentti) ja merkityksen kristinuskon opin lähteenä. Oppilas tuntee kirkkoisien opetuksia ja pääpiirteissään kristillisen opin muodostumisen.
- Oppilas tuntee liturgisen elämän peruspiirteet sekä osaa kertoa mysteerioista. Oppilas tutustuu luostariin pyhänä paikkana ja tuntee sen merkityksen. Oppilas perehtyy kirkon juhliin ja niiden sanomaan.
- Oppilas tunnistaa ortodoksisen uskonnollisen kielen erityispiirteitä ja huomaa samankaltaisuutta ja erilaisuutta muissa katsomuksissa.
- Oppilas harjoittelee tunnistamaan ja arvioimaan uskontoihin liittyvää uutisointia ja tutustuu ajankohtaisiin uskontoon liittyviin aiheisiin mediassa.
- Oppilas tuntee pääpiirteittäin ortodoksisen kirkon olemuksen apostolisena ja katolisena yhteisönä. Oppilas osaa kuvata eri uskontoja ja uskonnottomuutta Euroopassa.
- Oppilas osaa kuvata juutalaisuuden, kristinuskon ja islamin pääpiirteitä ja keskeisiä suhteita.
- Oppilas osaa käyttäytyä asianmukaisesti pyhäköissä ja erilaisissa uskonnollisia elementtejä sisältävissä tilanteissa. Oppilas osoittaa kunnioitusta toisen pyhää kohtaan.
- Oppilas tunnistaa uskontoja ja katsomuksia yhdistäviä eettisiä periaatteita.
- Oppilas ymmärtää ihmisoikeuksiin ja erityisesti YK:n lapsen oikeuksien sopimukseen sisältyviä arvoja yksilön ja yhteisön näkökulmasta.
- Oppilas pohtii elämänkysymyksiinsä liittyviä valintoja ja arvoja niiden taustalla sekä valinnoista seuraavaa globaalia vastuuta.
- Oppilas osaa ilmaista rakentavasti ajatuksiaan ja tunteitaan sekä ottaa toisen huomioon. Oppilas harjoittelee perustelemaan omia näkemyksiään.
- Oppilaalla on valittujen työtapojen kautta mahdollisuus muodostaa ja vahvistaa myönteistä maailmankatsomusta, itsetuntoa ja luottamusta elämään.

SISÄLLÖT 6. LUOKALLA

Esimerkiksi:

- Raamatun käyttöön perehtyminen
- Raamatun syntyvaiheet
- kristillisen juhlakalenterin muotoutuminen ja pelastushistoriallinen sanoma
- joitakin keskeisimpiä kirkkoisia
- liturgia ja vigilia
- kirkollinen vuorokausi
- kirkkovuoden sanoma
- luostarilaitos Suomessa ja maailmalla
- ortodoksisen kirkon olemus
- toiset kristilliset kirkot, juutalaisuus ja islam ortodoksisen kirkon uskonnolliseen kieleen peilaten
- kristinuskon eri muotoja, juutalaisuus, islam, muita maailmankatsomuksia, peilaten ortodoksiseen uskontoon
- pyhän käsitteen ja siihen liittyvien tapojen moninaisuus ortodoksisuuteen peilaten
- paasto, rukous, pyhiinvaellus, pyhät kirjoitukset ja etiikka Abrahamin uskonnoissa
- kristinuskon, islamin ja juutalaisuuden keskinäiset suhteet
- erilaisia rukoustopoja ortodoksisessa kirkossa ja muissa uskonnoissa
- uskonnolliset aiheet mediassa
- uskonnollisen yleissivistyksen merkitys uutisten tulkinnassa
- koululaisjumalanpalvelus

Ortodoksinen uskonto 3-6 OPS 2014
OPS 2014: 251

14.4.7 ELÄMÄNKATSOMUSTIETO VUOSILUOKILLA 3–6

Elämäkatsomustiedon opetusta järjestetään, kun uskontokuntiin kuulumattomia oppilaita on vähintään kolme, eivätkä he osallistu ev. lut. uskonnon opetukseen.

OPPIAINEEN TEHTÄVÄ

- edistää oppilaan kykyä etsiä hyvää elämää
- auttaa oppilasta ymmärtämään, arvostamaan ja tuottamaan omaa kulttuuriaan
- auttaa oppilasta ymmärtämään ja arvostamaan ympäröivän maailman kulttuuria
- tukea oppilaan vuorovaikutusta ympäröivän lähiyhteisön sekä nopeasti muuttuvan maailman kanssa
- johdattaa oppilas omaan aktiiviseen ajatteluun ja toimintaan
- kasvattaa täysivaltaiseksi demokraattiseksi kansalaiseksi: osallistuminen, vaikuttaminen ja vastuullisuus
- tukea laaja-alaisen osaamisen kehittymistä.

OPPIMISYMPÄRISTÖIHIN JA TYÖTAPOIHIN LIITTYVÄT TAVOITTEET

- luoda turvallinen ja avoin sosiaalinen ja psyykinen oppimisympäristö
- luoda kannustava ja erilaista oppimista tukeva oppimisympäristö
- mahdollisuuksien mukaan oppimisympäristö voi olla nettiympäristö, koulun lähiluonto ja paikalliset yhteistyökumppanit
- työtapojen monipuolisella käytöllä tuetaan itsesätelytaitojen kehittymistä
- opettajajohtoisia työtapoja laajennetaan toiminnallisilla aktiviteeteilla mm. saduilla, kertomuksilla, leikeillä, musiikilla, kuvataiteella ja draamalla

- toiminnassa huomioidaan ympäristön digitalisoituminen.

OHJAUKSEN, ERIYTTÄMISEN JA TUEN TEHTÄVÄT

- ohjauksen tavoitteena on vahvistaa oppilaan osallisuutta ja tuottaa onnistumisen kokemuksia
- tukea oppilaan hyvinvointia ja vahvistaa oppilaan omaa identiteettiä yhdessä muiden kanssa
- pyritään huomioimaan oppilaan yksilölliset tuen tarpeet
- tuetaan oppilaan vuorovaikutus- ja ajattelutaitojen kehittymistä
- työtapojen ja sisältöjen valinnoilla tuetaan oppilaan yksilöllisiä tarpeita sekä oppiaineeseen syventymistä että yksilöllistä etenemistä.

ELÄMÄNKATSOMUSTIEDON OPETUKSEN TAVOITTEET VUOSILUOKALLA 3

Opetuksen tavoitteena on

- luoda edellytyksiä oppilaan eettisen ajattelun taitojen kehittymiselle ja kannustaa oppilasta soveltamaan eettisiä periaatteita arjen tilanteissa
- ohjata oppilasta tunnistamaan ja arvioimaan väitteitä ja niiden perusteluita
- edistää oppilaan kykyä oivaltaa asioiden välisiä suhteita ja kehittää ajatteluaan
- ohjata oppilasta kantamaan vastuuta itsestään, toisista ihmisistä ja luonnosta
- ohjata oppilasta tutustumaan suomalaiseen, eurooppalaiseen ja maailman kulttuuriperintöön sekä hahmottamaan kulttuurista moninaisuutta ilmiönä
- tukea oppilasta rakentamaan katsomuksellista ja kulttuurista yleissivistystään
- ohjata oppilasta suunnittelemaan ja arvioimaan omaa katsomuksellista oppimistaan
- rohkaista oppilasta ilmaisemaan katsomustaan ja kuuntelemaan muiden katsomuksellisia kannanottoja
- rohkaista oppilasta toimimaan aloitteellisesti ja vastuullisesti omassa ympäristössään.

SISÄLLÖT 3. LUOKALLA

Kasvaminen hyvään elämään

- harjoitellaan erilaisten näkökulmien kohtaamista ja arvostamista
- tutkitaan oikeudenmukaisuuden ilmenemistä jokapäiväisessä elämässä
- harjoitellaan oman näkemyksen perustelemista suhteessa toisiin.

Erilaisia elämäntapoja

- tutkitaan ja kehitetään omaa identiteettiä
- perehdytään suomalaiseen kulttuuriin ja kulttuurivähemmistöihin
- harjoitellaan oman näkemyksen perustelemista suhteessa eri kulttuureihin ja katsomuksiin.

Yhteiselämän perusteita

- perehdytään ihmisten yhteiselämän perusteisiin arkipäivän tilanteissa esimerkiksi sopimuksen ja lupauksen sekä oikeuden ja velvollisuuden käsitteiden avulla
- harjoitellaan oman näkemyksen perustelemista suhteessa yhteiselämän vaatimuksiin.

Luonto ja kestävä tulevaisuus

- perehdytään erilaisiin tapoihin selittää maailma
- pohditaan millä tavoin erilaiset käsitykset maailmasta vaikuttavat ihmisten elämään
- tutkitaan luonnon ja ihmisen tulevaisuutta
- harjoitellaan oman näkemyksen perustelua suhteessa maailmankuvaan.

ELÄMÄNKATSOMUSTIEDON OPETUKSEN TAVOITTEET VUOSILUOKALLA 4

Opetuksen tavoitteena on

- luoda edellytyksiä oppilaan eettisen ajattelun taitojen kehittymiselle ja kannustaa oppilasta soveltamaan eettisiä periaatteita arjen tilanteissa
- ohjata oppilasta tunnistamaan ja arvioimaan väitteitä ja niiden perusteluita
- edistää oppilaan kykyä oivaltaa asioiden välisiä suhteita ja kehittää ajatteluaan
- ohjata oppilasta kantamaan vastuuta itsestään, toisista ihmisistä ja luonnosta
- ohjata oppilasta tutustumaan suomalaiseen, eurooppalaiseen ja maailman kulttuuriperintöön sekä hahmottamaan kulttuurista moninaisuutta ilmiönä
- tukea oppilasta rakentamaan katsomuksellista ja kulttuurista yleissivistystään
- ohjata oppilasta suunnittelemaan ja arvioimaan omaa katsomuksellista oppimistaan
- rohkaista oppilasta ilmaisemaan katsomustaan ja kuuntelemaan muiden katsomuksellisia kannanottoja
- rohkaista oppilasta toimimaan aloitteellisesti ja vastuullisesti omassa ympäristössään.

SISÄLLÖT 4. LUOKALLA

Kasvaminen hyvään elämään

- harjoitellaan erilaisten näkökulmien kohtaamista ja arvostamista
- harjoitellaan oman näkemyksen erittelyä ja perustelemista suhteessa toisiin
- tutkitaan oikeudenmukaisuuden ilmenemistä jokapäiväisessä elämässä
- pohditaan mitä tarkoittavat yhdenvertaisuus, onnellisuus ja hyvä elämä.

Erilaisia elämäntapoja

- tutkitaan ja kehitetään omaa identiteettiä
- harjoitellaan oman näkemyksen erittelyä ja perustelemista suhteessa eri kulttuureihin ja katsomuksiin
- perehdytään suomalaiseen kulttuuriin ja kulttuurivähemmistöihin
- perehdytään erilaisiin elämän- ja maailmankatsomuksiin.

Yhteiselämän perusteita

- harjoitellaan oman näkemyksen erittelyä ja perustelemista suhteessa yhteiselämän vaatimuksiin
- perehdytään ihmisten yhteiselämän perusteisiin arkipäivän tilanteissa esimerkiksi sopimuksen ja lupauksen sekä oikeuden ja velvollisuuden käsitteiden avulla.

Luonto ja kestävä tulevaisuus

- harjoitellaan oman näkemyksen erittelyä ja perustelua suhteessa maailmankuvaan
- perehdytään erilaisiin tapoihin selittää maailma
- pohditaan millä tavoin erilaiset käsitykset maailmasta vaikuttavat ihmisten elämään
- tutkitaan luonnon ja ihmisen tulevaisuutta sekä kestävää kehitystä.

ELÄMÄNKATSOMUSTIEDON OPETUKSEN TAVOITTEET VUOSILUOKALLA 5

Opetuksen tavoitteena on

- luoda edellytyksiä oppilaan eettisen ajattelun taitojen kehittymiselle ja kannustaa oppilasta soveltamaan eettisiä periaatteita arjen tilanteissa

- ohjata oppilasta tunnistamaan ja arvioimaan väitteitä ja niiden perusteluita
- edistää oppilaan kykyä oivaltaa asioiden välisiä suhteita ja kehittää ajatteluaan
- ohjata oppilasta kantamaan vastuuta itsestään, toisista ihmisistä ja luonnosta
- ohjata oppilasta tutustumaan suomalaiseen, eurooppalaiseen ja maailman kulttuuriperintöön sekä hahmottamaan kulttuurista moninaisuutta ilmiönä
- tukea oppilasta rakentamaan katsomuksellista ja kulttuurista yleissivistystään
- ohjata oppilasta suunnittelemaan ja arvioimaan omaa katsomuksellista oppimistaan
- rohkaista oppilasta ilmaisemaan katsomustaan ja kuuntelemaan muiden katsomuksellisia kannanottoja
- ohjata oppilas tuntemaan YK:n yleismaailmalliseen ihmisoikeuksien julistukseen perustuvaa ihmisoikeusetiikka, erityisesti lapsen oikeuksia
- rohkaista oppilasta toimimaan aloitteellisesti ja vastuullisesti omassa ympäristössään.

SISÄLLÖT 5. LUOKALLA

Kasvaminen hyvään elämään

- harjoitellaan erilaisten näkökulmien kohtaamista ja arvostamista
- harjoitellaan oman näkemyksen erittelyä ja perustelemista suhteessa toisiin
- tutkitaan oikeudenmukaisuuden ilmenemistä jokapäiväisessä elämässä
- perehdytään arvon ja normin käsitteeseen.

Erilaisia elämäntapoja

- tutkitaan ja kehitetään omaa identiteettiä
- harjoitellaan oman näkemyksen erittelyä ja perustelemista suhteessa eri kulttuureihin ja katsomuksiin
- perehdytään erilaisiin elämän- ja maailmankatsomuksiin
- perehdytään maailman kulttuuriperintöön.

Yhteiselämän perusteita

- harjoitellaan oman näkemyksen erittelyä suhteessa yhteiselämän vaatimuksiin
- perehdytään ihmisten yhteiselämän perusteisiin arkipäivän tilanteissa sekä oppilaan lähiympäristössä esimerkiksi yhdenvertaisuuden käsitteen avulla
- perehdytään lapsen oikeuksiin
- harjoitellaan tekojen eettistä arviointia.

Luonto ja kestävä tulevaisuus

- harjoitellaan oman näkemyksen erittelyä ja perustelua suhteessa maailmankuvaan
- perehdytään erilaisiin aikakäsityksiin ja tapoihin selittää maailma
- pohditaan millä tavoin erilaiset käsitykset maailmasta vaikuttavat ihmisten elämään
- tutkitaan luonnon ja ihmisen tulevaisuutta sekä kestävää kehitystä.

ELÄMÄNKATSOMUSTIEDON OPETUKSEN TAVOITTEET VUOSILUOKALLA 6

Opetuksen tavoitteena on

- luoda edellytyksiä oppilaan eettisen ajattelun taitojen kehittymiselle ja kannustaa oppilasta soveltamaan eettisiä periaatteita arjen tilanteissa
- ohjata oppilasta tunnistamaan ja arvioimaan väitteitä ja niiden perusteluita
- edistää oppilaan kykyä oivaltaa asioiden välisiä suhteita ja kehittää ajatteluaan
- ohjata oppilasta kantamaan vastuuta itsestään, toisista ihmisistä ja luonnosta
- ohjata oppilasta tutustumaan suomalaiseen, eurooppalaiseen ja maailman kulttuuriperintöön sekä hahmottamaan kulttuurista moninaisuutta ilmiönä

- tukea oppilasta rakentamaan katsomuksellista ja kulttuurista yleissivistystään
- ohjata oppilasta suunnittelemaan ja arvioimaan omaa katsomuksellista oppimistaan
- rohkaista oppilasta ilmaisemaan katsomustaan ja kuuntelemaan muiden katsomuksellisia kannanottoja
- ohjata oppilas tuntemaan YK:n yleismaailmalliseen ihmisoikeuksien julistukseen perustuvaa ihmisoikeusetiikka, erityisesti lapsen oikeuksia
- rohkaista oppilasta toimimaan aloitteellisesti ja vastuullisesti omassa ympäristössään.

SISÄLLÖT 6. LUOKALLA

Kasvaminen hyvään elämään

- harjoitellaan erilaisten näkökulmien kohtaamista ja arvostamista
- harjoitellaan oman näkemyksen erittelyä ja perustelemista suhteessa toisiin
- tutkitaan oikeudenmukaisuuden ilmenemistä jokapäiväisessä elämässä
- pohditaan, mitä tarkoittavat vapaus ja vastuu
- perehdytään ajattelun, uskonnon ja elämäkatsomuksen vapauteen.

Erilaisia elämäntapoja

- tutkitaan ja kehitetään omaa identiteettiä
- harjoitellaan oman näkemyksen erittelyä ja perustelemista suhteessa eri kulttuureihin ja katsomuksiin
- perehdytään erilaisiin elämän- ja maailmankatsomuksiin
- perehdytään maailman kulttuuriperintöön ja sen arvokkuuteen
- tutkitaan, mitä merkitsevät käsitteet yhdenvertaisuus, hyväksyminen, ymmärtäminen, tietäminen, uskominen ja luuleminen.

Yhteiselämän perusteita

- harjoitellaan oman näkemyksen erittelyä suhteessa yhteiselämän vaatimuksiin
- perehdytään ihmisten yhteiselämän perusteisiin arkipäivän tilanteissa sekä oppilaan lähiympäristössä että laajemminkin
- opetellaan ymmärtämään rauhan ja demokratian käsitteitä
- perehdytään lapsen oikeuksiin
- harjoitellaan tekojen eettistä arviointia kontekstin, tarkoitusten ja seurausten näkökulmista.

Luonto ja kestävä tulevaisuus

- harjoitellaan oman näkemyksen erittelyä ja perustelua suhteessa maailmankuvaan ja kestävään tulevaisuuteen
- tutkitaan luonnon ja ihmisen tulevaisuutta sekä kestävää kehitystä
- perehdytään erilaisiin luontokäsityksiin.

OPPILAAN OPPIMISEN ARVIOINTI ELÄMÄNKATSOMUSTIEDOSSA

- on oppilasta yhteistyötaitoihin ohjaavaa ja oppilaan omia ajatuksia ilmaisemaan kannustavaa
- rohkaisee oppilasta tutkimaan oppimisen kannalta keskeisiä lähteitä ja tekemään asioista omia tulkintoja
- on monipuolista ja perustuu kirjallisiin ja suullisiin tuotoksiin sekä muiden ilmaisumuotojen kautta osoitettuun osaamiseen
- kohdistuu ilmaisu- ja perustelutaitoihin
- kohdistuu erityisesti tiedon soveltamiseen sekä ajattelun ja argumentoinnin kehittymiseen, ei niinkään yksityiskohtaisen muistamiseen.

ARVIOINNIN KRITEERIT HYVÄLLE OSAAMISELLE (ARVOSANALLE 8) 6. VUOSILUOKAN PÄÄTTYESSÄ

Oppilas

- osaa selittää muutamia keskeisiä etiikan käsitteitä ja jäsentää niiden avulla joitakin elämässä kohtaamiaan eettisiä tilanteita
- osaa löytää keskustelusta väitteitä ja niiden perusteluja sekä pohtia perusteluiden asiaankuuluvuutta
- osaa tunnistaa virhepäätelyä ja korjata sen pohjalta omaa ajatteluaan
- osaa kuvata, mitä tarkoittaa itsestä, toisista ja luonnosta vastuun ottaminen sekä kertoa, mitä se tarkoittaa omassa toiminnassa
- osaa nimetä ja selittää joitakin kulttuuriin liittyviä ilmiöitä suomalaisesta, eurooppalaisesta ja maailman kulttuuriperinnöstä
- osaa nimetä joitakin katsomusten ja kulttuurien tärkeimpiä piirteitä
- osaa asettaa opiskeluun liittyviä tavoitteita, pyrkii toimimaan tavoitteiden suunnassa ja arvioi niiden toteutumista sekä yksin että ryhmässä
- ilmaisee omaa katsomuksellista ajatteluaan rakentavasti ja osaa kuunnella toisten näkemyksiä ja kannanottoja
- tietää YK:n yleismaailmallisen ihmisoikeuksien julistuksen keskeisen sisällön ja osaa kertoa esimerkkejä lapsen oikeuksista
- osaa etsiä ja kuvata joitakin vastuullisen vaikuttamisen keinoja.

[Elämäkatsomustieto 3-6 OPS 2014](#)

OPS 2014: 253–256

14.4.8 HISTORIA VUOSILUOKILLA 4–6

Valtakunnallisissa opetussuunnitelman perusteissa historian oppimäärä on mahdollista jakaa vuosiluokille 4–6. Mäntyharjussa historiaa opetetaan vuosiluokilla 5–6. Historian opetuksen tavoitteet liittyvät kaikkien sisältöalueiden opiskeluun ja ne säilyvät samoina vuosiluokilla 5–6.

OPPIAINEEN TEHTÄVÄ

- kehittää oppilaiden historiatietoisuutta ja kulttuurien tuntemusta
- kannustaa oppilaita omaksumaan vastuullisen kansalaisuuden periaatteet
- ohjata ymmärtämään nykyisyyteen johtanutta kehitystä, henkisen ja aineellisen työn arvoa sekä pohtimaan tulevaisuuden valintoja
- ohjata oppilaita näkemään yksilön merkitys historiallisena toimijana sekä oivaltamaan toiminnan taustalla esiintyviä tekijöitä ja ihmisten motiiveja
- tukea oppilaiden identiteetin rakentumista sekä edistää heidän kasvuaan aktiivisiksi ja erilaisuutta ymmärtäviksi yhteiskunnan jäseniksi
- paneutua erilaisten toimijoiden tuottaman tiedon kriittiseen käsittelyyn ja historiallisen lähdeaineiston ulottuvuuksiin
- syventyä historiantutkimuksen lähtökohtaan, jonka mukaan menneestä pyritään muodostamaan mahdollisimman luotettava kuva saatavilla olevan lähdeaineiston avulla
- kehittää oppilaiden historian tekstitaitoja: taitoa lukea ja analysoida menneisyyden toimijoiden tuottamia lähteitä sekä tehdä päteviä tulkintoja niiden tarkoituksesta ja merkityksestä
- ohjata oppilaita ymmärtämään historiatiedon tulkinnallisuutta ja moniperspektiivisyyttä sekä selittämään historiallisessa kehityksessä ilmenevää muutosta ja jatkuvuutta
- auttaa oppilaita tunnistamaan yhteiskunnassa olevia arvoja, arvojännitteitä ja niissä tapahtuneita muutoksia eri aikoina

- perehdyttää oppilaat historiallisen tiedon luonteeseen, tiedon hankkimiseen sekä peruskäsitteisiin
- herättää oppilaiden kiinnostus mennyttä aikaa, ihmisen toimintaa, sen merkitystä ja ymmärtämistä kohtaan.

OPPIMISYMPÄRISTÖIHIN JA TYÖTAPOIHIN LIITTYVÄT TAVOITTEET

- valitaan elämyksellisiä ja toiminnallisia työtapoja
- vahvistaa oppilaiden historian tekstien ja ympäristön lukutaitoa sekä harjoitellaan tulkintojen tekemistä itsenäisesti ja toisten kanssa
- hankkia ja käyttää historiallista tietoa erilaisissa oppimisympäristöissä tieto- ja viestintäteknologiaa hyödyntäen
- oppiaineena historia sopii hyvin integroitavaksi muiden oppiaineiden kanssa.

OHJAUKSEN, ERIYTTÄMISEN JA TUEN TEHTÄVÄT

- ohjata oppilaita tutkivaan opiskelutapaan ja rohkaista heitä tekemään tulkintoja, vertailemaan, tekemään johtopäätöksiä ja soveltamaan hankittua tietoa sekä suullisesti että kirjallisesti
- ohjata tekstien ymmärtämiseen avaamalla teksteissä käytettyjä käsitteitä.

HISTORIAN OPETUKSEN TAVOITTEET VUOSILUOKILLA 5–6

Merkitys, arvot ja asenteet

Opetuksen tavoitteena on

- ohjata oppilasta kiinnostumaan historiasta tiedonalana ja identiteettiä rakentavana oppiaineena.

Tiedon hankkiminen menneisyydestä

Opetuksen tavoitteena on

- johdattaa oppilasta tunnistamaan erilaisia historian lähteitä
- ohjata oppilasta havaitsemaan historiatiedon tulkinnallisuuden.

Historian ilmiöiden ymmärtäminen

Opetuksen tavoitteena on

- auttaa oppilasta ymmärtämään erilaisia tapoja jakaa historia aikakausiin sekä käyttämään niihin liittyviä historiallisia käsitteitä
- ohjata oppilasta ymmärtämään ihmisen toiminnan motiiveja
- johdattaa oppilasta hahmottamaan erilaisia syitä ja seurauksia historian tapahtumille ja ilmiöille
- auttaa oppilasta tunnistamaan muutoksia oman perheen tai yhteisön historiassa sekä ymmärtämään, miten samat muutokset ovat voineet tarkoittaa eri asioita eri ihmisille
- harjaannuttaa oppilasta hahmottamaan jatkuvuuksia historiassa.

Historiallisen tiedon käyttäminen

Opetuksen tavoitteena on

- ohjata oppilasta esittämään muutoksille syitä
- ohjata oppilasta selittämään, miten tulkinnat saattavat muuttua uusien lähteiden tai tarkastelutapojen myötä
- ohjata oppilasta selittämään ihmisen toimintaa.

HISTORIAN SISÄLLÖT VUOSILUOKILLA 5–6

Kaikki edellä luetellut tavoitteet sisältyvät kaikkien sisältöalueiden opiskeluun vuosiluokilla 5–6. Historiaoppiaineessa kiinnitetään lisäksi huomio oman perheen, paikkakunnan ja lähialueen historiaan soveltuvissa kohdin.

SISÄLLÖT 5. LUOKALLA

Mitä historia on?

- Herätetään kiinnostusta historiaan perehtymällä historian tiedon luonteeseen oppilaan suvun tai lähiyhteisön menneisyyden avulla.
- Perehdytään perustasolla nykypäivän historian alan ammatteihin.
- Hahmotetaan esihistoriallisen ja historiallisen ajan välinen jako.
- Opetellaan erilaisia tapoja jakaa historia aikakausiin ja käytetään niihin liittyviä käsitteitä.
- Tutustutaan erilaisiin esihistoriallisiin ja historiallisiin lähteisiin.
- Aloitetaan historiatiedon tulkinnallisuuden havainnointi.

Esihistoriallinen aika ja sivilisaation synty

- Perehdytään ihmisen elämiseen pienissä populaatioissa.
- Tarkastellaan metsästykskulttuurin ja maanviljelyskulttuurin murrosta sekä sivilisaation syntyä ensimmäisten korkeakulttuurien kautta.
- Hahmotetaan erilaisia syitä ja seurauksia korkeakulttuurien nousulle ja tuholle sekä perehdytään yhteiskuntien jatkuvuuteen ja niiden kehittymiseen yhä monimutkaisemmiksi.

Vanha aika ja antiikin perintö

- Paneudutaan demokratian orastukseen Kreikassa ja roomalaiseen yhteiskuntaan.
- Tarkastellaan aikakautta lisäksi Pohjolan asuttamisen näkökulmasta.

SISÄLLÖT 6. LUOKALLA

Keskiaika

- Perehdytään keskiaikaiseen maailmankuvaan.
- Tutkitaan idän ja lännen kulttuurisia eroja ja yhtäläisyyksiä sekä niiden vaikutuksia eri ihmisryhmille.
- Käsitellään Suomen siirtyminen historialliseen aikaan ja Ruotsin yhteyteen.

Uuden ajan murrosvaihe

- Tutustutaan maailmankuvan muutokseen tieteessä, taiteessa ja uskomuksissa tapahtuneiden muutosten kautta.
- Tarkastellaan uskonpuhdistusta ja sen seurauksia.

Suomi osana Ruotsia

- Tarkastellaan Suomen kehitystä 1600-1700-luvuilla.

OPPILAAN OPPIMISEN ARVIOINTI HISTORIASSA

- on oppilaita ohjaavaa ja kannustavaa
- ottaa huomioon monimuotoiset kirjalliset ja suullisen tuottamisen tavat sekä muun tekemisen ja ilmaisumuotojen kautta osoitetun osaamisen
- kiinnittää huomion erityisesti tiedon soveltamiseen ja historiallisen ajattelun kehittymiseen
- perustuu opettajan havaintoihin kunkin oppilaan osaamisesta suhteessa asetettuihin tavoitteisiin.

ARVIOINNIN KRITEERIT HYVÄLLE OSAAMISELLE (ARVOSANALLE 8) 6. VUOSILUOKAN PÄÄTTYESSÄ

Merkitys, arvot ja asenteet

- Motivaation kehittymistä ei käytetä arvosanan muodostamisen perusteena. Oppilaita ohjataan pohtimaan kokemuksiaan osana itsearviointia.

Tiedon hankkiminen menneisyydestä

- Oppilas osaa ohjautusti etsiä historiatietoa erilaisista tietolähteistä.
- Oppilas osaa erottaa toisistaan faktan ja tulkinnan.

Historian ilmiöiden ymmärtäminen

- Oppilas tunnistaa keskeiset historiaan liittyvät ajan jäsentämis muodot ja osaa antaa esimerkkejä eri aikojen yhteiskunnille ja aikakausille ominaisista piirteistä.
- Oppilas pystyy eläytymään menneen ajan ihmisen asemaan ja nimeämään tämän toiminnan motiiveja.
- Oppilas tunnistaa ja osaa antaa esimerkkejä historian ilmiöiden syy- ja seuraussuhteista.
- Oppilas osaa kuvata muutoksia ja kertoa, miksi muutos ei ole sama kuin edistys. Oppilas osaa kuvata joidenkin esimerkkien avulla, miten muutos ei ole merkinnyt samaa eri ihmisten ja ryhmien näkökulmasta.
- Oppilas osaa antaa esimerkkejä ilmiöiden jatkuvuudesta eri aikakaudesta toiseen.

Historiallisen tiedon käyttäminen

- Oppilas osaa kuvailla pääpiirteissään joidenkin historian ilmiöiden syy- ja seuraussuhteita.
- Oppilas osaa selittää joidenkin esimerkkien avulla, miksi sama tapahtuma tai ilmiö voidaan tulkita eri tavoin.
- Oppilas osaa esittää käsiteltävästä asiasta kertomuksen siten, että hän selittää tapahtuman tai ilmiön eri toimijoiden kannalta.

Historia 3-6 OPS 2014

OPS 2014: 257–259

14.4.9 YHTEISKUNTAOPPI VUOSILUOKILLA 4–6

Valtakunnallisissa opetussuunnitelman perusteissa yhteiskuntaopin oppimäärä on mahdollista jakaa vuosiluokille 4–6. Mäntyharjun kouluissa yhteiskuntaoppia opetetaan vuosiluokilla 5–6. Yhteiskuntaopin opetuksen tavoitteet säilyvät samoina vuosiluokilla 5–6.

OPPIAINEEN TEHTÄVÄ

- tukea oppilaiden kasvua aktiivisiksi, vastuuntuntoisiksi ja yritteliäiksi kansalaisiksi
- ohjata toimimaan erilaisuutta ymmärtävässä, ihmisoikeuksia ja tasa-arvoa kunnioittavassa moniarvoisessa yhteiskunnassa demokratian arvojen ja periaatteiden mukaan
- antaa yhteiskunnan toiminnasta ja kansalaisen vaikutusmahdollisuuksista tiedollinen perusta sekä rohkaista oppilaita kehittymään oma-aloitteisiksi yhteiskunnallisiksi ja taloudelliseksi toimijoiksi
- ohjata seuraamaan ajankohtaisia kysymyksiä ja tapahtumia sekä ymmärtämään niiden yhteys omaan elämään
- ohjata hankkimaan ja arvioimaan kriittisesti erityyppisten toimijoiden tuottamaan tietoa sekä soveltamaan sitä
- kannustaa osallistumaan sekä toimimaan aktiivisesti ja rakentavasti erilaisissa tilanteissa ja yhteisöissä

- ohjata ymmärtämään, että yhteiskunnallinen päätöksenteko perustuu valintoihin, joita tehdään vaihtoehtoisten mahdollisuuksien välillä pyrkimyksenä löytää yhteisymmärrys
- perehdyttää yhteisölliseen elämään rohkaisemalla kuuntelemaan muita, ilmaisemaan mielipiteitään, perustelevaan mielipiteitään ja löytämään omat vahvuutensa
- harjoituttaa päätöksentekoa ja vaikuttamisessa tarvittavia taitoja kouluyhteisössä sekä muiden lähiyhteisön toimijoiden kanssa
- vahvistaa kiinnostusta työtä, työelämää, yrittäjyyttä ja ammatteja kohtaan
- tutustuttaa oman taloudenhoidon ja vastuullisen kuluttamisen perusasioihin.

OPPIMISYMPÄRISTÖIHIN JA TYÖTAPOIHIN LIITTYVÄT TAVOITTEET

- harjoitella yhteistoimintaa, osallistumista ja vaikuttamista vuorovaikutuksellisten, elämyksellisten ja toiminnallisten työtapojen kautta
- hyödyntää taitojen harjoittelussa oppilaiden omaa arkea ja elinpiiriä sekä koulua, oppilaskuntaa ja muita lähiyhteisön toimijoita
- hyödyntää tieto- ja viestintäteknologiaa.

OHJAUKSEN, ERIYTTÄMISEN JA TUEN TEHTÄVÄT

- ohjata oppilas näkemään itsensä yhteiskunnan jäsenenä, joilla on oikeuksia ja velvollisuuksia sekä tukea heidän kasvuaan yhteistyökykyisiksi yhteisöjen jäseniksi
- tukea yhteiskuntaa ja taloutta koskevan tiedon etsimisessä, ymmärtämisessä ja soveltamisessa
- kannustaa osallisuuteen ja keskusteluun
- avata ja konkretisoida keskeisiä yhteiskuntaoppiin liittyviä käsitteitä.

YHTEISKUNTAOPIN OPETUKSEN TAVOITTEET VUOSILUOKILLA 5–6

Merkitys, arvot ja asenteet

Opetuksen tavoitteena on

- ohjata oppilasta kiinnostumaan ympäröivästä yhteiskunnasta ja yhteiskuntaopista tiedonalana
- tukea oppilasta harjaannuttamaan eettistä arviointikykyään liittyen erilaisiin inhimillisiin, yhteiskunnallisiin ja taloudellisiin kysymyksiin.

Yhteiskunnassa tarvittavien tietojen ja taitojen omaksuminen sekä yhteiskunnallinen ymmärrys

Opetuksen tavoitteena on

- ohjata oppilasta hahmottamaan itsensä yksilönä ja erilaisten yhteisöjen jäsenenä, ymmärtämään ihmisoikeuksien ja tasa-arvon merkityksen sekä hahmottamaan yhteiskunnan oikeudellisia periaatteita
- ohjata oppilasta tarkastelemaan median roolia ja merkitystä omassa arjessa ja yhteiskunnassa
- ohjata oppilasta oivaltamaan työnteen ja yrittäjyyden merkityksen lähiyhteisössään
- tukea oppilasta ymmärtämään, että eri toimijoiden tuottamaan yhteiskunnalliseen tietoon liittyy erilaisia arvoja, näkökulmia ja tarkoituksiperiä.

Yhteiskunnallisen tiedon käyttäminen ja soveltaminen

Opetuksen tavoitteena on

- kannustaa oppilasta harjoittelemaan demokraattisen vaikuttamisen perustaitoja sekä keskustelemaan rakentavasti eri mielipiteistä
- tukea oppilasta ymmärtämään oman rahankäytön ja kulutusvalintojen perusteita sekä harjoittelemaan niihin liittyviä taitoja
- kannustaa oppilasta erilaisten yhteisöjen toimintaan ja harjoittelemaan median käyttöä turvallisella ja yhteiskunnallisesti tiedostavalla tavalla.

SISÄLLÖT 5. LUOKALLA

Arkielämä ja oman elämän hallinta

- Tutustutaan yhteiskunnan toimintaan yksilön, perheen ja muiden lähiyhteisöjen näkökulmasta.
- Pohditaan, kuinka jokainen voi vaikuttaa lähiyhteisön turvallisuuteen ja viihtyisyyteen.
- Perehdytään omaan rahan käyttöön ja vastuulliseen kuluttamiseen eri tilanteissa.

Demokraattinen yhteiskunta

- Tarkastellaan demokraattisen toiminnan arvoja ja peruseriaatteita, kuten tasa-arvoa ja yhdenvertaisuutta, ihmisoikeuksia ja velvollisuuksia toimia vastuullisesti.
- Harjoitellaan yhteistä päätöksentekoa.
- Tutustutaan valtiotason päätöksentekoon. Esitellään vähintään käsitteet eduskunta, hallitus ja presidentti.
- Aloitetaan perehtymään erilaisiin oppilasta lähellä oleviin yhteisöihin, niiden jäsenten oikeuksiin ja velvollisuuksiin.
- Tutustutaan Suomen eri kulttuureihin ja vähemmistöryhmiin.

Aktiivinen kansalaisuus ja vaikuttaminen

- Tarkastellaan ja harjoitellaan käytännössä demokraattisen vaikuttamisen ja yhteiskunnassa toimimisen taitoja, joita tarvitaan erilaisten yhteisöjen vastuullisena ja osallistuvana jäsenenä.
- Harjoitellaan yhteistyötä lähiyhteisön toimijoiden kanssa.

Taloudellinen toiminta

- Tarkastellaan taloudellista toimintaa ja sen merkitystä yksilön näkökulmasta.
- Tarkastellaan rahaa vaihdannan välineenä sekä taloudellista toimintaa ja sen merkitystä.
- Perehdytään rahankäyttöön ja ansaitsemiseen sekä säästämiseen ja vastuulliseen kuluttamiseen.

SISÄLLÖT 6.LUOKALLA

Arkielämä ja oman elämän hallinta

- Jatketaan tutustumista yhteiskunnan toimintaan yksilön, perheen ja muiden lähiyhteisöjen näkökulmasta.
- Pohditaan, kuinka jokainen voi vaikuttaa lähiyhteisön turvallisuuteen ja viihtyisyyteen.
- Perehdytään talouden hoitoon ja vastuulliseen kuluttamiseen eri tilanteissa.

Demokraattinen yhteiskunta

- Perehdytään lisää oppilasta lähellä oleviin yhteisöihin ja niiden demokraattiseen toimintaan.
- Tutustutaan kuntatason päätöksentekoon ja palveluiden järjestämiseen.
- Harjoitellaan yhteistä päätöksentekoa.
- Tutustutaan yhteiskunnan turvallisuuteen mm. eri toimijoiden ja lakien kautta.
- Tutustutaan työnteon, ammattien ja yrittäjyyden merkitykseen.

Aktiivinen kansalaisuus ja vaikuttaminen

- Tarkastellaan ja harjoitellaan käytännössä demokraattisen vaikuttamisen ja yhteiskunnassa toimimisen taitoja.
- Tarkastellaan median roolia ja merkitystä omassa arjessa ja yhteiskunnassa.
- Perehdytään omaan vastuuseen ja harkintaan median käyttäjänä.

- Harjoitellaan yhteistyötä lähiyhteisön toimijoiden kanssa.

Taloudellinen toiminta

- Tarkastellaan taloudellista toimintaa ja sen merkitystä yhteiskunnassa.
- Tutustutaan perheen talouden suunnitteluun sekä lainoihin ja verotukseen.
- Tutustutaan käytännön tilanteiden kautta paikallisen talouden toimintaan, kuten lähiympäristön yrityksiin, työpaikkoihin ja palveluiden tuottajiin.

OPPILAAN OPPIMISEN ARVIOINTI YHTEISKUNTAOPISSA

- on monipuolista, ohjaavaa ja kannustavaa
- ohjaa ja kannustaa toimimaan aktiivisesti ja rakentavasti omassa lähiyhteisössään sekä soveltamaan käytännössä yhteiskunnasta oppimiaan tietoja ja taitoja
- kohdistuu yhteiskunnallisten tietojen ja taitojen hallintaan
- ottaa huomioon monipuolisesti erilaiset toiminnan ja tuottamisen tavat.

ARVIOINNIN KRITTEERIT HYVÄLLE OSAAMISELLE (ARVOSANALLE 8) 6. VUOSILUOKAN PÄÄTTYESSÄ

Merkitys, arvot ja asenteet

- Motivaation kehittymistä ei käytetä arvosanan muodostamisessa. Oppilaita ohjataan pohtimaan kokemuksiaan osana itsearviointia.
- Eettistä arviointikykyä ei käytetä arvosanan muodostamisen periaatteena. Oppilaita ohjataan pohtimaan kokemuksiaan osana itsearviointia.

Yhteiskunnassa tarvittavien tietojen ja taitojen omaksuminen sekä yhteiskunnallinen ymmärrys

- Oppilas osaa selittää yhteisten sääntöjen merkityksen ja toimia niiden mukaisesti. Oppilas osaa perustella, miksi ihmisoikeudet ovat tärkeitä ja mihin oikeusjärjestelmää tarvitaan.
- Oppilas osaa kuvailla, millainen merkitys medialla on hänen omassa elämässään ja miten erilaisia medioita voidaan käyttää vaikuttamisen välineenä.
- Oppilas osaa antaa esimerkkejä työnteon ja yrittäjyyden merkityksestä perheen toimeentulon lähteenä ja yhteiskunnan toimivuuden perusteena.
- Oppilas osaa selittää esimerkkien avulla, että eri toimijoiden tuottamaan yhteiskunnalliseen tietoon liittyy erilaisia arvoja, näkökulmia ja tarkoituksiperiä.

Yhteiskunnallisen tiedon käyttäminen ja soveltaminen

- Oppilas osaa soveltaa demokraattisessa yhteisössä toimimisen periaatteita ja taitoja, kuten kuuntelemista, kantaa ottamista, sopeutumista enemmistöpäätöksiin sekä vaikuttamista lähiyhteisössä.
- Oppilas osaa perustella omaan rahankäyttöön sekä kuluttamiseen liittyviä ratkaisuja sekä pystyy kertomaan, millaisia muihin ihmisiin sekä ympäristöön ulottuvia vaikutuksia hänen kuluttamispäätöksillään on.
- Oppilas osaa käyttää mediaa yhteiskunnallisen ajattelun ja toiminnan välineenä sekä pohtia sen käyttämiseen liittyviä turvallisuusnäkökulmia.

[Yhteiskuntaoppi 3-6 OPS 2014](#)

OPS 2014: 260–262

14.4.10 MUSIIKKI VUOSILUOKILLA 3–6

Musiikki on oppiaine, jota opiskellaan kaikilla vuosiluokilla 1–6. Luokilla 7–9 musiikkia opiskellaan seitsemännellä ja kahdeksannella luokalla yhteisenä oppiaineena ja sen jälkeen valinnaisena aineena. Vuosiluokilla 1–6 musiikin tavoitteiden aihealueet ovat samat, mutta painottuvat sisällöllisesti oppilaan ikätaso huomioiden.

Vuosiluokkien 3–6 tavoitteet ja sisällöt on jaettu siten, että 3–4-luokkien osuus muodostaa oman kokonaisuutensa ja 5–6-luokkien osuus omansa. Tällä ryhmittelyllä voidaan luoda valinnanvapautta opetuksen järjestämiseen aihealueittain vuosiluokkaan sitomatta. Sisällön jakamisen pohjana on myös 3–6-luokkien yhteisten oppiaineiden aiheet, joihin musiikki liittyy eheytyn.

OPPIAINEEN TEHTÄVÄ

- luoda edellytykset monipuoliseen musiikilliseen toimintaan ja aktiiviseen kulttuuriseen osallisuuteen
- vahvistaa myönteistä suhtautumista musiikkiin ja luoda pohjaa musiikin elinikäisen harrastamiseen
- edistää musiikillisia taitoja ja kykyä toimia yhteistyössä toisten kanssa.

OPPIMISYMPÄRISTÖIHIN JA TYÖTAPOIHIN LIITTYVÄT TAVOITTEET

- luoda kannustava ja myönteinen ilmapiiri opiskella musiikkia erilaisilla työtavoilla yhteismusisoinnissa sekä yksin
- kehittää musiikillisia taitoja oman kokemuksen ja elämyksen kautta
- hyödyntää ympäröivää kulttuuritarjontaa ja kartuttaa kokemuksia musiikin eri muodoista
- osallistua mahdollisuuksien mukaan paikkakunnan tarjoamiin konsertteihin.

OHJAUKSEN, ERIYTTÄMISEN JA TUEN TEHTÄVÄT

- opetuksessa ja työskentelyssä huomioidaan oppilaiden erilaiset tarpeet, aikaisempi oppiminen sekä kiinnostuksen kohteet
- ohjataan oppilasta eri työtapoihin ja omien vahvuuksien tunnistamiseen musiikin opiskelussa ja yhteistoiminnassa toisten kanssa
- kannustetaan oma-aloitteisuuteen
- huomioidaan taidoissaan edistyneet oppilaat vertaistukena ryhmässään sekä kannustetaan musiikin opiskeluun koulun ulkopuolella toimivissa oppilaitoksissa.

MUSIIKIN OPETUKSEN TAVOITTEET VUOSILUOKILLA 3–4

Osallisuus

Opetuksen tavoitteena on

- rohkaista oppilasta osallistumaan yhteismusisointiin ja rakentamaan yhteishenkeä yhteisössään.

Musiikilliset tiedot ja taidot sekä luova tuottaminen

Opetuksen tavoitteena on

- ohjata oppilasta luontevaan äänenkäyttöön ja laulamiseen, kehittämään keho-, rytmi-, melodia- ja sointusoittimien soittotaitoaan musisoivan ryhmän jäsenenä
- kannustaa oppilasta tunnetilojen ilmaisuun liikkuen
- rohkaista oppilasta luovaan toimintaan suunnittelemalla ja toteuttamalla pienimuotoisia sävellyksiä eri keinoin.

Lisäksi 4. luokalla opetuksen tavoitteena on

- tarjota mahdollisuuksia ääniympäristön ja musiikin elämykselliseen kuunteluun sekä ohjata oppilasta kertomaan kuulemastaan.

Kulttuurinen ymmärrys ja monilukutaito

Opetuksen tavoitteena on

- ohjata oppilasta tarkastelemaan musiikillisia kokemuksiaan ja musiikillisen maailman esteettistä, kulttuurista ja historiallista monimuotoisuutta
- ohjata oppilasta ymmärtämään musiikkikäsitteitä ja musiikinmerkintätapojen periaatteita musisoinnin yhteydessä.

Hyvinvointi ja turvallisuus musiikissa

Opetuksen tavoitteena on

- ohjata oppilasta tunnistamaan musiikin vaikutuksia hyvinvointiin sekä huolehtimaan musisointi- ja ääniympäristön turvallisuudesta.

Oppimaan oppiminen musiikissa

Opetuksen tavoitteena on

- ohjata oppilasta kehittämään musiikillista osaamistaan harjoittelun avulla, osallistumaan tavoitteiden asettamiseen ja arvioimaan edistymistään suhteessa tavoitteisiin.

SISÄLLÖT VUOSILUOKILLA 3–4

Miten musiikissa toimitaan

- harjoitellaan musisoitilanteissa ryhmässä toimimista
- harjoitellaan perussoittotekniikoita melodia- ja rytmisoittimilla, esimerkiksi nokkahuilulla ja tutuimmilla rytmisoittimilla
- vahvistetaan laulutaitoa
- harjoitellaan keskittynyttä kuuntelua
- liikutaan ja improvisoidaan musiikin mukana.

Mistä musiikki muodostuu

- kehitetään musiikkikäsitteiden hahmottamista
- harjoitellaan tunnistamaan musiikin rytmi, melodia, harmonia, muoto, sointiväri ja dynamiikka
- opetellaan musiikin merkintätavat: tauot, nuotit, etumerkintä, tahtiosoitus
- tunnistetaan musiikillisten symbolien merkitys, kuten nuottiviivasto, kertausmerkki, voimavaihtelun merkinnät.

Musiikki omassa elämässä, yhteisössä ja yhteiskunnassa

- käsitellään oppilaiden kokemuksia ja havaintoja musiikista koulussa ja koulun ulkopuolella, omassa arjessa
- yhdistetään musiikkia koulun muihin oppiaineisiin
- ymmärretään musiikin käyttö eri tilaisuuksissa ja elämäntilanteissa
- osallistutaan paikallisiin musiikkitilaisuuksiin, kuten koululaiskonsertteihin.

Musiikin opetuksen ohjelmisto

- lauletaan, soitetaan ja kuunnellaan lastenmusiikkia, eri kulttuurien musiikkia, taidemusiikkia ja kansanmusiikkia sekä oppilaiden omia tuotoksia ja sävellyksiä
- ohjelmisto liitetään omaan kulttuuriperintöön juhlapäivien ja vuotuisten juhlien yhteydessä
- harjoitellaan helppoja vieraskielisiä lauluja
- lauletaan kaanonina
- ohjelmistossa huomioidaan luokkien 3–4 muiden oppiaineiden aiheet.

MUSIIKIN OPETUKSEN TAVOITTEET VUOSILUOKILLA 5–6

Osallisuus

Opetuksen tavoitteena on

- rohkaista oppilasta osallistumaan yhteismusisointiin ja rakentamaan yhteishenkeä yhteisössään.

Musiikilliset tiedot ja taidot sekä luova tuottaminen

Opetuksen tavoitteena on

- ohjata oppilasta luontevaan äänenkäyttöön ja laulamiseen, kehittämään keho-, rytm-, melodia- ja sointusoittimien soittotaitoaan musisoivan ryhmän jäsenenä
- kannustaa oppilasta tunnetilojen ilmaisuun liikkuen
- tarjota mahdollisuuksia ääniympäristön ja musiikin elämykselliseen kuunteluun sekä ohjata oppilasta kertomaan kuulemastaan
- rohkaista oppilasta luovaan toimintaan suunnittelemalla ja toteuttamalla pienimuotoisia sävellyksiä eri keinoin.

Kulttuurinen ymmärrys ja monilukutaito

Opetuksen tavoitteena on

- ohjata oppilasta tarkastelemaan musiikillisia kokemuksiaan ja musiikillisen maailman esteettistä, kulttuurista ja historiallista monimuotoisuutta
- ohjata oppilasta ymmärtämään musiikkikäsitteitä ja musiikinmerkintätapojen periaatteita musisoinnin yhteydessä.

Hyvinvointi ja turvallisuus musiikissa

Opetuksen tavoitteena on

- ohjata oppilasta tunnistamaan musiikin vaikutuksia hyvinvointiin sekä huolehtimaan musisointi- ja ääniympäristön turvallisuudesta.

Oppimaan oppiminen musiikissa

Opetuksen tavoitteena on

- ohjata oppilasta kehittämään musiikillista osaamistaan harjoittelun avulla, osallistumaan tavoitteiden asettamiseen ja arvioimaan edistymistään suhteessa tavoitteisiin.

SISÄLLÖT VUOSILUOKILLA 5–6

Miten musiikissa toimitaan

- vahvistetaan ryhmässä musisoinnin taitoja
- harjoitetaan omia musiikillisia perustaitoja, kuten laulamista ja soittamista
- opetellaan soittotekniikoita melodia-, rytm- ja sointusoittimin
- harjoitellaan keskittynyttä kuuntelua ja kuullun analysointia
- liikutaan ja improvisoidaan musiikin mukaan.

Mistä musiikki muodostuu

- tunnistetaan musiikkikäsitteet rytm, melodia, harmonia, muoto, sointiväri ja dynamiikka
- toimitaan musiikin merkintätapojen mukaisesti omassa laulamissa ja soitossa
- harjoitetaan monilukutaitoa tutustumalla sointusoittimien sointumerkkeihin ja niiden havainnekuviin

- noudatetaan musiikillisia symboleja omassa ja yhteismusisoinnissa.

Musiikki omassa elämässä, yhteisössä ja yhteiskunnassa

- käsitellään oppilaiden kokemuksia ja havaintoja musiikista koulussa ja koulun ulkopuolella sekä omassa arjessa
- liitetään musiikki muiden oppiaineiden opetukseen eheyttäen aiheiden mukaan
- tutustutaan barokin, klassismin sekä romantiikan tyyliisuuntiin ja aikakausien säveltäjiin ja näiden tunnetuimpiin teoksiin
- ymmärretään musiikin käyttö eri tilaisuuksissa ja elämäntilanteissa
- osallistutaan koululaiskonsertteihin
- kannustetaan oppilaita osallistumaan paikalliseen musiikkitarjontaan.

Ohjelmisto

- lauletaan, soitetaan ja kuunnellaan eri kulttuurien musiikkia, kansanmusiikkia, taidemusiikkia ja populaarimusiikkia
- esitetään omia sävellyksiä laulaen ja soittaen
- huomioidaan ohjelmiston valinnassa juhlat ja vuotuiset juhlapäivät
- harjoitellaan vieraskielisiä lauluja
- lauletaan kaanonina
- tutustutaan kaksiaäniseen laulutapaan
- tunnistetaan sinfoniaorkesterin soittimet sekä kuunnellaan ääninäytteitä
- tutustutaan näyttämömusiikkiin ääninäyttein, esim. Taikahuilu ja Joutsenlampi
- ohjelmistoon sisällytetään kappaleita, joiden säestämisessä huomioidaan oppilaiden henkilökohtaiset taidot eri soitinten soittamisessa.

OPPILAAN OPPIMISEN ARVIOINTI MUSIIKISSA

Musiikin opetuksessa oppilaat tarvitsevat ohjaavaa ja rohkaisevaa palautetta erityisesti yhteistoiminnan ja musiikillisten taitojen harjoittelemisessa. Opinnoissa edistymisen kannalta on keskeistä seurata erityisesti oppilaan yhteismusisointitaitoja, käsitteellisen ajattelun ja oppimaan oppimisen kehittymistä. Vuosiluokalla 3 arviointi on sanallista, vuosiluokilla 4–6 numeerista.

ARVIOINNIN KRITEERIT HYVÄLLE OSAAMISELLE (ARVOSANALLE 8) 6. VUOSILUOKAN PÄÄTTYESSÄ

Musiikilliset yhteistyötaidot

- oppilas ottaa huomioon ryhmän muut jäsenet yhteismusisoinnissa.

Laulaminen ja soittaminen ryhmän jäsenenä

- oppilas osallistuu yhteislauluun ja -soittoon pyrkien sovittamaan osuutensa osaksi musiikillista kokonaisuutta.

Musiikkiliikunta

- oppilas liikkuu musiikin mukaan ja käyttää kehoaan musiikilliseen ilmaisuun.

Musiikin kuuntelu

- oppilas kuuntelee keskittyneesti musiikkia esittää näkemyksiään kuulemastaan.

Luovan musiikillisen ajattelun ilmaiseminen eri keinoin

- oppilas keksii omia ratkaisuja käyttäen ääntä, musiikkia, kuvaa tai muita ilmaisutapoja ja osaa tarvittaessa ohjatusti hyödyntää musiikkiteknologian tarjoamia mahdollisuuksia.

Musiikin merkitysten havainnointi

- oppilas esittää näkemyksiä musiikilliseen toimintaan liittyvistä havainnoistaan ja kokemuksistaan.

Musiikin merkintätapojen ymmärtäminen

- oppilas toimii opiskeltujen musiikillisten merkintöjen mukaisesti musisoinnin yhteydessä.

Välineiden ja laitteiden turvallinen käyttö

- oppilas käyttää laitteita ja soittimia ottaen huomioon muun muassa äänen ja musiikin voimakkuuteen liittyvät tekijät.

Oppimaan oppiminen ja työskentelytaidot

- oppilas asettaa tavoitteen musiikillisen osaamisensa kehittämiseksi ja toimii tavoitteen mukaisesti yhteismusisoinnissa.

Musiikki 3-6 OPS 2014

OPS 2014: 263–266

14.4.11 KUVATAIDE VUOSILUOKILLA 3–6

Kuvataiteen opetuksessa tulee harjoittaa monipuolisesti aistihavaintojen tekoa ja mielikuvituksen käyttöä. Lähestymistapa on leikinomainen ja perustuu oppilaiden omien kokemusten jäsentämiselle. Opetuksessa painotetaan kuvataiteellista prosessia, jonka osia ovat suunnittelu, luonnostelu, työn toteuttaminen ja arviointi.

OPPIAINEEN TEHTÄVÄ

- ohjata tutkimaan ja ilmaisemaan kulttuurisesti moninaista todellisuutta taiteen keinoin
- rakentaa identiteettiä sekä vahvistaa kulttuurista osaamista ja yhteisöllisyyttä kuvia tuottamalla ja tulkitsemalla
- kehittää kykyä ymmärtää taiteen ympäristön ja muun visuaalisen kulttuurin ilmiöitä
- tukea traditioiden välittymistä ja uudistumista vahvistamalla kulttuuriperinnön tuntemusta
- tukea kriittisen ajattelun kehittymistä sekä kannustaa vaikuttamaan visuaalisiin keinoihin omaan elinympäristöön, yhteiskuntaan ja globaaliin ympäristöön
- ohjata tarkastelemaan taiteen ja visuaalisen viestinnän vaikutuksia mielipiteisiin, asenteisiin ja toimintatapoihin omassa ympäristössä ja yhteiskunnassa
- tutustuttaa kuvataiteen ja visuaalisen kulttuurin historiaan ja eri kuvakulttuureihin
- tutustuttaa erilaisiin näkemyksiin taiteen tehtävistä
- kannustaa erilaisten kuvailmaisun keinojen kokeiluun ja harjoitteluun sekä kuvallisten taitojen tavoitteelliseen kehittämiseen käyttämällä monipuolisesti erilaisia välineitä, materiaaleja sekä teknologioita
- tutustuttaa mahdollisuuksien mukaan taidemuseoihin sekä muihin kulttuurikohteisiin
- ohjata tutkimaan taiteilijan ammattia eri aikoina ja eri kulttuureissa
- tutustuttaa ja ohjata kuvataiteen harrastusmahdollisuuksiin
- luoda perustaa oppilaiden omakohtaiselle suhteelle kuvataiteeseen ja muuhun visuaaliseen kulttuuriin
- kannustaa monilukutaidon kehittämiseen hyödyntämällä visuaalisuutta sekä muita tiedon

- tuottamisen ja esittämisen tapoja
- tulkita ja tuottaa kuvia myös tieto- ja viestintäteknologian ja verkkoympäristöjen avulla
- harjaannuttaa kokemukselliseen moniaistiseen ja toiminnalliseen oppimiseen
- tarjota mahdollisuuksia monialaisiin oppimiskokemuksiin muun opetuksen ja paikallisten yhteistyötahojen kanssa
- rohkaista toimimaan yhdessä.

OPPIMISYMPÄRISTÖIHIN JA TYÖTAPOIHIN LIITTYVÄT TAVOITTEET

- käyttää ja soveltaa monipuolisesti materiaaleja, teknologioita ja ilmaisukeinoja
- kokeilla ja harjoitella aktiivisesti luovaa ongelmanratkaisua
- havainnoida moniaistillisesti, työskennellä pitkäjänteisesti
- tukea pyrkimystä tutkivaan ja tavoitteelliseen taideoppimiseen
- huomioida yksilöllisen kuvailmaisun tarpeet
- kannustaa oppimiseen ja vuorovaikutukseen sekä koulussa että koulun ulkopuolisissa ympäristöissä, esimerkiksi erilaisissa rakennetuissa ympäristöissä, luonnon ympäristöissä ja verkkoympäristöissä sekä mahdollisuuksien mukaan tehdä yhteistyötä paikallisten toimijoiden kanssa
- käyttää tieto- ja viestintäteknologioita
- pyrkiä eri lähteiden kriittiseen tarkasteluun
- innostaa taiteidenväliseen toimintaan sekä temaattiseen lähestymistapaan.

OHJAUKSEN, ERIYTTÄMISEN JA TUEN TEHTÄVÄT

- huomioida oppilaan sosiaaliset, psyykkiset ja motoriset lähtökohdat ja taidot
- tukea oppilaan identiteetin rakentumista, osallisuutta ja hyvinvointia
- huomioida yksilölliset ohjauksen tarpeet
- eriyttää tarvittaessa esimerkiksi ilmaisukeinojen, työtapojen ja oppimisympäristöjen valinnoilla
- luoda turvallinen, moninaisuutta kunnioittava ja itseilmaisuun rohkaiseva ilmapiiri
- käyttää vaihtoehtoisia pedagogisia lähestymistapoja tarvittaessa erityisesti havaintojen ja tunteiden visuaalisessa ilmaisussa sekä motoristen taitojen kehittämisessä
- hyödyntää leikinomaisuutta, pelejä ja eri aistialueisiin liittyviä kokemuksia.

KUVATAITEEN OPETUKSEN TAVOITTEET VUOSILUOKALLA 3

Visuaalinen havaitseminen ja ajattelu

Opetuksen tavoitteena on

- kannustaa oppilasta havainnoimaan taidetta, ympäristöä ja muuta visuaalista kulttuuria moniaistisesti ja erilaisia kuvallisia välineitä hyödyntäen
- rohkaista oppilasta keskustelemaan havainnoistaan ja ajatuksistaan sekä harjoittelemaan näkemystensä perustelemista
- innostaa oppilasta ilmaisemaan havaintojaan ja ajatuksiaan kuvallisesti ja muita tiedon tuottamisen tapoja käyttäen.

Kuvallinen tuottaminen

Opetuksen tavoitteena on

- ohjata oppilasta käyttämään monipuolisesti erilaisia materiaaleja, tekniikoita ja ilmaisun keinoja sekä harjaannuttamaan kuvan tekemisen taitojaan
- ohjata oppilasta tavoitteelliseen kuvallisten taitojen kehittämiseen yksin ja yhdessä muiden kanssa
- ohjata oppilasta tutustumaan erilaisiin kuvallisen viestinnän tapoihin ja käyttämään kuvallisen vaikuttamisen keinoja omissa kuvissaan.

Visuaalisen kulttuurin tulkinta

Opetuksen tavoitteena on

- ohjata oppilasta tarkastelemaan kuvia eri lähtökohdista ja eri yhteyksissä sekä pohtimaan todellisuuden ja fiktion suhdetta

Esteettinen, ekologinen ja eettinen arvostaminen

Opetuksen tavoitteena on

- ohjata oppilasta keskustelemaan taiteessa, ympäristössä ja muussa visuaalisessa kulttuurissa ilmenevistä arvoista
- kannustaa oppilasta ottamaan huomioon kulttuurinen moninaisuus ja kestävä kehitys kuvailmaisun sisältöjä ja toimintatapoja valitessaan.

SISÄLLÖT 3. LUOKALLA

Visuaalinen havaitseminen ja ajattelu

- opitaan arvostamaan ja ymmärtämään monenlaista taidetta
- tutustutaan suomalaiskansallisiin taidearteisiin
- tutustutaan kuvataiteen käsitteistöön
- tutustutaan taiteilijan työhön mahdollisuuksien mukaan paikallisia yhteistyötahoja hyödyntäen.

Kuvallinen tuottaminen

- käytetään monipuolisesti eri tekniikoita:
 - piirustus (esimerkiksi lyijykynän eri vahvuudet, hiili, värikynät, vahaliidut)
 - maalaus (esimerkiksi vesiväri, valmisväri, akvarellipaperi, pää- ja välivärit, vastavärit, lämpimät ja kylmät värit)
 - grafiikka (esimerkiksi leimasinpainanta, kohopainomenetelmät, tela, painolaatta)
 - keramiikka ja kuvanveisto (esimerkiksi paperimassa, lumi, puu, kipsi, rautalanka, savi ja sen työstön perusteet: makkaratekniikka, levytekniikka).

Visuaalisen kulttuurin tulkinta

- tutustutaan uutiskuvan ja mainoskuvan symboliikkaan
- tarkastellaan mustavalko- ja värikuvaa
- tutustutaan elokuvan ja videokuvauksen perusteisiin, kuten kuvakulmiin, kuvakokoihin ja tehosteisiin
- analysoidaan elokuvaa
- tutustutaan sarjakuvan ilmaisukeinoihin ja tyyliin
- analysoidaan televisio-ohjelmia.

Esteettinen, ekologinen ja eettinen arvottaminen

- tutustutaan lähiympäristöön (esimerkiksi kodin ja koulun ympäristö; rakennukset, metsät, polut jne.)
- tarkastellaan rakennettua ympäristöä ja luonnonympäristöä (esimerkiksi erilaiset rakennukset, ihmisen kädenjälki luonnossa)
- tarkastellaan esineen elinkaarta ja materiaalien uusiokäyttöä
- rakennetaan pienoismalleja (esimerkiksi rakennuksia ympäristöineen)
- harjoitellaan erottamaan käsityö ja teollisesti valmistettu esine toisistaan.

KUVATAITEEN OPETUKSEN TAVOITTEET VUOSILUOKALLA 4

Visuaalinen havaitseminen ja ajattelu

Opetuksen tavoitteena on

- kannustaa oppilasta havainnoimaan taidetta, ympäristöä ja muuta visuaalista kulttuuria moniaistisesti ja erilaisia kuvallisia välineitä hyödyntäen
- rohkaista oppilasta keskustelemaan havainnoistaan ja ajatuksistaan sekä harjoittelemaan näkemystensä perustelemista
- innostaa oppilasta ilmaisemaan havaintojaan ja ajatuksiaan kuvallisesti ja muita tiedon tuottamisen tapoja käyttäen.

Kuvallinen tuottaminen

Opetuksen tavoitteena on

- ohjata oppilasta käyttämään monipuolisesti erilaisia materiaaleja, tekniikoita ja ilmaisun keinoja sekä harjaannuttamaan kuvan tekemisen taitojaan
- ohjata oppilasta tavoitteelliseen kuvallisten taitojen kehittämiseen yksin ja yhdessä muiden kanssa
- ohjata oppilasta tutustumaan erilaisiin kuvallisen viestinnän tapoihin ja käyttämään kuvallisen vaikuttamisen keinoja omissa kuvissaan.

Visuaalisen kulttuurin tulkinta

Opetuksen tavoitteena on

- ohjata oppilasta tarkastelemaan taidetta ja muuta visuaalista kulttuuria teoksen, tekijän ja katsojan näkökulmista sekä pohtimaan historiallisten ja kulttuuristen tekijöiden vaikutusta kuviin

Esteettinen, ekologinen ja eettinen arvostaminen

Opetuksen tavoitteena on

- ohjata oppilasta keskustelemaan taiteessa, ympäristössä ja muussa visuaalisessa kulttuurissa ilmenevistä arvoista
- kannustaa oppilasta ottamaan huomioon kulttuurinen moninaisuus ja kestävä kehitys kuvailmaisun sisältöjä ja toimintatapoja valitessaan.

SISÄLLÖT 4. LUOKALLA

Visuaalinen havaitseminen ja ajattelu

- opitaan arvostamaan ja ymmärtämään monenlaista taidetta
- tutustutaan mahdollisuuksien mukaan taidenäyttelyihin ja -museoihin
- tutustutaan taiteilijan työhön mahdollisuuksien mukaan paikallisia yhteistyötahoja hyödyntäen (esimerkiksi keskustelemalla taiteilijan/taidemuseon tai taidegallerian työntekijän kanssa)
- tutustutaan kuvataiteen käsitteistöön.

Kuvallinen tuottaminen

- käytetään monipuolisesti eri tekniikoita:
 - piirustus (esimerkiksi lyijykynän eri vahvuudet, tussit, luonnostelu, grafiittikynä)
 - maalaus (esimerkiksi valmispeitevärit, sekatekniikat, vastavärit, lämpimät ja kylmät värit, laveeraaminen, sopivan maaluspohjan valinta, kollaasi)
 - grafiikka (esimerkiksi tela, painolaatta, vedos, leimasinpainanta, kohopainomenetelmät, painotuotteen erottaminen maalauksesta/piirroksesta)
 - keramiikka ja kuvanveisto (esimerkiksi paperimassa, kierrätysmateriaalit, luonnonmateriaalit, metalli, saven työstön perusteet: makkaratekniikka, levytekniikka).

Visuaalisen kulttuurin tulkinta

- tarkastellaan mustavalko- ja värikuvaa

- tarkastellaan uutiskuvan, mainoskuvan, muotokuvan ja taidekuvan ominaisuuksia ja symboliikkaa
- tutustutaan elokuvan ja videokuvauksen perusteisiin, kuten kuvanrajaaminen, kuvakerronta
- tarkastellaan animaatiota
- tarkastellaan televisiomainonnan keinoja.

Esteettinen, ekologinen ja eettinen arvottaminen

- tutustutaan lähiympäristöön ja sen suunnitteluun (esimerkiksi kodin ja koulun ympäristö, metsät, polut jne.)
- tarkastellaan rakennettua ympäristöä ja luonnonympäristöä (esimerkiksi erilaiset rakennukset, ihmisen kädenjälki luonnossa)
- tarkastellaan esineen elinkaarta ja materiaalien uusiokäyttöä
- tutustutaan ympäristömerkkiin ja tuoteselosteeseen
- rakennetaan pienoismalleja (esimerkiksi rakennuksia ympäristöineen)
- harjoitellaan erottamaan käsityö ja teollisesti valmistettu esine toisistaan
- suunnitellaan oma esine
- tärkeimpiin suomalaisiin kulttuurirakennuksiin ja niiden tunnuspiirteisiin tutustuminen
- opitaan omien valintojen merkitys kestävästä kehityksestä kannalta.

KUVATAITEEN OPETUKSEN TAVOITTEET VUOSILUOKALLA 5

Visuaalinen havaitseminen ja ajattelu

Opetuksen tavoitteena on

- kannustaa oppilasta havainnoimaan taidetta, ympäristöä ja muuta visuaalista kulttuuria moniaistisesti ja erilaisia kuvallisia välineitä hyödyntäen
- rohkaista oppilasta keskustelemaan havainnoistaan ja ajatuksistaan sekä harjoittelemaan näkemystensä perustelemista
- innostaa oppilasta ilmaisemaan havaintojaan ja ajatuksiaan kuvallisesti ja muita tiedon tuottamisen tapoja käyttäen.

Kuvallinen tuottaminen

Opetuksen tavoitteena on

- ohjata oppilasta käyttämään monipuolisesti erilaisia materiaaleja, tekniikoita ja ilmaisun keinoja sekä harjaannuttamaan kuvan tekemisen taitojaan
- ohjata oppilasta tavoitteelliseen kuvallisten taitojen kehittämiseen yksin ja yhdessä muiden kanssa
- ohjata oppilasta tutustumaan erilaisiin kuvallisen viestinnän tapoihin ja käyttämään kuvallisen vaikuttamisen keinoja omissa kuvissaan.

Visuaalisen kulttuurin tulkinta

Opetuksen tavoitteena on

- ohjata oppilasta tarkastelemaan kuvia eri lähtökohdista ja eri yhteyksissä sekä pohtimaan todellisuuden ja fiktion suhdetta
- ohjata oppilasta tarkastelemaan taidetta ja muuta visuaalista kulttuuria teoksen, tekijän ja katsojan näkökulmista sekä pohtimaan historiallisten ja kulttuuristen tekijöiden vaikutusta kuviin
- innostaa oppilasta kokeilemaan eri aikojen ja eri kulttuurien kuvailmaisun tapoja omissa kuvissaan.

Esteettinen, ekologinen ja eettinen arvostaminen

Opetuksen tavoitteena on

- ohjata oppilasta keskustelemaan taiteessa, ympäristössä ja muussa visuaalisessa kulttuurissa

ilmenevistä arvoista

- kannustaa oppilasta ottamaan huomioon kulttuurinen moninaisuus ja kestävä kehitys kuvailmaisun sisältöjä ja toimintatapoja valitessaan.

SISÄLLÖT 5. LUOKALLA

Kuvataiteen opetuksen tavoitteita lähestytään tutkimalla *omia kuvakulttuureja, ympäristön kuvakulttuureja* sekä *taiteen maailmoja*. Nämä sisältöalueet ovat toisiaan täydentäviä ja opetuksessa tarkastellaan myös niiden välisiä yhteyksiä.

Visuaalinen havaitseminen ja ajattelu

- opitaan arvostamaan ja ymmärtämään monenlaista taidetta
- oppilaan omien havaintojen, ajatusten ja mielikuvien ilmaiseminen visuaalisesti
- tutustutaan taidenäyttelyihin ja -museoihin sekä taiteilijan työhön mahdollisuuksien mukaan paikallisia yhteistyötahoja hyödyntäen sekä Internetin välityksellä
- tutustutaan kuvataiteen käsitteistöön
- itsearvioinnin avulla kehitetään omaa taidekäsitystä.

Kuvallinen tuottaminen

- käytetään monipuolisesti eri tekniikoita:
 - piirustus (esimerkiksi lyijykynä, hiili, tussipiirrin, luonnos, erilaiset paperilaadut)
 - maalaus (esimerkiksi valmispeitevärit, sekatekniikat, pastelliliitu, värioppi)
 - grafiikka (esimerkiksi collagrafia, monotypia, pressprint, tela, painolaatta, vedos)
 - keramiikka ja kuvanveisto (esimerkiksi savi, paperimassa, kierrätysmateriaalit, luonnonmateriaalit, reliefi, massa)
- perehdytään kuvan sommittelun perusteisiin (esimerkiksi tasapaino, jännite, rytmi, muoto, väri, tila, liike, aika, viiva).

Visuaalisen kulttuurin tulkinta

- verrataan erilaisten kuvien ominaisuuksia (esimerkiksi uutiskuva, mainoskuva ja taidekuva)
- yhdistetään tekstiä ja kuvaa (esimerkiksi juliste, mainos, taidekuva, sarjakuva, animaatio)
- kuvan analyysia: rakenne, sisältö; esittävän ja abstraktin sekä realistisen ja surrealistisen kuvan piirteet
- keskeisiä piirteitä Suomen taiteen historiasta ja nykytaiteesta
- tutkitaan eri maiden kuvakulttuuria (esimerkiksi Aasian tai Afrikan kuvakulttuurit).

Esteettinen, ekologinen ja eettinen arvottaminen

- tutustutaan lähiympäristöön (esimerkiksi rakennukset, oma huone, majan rakentaminen)
- tutustutaan Suomen arkkitehtuurin keskeisiin rakennuksiin (esimerkiksi Alvar Aalto tai C. L. Engel)
- rakennetaan tai piirretään pienoismalleja (esimerkiksi pahvi- ja tikkupalot)
- muotoilua (esimerkiksi käsityö ja teollisesti valmistettu esine)
- kestävän kehityksen näkökulma työskentelyssä ja työn sisällössä.

KUVATAITEEN OPETUKSEN TAVOITTEET VUOSILUOKALLA 6

Visuaalinen havaitseminen ja ajattelu

Opetuksen tavoitteena on

- kannustaa oppilasta havainnoimaan taidetta, ympäristöä ja muuta visuaalista kulttuuria moniaistisesti ja erilaisia kuvallisia välineitä hyödyntäen

- rohkaista oppilasta keskustelemaan havainnoistaan ja ajatuksistaan sekä harjoittelemaan näkemystensä perustelemista
- innostaa oppilasta ilmaisemaan havaintojaan ja ajatuksiaan kuvallisesti ja muita tiedon tuottamisen tapoja käyttäen.

Kuvallinen tuottaminen

Opetuksen tavoitteena on

- ohjata oppilasta käyttämään monipuolisesti erilaisia materiaaleja, tekniikoita ja ilmaisun keinoja sekä harjaannuttamaan kuvan tekemisen taitojaan
- ohjata oppilasta tavoitteelliseen kuvallisten taitojen kehittämiseen yksin ja yhdessä muiden kanssa
- ohjata oppilasta tutustumaan erilaisiin kuvallisen viestinnän tapoihin ja käyttämään kuvallisen vaikuttamisen keinoja omissa kuvissaan.

Visuaalisen kulttuurin tulkinta

Opetuksen tavoitteena on

- ohjata oppilasta tarkastelemaan kuvia eri lähtökohdista ja eri yhteyksissä sekä pohtimaan todellisuuden ja fiktion suhdetta
- ohjata oppilasta tarkastelemaan taidetta ja muuta visuaalista kulttuuria teoksen, tekijän ja katsojan näkökulmista sekä pohtimaan historiallisten ja kulttuuristen tekijöiden vaikutusta kuviin
- innostaa oppilasta kokeilemaan eri aikojen ja eri kulttuurien kuvailmaisun tapoja omissa kuvissaan.

Esteettinen, ekologinen ja eettinen arvostaminen

Opetuksen tavoitteena on

- ohjata oppilasta keskustelemaan taiteessa, ympäristössä ja muussa visuaalisessa kulttuurissa ilmenevistä arvoista
- kannustaa oppilasta ottamaan huomioon kulttuurinen moninaisuus ja kestävä kehitys kuvailmaisun sisältöjä ja toimintatapoja valitessaan.

SISÄLLÖT 6. LUOKALLA

Visuaalinen havaitseminen ja ajattelu

- kuvallinen ilmaisu perustuu oppilaan omiin havaintoihin, ajatuksiin ja mielikuviin
- opitaan arvostamaan ja ymmärtämään monenlaista taidetta
- opitaan arvostamaan omia ja toisten töitä (esimerkiksi viimeistely, säilytys ja näyttelyt)
- tutustutaan taidenäyttelyihin ja -museoihin sekä taiteilijan työhön (esimerkiksi paikallisia yhteistyötahoja hyödyntäen sekä taidekirjojen ja Internetin avulla)
- perehdytään kuvataiteen käsitteistöön
- itsearvioinnin avulla kehitetään omaa taidekäsitystä.

Kuvallinen tuottaminen

- käytetään monipuolisesti eri tekniikoita:
 - piirustus (esimerkiksi lyijykynä, hiili, tussipiirrin, luonnos, erilaiset paperilaadut)
 - maalaus (esimerkiksi valmispeitevärit, sekatekniikat, pastelliliitu, kollaasi, värioppi)
 - grafiikka (esimerkiksi collagrafia, monotypia, pressprint, tela, painolaatta, vedos)
 - keramiikka ja kuvanveisto (esimerkiksi savi, paperimassa, kierrätysmateriaalit, luonnonmateriaalit, rautalanka, metalli, volyyymi, rytmi)
- perehdytään kuvan sommittelun perusteisiin (esimerkiksi tasapaino, jännite, rytmi, muoto, väri, tila, liike, aika, viiva).

Visuaalisen kulttuurin tulkinta

- verrataan erilaisten kuvien ominaisuuksia (esimerkiksi uutiskuva, mainoskuva ja taidekuva)
- yhdistetään tekstiä ja kuvaa (esimerkiksi juliste, mainos, taidekuva, sarjakuva, animaatio)
- kuvan analyysia: rakenne, sisältö; esittävän ja abstraktin sekä realistisen ja surrealistisen kuvan piirteet
- keskeisiä piirteitä Suomen taiteen historiasta ja nykytaiteesta (esimerkiksi Suomen taiteen kultakausi)
- tutkitaan eri maiden kuvakulttuuria ja opitaan ymmärtämään ja arvostamaan sitä (esimerkiksi Aasian, Afrikan, Etelä-Amerikan tai Australian kuvakulttuurit).

Esteettinen, ekologinen ja eettinen arvottaminen

- tutustutaan lähiympäristöön (esimerkiksi rakennukset, oma huone, majan rakentaminen)
- tutustutaan Suomen arkkitehtuurin keskeisiin rakennuksiin (esimerkiksi Alvar Aalto tai C. L. Engel)
- rakennetaan, piirretään tai maalataan pienoismalleja (esimerkiksi pahvi- ja tikkutalot, yhden pakopisteen perspektiivi)
- muotoilua (esimerkiksi käsityö ja teollisesti valmistettu esine)
- tutustutaan suomalaiseen muotoiluun (esimerkiksi Marimekko, Fiskars, Iittala)
- kestävän kehityksen näkökulma työskentelyssä ja työn sisällössä.

OPPILAAN OPPIMISEN ARVIOINTI KUVATAITEESSA

- Kuvataiteen arviointi ja palaute on luonteeltaan kannustavaa, ohjaavaa ja oppilaan yksilöllisen edistymisen huomioivaa.
- Palautteella tuetaan kuvallisen tuottamisen ja tulkinnan taitojen, kuvallisen kulttuurin tuntemuksen, pitkäjänteisten työtapojen sekä itsearviointitaitojen kehittymistä.
- Arviointi kohdistuu kaikkiin opetussuunnitelmassa määriteltyihin taideoppimisen ulottuvuuksiin.
- Keskeistä on havainnoida oppilaan edistymistä kuvien tuottamiseen, vastaanottamiseen ja tulkitsemiseen liittyvien taitojen kehittämisessä.

ARVIOINNIN KRITTEERIT HYVÄLLE OSAAMISELLE (ARVOSANALLE 8) 6. VUOSILUOKAN PÄÄTTYESSÄ

Visuaalinen havaitseminen ja ajattelu

Oppilas

- osaa tehdä monipuolisesti havaintoja ympäristöstä ja sen kuvista käyttämällä kuvallisia välineitä
- osaa kuvailla taiteeseen, ympäristöön ja muuhun visuaaliseen kulttuuriin liittyviä havaintojaan ja perustella ajatuksiaan sanallisesti
- osaa ilmaista havaintojaan ja ajatuksiaan hyödyntämällä kuvien rinnalla myös muita tiedon tuottamisen tapoja.

Kuvallinen tuottaminen

Oppilas

- osaa soveltaa erilaisia materiaaleja, tekniikoita ja ilmaisukeinoja kuvallisessa

tuottamisessaan

- osaa asettaa tavoitteita ja pyrkii kehittämään kuvailmaisuaan yksin ja ryhmän jäsenenä.

Visuaalisen kulttuurin tulkinta

Oppilas

- osaa tarkastella sisällön, muodon ja asiayhteyden vaikutusta erilaisten kuvien tulkintaan.
- osaa tulkita kuvia teoksen, tekijän ja katsojan näkökulmista sekä hyödyntää tulkintojaan kuvista keskusteltaessa
- osaa hyödyntää erilaisia kuvailmaisun tapoja tarkastellessaan taidetta ja muuta visuaalista kulttuuria sekä tehdessään omia kuvia.

Esteettinen, ekologinen ja eettinen arvottaminen

Oppilas

- osaa ilmaista näkemyksiään taiteessa, ympäristössä ja muussa visuaalisessa kulttuurissa ilmenevistä arvoista
- ottaa kuvailmaisussaan huomioon kulttuurisen moninaisuuden ja kestäväan kehitykseen liittyviä näkökulmia.

Kuvataide 3-6 OPS 2014

OPS 2014: 266–269

14.4.12 KÄSITYÖ VUOSILUOKILLA 3–6

Valtakunnallisissa opetussuunnitelman perusteissa on määritelty käsityön opetuksen tavoitteet vuosiluokilla 3–6. Käsityön opetuksessa käytetään sekä tekstiilityön että teknisen työn menetelmiä ja materiaaleja.

OPPIAINEEN TEHTÄVÄ

- ohjata oppilaita kokonaiseen käsityöprosessin hallintaan, johon kuuluvat tuotteen tai teoksen itsenäinen tai yhteisöllinen suunnittelu, valmistus ja oman tai yhteisen käsityöprosessin arviointi
- ohjata tutkivaan, keksivään ja kokeilevaan toimintaan ja siinä toteuttamaan erilaisia visuaalisia, materiaalisia, teknisiä ratkaisuja
- ohjata ymmärtämään, arvioimaan ja kehittämään erilaisia teknologisia sovelluksia sekä käyttämään opittuja tietoja ja taitoja arjessa
- kehittää oppilaiden avaruudellista hahmottamista, tuntoaistia ja käsillä tekemistä, jotka edistävät motorisia taitoja, luovuutta ja suunnitteluosaamista
- tukea ja vahvistaa oppilaan hyvää itsetuntoa ja minäkuvaa
- tarkastella laaja-alaisia teemoja oppiainerajat ylittäen
- auttaa ymmärtämään ympäröivää materiaalista maailmaa ja luoda perustaa kestäväälle elämäntavalle ja kehitykselle
- haastaa oppilas tarkastelemaan ihmisten kulutus- ja tuotantotapoja kriittisesti oikeudenmukaisuuden, eettisyyden ja kestäväan kehityksen näkökulmista
- kasvattaa eettisiä, tiedostavia, osallistuvia sekä osaavia ja yritteliäitä kansalaisia, jotka arvostavat itseään tekijöinä ja joilla on taito käsityöilmaisuuun sekä halu ylläpitää ja kehittää käsityökulttuuria
- tutustuttaa materiaalien ominaisuuksiin
- ohjata oppilasta tekemään valintoja työstämismenetelmien, työvälineiden, koneiden ja laitteiden välillä sekä työskentelemään niiden avulla
- edistää käsityöhön liittyvien käsitteiden, sanaston ja symbolien oppimista ja soveltamista.

OPPIMISYMPÄRISTÖIHIN JA TYÖTAPOIHIN LIITTYVÄT TAVOITTEET

- muodostaa käsityön oppimista tukeva oppimisympäristö asianmukaisten ja turvallisten tilojen, työvälineiden, koneiden, laitteiden ja materiaalien avulla
- tukea käsityössä tarvittavan teknologian toimintaperiaatteiden ymmärtämistä
- tarjota mahdollisuus käyttää tieto- ja viestintäteknologiaa oman ilmaisun ja suunnittelun tukena teknisen työn ja tekstiilityön piirrosten ja mallien tekemisessä (esim. erilaisia oppimateriaaleja, oppimisalustoja, piirto-ohjelmia, digitaalisten kuvien muokkausta)
- hyödyntää suunnittelun ja tekemisen tukena mielikuvitusta, tarinoita, draamaa, leikkiä, pelejä sekä luonnon- ja rakennettua ympäristöä
- tukea toiminnallista oppimista tutkivan oppimisen projekteilla oppiainerajat ylittäen ja yhteistyössä ulkopuolisten asiantuntijoiden ja yhteisöjen kanssa
- tutustua kansalliseen ja kansainväliseen kulttuuriin ja kulttuuriperintöön esimerkiksi virtuaalisesti sekä museo-, näyttely- ja kirjastokäynneillä
- tukea ja vahvistaa koulussa opittuja tietoja ja taitoja tekemällä käyntejä näyttelyihin ja opintokäyntejä yrityksiin
- käyttää teknologioita ja verkkoympäristöjä monipuolisesti, vastuullisesti ja turvallisesti opetustilanteissa
- kannustaa osallisuuteen, aktiivisuuteen ja itseohjautuvuuteen.

OHJAUKSEN, ERIYTTÄMISEN JA TUEN TEHTÄVÄT

- ottaa huomioon oppilaiden erilaiset edellytykset ja tarpeet käsityön opiskeluun ja tehdä sen mukaisia eriytettyjä ratkaisuja esimerkiksi käytettävien oppimisympäristöjen, työtapojen ja oppimistehtävien valinnassa
- tukea oppilasta kehittämään käsityöllisiä taitojaan joustavasti itselleen sopivalla tavalla ja kannustetaan nauttimaan tekemisestään
- tukea oppilaiden omia ratkaisuja sekä vahvistaa uutta luovan tiedon rakentamista ja käyttöönottoa yksin tai yhdessä muiden kanssa
- ohjaukselle ja tuelle varataan riittävästi aikaa.

KÄSITYÖN OPETUKSEN TAVOITTEET VUOSILUOKILLA 3–6

Käsityön opetuksen tavoitteet säilyvät samoina vuosiluokilla 3–6, mutta niitä painotetaan eri vuosiluokilla eri tavalla. Vuosiluokilla 3–4 harjoitellaan perustaitoja ja vuosiluokilla 5–6 jo opittuja asioita syvennetään samalla kun sisältöjä laajennetaan.

Opetuksen tavoitteena on

- vahvistaa oppilaan kiinnostusta käsin tekemiseen sekä innostaa keksivään, kokeilevaan ja paikallisuutta hyödyntävään käsityöhön
- ohjata oppilasta hahmottamaan kokonainen käsityöprosessi ja sen dokumentointi
- opastaa oppilasta suunnittelemaan ja valmistamaan yksin tai yhdessä käsityötuote tai -teos luottaen omiin esteettisiin ja teknisiin ratkaisuihin
- ohjata oppilasta tunnistamaan käsitteistöä sekä tuntemaan erilaisia materiaaleja ja työstämään niitä tarkoituksenmukaisesti
- kannustaa oppilasta toimimaan pitkäjännitteisesti ja vastuuntuntoisesti, huolehtimaan turvallisesta työskentelystä sekä valitsemaan ja käyttämään työhön sopivaa välineistöä
- opastaa oppilasta käyttämään tieto- ja viestintäteknologiaa käsityön suunnittelussa, valmistamisessa ja käsityöprosessin dokumentoinnissa
- ohjata oppilasta arvioimaan, arvostamaan ja tarkastelemaan vuorovaikutteisesti omaa ja muiden kokonaisen käsityön prosessia
- herättää oppilas arvioimaan kulutus- ja tuotantotapoja kriittisesti.

SISÄLLÖT VUOSILUOKILLA 3–4

Sisällöissä toteutetaan käsityöllisin keinoin erilaisten materiaalien ja työmenetelmien tuntemista, ymmärtämistä ja ennakkoluulotonta soveltamista, muissa oppiaineissa ja oppimisympäristöissä opittua hyödyntäen.

Ideointi

- hyödynnetään suunnittelun lähtökohtana omia kokemuksia ja elämyksiä sekä havainnoidaan ja analysoidaan esineitä, rakennettua ja luonnon ympäristöä uusien ideoiden kehittämiseksi
- yhdistetään värejä, kuviota, erilaisia pintoja, tyylejä ja muotoja
- tutkitaan rakenteiden syntymistä.

Suunnittelu

- laaditaan omalle tuotteelle tai teokselle ja työskentelylle suunnitelma ja kehitetään sitä tarvittaessa.

Kokeilu

- tutkitaan materiaalien ominaisuuksia sekä käsityön tekemisessä tarvittavien tavallisimpien välineiden ja koneiden toimintaperiaatteita ja sovelletaan näin hankittua tietoa omassa työssä
- kokeillaan erilaisia materiaaleja, kuten erilaisia puulajeja, metalleja, muoveja, kuituja, lankoja, kankaita ja kierrätysmateriaaleja
- harjoitellaan mahdollisuuksien mukaan ohjelmoimalla aikaan saatuja toimintoja, joista esimerkkinä robotiikka ja automaatio
- kokeilujen pohjalta tuotetta tai teosta kehitetään vielä eteenpäin.

Tekeminen

- valmistetaan erilaisia yksilöllisiä ja /tai yhteisöllisiä tuotteita ja teoksia, joiden toteuttamiseen käytetään monenlaisia käsityössä tarvittavia valmistustekniikoita, työvälineitä, koneita ja laitteita.

Soveltaminen

- opitaan käyttämään alan peruskäsitteistöä ja tutustutaan turvallisiin materiaaleihin ja työtapoihin
- tutustutaan laadukkaan tuotteen ominaisuuksiin ja turvalliseen työskentelyyn.

Dokumentointi ja arviointi

- tehdään käsityöprosessin itse- ja vertaisarviointia prosessin edetessä
- opetellaan antamaan yksilö- ja ryhmäpalautetta.

SISÄLLÖT VUOSILUOKILLA 5–6

Sisältöalueista muodostetaan kokonaisuuksia, jotka sisältävät ajankohtaisia ja monipuolisia oppimistehtäviä eri vuosiluokille. Sisällöissä toteutetaan käsityöllisin keinoin erilaisten materiaalien ja työmenetelmien tuntemista, ymmärtämistä ja ennakkoluulotonta soveltamista, muissa oppiaineissa ja oppimisympäristöissä opittua hyödyntäen.

Ideointi

- perehdytään suunnittelussa erilaisiin lähtökohtiin ja hyödynnetään omia moniaistisia kokemuksia ja elämyksiä sekä havainnoidaan ja analysoidaan esineitä, rakennettua ja luonnon ympäristöä uusien ideoiden kehittämiseksi
- yhdistetään värejä, kuviota, erilaisia pintoja, tyylejä ja muotoja

- sovelletaan materiaalien lujuus- ja taipumisominaisuuksia
- tutkitaan rakenteiden syntymistä ja energian käyttöä.

Suunnittelu

- laaditaan omalle tuotteelle tai teokselle ja työskentelylle suunnitelma ja kehitetään sitä tarvittaessa
- kokeillaan erilaisia materiaaleja ja työskentelytekniikoita ideoiden kehittämiseksi tuotteeksi tai teokseksi
- harjoitellaan suunnitelman dokumentointia sanallisesti ja/tai visuaalisesti sekä numeerisesti käyttäen esimerkiksi mittoja, määriä ja mittakaavoja.

Kokeilu

- tutkitaan materiaalien ominaisuuksia sekä käsityön tekemisessä tarvittavien tavallisimpien koneiden ja laitteiden toimintaperiaatteita ja sovelletaan näin hankittua tietoa omassa työssä
- kokeillaan monipuolisesti erilaisia materiaaleja kuten erilaisia puulajeja, metalleja, muoveja, kuituja, lankoja, kankaita ja kierrätysmateriaaleja
- harjoitellaan mahdollisuuksien mukaan ohjelmoimalla aikaan saatuja toimintoja, joista esimerkkinä robotiikka ja automaatio
- kokeilujen pohjalta tuotetta tai teosta kehitetään vielä eteenpäin.

Tekeminen

- valmistetaan erilaisia yksilöllisiä ja /tai yhteisöllisiä tuotteita ja teoksia, joiden toteuttamiseen käytetään monenlaisia käsityössä tarvittavia valmistustekniikoita, työvälineitä, koneita ja laitteita
- työskennellään itse tehdyn suunnitelman ohjaamana.

Soveltaminen

- työskennellessä opitaan käyttämään alan peruskäsitteistöä ja tutustutaan turvallisiin materiaaleihin ja työtapoihin
- perehdytään laadukkaan tuotteen ominaisuuksiin ja turvalliseen työskentelykulttuuriin.

Dokumentointi ja arviointi

- tieto- ja viestintäteknologiaa käytetään mahdollisuuksien mukaan osana ideointia, suunnittelua ja dokumentointia
- tehdään käsityöprosessin itse- ja vertaisarviointia prosessin edetessä
- opetellaan antamaan yksilö- ja ryhmäpalautetta.

OPPILAAN OPPIMISEN ARVIOINTI KÄSITYÖSSÄ

- Oppimista arvioidaan suhteessa siihen, miten oppilas on saavuttanut sisältöalueita opiskelemalla oppiaineelle annetut tavoitteet.
- Arviointi on ohjaavaa ja kannustavaa ja kohdistuu kokonaiseen käsityön prosessiin, monimateriaalisen tekemisen tapoihin, työskentelyn sujuvuuteen ja tuotosten laatuun sekä taitoon soveltaa muissa oppiaineissa opittua.
- Eri vaiheiden dokumentointi toimii arvioinnin välineenä.
- Palautteen antamisessa korostetaan myönteisesti oppilaan kehittymistä ja kannustetaan osaamisen laajentamiseen ja syventämiseen.
- Oppilaat osallistuvat arviointiin ja heille tarjotaan erilaisia tapoja tehdä itse- ja vertaisarviointia. Oppilaita ohjataan pohtimaan kokemuksia osana itsearviointia. Ei vaikuta arvosanan muodostamiseen.
- Ryhmän työskentelyä ja tuotosta voidaan esitellä ja arvioida, jolloin oppilaat oppivat

esiintymistä, asioiden selkeää ja jäsenneilyä esittämistä, toisten työskentelyn arvostamista ja rakentavaa palautteen antoa.

- Vuosiluokalla 3 arviointi on sanallista.
- Vuosiluokilla 4–6 arviointi on numeerista.

ARVIOINNIN KRITERIT KÄSITYÖSSÄ VUOSILUOKILLA 3–4

- edistyminen työskentelyn sujuvuudessa
- edistyminen suunnittelun, tekemisen ja arvioinnin taidoissa
- edistyminen tavoitteellisessa toiminnassa
- edistyminen kekseliäiden ratkaisujen tuottamisessa

ARVIOINNIN KRITERIT HYVÄLLE OSAAMISELLE (ARVOSANALLE 8) 6. VUOSILUOKAN PÄÄTTYESSÄ

Arvioinnin avuksi on määritelty kriteerit hyvälle osaamiselle (arvosanalle 8) kuudennen luokan päätyessä. Niitä sovelletaan myös 5. luokalla suhteuttamalla niitä opiskeltuihin sisältöihin.

Oman työn suunnittelu, valmistus, arviointi ja prosessin dokumentointi

- oppilas osaa toteuttaa kokonaisen käsityöprosessin ja tehdä dokumentointia prosessin eri vaiheista.

Tuotteen valmistaminen

- oppilas osaa valmistaa omaan tai yhteiseen suunnitelmaan perustuvan tuotteen tai teoksen, jossa on huomioitu esteettisyys ja toimivuus.

Käsityössä käytettävien materiaalien ja valmistustekniikoiden valinta, yhdistäminen ja työstäminen

- oppilas valitsee, yhdistää ja käyttää tarkoituksenmukaisesti eri materiaaleja ja valmistustekniikoita
- oppilas tuntee ja osaa käyttää käsityön käsitteistöä.

Työskentelytaidot

- oppilas ottaa vastuuta omasta työstään ja toimii tavoitteellisesti
- oppilas osaa kuvata yksinkertaisten ja arkipäivään liittyvien laitteiden toimintaperiaatteita
- oppilas osaa käyttää asianmukaisia työvälineitä, koneita ja laitteita oikein, turvallisesti ja tarkoituksenmukaisesti.

Tieto- ja viestintäteknologian käyttäminen omassa työskentelyssä

- oppilas osaa käyttää tieto- ja viestintäteknologiaa ohjatusti käsityön suunnittelussa, valmistuksessa ja käsityöprosessin dokumentoinnissa.

Oman ja muiden työn arviointi, vertaispalautteen antaminen

- oppilas osallistuu rakentavasti oman ja toisten työn ja työskentelyn arviointiin ja vertaispalautteen antamiseen.

Kulutus- ja tuotantotapojen pohdinta

- oppilas osaa ilmaista, miten kulutus- ja tuotantotavat vaikuttavat tuotteen elinkaareen.

14.4.13 LIIKUNTA VUOSILUOKILLA 3–6

Liikunnanopetuksessa noudatetaan valtakunnallista opetussuunnitelmaa. Mäntyharjussa liikunnanopetuksen tavoitteet ja sisällöt ovat samat vuosiluokille 3–6. Opettaja voi kuitenkin jakaa tai painottaa sisältöjä parhaaksi katsomallaan tavalla. Liikunnanopetuksen esimerkkisisältöjä on koottu opetussuunnitelman loppuun liitteeksi (LIITE 5).

Liikunnanopetuksessa hyödynnetään luontoa ja lähialueiden mahdollisuuksia, toimitaan yhteistyössä urheiluseurojen ja muiden organisaatioiden kanssa sekä hyödynnetään liikuntateknologiaa monipuolisen liikunnanopetuksen mahdollistamiseksi.

OPPIAINEEN TEHTÄVÄ

- Pyritään kehittämään oppilaan toimintaa ja ymmärrystä suhteessa yksilölliseen fyysiseen, sosiaaliseen ja psyykkiseen kasvuun ja kehitykseen.
- Oppilas saa liikunnasta monipuolisia, turvallisia ja myönteisiä kokemuksia, jotka edesauttavat positiivisen minäkuvan kehittymisessä sekä liikunnallisen elämäntavan omaksumisessa.
- Oppilas oppii vuorovaikutustaitoja, ryhmän jäsenenä toimimista, vastuun ottamista, itsenäisyyttä sekä pettymyksiä käsittelyä ja osallistuu kannustavan ja hyväksyvän ilmapiirin luomiseen.
- Oppilas ymmärtää liikunnan vaikutuksen omaan terveyteensä ja hyvinvointiinsa.

OPPIMISYMPÄRISTÖIHIN JA TYÖTAPOIHIIN LIITTYVÄT TAVOITTEET

- Liikunnan tehtävää ja tavoitteita toteutetaan opettamalla turvallisesti ja monipuolisesti erilaisissa oppimisympäristöissä sisä- ja ulkotiloissa oppilaita osallistaen.
- Opetuksessa otetaan huomioon vuodenaajat, paikalliset olosuhteet sekä koulun ja ympäristön tarjoamat mahdollisuudet tarkoituksenmukaisella tavalla.
- Opetuksen yhteydessä korostetaan fyysistä aktiivisuutta ja yhteistoiminnallisuutta ylläpitäviä työtapoja, kannustavaa vuorovaikutusta ja toisten auttamista sekä henkisesti ja fyysisesti turvallista toimintaa.
- Liikuntateknologian hyödyntämisellä tuetaan liikunnanopetuksen tavoitteiden saavuttamista.
- Koulun ulkopuolisille liikuntapaikoille siirtymisessä edistetään turvallista liikennekäyttäytymistä.

OHJAUKSEN, ERIYTTÄMISEN JA TUEN TEHTÄVÄT

- Kannustava ja hyväksyvä ilmapiiri on edellytys liikunnanopetuksen tavoitteiden saavuttamiselle.
- Toiminnan tulee antaa kaikille oppilaille mahdollisuus onnistumiseen ja osallistumiseen sekä tukea hyvinvoinnin kannalta riittävää toimintakykyä.
- Opetuksessa on keskeistä oppilaiden yksilöllisyyden huomioon ottaminen, turvallinen työskentelyilmapiiri sekä organisoimisen ja opetusviestinnän selkeys.
- Pätevyyskokemuksia ja sosiaalista yhteenkuuluvuutta tuetaan oppilaslähtöisillä ja osallistavilla työtavoilla, sopivilla tehtävillä ja rohkaisevalla palautteella.

LIKUNNAN OPETUKSEN TAVOITTEET VUOSILUOKILLA 3–6

Fyysinen toimintakyky

Opetuksen tavoitteena on

- kannustaa oppilaita fyysiseen aktiivisuuteen, kokeilemaan erilaisia liikuntatehtäviä ja

- harjoittelemaan parhaansa yrittäen
- ohjata oppilasta harjaannuttamaan havaintomotorisia taitojaan eli havainnoimaan itseään ja ympäristöään aistien avulla sekä tekemään liikuntatilanteisiin sopivia ratkaisuja
- ohjata oppilasta sekä vahvistamaan tasapaino- ja liikkumistaitojaan että soveltamaan niitä monipuolisesti erilaisissa oppimisympäristöissä, eri vuodenaikoina sekä eri tilanteissa
- ohjata oppilasta sekä vahvistamaan että soveltamaan välineenkäsittelytaitojaan monipuolisesti erilaisissa oppimisympäristöissä käyttämällä erilaisia välineitä eri vuodenaikoina erilaisissa tilanteissa
- kannustaa ja ohjata oppilasta arvioimaan, ylläpitämään ja kehittämään fyysisiä ominaisuuksiaan: nopeutta, liikkuvuutta, kestävyyttä ja voimaa
- opettaa uimataito, jotta oppilas pystyy liikkumaan vedessä ja pelastautumaan vedestä
- ohjata oppilasta turvalliseen ja asialliseen toimintaan liikuntatunneilla.

Sosiaalinen toimintakyky

Opetuksen tavoitteena on

- ohjata oppilasta työskentelemään kaikkien kanssa sekä säätämään toimintaansa ja tunneilmaisuun liikuntatilanteissa toiset huomioon ottaen
- ohjata oppilasta toimimaan reilun pelin periaatteella sekä kantamaan vastuuta yhteisistä oppimistilanteista.

Psyykinen toimintakyky

Opetuksen tavoitteena on

- kannustaa oppilasta ottamaan vastuuta omasta toiminnasta ja vahvistaa itsenäisen työskentelyn taitoja
- huolehtia siitä, että oppilaat saavat riittävästi myönteisiä kokemuksia omasta kehosta, pätevyydestä ja yhteisöllisyydestä.

SISÄLLÖT VUOSILUOKILLA 3–6

Fyysinen toimintakyky

- Pyritään mahdollisimman runsaaseen fyysisesti aktiiviseen toimintaan.
- Harjaannutetaan havainto- ja ratkaisuntekotaitoja liikuntatilanteisiin sovellettuina (esim. luontoliikunta, palloilut).
- Liikutaan eri vuodenaikoina ja erilaisissa oppimisympäristöissä.
- Vahvistetaan tasapaino-, liikkumis- ja välineenkäsittelytaitoja monipuolisten liikuntamuotojen (kuten jää-, lumi-, luonto-, perus-, musiikki- ja tanssiliikunta sekä palloilut ja voimistelut) ja eri liikuntalajien avulla.
- Harjaannutetaan uinnin, vesiliikunnan ja vesipelastuksen taitoja.
- Harjaannutetaan nopeutta, liikkuvuutta, kestävyyttä ja voimaa monipuolisten leikkien, harjoitteiden ja pelien avulla.
- Valitaan tehtäviä oppilaan oman toimintakyvyn arviointiin, esim. 5. vuosiluokalla pidettävä Move!-mittaus.

Sosiaalinen toimintakyky

- Toteutetaan myönteistä yhteisöllisyyttä lisääviä pari- ja ryhmätehtäviä, leikkejä, harjoituksia ja pelejä.
- Harjoitellaan toisten huomioon ottamista ja auttamista.
- Harjoitellaan vastuun ottamista omasta ja ryhmän toiminnasta.

Psyykinen toimintakyky

- Harjoitellaan ponnistelemaan pitkäjänteisesti tavoitteen saavuttamiseksi.
- Harjoitellaan vastuun ottamista.

- Pyritään löytämään iloa ja virkistystä tuottavia liikuntatehtäviä.

LIITE 5: Liikunnanopetuksen esimerkkisisältöjä vuosiluokille 1–6

OPPILAAN OPPIMISEN ARVIOINTI LIKUNNASSA

- on monipuolista, kannustavaa ja ohjaavaa
- tukee oppilaan myönteistä käsitystä itsestä liikkujana
- perustuu monipuoliseen näyttöön oppilaan oppimisesta ja työskentelystä
- ottaa huomioon oppilaan yksilöllisiä vahvuuksia ja kehittymistarpeita sekä tukee niitä
- huomioi oppilaan terveydentilan ja erityistarpeet
- toteutetaan oppilaan toimintaa ja työskentelyä havainnoimalla
- perustuu fyysisen-, sosiaalisen- ja psyykkisen toimintakyvyn tavoitteisiin
- kohdistuu oppimiseen ja työskentelyyn
- ohjaa oppilaita itsearviointiin
- perustuu opetussuunnitelmassa asetettuihin tavoitteisiin.
- Valtakunnallisen fyysisen toimintakyvyn seurantajärjestelmän Move!-n mittaukset toteutetaan 5. luokalla. Move!-mittausten tuloksia ei käytetä oppilaan arvioinnin perusteina.

ARVIOINNIN KRITERIT HYVÄLLE OSAAMISELLE (ARVOSANALLE 8) 6. VUOSILUOKAN PÄÄTTYESSÄ

Fyysinen toimintakyky

- Oppilas osallistuu liikuntatuntien toimintaan yleensä aktiivisesti kokeillen ja harjoitellen erilaisia liikuntatehtäviä.
- Oppilas tekee eri liikuntatilanteissa, kuten leikeissä ja peleissä, useimmiten tarkoituksenmukaisia ratkaisuja.
- Oppilas osaa tasapainoilla ja liikkua erilaisissa oppimisympäristöissä.
- Oppilas osaa käsitellä erilaisia liikuntavälineitä erilaisissa oppimisympäristöissä.
- Oppilas osaa arvioida fyysisiä ominaisuuksiaan ja harjoittaa nopeutta, liikkuvuutta, kestävyyttä ja voimaa.
- Oppilas on perusuimataitoinen. (Osaa uida 50 metriä kahta uintitapaa käyttäen ja sukeltaa 5 metriä pinnan alla).
- Oppilas osaa ottaa huomioon mahdolliset vaaratilanteet liikuntatunneilla sekä pyrkii toimimaan turvallisesti ja asiallisesti.

Sosiaalinen toimintakyky

- Oppilas osaa toimia eri liikuntatilanteissa yhteisesti sovitulla tavalla.
- Oppilas noudattaa reilun pelin periaatteita ja osoittaa pyrkivänsä vastuullisuuteen yhteisissä oppimistilanteissa.

Psyykinen toimintakyky

- Oppilas osaa yleensä työskennellä vastuullisesti ja itsenäisesti.

[Liikunta 3-6 OPS 2014](#)

OPS 2014: 273–276

14.4.14 OPPILAANOAJAUS VUOSILUOKILLA 3–6

- Oppilaanohjaus toteutuu osana eri oppiaineiden opetusta ja koulun toimintaa.
- Oppilaanohjauksesta vastaa luokanopettaja yhdessä muiden opettajien kanssa.
- Ohjaus tukee oppilaita opiskelustrategioidensa tunnistamisessa ja kehittämisessä, auttaa omaksumaan erilaisia opiskelutaitoja ja valitsemaan kuhunkin oppiaineeseen sopivia opiskelumenetelmiä.
- Oppilaanohjaus ohjaa tunnistamaan ja arvostamaan sekä omia että toisten vahvuuksia, kykyjä ja taitoja sekä vahvistaa kykyä asettaa omia tavoitteita ja arvioida niiden saavuttamista.
- Ohjaus tukee oppilaita ja huoltajia tekemään koulutukseen liittyviä valintoja ja näkemään valintojen merkityksen tulevien opintojen ja elämän kannalta.
- Oppilaanohjaus muodostaa koko perusopetuksen ajan kestävän, perusopetuksen jälkeisiin opintoihin ulottuvan jatkumon.
- Oppilaanohjaus yhdistää koulua yhteiskuntaan ja työelämään ja tutustuttaa lähiseudun ammatteihin, työpaikkoihin ja elinkeinoelämään.

Oppilaanohjaus 3-6 OPS 2014
 OPS 2014: 277–278

LUKU 15 VUOSILUOKAT 7–9

15.1 VUOSILUOKKIEN 6 JA 7 VÄLINEN SIIRTYMÄVAIHE JA VUOSILUOKKIEN 7–9 TEHTÄVÄ

YHTEISÖN JÄSENEÄ KASVAMINEN

Perusopetuksen kullakin vuosiluokkakokonaisuudella on yhteisten tehtävien lisäksi oma erityinen tehtävänsä. Sen hoitaminen edellyttää oppilaiden ikäkauden ja kehitysvaiheen huomioonottamista sekä huolenpitoa oppilaiden sujuvista siirtymistä koulupolun nivelvaiheissa.

Vuosiluokkien 7–9 erityisenä tehtävänä on ohjata ja tukea oppilaita näiden voimakkaiden kehitysvuosien aikana ja huolehtia perusopetuksen oppimäärän opiskelun loppuunsaattamisesta. Erityisesti huolehditaan siitä, että jokainen oppilas saisi mahdollisimman hyvät edellytykset perusopetuksen jälkeisille opinnoille. Oppilaiden väliset yksilölliset kehityserot, myös poikien ja tyttöjen usein erilainen kehitysrytmi, alkavat näkyä aiempaa selvemmin ja vaikuttavat koulutyöhön. Oppilaita ohjataan oman kehityksensä ymmärtämiseen ja rohkaistaan itsensä hyväksymiseen sekä

vastuunottoon itsestä, kavereista ja lähiympäristöstä. Oppilaita tuetaan yhteisöllisyyteen, joka ei hyväksy minkäänlaista kiusaamista, seksuaalista häirintää, rasismia eikä muuta syrjintää.

Opiskelumotivaatiota vahvistetaan työskentelytapojen ja oppimisympäristöjen monimuotoisuudella sekä osoittamalla välittämistä ja kohtaamalla oppilaat yksilöinä. Opintojen aikainen arviointi ja palaute ovat vuorovaikutteisia ja oppimista ohjaavia ja niiden avulla kannustetaan oppilaita työskentelemään tavoitteellisesti yksilöinä ja ryhmänä. Kodin ja koulun yhteistyö saa uusia muotoja ja sisältöjä ja on edelleen kasvavan nuoren tärkeä tuki. Yhteisistä pelisäännöistä ja hyvistä käytöstavoista sopiminen oppilaiden ja huoltajien kanssa luo turvallisuutta ja edistää koulutyön onnistumista.

Vuosiluokkien 7–9 aikana oppilaat luovat perustaa aikuisidentiteetilleen, kartuttavat osaamistaan ja valmistautuvat perusopetuksen jälkeiseen elämään. Opetuksessa syvennetään, rikastetaan ja laajennetaan alemmilla vuosiluokilla opittua. Uusina yhteisinä oppiaineina alkavat kotitalous ja oppilaanohjaus, Mäntyharjussa myös kaikille yhteisenä oppiaineena 7. luokalla opetettava tietotekniikka. Fysiikan ja kemian, biologian ja maantiedon sekä terveystiedon opetus eriytyy ympäristöopista viideksi eri oppiaineeksi. Oppilaille tarjoutuu lisää valinnaisia aineita. Monialaiset oppimiskokonaisuudet ja valinnaiset aineet tarjoavat mahdollisuuksia oppilaiden kiinnostuksen kohteiden syventämiseen ja vapaa-ajalla opitun yhdistämiseen koulutyöhön. Ne luovat tilaisuuksia itsenäisyyden ja vastuullisuuden harjoitteluun.

Mäntyharjussa perusopetuksen tehtävän toteutumista seurataan koulun arjessa päivittäin. Rehtori vastaa tehtävän toteutumisesta koko koulun osalta. Jokainen opettaja on vastuussa siitä, että hänen luokkassaan tuetaan oppimaan oppimisen taitojen kehittymistä, autetaan oppilasta tunnistamaan vahvuuksiaan ja kehittämään omia opiskelutaitojaan. Opiskelumotivaatiota tuetaan esimerkiksi käyttämällä vaihtelevasti eri työtapoja ja -ympäristöjä ja hyödyntämällä mahdollisimman paljon oppilaiden omia ideoita ja kokemusmaailmaa.

Koulu tekee kasvatustyötä yhdessä kotien kanssa ja yhteistyö ja keskustelut huoltajien ja muiden oppilaiden koulunkäyntiä tukevien tahojen kanssa ovat ensiarvoisen tärkeitä. Vuosiluokilla 7–9 yhteydenpidosta kodin kanssa vastaa ensisijaisesti luokanohjaaja. Kouluissa ylläpidetään toimintakulttuuria, joka ohjaa kunnioittamaan toisia ja rohkaisee itsensä hyväksymiseen (ks. luku 4.5 Mäntyharjun perusopetuksen toimintakulttuuri).

VUOSILUOKKIEN 6 JA 7 VÄLINEN SIIRTYMÄVAIHE

Siirtyminen kuudennelta seitsemännelle luokalle edellyttää koulun henkilöstön suunnitelmallista yhteistyötä, opetuksen kannalta tarpeellisen tiedon siirtämistä sekä oppimisympäristöjen, toimintatapojen ja ohjaavien asiakirjojen tuntemista. Kodin ja koulun välisen vuorovaikutuksen merkitys korostuu siirtymävaiheessa. Siirtymä tarkoittaa oppilaille usein uuteen ryhmään sopeutumista, uusiin opettajiin ja ympäristöön tutustumista sekä uusien työskentelytapojen ja arviointikäytäntöjen kohtaamista. Tällöin on tärkeää, että kotona ja koulussa huolehditaan oppilaiden mahdollisuudesta tuntea olonsa turvalliseksi samalla kun heitä rohkaistaan uusien asioiden kohtaamiseen. Vastuu omasta opiskelusta lisääntyy ja monet tulevaisuuteen vaikuttavat valinnat tulevat ajankohtaisiksi. Oppilaiden kuunteleminen ja arvostaminen sekä heidän osallisuutensa omista asioista ja valinnoista päättämiseen on tärkeää.

Lain edellyttämä erityisen tuen päätöksen tarkistaminen tehdään ennen seitsemännelle luokalle siirtymistä.

Alakoulun ja yläkoulun nivelvaihe Mäntyharjussa:

- Kuudennen luokan kevätlukukaudella pidetään keskustelutilaisuus, jossa ovat mukana

oppilas, huoltaja ja luokanopettaja.

- Oppilas ja huoltajat täyttävät tiedonsiirtolomakkeen.
- Opinto-ohjaaja/koulukuraattori ja oppilaat keskustelevat yläkouluun siirtymisestä.
- Tiedonsiirtopalaveri pidetään huhti-toukokuussa. Siihen osallistuvat mm. luokanopettaja, alakoulun erityisopettaja, luokanohjaaja ja yläkoulun erityisopettaja
- Yläkoulun luokanohjaajalla on vastuu tiedonsiirrosta oppilasta opettaville opettajille.
- Tutustumispäivä.

PERUSOPETUKSEN PÄÄTTÄMINEN JA SEURAAVAAN KOULUTUSVAIHEESEEN SIIRTYMINEN

Perusopetuksen ja toisen asteen nivelvaiheessa oppilaat suuntautuvat jatko-opintoihin ja tekevät päätöksiä koulutus- ja uravalinnoistaan. Siirtyminen edellyttää suunnitelmallista ja monialaista yhteistyötä sekä vuorovaikutusta oppilaiden ja huoltajien kanssa. Tavoitteena on antaa oppilaille mahdollisimman hyvät valmiudet edetä perusopetuksesta seuraavaan koulutusvaiheeseen sekä turvata opiskelun edellytykset ja hyvinvointi. Siirtyminen kohti uutta elämänvaihetta edellyttää nuorilta lisääntyvää elämänhallintaa, itsenäisyyttä ja vastuullisuutta. Koulu tukee oppilaita tässä kehitysprosessissa, jolloin oppilaanohjauksen ja oppilashuollon merkitys korostuu. Oppilaat tarvitsevat runsaasti tietoa erilaisista peruskoulun jälkeisistä mahdollisuuksista sekä monipuolista ohjausta niin opinto-ohjaajalta kuin eri oppiaineiden opettajiltakin. On tärkeä varata aikaa keskustella oppilaiden kanssa heidän suunnitelmistaan ja auttaa oppilaita ymmärtämään jatko-opintojen asettamia vaatimuksia sekä tekemään realistisia valintoja.

Yläkoulun ja toisen asteen oppilaitoksen nivelvaihe Mäntyharjussa:

- Vastuuhenkilöt opinto-ohjaaja, erityisopettaja, luokanohjaaja.
- Luokanohjaaja/erityisopettaja kutsuu opinto-ohjaajan 7–9-luokkalaisten oppimissuunnitelma-, HOJKS- ym. oppilaan koulunkäyntiä koskeviin palaveriin.
- 9. vuosiluokan oppilaalla on hakeutumisvelvollisuus toisen asteen opintoihin.
- Opinto-ohjaaja käy tarvittaessa keskustelut eri asiantuntijoiden kanssa (terveydenhoitaja, lääkäri, kuraattori, psykologi, erityisopettaja ja aineenopettajat) jatko-opintoihin vaikuttavista asioista, esimerkiksi terveydellisistä seikoista ja oppimisvaikeuksista. Myös koulun ulkopuolisia asiantuntijoita konsultoidaan tarvittaessa.
- Opinto-ohjaaja käy henkilökohtaiset ohjauskeskustelut oppilaiden kanssa heidän jatko-opintosuunnitelmistaan. Tarvittaessa pidetään useampikin ohjauskeskustelu ja myös huoltaja voidaan pyytää mukaan keskusteluun.
- Sellaisella vuosiluokkien 8 ja 9 oppilaalla, joka tarvitsee perusopetuksen jälkeisiin jatko-opintoihin hakeutumiseen liittyvää tukea, on oikeus saada opetussuunnitelman mukaisen opinto-ohjauksen lisäksi tarpeidensa mukaista tehostettua henkilökohtaista opinto-ohjausta moniammatillisena yhteistyönä. Samalla oppilaalle laaditaan jatko-opintosuunnitelma.
- Varmistetaan, että tehostetun ja erityisen tuen oppilas saa riittävästi ja riittävän varhain ohjausta jatko-opintoihin (vastuuhenkilöt erityisopettaja ja opinto-ohjaaja).
- Huoltajille järjestetään yhteishaun vanhempainilta.
- Oppilaat tutustutetaan toisen asteen koulutusvaihtoehtoihin ja heille selvitetään erilaiset toisen asteen oppilaitosten yhdistelmäopintovaihtoehdot.
- Kouluissa toteutetaan yhteishaku ja/tai jatkuva haku.
- Perusopetuksessa vastataan myös tutkintoon valmistavaan koulutukseen eli TUVA-koulutukseen ohjaamisesta sekä erityisoppilaitosten työhön ja itsenäiseen elämään valmentavaan koulutukseen eli TELMA-koulutukseen ohjaamisesta. Vastuuhenkilöt erityisopettaja ja opinto-ohjaaja.
- Lukioon pyrkivät oppilaat tekevät lukion ainevalinnat opinto-ohjaajan ohjauksessa.
- Jatko-opintoihin hakeutumisessa kuullaan myös oppilaiden huoltajia.
- Oppilas täyttää tiedonsiirtolomakkeen yhdessä huoltajansa kanssa keväällä ennen koulujen

päättymistä. Syksyllä toisen asteen oppilaitokset järjestävät tiedonsiirtopalaverin, jossa käydään läpi oppilaiden tiedonsiirtolomakkeet ja muut opiskelun järjestämistä varten tarpeelliset tiedot. Vastuuhenkilöt erityisopettaja ja oppilaanohjaaja.

- Jälkiohjaus hoidetaan yhteishaun tulosten julkaisemisen jälkeen. Tällöin ohjataan koulutuspaikkaa vaille jääneet oppilaat hakemaan uudelleen opintoihin tai muiden palvelujen piiriin.
- Varmistetaan, että jokainen perusopetuksen päättänyt on elokuussa aloittanut oppivelvolliselle suunnatussa koulutuksessa. Tämä tapahtuu Valpas-järjestelmän avulla.
- Perusopetuksen järjestäjän valvonta- ja ohjausvastuu päättyy, kun oppilas aloittaa opinnot oppivelvollisuuskoulutuksessa tai viimeistään Opetus- ja kulttuuriministeriön vuosittain päättämänä ajankohtana. Ilman opiskelupaikkaa olevasta oppilaasta tehdään ilmoitus Valpas-järjestelmän kautta asuinkunnalle.
- Jos oppilaan peruskoulu päättyy muuna ajankohtana kuin lukuvuoden päättyessä (esim. vuosiluokkiin sitomattomat oppilaat), perusopetuksen valvonta- ja ohjausvastuu jatkuu päättymisajankohdasta yhden kuukauden ajan.

15.2 LAAJA-ALAINEN OSAAMINEN VUOSILUOKILLA 7–9

Laaja-alaisen osaamisen yleistavoitteet on määritelty luvussa 3. Tässä kuvataan, mitkä näkökulmat painottuvat vuosiluokilla 7–9.

Edellytykset laaja-alaisen osaamisen kehittymiselle vahvistuvat oppilaiden kasvun myötä. Toisaalta oppiaineiden välisen yhteistyön ja kouluarjen hallinnan haasteet lisääntyvät. Koulu voi parhaimmillaan tarjota yhteisön, jonka murrosiässä oleva nuori voi kokea itselleen merkitykselliseksi ja joka auttaa jäsentämään sekä omaa kehitystä että ympäröivää maailmaa. Erityisen tärkeitä on luoda mahdollisuuksia itsetuntoa vahvistaviin osaamisen ja onnistumisen kokemuksiin sekä ohjata jokaista oppilasta tunnistamaan oma erityislaatunsa ja omat vahvuutensa ja näkemään realistisesti myös kehittymistarpeensa.

Näinä vuosina jatketaan kestävä elämäntavan ja hyvinvoinnin pohjan rakentamista ja pohditaan oppilaiden kanssa kestävä kehityksen sosiaalisia, yhteiskunnallisia ja taloudellisia sekä kulttuurisia ja ekologisia edellytyksiä. Opetukseen tuodaan esimerkkejä, käytäntöjä ja teoreettista pohdintaa siitä, miten kestävä kehityksen eri ulottuvuudet ovat yhteydessä toisiinsa ja mitä kestävä elämäntapa käytännössä merkitsee.

Laaja-alaisen osaamisen kehittämistä tuetaan kaikissa oppiaineissa kullekin oppiaineelle luontevalla tavalla. Monialaisten oppimiskokonaisuuksien suunnittelu ja toteuttaminen yhdessä oppilaiden kanssa tähtää erityisesti laaja-alaisen osaamisen kehittämiseen ja syventämiseen.

LAAJA-ALAISEN OSAAMISEN ALUEET

Ajattelu ja oppimaan oppiminen

Koulutyössä vahvistetaan oppilaiden aktiivista roolia oppimisprosessissa ja luodaan edellytyksiä oppimista tukeville myönteisille kokemuksille ja tunteille. Oppilaita kannustetaan ottamaan vastuuta opiskeluun liittyvien tavoitteiden asettamisesta, työn suunnittelusta ja oman työskentelyprosessin ja etenemisen arvioinnista. Heitä ohjataan tunnistamaan omat oppimis- ja opiskelustrategiansa ja kehittämään niitä tietoisesti. Oppilaat tarvitsevat keinoja tarkkaavaisuutensa ja keskittyneisyytensä ylläpitämiseen sekä ohjausta teknologian ja muiden apuvälineiden hyödyntämiseen opiskelussaan.

Oppilaita kannustetaan luottamaan itseensä ja näkemyksiinsä, perustelemaan ajatuksiaan ja

soveltamaan koulun ulkopuolella opittuja taitoja koulutyössä. On tärkeää oppia kuuntelemaan itseä ja toisia, näkemään asioita toisten silmin sekä löytämään vaihtoehtoja ja luovia ratkaisuja. Rohkaisua tarvitaan epäselvän ja ristiriitaisen tiedon kohtaamiseen ja käsittelyyn. Tiedon rakentumisen erilaisia tapoja tutkitaan yhdessä ja oppilaita rohkaistaan tuomaan esille omaa kokemustietoaan ja pohtimaan sen merkitystä ajattelulle. Oppilailta tulee olla mahdollisuus tehdä havaintoja ja harjaannuttaa havaintoherkyyttään, hakea monipuolisesti tietoa sekä tarkastella käsillä olevaa asiaa kriittisesti eri näkökulmista. Oppilaita rohkaistaan käyttämään kuvittelukykyään uuden oivaltamiseen ja luomiseen, yhdistelemään ennakkoluulottomasti erilaisia näkökulmia sekä rakentamaan uutta tietoa ja näkemystä. Oppilaiden omia ideoita tuetaan. Ajattelun taitoja kehitetään lisäksi luomalla monimuotoisia tilaisuuksia itsenäiseen ja yhteiseen ongelmanratkaisuun, argumentointiin, päättelyyn ja johtopäätösten tekemiseen sekä asioiden välisten vuorovaikutussuhteiden ja keskinäisten yhteyksien huomaamiseen ja siten systeemiseen ajatteluun. Eettisen ajattelun kehittymistä tuetaan pohtien oikeaa ja väärää, hyvää elämää ja hyveitä sekä eettisen toiminnan periaatteita. Taiteet syventävät eettistä ja esteettistä ajattelua herättämällä tunteita ja luomalla uusia oivalluksia.

Oppiainerajat ylittävä, kokeileva, tutkiva ja toiminnallinen työskentely oppilaita kiinnostavien ilmiöiden tarkastelemiseksi on tärkeää paitsi ajattelun taitojen myös oppimisen motivaation ja perusopetuksen jälkeisiin opintoihin liittyvien valintojen kannalta. Eri oppiaineiden tunneilla pohditaan opiskelun sekä omien ajattelu- ja työskentelytapojen merkitystä tulevaisuudelle. Oppilaita autetaan ottamaan selvää opintoihin ja työhön liittyvistä mahdollisuuksista ja uravalinnoista ja tekemään valintansa perustellusti omia taipumuksiaan ja kiinnostuksen kohteitaan arvostaen.

Mäntyharjussa ajattelun ja oppimaan oppimisen taitojen kehittymistä tuetaan vuosiluokilla 7–9 tarjoamalla oppilaille mahdollisimman paljon erilaisia tilaisuuksia oppia ja löytää omia kiinnostuksen kohteitaan ja vahvuuksiaan: vaihtelevat työtavat, oppimisympäristöt, oppiainerajat ylittävät kokonaisuudet, oppilaita osallistavat projektit kannustavat itsenäiseen ja yhteisölliseen tiedonhankintaan ja haastavat ajattelua. Monipuolinen ja kannustava palaute, säännöllisesti toteutettu itsearviointi, vertaispalaute, vanhempien ja koulun edustajien sekä mahdollisten muiden opiskelua tukevien tahojen kanssa käytävät keskustelut tukevat oppilasta oppimaan oppimisessa ja jatko-opiskelupaikan valitsemisessa. Eettisiä kysymyksiä pohditaan kaikissa oppiaineissa niiden sisältöjen puitteissa, ne ovat esillä koulun arjessa ja niitä voidaan käsitellä myös erilaisten teemaviikkojen ja -päivien avulla.

Kulttuurinen osaaminen, vuorovaikutus ja ilmaisu

Koulutyössä tuetaan oppilaiden kulttuuri-identiteetin muodostumista ja kulttuurisesti kestävästä elämäntapaa, joka perustuu ihmisoikeuksien kunnioittamiselle. Oppilaita ohjataan näkemään kulttuurinen moninaisuus lähtökohtaisesti myönteisenä voimavarana. Samalla heitä ohjataan tunnistamaan, miten kulttuurit, uskonnot ja katsomukset vaikuttavat yhteiskunnassa ja arjessa sekä pohtimaan, millaisia asioita ei voida ihmisoikeuksien vastaisina hyväksyä. Koulutyössä edistetään suunnitelmallisesti kunnioitusta ja luottamusta muita ihmisryhmiä ja kansoja kohtaan. Tutustutaan keskeisiin ihmisoikeussopimuksiin ja niiden merkitykseen ja toteutumiseen maailmassa.

Oppilaita ohjataan lukemaan ympäristön kulttuurisia viestejä, tuntemaan ja arvostamaan elinympäristöään ja sen kulttuuriperintöä sekä tunnistamaan siihen liittyviä arvoja. Mediaympäristöä analysoidaan ja sen vaikutuksia opitaan arvioimaan. Kulttuuriperintöön tutustutaan monipuolisesti ja osallistutaan sen ylläpitoon ja uusintamiseen. Oppilaat saavat mahdollisuuksia kokea ja tulkita taidetta, kulttuuria ja kulttuuriperintöä ja oppivat huomaamaan niiden merkityksen yksilöiden ja yhteisöjen hyvinvoinnille. Toimimalla yhteistyössä muiden tahojen kanssa koulu tarjoaa oppilaille monenlaisia tilaisuuksia ilmaista kulttuurista osaamistaan ja vaikuttaa esimerkiksi taiteen keinoin.

Koulu yhteisössä ja sen ulkopuolella tapahtuvan vuorovaikutuksen sekä kansainväliseen yhteistyöhön liittyvien kokemusten kautta oppilaiden maailmankuva avartuu ja taito käydä dialogia kehittyy. Oppilaat harjoittelevat ilmaisemaan mielipiteensä rakentavasti ja toimimaan osaamistaan soveltaen

monenlaisissa esiintymis-, yhteistyö- ja vuorovaikutustilanteissa. Oppilaita ohjataan asettumaan toisen asemaan ja kasvatetaan kohtaamaan arvostavasti muita ihmisiä sekä noudattamaan hyviä tapoja. Oppilaita rohkaistaan ilmaisemaan itseään monipuolisesti. Heitä ohjataan myös arvostamaan ja hallitsemaan omaa kehoaan ja käyttämään sitä tunteiden, näkemysten, ajatusten ja ideoiden ilmaisemiseen. Koulutyöhön sisällytetään runsaasti mahdollisuuksia luovaan toimintaan. Oppilaita kannustetaan edistämään toiminnallaan esteettisyyttä ja nauttimaan sen eri ilmenemismuodoista.

Mäntyharjussa kulttuurisen osaamisen, vuorovaikutuksen ja ilmaisun kehittymistä tuetaan tarjoamalla oppilaille tilaisuuksia osallistua erilaisiin kulttuuritapahtumiin sekä kokijoina että niiden tuottajina, jolloin oppilaiden on mahdollista tuoda esille myös muualla kuin koulussa hankkimiaan taitoja. Oppilaita ohjataan arvostamaan omaa ja muiden kulttuuriperintöä, taidetta ja kulttuuria sekä eri kulttuurien välistä vuorovaikutusta pitämällä näitä asioita arvossa koulun arjessa sekä tekemällä yhteistyötä monien eri tahojen, kuten esimerkiksi kunnan kulttuuritoimen, Kansalaisopiston, eri järjestöjen ja ulkomailla sijaitsevien ystävyyskoulujen kanssa. Kulttuurikasvatusta tuetaan myös paikallisella perusopetuksen tuntijaolla: kielten opiskeluun ja taide- ja taitoaineisiin on Mäntyharjussa käytettävissä enemmän tunteja kuin Valtioneuvoston asetus perusopetuksen tuntijaosta vaatii.

Itsestä huolehtiminen ja arjen taidot

Oppilaiden itsenäistymistä tuetaan yhteistyössä kotien kanssa. Oppilaita ohjataan ja kannustetaan ottamaan vastuuta itsestä, toisista ja arjen sujumisesta. Lisätään oppilaiden mahdollisuuksia osallistua koulutyön ja oppimisympäristön suunnitteluun ja toteuttamiseen. Oppilaita ohjataan tunnistamaan omaa ja yhteistä hyvinvointia edistäviä ja haittaavia tekijöitä ja harjaantumaan terveyttä, hyvinvointia ja turvallisuutta edistäviin toimintatapoihin. Erytystä huomiota kiinnitetään unen ja levon, tasapainoisen päivärhythmin, liikkumisen ja monipuolisen ravinnon sekä päihteettömyyden merkitykseen ja hyvien tapojen tärkeyteen elämässä. Sosiaalisia taitoja harjoitellaan ja tuetaan tunnetaitojen kehittymistä. Käsitellään yhdessä ristiriitaisten tunteiden ja ajatusten kohtaamista ja hallintaa. Oppilaat saavat valmiuksia suojata yksityisyyttään ja henkilökohtaisia rajojaan. He oppivat ennakoimaan ja välttämään vaaratilanteita ja toimimaan onnettomuustilanteissa tarkoituksenmukaisesti. Oppilaita ohjataan toimimaan kestävästi ja vastuullisesti myös liikenteen erilaisissa tilanteissa, erityisesti pyörällä ja mopolla liikuttaessa, sekä huolehtimaan turvavarusteiden käytöstä ja päihteettömyydestä liikenteessä.

Eri oppiaineiden opetuksessa ja muussa koulutyössä oppilaat oppivat ymmärtämään teknologian kehitystä, monimuotoisuutta ja merkitystä omassa elämässä, kouluyhteisössä ja yhteiskunnassa. Oppilaita opetetaan ymmärtämään myös teknologian toimintaperiaatteita ja kustannusten muodostumista sekä harjoittelemaan sen vastuullista käyttöä ja teknologisten ideoiden kehittämistä ja mallintamista. Oppilaiden kanssa pohditaan teknologiaan liittyviä eettisiä kysymyksiä ja tulevaisuuden mahdollisuuksia. Oppilaita ohjataan tarkastelemaan kulutustottumuksiaan kestäväen tulevaisuuden näkökulmasta, tarkastelemaan mainosviestintää analyttisesti ja toimimaan kriittisinä ja vastuullisina kuluttajina. Heitä opastetaan vahvistamaan edellytyksiään oman talouden suunnitteluun ja taloudesta huolehtimiseen. Perusopetuksen aikana oppilaat harjaantuvat kestäväen elämäntavan mukaisiin valintoihin ja toimintatapoihin elämän eri alueilla.

Mäntyharjussa oppilaiden itsestä huolehtimisen ja arjen taitojen kehittymistä tuetaan vuosiluokilla 7–9 antamalla oppilaille runsaasti harjoitusta vastuunottamisesta. Yhteistyö kotien kanssa on tärkeää ja kuulumisia oppilaan arjen sujumisesta vaihdetaan mm. Wilman avulla sekä keskustelemalla aiheesta vanhempainvarteissa. Taitoja harjaannutetaan kaikissa oppiaineissa, erityisesti esimerkiksi kotitaloudessa, yhteiskuntaopissa ja terveystiedossa. Itsestä huolehtimisen ja arjen taitojen kehittymistä tukee myös mm. kouluterveydenhoito. Teknologian merkitystä ja toimintaperiaatteita opiskellaan eri oppiaineiden yhteydessä. Lisäksi kaikki oppilaat opiskelevat 7. luokalla koulunkäynnin ja arjen kannalta tärkeimpiä TVT-taitoja yhden tunnin viikossa.

Monilukutaito

Oppilaita ohjataan monilukutaitoisuuden syventämiseen laajentamalla tekstien kirjoja kaikkien

oppiaineiden opetuksessa. Teksteillä tarkoitetaan tässä sanallisten, kuvallisten, auditiivisten, numeeristen ja kinesteettisten symbolijärjestelmien sekä näiden yhdistelmien avulla ilmaistua tai ilmenevää tietoa. Harjoittelun painopiste on analyttisessä, kriittisessä ja kulttuurisessa lukutaidossa. Oppilaat harjaantuvat kaikkien aistialueiden ja tietämisen tapojen monipuoliseen hyödyntämiseen oppimisessa. Tiedon tuottamisen, tulkinnan ja välittämisen taitoja harjoitellaan eri oppiaineille ominaisilla tavoilla sekä oppiaineiden yhteistyönä. Oppilaita rohkaistaan käyttämään monilukutaitoaan myös vaikuttamiseen ja osallistumiseen omassa elinympäristössä, mediassa ja yhteiskunnassa. Opetuksessa tarjotaan runsaasti tilaisuuksia näiden taitojen yhteistoiminnalliseen harjoitteluun.

Monilukutaidon kehittämisessä siirrytään aikaisempaa enemmän eri tilanteissa ja eri yhteyksissä käytettäviin teksteihin. Oppilaiden monilukutaitoa syvennetään tutustuttamalla heidät kertoviin, kuvaaviin, ohjaaviin, kantaa ottaviin ja pohtiviin tekstilajeihin. Opetuksessa vahvistetaan kulttuurista ja katsomuksellista lukutaitoa sekä ympäristölukutaitoa. Siinä tarkastellaan ja tulkitaan myös työelämään liittyviä tekstejä. Kuluttaja- ja talousosaamista kehitetään aihepiiriä monipuolisesti käsittelevien tekstien sekä niiden käyttöyhteyksiin tutustumalla. Numeraalista lukutaitoa hyödynnetään esimerkiksi arvioitaessa gallupien luotettavuutta tai ostotarjousten edullisuutta. Oppilaita ohjataan kehittämään kuvanlukutaitoa käyttämällä erilaisia kuvatulkinnan menetelmiä ja esittämisen tapoja. Medialukutaitoa syvennetään osallistumalla ja työskentelemällä eri medioiden parissa. Oppilaita kannustetaan ilmaisemaan näkemyksiään monipuolisten viestinnän ja vaikuttamisen keinojen avulla.

Monilukutaidon kehittymistä vuosiluokilla 7–9 pyritään Mäntyharjussa tukemaan tarjoamalla oppilaille runsaasti erilaista materiaalia kaikissa oppiaineissa. Monilukutaitoa kehitetään sekä oppiaineiden sisällä että oppiainerajat ylittäen. Monialaiset oppimiskokonaisuudet ja niiden aikana toteutettavat tuotokset ovat tilaisuuksia yhdistää erilaisia tekstimuotoja. Tieto- ja viestintäteknologiaa käytetään mm. erilaisten audiovisuaalisten ja mediatekstien lukemiseen ja tuottamiseen. Koulu tekee aktiivisesti yhteistyötä kirjaston kanssa. Lisäksi koulussa saatetaan osallistua esimerkiksi valtakunnallisiin sanomalehti- ja aikakauslehti viikkoihin ja muihin lukemiseen kannustaviin kampanjoihin.

Tieto- ja viestintäteknologinen osaaminen

Tieto- ja viestintäteknologian käyttö on luonteva osa oppilaan omaa ja yhteisön oppimista. Oppilaat syventävät taitojaan ja hyödyntävät opiskelussaan koulun ulkopuolella opittua. Heille muodostuu käsitys siitä, miten tieto- ja viestintäteknologiaa voi hyödyntää eri oppiaineiden opiskelussa, myöhemmissä opinnoissa ja työelämässä sekä yhteiskunnallisessa toiminnassa ja vaikuttamisessa. Oppimistehtävien yhteydessä tarkastellaan TVT:n merkitystä yhteiskunnassa ja vaikutuksia kestäväan kehitykseen.

Käytännön taidot ja oma tuottaminen: Oppilaita kannustetaan oma-aloitteiseen tieto- ja viestintäteknologian hyödyntämiseen erilaisissa oppimistehtävissä sekä eri tehtäviin sopivien työtapojen ja välineiden valintaan. Heidän käsityksensä eri laitteiden, ohjelmistojen ja palvelujen käyttö- ja toimintalogiikasta syvenee. He harjaantuvat systematisoimaan, organisoimaan ja jakamaan tiedostoja sekä valmistamaan erilaisia digitaalisia tuotoksia itsenäisesti ja yhdessä. Ohjelmointia harjoitellaan osana eri oppiaineiden opintoja.

Vastuullinen ja turvallinen toiminta: Oppilaita ohjataan turvalliseen ja eettisesti kestäväan tieto- ja viestintäteknologian käyttöön. He oppivat, miten suojaudutaan mahdollisilta tietoturvariskeiltä ja välttämään tiedon häviämistä. Vastuulliseen toimintaan ohjataan pohtimalla, mitä esimerkiksi käsitteet tietosuoja ja tekijänoikeus tarkoittavat, ja mitä seurauksia vastuuttomasta ja lainvastaisesta toiminnasta voi olla. Oppilaita opastetaan terveellisten ja ergonomisten työtapojen omaksumiseen.

Tiedonhallinta sekä tutkiva ja luova työskentely: Oppilaita ohjataan monipuoliseen tiedon hankintaan ja tuottamiseen sekä tietolähteiden monipuoliseen käyttöön tutkivan ja luovan työskentelyn pohjana.

Samalla harjoitellaan lähdekriittisyyttä ja opitaan arvioimaan omaa ja muiden – myös erilaisten hakupalveluiden ja tietokantojen – tapaa toimia ja tuottaa tietoa.

Vuorovaikutus ja verkostoituminen: Opetuksessa käytetään yhteisöllisiä palveluita ja koetaan yhteistyön ja vuorovaikutuksen merkitys oppimiselle, tutkivalle työskentelylle ja uuden luomiselle. Oppilaita opastetaan käyttämään erilaisia viestintäkanavia ja -tyylejä tarkoituksenmukaisesti. Harjoitellaan tieto- ja viestintäteknologian hyödyntämistä myös kansainvälisessä vuorovaikutuksessa ja opitaan hahmottamaan sen merkitystä, mahdollisuuksia ja riskejä globaalissa maailmassa.

Mäntyharjussa 7–9-luokkalaiset opiskelevat tieto- ja viestintäteknologisia taitoja mm. tietokoneiden, tablettien ja älypuhelinien avulla – myös oppilaiden omia laitteita voidaan hyödyntää. Kaikilla oppilailla on 7. luokalla TVT-opetusta, jonka aikana harjoitellaan koulunkäynnin ja arjen kannalta keskeisimpiä taitoja. Laitteita käytetään välineinä eri oppiaineiden opiskelussa, ja oppilaat saavat runsaasti opastusta myös niiden vastuullisesta ja eettisestä käytöstä. Oppilailla on mahdollisuus päästä kokeilemaan esimerkiksi erilaisia ohjelmistoja, hakupalveluita ja viestintäkanavia. He saavat käyttöönsä oman sähköpostitilin ja pilvitalennustilan, jonka avulla tietoa on mahdollista jakaa ja tallentaa.

Työelämätaidot ja yrittäjäyys

Opetuksessa edistetään oppilaiden kiinnostusta ja myönteistä asennetta työtä ja työelämää kohtaan sekä vahvistetaan siihen liittyvää tietopohjaa. Oppilaita opetetaan tuntemaan lähialueen elinkeinoelämän erityispiirteitä ja keskeisiä toimialoja. Huolehditaan siitä, että viimeistään tässä vaiheessa oppilaat saavat kokemuksia työelämästä ja yhteistyöstä koulun ulkopuolisten toimijoiden kanssa. Tällöin harjoitellaan myös työelämässä tarvittavaa asianmukaista käyttäytymistä ja yhteistyötaitoja ja huomataan kielitaidon ja vuorovaikutustaitojen merkitys. Koulutyöhön sisältyy toimintamuotoja, joissa tarjoutuu tilaisuus oppia tuntemaan erilaisia ammatteja ja työaloja sekä yritystoimintaa. Tällaisia ovat mm. työelämään tutustumisjaksot, koulussa vierailevien henkilöiden kanssa käytävät keskustelut, vierailut yrityksissä ja erilaisissa organisaatioissa sekä harjoitusyrittäjätoiminta ja vapaaehtoistyö.

Koulussa harjoitellaan projektityöskentelyä ja verkostoitumista omassa yhteisössä, lähialueella ja Suomessa sekä mahdollisuuksien mukaan myös kansainvälisesti. Toiminnallisissa opiskelutilanteissa opitaan suunnittelemaan työprosesseja, asettamaan hypoteeseja, kokeilemaan erilaisia vaihtoehtoja, tekemään johtopäätöksiä ja löytämään uusia ratkaisuja olosuhteiden muuttuessa. Samalla opitaan tarttumaan tehtäviin aloitteellisesti, ennakoimaan työskentelyn mahdollisia vaikeuksia, arvioimaan ja ottamaan hallittuja riskejä, kohtaamaan myös epäonnistumisia ja pettymyksiä sekä viemään työ sisukkaasti loppuun. Näin oppilaat saavat tilaisuuksia oppia oman kokemuksensa kautta työn, yrittäjämäisen toimintatavan sekä yrittäjäyden merkityksen yhteisössä ja yhteiskunnassa. Oppilaita opastetaan ottamaan selvää opintoihin ja työhön liittyvistä mahdollisuuksista ja uravalinnoista. Heitä rohkaistaan tunnistamaan ja kehittämään omia taipumuksiaan, vahvuuksiaan ja kiinnostuksen kohteitaan sekä tekemään opintoihin ja työhön liittyvät valintansa perustellusti ja omista lähtökohdistaan, perinteisten sukupuoliroolien ja muiden roolimallien vaikutukset tiedostaen.

Mäntyharjussa 7–9-luokkalaiset harjaannuttavat työelämätaitojaan mm. TET-jaksojen aikana. Työharjoittelujaksoja on kaikilla vuosiluokilla 7–9. Lisäksi työntekoon voi päästä tutustumaan esimerkiksi yritysvierailuilla, taksvärkkipäivinä ja vapaaehtoistöissä. Tietoa työelämästä ja ammateista saadaan kaikkien oppiaineiden ja erityisesti opinto-ohjauksen tunneilla sekä yhteistyötahojen, kuten Mäntyharjun Yrittäjien ja 4H:n avulla. Oppilaita kannustetaan kehittämään vahvuuksiaan ja heitä tuetaan omien kiinnostuksen kohteiden etsinnässä.

Osallistuminen, vaikuttaminen ja kestävän tulevaisuuden rakentaminen

Opetuksessa vahvistetaan ja syvennetään oppilaiden kiinnostusta yhteisiä ja yhteiskunnallisia asioita kohtaan ja harjoitellaan toimintaa demokraattisen yhteiskunnan jäsenenä. Omassa luokkayhteisössä ja eri opiskeluryhmissä, oppilaskunnassa sekä kouluyhteisössä tapahtuva monimuotoinen

osallistuminen ja siitä saatavat kuulluksi ja arvostetuksi tulemisen kokemukset auttavat näkemään vaikuttamisen mahdollisuuksia ja oppimaan vaikuttamisen tapoja. Oppilaat saavat tietoja ja kokemuksia yhteiskuntaa rakentavan osallistumisen keinoista ja muodoista kuten tukioppilastoiminnasta, ympäristötoiminnasta ja vapaaehtoistyöstä tai median, taide-elämän, julkisen sektorin, kansalaisjärjestöjen ja poliittisten puolueiden kautta vaikuttamisesta. Kokemukset tukevat oppilaiden itsetuntoa, oma-aloitteisuutta ja rohkaistumista vastuulliseen toimintaan. Osallistumalla oppilaat voivat harjaantua ilmaisemaan näkemyksensä rakentavasti, etsimään ratkaisuja yhteistyössä toisten kanssa sekä pohtimaan erilaisten toimintatapojen oikeutusta eri näkökulmista. Toiminnassa opitaan neuvottelemista, sovittelemista ja ristiriitojen ratkaisemista. Ympäristön ja toisten ihmisten hyväksi tehdyt konkreettiset teot ja yhteistyöprojektit laajentavat vastuun piiriä.

Oppilaita ohjataan ymmärtämään omien valintojen ja tekojen merkitys itselle sekä lähiyhteisölle, yhteiskunnalle ja luonnolle. Yhdessä pohditaan menneisyyden, nykyisyyden ja tulevaisuuden välisiä yhteyksiä ja erilaisia tulevaisuusvaihtoehtoja. Oppilaat saavat valmiuksia sekä omien että yhteisön ja yhteiskunnan toimintatapojen ja -rakenteiden arviointiin ja muuttamiseen kestävästä hyvinvointia edistäviksi. Perusopetuksen aikana muodostuu näkemys siitä, miksi opiskelu ja osallistuminen ovat tärkeitä, mitä kestävä elämäntapa merkitsee ja miten koulussa hankittua osaamista voi käyttää kestävässä tulevaisuuden rakentamisessa.

Mäntyharjun 7–9-luokkalaisille pyritään antamaan tilaisuuksia vaikuttaa ja osallistua koulun arjen ja tapahtumien suunnitteluun. Osallistumisen kulttuuriin ja demokratiaan kasvatetaan myös oppilaskuntatoiminnalla (ks. luku 5.6). Kestävän tulevaisuuden rakentamiseen kannustetaan mm. ohjaamalla oppilaita huolehtimaan yhteisestä ympäristöstä.

Vuosiluokat 7-9 OPS 2014
OPS 2014: 280–285

15.3 KIELIKASVATUS

Kielitaidon kehittyminen alkaa varhaislapsuudessa ja jatkuu elinikäisenä prosessina. Kielten opiskelu edistää ajattelutaitojen kehittymistä. Kieli on mukana myös kaikessa koulun toiminnassa, ja jokainen opettaja on kielen opettaja. Kielikasvatus edellyttää eri oppiaineiden yhteistyötä. Termillä viitataan kaikkeen kielen käyttöön – äidinkielen ja kirjallisuuden sekä vieraiden kielten opetus ovat vain osa koulussa tapahtuvaa kielikasvatusta.

Kielikasvatus ohjaa oppilaita tiedostamaan sekä omaa että muiden kielellisten ja kulttuuristen identiteettien moninaisuutta. Oppilaiden vapaa-ajalla käyttämiä kieliä hyödynnetään opiskelussa. Myös vähemmistökielten sekä uhanalaisten kielten merkitys tuodaan esiin. Kielikasvatus kannustaa arvostamaan monikielisyyttä ja -kulttuurisuutta.

Kielikasvatus näkyy konkreettisimmin kieltenopetuksessa. Koulun kieltenopetuksen lähtökohtana on kielen käyttö eri tilanteissa. Kieltenopetus vahvistaa oppilaiden kielitietoisuutta, eri kielten rinnakkaista käyttöä sekä monilukutaidon kehittymistä. Oppilaita ohjataan käyttämään eri kielten taitoaan kaiken oppimisen tukena eri oppiaineissa ja esimerkiksi hakemaan tietoa eri kielillä. Kieltenopetus vahvistaa oppilaiden luottamusta omiin kykyihinsä oppia kieliä. Oppilaille annetaan mahdollisuus edetä yksilöllisesti ja saada tarpeen mukaan tukea oppimiselleen. Myös muita nopeammin etenevät saavat riittävästi haasteita.

Kieltenopetus kannustaa käyttämään vähäistäkin kielitaitoa rohkeasti. Oppilaille luodaan mahdollisuuksia verkostoitumiseen eri puolilla maailmaa asuvien ihmisten kanssa ja he saavat valmiuksia osallisuuteen ja aktiiviseen vaikuttamiseen kansainvälisessä maailmassa.

Mäntyharjun perusopetuksessa eri kielten opiskeluun tarjotaan paljon mahdollisuuksia. Oppilaan opinto-ohjelmaan kuuluu äidinkielen lisäksi vähintään yksi pitkä ja yksi keskipitkä kielen oppimäärä. Mäntyharjussa kaikki opiskelevat pitkänä kielenä englannin A-oppimäärän, jonka opiskelu aloitetaan ensimmäisellä luokalla. Keskipitkinä kielenä Mäntyharjussa opiskellaan toinen kotimainen kieli eli ruotsi (B1-oppimäärä). Ruotsin opiskelu aloitetaan kuudennella luokalla.

Edellisten lisäksi oppilas voi halutessaan opiskella saksaa tai venäjää tai molempia valinnaisena aineena: valinnaisen A2-kielen opiskelu aloitetaan 4. luokalla ja valinnaisen B2-kielen 8. luokalla.

15.4 OPPIAINEET VUOSILUOKILLA 7–9

Seuraavissa alaluvuissa määritellään kaikille vuosiluokilla 7–9 opettaville oppiaineille tehtävä, tavoitteet ja tavoitteisiin liittyvät keskeiset sisältöalueet. Lisäksi määritellään tavoitteet, jotka koskevat oppimisympäristöjä ja työtapoja, kerrotaan ohjauksen, eriyttämisen ja tuen tehtävistä sekä esitellään oppimisen arviointia koskevia näkökulmia.

Laaja-alaisiin osaamisalueisiin ei viitata paikallisen opetussuunnitelman oppiaineosuuksien yhteydessä, vaan vuosiluokilla 7–9 painottuvat näkökulmat on esitelty luvussa 15.2. Laaja-alaisen osaamisalueiden kytkeytymisestä kunkin oppiaineen tavoitteisiin ja sisältöihin voi lukea tarkemmin valtakunnallisista opetussuunnitelman perusteista.

Opetussuunnitelman käytön helpottamiseksi tavoitteet, sisällöt ja arvioinnin osuus on merkitty erivärisillä otsikoilla, tavoitteet keltaisella, sisällöt punaisella ja arviointi violetilla värillä. Linkit valtakunnalliseen opetussuunnitelmatekstiin sekä uudistettuihin päättöarvioinnin kriteereihin (voimassa 1.8.2021 alkaen) löytyvät kunkin oppiaineosuuden lopusta.

15.4.1 ÄIDINKIELI JA KIRJALLISUUS VUOSILUOKILLA 7–9

Äidinkieli ja kirjallisuus -oppiaineeseen on valtakunnallisissa opetussuunnitelman perusteissa määritelty 12 eri oppimäärää. Mäntyharjun kaikissa kouluissa opetuskieli on suomi. Oppilaat opiskelevat joko suomen kielen ja kirjallisuuden oppimäärän tai suomi toisena kielenä ja kirjallisuus -oppimäärän.

OPPIAINEEN TEHTÄVÄ

- kehittää kieli-, vuorovaikutus- ja tekstitaitoja ja ohjata kiinnostumaan kielestä, kirjallisuudesta ja muusta kulttuurista
- ohjata tulemaan tietoisesti itsestään viestijänä ja kielenkäyttäjänä ja auttaa rakentamaan kielellistä ja kulttuurista identiteettiä
- kehittää arjessa, jatko-opinnoissa ja työelämässä tarvittavia kieli- ja tekstitaitoja

OPPIMISYMPÄRISTÖIHIN JA TYÖTAPOIHIN LIITTYVÄT TAVOITTEET

- rakentaa yhteisöllinen ja oppimaan oppimista edistävä kielellisiä virikkeitä tarjoava oppimisympäristö
- laajentaa oppimisympäristöä koulun ulkopuolelle
- vahvistaa työtapojen avulla lukemisen ja tekstin tuottamisen taitoja
- hyödyntää prosessi- ja projektityöskentelyä sekä draamaa.

OHJAUKSEN, ERIYTTÄMISEN JA TUEN TEHTÄVÄT

- auttaa löytämään itselle sopivia opiskelustrategioita ja tunnistamaan omia vahvuuksiaan
- ohjata löytämään itselle sopivia tekstejä ja kannustaa lukemiseen

- ohjata toimimaan turvallisesti ja vastuullisesti mediaympäristöissä
- tukea kielellisissä oppimisvaikeuksissa
- kannustaa ja tukea lahjakkaita haastamaan itseään ja asettamaan itselleen tavoitteita.

Äidinkieli ja kirjallisuus 7-9 OPS 2014

OPS 2014: 287–289

SUOMEN KIELI JA KIRJALLISUUS VUOSILUOKILLA 7–9

Valtakunnallisissa opetussuunnitelman perusteissa on määritelty tavoitteet suomen kielen ja kirjallisuuden opetukselle vuosiluokilla 7–9. Mäntyharjussa opetuksen tavoitteet säilyvät samoina vuosiluokilla 7–9, mutta niitä painotetaan eri vuosiluokilla eri tavoin. Seitsemännellä luokalla harjoitellaan tavoitteisiin liittyviä perustaitoja ja kahdeksannella ja yhdeksännellä luokalla syvennetään ja sovelletaan jo opittuja asioita uuden opiskelun lisäksi.

Oppimista arvioidaan suhteessa siihen, miten oppilas on saavuttanut sisältöalueita opiskellessaan oppiaineelle annetut tavoitteet. Arvioinnin avuksi on määritelty päättöarvioinnin kriteerit arvosanoille 5, 7, 8 ja 9. Niitä sovelletaan myös 7. ja 8. luokalla suhteuttamalla niitä opiskeltuihin sisältöihin.

Suomen kieli ja kirjallisuus -oppiaineessa tehdään yhteistyötä Mäntyharjun kirjaston kanssa. Kirjasto tarjoaa kirjallisuuden ja mediataitojen opiskelun tueksi Kirjastopolku-kokonaisuuden, joka syventää kunkin luokka-asteen sisältöjä. LIITE 2

Kielikasvatuksen yleiset tavoitteet ks. luku 15.3.

SUOMEN KIELI JA KIRJALLISUUS -OPPIAINEEN OPETUKSEN TAVOITTEET VUOSILUOKILLA 7-9

Vuorovaikutustilanteissa toimiminen

Opetuksen tavoitteena on

- ohjata oppilasta laajentamaan taitoaan toimia tavoitteellisesti, motivoituneesti, eettisesti ja rakentavasti erilaisissa viestintäympäristöissä
- kannustaa oppilasta monipuolistamaan ryhmäviestintätaitojaan ja kehittämään taitojaan perustella näkemyksiään sekä kielellisiä ja viestinnällisiä valintojaan
- ohjata oppilasta monipuolistamaan taitojaan ilmaista itseään erilaisissa viestintä- ja esitystilanteissa, myös draaman keinoin
- kannustaa oppilasta syventämään viestijäkuvaansa niin, että hän oppii havainnoimaan ja tunnistamaan vahvuuksiaan sekä kehittämälalueitaan erilaisissa, myös monimediaisissa viestintäympäristöissä.

Tekstien tulkitseminen

Opetuksen tavoitteena on

- ohjata oppilasta kehittämään tekstien ymmärtämisessä, tulkinnessa ja analysoimisessa tarvittavia strategioita ja metakognitiivisia taitoja sekä taitoa arvioida oman lukemisen kehittämistarpeita
- tarjota oppilaalle monipuolisia mahdollisuuksia valita, käyttää, tulkita ja arvioida monimuotoisia kaunokirjallisia, asia- ja mediatekstejä
- ohjata oppilasta kehittämään erittelevää ja kriittistä lukutaitoa, harjaannuttaa oppilasta tekemään havaintoja teksteistä ja tulkitsemaan niitä tarkoituksenmukaisia käsitteitä käyttäen sekä vakiinnuttamaan ja laajentamaan sana- ja käsitevarantoa
- kannustaa oppilasta kehittämään taitoaan arvioida erilaisista lähteistä hankkimaansa tietoa ja

käyttämään sitä tarkoituksenmukaisella tavalla

- kannustaa oppilasta laajentamaan kiinnostusta itselle uudenvuotuisia fiktiivisiä kirjallisuus- ja tekstilajityyppejä kohtaan ja monipuolistamaan luku-, kuuntelu- ja katselukokemuksiaan ja niiden jakamisen keinoja sekä syventämään ymmärrystä fiktion keinoista.

Tekstien tuottaminen

Opetuksen tavoitteena on

- rohkaista oppilasta ilmaisemaan ajatuksiaan kirjoittamalla ja tuottamalla monimuotoisia tekstejä sekä auttaa oppilasta tunnistamaan omia vahvuuksiaan ja kehittämiskohteitaan tekstin tuottajana
- tarjota oppilaalle tilaisuuksia tuottaa kertovia, kuvaavia, ohjaavia ja erityisesti kantaa ottavia ja pohtivia tekstejä, myös monimedialaisissa ympäristöissä, ja auttaa oppilasta valitsemaan kuhunkin tekstilajiin ja tilanteeseen sopivia ilmaisutapoja
- ohjata oppilasta vahvistamaan tekstin tuottamisen prosesseja, tarjota oppilaalle tilaisuuksia tuottaa tekstiä yhdessä muiden kanssa sekä rohkaista oppilasta vahvistamaan taitoa antaa ja ottaa vastaan palautetta sekä arvioida itseään tekstin tuottajana
- ohjata oppilasta edistämään kirjoittamisen sujuvoittamista ja vahvistamaan tieto- ja viestintäteknologian käyttötaitoa tekstien tuottamisessa, syventämään ymmärrystään kirjoittamisesta viestintänä ja vahvistamaan yleiskielen hallintaa antamalla tietoa kirjoitetun kielen konventioista
- harjaannuttaa oppilasta vahvistamaan tiedon hallinnan ja käyttämisen taitoja ja monipuolistamaan lähteiden käyttöä ja viittaustapojen hallintaa omassa tekstissä sekä opastaa oppilasta toimimaan eettisesti verkossa yksityisyyttä ja tekijänoikeuksia kunnioittaen.

Kielen, kirjallisuuden ja kulttuurin ymmärtäminen

Opetuksen tavoitteena on

- ohjata oppilasta syventämään kielitietoisuuttaan ja kiinnostumaan kielen ilmiöistä, auttaa oppilasta tunnistamaan kielen rakenteita, eri rekistereitä, tyyli- ja sävyjä ja ymmärtämään kielellisten valintojen merkityksiä ja seurauksia
- kannustaa oppilasta avartamaan kirjallisuus- ja kulttuurinäkemyksiään, tutustuttaa häntä kirjallisuuden historiaan ja nykykirjallisuuteen, kirjallisuuden eri lajeihin sekä auttaa häntä pohtimaan kirjallisuuden ja kulttuurin merkitystä omassa elämässään, tarjota oppilaalle mahdollisuuksia luku- ja muiden kulttuurielämysten hankkimiseen ja jakamiseen
- ohjata oppilasta tutustumaan Suomen kielelliseen ja kulttuuriseen monimuotoisuuteen, suomen kielen taustaan ja piirteisiin ja auttaa oppilasta pohtimaan äidinkielen merkitystä sekä tiedostamaan omasta kielellisestä ja kulttuurisesta identiteetistään sekä innostaa oppilasta aktiiviseksi kulttuuritarjonnan käyttäjäksi ja tekijäksi.

SISÄLLÖT 7. LUOKALLA

Vuorovaikutustilanteissa toimiminen

- Harjoitellaan kuuntelemisen ja puhumisen taitoja tekemällä ryhmä- ja paritehtäviä.
- Harjoitellaan valmisteltujen puhe-esitysten pitämistä sekä havainnollistamista esimerkiksi pitämällä suullinen esitelmä.
- Harjoitellaan arvioimaan omia vuorovaikutustaitoja käyttämällä erilaisia itsearviointimenetelmiä.
- Harjoitellaan tunnistamaan eri vuorovaikutustilanteisiin sopivia kielenkäyttötapoja tutkimalla esimerkiksi puhekielen ja yleiskielen eroja.

Tekstien tulkitseminen

- Luetaan nuorille suunnattua kaunokirjallisuutta, eläydytään luettuun, jaetaan

- lukukokemuksia ja reflektoidaan omaa elämää luetun avulla.
- Harjoitellaan kirjallisuuden analyysi- ja tulkintataitoja lukemalla sekä lyhyitä että pidempiä tekstejä.
- Harjoitellaan käyttämään käsitteitä kirjallisuudesta puhuttaessa.
- Tutustutaan tiedonhaun vaiheisiin ja erilaisiin tietolähteisiin esimerkiksi suullista esitelmää valmisteltaessa ja harjoittelemalla tiedonhakua kirjastossa.
- Harjoitellaan lukemaan tietotekstejä ja löytämään niistä olennainen asia.
- Tutustutaan uutiseen mediatekstilajina.

Tekstien tuottaminen

- Opiskellaan kertoville ja kuvaaville teksteille tyypillisiä piirteitä kirjoittamalla mm. fiktiivisiä tekstejä.
- Harjoitellaan tekstien tuottamista vaiheittain ja annetaan ja vastaanotetaan palautetta teksteistä työskentelyn eri vaiheissa (esim. suunnittelu käsittekartan avulla, prosessikirjoittaminen).
- Syvennetään ymmärrystä kirjoitetun kielen rakenteista (mm. kappalejako, pää- ja sivulauseet).
- Tarkastellaan erilaisia ajanilmaisutapoja (adverbit, aikamuodot).
- Opitaan käyttämään kirjoitetun yleiskielen konventioita ja harjoitellaan mukauttamaan omaa ilmaisua eri tilanteisiin sopivaksi esim. kirjoittamalla uutinen.
- Vahvistetaan opiskelussa tarvittavien tekstien tuottamisen taitoja, kuten referoimista ja tiivistämistä.
- Perehdytään erityyppisten tekstien tavoitteisiin ja arviointikriteereihin.

Kielen, kirjallisuuden ja kulttuurin ymmärtäminen

- Harjoitellaan käyttämään käsitteitä, joiden avulla kielestä voi puhua (sanaluokat ja verbien aikamuodot).
- Tutkitaan kielellisten valintojen vaikutusta tekstin tyyliin ja sävyyn lukemalla ja tuottamalla erityyppisiä tekstejä.
- Tutustutaan kirjallisuuden päälajeihin sekä alalajeista erityisesti nuortenkirjoihin.
- Tutkitaan sosiaalista mediaa ja sen tekstejä.

SISÄLLÖT 8. LUOKALLA

Vuorovaikutustilanteissa toimiminen

- Vahvistetaan taitoa toimia erilaisissa vuorovaikutustilanteissa.
- Havainnoidaan omasta ja muiden viestinnästä syntyviä vaikutelmia erilaisissa ideointi-, väittely- ja neuvottelu- ja ongelmanratkaisutilanteissa.
- Tehdään havainnoita viestintätilanteille tyypillisistä kielen keinoista ja omaksutaan niitä osaksi omaa kielenkäyttöä esimerkiksi kuuntelemalla ja katsomalla jokin vaikuttava puhe, keskusteluohjelma tms.
- Harjoitellaan valmisteltujen puhe-esitysten pitämistä esim. pitämällä omassa luokassa tilannepuhe.
- Harjoitellaan käyttämään erilaisia perustelukeinoja ja retorisia keinoja.
- Tutustutaan teatteriin taidemuotona ja teatteri-ilmaisun keinoihin.

Tekstien tulkitseminen

- Luetaan genrekirjallisuutta sekä erilaisia mediatekstejä.
- Syvennetään fiktion kielen ja kerronnan keinojen tuntemusta.
- Eläydytään luettuun, reflektoidaan omaa elämää luetun avulla ja jaetaan lukukokemuksia.
- Seurataan oman lukutaidon kehittymistä esim. pitämällä lukupäiväkirjaa.
- Tunnistetaan ja tutkitaan kielen kuvallisuutta ja symboliikkaa.

- Tutustutaan erilaisiin pohtiviin ja kantaaottaviin teksteihin, niiden vaikutuskeinoihin ja keskeisiin kielellisiin piirteisiin, kuten tapoihin ilmaista asennetta tai asioiden välisiä suhteita.
- Pohditaan tekstien tarkoitusperiä ja kohderyhmiä sekä harjoitellaan kriittistä lukemista.
- Tutustutaan erilaisiin mediateksteihin ja tehdään havaintoja niille ominaisista kielellisistä piirteistä.
- Tutustutaan sekä fiktiiviseen että dokumentaariseen elokuvaan sekä niille ominaisiin kerronnan keinoihin.

Tekstien tuottaminen

- Kirjoitetaan fiktiivisiä tekstejä ja harjoitellaan niille tyypillisiä kerronnan keinoja.
- Opiskellaan pohtiville ja kantaa ottaville teksteille tyypillisiä piirteitä, hyödynnetään opittua omissa teksteissä sekä harjoitellaan tekstien kohdentamista eri tarkoituksiin sopiviksi esimerkiksi kirjoittamalla yleisönosastokirjoitus.
- Syvennetään ymmärrystä kirjoitetun yleiskielen piirteistä (lauseenjäsenet, lauseke) ja opitaan käyttämään asioiden välisten suhteiden ilmaisukeinoja.
- Tarkastellaan erilaisia suhtautumisen ilmaisutapoja (mm. verbien modukset).
- Vahvistetaan opiskelussa tarvittavien tekstien tuottamisen taitoja, kuten muistiinpanojen tekoa ja lähteiden käyttöä esim. tekemällä tutkielma.
- Perehdytään tekijänoikeuksiin ja noudatetaan niitä omissa tuotoksissa.

Kielen, kirjallisuuden ja kulttuurin ymmärtäminen

- Käytetään käsitteitä joiden avulla kielestä voi puhua.
- Tutkitaan kielellisten valintojen vaikutusta tekstin sävyyn.
- Tutustutaan suomelle tyypillisiin lauserakenteisiin (lauseenjäsenet, lauseke).
- Tutustutaan teatteriin ja elokuvaan kulttuurin muotoina.
- Laajennetaan kirjallisuudentuntemusta perehtymällä genrekirjallisuuteen ja sen historiaan.
- Hyödynnetään myös tietokirjallisuutta esim. tutkielman tekemisen yhteydessä.
- Tehdään havaintoja vaikuttamaan pyrkivien painettujen, sähköisten ja audiovisuaalisten tekstien ominaispiirteistä esimerkiksi tutkimalla mainoksia.

SISÄLLÖT 9. LUOKALLA

Vuorovaikutustilanteissa toimiminen

- Vahvistetaan taitoa toimia erilaisissa vuorovaikutustilanteissa myös koulun ulkopuolella.
- Arvioidaan ja kehitetään omia vuorovaikutustaitoja käyttämällä erilaisia itsearviointimenetelmiä.
- Harjoitellaan kuuntelemisen ja puhumisen taitoja erilaisissa ideointi-, neuvottelu- ja ongelmanratkaisutilanteissa.

Tekstien tulkitseminen

- Syvennetään tekstien tulkitsemisen taitoja lukemalla ja tutkimalla fiktiivisiä-, media- ja asiategstejä.
- Laajennetaan lukuharrastusta nuortenkirjallisuudesta yleiseen kauno- ja tietokirjallisuuteen.
- Eläydytään luettuun, reflektoidaan omaa elämää luetun avulla ja jaetaan lukukokemuksia.
- Syvennetään tietoutta tiedonhaun eri vaiheista ja erilaisista tietolähteistä ja harjoitellaan arvioimaan niiden luotettavuutta.

Tekstien tuottaminen

- Harjoitellaan tekstien tuottamista vaiheittain ja annetaan ja vastaanotetaan palautetta tekstien tuottamisen eri vaiheissa, esim. kirjoittamalla aineiston pohjalta.

- Syvennetään ymmärrystä kirjoitetun yleiskielen piirteistä: hahmotetaan kappaleiden, virkkeiden ja lauseiden rakenteita (lauseenvastikkeet).
- Vahvistetaan opiskelussa tarvittavien tekstien tuottamisen taitoja, kuten tiivistämistä, muistiinpanojen tekoa ja lähteiden käyttöä esim. kirjoittamalla asiatekstejä.

Kielen, kirjallisuuden ja kulttuurin ymmärtäminen

- Tutustutaan Suomen kielitilanteeseen, kielten sukulaissuhteisiin, suomen sukukieliin ja suomen kielen vaihteluun ja vaiheisiin sekä kielen ohjailun periaatteisiin.
- Kerrataan suomelle tyypillisiä äänne-, muoto- ja lauserakenteen piirteitä.
- Tutkitaan kielten vaikutusta toisiinsa sanaston ja nimistön tasolla.
- Tutustutaan kansanperinteeseen kulttuurin ilmenemismuotona.
- Tutustutaan suomalaisen kirjallisuuden vaiheisiin.
- Luetaan Suomen kirjallisuuden klassikoita ja nykykirjallisuutta (kokonaisteoksia ja lyhyempiä tekstinäytteitä).
- Tutustutaan muutamiin yleisen kirjallisuudenhistorian kannalta keskeisiin vaiheisiin ja tyylivirtauksiin, kuten romantiikka ja realismi.
- Luetaan myös tietokirjallisuutta.

OPPILAAN OPPIMISEN ARVIOINTI SUOMEN KIELI JA KIRJALLISUUS -OPPIAINEESSA

- on säännöllistä, monipuolista, ohjaavaa ja kannustavaa
- tukee motivaation rakentumista ja kielellisten valmiuksien kehittymistä sekä auttaa oppilaita löytämään omat vahvuutensa
- kohdistuu tasapuolisesti kaikkiin neljään tavoitealueeseen eli vuorovaikutustaitoihin, tekstin tulkitsemisen taitoihin, tekstin tuottamisen taitoihin ja kielen, kirjallisuuden ja kulttuurin ymmärtämisen taitoihin
- perustuu monipuolisiin suullisiin ja kirjallisiin näyttöihin sekä opettajan havaintoihin erilaisissa oppimistilanteissa.

PÄÄTTÖARVIOINTI SUOMEN KIELI JA KIRJALLISUUS -OPPIAINEESSA

- Päätösarviointi kuvaa sitä, kuinka hyvin ja missä määrin oppilas on opiskelun päättyessä saavuttanut suomen kieli ja kirjallisuus -oppimäärän tavoitteet.
- Päätösarvosanan muodostamisessa otetaan huomioon kaikki perusopetuksen opetussuunnitelman perusteissa määritellyt suomen kieli ja kirjallisuus -oppimäärän tavoitteet ja niihin liittyvät päätösarvioinnin kriteerit riippumatta siitä, mille vuosiluokalle 7, 8 tai 9 yksittäinen tavoite on asetettu paikallisessa opetussuunnitelmassa.
- Päätösarvosana on suomen kieli ja kirjallisuus -oppimäärän tavoitteiden ja kriteerien perusteella muodostettu kokonaisarviointi. Oppilas on saavuttanut oppimäärän tavoitteet arvosanan 5, 7, 8 tai 9 mukaisesti, kun oppilaan osaaminen vastaa pääosin kyseisen arvosanan kriteereissä kuvattua osaamisen tasoa. Arvosanojen 4, 6 ja 10 mukaisen osaamisen kokonaisarviointi muodostetaan suomen kieli ja kirjallisuus -oppimäärän tavoitteiden pohjalta ja suhteessa edellä mainittuihin päätösarvioinnin kriteereihin.
- Paremman osaamisen tason saavuttaminen jonkin tavoitteen osalta voi kompensoida hylätyn tai heikomman suoriutumisen jonkin muun tavoitteen osalta.

- Työskentelyn arviointi sisältyy suomen kieli ja kirjallisuus -oppimäärän päättöarviointiin ja siitä muodostettavaan päättöarvosanaan.

Suomen kieli ja kirjallisuus 7-9 OPS 2014

Perusopetuksen päättöarvioinnin kriteerit 2020 (pdf): 1-12

SUOMI TOISENA KIELENÄ JA KIRJALLISUUS VUOSILUOKILLA 7–9

- Oppilas voi opiskella suomi toisena kielenä ja kirjallisuus -oppimäärää, jos hänen äidinkiелensä ei ole suomi, ruotsi tai saame tai hänellä on muutoin monikielinen tausta.
- Oppilaan tarpeen suomi toisena kielenä -oppimäärään määrittävät oppilasta opettavat opettajat yhdessä.
- Oppilaan huoltaja päättää oppimääriä koskevista valinnoista.
- Oppimäärä valitaan oppilaan ikäkauden ja edellytysten mukaisesti, jotta oppilas saa hänelle parhaiten soveltuvan oppimäärän mukaista opetusta.
- Oppilas voi siirtyä opiskelemaan suomen kieli ja kirjallisuus -oppimäärän mukaan, jos hänellä on riittävät edellytykset sen tavoitteiden mukaiseen opiskeluun.
- Opetusjärjestelyiden lähtökohtana ovat oppilaan oppimistarpeet ja kielenoppimisen vaihe.
- S2-opettaja ja muut äidinkielen ja kirjallisuuden opettajat tekevät yhteistyötä.

OPPIMÄÄRÄN ERITYINEN TEHTÄVÄ

Suomi toisena kielenä ja kirjallisuus -oppiaineen tehtävänä on

- tukea kasvua kieliyhteisön täysivaltaiseksi jäseneksi, jolla on kielelliset valmiudet jatko-opintoihin ja työelämään
- auttaa rakentamaan kielellistä ja kulttuurista identiteettiä
- tukea kotoutumista suomalaiseen yhteiskuntaan
- tukea oppilaan monilukutaidon ja monikielisyyden kehittymistä
- laajentaa kielen osaamista arkielämän konkreettisesta kielestä käsitteellisen ajattelun kieleen.

Oppiaineen tehtävä, oppimisympäristöihin ja työtapoihin liittyvät tavoitteet sekä ohjaus, eriyttäminen ja tuki ovat muilta osin samat kuin äidinkieli ja kirjallisuus -oppiaineessa yleisesti.

Suomi toisena kielenä ja kirjallisuus -oppiaineessa tehdään yhteistyötä Mäntyharjun kirjaston kanssa. Kirjasto tarjoaa kirjallisuuden ja mediataitojen opiskelun tueksi Kirjastopolku-kokonaisuuden, joka syventää kunkin luokka-asteen sisältöjä. LIITE 2

Kielikasvatuksen yleiset tavoitteet ks. luku 15.3.

SUOMI TOISENA KIELENÄ JA KIRJALLISUUS -OPPIAINEEN OPETUKSEN TAVOITTEET VUOSILUOKILLA 7–9

Vuosiluokilla 7–9 oppiaineen erityinen tehtävä on tukea oppilaan monikielisyyden kehittymistä sekä herättää kiinnostus ja tarjota välineitä kielitaidon elinikäiseen kehittämiseen. Opetuksen erityisenä tehtävänä on vakiinnuttaa ja monipuolistaa suomen kielen taitoa, oppimaan oppimisen ja vuorovaikutuksen taitoja ja monilukutaitoa. Oppilaiden kielitietoutta, tekstimaailmaa ja kulttuurintuntemusta laajennetaan.

Valtakunnallisissa opetussuunnitelman perusteissa on määritelty tavoitteet suomi toisena kielenä ja kirjallisuus -oppiaineen opetukselle vuosiluokilla 7–9. Mäntyharjussa opetuksen tavoitteet säilyvät samoina vuosiluokilla 7–9, mutta niitä painotetaan eri vuosiluokilla eri tavoin. Oppiaineen opettaja

suunnittelee opetusta yhteistyössä aineenopettajien kanssa, jotta opiskelu tukee mahdollisimman paljon oppilaan muuta opiskelua. Erityisesti yhteistyötä tehdään muiden äidinkielen ja kirjallisuuden opettajien kanssa.

Vuorovaikutustilanteissa toimiminen

Opetuksen tavoitteena on

- rohkaista oppilasta kehittämään taitoaan toimia tavoitteellisesti, eettisesti ja vuorovaikutussuhdetta rakentaen koulun ja yhteiskunnan vuorovaikutustilanteissa
- ohjata oppilasta syventämään muodollisten puhetilanteiden, opetuspuheen ja median puhuttujen tekstien ymmärtämistaitoja
- kannustaa oppilasta kehittämään esiintymistaitojaan ja taitoaan ilmaista itseään erilaisissa tilanteissa tavoitteellisesti ja erilaisia ilmaisukeinoja hyödyntäen.

Tekstien tulkitseminen

Opetuksen tavoitteena on

- ohjata oppilasta hyödyntämään tekstilajitietoutta tekstien tulkinnassa, laajentamaan sana- ja käsitevarantoaan, käyttämään tehokkaasti lukustrategioita ja päättämään tekstin merkityksiä tekstuaalisten, sanastollisten ja kieliopillisten vihjeiden perusteella
- ohjata oppilasta kriittiseen tekstien tulkintaan itsenäisesti ja ryhmässä.

Tekstien tuottaminen

Opetuksen tavoitteena on

- ohjata oppilasta vahvistamaan taitoa suunnitella, tuottaa ja muokata tekstejä itsenäisesti ja ryhmässä sekä hyödyntämään eri tekstilajeja omien tekstien malleina ja lähteinä
- auttaa oppilasta vakiinnuttamaan kirjoitetun yleiskielen normien ja eri tekstilajeissa tarvittavan sanaston ja kieliopillisten rakenteiden hallintaa.

Kielen, kirjallisuuden ja kulttuurin ymmärtäminen

Opetuksen tavoitteena on

- ohjata oppilasta syventämään kielitietoisuuttaan ja kiinnostumaan kielen ilmiöistä, auttaa oppilasta tunnistamaan kielen rakenteita, eri rekistereitä, tyylipiirteitä ja sävyjä ja ymmärtämään kielellisten valintojen merkityksiä ja seurauksia
- innostaa oppilasta tutustumaan kirjallisuuden lajeihin, suomalaiseen kirjallisuuteen, sen historiaan ja yhteyksiin maailmankirjallisuuteen sekä ohjata tunnistamaan tekstin suhteita toisiin teksteihin
- auttaa oppilasta avartamaan kulttuurinäkemystään ja erittelemään koulun ja yhteiskunnan monikielisyyttä ja kulttuurista monimuotoisuutta sekä tunnistamaan kulttuurien samanlaisuuksia ja erilaisten ilmiöiden kulttuurisidonnaisuutta.

Kielen käyttö kaiken oppimisen tukena

Opetuksen tavoitteena on

- ohjata oppilasta vakiinnuttamaan myönteistä käsitystä itsestään viestijänä, lukijana, tekstien tuottajana sekä kielenoppijana, ohjata häntä näkemään ja vertaamaan erilaisia oppimistyyliä ja tapoja sekä oppimaan muilta
- ohjata oppilasta havainnoimaan, miten kieltä käytetään eri tiedon aloilla
- kannustaa oppilasta kehittämään tiedonhankintataitoja, oman työskentelyn suunnittelua, jäsentämistä ja arviointia itsenäisesti ja ryhmässä.

SISÄLLÖT VUOSILUOKILLA 7–9

Opettaja voi suunnitella opetuksen sisältöjärjestyksen oppilas- tai ryhmäkohtaisesti siten, että se tukee mahdollisimman paljon muuta opiskelua. Kaikki sisältöalueet tulee kuitenkin käydä läpi 9. luokan

loppuun mennessä.

Joidenkin sisältöjen kohdalle on kirjattu, että niitä opiskellaan erityisesti jollakin tietyllä vuosiluokalla. Painotus on tehty siksi, että samankaltaisia sisältöjä opiskellaan samalla vuosiluokalla myös suomen kieli ja kirjallisuus -oppimäärässä. Painotuksella halutaan tuoda esille yhteistyön mahdollisuuksia.

Vuorovaikutustilanteissa toimiminen

- Harjoitellaan muodollisempia vuorovaikutustilanteita, argumentointia, selostamista, referointia sekä puhe-esityksen pitämistä.
- Vahvistetaan taitoja työskennellä keskustellen erilaisten aiheiden ja tekstien parissa.
- Tutkitaan ja käytetään kieltä osana toimintaa: kussakin toiminnassa tarvittavat kiteytyneet fraasit ja ilmaukset, tuttavallisuuden ja muodollisuuden ilmaiseminen, modaalisuus sekä vahvistaminen ja pehmentäminen mielipiteen ilmaisussa, tiivistämisen keinot ja toisen puheeseen viittaaminen.
- Harjoitellaan kriittistä suhtautumista kuultuun sekä kuullun käyttöä oman ilmaisun mallina.

Erityisesti seitsemännellä ja kahdeksannella luokalla:

- Harjoitetaan oppilaiden kykyä käyttää puheen ja kokonaisilmaisun keinoja (kehon, äänen, tilan ja ajan keinoja) itseilmaisussa. Harjoitellaan valmisteltujen puhe-esitysten pitämistä esimerkiksi pitämällä suullinen esitelmä tai tilannepuhe.

Tekstien tulkitseminen

- Syvennetään opiskelun, yhteiskunnan ja kulttuurin kannalta merkityksellisten tekstien monipuolista lukemista ja analysointia. Tekstejä tarkastellaan niissä esiintyvien arvojen, ideologioiden ja vaikuttamiskeinojen kannalta (näkökulman, lauseen rakenteen, henkilöiden ja asioiden nimeämisen, kielikuvien ja ironian vaikutus tekstin tulkintaan).
- Vakiinnutetaan lukustrategioiden joustavaa soveltamista ja laajennetaan sana- ja käsitevarantoa.
- Harjoitellaan omien ja muiden tekstien analysointia, palautteen antoa ja vastaanottamista.

Erityisesti kahdeksannella luokalla:

- Harjoitellaan erittelemään erityisesti pohtivien, kanta-aottavien ja ohjaavien tekstilajien kielellisiä piirteitä sekä tunnistamaan kirjallisuuden tyyli- ja virtauksia teksteissä.

Tekstien tuottaminen

- Vakiinnutetaan kirjoittamisprosessin eri vaiheiden hallintaa sekä erilaisten tietolähteiden käyttöä.
- Harjoitellaan eri tyyli- ja rekistereitä sekä erilaisia tapoja ilmaista persoonaa ja aikaa johdonmukaisesti tekstissä.
- Opitaan valitsemaan tekstiin sopivat ilmaisutavat.

Erityisesti kahdeksannella luokalla:

- Tuotetaan erityisesti pohtivia, kanta-aottavia ja ohjaavia tekstejä tekstilajivalikoimaa laajentaen ja ohjataan käyttämään sanastoa, fraseologiaa ja kieliopillisia rakenteita monipuolisesti (mm. infiniittiset rakenteet tiiviin ilmaisun keinoina).

Kielen, kirjallisuuden ja kulttuurin ymmärtäminen

- Tutkitaan tekstejä ja tehdään päätelmiä kielen merkityksistä, rakenteista (lauseenjäsennys, modaalisuus, rektio) ja kielellisten valintojen vaikutuksesta tekstin sävyyn.
- Tutustutaan kirjallisuuteen, elokuvaan, teatteriin ja mediakulttuuriin.
- Vahvistetaan kulttuurisen monimuotoisuuden ymmärrystä vertailemalla kulttuurisia kokemuksia eri puolilta maailmaa ja eri aikoina.

- Tutkitaan kriittisesti median toimintatapoja omassa elämässä ja yhteiskunnassa.

Erityisesti yhdeksännellä luokalla:

- Vertaillaan suomea oppilaille tuttuihin kieliin ja tutkitaan, miten kielet vaikuttavat toisiinsa. Tutustutaan Suomen kielitilanteeseen ja kielen kehityksen päävaiheisiin.

Kielen käyttö kaiken oppimisen tukena

- Tuetaan eri tiedonalojen tekstien lukemisen, kirjoittamisen, kuuntelemisen ja puhumisen taitoja.
- Vertaillaan arkikieltä ja eri tiedonalojen tapoja käyttää kieltä.
- Vahvistetaan tieto- ja viestintäteknologian käyttötaitoja tiedonhankinnassa, oppimisessa ja oman oppimisen arvioinnissa.
- Syvennetään oppilaan taitoa käyttää omaa äidinkieltään ja muita osaamiaan kieliä kaiken oppimisen tukena.

OPPILAAN OPPIMISEN ARVIOINTI SUOMI TOISENA KIELENÄ JA KIRJALLISUUS -OPPIAINEESSA

- on säännöllistä, monipuolista, ohjaavaa ja kannustavaa
- tukee motivaation rakentumista ja kielellisten valmiuksien kehittymistä sekä auttaa oppilaita löytämään omat vahvuutensa
- kohdistuu tasapuolisesti kaikkiin neljään tavoitealueeseen eli vuorovaikutustaitoihin, tekstin tulkitsemisen taitoihin, tekstin tuottamisen taitoihin ja kielen, kirjallisuuden ja kulttuurin ymmärtämisen taitoihin
- perustuu monipuolisiin suullisiin ja kirjallisiin näyttöihin sekä opettajan havaintoihin erilaisissa oppimistilanteissa.

PÄÄTTÖARVIOINTI SUOMI TOISENA KIELENÄ JA KIRJALLISUUS -OPPIAINEESSA

- Päätöarvointi kuvaa sitä, kuinka hyvin ja missä määrin oppilas on opiskelun päättyessä saavuttanut suomi toisena kielenä ja kirjallisuus -oppimäärän tavoitteet.
- Päätöarvosanan muodostamisessa otetaan huomioon kaikki perusopetuksen opetussuunnitelman perusteissa määritellyt suomi toisena kielenä ja kirjallisuus -oppimäärän tavoitteet ja niihin liittyvät päätöarvioinnin kriteerit riippumatta siitä, mille vuosiluokalle 7, 8 tai 9 yksittäinen tavoite on asetettu paikallisessa opetussuunnitelmassa.
- Päätöarvosana on suomi toisena kielenä ja kirjallisuus -oppimäärän tavoitteiden ja kriteerien perusteella muodostettu kokonaisarviointi. Oppilas on saavuttanut oppimäärän tavoitteet arvosanan 5, 7, 8 tai 9 mukaisesti, kun oppilaan osaaminen vastaa pääosin kyseisen arvosanan kriteereissä kuvattua osaamisen tasoa. Arvosanojen 4, 6 ja 10 mukaisen osaamisen kokonaisarviointi muodostetaan suomi toisena kielenä ja kirjallisuus -oppimäärän tavoitteiden pohjalta ja suhteessa edellä mainittuihin päätöarvioinnin kriteereihin.
- Paremman osaamisen tason saavuttaminen jonkin tavoitteen osalta voi kompensoida hylätyn tai heikomman suoriutumisen jonkin muun tavoitteen osalta.
- Työskentelyn arviointi sisältyy suomi toisena kielenä ja kirjallisuus -oppimäärän päätöarviointiin ja siitä muodostettavaan päätöarvosanaan.

Suomi toisena kielenä ja kirjallisuus 7-9 OPS 2014

Perusopetuksen päätöarvioinnin kriteerit 2020 (pdf): 58-66

15.4.2 TOINEN KOTIMAINEN KIELI

Kielikasvatuksen yleiset tavoitteet ks. luku 15.3.

RUOTSIN KIELI, B1-OPPIMÄÄRÄ VUOSILUOKILLA 7–9

Ruotsin kielen B1-oppimäärää opiskellaan Mäntyharjussa vuosiluokilla 6–9.

OPPIAINEEN TEHTÄVÄ

- antaa aineksia monikielisen ja kulttuurisen identiteetin muodostumiselle ja arvostamiselle
- edistää ajattelutaitojen sekä vuorovaikutus- ja tiedonhankintataitojen kehittymistä oppilaiden osaamilla kielillä
- herättää kiinnostus kouluyhteisön ja ympäröivän maailman kielelliseen ja kulttuuriseen moninaisuuteen ja rohkaista viestimään autenttisissa kieliympäristöissä
- ohjata arvostamaan eri kieliä, niiden puhujia ja erilaisia kulttuureja
- rohkaista kielivalintatiedotuksella oppilaita tekemään aidosti itseään kiinnostavia kielivalintoja sukupuolesta riippumatta
- valmistaa oppilaita suunnitelmalliseen ja luovaan työskentelyyn erilaisissa kokoonpanoissa
- luoda mahdollisuuksia verkostoitumiseen ja yhteydenpitoon ihmisten kanssa myös eri puolilla Pohjoismaita
- vahvistaa oppilaiden luottamusta omiin kykyihinsä oppia kieliä ja käyttää niitä rohkeasti
- kehittää monilukutaitoa ja käsitellä erilaisia tekstejä oppilaiden kiinnostuksen mukaan
- luoda siltoja eri kielten välille sekä oppilaiden vapaa-ajan kielenkäyttöön.

OPPIMISYMPÄRISTÖIHIN JA TYÖTAPOIHIN LIITTYVÄT TAVOITTEET

- tehdä kielenkäytöstä mahdollisimman asianmukaista, luonnollista ja oppilaille merkityksellistä vaihtelevissa oppimisympäristöissä eri oppimisvälineitä ja työtapoja käyttäen
- tarjota mahdollisuus käyttää kasvavaa kielitaitoa vuorovaikutuksessa muiden kanssa esim. pelillisyyden, musiikin tai draaman keinoin
- ohjata oppilaita aktiiviseen toimijuuteen ja itsenäiseen vastuunottoon omasta oppimisestaan
- pohtia erilaisia kieliyhteisöihin liittyviä arvosidonnaisia ilmiöitä sekä käsitellä asenteita
- tarjota oppilaille mahdollisuus harjoitella kansainvälistä yhteydenpitoa
- käyttää ruotsin kieltä aina, kun se on mahdollista.

OHJAUKSEN, ERIYTTÄMISEN JA TUEN TEHTÄVÄT

- ohjata oppilasta käyttämään kielitaitoaan rohkeasti, myös koulun ulkopuolella
- kannustaa oppilasta opiskelemaan myös muita koulun tarjoamia kieliä
- tarjota tukea oppilaille, joilla on kieliin liittyviä oppimisvaikeuksia
- tarjota haasteita nopeammin edistyville oppilaille sekä kieltä jo entuudestaan osaaville.

RUOTSIN KIELEN B1-OPPIMÄÄRÄN OPETUKSEN TAVOITTEET VUOSILUOKILLA 7–9

Valtakunnallisissa opetussuunnitelman perusteissa on määritelty tavoitteet toisen kotimaisen kielen B1-oppimäärän opetukselle vuosiluokilla 7–9. Mäntyharjussa opetuksen tavoitteet säilyvät samoina vuosiluokilla 7–9, mutta niitä painotetaan eri vuosiluokilla eri tavoin. 7. luokalla harjoitellaan tavoitteisiin liittyviä perustaitoja ja 8. ja 9. luokalla syvennetään ja sovelletaan jo opittuja asioita uuden opiskelun lisäksi. Oppimista arvioidaan suhteessa siihen, miten oppilas on saavuttanut sisältöalueita opiskelemalla oppiaineelle asetetut tavoitteet. Arvioinnin avuksi on määritelty

päättöarvioinnin kriteerit arvosanoille 5, 7, 8 ja 9. Niitä sovelletaan myös 7. ja 8. luokalla suhteuttamalla niitä opiskeltuihin sisältöihin.

Kasvu kulttuuriseen moninaisuuteen ja kielitietoisuuteen

Opetuksen tavoitteena on

- ohjata oppilasta tutustumaan pohjoismaiseen kieliympäristöön sekä Pohjoismaita yhdistäviin arvoihin
- ohjata oppilasta havaitsemaan, millaisia säännönmukaisuuksia ruotsin kielessä on, miten samoja asioita ilmaistaan muissa kielissä sekä käyttämään kielitiedon käsitteitä oppimisensa tukena.

Kielenopiskelutaidot

Opetuksen tavoitteena on

- rohkaista oppilasta asettamaan tavoitteita, hyödyntämään monipuolisia tapoja oppia kieliä ja arvioimaan oppimistaan itsenäisesti ja yhteistyössä sekä ohjata oppilasta myönteiseen vuorovaikutukseen, jossa tärkeintä on viestin välittyminen
- käyttää monipuolisia oppimateriaaleja ja oppimisympäristöjä
- käyttää itsenäiseen, pitkäjänteiseen työskentelyyn ja kriittiseen tiedonhankintaan ohjaavia toimintatapoja
- kannustaa oppilasta huomaamaan mahdollisuuksia käyttää ruotsin kieltä omassa elämässään ja ohjata oppilasta käyttämään ruotsia rohkeasti erilaisissa tilanteissa koulussa ja koulun ulkopuolella.

Kehittyvä kielitaito, taito toimia vuorovaikutuksessa

Opetuksen tavoitteena on

- järjestää oppilaille tilaisuuksia harjoitella eri viestintäkanavia käyttäen suullista ja kirjallista vuorovaikutusta
- tukea oppilasta kielellisten viestintästrategioiden käytössä
- auttaa oppilasta laajentamaan kohteliaaseen kielenkäyttöön kuuluvien ilmausten tuntemustaan.

Kehittyvä kielitaito, taito tulkita tekstejä

Opetuksen tavoitteena on

- rohkaista oppilasta tulkitsemaan ikätasolleen sopivia ja itseään kiinnostavia puhuttuja ja kirjoitettuja tekstejä.

Kehittyvä kielitaito, taito tuottaa tekstejä

Opetuksen tavoitteena on

- tarjota oppilaalle runsaasti tilaisuuksia harjoitella pienimuotoista puhumista ja kirjoittamista erilaisista aiheista kiinnittäen huomiota myös ääntämiseen ja tekstin sisällön kannalta oleellisimpiin rakenteisiin.

SISÄLLÖT VUOSILUOKILLA 7–9

Opettaja voi muuttaa seuraavien sisältöalueiden käsittelyjärjestystä harkintansa mukaan.

SISÄLLÖT 7. LUOKALLA

Aihepiirit

- tapaamisen sopiminen, ostostilanteet
- ruotsinruotsin ja suomenruotsin erojen havainnointi
- Suomen, Ruotsin ja muiden Pohjoismaiden sekä kulttuurin ominaispiirteiden ja Pohjoismaita

- yhdistävien tekijöiden havainnointi
- omasta menneisyydestä kertominen

Rakenteet

- substantiivien taivutusta
- verbin perusmuoto ja imperfekti
- apuverbit
- persoonapronominien omistusmuodot sekä osoittavat pronominit
- imperatiivi

SISÄLLÖT 8. LUOKALLA

Aihepiirit

- julkisissa paikoissa asioiminen ja ostosten tekeminen, tien kysyminen ja neuvominen
- menneistä tapahtumista kertominen

Rakenteet

- perfekti ja pluskvamperfekti
- epäsäännölliset verbit
- tapaa ilmaisevat adverbit
- persoonapronominien objektimuodot
- sivulause
- järjestysluvut ja päiväys

SISÄLLÖT 9. LUOKALLA

Aihepiirit

- ympäröivä maailma ja yhteiskunnan ilmiöt
- ammatit ja työelämä, tulevaisuus

Rakenteet

- att + perusmuoto
- man-rakenne
- adjektiivin vertailumuodot
- aikataulujen salliessa sanaston ja rakenteiden täydennystä sekä kertausta jatko-opintoja varten

OPPILAAN OPPIMISEN ARVIOINTI RUOTSIN KIELESSÄ

- on säännöllistä, monipuolista, ohjaavaa ja kannustavaa sekä antaa oppilaalle mahdollisuuden painottaa itselleen luontevia ilmaisumuotoja
- monipuolisena tukee niiden oppilaiden mahdollisuuksia osoittaa osaamistaan, joilla on kieleen liittyviä oppimisvaikeuksia tai joilla on muulla tavoin kielellisesti erilaiset lähtökohdat
- tukee oppimista ja auttaa kehittämään kielellisiä valmiuksia ottaen huomioon kaikki kielitaidon osa-alueet
- rohkaisee oppilasta käyttämään oppimaansa erilaisissa viestintätilanteissa
- kohdistuu tasapuolisesti kaikkiin opetussuunnitelmassa mainittuihin viiteen opetuksen tavoitealueeseen (voivat kompensoida toisiaan)
- toteutetaan myös itse- ja vertaisarvioinnin keinoin.

PÄÄTTÖARVIOINTI RUOTSIN KIELEN B1-OPPIMÄÄRÄSSÄ

- Päätöarvointi kuvaa sitä, kuinka hyvin ja missä määrin oppilas on opiskelun päättyessä saavuttanut ruotsin kielen B1-oppimäärän tavoitteet.
- Päätöarvosanan muodostamisessa otetaan huomioon kaikki perusopetuksen opetussuunnitelman perusteissa määritellyt ruotsin kielen B1-oppimäärän tavoitteet ja niihin liittyvät päätöarvioinnin kriteerit riippumatta siitä, mille vuosiluokalle 7, 8 tai 9 yksittäinen tavoite on asetettu paikallisessa opetussuunnitelmassa.
- Päätöarvosana on ruotsin kielen B1-oppimäärän tavoitteiden ja kriteerien perusteella muodostettu kokonaisarviointi. Oppilas on saavuttanut oppimäärän tavoitteet arvosanan 5, 7, 8 tai 9 mukaisesti, kun oppilaan osaaminen vastaa pääosin kyseisen arvosanan kriteereissä kuvattua osaamisen tasoa. Arvosanojen 4, 6 ja 10 mukaisen osaamisen kokonaisarviointi muodostetaan ruotsin kielen B1-oppimäärän tavoitteiden pohjalta ja suhteessa edellä mainittuihin päätöarvioinnin kriteereihin.
- Paremmassa osaamisen tason saavuttaminen jonkin tavoitteen osalta voi kompensoida hylätyn tai heikomman suoriutumisen jonkin muun tavoitteen osalta.
- Työskentelyn arviointi sisältyy ruotsin kielen B1-oppimäärän päätöarviointiin ja siitä muodostettavaan päätöarvosanaan.

Ruotsi 7-9, B1-oppimäärä OPS 2014

Perusopetuksen päätöarvioinnin kriteerit 2020 (pdf): 103-110

15.4.3 VIERAAT KIELET VUOSILUOKILLA 7–9

ENGLANTI, A-OPPIMÄÄRÄ

Valtakunnallisissa opetussuunnitelman perusteissa on määritelty tavoitteet englannin kielen opetukselle vuosiluokille 7–9. Opetuksen tavoitteet säilyvät samoina vuosiluokilla 7–9, mutta niitä painotetaan eri vuosiluokilla eri tavoin. Perustaitoja syvennetään ja sovelletaan vuosiluokittain uusien asioiden opiskelun lisäksi.

OPPIAINEEN TEHTÄVÄ

- antaa aineksia monikielisen ja -kulttuurisen identiteetin muodostumiselle ja eri kielten ja niiden puhujien arvostamiselle
- kehittää vuorovaikutus- ja tiedonhankintataitoja
- käsitellä opetuksessa monipuolisesti erilaisia aiheita sekä käyttää vaihtelevia ja toiminnallisia työtapoja
- valmistaa oppilaita suunnitelmalliseen ja luovaan työskentelyyn erilaisissa kokoonpanoissa
- luoda mahdollisuuksia verkostoitumiseen ja yhteydenpitoon ihmisten kanssa myös eri puolilla maailmaa
- vahvistaa oppilaiden luottamusta omiin kykyihinsä oppia kieliä ja käyttää niitä rohkeasti, myös autenttisissa ympäristöissä
- luoda siltoja eri kielten välille sekä oppilaiden vapaa-ajan kielenkäyttöön.

OPPIMISYMPÄRISTÖIHIN JA TYÖTAPOIHIN LIITTYVÄT TAVOITTEET

- Kielenkäytön on tarkoitus olla mahdollisimman asianmukaista, luonnollista ja oppilaille merkityksellistä vaihtelevissa oppimisympäristöissä eri oppimisvälineitä ja työtapoja käyttäen.
- Oppilaat saavat mahdollisuuden kokeilla kasvavaa kielitaitoaan ja käsitellä myös asenteita

- esimerkiksi leikin, laulun, pelillisyyden tai draaman avulla.
- Oppilaita ohjataan aktiiviseen toimijuuteen ja itsenäiseen vastuun ottoon omasta oppimisestaan.
- Tutustutaan ympäröivän yhteisön monikielisyyteen ja -kulttuurisuuteen.
- Tarjotaan mahdollisuuksia harjoitella kansainvälistä yhteydenpitoa.
- Englantia käytetään aina kun se on mahdollista.

OHJAUKSEN, ERIYTTÄMISEN JA TUEN TEHTÄVÄT

- rohkaista käyttämään kielitaitoa
- tukea oppilaiden kielitaidon kehittymistä runsaalla viestinnällisellä harjoittelulla
- tarjota tukea, jos oppilaalla on kielisiin liittyviä oppimisvaikeuksia
- tarjota haasteita myös muita nopeammin edistyville tai englannin kieltä entuudestaan osaaville oppilaille.

ENGLANNIN KIELEN OPETUKSEN TAVOITTEET VUOSILUOKILLA 7–9

Kasvu kulttuuriseen moninaisuuteen ja kielitietoisuuteen

Opetuksen tavoitteena on

- edistää oppilaan taitoa pohtia englannin asemaa ja variantteihin liittyviä ilmiöitä sekä antaa oppilaalle valmiuksia kehittää kulttuurienvälistä toimintakykyä
- kannustaa löytämään kiinnostavia englanninkielisiä sisältöjä ja toimintaympäristöjä, jotka laajentavat käsitystä globalisoituvasta maailmasta ja siinä toimimisen mahdollisuuksista, mm. ottamalla selkoa joidenkin sellaisten maiden kulttuureista, joissa englanti on keskeisin yhteiskunnassa käytetty kieli
- ohjata oppilasta havaitsemaan, millaisia säännönmukaisuuksia englannin kielessä on, miten samoja asioita ilmaistaan muissa kielissä, sekä käyttämään kielitiedon käsitteitä oppimisensa tukena.

Kieltenopiskelutaidot

Opetuksen tavoitteena on

- rohkaista oppilasta asettamaan tavoitteita, hyödyntämään monipuolisia tapoja oppia englantia ja arvioimaan oppimistaan itsenäisesti ja yhteistyössä sekä ohjata oppilasta myönteiseen vuorovaikutukseen, jossa tärkeintä on viestin välittyminen
- kehittää oppilaan itsenäisyyttä soveltaa luovasti kielitaitoaan sekä elinikäisen kieltenopiskelun valmiuksia.

Kehittyvä kielitaito, taito toimia vuorovaikutuksessa

Opetuksen tavoitteena on

- rohkaista oppilasta osallistumaan keskusteluihin monenlaisista oppilaiden ikätasolle ja elämäkokemukseen sopivista aiheista, joissa käsitellään myös mielipiteitä
- tukea oppilaan aloitteellisuutta viestinnässä, kompensaatiokeinojen käytössä ja merkitysneuvottelun käymisessä
- auttaa oppilasta tunnistamaan viestinnän kulttuurisia piirteitä ja tukea oppilaan rakentavaa kulttuurienvälistä viestintää.

Kehittyvä kielitaito, taito tulkita tekstejä

Opetuksen tavoitteena on

- rohkaista oppilasta tulkitsemaan ikätasolleen sopivia ja itseään kiinnostavia puhuttuja ja kirjoitettuja tekstejä.

Kehittyvä kielitaito, taito tuottaa tekstejä

Opetuksen tavoitteena on

- ohjata oppilasta tuottamaan sekä puhuttua että kirjoitettua tekstiä erilaisiin tarkoituksiin yleisistä ja itselleen merkityksellisistä aiheista kiinnittäen huomiota rakenteiden monipuolisuuteen ja ohjaten hyvään ääntämiseen.

SISÄLLÖT JA KESKEISET RAKENTEET 7. LUOKALLA

- Itsestä, lähipiiristä, kodista, vapaa-ajasta ja koulusta kertominen. Ruokailuun liittyviä tilanteita. Sanaston hallintaa laajennetaan.
- Verbin aikamuodot – uutena perfekti, pluskvamperfekti ja futuuri.
- Persoonapronominien eri muotoja ja genetiivit.
- Syvennetään substantiivien, adjektiivien ja prepositioiden käytön hallintaa.
- Muodollisen subjektin käyttö lauseissa.

SISÄLLÖT JA KESKEISET RAKENTEET 8. LUOKALLA

- Laajennetaan nuoren elämässä tarvittavia asiointitaitoja ja sanaston hallintaa.
- Mielen ilmaiseminen itsestä ja tapahtumista kerrottaessa.
- Kehitetään keskustelukykyä ja neuvottelutaitoja.
- Kerrataan perusaikamuotoja. Lisäksi opetellaan eri tapoja viitata tulevaisuuteen.
- Opetellaan laskettavia ja ei-laskettavia substantiiveja.
- Opetellaan ehtolauseiden muodostamista futuurin ja 1. konditionaalien kanssa.
- Harjoitellaan sanajärjestystä ja tutustutaan myös liitekysymykseen.
- Laajennetaan genetiivimuotojen, adverbien ja pronomien hallintaa.

SISÄLLÖT JA KESKEISET RAKENTEET 9. LUOKALLA

- Kehitetään keskustelutaitoja ja laajennetaan eri aihepiirien sanaston hallintaa, esim. ympäristö, media, opiskelu, työelämä, matkustaminen ja kulttuuri.
- Passiivirakenne, verbin perusmuoto ja -ing-muoto sekä apuverbien korvaavat rakenteet.
- Harjoitellaan 2. konditionaalia ja sen ehtolauseita.
- Relatiivilauseet, epäsuora kerronta ja epäsuorat kysymykset.
- Adverbien vertailu ja paljoussanojen käyttö.

OPPILAAN OPPIMISEN ARVIOINTI ENGLANNIN KIELESSÄ

- Arviointi on säännöllistä, ohjaavaa ja kannustavaa ja antaa oppilaille mahdollisuuden tiedostaa omat taitonsa, myös itsearviointin ja vertaisarviointin keinoin, kehittää niitä ja painottaa itselleen luontevia ilmaisumuotoja.
- Monipuolinen arviointi antaa myös oppimisvaikeuksista kärsiville sekä erilaisista kielellisistä lähtökohdista tuleville oppilaille mahdollisuuden osoittaa osaamistaan.
- Arviointia antaessaan opettaja arvioi oppilaiden osaamista suhteessa opetussuunnitelmassa asetettuihin tavoitteisiin.
- Arviointi perustuu kielen eri osa-alueisiin.
- Vuosiluokilla 7–9 arviointi on numeerinen.

PÄÄTTÖARVIOINTI ENGLANNIN A1-OPPIMÄÄRÄSSÄ

- Päättöarviointi kuvaa sitä, kuinka hyvin ja missä määrin oppilas on opiskelun päättyessä saavuttanut englannin kielen A-oppimäärän tavoitteet.
- Päättöarvosanan muodostamisessa otetaan huomioon kaikki perusopetuksen opetussuunnitelman perusteissa määritellyt englannin kielen A-oppimäärän tavoitteet ja niihin liittyvät päättöarvioinnin kriteerit riippumatta siitä, mille vuosiluokalle 7, 8 tai 9 yksittäinen tavoite on asetettu paikallisessa opetussuunnitelmassa.
- Päättöarvosana on englannin kielen A-oppimäärän tavoitteiden ja kriteerien perusteella muodostettu kokonaisarviointi. Oppilas on saavuttanut oppimäärän tavoitteet arvosanan 5, 7, 8 tai 9 mukaisesti, kun oppilaan osaaminen vastaa pääosin kyseisen arvosanan kriteereissä kuvattua osaamisen tasoa. Arvosanojen 4, 6 ja 10 mukaisen osaamisen kokonaisarviointi muodostetaan englannin kielen A-oppimäärän tavoitteiden pohjalta ja suhteessa edellä mainittuihin päättöarvioinnin kriteereihin.
- Paremman osaamisen tason saavuttaminen jonkin tavoitteen osalta voi kompensoida hylätyn tai heikomman suoriutumisen jonkin muun tavoitteen osalta.
- Työskentelyn arviointi sisältyy englannin kielen A-oppimäärän päättöarviointiin ja siitä muodostettavaan päättöarvosanaan.

Englanti 7-9, A-oppimäärä OPS 2014

Perusopetuksen päättöarvioinnin kriteerit 2020 (pdf): 118-127

SAKSAN KIELI, A2-OPPIMÄÄRÄ VUOSILUOKILLA 7–9

Saksan kielen A2-oppimäärää voi Mäntyharjussa opiskella valinnaisaineena vuosiluokilla 7–9.

OPPIAINEEN TEHTÄVÄ

- rohkaista käyttämään kieltä monipuolisessa vuorovaikutuksessa ja tiedonhankinnassa
- tukea oppilasta vuosiluokilla 3–6 saavutettujen taitojen syventämisessä
- kehittää oppilaan kielellistä päättelykykyä sekä kielenopiskelutaitoja
- syventää kulttuurisen moninaisuuden ymmärtämistä
- pohtia erilaisiin kieliyhteisöihin liittyviä arvosidonnaisia ilmiöitä sekä käsitellä asenteita.

OPPIMISYMPÄRISTÖIHIN JA TYÖTAPOIHIN LIITTYVÄT TAVOITTEET

- tehdä kielenkäytöstä mahdollisimman asianmukaista, luonnollista ja oppilaille merkityksellistä vaihtelevissa oppimisympäristöissä eri oppimisvälineitä ja työtapoja käyttäen
- tarjota mahdollisuus käyttää kasvavaa kielitaitoa vuorovaikutuksessa muiden kanssa esim. pelillisyyden, musiikin tai draaman keinoin
- ohjata oppilaita aktiiviseen toimijuuteen ja itsenäiseen vastuunottoon omasta oppimisestaan
- tarjota oppilaille mahdollisuus harjoitella kansainvälistä yhteydenpitoa
- hankkia tietoa teksteistä sekä jakaa ja julkaista niitä
- käyttää saksan kieltä aina, kun se on mahdollista.

OHJAUKSEN, ERIYTTÄMISEN JA TUEN TEHTÄVÄT

- ohjata oppilasta käyttämään kielitaitoaan rohkeasti, myös koulun ulkopuolella
- kannustaa oppilasta opiskelemaan myös muita koulun tarjoamia kieliä
- tarjota tukea oppilaille, joilla on kieliin liittyviä oppimisvaikeuksia
- tarjota haasteita nopeammin edistyville oppilaille sekä kieltä jo entuudestaan osaaville.

SAKSAN KIELEN A2-OPPIMÄÄRÄN OPETUKSEN TAVOITTEET VUOSILUOKILLA 7–9

Valtakunnallisissa opetussuunnitelman perusteissa on määritelty tavoitteet vieraan kielen A2-oppimäärän opetukselle vuosiluokilla 7–9. Mäntyharjussa opetuksen tavoitteet säilyvät samoina vuosiluokilla 7–9, mutta niitä painotetaan eri vuosiluokilla eri tavoin. Seitsemännellä luokalla harjoitellaan tavoitteisiin liittyviä perustaitoja ja kahdeksannella ja yhdeksännellä luokalla syvennetään ja sovelletaan jo opittuja asioita uuden opiskelun lisäksi. Oppimista arvioidaan suhteessa siihen, miten oppilas on saavuttanut sisältöalueita opiskelemalla oppiaineelle asetetut tavoitteet. Arvioinnin avuksi on määritelty päättöarvioinnin kriteerit arvosanoille 5, 7, 8 ja 9. Niitä sovelletaan myös 7. ja 8. luokalla suhteuttamalla niitä opiskeltuihin sisältöihin.

Kasvu kulttuuriseen moninaisuuteen ja kielitietoisuuteen

Opetuksen tavoitteena on

- edistää oppilaan taitoa pohtia opiskeltavan kielen asemaan liittyviä arvoja ja ilmiöitä ja antaa oppilaalle valmiuksia kehittää kulttuurien välistä toimintakykyään
- rakentaa ymmärrystä maailman moni- ja rinnakkaiskielisydestä sekä kielellisistä oikeuksista
- kannustaa löytämään kiinnostavia kohdekielisiä toimintaympäristöjä, jotka laajentavat oppilaan maailmankuvaa
- ohjata oppilasta havaitsemaan, millaisia säännönmukaisuuksia kohdekielessä on, miten samoja asioita ilmaistaan muissa kielissä sekä käyttämään kielitiedon käsitteitä oppimisensa tukena
- ohjata hankkimaan tietoa saksan kielen päävarianteista.

Kielenopiskelutaidot

Opetuksen tavoitteena on

- rohkaista oppilasta asettamaan tavoitteita, hyödyntämään monipuolisia tapoja oppia kieliä ja arvioida oppimistaan itsenäisesti ja yhteistyössä sekä ohjata oppilasta myönteiseen vuorovaikutukseen, jossa tärkeintä on viestin välittyminen
- tukea oppilaan itsenäisyyttä ja taitoa soveltaa luovasti kielitaitoaan sekä kehittää elinikäisen kieltenopiskelun valmiuksiaan
- harjoitella oppimateriaalin monipuolista käyttöä, sanastojen käyttöä, kokonaisuuksien hahmottamista sekä tiedon hakemista.

Kehittyvä kielitaito, taito toimia vuorovaikutuksessa

Opetuksen tavoitteena on

- rohkaista oppilasta harjoittelemaan monenlaisia jokapäiväisiä viestintätilanteita sekä toimimaan niissä aloitteellisesti
- ohjata oppilasta olemaan aktiivinen viestintätilanteessa sekä syventämään taitoaan käyttää kohdekielisiä viestinnän keinoja, vakiintuneita fraaseja, kierto- ja täyteilmauksia ja muuta kompensatiota
- ohjata oppilasta kiinnittämään huomiota kulttuurisesti sopivaan kielenkäyttöön viestinnässä, johon liittyy mielipiteiden ja asenteiden esiin tuomista.

Kehittyvä kielitaito, taito tulkita tekstejä

Opetuksen tavoitteena on

- tarjota oppilaalle mahdollisuuksia tulkita erilaisia tekstejä, myös selväpiirteisiä asiatekstejä, joista hankitaan tietoa, ja ohjata käyttämään tulkinnessa päättelytaitoja ja keskeisen sisällön ymmärtämistä
- opetella sanastoa ja rakenteita monenlaisista teksteistä.

Kehittyvä kielitaito, taito tuottaa tekstejä

Opetuksen tavoitteena on

- tarjota oppilaalle mahdollisuuksia tuottaa puhetta ja kirjoitusta aihepiirejä laajentaen sekä kiinnittäen huomiota myös keskeisiin rakenteisiin ja ääntämisen piirteisiin.

SISÄLLÖT 7. LUOKALLA

Aihepiirit

- itsestä ja lähipiiristä kertominen, vapaa-aika ja harrastukset, matkailu, pukeutuminen ja koulu
- haastattelemisen, vaateostosten teko

Rakenteet

- verbien preesenstaivutuksen kertaus
- modaaliapuverbit
- päälauseen sanajärjestys
- akkusatiivi ja datiiivi sekä näitä vaativat prepositiot
- adjektiivien vertailu

SISÄLLÖT 8. LUOKALLA

Aihepiirit

- menneistä tapahtumista kertominen sekä mielipiteen ilmaiseminen
- tutustuminen Itävaltaan ja Sveitsiin
- asioiminen ravintolassa/kahvilassa, asumisesta ja omasta voinnista kertominen

Rakenteet

- imperfekti ja perfekti
- epäsäännölliset verbit
- imperatiivi
- sijamuotojen ja prepositioiden kertaus (akkusatiivi ja datiiivi)
- sivulause
- adjektiivin tavallisimmat taivutuspäätteet

SISÄLLÖT 9. LUOKALLA

Aihepiirit

- ammatit ja tulevaisuuden suunnittelu, musiikki, ympäristö
- Berliini
- tienneuvominen ja asemalla asioiminen

Rakenteet

- sanajärjestyksen ja imperfektin kertaus
- futuuri
- zu-partikkeli
- genetiivi
- relatiivipronominit
- suomen konditionaalien vastineet

- passiivi

OPPILAAN OPPIMISEN ARVIOINTI SAKSAN KIELESSÄ

- on säännöllistä, monipuolista, ohjaavaa ja kannustavaa sekä antaa oppilaalle mahdollisuuden painottaa itselleen luontevia ilmaisumuotoja
- monipuolisena tukee niiden oppilaiden mahdollisuuksia osoittaa osaamistaan, joilla on kieleen liittyviä oppimisvaikeuksia tai joilla on muulla tavoin kielellisesti erilaiset lähtökohdat
- tukee oppimista ja auttaa kehittämään kielellisiä valmiuksia ottaen huomioon kaikki kielitaidon osa-alueet
- rohkaisee oppilasta käyttämään oppimaansa erilaisissa viestintätilanteissa
- kohdistuu tasapuolisesti kaikkiin opetussuunnitelmassa mainittuihin viiteen opetuksen tavoitealueeseen (voivat kompensoida toisiaan)
- toteutetaan myös itse- ja vertaisarvioinnin keinoin.

PÄÄTTÖARVIOINTI SAKSAN KIELEN A2-OPPIMÄÄRÄSSÄ

- Päätösarviointi kuvaa sitä, kuinka hyvin ja missä määrin oppilas on opiskelun päättyessä saavuttanut vieraan kielen A-oppimäärän tavoitteet.
- Päätösarvosanan muodostamisessa otetaan huomioon kaikki perusopetuksen opetussuunnitelman perusteissa määritellyt vieraan kielen A-oppimäärän tavoitteet ja niihin liittyvät päätösarvioinnin kriteerit riippumatta siitä, mille vuosiluokalle 7, 8 tai 9 yksittäinen tavoite on asetettu paikallisessa opetussuunnitelmassa.
- Päätösarvosana on tavoitteiden ja kriteerien perusteella muodostettu kokonaisarviointi. Oppilas on saavuttanut oppimäärän tavoitteet arvosanan 5, 7, 8 tai 9 mukaisesti, kun oppilaan osaaminen vastaa pääosin kyseisen arvosanan kriteereissä kuvattua osaamisen tasoa. Arvosanojen 4, 6 ja 10 mukaisen osaamisen kokonaisarviointi muodostetaan tavoitteiden pohjalta ja suhteessa edellä mainittuihin päätösarvioinnin kriteereihin.
- Paremman osaamisen tason saavuttaminen jonkin tavoitteen osalta voi kompensoida hylätyn tai heikomman suoriutumisen jonkin muun tavoitteen osalta.
- Työskentelyn arviointi sisältyy vieraan kielen A-oppimäärän päätösarviointiin ja siitä muodostettavaan päätösarvosanaan.

Saksa 7-9, A2-oppimäärä OPS 2014

Perusopetuksen päätösarvioinnin kriteerit 2020 (pdf): 127-135

VENÄJÄN KIELI, A2-OPPIMÄÄRÄ VUOSILUOKILLA 7–9

Venäjän kielen A2-oppimäärää opiskellaan Mäntyharjussa valinnaisaineena vuosiluokilla 7–9.

OPPIAINEEN TEHTÄVÄ

- tukea oppilasta vuosiluokilla 3–6 saavutettujen taitojen syventämisessä
- antaa aineksia monikielisen ja -kulttuurisen identiteetin muodostumiselle ja arvostamiselle
- edistää ajattelutaitojen sekä vuorovaikutus- ja tiedonhankintataitojen kehittymistä
- herättää kiinnostus kouluyhteisön ja ympäröivän maailman kielelliseen ja kulttuuriseen moninaisuuteen ja rohkaista viestimään autenttisissa kieliympäristöissä
- ohjata arvostamaan eri kieliä, niiden puhujia ja erilaisia kulttuureita sekä syventää kulttuurisen moninaisuuden ymmärtämistä
- rohkaista kielivalintatiedotuksella oppilaita tekemään aidosti itseään kiinnostavia

- kielivalintoja sukupuolesta riippumatta
- valmistaa oppilaita suunnitelmalliseen ja luovaan työskentelyyn erilaisissa kokoonpanoissa
- luoda mahdollisuuksia verkostoitumiseen ja kansainväliseen yhteydenpitoon
- vahvistaa oppilaiden luottamusta omiin kykyihinsä oppia kieliä, ja käyttää niitä rohkeasti ja hakea niillä tietoa
- kehittää monilukutaitoa ja käsitellä erilaisia tekstejä oppilaiden kiinnostuksen mukaan
- kehittää oppilaan kielellistä päättelykykyä sekä kielenopiskelutaitoja
- luoda siltoja eri kielten välille sekä oppilaiden vapaa-ajan kielenkäyttöön.

OPPIMISYMPÄRISTÖIHIN JA TYÖTAPOIHIIN LIITTYVÄT TAVOITTEET

- tehdä kielenkäytöstä mahdollisimman asianmukaista, luonnollista ja oppilaille merkityksellistä vaihtelevissa oppimisympäristöissä eri oppimisvälineitä ja työtapoja käyttäen
- tarjota mahdollisuus käyttää kasvavaa kielitaitoa vuorovaikutuksessa muiden kanssa esim. pelillisyyden, musiikin tai draaman keinoin
- ohjata oppilaita aktiiviseen toimijuuteen ja itsenäiseen vastuun ottoon omasta oppimisestaan
- pohtia erilaisia kieliyhteisöihin liittyviä arvosidonnaisia ilmiöitä sekä käsitellä asenteita
- tarjota oppilaille mahdollisuus harjoitella kansainvälistä yhteydenpitoa
- käyttää venäjän kieltä aina, kun se on mahdollista.

OHJAUKSEN, ERIYTTÄMISEN JA TUEN TEHTÄVÄT

- ohjata oppilasta käyttämään kielitaitoaan rohkeasti, myös koulun ulkopuolella
- kannustaa oppilasta opiskelemaan myös muita koulun tarjoamia kieliä
- tarjota tukea oppilaille, joilla on kieliin liittyviä oppimisvaikeuksia
- tarjota haasteita nopeammin edistyville oppilaille sekä kieltä jo entuudestaan osaaville.

VENÄJÄN KIELEN A2-OPPIMÄÄRÄN OPETUKSEN TAVOITTEET VUOSILUOKILLA 7–9

Valtakunnallisissa opetussuunnitelman perusteissa on määritelty tavoitteet vieraan kielen A2-oppimäärän opetukselle vuosiluokilla 7–9. Mäntyharjussa opetuksen tavoitteet säilyvät samoina vuosiluokilla 7–9, mutta niitä painotetaan eri vuosiluokilla eri tavoin. 7. luokalla harjoitellaan tavoitteisiin liittyviä perustaitoja ja 8. sekä 9. luokalla syvennetään ja sovelletaan jo opittuja asioita uuden opiskelun lisäksi. Oppimista arvioidaan suhteessa siihen, miten oppilas on saavuttanut sisältöalueita opiskelemalla oppiaineelle asetetut tavoitteet. Arvioinnin avuksi on määritelty päättöarvioinnin kriteerit arvosanoille 5, 7, 8 ja 9. Niitä sovelletaan myös 7. ja 8. luokalla suhteuttamalla niitä opiskeltuihin sisältöihin. Venäjän kielen osalta opetussuunnitelman perusteita noudatetaan soveltuvien osin poikkeavan kirjoitusjärjestelmän takia.

Kasvu kulttuuriseen moninaisuuteen ja kielitietoisuuteen

Opetuksen tavoitteena on

- edistää oppilaan taitoa pohtia opiskeltavan kielen asemaa liittyviä arvoja ja ilmiöitä ja antaa oppilaille valmiuksia kehittää kulttuurien välistä toimintakykyään
- rakentaa ymmärrystä maailman moni- ja rinnakkaiskielisydestä sekä kielellisistä oikeuksista
- kannustaa löytämään kiinnostavia kohdekielisiä toimintaympäristöjä, jotka laajentavat oppilaan maailmankuvaa
- ohjata oppilasta havaitsemaan, millaisia säännönmukaisuuksia kohdekielessä on, miten samoja asioita ilmaistaan muissa kielissä sekä käyttämään kielitiedon käsitteitä oppimisensa tukena.

Kielenopiskelutaidot

Opetuksen tavoitteena on

- rohkaista oppilasta asettamaan tavoitteita, hyödyntämään monipuolisia tapoja oppia kieliä ja arvioimaan oppimistaan itsenäisesti ja yhteistyössä sekä ohjata oppilasta myönteiseen vuorovaikutukseen, jossa tärkeintä on viestin välittyminen
- tukea oppilaan itsenäisyyttä ja taitoa soveltaa luovasti kielitaitoaan sekä kehittää elinikäisen kieltenopiskelun valmiuksiaan
- harjoitella oppimateriaalin monipuolista käyttöä, sanastojen käyttöä, kokonaisuuksien hahmottamista, ryhmittelyä ja tiedon hakemista.

Kehittyvä kielitaito, taito toimia vuorovaikutuksessa

Opetuksen tavoitteena on

- rohkaista oppilasta harjoittelemaan monenlaisia jokapäiväisiä viestintätilanteita sekä toimimaan niissä aloitteellisesti
- ohjata oppilasta olemaan aktiivinen viestintätilanteessa sekä syventämään taitoaan käyttää kohdekielisiä viestinnän keinoja, vakiintuneita fraaseja, kierto- ja täyteilmauksia ja muuta kompensatiota
- ohjata oppilasta kiinnittämään huomiota kulttuurisesti sopivaan kielenkäyttöön viestinnässä, johon liittyy mielipiteiden ja asenteiden esiin tuomista.

Kehittyvä kielitaito, taito tulkita tekstejä

Opetuksen tavoitteena on

- tarjota oppilaalle mahdollisuuksia tulkita erilaisia tekstejä, myös selväpiirteisiä asiatekstejä, joista hankitaan tietoa, ja ohjata käyttämään tulkinnassa päättelytaitoa ja keskeisen sisällön ymmärtämistä
- opetella sanastoa ja rakenteita monenlaisista teksteistä.

Kehittyvä kielitaito, taito tuottaa tekstejä

Opetuksen tavoitteena on

- tarjota oppilaalle mahdollisuuksia tuottaa puhetta ja kirjoitusta aihepiirejä laajentaen sekä kiinnittäen huomiota myös keskeisiin rakenteisiin ja ääntämisen perussääntöihin.

SISÄLLÖT VUOSILUOKILLA 7–9

Opettaja voi muuttaa seuraavien sisältöalueiden käsittelyjärjestystä harkintansa mukaan.

SISÄLLÖT 7. LUOKALLA

Aihepiirit

- venäjän kielialue ja slaavilainen kulttuuri
- perhe, koti, kaverit, vapaa-aika, koulu, ympäröivä maailma
- kellonajat, viikonpäivät, värit

Rakenteet

- persoonapronominien akkusatiivi
- adjektiivit
- epäsäännöllisiä verbejä
- imperatiivi
- genetiivi
- joitakin prepositioita

SISÄLLÖT 8. LUOKALLA

Aihepiirit

- venäjän kielialue ja slaavilainen kulttuuri
- perhe, koti, kaverit, vapaa-aika, ympäröivä maailma

Rakenteet

- joitakin liikeverbejä
- datiiivi
- instrumentaali
- prepositioita
- järjestysluvat ja päiväys

SISÄLLÖT 9. LUOKALLA

Aihepiirit

- venäjän kielialue ja slaavilainen kulttuuri
- perhe, koti, kaverit, vapaa-aika, ympäröivä maailma

Rakenteet

- verbien taivutusta (-ся ja -ова -verbit)
- sijamuotojen kertaus
- adjektiivien vertailumuodot
- aspektit
- aikataulujen salliessa sanaston ja rakenteiden täydennystä sekä kertausta jatko-opintoja varten

OPPILAAN OPPIMISEN ARVIOINTI VENÄJÄN KIELESSÄ

- on säännöllistä, monipuolista, ohjaavaa ja kannustavaa sekä antaa oppilaalle mahdollisuuden painottaa itselleen luontevia ilmaisumuotoja
- monipuolisena tukee niiden oppilaiden mahdollisuuksia osoittaa osaamistaan, joilla on kieleen liittyviä oppimisvaikeuksia tai joilla on muulla tavoin kielellisesti erilaiset lähtökohdat
- tukee oppimista ja auttaa kehittämään kielellisiä valmiuksia ottaen huomioon kaikki kielitaidon osa-alueet
- rohkaisee oppilasta käyttämään oppimaansa erilaisissa viestintätilanteissa
- kohdistuu tasapuolisesti kaikkiin opetussuunnitelmassa mainittuihin viiteen opetuksen tavoitealueeseen (voivat kompensoida toisiaan)
- toteutetaan myös itse- ja vertaisarvioinnin keinoin.

PÄÄTTÖARVIOINTI VENÄJÄN KIELEN A2-OPPIMÄÄRÄSSÄ

- Päätösarviointi kuvaa sitä, kuinka hyvin ja missä määrin oppilas on opiskelun päättyessä saavuttanut vieraan kielen A-oppimäärän tavoitteet.
- Päätösarvosanan muodostamisessa otetaan huomioon kaikki perusopetuksen opetussuunnitelman perusteissa määritellyt vieraan kielen A-oppimäärän tavoitteet ja niihin liittyvät päätösarvioinnin kriteerit riippumatta siitä, mille vuosiluokalle 7, 8 tai 9 yksittäinen

tavoite on asetettu paikallisessa opetussuunnitelmassa.

- Päättöarvosana on tavoitteiden ja kriteerien perusteella muodostettu kokonaisarviointi. Oppilas on saavuttanut oppimäärän tavoitteet arvosanan 5, 7, 8 tai 9 mukaisesti, kun oppilaan osaaminen vastaa pääosin kyseisen arvosanan kriteereissä kuvattua osaamisen tasoa. Arvosanojen 4, 6 ja 10 mukaisen osaamisen kokonaisarviointi muodostetaan tavoitteiden pohjalta ja suhteessa edellä mainittuihin päättöarvioinnin kriteereihin.
- Paremman osaamisen tason saavuttaminen jonkin tavoitteen osalta voi kompensoida hylätyn tai heikomman suoriutumisen jonkin muun tavoitteen osalta.
- Työskentelyn arviointi sisältyy vieraan kielen A-oppimäärän päättöarviointiin ja siitä muodostettavaan päättöarvosanaan.

Venäjä 7-9, A2-oppimäärä OPS 2014

Perusopetuksen päättöarvioinnin kriteerit 2020 (pdf): 127-135

SAKSAN KIELI, B2-OPPIMÄÄRÄ VUOSILUOKILLA 7–9

Saksan kielen B2-oppimäärää voi Mäntyharjussa opiskella valinnaisaineena 8. ja 9. vuosiluokilla.

OPPIAINEEN TEHTÄVÄ

- rohkaista käyttämään kieltä monipuolisessa vuorovaikutuksessa ja tiedonhankinnassa
- kehittää oppilaan kielellistä päättelykykyä sekä kielenopiskelutaitoja
- syventää kulttuurisen moninaisuuden ymmärtämistä.

OPPIMISYMPÄRISTÖIHIN JA TYÖTAPOIHIN LIITTYVÄT TAVOITTEET

- tehdä kielenkäytöstä mahdollisimman asianmukaista, luonnollista ja oppilaille merkityksellistä vaihtelevissa oppimisympäristöissä eri oppimisvälineitä ja työtapoja käyttäen
- tarjota mahdollisuus käyttää kasvavaa kielitaitoa vuorovaikutuksessa muiden kanssa esim. pelillisyyden, musiikin tai draaman keinoin
- ohjata oppilaita aktiiviseen toimijuuteen ja itsenäiseen vastuunottoon omasta oppimisestaan
- tarjota oppilaille mahdollisuus harjoitella kansainvälistä yhteydenpitoa.

OHJAUKSEN, ERIYTTÄMISEN JA TUEN TEHTÄVÄT

- ohjata oppilasta käyttämään kielitaitoaan rohkeasti, myös koulun ulkopuolella
- kannustaa oppilasta opiskelemaan myös muita koulun tarjoamia kieliä
- tarjota tukea oppilaille, joilla on kieliin liittyviä oppimisvaikeuksia
- tarjota haasteita nopeammin edistyville oppilaille sekä kieltä jo entuudestaan osaaville.

SAKSAN KIELEN B2-OPPIMÄÄRÄN OPETUKSEN TAVOITTEET VUOSILUOKILLA 7–9

Valtakunnallisissa opetussuunnitelman perusteissa on määritelty tavoitteet vieraan kielen B2-oppimäärän opetukselle vuosiluokilla 7–9. Mäntyharjussa opetuksen tavoitteet säilyvät samoina vuosiluokilla 8–9, mutta niitä painotetaan eri vuosiluokilla eri tavoin. Kahdeksannella luokalla harjoitellaan tavoitteisiin liittyviä perustaitoja ja yhdeksännellä luokalla syvennetään ja sovelletaan jo opittuja asioita uuden opiskelun lisäksi. Oppimista arvioidaan suhteessa siihen, miten oppilas on saavuttanut sisältöalueita opiskelemalla oppiaineelle asetetut tavoitteet. Arvioinnin avuksi on määritelty päättöarvioinnin kriteerit arvosanoille 5, 7, 8 ja 9. Niitä sovelletaan myös 8. luokalla suhteuttamalla niitä opiskeltuihin sisältöihin.

Kasvu kulttuuriseen moninaisuuteen ja kielitietoisuuteen

Opetuksen tavoitteena on

- ohjata oppilasta tutustumaan saksan kielen luonteenomaisiin piirteisiin sekä hahmottamaan saksan kielen suhde aiemmin opiskelemiinsa kieliin
- tutustua saksan kielen kielialueeseen, levinneisyyteen ja kulttuuriin
- tukea oppilaan päättelykyvyn, uteliaisuuden ja monikielisyiden kehittymistä.

Kielenopiskelutaidot

Opetuksen tavoitteena on

- rohkaista oppilasta näkemään saksan kielen taito osana elinikäistä oppimista ja oman kielivarannon karttumista
- ohjata oppilasta löytämään itselleen ja ikäkaudelleen parhaiten sopivia tapoja oppia kieliä
- kannustaa häntä käyttämään vähäistäkin taitoaan myös oppituntien ulkopuolella
- opetella asettamaan tavoitteita sekä antamaan ja vastaanottamaan palautetta.

Kehittyvä kielitaito, taito toimia vuorovaikutuksessa

Opetuksen tavoitteena on

- järjestää oppilaille tilaisuuksia harjoitella eri viestintäkanavia käyttäen suullista ja kirjallista vuorovaikutusta näkökulmana minä, me ja maailma
- tukea oppilasta kielellisten viestintästrategioiden käytössä
- auttaa oppilasta laajentamaan kohteliaaseen kielenkäyttöön kuuluvaa ilmausten tuntemustaan.

Kehittyvä kielitaito, taito tulkita tekstejä

Opetuksen tavoitteena on

- rohkaista oppilasta tulkitsemaan ikätasolleen sopivia ja itseään kiinnostavia puhuttuja ja kirjoitettuja tekstejä monenlaisista aiheista.

Kehittyvä kielitaito, taito tuottaa tekstejä

Opetuksen tavoitteena on

- tarjota oppilaille runsaasti tilaisuuksia harjoitella ikätasolleen sopivaa pienimuotoista puhumista ja kirjoittamista eri aiheista
- kiinnittää huomiota tekstin sisällön kannalta olennaisimpiin rakenteisiin
- havainnoida saksan kielen rytmiä, intonaatiota ja muita ääntämisen piirteitä sekä harjoitella ääntämään luontevasti.

SISÄLLÖT 8. LUOKALLA

Aihepiirit

- tutustuminen saksan kielen ominaispiirteisiin
- tutustuminen saksan kielialueeseen sekä joihinkin sen kulttuurin ominaispiirteisiin
- itsensä esitleminen, tervehtiminen sekä kohteliaat ilmaukset
- pyytäminen ja tarjoaminen
- numerot, värit, kellonajat, viikonpäivät
- perheestä, harrastuksista ja omista mieltymyksistä kertominen sekä tunteiden ilmaiseminen
- tutustuminen ääntämisen keskeisiin periaatteisiin

Rakenteet

- persoonapronominit ja verbin preesens
- kysymyssanat ja sanajärjestys
- kieltosanat *nein* ja *nicht*

- substantiivin suku, artikkelisanat sekä omistussanat *mein* ja *dein*
- eriävät yhdysverbit
- modaaliapuverbit

SISÄLLÖT 9. LUOKALLA

Aihepiirit

- onnitteleminen, pahoitteleminen, tutustuminen
- kulkuneuvot, kuukaudet
- vaateostoksilla käyminen, tien kysyminen ja neuvominen

Rakenteet

- verbin preesensin kertaus
- perfekti
- akkusatiivi ja datiivi
- sivulause

OPPILAAN OPPIMISEN ARVIOINTI SAKSAN KIELESSÄ

- on säännöllistä, monipuolista, ohjaavaa ja kannustavaa sekä antaa oppilaalle mahdollisuuden painottaa itselleen luontevia ilmaisumuotoja
- tukee oppimista ja auttaa kehittämään kielellisiä valmiuksia ottaen huomioon kaikki kielitaidon osa-alueet
- kohdistuu tasapuolisesti kaikkiin opetussuunnitelmassa mainittuihin viiteen opetuksen tavoitealueeseen (voivat kompensoida toisiaan)
- toteutetaan myös itse- ja vertaisarvioinnin keinoin.

PÄÄTTÖARVIOINTI SAKSAN KIELEN B2-OPPIMÄÄRÄSSÄ

- Päätöarviointi kuvaa sitä, kuinka hyvin ja missä määrin oppilas on opiskelun päättyessä saavuttanut vieraan kielen B2-oppimäärän tavoitteet.
- Päätöarvosanan muodostamisessa otetaan huomioon kaikki perusopetuksen opetussuunnitelman perusteissa määritellyt vieraan kielen B2-oppimäärän tavoitteet ja niihin liittyvät päätöarvioinnin kriteerit riippumatta siitä, mille vuosiluokalle 7, 8 tai 9 yksittäinen tavoite on asetettu paikallisessa opetussuunnitelmassa.
- Päätöarvosana on vieraan kielen B2-oppimäärän tavoitteiden ja kriteerien perusteella muodostettu kokonaisarviointi. Oppilas on saavuttanut oppimäärän tavoitteet arvosanan 5, 7, 8 tai 9 mukaisesti, kun oppilaan osaaminen vastaa pääosin kyseisen arvosanan kriteereissä kuvattua osaamisen tasoa. Arvosanojen 4, 6 ja 10 mukaisen osaamisen kokonaisarviointi muodostetaan vieraan kielen B2-oppimäärän tavoitteiden pohjalta ja suhteessa edellä mainittuihin päätöarvioinnin kriteereihin.
- Paremman osaamisen tason saavuttaminen jonkin tavoitteen osalta voi kompensoida hylätyn tai heikomman suoriutumisen jonkin muun tavoitteen osalta.
- Työskentelyn arviointi sisältyy vieraan kielen B2-oppimäärän päätöarviointiin ja siitä muodostettavaan päätöarvosanaan.

Saksa 7-9, B2-oppimäärä OPS 2014

Perusopetuksen päätöarvioinnin kriteerit 2020 (pdf): 143-149

VENÄJÄN KIELI, B2-OPPIMÄÄRÄ VUOSILUOKILLA 7–9

Venäjän kielen B2-oppimäärää opiskellaan Mäntyharjussa valinnaisaineena 8. ja 9. vuosiluokilla.

OPPIAINEEN TEHTÄVÄ

- antaa aineksia monikielisen ja -kulttuurisen identiteetin muodostumiselle ja arvostamiselle
- edistää ajattelutaitojen sekä vuorovaikutus- ja tiedonhankintataitojen kehittymistä
- herättää kiinnostus kouluyhteisön ja ympäröivän maailman kielelliseen ja kulttuuriseen moninaisuuteen ja rohkaista viestimään autenttisissa kieliympäristöissä
- ohjata arvostamaan eri kieliä, niiden puhujia ja erilaisia kulttuureita
- rohkaista kielivalintatiedotuksella oppilaita tekemään aidosti itseään kiinnostavia kielivalintoja sukupuolesta riippumatta
- valmistaa oppilaita suunnitelmalliseen ja luovaan työskentelyyn erilaisissa kokoonpanoissa
- luoda mahdollisuuksia verkostoitumiseen ja kansainväliseen yhteydenpitoon
- vahvistaa oppilaiden luottamusta omiin kykyihinsä oppia kieliä ja käyttää niitä rohkeasti ja hakea niillä tietoa
- kehittää monilukutaitoa ja käsitellä erilaisia tekstejä oppilaiden kiinnostuksen mukaan
- kehittää oppilaan kielellistä päättelykykyä sekä kielenopiskelutaitoja
- luoda siltoja eri kielten välille sekä oppilaiden vapaa-ajan kielenkäyttöön.

OPPIMISYMPÄRISTÖIHIN JA TYÖTAPOIHIN LIITTYVÄT TAVOITTEET

- tehdä kielenkäytöstä mahdollisimman asianmukaista, luonnollista ja oppilaille merkityksellistä vaihtelevissa oppimisympäristöissä eri oppimisvälineitä ja työtapoja käyttäen
- tarjota mahdollisuus käyttää kasvavaa kielitaitoa vuorovaikutuksessa muiden kanssa esim. pelillisyyden, musiikin tai draaman keinoin
- ohjata oppilaita aktiiviseen toimijuuteen ja itsenäiseen vastuunottoon omasta oppimisestaan
- pohtia erilaisia kieliyhteisöihin liittyviä arvosidonnaisia ilmiöitä sekä käsitellä asenteita
- tarjota oppilaille mahdollisuus harjoitella kansainvälistä yhteydenpitoa
- käyttää venäjän kieltä aina, kun se on mahdollista.

OHJAUKSEN, ERIYTTÄMISEN JA TUEN TEHTÄVÄT

- ohjata oppilasta käyttämään kielitaitoaan rohkeasti, myös koulun ulkopuolella
- kannustaa oppilasta opiskelemaan myös muita koulun tarjoamia kieliä
- tarjota tukea oppilaille, joilla on kieliin liittyviä oppimisvaikeuksia
- tarjota haasteita nopeammin edistyville oppilaille sekä kieltä jo entuudestaan osaaville.

VENÄJÄN KIELEN B2-OPPIMÄÄRÄN OPETUKSEN TAVOITTEET VUOSILUOKILLA 7–9

Valtakunnallisissa opetussuunnitelman perusteissa on määritelty tavoitteet vieraan kielen B2-oppimäärän opetukselle vuosiluokilla 7–9. Mäntyharjussa opetuksen tavoitteet säilyvät samoina vuosiluokilla 8–9, mutta niitä painotetaan eri vuosiluokilla eri tavoin. 8. luokalla harjoitellaan tavoitteisiin liittyviä perustaitoja ja 9. luokalla syvennetään ja sovelletaan jo opittuja asioita uuden opiskelun lisäksi. Oppimista arvioidaan suhteessa siihen, miten oppilas on saavuttanut sisältöalueita opiskelemalla oppiaineelle asetetut tavoitteet. Arvioinnin avuksi on määritelty päättöarvioinnin kriteerit arvosanoille 5, 7, 8 ja 9. Niitä sovelletaan myös 8. luokalla suhteuttamalla niitä opiskeltuihin

sisältöihin. Venäjän kielen osalta opetussuunnitelman perusteita noudatetaan soveltuvin osin poikkeavan kirjoitusjärjestelmän takia.

Kasvu kulttuuriseen moninaisuuteen ja kielitietoisuuteen

Opetuksen tavoitteena on

- auttaa oppilasta tutustumaan venäjän kielen luonteenomaisiin piirteisiin sekä hahmottamaan venäjän kielen suhde aiemmin opiskelemiinsa kieliin
- tutustua venäjän kielen kielialueeseen, levinneisyyteen ja kulttuuriin
- tukea oppilaan päättelykyvyn, uteliaisuuden ja monikielisyyden kehittymistä.

Kielenopiskelutaidot

Opetuksen tavoitteena on

- rohkaista oppilasta näkemään venäjän kielen taito osana elinikäistä oppimista ja oman kielivarannon karttumista
- ohjata oppilasta löytämään itselleen ja ikäkaudelleen parhaiten sopivia tapoja oppia kieliä
- kannustaa häntä käyttämään vähäistäkin taitoaan myös oppituntien ulkopuolella
- opetella asettamaan tavoitteita sekä antamaan ja vastaanottamaan palautetta.

Kehittyvä kielitaito, taito toimia vuorovaikutuksessa

Opetuksen tavoitteena on

- järjestää oppilaille tilaisuuksia harjoitella eri viestintäkanavia käyttäen suullista ja kirjallista vuorovaikutusta näkökulmana minä, me ja maailma
- tukea oppilasta kielellisten viestintästrategioiden käytössä
- auttaa oppilasta laajentamaan kohteliaaseen kielenkäyttöön kuuluvaa ilmausten tuntemustaan.

Kehittyvä kielitaito, taito tulkita tekstejä

Opetuksen tavoitteena on

- rohkaista oppilasta tulkitsemaan ikätasolleen sopivia ja itseään kiinnostavia puhuttuja ja kirjoitettuja tekstejä monenlaisista aiheista eri viestintäkanavia käyttäen.

Kehittyvä kielitaito, taito tuottaa tekstejä

Opetuksen tavoitteena on

- tarjota oppilaille runsaasti tilaisuuksia harjoitella ikätasolleen sopivaa pienimuotoista puhumista ja kirjoittamista eri aiheista
- kiinnittää huomiota tekstin sisällön kannalta olennaisimpiin rakenteisiin
- havainnoida venäjän kielen rytmiä, intonaatiota ja muita ääntämisen piirteitä sekä harjoitella ääntämään luontevasti.

SISÄLLÖT VUOSILUOKILLA 7–9

Opettaja voi muuttaa seuraavien sisältöalueiden käsittelyjärjestystä harkintansa mukaan.

SISÄLLÖT 8. LUOKALLA

Aihepiirit

- tutustuminen venäjän kielialueeseen ja slaavilaisen kulttuurin ominaispiirteisiin
- tervehtiminen, hyvästely, kuulumiset, kohteliaat ilmaukset, itsestä kertominen, perhe, omistamisen ilmaisu, harrastukset ja vapaa-aika
- tutustuminen ääntämisen keskeisiin periaatteisiin

Rakenteet

- kyrilliset kirjaimet
- yleisimpiä kysymyssanoja
- persoonapronominit ja niiden akkusatiivi, omistuspronominit
- numerot 0–100
- verbien taivutusta
- prepositionaali
- substantiivien monikko

SISÄLLÖT 9. LUOKALLA

Aihepiirit

- venäjän kielialue ja slaavilainen kulttuuri
- perhe, koti, koulu, kaverit, vapaa-aika, ympäröivä maailma
- viikonpäivät, kuukaudet, kellonajat
- menneisyydestä ja tulevaisuudesta kertominen

Rakenteet

- adjektiivit
- adverbit
- adjektiivien ja adverbien vertailu
- preteriti
- liittofutuuri
- verbien taivutusta
- akkusatiivi
- lukusanat 100→

OPPILAAN OPPIMISEN ARVIOINTI VENÄJÄN KIELESSÄ

- on säännöllistä, monipuolista, ohjaavaa ja kannustavaa sekä antaa oppilaalle mahdollisuuden painottaa itselleen luontevia ilmaisumuotoja
- monipuolisena tukee niiden oppilaiden mahdollisuuksia osoittaa osaamistaan, joilla on kieleen liittyviä oppimisvaikeuksia tai joilla on muulla tavoin kielellisesti erilaiset lähtökohdat
- tukee oppimista ja auttaa kehittämään kielellisiä valmiuksia ottaen huomioon kaikki kielitaidon osa-alueet
- kohdistuu tasapuolisesti kaikkiin opetussuunnitelmassa mainittuihin viiteen opetuksen tavoitealueeseen (voivat kompensoida toisiaan)
- toteutetaan myös itse- ja vertaisarvioinnin keinoin.

PÄÄTTÖARVIOINTI VENÄJÄN KIELEN B2-OPPIMÄÄRÄSSÄ

- Päätösarviointi kuvaa sitä, kuinka hyvin ja missä määrin oppilas on opiskelun päättyessä saavuttanut vieraan kielen B2-oppimäärän tavoitteet.
- Päätösarvosanan muodostamisessa otetaan huomioon kaikki perusopetuksen opetussuunnitelman perusteissa määritellyt vieraan kielen B2-oppimäärän tavoitteet ja niihin

liittyvät päättöarvioinnin kriteerit riippumatta siitä, mille vuosiluokalle 7, 8 tai 9 yksittäinen tavoite on asetettu paikallisessa opetussuunnitelmassa.

- Päättöarvosana on vieraan kielen B2-oppimäärän tavoitteiden ja kriteerien perusteella muodostettu kokonaisarviointi. Oppilas on saavuttanut oppimäärän tavoitteet arvosanan 5, 7, 8 tai 9 mukaisesti, kun oppilaan osaaminen vastaa pääosin kyseisen arvosanan kriteereissä kuvattua osaamisen tasoa. Arvosanojen 4, 6 ja 10 mukaisen osaamisen kokonaisarviointi muodostetaan vieraan kielen B2-oppimäärän tavoitteiden pohjalta ja suhteessa edellä mainittuihin päättöarvioinnin kriteereihin.
- Paremman osaamisen tason saavuttaminen jonkin tavoitteen osalta voi kompensoida hylätyn tai heikomman suoriutumisen jonkin muun tavoitteen osalta.
- Työskentelyn arviointi sisältyy vieraan kielen B2-oppimäärän päättöarviointiin ja siitä muodostettavaan päättöarvosanaan.

Venäjä 7-9, B2-oppimäärä OPS 2014

Perusopetuksen päättöarvioinnin kriteerit 2020 (pdf): 143-149

15.4.4 MATEMATIIKKA VUOSILUOKILLA 7–9

Matematiikkaoppiaineeseen on valtakunnallisissa opetussuunnitelman perusteissa määritelty kuusi sisältöaluetta. Oppiaineen kumulatiivisesta luonteesta johtuen opetus etenee systemaattisesti. Matematiikan opiskelu on tavoitteellista ja pitkäjänteistä toimintaa, jossa oppilaat ottavat vastuuta omasta oppimisestaan. Konkretia ja toiminnallisuus ovat keskeinen osa matematiikan opetusta ja opiskelua. Oppimista tuetaan hyödyntämällä tieto- ja viestintäteknologiaa.

OPPIAINEEN TEHTÄVÄ

- kehittää oppilaiden loogista, täsmällistä ja luovaa matemaattista ajattelua
- luoda pohja matemaattisten käsitteiden ja rakenteiden ymmärtämiselle sekä kehittää oppilaiden kykyä käsitellä tietoa ja ratkaista ongelmia
- tukea oppilaiden myönteistä asennetta matematiikkaa kohtaan ja positiivista minäkuvaa matematiikan oppijoina
- kehittää viestintä-, vuorovaikutus- ja yhteistyötaitoja
- ohjata oppilaita ymmärtämään matematiikan hyödyllisyyden omassa elämässään ja laajemmin yhteiskunnassa
- kehittää oppilaiden kykyä käyttää ja soveltaa matematiikkaa monipuolisesti
- vahvistaa matemaattista yleissivistystä
- innostaa oppilaita löytämään ja hyödyntämään matematiikkaa omassa elämässään
- ohjata oppilaita tavoitteelliseen, täsmälliseen, keskittyneeseen ja pitkäjänteiseen toimintaan
- rohkaista oppilaita esittämään ratkaisujaan ja keskustelemaan niistä.

OPPIMISYMPÄRISTÖIHIN JA TYÖTAPOIHIN LIITTYVÄT TAVOITTEET

- valita opetuksen lähtökohdat oppilaita kiinnostavista aiheista, ilmiöistä ja niihin liittyvistä ongelmista
- hyödyntää konkretia matematiikan opiskelussa
- rohkaista oppilaita käyttämään ajattelua tukevia piirroksia ja välineitä
- käyttää vaihtelevia työtapoja
- matematisoida, ratkaista ja tulkita ongelmia yksin ja yhdessä
- oppia ryhmässä työskennellessä toimimaan sekä itsensä että ryhmän hyväksi
- käyttää oppimisperlejä opetuksen tukena ja motivoinnissa
- hyödyntää tieto- ja viestintäteknologiaa, kuten taulukkolaskentaa ja dynaamista geometriaohjelmistoa opetuksen, oppimisen, tuottamisen, arvioinnin sekä luovuuden

OHJAUKSEN, ERIYTTÄMISEN JA TUEN TEHTÄVÄT

- taata oppilaalle mahdollisuus saada opetusta myös aiempien vuosiluokkien keskeisimmistä sisällöistä, jos oppilas ei hallitse niitä riittävästi
- antaa ennakoivaa tukea tarvittaessa uusien sisältöjen oppimiseksi
- seurata oppilaiden matematiikan osaamista ja taitojen kehittymistä jatkuvasti yhdessä oppilaiden kanssa
- korostaa oppilaille asioiden ymmärtämisen tärkeyttä
- tukea oppilaita suurempien asiakokonaisuuksien hahmottamisessa ja yhteyksien löytämisessä
- huomioida jokaisen oppilaan osaaminen ja antaa mahdollisuus onnistumisen elämyksiin
- syventää yhteisesti käsiteltävää aihetta oppilaiden kiinnostuksen ja taitotason mukaan
- tarjota taitaville oppilaille vaihtoehtoisia työskentelymuotoja esim. projekteja ja ongelmalähtöisiä tutkimustehtäviä oppilaita kiinnostavista matemaattisista aiheista.

MATEMATIIKAN OPETUKSEN TAVOITTEET VUOSILUOKILLA 7–9

Valtakunnallisissa opetussuunnitelman perusteissa on määritelty tavoitteet matematiikan opetukselle vuosiluokilla 7–9. Mäntyharjun opetuksen tavoitteet säilyvät pääosin samoina vuosiluokilla 7–9, mutta niitä painotetaan eri vuosiluokilla eri tavoin. Oppimista arvioidaan suhteessa siihen, miten oppilas on saavuttanut sisältöalueita opiskelemalla oppiaineelle annetut tavoitteet. Arvioinnin avuksi on määritelty päättöarvioinnin kriteerit arvosanoille 5, 7, 8 ja 9. Niitä sovelletaan myös 7. ja 8. luokalla suhteuttamalla niitä opiskeltuihin sisältöihin.

Opetuksen tavoitteena on

- vahvistaa oppilaan motivaatiota, myönteistä minäkuvaa ja itseluottamusta matematiikan oppijana
- kannustaa oppilasta ottamaan vastuuta matematiikan oppimisesta sekä yksin että yhdessä toimien
- ohjata oppilasta havaitsemaan ja ymmärtämään oppimiensa asioiden välisiä yhteyksiä
- kannustaa oppilasta harjaantumaan täsmälliseen matemaattiseen ilmaisuun suullisesti ja kirjallisesti
- tukea oppilasta loogista ja luovaa ajattelua vaativien matemaattisten tehtävien ratkaisemisessa ja siinä tarvittavien taitojen kehittämisessä
- ohjata oppilasta arvioimaan ja kehittämään matemaattisia ratkaisujaan sekä tarkastelemaan kriittisesti tuloksen mielekkyyttä
- rohkaista oppilasta soveltamaan matematiikkaa muissakin oppiaineissa ja ympäröivässä yhteiskunnassa
- ohjata oppilasta kehittämään tiedonhallinta- ja analysointitaitojaan sekä opastaa tiedon kriittiseen tarkasteluun
- opastaa oppilasta soveltamaan tieto- ja viestintäteknologiaa matematiikan opiskelussa sekä ongelmien ratkaisemisessa
- ohjata oppilasta vahvistamaan päättely- ja päässälaskutaitoa ja kannustaa oppilasta käyttämään laskutaitoaan eri tilanteissa
- ohjata oppilasta kehittämään kykyään laskea peruslaskutoimituksia rationaaliluvuilla
- ohjata oppilasta ymmärtämään tuntemattoman käsite ja kehittämään yhtälönratkaisutaitojaan
- ohjata oppilasta ymmärtämään muuttujan käsite ja tutustuttaa funktion käsitteeseen sekä ohjata oppilasta harjoittelemaan funktion kuvaajaan tulkitsemista ja tuottamista
- tukea oppilasta ymmärtämään geometrian käsitteitä ja niiden välisiä yhteyksiä
- kannustaa oppilasta kehittämään taitoaan laskea pinta-aloja ja tilavuuksia
- ohjata oppilasta kehittämään algoritmista ajatteluaan sekä taitojaan soveltaa matematiikkaa

ja ohjelmointia ongelmien ratkaisemiseen.

Edellisten lisäksi vuosiluokilla 8–9 opetuksen tavoitteena on

- ohjata oppilasta ymmärtämään ja hyödyntämään suorakulmaiseen kolmioon ja ympyrään liittyviä ominaisuuksia
- tukea oppilasta laajentamaan ymmärrystään prosenttilaskennasta.

Edellisten lisäksi 9. luokalla opetuksen tavoitteena on

- tukea oppilasta laajentamaan lukukäsitteen ymmärtämistä reaalityttölukeihin
- ohjata oppilasta määrittämään tilastollisia tunnuslukuja ja laskemaan todennäköisyyksiä.

SISÄLLÖT 7. LUOKALLA

Matematiikan sisällöt on kirjattu sen vuosiluokan kohdalle, milloin sisältö viimeistään tulee käsitellä. Sisältö on mahdollista opetella aiemmilla vuosiluokilla ja myöhemmillä vuosiluokilla kerrata ja syventää.

Ajattelun taidot ja menetelmät

- Harjoitellaan loogista ajattelua vaativia toimintoja kuten sääntöjen ja riippuvuuksien etsimistä ja esittämistä täsmällisesti.
- Pohditaan ja määritetään vaihtoehtojen lukumääriä.
- Vahvistetaan oppilaiden päättelykykyä ja taitoa perustella.
- Harjoitellaan matemaattisen tekstin tulkittamista ja tuottamista.
- Tutustutaan todistamisen perusteisiin.
- Harjoitellaan väitelauseiden totuusarvon päättelyä.
- Syvennetään algoritmista ajattelua (mekaanisten toimintaohjeiden käyttämistä ongelmien ratkaisemiseen).

Ajattelun taidot eivät välttämättä ole muista sisältöalueista erillinen osa, vaan ajattelun taitoja tulee kehittää muiden sisältöalueiden avulla.

Luvut ja laskutoimitukset

- Harjoitellaan peruslaskutoimituksia myös negatiivisilla luvuilla.
- Vahvistetaan laskutaitoa murtoluvuilla ja opitaan murtoluvun kertominen ja jakaminen murtoluvulla.
- Tutustutaan vastaluvun, käänteisluvun ja itseisarvon käsitteisiin.
- Perehdytään lukujen jaollisuuteen ja jaetaan lukuja alkutekijöihin.
- Syvennetään desimaalilukujen laskutoimituksien osaamista.
- Vahvistetaan ymmärrystä tarkan arvon ja likiarvon erosta sekä pyöristämisestä.
- Harjoitellaan potenssilaskentaa, kun eksponenttina on kokonaisluku.

Algebra

- Perehdytään muuttujan käsitteeseen ja lausekkeen arvon laskemiseen.
- Harjoitellaan muodostamaan lausekkeita ja sieventämään niitä.
- Muodostetaan ja ratkaistaan ensimmäisen asteen yhtälöitä.
- Harjoitetaan oppilaiden taitoa tutkia ja muodostaa lukujonoja.

Funktiot

- Syvennetään ja sovelletaan koordinaatiston käyttöä.
- Tulkitaan ja piirretään kuvaajia.

Geometria

- Laajennetaan pisteen, janan, suoran ja kulman käsitteiden ymmärtämistä ja perehdytään viivan ja puolisuoran käsitteisiin.
- Tutkitaan suoriin, kulmiin ja monikulmioihin liittyviä ominaisuuksia.
- Harjoitellaan geometrista konstruointia (piirretään kuvioita tiettyjä täsmällisiä sääntöjä noudattaen harpin ja viivaimen avulla).
- Lasketaan monikulmioiden piirejä ja pinta-aloja.
- Varmennetaan ja laajennetaan mittayksiköiden ja yksikkömuunnosten hallintaa.

Tietojen käsittely, tilastot ja todennäköisyys

- Syvennetään oppilaiden taitoja kerätä, jäsentää ja analysoida tietoa.
- Varmistetaan keskiarvon ymmärtäminen.
- Tulkitaan ja tuotetaan erilaisia diagrammeja.

SISÄLLÖT 8. LUOKALLA

Matematiikan sisällöt on kirjattu sen vuosiluokan kohdalle, milloin sisältö viimeistään tulee käsitellä. Sisältö on mahdollista opetella aiemmilla vuosiluokilla ja myöhemmillä vuosiluokilla kerrata ja syventää.

Ajattelun taidot ja menetelmät

- Harjoitellaan loogista ajattelua vaativia toimintoja kuten sääntöjen ja riippuvuuksien etsimistä ja esittämistä täsmällisesti.
- Pohditaan ja määritetään vaihtoehtojen lukumääriä.
- Vahvistetaan oppilaiden päättelykykyä ja taitoa perustella.
- Harjoitellaan matemaattisen tekstin tulkitsemista ja tuottamista.
- Tutustutaan todistamisen perusteisiin.
- Harjoitellaan väitelauseiden totuusarvon päättelyä.
- Syvennetään algoritmista ajattelua (mekaanisten toimintaohjeiden käyttämistä ongelmien ratkaisemiseen).

Ajattelun taidot eivät välttämättä ole muista sisältöalueista erillinen osa, vaan ajattelun taitoja tulee kehittää muiden sisältöalueiden avulla.

Luvut ja laskutoimitukset

- Varmistetaan prosentin käsitteen ymmärtäminen.
- Harjoitellaan prosentiosuuden laskemista ja prosenttiluvun osoittaman määrän laskemista kokonaisuudesta.
- Opitaan laskemaan muuttunut arvo, perusarvo sekä muutos- ja vertailuprosentti.
- Harjoitellaan potenssilaskentaa, kun eksponenttina on kokonaisluku.
- Perehdytään neliöjuuren käsitteeseen ja käytetään neliöjuurta laskutoimituksissa.

Algebra

- Harjoitellaan potenssilausekkeiden sieventämistä.
- Tutustutaan polynomien käsitteeseen ja harjoitellaan polynomien yhteen-, vähennys- ja kertolaskua.
- Harjoitellaan muodostamaan lausekkeitä ja sieventämään niitä.
- Muodostetaan ja ratkaistaan ensimmäisen asteen yhtälöitä ja vaillinnaisia toisen asteen yhtälöitä.
- Käytetään verrantoa tehtävien ratkaisussa.

Funktiot

- Tulkitaan ja piirretään kuvaajia.

- Perehdytään funktion käsitteeseen.

Geometria

- Vahvistetaan yhdenmuotoisuuden ja yhtenevyyden käsitteiden ymmärtämistä.
- Syvennetään geometrista konstruointia (piirretään kuvioita tiettyjä täsmällisiä sääntöjä noudattaen harpin ja viivaimen avulla).
- Opitaan käyttämään Pythagoraan lausetta ja Pythagoraan lauseen käänteislausetta.
- Opitaan kehä- ja keskuskulma ja tutustutaan Thaleen-lauseeseen.
- Harjoitellaan laskemaan ympyrän pinta-ala, kehän ja kaaren pituus sekä sektorin pinta-ala.
- Varmennetaan ja laajennetaan mittayksiköiden ja yksikkömuunnosten hallintaa.

Tietojen käsittely, tilastot ja todennäköisyys

- Syvennetään oppilaiden taitoja kerätä, jäsentää ja analysoida tietoa.
- Tulkitaan ja tuotetaan erilaisia diagrammeja.

SISÄLLÖT 9. LUOKALLA

Matematiikan sisällöt on kirjattu sen vuosiluokan kohdalle, milloin sisältö viimeistään tulee käsitellä. Sisältö on mahdollista opetella aiemmilla vuosiluokilla ja myöhemmillä vuosiluokilla kerrata ja syventää.

Ajattelun taidot ja menetelmät

- Harjoitellaan loogista ajattelua vaativia toimintoja kuten sääntöjen ja riippuvuuksien etsimistä ja esittämistä täsmällisesti.
- Pohditaan ja määritetään vaihtoehtojen lukumääriä.
- Vahvistetaan oppilaiden päättelykykyä ja taitoa perustella.
- Harjoitellaan matemaattisen tekstin tulkittamista ja tuottamista.
- Tutustutaan todistamisen perusteisiin.
- Harjoitellaan väitelauseiden totuusarvon päättelyä.
- Syvennetään algoritmista ajattelua (mekaanisten toimintaohjeiden käyttämistä ongelmien ratkaisemiseen).
- Ohjelmoidaan ja harjoitellaan hyviä ohjelmointikäytäntöjä.
- Sovelletaan itse tehtyjä tai valmiita tietokoneohjelmia osana matematiikan opiskelua.

Ajattelun taidot eivät välttämättä ole muista sisältöalueista erillinen osa, vaan ajattelun taitoja tulee kehittää muiden sisältöalueiden avulla.

Luvut ja laskutoimitukset

- Laajennetaan lukualuetta reaalityyppisiin.

Algebra

- Kerrataan polynomien laskutoimitukset ja yhtälön ratkaisu.
- Ratkaistaan yhtälöpareja graafisesti ja algebrallisesti.
- Tutustutaan ensimmäisen asteen epäyhtälöihin ja ratkaistaan niitä.
- Syvennetään oppilaiden taitoa tutkia ja muodostaa lukujonoja.
- Käytetään verrantoa tehtävien ratkaisussa.

Funktiot

- Kuvataan riippuvuuksia sekä graafisesti että algebrallisesti.
- Tutustutaan suoraan ja kääntäen verrannollisuuteen.
- Perehdytään funktion käsitteeseen.
- Piirretään suoria ja paraabeleja koordinaatistoon.
- Opitaan suoran kulmakertoimen ja vakiotermin käsitteet.

- Tulkitaan kuvaajia esimerkiksi tutkimalla funktion kasvamista ja vähenemistä.
- Määritetään funktion nollakohtia.

Geometria

- Käytetään Pythagoraan lausetta ja Pythagoraan lauseen käänteislausetta tehtävien ratkaisussa.
- Opitaan ratkaisemaan suorakulmaisen kolmion kulmien suuruuksia ja sivujen pituuksia trigonometrinen funktioiden avulla.
- Tutkitaan kolmiulotteisia kappaleita.
- Opitaan laskemaan pallon, lieriön ja kartion pinta-aloja ja tilavuuksia.
- Varmennetaan ja laajennetaan mittayksiköiden ja yksikkömuunnosten hallintaa.

Tietojen käsittely, tilastot ja todennäköisyys

- Syvennetään oppilaiden taitoja kerätä, jäsentää ja analysoida tietoa.
- Varmistetaan keskiarvon ja tyyppiarvon ymmärtäminen.
- Harjoitellaan määrittämään frekvenssi, suhteellinen frekvenssi ja mediaani.
- Tutustutaan hajonnan käsitteeseen.
- Tulkitaan ja tuotetaan erilaisia diagrammeja.
- Lasketaan todennäköisyyksiä.

OPPILAAN OPPIMISEN ARVIOINTI MATEMATIIKASSA

- on säännöllistä, monipuolista ohjaavaa ja kannustavaa
- tukee matemaattisen ajattelun ja itseluottamuksen kehittymistä
- ylläpitää ja vahvistaa opiskelumotivaatiota
- ohjaa oppilasta kehittämään matematiikan osaamista ja ymmärtämistä sekä pitkäjänteisen työskentelyn taitoja
- ohjaa oppilasta kiinnittämään huomiota työskentelytapoihin ja asenteeseen matematiikan opiskelua kohtaan
- huomioi tekemisen tavan ja taidon perustella ratkaisuja sekä ratkaisujen rakenteen ja oikeellisuuden
- huomioi taidon hyödyntää välineitä, mukaan lukien tieto- ja viestintäteknologiaa
- antaa tietoa edistymisestä suhteessa asetettuihin matematiikan tavoitteisiin
- auttaa oppilaita huomaamaan, mitä tietoja ja taitoja tulisi edelleen kehittää ja miten
- on myös itsearviointia.

PÄÄTTÖARVIOINTI MATEMATIIKASSA

- Päätösarviointi kuvaa sitä, kuinka hyvin ja missä määrin oppilas on opiskelun päättyessä saavuttanut matematiikan oppimäärän tavoitteet.
- Päätösarvosanan muodostamisessa otetaan huomioon kaikki perusopetuksen opetussuunnitelman perusteissa määritellyt matematiikan tavoitteet ja niihin liittyvät päätösarvioinnin kriteerit riippumatta siitä, mille vuosiluokalle 7, 8 tai 9 yksittäinen tavoite on asetettu paikallisessa opetussuunnitelmassa.
- Päätösarvosana on matematiikan tavoitteiden ja kriteerien perusteella muodostettu kokonaisarviointi. Oppilas on saavuttanut oppimäärän tavoitteet arvosanan 5, 7, 8 tai 9 mukaisesti, kun oppilaan osaaminen vastaa pääosin kyseisen arvosanan kriteereissä kuvattua osaamisen tasoa. Arvosanojen 4, 6 ja 10 mukaisen osaamisen kokonaisarviointi muodostetaan matematiikan oppimäärän tavoitteiden pohjalta ja suhteessa edellä

mainittuihin päättöarvioinnin kriteereihin.

- Paremman osaamisen tason saavuttaminen jonkin tavoitteen osalta voi kompensoida hylätyn tai heikomman suoriutumisen jonkin muun tavoitteen osalta.
- Työskentelyn arviointi sisältyy matematiikan päättöarviointiin ja siitä muodostettavaan päättöarvosanaan.

Matematiikka 7-9 OPS 2014

Perusopetuksen päättöarvioinnin kriteerit 2020 (pdf): 170-181

15.4.5 BIOLOGIA VUOSILUOKILLA 7–9

Biologian opetuksessa tutkitaan elämää, sen ilmiöitä ja edellytyksiä. Opetussuunnitelmassa painottuvat biologinen tieto ja ymmärrys, mutta myös biologiset taidot sekä asenne- ja arvotavoitteet ovat merkittävässä roolissa. Oppisisältöjen järjestystä voidaan muuttaa opettajan oman harkinnan mukaan, kuitenkin niin, että esitetyt sisältöalueet tulevat käsitellyiksi vuosiluokkien 7–9 aikana ja ne vastaavat kullekin vuosiluokalle asetettuja tavoitteita.

OPPIAINEEN TEHTÄVÄ

- auttaa ymmärtämään elämää ja sen kehittymistä
- ohjata ymmärtämään ekosysteemien toimintaa
- ohjata ymmärtämään ihmisen elintoimintoja sekä perinnöllisyyden ja evoluution perusteita
- ohjata oppilasta tutkivaan oppimiseen
- herättää kiinnostus elinympäristön tilaan ja siinä tapahtuviin muutoksiin
- kehittää oppilaiden ympäristötietoisuutta ja halua vaalia luonnon monimuotoisuutta.

OPPIMISYMPÄRISTÖIHIN JA TYÖTAPOIHIN LIITTYVÄT TAVOITTEET

- ohjata tutkivaan oppimiseen (maasto- ja laboratoriotyöskentely), Mäntyharjussa keskitytään vesi- ja metsäekosysteemeihin
- ohjata käyttämään biologialle ominaisia tutkimusmenetelmiä
- opettaa hyödyntämään monipuolisesti tieto- ja viestintäteknologiaa, raportoimaan ja soveltamaan oppimaansa
- kehittää taitoa pohtia omia arvovalintoja ja tarkastella kriittisesti ilmiöitä ja erilaisia tietolähteitä.

OHJAUKSEN, ERIYTTÄMISEN JA TUEN TEHTÄVÄT

- maasto- ja laboratoriotyöskentelyssä tiedostetaan oppilaiden mahdolliset vaikeudet ja eriytetään työskentelyä tarvittaessa
- tutkimuksellinen työskentely ryhmissä mahdollistaa oppilaille osallistumisen oman taitotason pohjalta ja tuottaa jokaiselle oppilaille onnistumisen elämyksiä
- tutkimuksellisuus, yhdessä tekeminen ja vastuullisuus omasta työskentelystä tukevat oppimisen iloa.

BIOLOGIAN OPETUKSEN TAVOITTEET VUOSILUOKALLA 7

Biologinen tieto ja ymmärrys

Opetuksen tavoitteena on

- ohjata oppilasta ymmärtämään ekosysteemin perusrakennetta ja toimintaa sekä vertailemaan erilaisia ekosysteemejä ja tunnistamaan lajeja

- auttaa oppilasta kuvailemaan eliöiden rakenteita ja elintoimintoja sekä ymmärtämään eliökunnan rakennetta
- ohjata oppilasta tutkimaan eliöiden sopeutumista eri elinympäristöihin ja ymmärtämään erilaisten elinympäristöjen merkitys luonnon monimuotoisuudelle
- ohjata oppilasta ymmärtämään perinnöllisyyden ja evoluution peruseräitä
- ohjata oppilasta arvioimaan luonnonympäristössä tapahtuvia muutoksia ja ihmisen vaikutusta ympäristöön sekä ymmärtämään ekosysteemipalvelujen merkitys.

Biologiset taidot

Opetuksen tavoitteena on

- ohjata oppilasta kehittämään luonnontieteellistä ajattelutaitoa sekä syy- ja seuraussuhteiden ymmärtämistä
- opastaa oppilasta käyttämään biologian tutkimusvälineistöä ja tieto- ja viestintäteknologiaa
- ohjata oppilasta tekemään tutkimuksia sekä koulussa että koulun ulkopuolella
- kannustaa oppilasta soveltamaan biologian tietoja ja taitoja omassa elämässä sekä yhteiskunnallisessa keskustelussa ja päätöksenteossa.

Biologian asenne- ja arvotavoitteet

Opetuksen tavoitteena on

- innostaa oppilasta syventämään kiinnostusta luontoa ja sen ilmiöitä kohtaan sekä vahvistamaan luontosuhdetta ja ympäristötietoisuutta
- ohjata oppilasta tekemään eettisesti perusteltuja valintoja
- innostaa oppilasta vaikuttamaan ja toimimaan kestävän tulevaisuuden rakentamiseksi.

SISÄLLÖT 7. LUOKALLA

- elämän perusedellytykset
- vesiekosysteemi: eliöiden rakenne ja elintoiminnot, lajien ekologia ja vuorovaikutussuhteet, keskeisten eliölajien tunnistus
- maastotyöskentely: näytteiden otto erilaista tutkimusvälineistöä hyödyntämällä
- pienet vesiekosysteemiin liittyvät tutkimukset, tutkimuksiin liittyvän tiedon hankinta tieto- ja viestintäteknologiaa hyväksi käyttäen

BIOLOGIAN OPETUKSEN TAVOITTEET VUOSILUOKALLA 8

Biologinen tieto ja ymmärrys

Opetuksen tavoitteena on

- ohjata oppilasta ymmärtämään ekosysteemin perusrakennetta ja toimintaa sekä vertailemaan erilaisia ekosysteemejä ja tunnistamaan lajeja
- auttaa oppilasta kuvailemaan eliöiden rakenteita ja elintoimintoja sekä ymmärtämään eliökunnan rakennetta
- ohjata oppilasta tutkimaan eliöiden sopeutumista eri elinympäristöihin ja ymmärtämään erilaisten elinympäristöjen merkitys luonnon monimuotoisuudelle
- ohjata oppilasta ymmärtämään perinnöllisyyden ja evoluution peruseräitä
- ohjata oppilasta arvioimaan luonnonympäristössä tapahtuvia muutoksia ja ihmisen vaikutusta ympäristöön sekä ymmärtämään ekosysteemipalvelujen merkitys.

Biologiset taidot

Opetuksen tavoitteena on

- ohjata oppilasta kehittämään luonnontieteellistä ajattelutaitoa sekä syy- ja seuraussuhteiden ymmärtämistä

- opastaa oppilasta käyttämään biologian tutkimusvälineistöä ja tieto- ja viestintäteknologiaa
- ohjata oppilasta koostamaan eliökokoelma ja kasvattamaan kasveja biologisten ilmiöiden ymmärtämiseksi
- ohjata oppilasta tekemään tutkimuksia sekä koulussa että koulun ulkopuolella
- kannustaa oppilasta soveltamaan biologian tietoja ja taitoja omassa elämässä sekä yhteiskunnallisessa keskustelussa ja päätöksenteossa.

Biologian asenne- ja arvotavoitteet

Opetuksen tavoitteena on

- innostaa oppilasta syventämään kiinnostusta luontoa ja sen ilmiöitä kohtaan sekä vahvistamaan luontosuhdetta ja ympäristötietoisuutta
- ohjata oppilasta tekemään eettisesti perusteltuja valintoja
- innostaa oppilasta vaikuttamaan ja toimimaan kestävän tulevaisuuden rakentamiseksi.

SISÄLLÖT 8. LUOKALLA

- metsäekosysteemi: perusrakenne ja toiminta, lajien ekologia ja vuorovaikutussuhteet, keskeisten eliölajien tunnistus, erilaiset metsätyypit
- metsäekosysteemissä tapahtuvat muutokset, ihmisen vaikutus muutoksiin
- maastotyöskentely
- metsäekosysteemiin liittyvät tutkimukset, tutkimuksiin liittyvän tiedon hankinta tieto- ja viestintäteknologiaa hyväksi käyttäen
- luonnon monimuotoisuuden periaate
- kasvukokoelman koostaminen
- kasvien kasvatus

BIOLOGIAN OPETUKSEN TAVOITTEET VUOSILUOKALLA 9

Biologinen tieto ja ymmärrys

Opetuksen tavoitteena on

- auttaa oppilasta kuvailemaan eliöiden rakenteita ja elintoimintoja sekä ymmärtämään eliökunnan rakennetta
- ohjata oppilasta ymmärtämään perinnöllisyyden ja evoluution peruseriaatteita
- ohjata oppilasta ymmärtämään ihmisen kehitystä ja elimistön perustoimintoja.

Biologiset taidot

Opetuksen tavoitteena on

- ohjata oppilasta kehittämään luonnontieteellistä ajattelutaitoa sekä syy- ja seuraussuhteiden ymmärtämistä
- opastaa oppilasta käyttämään biologian tutkimusvälineistöä ja tieto- ja viestintäteknologiaa
- ohjata oppilasta koostamaan eliökokoelma ja kasvattamaan kasveja biologisten ilmiöiden ymmärtämiseksi
- ohjata oppilasta tekemään tutkimuksia sekä koulussa että koulun ulkopuolella
- kannustaa oppilasta soveltamaan biologian tietoja ja taitoja omassa elämässä sekä yhteiskunnallisessa keskustelussa ja päätöksenteossa.

Biologian asenne- ja arvotavoitteet

Opetuksen tavoitteena on

- innostaa oppilasta syventämään kiinnostusta luontoa ja sen ilmiöitä kohtaan sekä vahvistamaan luontosuhdetta ja ympäristötietoisuutta

- ohjata oppilasta tekemään eettisesti perusteltuja valintoja
- innostaa oppilasta vaikuttamaan ja toimimaan kestävän tulevaisuuden rakentamiseksi.

SISÄLLÖT 9. LUOKALLA

- ihmisen rakenne, kehitys ja elintoiminnot
- ihminen osana muuta eliökuntaa
- perinnöllisyyden ja ihmisen evoluution perusteet
- ihmisen elintoimintoihin liittyvät laboratoriotutkimukset
- saadun tiedon ja taidon soveltaminen oman terveyden edistämiseen
- biotekniikka

OPPILAAN OPPIMISEN ARVIOINTI BIOLOGIASSA

- on säännöllistä, kannustavaa ja rakentavaa
- arvioidaan oppilaan taitoa käyttää biologialle ominaista välineistöä sekä tehdä pienimuotoisia tutkimuksia koulussa ja sen ulkopuolella
- rohkaisee toimimaan aktiivisesti ja vastuullisesti omassa lähiympäristössä
- kohdistuu sekä oppilaan tiedolliseen osaamiseen että biologisiin taitoihin
- kehittää oppilaan työskentelytaitoja.

PÄÄTTÖARVIOINTI BIOLOGIASSA

- Päätösarviointi kuvaa sitä, kuinka hyvin ja missä määrin oppilas on opiskelun päättyessä saavuttanut biologian oppimäärän tavoitteet.
- Päätösarvosanan muodostamisessa otetaan huomioon kaikki perusopetuksen opetussuunnitelman perusteissa määritellyt biologian tavoitteet ja niihin liittyvät päätösarvioinnin kriteerit riippumatta siitä, mille vuosiluokalle 7, 8 tai 9 yksittäinen tavoite on asetettu paikallisessa opetussuunnitelmassa.
- Päätösarvosana on biologian tavoitteiden ja kriteerien perusteella muodostettu kokonaisarviointi. Oppilas on saavuttanut oppimäärän tavoitteet arvosanan 5, 7, 8 tai 9 mukaisesti, kun oppilaan osaaminen vastaa pääosin kyseisen arvosanan kriteereissä kuvattua osaamisen tasoa. Arvosanojen 4, 6 ja 10 mukaisen osaamisen kokonaisarviointi muodostetaan biologian oppimäärän tavoitteiden pohjalta ja suhteessa edellä mainittuihin päätösarvioinnin kriteereihin.
- Paremman osaamisen tason saavuttaminen jonkin tavoitteen osalta voi kompensoida hylätyn tai heikomman suoriutumisen jonkin muun tavoitteen osalta.
- Työskentelyn arviointi sisältyy biologian päätösarviointiin ja siitä muodostettavaan päätösarvosanaan.

Biologia 7-9 OPS 2014

Perusopetuksen päätösarvioinnin kriteerit 2020 (pdf): 182-192

15.4.6 MAANTIETO VUOSILUOKILLA 7–9

Maantieto on monitieteinen ja eri tiedonaloja integroiva oppiaine, jossa tutkitaan maapallon eri alueita, luontoa, ihmisen toimintaa sekä erilaisia kulttuureita. Opetuksessa rakennetaan eheää kokonaiskuvaa monimuotoisesta maailmasta ja sen toiminnasta paikallistasolta globaalille tasolle asti.

Oppisisältöjen järjestystä voidaan muuttaa opettajan oman harkinnan mukaan, kuitenkin niin, että esitetyt sisältöalueet tulevat käsitellyiksi vuosiluokkien 7–9 aikana ja ne vastaavat kullekin vuosiluokalle asetettuja tavoitteita.

OPPIAINEEN TEHTÄVÄ

- tukea oppilaiden maailmankuvan rakentumista
- ohjata seuraamaan ajankohtaisia tapahtumia
- käsitellä luonnon ja ihmisen toiminnan vuorovaikutusta ja sen yhteyttä ympäristön tilaan
- luoda perustaa erilaisten alueellisten näkökulmien ymmärtämiselle
- harjaannuttaa oppilaiden osallistumis- ja vaikuttamistaitoja
- antaa oppilaille keinoja aktiiviseen kansalaisuuteen.

OPPIMISYMPÄRISTÖIHIN JA TYÖTAPOIHIN LIITTYVÄT TAVOITTEET

- monipuolisten oppimisympäristöjen käyttö
- lähiympäristön ja muun maailman ajankohtaisten tapahtumien ja ilmiöiden seuraaminen
- työtapoja valittaessa otetaan huomioon oppilaiden elämämaailma, kansainvälisyys ja yhteistyö koulun ulkopuolisten tahojen kanssa.

OHJAUKSEN, ERIYTTÄMISEN JA TUEN TEHTÄVÄT

- keskeistä on ohjata oppilas hahmottamaan ympäröivää maailmaa
- tuetaan oppilaan maailmankuvan rakentumista esim. ajankohtaisella uutisseurannalla
- tiedostetaan oppilaiden spatiaalisen hahmottamisen vaikeudet ja vaikeudet karttanluvussa ja karttatulkinnassa
- eriyttämistä toteutetaan tutkimus- ja ryhmätehtävissä, joissa oppilaat voivat toimia omien edellytyksiensä pohjalta.

MAANTIEDON OPETUKSEN TAVOITTEET VUOSILUOKALLA 7

Maantieteellinen tieto ja ymmärrys

Opetuksen tavoitteena on

- tukea oppilaan jäsentyneen karttakuvan rakentumista maapallosta
- ohjata oppilasta tutkimaan luonnonmaantieteellisiä ilmiöitä sekä vertailemaan luonnonmaisemia Suomessa ja muualla maapallolla
- kannustaa oppilasta pohtimaan ihmisen toiminnan ja luonnonympäristön välistä vuorovaikutusta sekä ymmärtämään luonnonvarojen kestävän käytön merkitys.

Maantieteelliset taidot

Opetuksen tavoitteena on

- ohjata oppilasta kehittämään maantieteellistä ajattelutaitoa sekä kykyä esittää maantieteellisiä kysymyksiä
- ohjata oppilasta kehittämään tilatajua sekä symboleiden, mittasuhteiden, suuntien ja etäisyyksien ymmärrystä
- ohjata oppilasta harjaannuttamaan arkielämän geomeediataitoja sekä lukemaan, tulkitsemaan ja laatimaan karttoja ja muita malleja maantieteellisistä ilmiöistä
- ohjata oppilasta kehittämään maantieteellisiä tutkimustaitoja

- harjaannuttaa oppilasta havainnoimaan ympäristöä ja siinä tapahtuvia muutoksia sekä aktivoita oppilasta seuraamaan ajankohtaisia tapahtumia omassa lähiympäristössä, Suomessa ja koko maailmassa
- tukea oppilasta kehittämään vuorovaikutus- ja ryhmätyötaitoja sekä argumentoimaan ja esittämään selkeästi maantieteellistä tietoa
- ohjata oppilasta vaalimaan luontoa, rakennettua ympäristöä ja niiden monimuotoisuutta sekä vahvistaa oppilaan osallistumisen ja vaikuttamisen taitoja.

Maantiedon asenne- ja arvotavoitteet

Opetuksen tavoitteena on

- tukea oppilasta kasvamaan aktiiviseksi, vastuullisesti toimivaksi ja kestäväan elämäntapaan sitoutuneeksi kansalaiseksi
- ohjata oppilasta arvostamaan alueellista identiteettiään sekä luonnon, ihmistoiminnan ja kulttuurien moninaisuutta sekä kunnioittamaan ihmisoikeuksia kaikkialla maailmassa.

SISÄLLÖT 7. LUOKALLA

Karttataidot ja kartat

- kartan käytön harjoittelu, erilaiset kartat
- maapallon karttakuvan hahmottaminen
- keskeinen paikannimistö maapallolla

Elämän perusedellytykset maapallolla

- planetaarisuus ja sen vaikutukset maapallolla
- maapallon luonnonolot: vyöhykkeisyys
- luonnonvarat maapallolla
- maapallon eri alueiden luonnonmaisemien tutkiminen esimerkkien avulla

Ihmiset ja kulttuuri

- luonnonolojen vaikutus ihmistoimintaan ja kulttuureihin eri puolilla maapalloa esimerkkien avulla

MAANTIEDON OPETUKSEN TAVOITTEET VUOSILUOKALLA 8

Maantieteellinen tieto ja ymmärrys

Opetuksen tavoitteena on

- tukea oppilaan jäsentyneen karttakuvan rakentumista maapallosta
- ohjata oppilasta tutkimaan ihmismaantieteellisiä ilmiöitä ja kulttuurimaisemia sekä ymmärtämään erilaisia kulttuureita, elinkeinoja ja ihmisten elämää Suomessa ja maapallon eri alueilla
- kannustaa oppilasta pohtimaan ihmisen toiminnan ja luonnonympäristön välistä vuorovaikutusta sekä ymmärtämään luonnonvarojen kestäväan käytön merkitys.

Maantieteelliset taidot

Opetuksen tavoitteena on

- ohjata oppilasta kehittämään maantieteellistä ajattelutaitoa sekä kykyä esittää maantieteellisiä kysymyksiä
- ohjata oppilasta kehittämään tilatajua sekä symboleiden, mittasuhteiden, suuntien ja etäisyyksien ymmärrystä
- ohjata oppilasta harjaannuttamaan arkielämän geometriataitoja sekä lukemaan, tulkitsemaan

- ja laatimaan karttoja ja muita malleja maantieteellisistä ilmiöistä
- ohjata oppilasta kehittämään maantieteellisiä tutkimustaitoja
 - harjaannuttaa oppilasta havainnoimaan ympäristöä ja siinä tapahtuvia muutoksia sekä aktivoita oppilasta seuraamaan ajankohtaisia tapahtumia omassa lähiympäristössä, Suomessa ja koko maailmassa
 - tukea oppilasta kehittämään vuorovaikutus- ja ryhmätyötaitoja sekä argumentoimaan ja esittämään selkeästi maantieteellistä tietoa
 - ohjata oppilasta vaalimaan luontoa, rakennettua ympäristöä ja niiden monimuotoisuutta sekä vahvistaa oppilaan osallistumisen ja vaikuttamisen taitoja.

Maantiedon asenne- ja arvotavoitteet

Opetuksen tavoitteena on

- tukea oppilasta kasvamaan aktiiviseksi, vastuullisesti toimivaksi ja kestävään elämäntapaan sitoutuneeksi kansalaiseksi
- ohjata oppilasta arvostamaan alueellista identiteettiään sekä luonnon, ihmistoiminnan ja kulttuurien moninaisuutta sekä kunnioittamaan ihmisoikeuksia kaikkialla maailmassa.

SISÄLLÖT 8. LUOKALLA

Karttataidot ja kartat

- karttatietouden syventäminen
- Euroopan kartta: keskeinen nimistö
- erilaisten karttojen käyttö

Elämän perusedellytykset maapallolla

- luonnonvarat ja niiden kestävä käyttö
- ihmistoiminnan vaikutus luontoon esimerkkien avulla

Ihmiset ja kulttuuri

- ympäristön vaikutus ihmistoimintaan esimerkkien avulla
- maapallon kasvavan väestömäärän aiheuttama problematiikka

MAANTIEDON OPETUKSEN TAVOITTEET VUOSILUOKALLA 9

Maantieteellinen tieto ja ymmärrys

Opetuksen tavoitteena on

- tukea oppilaan jäsentyneen karttakuvan rakentumista maapallosta
- ohjata oppilasta tutkimaan luonnonmaantieteellisiä ilmiöitä sekä vertailemaan luonnonmaisemia Suomessa ja muualla maapallolla
- ohjata oppilasta tutkimaan ihmismaantieteellisiä ilmiöitä ja kulttuurimaisemia sekä ymmärtämään erilaisia kulttuureita, elinkeinoja ja ihmisten elämää Suomessa ja maapallon eri alueilla
- kannustaa oppilasta pohtimaan ihmisen toiminnan ja luonnonympäristön välistä vuorovaikutusta sekä ymmärtämään luonnonvarojen kestävä käytön merkitys.

Maantieteelliset taidot

Opetuksen tavoitteena on

- ohjata oppilasta kehittämään maantieteellistä ajattelutaitoa sekä kykyä esittää

maantieteellisiä kysymyksiä

- ohjata oppilasta kehittämään tilatajua sekä symboleiden, mittasuhteiden, suuntien ja etäisyyksien ymmärrystä
- ohjata oppilasta harjaannuttamaan arkielämän geomeediataitoja sekä lukemaan, tulkitsemaan ja laatimaan karttoja ja muita malleja maantieteellisistä ilmiöistä
- ohjata oppilasta kehittämään maantieteellisiä tutkimustaitoja
- harjaannuttaa oppilasta havainnoimaan ympäristöä ja siinä tapahtuvia muutoksia sekä aktivoita oppilasta seuraamaan ajankohtaisia tapahtumia omassa lähiympäristössä, Suomessa ja koko maailmassa
- tukea oppilasta kehittämään vuorovaikutus- ja ryhmätyötaitoja sekä argumentoimaan ja esittämään selkeästi maantieteellistä tietoa
- ohjata oppilasta vaalimaan luontoa, rakennettua ympäristöä ja niiden monimuotoisuutta sekä vahvistaa oppilaan osallistumisen ja vaikuttamisen taitoja.

Maantiedon asenne- ja arvotavoitteet

Opetuksen tavoitteena on

- tukea oppilasta kasvamaan aktiiviseksi, vastuullisesti toimivaksi ja kestäväan elämäntapaan sitoutuneeksi kansalaiseksi
- ohjata oppilasta arvostamaan alueellista identiteettiään sekä luonnon, ihmistoiminnan ja kulttuurien moninaisuutta sekä kunnioittamaan ihmisoikeuksia kaikkialla maailmassa.

SISÄLLÖT 9. LUOKALLA

Karttataidot ja kartta

- karttatietouden syventäminen, erilaiset kartat
- Suomen kartta: keskeinen nimistö
- geomedian käyttö

Luonto ja ihmistoiminta

- oman kotiseudun erityispiirteet
- luonnon ja ihmisen toiminnan vuorovaikutus Suomen eri alueilla
- Suomen väestö ja väestönkehitys
- ilmasto, ilmastomuutos ja niiden vaikutus ihmistoimintaan

OPPILAAN OPPIMISEN ARVIOINTI MAANTIEDOSSA

- on säännöllistä, kannustavaa, rakentavaa ja monipuolista
- rohkaisee toimimaan aktiivisesti ja vastuullisesti omassa lähiympäristössä
- kohdistuu sekä oppilaan tiedolliseen osaamiseen että maantiedon taitoihin kuten geomeediataitoihin
- kannustaa oppilasta tiedon kriittiseen arviointiin
- kehittää oppilaan maantieteellisiä työskentelytaitoja.

PÄÄTTÖARVIOINTI MAANTIEDOSSA

- Päätösarviointi kuvaa sitä, kuinka hyvin ja missä määrin oppilas on opiskelun päättyessä saavuttanut maantiedon oppimäärän tavoitteet.
- Päätösarvosanan muodostamisessa otetaan huomioon kaikki perusopetuksen

opetussuunnitelman perusteissa määritellyt maantiedon tavoitteet ja niihin liittyvät päättöarvioinnin kriteerit riippumatta siitä, mille vuosiluokalle 7, 8 tai 9 yksittäinen tavoite on asetettu paikallisessa opetussuunnitelmassa.

- Päättöarvosana on maantiedon tavoitteiden ja kriteerien perusteella muodostettu kokonaisarviointi. Oppilas on saavuttanut oppimäärän tavoitteet arvosanan 5, 7, 8 tai 9 mukaisesti, kun oppilaan osaaminen vastaa pääosin kyseisen arvosanan kriteereissä kuvattua osaamisen tasoa. Arvosanojen 4, 6 ja 10 mukaisen osaamisen kokonaisarviointi muodostetaan maantiedon oppimäärän tavoitteiden pohjalta ja suhteessa edellä mainittuihin päättöarvioinnin kriteereihin.
- Paremman osaamisen tason saavuttaminen jonkin tavoitteen osalta voi kompensoida hylätyn tai heikomman suoriutumisen jonkin muun tavoitteen osalta.
- Työskentelyn arviointi sisältyy maantiedon päättöarviointiin ja siitä muodostettavaan päättöarvosanaan.

Maantieto 7-9 OPS 2014

Perusopetuksen päättöarvioinnin kriteerit 2020 (pdf): 193-202

15.4.7 FYSIKKA VUOSILUOKILLA 7–9

Fysiikan opetuksen tehtävänä vuosiluokilla 7–9 on laajentaa oppilaan tietämystä fysiikasta ja käsitystä fysikaalisen tiedon luonteesta, sekä ohjata luonnontieteille ominaiseen ajatteluun, monimuotoiseen tiedonhankintaan ja tietojen käyttämiseen elämän eri tilanteissa.

Oppisisältöjen järjestystä voidaan muuttaa opettajan oman harkinnan mukaan, kuitenkin niin, että esitetyt sisältöalueet tulevat käsitellyksi vuosiluokkien 7–9 aikana ja ne vastaavat kullekin vuosiluokalle asetettuja tavoitteita.

OPPIAINEEN TEHTÄVÄ

- Fysiikan opetuksen tehtävänä on tukea oppilaiden luonnontieteellisen ajattelun sekä maailmankuvan kehittymistä. Fysiikan opetus auttaa ymmärtämään fysiikan ja teknologian merkitystä jokapäiväisessä elämässä, elinympäristössä ja yhteiskunnassa. Opetus tukee oppilaiden valmiuksia keskustella fysiikan ja teknologian asioista ja ilmiöistä. Opetus välittää kuvaa fysiikan merkityksestä kestävän tulevaisuuden rakentamisessa: fysiikkaa tarvitaan uusien teknologisten ratkaisujen kehittämisessä sekä ympäristön ja ihmisten hyvinvoinnin turvaamisessa. Opetus ohjaa oppilaita ottamaan vastuuta ympäristöstään.
- Fysiikan opetuksen tehtävänä on tukea fysiikkaan liittyvien käsitteiden rakentumista sekä ilmiöiden ymmärtämistä. Vuosiluokilla 7–9 opiskelun pääpaino on kvalitatiivisella tasolla, mutta oppilaiden abstraktin ajattelun ja matemaattisten taitojen kehittyessä laajennetaan työskentelyä joidenkin ilmiöiden osalta kvantitatiiviselle tasolle. Aikaisemmat kokemukset, uudet havainnot ja näkökulmat muokkautuvat oppilaiden ja opettajien vuorovaikutuksessa johdonmukaiseksi kokonaisuudeksi kohti luonnontieteellisten teorioiden mukaista käsitystä ympäröivästä todellisuudesta. Opetus ohjaa luonnontieteille ominaiseen ajatteluun, tiedonhankintaan, tietojen käyttämiseen, ideointiin, vuorovaikutukseen sekä tiedon luotettavuuden ja merkityksen arviointiin eri tilanteissa.
- Fysiikan opetuksen lähtökohtana ovat luonnosta ja teknologisesta ympäristöstä tehdyt havainnot ja tutkimukset. Tutkimusten tekemisellä on oleellinen merkitys käsitteiden omaksumisessa ja ymmärtämisessä, tutkimisen taitojen oppimisessa ja luonnontieteiden luonteen hahmottamisessa. Tutkimusten tekeminen kehittää työskentelyn ja yhteistyön taitoja, luovaa ja kriittistä ajattelua sekä innostaa oppilaita fysiikan opiskeluun.

- Opetuksen tehtävänä on ohjata oppilaita hahmottamaan fysiikan osaamisen merkitystä myös jatko-opintojen ja työelämän kannalta. Yhdenvertaisuutta ja tasa-arvoa edistetään tarjoamalla oppilaille mahdollisuuksia soveltaa fysiikkaa erilaisissa konteksteissa sekä tutustua monipuolisesti ammatteihin, joissa tarvitaan fysiikan osaamista.

OPPIMISYMPÄRISTÖIHIN JA TYÖTAPOIHIN LIITTYVÄT TAVOITTEET

- rakentaa yhteisöllinen ja oppimaan oppimista edistävä oppimisympäristö
- tukea monipuolisilla työtavoilla ja oppimisympäristöillä fysiikan tavoitteiden saavuttamista
- opastaa työskentelemään turvallisesti työturvallisuuslainsäädäntöä ja erityisesti nuoria työntekijöitä koskevia rajoituksia noudattaen.

OHJAUKSEN, ERIYTTÄMISEN JA TUEN TEHTÄVÄT

- ohjata oppilasta itsenäiseen ja pitkäjänteiseen työskentelyyn, sekä tunnistamaan oppimistapojaan
- tukea käsitteiden omaksumista ja ymmärtämistä
- ohjata toimimaan turvallisesti fysiikan laboratoriotyöskentelyssä
- tutkimustehtävillä voidaan eriyttää opetusta, jolloin oppilaat voivat toimia erilaisissa rooleissa tai edetä yksilöllisesti ajattelutaitojen eri tasoille
- vahvistaa oppilaan minäkuvan muodostumista ohjauksella, tuella, työtapojen valinnalla ja osallisuudella toiminnan suunnitteluun.

FYSIIKAN OPETUKSEN TAVOITTEET VUOSILUOKALLA 7

Opetuksen tavoitteena on

- ohjata oppilasta tunnistamaan omaa fysiikan osaamistaan, asettamaan tavoitteita omalle työskentelylleen sekä työskentelemään pitkäjänteisesti
- ohjata ymmärtämään fysiikan osaamisen merkitystä omassa elämässä, elinympäristössä ja yhteiskunnassa
- ohjata oppilasta käyttämään fysiikan osaamistaan kestäväen tulevaisuuden rakentamisessa sekä arvioimaan omia valintojaan
- ohjata toteuttamaan kokeellisia tutkimuksia yhteistyössä muiden kanssa sekä työskentelemään turvallisesti ja johdonmukaisesti
- kannustaa oppilasta muodostamaan kysymyksiä tarkasteltavista ilmiöistä sekä kehittämään kysymyksiä edelleen tutkimusten ja muun toiminnan lähtökohdiksi
- laajentaa oppimisympäristöä koulun ulkopuolelle paikallista toimintaympäristöä hyödyntäen
- ohjata oppilasta soveltamaan tietojaan käytännön tilanteissa ja valinnoissa
- ohjata oppilasta käyttämään tarkoituksenmukaisia käsitteitä, suureita ja yksiköitä kuvatessaan fysikaalisia ilmiöitä ja teknologiaan kuuluvia asioita
- ohjata oppilasta käyttämään ja arvioimaan kriittisesti eri tietolähteitä sekä ilmaisemaan ja perustelemaan erilaisia näkemyksiä fysiikalle ominaisella tavalla.

SISÄLLÖT 7. LUOKALLA

Aaltoliike

- mittaamisen perusteet
- työturvallisuus
- värähdys- ja aaltoliike
- ääni ja äänen ominaisuuksia

- valo
- valon heijastuminen ja taittuminen
- peilit ja linssit

Lämpö

- lämpöenergia
- lämpölaajeneminen
- olomuodon muutokset
- lämmön siirtyminen
- energian säilyminen
- lämpötasapaino

FYSIIKAN OPETUKSEN TAVOITTEET VUOSILUOKALLA 8

Opetuksen tavoitteena on

- ohjata oppilasta tunnistamaan omaa fysiikan osaamistaan, asettamaan tavoitteita omalle työskentelylleen sekä työskentelemään pitkäjänteisesti
- ohjata ymmärtämään fysiikan osaamisen merkitystä omassa elämässä, elinympäristössä ja yhteiskunnassa
- ohjata oppilasta käyttämään fysiikan osaamistaan kestäväen tulevaisuuden rakentamisessa sekä arvioimaan omia valintojaan
- ohjata toteuttamaan kokeellisia tutkimuksia yhteistyössä muiden kanssa sekä työskentelemään turvallisesti ja johdonmukaisesti
- kannustaa oppilasta muodostamaan kysymyksiä tarkasteltavista ilmiöistä sekä kehittämään kysymyksiä edelleen tutkimusten ja muun toiminnan lähtökohdiksi
- ohjata käsittelemään, tulkitsemaan ja esittämään omien tutkimustensa tuloksia sekä arvioimaan niitä ja koko tutkimusprosessia
- perehdyttää aineiden kiertokulkuun ja tuotteiden elinkaareen liittyviin prosesseihin, sekä niiden merkitykseen luonnolle ja ympäristölle
- laajentaa oppimisympäristöä koulun ulkopuolelle paikallista toimintaympäristöä hyödyntäen
- ohjata hahmottamaan luonnontieteellisen tiedon luonnetta ja kehittymistä sekä tieteellisiä tapoja tuottaa tietoa.
- ohjata oppilasta soveltamaan tietojaan käytännön tilanteissa ja valinnoissa
- ohjata oppilasta käyttämään tarkoituksenmukaisia käsitteitä, suureita ja yksiköitä kuvatessaan fysikaalisia ilmiöitä ja teknologiaan kuuluvia asioita
- ohjata tunnistamaan luonnonilmiöitä ja prosesseja ja niissä tapahtuvia energiamuutoksia, erilaisia luonnon rakenteita ja rakenneosien vuorovaikutuksia, sekä ymmärtämään ilmiöiden syy-seuraussuhteita
- ohjata oppilasta käyttämään ja arvioimaan kriittisesti eri tietolähteitä sekä ilmaisemaan ja perustelemaan erilaisia näkemyksiä fysiikalle ominaisella tavalla.

SISÄLLÖT 8. LUOKALLA

Liike ja voima

- nopeus
- tasainen liike
- muuttuva liike
- voimat ja vuorovaikutus

- tiheys ja noste

Liike ja energia

- paine
- työ ja energia
- liike- ja potentiaalienergia
- teho ja hyötysuhde
- tasapainolajit
- kalteva taso
- yksinkertaiset koneet, vivut

FYSIIKAN OPETUKSEN TAVOITTEET VUOSILUOKALLA 9

Opetuksen tavoitteena on

- ohjata oppilasta tunnistamaan omaa fysiikan osaamistaan, asettamaan tavoitteita omalle työskentelylleen sekä työskentelemään pitkäjänteisesti
- ohjata ymmärtämään fysiikan osaamisen merkitystä omassa elämässä, elinympäristössä ja yhteiskunnassa
- ohjata oppilasta käyttämään fysiikan osaamistaan kestäväen tulevaisuuden rakentamisessa sekä arvioimaan omia valintojaan
- ohjata käyttämään tieto- ja viestintäteknologiaa tiedon ja mittaustulosten hankkimiseen, käsittelemiseen ja esittämiseen sekä tukea oppilaan oppimista havainnollistavien simulaatioiden avulla
- ohjata toteuttamaan kokeellisia tutkimuksia yhteistyössä muiden kanssa sekä työskentelemään turvallisesti ja johdonmukaisesti
- kannustaa oppilasta muodostamaan kysymyksiä tarkasteltavista ilmiöistä sekä kehittämään kysymyksiä edelleen tutkimusten ja muun toiminnan lähtökohdiksi
- ohjata käsittelemään, tulkitsemaan ja esittämään omien tutkimustensa tuloksia sekä arvioimaan niitä ja koko tutkimusprosessia
- perehdyttää aineiden kiertokulkuun ja tuotteiden elinkaareen liittyviin prosesseihin, sekä niiden merkitykseen luonnolle ja ympäristölle
- ohjata kestäväan kehitykseen energia-asioissa
- laajentaa oppimisympäristöä koulun ulkopuolelle paikallista toimintaympäristöä hyödyntäen
- ohjata oppilasta käyttämään fysiikan käsitteitä täsmällisesti sekä jäsentämään omia käsiterakenteitaan kohti luonnontieteellisten teorioiden mukaisia käsityksiä
- ohjata oppilasta käyttämään erilaisia malleja ilmiöiden kuvaamisessa ja selittämisessä sekä ennusteiden tekemisessä
- ohjata hahmottamaan luonnontieteellisen tiedon luonnetta ja kehittymistä sekä tieteellisiä tapoja tuottaa tietoa
- ohjata saavuttamaan riittävät tiedolliset valmiudet jatko-opintoja varten vuorovaikutuksesta ja liikkeestä sekä sähköstä
- ohjata oppilasta soveltamaan tietojaan käytännön tilanteissa ja valinnoissa
- ohjata oppilasta käyttämään tarkoituksenmukaisia käsitteitä, suureita ja yksiköitä kuvatessaan fysikaalisia ilmiöitä ja teknologiaan kuuluvia asioita
- ohjata oppilasta ymmärtämään teknologisten sovellusten toimintaperiaatteita ja merkitystä sekä innostaa osallistumaan yksinkertaisten teknologisten ratkaisujen ideointiin, suunnitteluun, kehittämiseen ja soveltamiseen yhteistyössä muiden kanssa
- ohjata oppilasta soveltamaan fysiikan tietojaan ja taitojaan monialaisissa oppimiskokonaisuuksissa sekä tarjota mahdollisuuksia tutustua fysiikan soveltamiseen

erilaisissa tilanteissa kuten luonnossa, elinkeinoelämässä, järjestöissä tai tiedeyhteisöissä.

SISÄLLÖT 9. LUOKALLA

Sähkö

- kappaleiden väliset sähköiset ja magneettiset voimat, polarisaatio
- jännite, virtapiiri, sulake ja sähköturvallisuus
- jännite ja sähkövirta mitataan mittarilla
- resistanssi, vastus, ohmin laki, kytkennät
- sähköteho ja sähköenergia
- sähköenergian hinta

Energia yhteiskunnassa

- magneettikenttä
- käämi, sähkömagneetti, sähkömoottori
- sähkömagneettinen induktio, generaattori
- vaihtojännite, vaihtovirta
- muuntaja
- sähköverkko
- sähköntuotanto, uusiutuvat ja uusiutumattomat energialähteet sähköntuotannossa, sähköenergian säästäminen

Maailmankaikkeuden rakenteet

- luonnon rakenneosat, sähkömagneettinen säteily
- atomin rakenne
- radioaktiivinen hajoaminen
- fissio, fuusio
- ionisoiva säteily
- alkuräjähdyks
- aurinkokunta, tähti
- Linnunrata, galaksit, universumi

Tarkoitus on, että vuosiluokkien 7–9 jälkeen:

- Oppilas tietää, että fysiikka on perusluonnontiede ja että fysiikan tietoja ja kokeellista tiedonhankintamenetelmää käytetään muissa luonnontieteissä ja tekniikassa.
- Oppilas ymmärtää yksinkertaisten mekaanisten koneiden, esimerkiksi vivun, toimintaperiaatteen ja tietää mekaanisten koneiden ja erilaisten rakenteiden sovelluksia.
- Oppilas tuntee työn ja energian välisen yhteyden.
- Oppilas ymmärtää liikenneturvallisuutta koskevien määräysten fysikaalisen perustan.
- Oppilas tunnistaa aaltoliikkeitä ja niille luonteenomaisia ilmiöitä, esimerkiksi aaltoliikkeen synnyn, etenemisen, vastaanottamisen, heijastumisen ja taittumisen.
- Oppilas tunnistaa ympäristöstä lämmön siirtymiseen ja varastoitumiseen liittyviä ilmiöitä ja osaa tulkita niitä.
- Oppilas osaa luonnehtia lämpöopin perusilmiöitä, kuten lämpölaajenemista ja kappaleen lämpenemistä, niitä kuvaavien suureiden ja kokeellisten lakien avulla.
- Oppilas osaa käyttää lämpenemisen, olomuodon muutosten ja lämpölaajenemisen lakeja tarkastellessaan ja selittäessään ympäristössään tapahtuvia lämpöilmiöitä.
- Oppilas osaa sähkölaitteiden ja lämpöä tuottavien laitteiden turvallisen ja taloudellisen käytön periaatteet, sekä osaa arvioida ja laskea eritehoisten sähkölaitteiden käyttökustannuksia.
- Oppilas ymmärtää jännitteen ja sähkövirran välisen yhteyden suljetussa virtapiirissä ja

vastuksien vaikutuksen sähkövirran suuruuteen sekä osaa tehdä ennusteita virtapiirin toiminnasta ja käyttää kytkentäkaaviota virtapiirin mallina.

- Oppilas tuntee sovelluksia kuten sähkölaitteet ja sähköinen viestintä.
- Oppilas tuntee sähköön tuotantoon ja siirtoon liittyviä prosesseja kuten muuntajan toiminta, osaa selittää energian muuntumisen voimalaitoksessa sekä arvioida erilaisten voimalaitosten hyötyjä ja haittoja.
- Oppilas tuntee säteilylajit ja säteilyn vaikutuksia, pystyy erottamaan vaaralliset säteilylajit vaarattomista ja osaa suojautua säteilyltä.
- Oppilas hahmottaa rakenneosien ketjun ja mittasuhteita alkeishiukkasista galakseihin ja osaa havainnollistaa näitä rakenteita ja järjestelmiä sopivilla malleilla.
- Oppilas osaa käyttää keskusteluissaan keskeisiä fysiikan käsitteitä muun muassa energia, vuorovaikutus ja säteily.
- Oppilas ymmärtää energian säilymisen periaatteen sekä osaa antaa esimerkkejä energian muuntumisesta erilaisissa prosesseissa, kuten puun palamisessa ja kiven putoamisessa.

OPPILAAN OPPIMISEN ARVIOINTI FYSIIKASSA

- Arviointi on jatkuvaa, monipuolista, rakentavaa ja kannustavaa. Tuntityöskentely, kotitehtävät ja kirjalliset kokeet muodostavat arvioinnin perustan. Tuntityöskentelyssä painotetaan vastuuta omasta ja toisten turvallisuudesta, johdonmukaista työskentelyä sekä ryhmässä toimimista. Arviointi perustuu monimuotoisten tuotosten lisäksi työskentelyn havainnointiin.
- Arvosanaa määrättäessä otetaan huomioon kirjallinen ja suullinen esitystaito, asenteet ja vastuullinen opiskelu.
- Oppilaiden itsearviointia ja vertaispalautetta, sekä opettajan ja oppilaiden välisiä keskusteluja voidaan käyttää arvioinnin tukena.

PÄÄTTÖARVIOINTI FYSIIKASSA

- Päätösarviointi kuvaa sitä, kuinka hyvin ja missä määrin oppilas on opiskelun päättyessä saavuttanut fysiikan oppimäärän tavoitteet.
- Päätösarvosanan muodostamisessa otetaan huomioon kaikki perusopetuksen opetussuunnitelman perusteissa määritellyt fysiikan tavoitteet ja niihin liittyvät päätösarvioinnin kriteerit riippumatta siitä, mille vuosiluokalle 7, 8 tai 9 yksittäinen tavoite on asetettu paikallisessa opetussuunnitelmassa.
- Päätösarvosana on fysiikan tavoitteiden ja kriteerien perusteella muodostettu kokonaisarviointi. Oppilas on saavuttanut oppimäärän tavoitteet arvosanan 5, 7, 8 tai 9 mukaisesti, kun oppilaan osaaminen vastaa pääosin kyseisen arvosanan kriteereissä kuvattua osaamisen tasoa. Arvosanojen 4, 6 ja 10 mukaisen osaamisen kokonaisarviointi muodostetaan fysiikan oppimäärän tavoitteiden pohjalta ja suhteessa edellä mainittuihin päätösarvioinnin kriteereihin.
- Paremman osaamisen tason saavuttaminen jonkin tavoitteen osalta voi kompensoida hylätyn tai heikomman suoriutumisen jonkin muun tavoitteen osalta.
- Työskentelyn arviointi sisältyy fysiikan päätösarviointiin ja siitä muodostettavaan päätösarvosanaan.

Fysiikka 7-9 OPS 2014

Perusopetuksen päätösarvioinnin kriteerit 2020 (pdf): 203-212

15.4.8 KEMIA VUOSILUOKILLA 7–9

Kemian opetuksen tehtävänä vuosiluokilla 7–9 on laajentaa oppilaan tietämystä kemiasta ja kemiallisen tiedon luonteesta sekä ohjata luonnontieteille ominaiseen ajatteluun, monimuotoiseen tiedonhankintaan ja tietojen käyttämiseen elämän eri tilanteissa.

Oppisisältöjen järjestystä voidaan muuttaa opettajan oman harkinnan mukaan, kuitenkin niin, että esitetyt sisältöalueet tulevat käsitellyksi vuosiluokkien 7–9 aikana ja ne vastaavat kullekin vuosiluokalle asetettuja tavoitteita.

OPPIAINEEN TEHTÄVÄ

- Kemian opetuksen tehtävänä on tukea oppilaiden luonnontieteellisen ajattelun sekä maailmankuvan kehittymistä. Kemian opetus auttaa ymmärtämään kemian ja sen sovellusten merkitystä jokapäiväisessä elämässä, elinympäristössä, yhteiskunnassa ja teknologiassa. Opetus tukee oppilaiden valmiuksia tehdä valintoja sekä käyttää tietoja ja taitoja elämän eri tilanteissa. Opetus välittää kuvaa kemian merkityksestä kestäväen tulevaisuuden rakentamisessa: kemiaa tarvitaan uusien ratkaisujen kehittämisessä sekä ympäristön ja ihmisten hyvinvoinnin turvaamisessa. Opetus ohjaa oppilaita ottamaan vastuuta ympäristöstään.
- Kemian opetus antaa oppilaalle persoonallisuuden kehittymisen ja nykyaikaisen maailmankuvan muodostamisen kannalta välttämättömiä aineksia.
- Kemian opetuksen tulee antaa oppilaalle valmiuksia tehdä jokapäiväisiä valintoja ja keskustella erityisesti energian tuotantoon, ympäristöön ja teollisuuden liittyvistä asioista.
- Opetus tukeutuu kokeelliseen lähestymistapaan, jossa lähtökohtana on elinympäristöön liittyvien aineiden ja ilmiöiden havaitseminen ja tutkiminen. Tästä edetään ilmiöiden tulkitsemiseen, selittämiseen ja kuvaamiseen sekä aineen rakenteen ja kemiallisten reaktioiden mallintamiseen kemian merkkikielellä.
- Kokeellisuuden tulee auttaa oppilasta hahmottamaan luonnontieteiden luonnetta ja omaksumaan uusia luonnontieteellisiä käsitteitä, periaatteita ja malleja, kehittää käden taitoja, kokeellisen työskentelyn ja yhteistyön taitoja sekä innostaa oppilasta kemian opiskeluun.
- Opetuksen tehtävänä on ohjata oppilaita hahmottamaan kemian osaamisen merkitystä myös jatko-opintojen ja työelämän kannalta. Yhdenvertaisuutta ja tasa-arvoa edistetään tarjoamalla oppilaille mahdollisuuksia soveltaa kemiaa erilaisissa konteksteissa sekä tutustua monipuolisesti ammatteihin, joissa tarvitaan kemian osaamista.

OPPIMISYMPÄRISTÖIHIN JA TYÖTAPOIHIN LIITTYVÄT TAVOITTEET

- opastaa työskentelemään turvallisesti ja ohjeita noudattaen
- hyödyntää paikallisia mahdollisuuksia ja yhteistyötä.

OHJAUKSEN, ERIYTTÄMISEN JA TUEN TEHTÄVÄT

- ohjata oppilasta itsenäiseen ja pitkäjänteiseen työskentelyyn, sekä tunnistamaan oppimistapojaan
- tukea käsitteiden omaksumista ja ymmärtämistä
- ohjata toimimaan turvallisesti kemian laboratoriotyöskentelyssä
- tutkimustehtävillä voidaan eriyttää opetusta, jolloin oppilaat voivat toimia erilaisissa rooleissa tai edetä yksilöllisesti ajattelutaitojen eri tasoille
- vahvistaa oppilaan minäkuvan muodostumista ohjauksella, tuella, työtapojen valinnalla ja osallisuudella toiminnan suunnitteluun

KEMIAN OPETUKSEEN TAVOITTEET VUOSILUOKALLA 7

Opetuksen tavoitteena on

- ohjata tunnistamaan omaa kemian osaamistaan, asettamia tavoitteita omalle työskentelylleen sekä työskentelemään pitkäjänteisesti
- ohjata oppilasta ymmärtämään kemian osaamisen merkitystä omassa elämässä, elinympäristössä ja yhteiskunnassa
- ohjata käyttämään luonnontieteellisen tiedonhankinnan kannalta tyyppillisiä tutkimusmenetelmiä, sekä arvioimaan tiedon luotettavuutta ja merkitystä
- ohjata laajentamaan oppimisympäristöä koulun ulkopuolelle
- ohjata käyttämään erilaisia malleja kuvaamaan ja selittämään aineen rakennetta ja kemiallisia ilmiöitä
- ohjata ymmärtämään peruseräitä aineen ominaisuuksista, rakenteesta ja aineiden muutoksista.

SISÄLLÖT 7. LUOKALLA

- turvallista työskentelyä
- puhdas aine ja seos erotusmenetelmiä
- atomi
- alkuaine
- kemialliset merkit
- kemiallinen reaktio
- kemiallinen yhdiste ja reaktioyhtälö
- reaktionopeus
- palaminen ja paloturvallisuus
- vesi on vedyn ja hapen yhdiste
- veden ominaisuuksia

KEMIAN OPETUKSEEN TAVOITTEET VUOSILUOKALLA 8

Opetuksen tavoitteena on

- ohjata tunnistamaan omaa kemian osaamistaan, asettamia tavoitteita omalle työskentelylleen sekä työskentelemään pitkäjänteisesti
- ohjata oppilasta ymmärtämään kemian osaamisen merkitystä omassa elämässä, elinympäristössä ja yhteiskunnassa
- ohjata käyttämään luonnontieteellisen tiedonhankinnan kannalta tyyppillisiä tutkimusmenetelmiä, sekä arvioimaan tiedon luotettavuutta ja merkitystä
- perehdyttää aineiden kiertokulkuun ja tuotteiden elinkaaren liittyviin prosesseihin, sekä niiden merkitykseen luonnolle ja ympäristölle
- ohjata käyttämään kemian osaamistaan kestävänsä tulevaisuuden rakentamisessa sekä arvioimaan omia valintojaan luonnonvarojen kestävänsä käytön ja tuotteen elinkaaren kannalta
- kannustaa muodostamaan kysymyksiä tarkasteltavista ilmiöistä sekä kehittämään kysymyksiä edelleen tutkimusten ja muun toiminnan lähtökohdiksi
- ohjata toteuttamaan kokeellisia tutkimuksia yhteistyössä muiden kanssa sekä

työskentelemään turvallisesti ja johdonmukaisesti

- ohjata laajentamaan oppimisympäristöä koulun ulkopuolelle
- ohjata käyttämään erilaisia malleja kuvaamaan ja selittämään aineen rakennetta ja kemiallisia ilmiöitä
- ohjata soveltamaan omia tietojaan käytännön tilanteissa ja valinnoissa
- ohjata ymmärtämään peruseriä aineen ominaisuuksista, rakenteesta ja aineiden muutoksista.

SISÄLLÖT 8. LUOKALLA

- jaksollinen järjestelmä
- kemialliset sidokset
- ioniyhdiste
- molekyyliyhdiste
- alkuaineiden ja yhdisteiden ominaisuuksien ja rakenteiden selittäminen atomimallin tai jaksollisen järjestelmän avulla
- reaktioyhtälöiden tulkitseminen sekä yksinkertaisten reaktioyhtälöiden tasapainottaminen
- hapot ja emäkset
- ilmakehän kaasut
- metallien kemiaa
- tärkeimmät maankuoresta saatavat alkuaineet ja yhdisteet ja niiden ominaisuuksia sekä tuotteiden valmistus, käyttö, riittävyys ja kierrätettävyys
- sähkökemiallisia ilmiöitä, sähköpari, elektrolyysi ja niiden sovellukset
- rautamalmin jalostaminen
- korroosio

KEMIAN OPETUKSEEN TAVOITTEET VUOSILUOKALLA 9

Opetuksen tavoitteena on

- ohjata tunnistamaan omaa kemian osaamistaan, asettamia tavoitteita omalle työskentelylleen sekä työskentelemään pitkäjänteisesti
- ohjata oppilasta ymmärtämään kemian osaamisen merkitystä omassa elämässä, elinympäristössä ja yhteiskunnassa
- ohjata käyttämään luonnontieteellisen tiedonhankinnan kannalta tyypillisiä tutkimusmenetelmiä, sekä arvioimaan tiedon luotettavuutta ja merkitystä
- ohjata tekemään luonnontieteellisiä tutkimuksia, tulkitsemaan ja esittämään tuloksia sekä arvioimaan tuloksia ja koko tutkimusprosessia
- perehdyttää aineiden kiertokulkuun ja tuotteiden elinkaareen liittyviin prosesseihin, sekä niiden merkitykseen luonnolle ja ympäristölle
- ohjata käyttämään kemian osaamistaan kestävänsä tulevaisuuden rakentamisessa sekä arvioimaan omia valintojaan luonnonvarojen kestävänsä käytön ja tuotteen elinkaaren kannalta
- kannustaa muodostamaan kysymyksiä tarkasteltavista ilmiöistä sekä kehittämään kysymyksiä edelleen tutkimusten ja muun toiminnan lähtökohdiksi
- ohjata toteuttamaan kokeellisia tutkimuksia yhteistyössä muiden kanssa sekä työskentelemään turvallisesti ja johdonmukaisesti
- ohjata käsittelemään, tulkitsemaan ja esittämään omien tutkimustensa tuloksia sekä arvioimaan niitä ja koko tutkimusprosessia

- ohjata oppilasta hahmottamaan kemian soveltamista teknologiassa sekä osallistumaan kemiaa soveltavien ratkaisujen ideointiin, suunnitteluun, kehittämiseen ja soveltamiseen yhteistyössä muiden kanssa
- ohjata käyttämään tieto- ja viestintäteknologiaa tiedon ja tutkimustulosten hankkimiseen, käsittelemiseen ja esittämiseen sekä tukea oppilaan oppimista havainnollistavien simulaatioiden avulla
- ohjata laajentamaan oppimisympäristöä koulun ulkopuolelle
- ohjata tuntemaan aineiden ominaisuuksia kuvaavia fysikaalisia ja kemiallisia käsitteitä ja käyttämään niitä täsmällisesti sekä jäsentämään omia käsiterakenteitaan kohti luonnontieteellisten teorioiden mukaisia käsityksiä
- ohjata käyttämään erilaisia malleja kuvaamaan ja selittämään aineen rakennetta ja kemiallisia ilmiöitä
- ohjata oppilasta kuvailemaan ja mallintamaan kemiallisia reaktioita reaktioyhtälöiden avulla
- ohjata soveltamaan omia tietojaan käytännön tilanteissa ja valinnoissa
- ohjata tuntemaan kemian ilmiöiden ja sovellusten merkityksen sekä ihmiselle että yhteiskunnalle
- ohjata käyttämään ja arvioimaan kriittisesti eri tietolähteitä sekä ilmaisemaan ja perustelemaan erilaisia näkemyksiä kemialle ominaisella tavalla
- ohjata hahmottamaan luonnontieteellisen tiedon luonnetta ja kehittymistä sekä tieteellisiä tapoja tuottaa tietoa
- ohjata ymmärtämään peruseriaatteita aineen ominaisuuksista, rakenteesta ja aineiden muutoksista
- ohjata oppilasta soveltamaan kemian tietojaan ja taitojaan monialaisissa oppimiskokonaisuuksissa sekä tarjota mahdollisuuksia tutustua kemian soveltamiseen erilaisissa tilanteissa kuten luonnossa, elinkeinoelämässä, järjestöissä tai tiedeyhteisöissä.

SISÄLLÖT 9. LUOKALLA

- orgaaninen kemia
- hiili
- hiilivedyt ja hiilen yhdisteet
- alkoholit
- karboksyylihapot
- yhteyttäminen
- hiilihydraatit
- valkuaisaineet
- rasvat
- ravintokemia
- puusta paperiksi
- muovit
- pesu- ja kosmeettiset aineet ja tekstiilit
- uudelleenkäyttö ja kierrätys
- lääkeaineet

Tarkoitus on, että vuosiluokkien 7–9 jälkeen:

- Oppilas osaa työskennellä annetun ohjeen mukaan turvallisesti yksin ja ryhmässä.
- Oppilas osaa tehdä yksinkertaisia luonnontieteellisiä kokeita, esimerkiksi kokeen, jossa tutkitaan aineen palamista, palamistuotteen liukenemistä veteen ja syntyneen vesiliuoksen happamuutta.

- Oppilas osaa esittää kokeidensa tulokset ja tulkita niitä.
- Oppilas tuntee aineiden kiertoprosesseja ja niiden aiheuttamia ilmiöitä luonnossa ja ympäristössä, esimerkiksi hiilen kiertokulku, kasvihuoneilmiö ja happamoituminen.
- Oppilas tuntee kemian ilmiöiden ja sovellusten merkityksen ihmiselle ja yhteiskunnalle, esimerkiksi fotosynteesin merkityksen elollisen luonnon energiavarannolle sekä korroosion ja korroosiolta suojaamisen merkityksen rakentamisessa ja metalliteollisuudessa.
- Oppilas tuntee ympäristöön vaikuttavia aineita, niiden lähteitä, leviämistapoja ja vaikutuksia ihmisen ja luonnon hyvinvointiin, esimerkiksi fossiilisten polttoaineiden palamistuotteita ja raskasmetalleja.
- Oppilas tuntee teollisuuden eri aloja kuten metalli- ja puunjalostusteollisuus sekä niiden tuotteita ja niiden merkityksen jokapäiväisessä elämässä.
- Oppilas osaa tulkita tavaraselosteita, selittää tuotteen elinkaaren ja osaa tehdä valintoja kuluttujana.
- Oppilas osaa käyttää oikeita käsitteitä kuvaaillessaan aineiden ominaisuuksia ja kemiallisia ilmiöitä, esimerkiksi happamuutta, sähkönjohtokykyä ja olomuodon muutoksia.
- Oppilas osaa tutkia aineiden ominaisuuksia ja käyttää tuloksia alkuaineiden ja yhdisteiden luokittelussa, tunnistamisessa ja erottamisessa, esimerkiksi epäjalot ja jalot metallit.
- Oppilas osaa kuvata atomia, kemiallisia sidoksia ja yhdisteitä asianmukaisia malleja käyttäen.
- Oppilas osaa tulkita yksinkertaisia reaktioyhtälöitä ja kirjoittaa esimerkiksi hiilen palamisreaktion yhtälön.
- Oppilas osaa tehdä päätelmiä aineen reaktioherkyydestä atomin uloimman elektronikuoren rakenteen tai alkuaineen paikan perusteella jaksollisessa järjestelmässä.

OPPILAAN OPPIMISEN ARVIOINTI KEMIASSA

- Arviointi on jatkuvaa, monipuolista, rakentavaa ja kannustavaa. Tuntityöskentely, kotitehtävät ja kirjalliset kokeet muodostavat arvioinnin perustan. Tuntityöskentelyssä painotetaan vastuuta omasta ja toisten turvallisuudesta, johdonmukaista työskentelyä sekä ryhmässä toimimista. Arviointi perustuu monimuotoisten tuotosten lisäksi työskentelyn havainnointiin.
- Arvosanaa määrättäessä otetaan huomioon kirjallinen ja suullinen esitystaito, asenteet ja vastuullinen opiskelu.
- Oppilaiden itsearviointia ja vertaispalautetta, sekä opettajan ja oppilaiden välisiä keskusteluja voidaan käyttää arvioinnin tukena.

PÄÄTTÖARVIOINTI KEMIASSA

- Päätösarviointi kuvaa sitä, kuinka hyvin ja missä määrin oppilas on opiskelun päättyessä saavuttanut kemian oppimäärän tavoitteet.
- Päätösarvosanan muodostamisessa otetaan huomioon kaikki perusopetuksen opetussuunnitelman perusteissa määritellyt kemian tavoitteet ja niihin liittyvät päätösarvioinnin kriteerit riippumatta siitä, mille vuosiluokalle 7, 8 tai 9 yksittäinen tavoite on asetettu paikallisessa opetussuunnitelmassa.
- Päätösarvosana on kemian tavoitteiden ja kriteerien perusteella muodostettu kokonaisarviointi. Oppilas on saavuttanut oppimäärän tavoitteet arvosanan 5, 7, 8 tai 9 mukaisesti, kun oppilaan osaaminen vastaa pääosin kyseisen arvosanan kriteereissä kuvattua osaamisen tasoa. Arvosanojen 4, 6 ja 10 mukaisen osaamisen kokonaisarviointi muodostetaan kemian oppimäärän tavoitteiden pohjalta ja suhteessa edellä mainittuihin päätösarvioinnin kriteereihin.

- Paremmen osaamisen tason saavuttaminen jonkin tavoitteen osalta voi kompensoida hylätyn tai heikomman suoriutumisen jonkin muun tavoitteen osalta.
- Työskentelyn arviointi sisältyy kemian päättöarviointiin ja siitä muodostettavaan päättöarvosanaan.

Kemia 7-9 OPS 2014

Perusopetuksen päättöarvioinnin kriteerit 2020 (pdf): 212-222

15.4.9 TERVEYSTIETO VUOSILUOKILLA 7–9

Terveystieto on monitieteiseen tietoperustaan pohjautuva oppiaine. Terveystietoa opetetaan vuosiluokilla 1–6 osana ympäristöoppia. Vuosiluokilla 7–9 opetuksessa syvennetään ja laajennetaan alempien vuosiluokkien aikana käsiteltyjä teemoja ikäkauden mukaisesti. Opetuksessa pyritään aiempaa tarkempaan tiedonalakohtaiseen käsitteiden käyttöön ja vahvistetaan kriittiseen ajatteluun, itsetuntemukseen ja eettiseen pohdintaan liittyvää osaamista ikäkauden mukaisesti.

Opetuksessa eri vuosiluokilla otetaan huomioon opetettavan aineksen ja siihen liittyvän osaamisen merkitys oppilaiden ikäkauden ja kehitysvaiheen näkökulmasta. Lisäksi keskitytään käytännönläheisesti ajankohtaisiin ja oppilaiden arkea lähellä oleviin aiheisiin. Oppiainetta pyritään lähestymään kokonaisuuksien kautta, jotka ovat integroitavissa myös muihin aineisiin. Kokonaisuudet rakentavat monipuolista tietoa ja osaamista terveydestä voimavarana, sen fyysisestä, psyykkisestä ja sosiaalisesta osa-alueesta sekä näiden välisestä vuorovaikutuksesta. Oppiaine soveltuu erinomaisesti ilmiöpohjaisen oppimisen välineeksi.

OPPIAINEEN TEHTÄVÄ

- Kehitetään, laajennetaan ja syvennetään oppilaiden monipuolista terveysosaamista.
- Terveystieteen, hyvinvointiin ja turvallisuuteen liittyviä ilmiöitä tarkastellaan ikäkaudelle sopivalla tavalla terveysosaamisen eri osa-alueiden kautta (terveyteen liittyvät tiedot, taidot, itsetuntemus, kriittinen ajattelu sekä eettinen vastuullisuus).
- Huomioitaan terveyttä tukevat ja kuluttavat fyysiset, psyykkiset ja sosiaaliset tekijät sekä näiden väliset yhteydet ja syy-seuraussuhteet.
- Tarkastellaan terveyttä ihmisen elämänsä eri vaiheissa, yksilön, perheen, yhteisön ja yhteiskunnan tasolla sekä soveltuvin osin myös globaalisti.
- Ohjataan oppilaita ymmärtämään terveyttä voimavarana jokapäiväisessä elämässä, elinympäristössä ja yhteiskunnassa.
- Tuetaan oppilaiden yksilöllistä ja yhteisöllistä tiedon hankintaa, rakentamista, arviointia ja käyttämistä.
- Tuetaan turvallisuustaitoihin, sosiaalisiin taitoihin sekä tunteiden tunnistamiseen ja säätelyyn liittyvien valmiuksien kehittämistä.
- Annetaan valmiuksia tehdä tarkoituksenmukaisia ja perusteltuja terveyteen liittyviä valintoja ja päätöksiä.
- Lisätään kykyä tunnistaa ja muokata tekijöitä, jotka mahdollistavat oppilaiden oman ja ympäristönsä terveyden ja hyvinvoinnin arvostamisen, ylläpitämisen ja edistämisen.
- Hyödynnetään mahdollisuuksia havainnoida ja tutkia terveyteen ja turvallisuuteen liittyviä ilmiöitä omassa elin-, ja oppimisympäristössä, tehdä yhteistyötä eri oppiaineiden kanssa sekä harjoitella ja soveltaa osaamista käytännössä.

OPPIMISYMPÄRISTÖIHIN JA TYÖTAPOIHIN LIITTYVÄT TAVOITTEET

- Hyödynnetään erilaisia työtapoja (tutkiva oppiminen, arjen terveysilmiöiden käsitteleminen ja ajankohtaisuuden huomioiminen), joilla pyritään osaamisen soveltamiseen, kriittiseen ajatteluun sekä oppimisen taitojen kehittämiseen.
- Ilmiölähtöisyyden avulla oppilaita rohkaistaan omien tietojen ja kokemusten esiintuomiseen,

- kysymysten esittämiseen ja vastausten etsimiseen, tietojen jäsentämiseen, johtopäätösten tekemiseen ja niiden perustelemiseen sekä laajempien asiakokonaisuuksien hahmottamiseen.
- Aktiivinen toiminta, tavoitteellisuus ja pohtiva työskentely kehittävät sekä eettisiä valmiuksia että tunne-, vuorovaikutus-, ajattelu- ja yhteistyötaitoja.
 - Monipuolisen fyysisen ympäristön lisäksi terveystiedon keskeisiä oppimisympäristöjä ovat ihmisten väliset vuorovaikutustilanteet, yhteisöt ja sähköiset ympäristöt.
 - Oppimisympäristöjä ja työtapoja valitessa tulee huomioida, että ne mahdollistavat tiedon rakentamisen yksin ja yhdessä, toiminnallisuuden, liikunnallisuuden, kokemuksellisuuden, draaman ja tarinoiden käytön sekä terveyteen yhteydessä olevien ilmiöiden tutkimisen mahdollisimman luonnollisissa tilanteissa ja ympäristöissä.
 - Oman oppimisympäristön aktiivinen havainnointi, oppilaiden mukaan ottaminen oppimisympäristöjen ja työtapojen valintaan sekä voimavaralähtöinen terveyden ja turvallisuuden edistäminen tarjoavat mahdollisuuksia terveysosaamisen harjoittelulle ja soveltamiselle kouluyhteisössä. Ne tukevat samalla yhteenkuuluvuutta, yhteisöllistä hyvinvointia ja osallisuutta omassa opetusryhmässä ja koko kouluyhteisössä.
 - Oppimisympäristöjä ja työtapoja monipuolistetaan yhteistyössä paikallisten viranomaisten ja järjestöjen sekä valtakunnallisten toimijoiden kanssa.
 - Opintokokonaisuuksissa otetaan huomioon elämänkulku, lapsuuden ja nuoruuden kasvu, kehitys sekä niiden kehitystehtävät. Sisältöjen valinnoissa hyödynnetään paikallisia ja globaaleja ajankohtaisia aiheita.

OHJAUKSEN, ERIYTTÄMISEN JA TUEN TEHTÄVÄT

- Monet terveystiedon aihepiirit koskettavat oppilaiden kehitysvaihetta, yksilöllisiä kokemuksia ja elämäntilannetta ja se on otettava huomioon opetuksessa ja työtapojen valinnassa.
- Oppilaita ohjataan ymmärtämään ja kunnioittamaan jokaisen oikeutta yksityisyyteen ja koskemattomuuteen itseään koskevissa terveyteen ja sairauteen liittyvissä kysymyksissä.
- Opetus suunnitellaan siten, että se mahdollistaa yhteistyön eri oppiaineiden, kouluterveydenhuollon ja muun oppilashuollon kanssa ja tarjoaa mahdollisuuksia harjoitella ja soveltaa terveysosaamiseen eri osa-alueita osana yhteisöllistä oppilashuoltoa ja koulun toimintakulttuuria.
- Yhteistyöllä varmistetaan myös oppilaan tarvitsema henkilökohtainen tuki oppimiseen ja elämäntilanteeseen liittyvissä kysymyksissä.

TERVEYSTIEDON OPETUKSEN TAVOITTEET VUOSILUOKILLA 7–9

Valtakunnallisissa opetussuunnitelman perusteissa on määritelty tavoitteet terveystiedon opetukselle vuosiluokilla 7–9. Mäntyhajussa opetuksen tavoitteet säilyvät samoina vuosiluokilla 7–9, mutta niitä painotetaan eri vuosiluokilla eri tavoin.

Terveyttä tukeva kasvu ja kehitys

Opetuksen tavoitteena on

- ohjata oppilasta ymmärtämään terveyden laaja-alaisuutta, terveyden edistämistä sekä elämänkulua, kasvuja ja kehitystä voimavaralähtöisesti
- ohjata oppilasta kehittämään valmiuksiaan tunne- ja vuorovaikutustaidoissa ja kykyä toimia erilaisissa ristiriita- ja kriisitilanteissa
- ohjata oppilasta kehittämään itsetuntemustaan, omien arvojen ja asenteiden sekä kehon ja mielen viestien tunnistamista ja tunnistamaan ja säätelemään käyttäytymistään, oppimistaan ja opiskeluaan tukevia tekijöitä
- ohjata oppilasta pohtimaan yksilöllisyyteen, yhteisöllisyyteen ja yhdenvertaisuuteen liittyviä kysymyksiä terveyden näkökulmasta sekä tukea oppilaan valmiuksia luoda vastuullisia ratkaisuja ihmisten välisissä vuorovaikutustilanteissa.

Terveyttä tukevat ja kuluttavat tekijät sekä sairauksien ehkäisy

Opetuksen tavoitteena on

- ohjata oppilasta syventämään ymmärrystään fyysisestä, psyykkisestä ja sosiaalisesta terveydestä ja niitä vahvistavista ja vaarantavista tekijöistä ja mekanismeista sekä tukea oppilaan valmiuksia käyttää näihin liittyviä käsitteitä asianmukaisesti
- tukea oppilaan kehittymistä terveyteen ja sairauteen liittyvän tiedon hankkijana ja käyttäjänä sekä edistää valmiuksia toimia tarkoituksenmukaisesti terveyteen, turvallisuuteen ja sairauksiin liittyvissä tilanteissa
- ohjata oppilasta tunnistamaan ja arvioimaan omia terveyteen ja turvallisuuteen liittyviä tottumuksiaan, valintojaan ja niiden perusteluja sekä rohkaista oppilasta pohtimaan oman terveyden kannalta merkityksellisiä voimavaroja
- ohjata oppilasta tunnistamaan ja tarkastelemaan kriittisesti terveyteen ja sairauteen liittyviä ilmiöitä, niihin liittyviä arvoja ja normeja sekä arvioimaan tiedon luotettavuutta ja merkitystä.

Terveys, yhteisöt, yhteiskunta ja kulttuuri

Opetuksen tavoitteena on

- ohjata oppilasta ymmärtämään ympäristön, yhteisöjen, kulttuurin ja tieto- ja viestintäteknologian merkitystä terveydelle ja hyvinvoinnille
- ohjata oppilasta luomaan perustaa opiskelu-, toiminta- ja työkyvylle ja sen ylläpitämiselle sekä kuvaamaan terveystalvelujen asianmukaista käyttöä
- ohjata oppilasta ymmärtämään ja arvioimaan perheen ja omaan elämäntilanteeseen kuuluvien ihmisten ja yhteisöjen edustamia terveystalveluksia, tunnistamaan niiden merkitystä itselle sekä muodostamaan kuvaa itselle sopivista oppimisen keinoista
- tukea oppilaan valmiuksia arvioida kriittisesti terveyteen ja sairauteen liittyvää viestintää sekä eritellä yksilön oikeuksia, vastuita ja vaikuttamiskeinoja terveyttä ja turvallisuutta koskevissa asioissa omassa oppimisympäristössä ja lähiyhteisöissä.

SISÄLLÖT VUOSILUOKILLA 7–9

Opettaja voi suunnitella opetuksen sisältöjärjestyksen oppilas- tai ryhmäkohtaisesti siten, että se vastaa mahdollisimman hyvin oppilaiden ikäkauden ja kehitysvaiheen tarpeisiin. Myös yhteistyömahdollisuudet muiden toimijoiden kuten kouluterveydenhuollon kanssa huomioidaan suunnittelussa. Kaikki sisältöalueet tulee kuitenkin käydä läpi 9. luokan loppuun mennessä.

Terveyttä tukeva kasvu ja kehitys

- Sisällöissä painotetaan terveyden eri osa-alueiden kokonaisvaltaista hahmottamista terveyden edistämisen ja sairauksien ehkäisyn näkökulmasta.
- Opetuksessa käsitellään elämäntalvelun sekä kasvun ja kehityksen yleisiä tunnuspiirteitä, monimuotoisuutta ja henkilökohtaisuutta.
- Kasvun ja kehityksen sisällöissä painottuvat identiteetin, minäkuvan ja itsetuntemuksen rakentuminen, seksuaalinen kehittyminen, huolenpidon sekä perheen ja läheisten merkitys, mielen hyvinvointi ja itsensä arvostaminen sekä turvataidot.
- Tunne- ja vuorovaikutustaitojen sisällöissä kiinnitetään huomiota vuorovaikutustalvelanteissa toimimiseen, tunteiden ilmaisuun ja niiden säätelyyn.
- Lisäksi perehdytään ristiriitojen, ongelmatilanteiden, stressin ja kriisien rakentavaan käsittelyyn.

Terveyttä tukevat ja kuluttavat tekijät sekä sairauksien ehkäisy

- Sisältöjä valitaan syventäen tietoa ja ymmärrystä terveyttä tukevista voimavaroista ja sairauksia ehkäisevistä tekijöistä.
- Terveyteen liittyvistä tottumuksista käsitellään arkirytmi, uni, ravitsemus ja liikunta.

- Sisällöissä perehdytään seksuaalisuuteen, seksuaaliterveyden eri osa-alueisiin ja seksuaalisen kehityksen monimuotoisuuteen.
- Terveiden voimavaroista tarkastellaan mielenterveyttä, hyvinvointia tukevia ympäristöjä ja yhteisöjä sekä mielekästä vapaa-ajan toimintaa. Lisäksi käsitellään turvallisuustaitoja ja -valmiuksia, ensiaputaitoja, itsehoitoa sekä tuen ja avun hakemista.
- Sisältöjä valittaessa otetaan huomioon myös ajankohtaisia terveysilmiöitä sekä tarkastellaan terveyteen liittyvän tiedon luotettavuutta.
- Terveiden vaaratekijöistä nostetaan esiin liikkumattomuus ja passiivinen elämäntapa, ravitsemuksen ja nukkumisen ongelmat, kiusaaminen ja stressi.
- Sisällöissä otetaan huomioon nuoren mielen pahoinvointi, riippuvuudet sekä päihteet ja niiden käytön ehkäisy.
- Sairauksien ehkäisyyn liittyvistä sisällöistä valitaan keskeiset ja ajankohtaiset tartuntataudit sekä kansantaudit ja tapaturmat.

Terveys, yhteisöt, yhteiskunta ja kulttuuri

- Sisällöissä otetaan esille opiskelu-, työ- ja toimintakyky nuoruudessa.
- Kestävää elämäntapaa tarkastellessa otetaan huomioon sosiaalinen kestävyys ja vastuullinen kuluttaminen.
- Elinympäristön terveysvaikutuksia käsiteltäessä nostetaan esille keskeisiä terveyden edistämisen ja sairauksien ehkäisyn keinoja, terveyspalvelut, kansalaistoiminta ja ympäristön terveysriskit.
- Tietolähteitä, erilaisia terveystieteen ja vaikuttamisen keinoja tarkastellaan erityisesti tiedon luotettavuuden ja terveysvaikutusten näkökulmasta.
- Terveiden edistämisen sisällöissä otetaan huomioon kulttuurin terveyttä edistävä merkitys ja kulttuurinen herkkyys, kestävä elämäntapa, kansalaisten yhdenvertaisuus ja osallisuus sekä ihmisoikeuksien kunnioittaminen.
- Sisältöjä käsiteltäessä otetaan huomioon eri näkökulmia kuten lapsuus ja lasten oikeudet, vanhuus, vammaisuus tai pitkäaikaissairaus.

OPPILAAN OPPIMISEN ARVIOINTI TERVEYSTIEDOSSA

Terveystiedon arvioinnin kohteena on terveysosaamisen eri osa-alueiden arviointi. Arvioinnin ja palautteen tehtävänä on tukea oppimista ja kannustaa oppilaita kehittämään terveysosaamistaan sekä soveltamaan sitä arjessa. Oppilailla tulee olla mahdollisuus osoittaa osaamistaan monipuolisesti, opetuksen eri vaiheissa ja osaamisalueen ominaispiirteet huomioon ottaen. Oppimisen tukena käytetään myös itsearviointia ja vertaispalautetta.

Terveystiedossa on erityisen tärkeitä huolehtia siitä, että arviointi ei kohdistu oppilaan arvoihin, asenteisiin, terveyskäyttäytymiseen, sosiaalisuuteen, temperamenttiin tai muihin henkilökohtaisiin ominaisuuksiin. Eettistä pohdintaa ja itsetuntemusta koskevissa tavoitteissa kiinnitetään huomiota siihen, miten oppilas pohtii ja perustelee käsiteltävää aihetta terveyden näkökulmasta, tiedonalan käsitteitä ja erilaisia lähteitä käyttäen.

PÄÄTTÖARVIOINTI TERVEYSTIEDOSSA

- Päätösarviointi kuvaa sitä, kuinka hyvin ja missä määrin oppilas on opiskelun päättyessä saavuttanut terveystiedon oppimäärän tavoitteet.
- Päätösarvosanan muodostamisessa otetaan huomioon kaikki perusopetuksen opetussuunnitelman perusteissa määritellyt terveystiedon tavoitteet ja niihin liittyvät päätösarvioinnin kriteerit riippumatta siitä, mille vuosiluokalle 7, 8 tai 9 yksittäinen tavoite on asetettu paikallisessa opetussuunnitelmassa.

- Päätösarvosana on terveystiedon tavoitteiden ja kriteerien perusteella muodostettu kokonaisarviointi. Oppilas on saavuttanut oppimäärän tavoitteet arvosanan 5, 7, 8 tai 9 mukaisesti, kun oppilaan osaaminen vastaa pääosin kyseisen arvosanan kriteereissä kuvattua osaamisen tasoa. Arvosanojen 4, 6 ja 10 mukaisen osaamisen kokonaisarviointi muodostetaan terveystiedon oppimäärän tavoitteiden pohjalta ja suhteessa edellä mainittuihin päätösarvioinnin kriteereihin.
- Paremman osaamisen tason saavuttaminen jonkin tavoitteen osalta voi kompensoida hylätyn tai heikomman suoriutumisen jonkin muun tavoitteen osalta.
- Työskentelyn arviointi sisältyy terveystiedon päätösarviointiin ja siitä muodostettavaan päätösarvosanaan.

Terveystieto 7-9 OPS 2014

Perusopetuksen päätösarvioinnin kriteerit 2020 (pdf): 222-233

15.4.10 USKONTO VUOSILUOKILLA 7–9

Uskonto-oppiaineeseen on valtakunnallisissa opetussuunnitelman perusteissa määritelty viisi eri oppimäärää. Mäntyharjussa opiskellaan pääsääntöisesti evankelisluterilaisen uskonnon oppimäärää. Jos koulussa on vähintään kolme ortodoksiseurakuntaan kuuluvaa oppilasta, he opiskelevat ortodoksiuskonnon oppimäärän. Elämäkatsomustiedon opetusta järjestetään, kun uskontokuntiin kuulumattomia oppilaita on vähintään kolme eivätkä he osallistu ev. lut. uskonnon opetukseen. Muuhun rekisteröityyn uskonnolliseen yhteisöön kuuluville oppilaille järjestetään oman uskonnon opetusta, jos heitä on vähintään kolme ja jos heidän vanhempansa sitä erikseen toivovat.

Tässä opetussuunnitelmassa ortodoksisen uskonnon oppimäärä esitellään samassa luvussa (15.4.10) evankelisluterilaisen uskonnon kanssa. Oppiaineen tehtävä, oppimisympäristöihin ja työtapoihin liittyvät tavoitteet, ohjauksen, eriyttämisen ja tuen tehtävät, arvioinnin yleiset periaatteet sekä päätösarvioinnin kriteerit arvosanoille 5, 7, 8 ja 9 ovat molemmille oppimäärille yhteiset.

Elämäkatsomustiedon oppimäärä esitellään omana kokonaisuutenaan uskonto-osion jälkeen luvussa 15.4.11.

OPPIAINEEN TEHTÄVÄ

- perehdyttää opiskeltavaan uskontoon kulttuurisena ja yhteiskunnallisen ilmiönä
- antaa oppilaalle tietoa opiskeltavan uskonnon juurista, lähteistä, opista ja opetuksista sekä vaikutuksista maailmassa
- tarkastella uskontojen yhteiskunnallista ja poliittista vaikutusta sekä uskonnon- vapautta ja opetella tunnistamaan ja analysoimaan uskonnollisia teemoja tieteessä, mediassa, taiteessa ja populaarikulttuurissa
- käsitellä eettisen ajattelun keskeiset käsitteet sekä opiskeltavan uskonnon eettiset periaatteet
- perehdyttää YK:n ihmisoikeuksien yleismaailmalliseen julistukseen sekä eri uskontojen ja katsomusten eettisiin näkemyksiin
- pohtia ihmisyyteen kuuluvia elämäkysymyksiä ja ajankohtaisia eettisiä ongelmia
- tarjota oppilaille voimavaroja kasvuun kohti aikuisuutta
- tutustuttaa uskonto- ja katsomusperinteisiin Suomessa ja muualla maailmassa
- edistää uskonnon ja kulttuurin välisen suhteen ymmärtämistä
- antaa monipuolista tietoa uskonnoista ja auttaa ymmärtämään niistä käytäviä keskusteluja
- ohjata kriittiseen ajatteluun sekä tarkastelemaan uskontoja ja katsomuksia eri näkökulmista
- pohtia uskon ja tiedon suhdetta sekä uskonnoille ominaista kieltä, symboliikkaa ja käsitteistöä
- kannustaa oppilasta kunnioittamaan elämää, ihmisarvoa sekä omaa että toisen pyhää
- rohkaista oppilasta pohtimaan omakohtaisesti eettisiä kysymyksiä

- tukea oppilaan itsetuntemusta, itsensä arvostamista ja elämänhallintataitojen kehittymistä
- antaa oppilaalle aineksia oman identiteetin, elämäkatsomuksen ja maailmankatsomuksen rakentamiseen ja arviointiin
- tukea oppilaan kasvua yhteisön ja demokraattisen yhteiskunnan vastuulliseksi jäseneksi ja maailmankansalaiseksi.

OPPIMISYMPÄRISTÖIHIN JA TYÖTAPOIHIN LIITTYVÄT TAVOITTEET

- ilmentää uskontojen ja katsomusten moninaisuutta kunnioittavasti ja arvostavasti
- tarkastellaan asioita kokemuksellisuuden, toiminnallisuuden ja yhteisöllisen oppimisen avulla
- syventävä käsitteellistäminen opittavista asioista ja käsitteiden yhteinen pohdinta
- käytetään uskonnon oppiaineen oppimista edistäviä tietoteknisiä sovelluksia siten, että oppilaiden oma aktiivisuus ja vuorovaikutus korostuvat
- pyritään kiireettömyyteen
- korostetaan keskustelua tärkeänä osana opetusta
- hyödynnetään vierailuja ja vierailijoita, esimerkiksi paikalliset seurakunnat yhteistyötahoina tukemassa koulun uskontokasvatusta
- toteutetaan yksilö- tai ryhmäprojekteja myös oppiaineen eri oppimäärien kesken sekä oppiainerajat ylittäen.

OHJAUKSEN, ERIYTTÄMISEN JA TUEN TEHTÄVÄT

- huomioida oppilaiden erilaiset uskonnolliset ja katsomukselliset taustat ja kehittyvä kielitaito
- luoda oppimista ja osallisuutta sekä vuorovaikutus- ja dialogitaitoja edistäviä yhteisiä tilanteita
- ohjata ja vahvistaa oppilaan opiskelutaitoja ja oma-aloitteisuutta.

OPPILAAN OPPIMISEN ARVIOINTI USKONNOSSA

- perustuu työskentelyn havainnointiin ja keskusteluihin sekä oppilaiden monimuotoisten tuotosten tarkasteluun
- antaa ohjaavaa ja kannustavaa palautetta
- antaa säännöllisesti tietoa oppimisen edistymisestä ja tavoitteiden saavuttamisesta
- käyttää tukena itsearviointia ja vertaispalautetta.

PÄÄTTÖARVIOINTI USKONNOSSA

- Päätösarviointi kuvaa sitä, kuinka hyvin ja missä määrin oppilas on opiskelun päättyessä saavuttanut uskonnon oppimäärän tavoitteet.
- Päätösarvosanan muodostamisessa otetaan huomioon kaikki perusopetuksen opetussuunnitelman perusteissa määritellyt uskonnon tavoitteet ja niihin liittyvät päätösarvioinnin kriteerit riippumatta siitä, mille vuosiluokalle 7, 8 tai 9 yksittäinen tavoite on asetettu paikallisessa opetussuunnitelmassa.
- Päätösarvosana on uskonnon tavoitteiden ja kriteerien perusteella muodostettu kokonaisarviointi. Oppilas on saavuttanut oppimäärän tavoitteet arvosanan 5, 7, 8 tai 9 mukaisesti, kun oppilaan osaaminen vastaa pääosin kyseisen arvosanan kriteereissä kuvattua osaamisen tasoa. Arvosanan 4, 6 ja 10 mukaisen osaamisen kokonaisarviointi muodostetaan uskonnon oppimäärän tavoitteiden pohjalta ja suhteessa edellä mainittuihin päätösarvioinnin kriteereihin.
- Paremman osaamisen tason saavuttaminen jonkin tavoitteen osalta voi kompensoida hylätyn tai heikomman suoriutumisen jonkin muun tavoitteen osalta.

- Myös työskentelyn arviointi sisältyy uskonnon päättöarviointiin ja siitä muodostettavaan päättöarvosanaan

Uskonto 7-9 OPS 2014

Perusopetuksen päättöarvioinnin kriteerit 2020 (pdf): 233-240

EVANKELISLUTERILAINEN USKONTO VUOSILUOKILLA 7–9

EV. LUT. USKONNON OPETUKSEN TAVOITTEET VUOSILUOKALLA 7

Suhde omaan uskontoon

Opetuksen tavoitteena on

- ohjata oppilasta syventämään tietojaan opiskeltavasta uskonnosta ja sen vaikutuksista
- ohjata oppilasta tuntemaan eri uskontojen ja katsomusten tapoja ja symboleita sekä tunnistamaan uskonnollisia aiheita mediassa, maailmanpolitiikassa, taiteessa ja populaarikulttuurissa
- auttaa oppilasta pohtimaan uskontojen ja katsomusten maailmanlaajuisia merkitystä ihmisten valintojen perusteina ja ohjaajina.

Uskontojen maailma

Opetuksen tavoitteena on

- ohjata oppilasta havaitsemaan uskonnon ja kulttuurin vuorovaikutus sekä tunnistamaan uskontoon liittyvä monimuotoisuus
- ohjata oppilasta perehtymään uskontoihin ja katsomuksiin eri puolilla maailmaa sekä uskonnottomuuteen
- ohjata oppilasta tuntemaan eri uskontojen ja katsomusten tapoja ja symboleita sekä tunnistamaan uskonnollisia aiheita mediassa, maailmanpolitiikassa, taiteessa ja populaarikulttuurissa.

Hyvä elämä

Opetuksen tavoitteena on

- ohjata oppilasta tuntemaan eri uskontojen ja katsomusten tapoja ja symboleita sekä tunnistamaan uskonnollisia aiheita mediassa, maailmanpolitiikassa, taiteessa ja populaarikulttuurissa
- auttaa oppilasta pohtimaan uskontojen ja katsomusten maailmanlaajuisia merkitystä ihmisten valintojen perusteina ja ohjaajina.

SISÄLLÖT 7. LUOKALLA

Suhde omaan uskontoon

- kristinuskon eri puolilla maailmaa, painottaen nykytilannetta
- uskonnon kulttuurivaikutukset
- oma suhde luterilaisuuteen, suomalaisuuteen ja eurooppalaisuuteen.

Uskontojen maailma

- uskonto ja uskonnottomuus maailmassa ja Suomessa
- uskontojen tunteminen osana kulttuurista yleissivistystä sekä uskonnot tieteellisen tarkastelun kohteena
- uskonnot yksilön ja yhteiskunnan voimavarana
- uskontojen vaikutukset yhteiskuntaan ja kulttuuriin eri puolilla maailmaa

- keskeisten maailmanuskontojen levinneisyys, kokosuhteet ja perusopetukset
- painotetaan monoteistisiä uskontoja (kristinusko, juutalaisuus ja islam)
- uskontojen käsittely mediassa ja sen kriittinen arviointi sekä uskontojen välinen vuorovaikutus ja dialogi.

Hyvä elämä

- eettisiä kysymyksiä mediasta otetuilla ajankohtaisilla esimerkeillä.

EV. LUT. USKONNON OPETUKSEN TAVOITTEET VUOSILUOKALLA 8

Suhde omaan uskuntoon

Opetuksen tavoitteena on

- ohjata oppilasta havaitsemaan uskonnon ja kulttuurin vuorovaikutus sekä tunnistamaan uskuntoon liittyvä monimuotoisuus
- ohjata oppilasta syventämään tietojaan opiskeltavasta uskonnosta ja sen vaikutuksista
- ohjata oppilasta tuntemaan eri uskontojen ja katsomusten tapoja ja symboleita sekä tunnistamaan uskonnollisia aiheita mediassa, maailmanpolitiikassa, taiteessa ja populaarikulttuurissa
- auttaa oppilasta pohtimaan uskontojen ja katsomusten maailmanlaajuisia merkitystä ihmisten valintojen perusteina ja ohjaajina.

Uskontojen maailma

Opetuksen tavoitteena on

- ohjata oppilasta tuntemaan eri uskontojen ja katsomusten tapoja ja symboleita sekä tunnistamaan uskonnollisia aiheita mediassa, maailmanpolitiikassa, taiteessa ja populaarikulttuurissa.

Hyvä elämä

Opetuksen tavoitteena on

- ohjata oppilasta tuntemaan eri uskontojen ja katsomusten tapoja ja symboleita sekä tunnistamaan uskonnollisia aiheita mediassa, maailmanpolitiikassa, taiteessa ja populaarikulttuurissa
- auttaa oppilasta pohtimaan uskontojen ja katsomusten maailmanlaajuisia merkitystä ihmisten valintojen perusteina ja ohjaajina.

SISÄLLÖT 8. LUOKALLA

Suhde omaan uskuntoon

- kristinuskon synty ja kehitys
- kristinuskon oppi ja opetukset
- levinneisyys ja vaikutus eri puolilla maailmaa ja Suomessa
- uskonnon kulttuurivaikutukset
- kirkon muotoutuminen ja jakautuminen
- reformaatio
- katolinen ja ortodoksinen kirkko sekä protestanttiset kirkot ja yhteisöt, erityisesti luterilainen kirkko
- kirkkokuntien levinneisyys ja opetukset.

Uskontojen maailma

- ekumenia ja maailmanrauha.

Hyvä elämä

- kristillinen usko, sen inhimillinen ja yhteiskunnallinen merkitys.

EV. LUT. USKONNON OPETUKSEN TAVOITTEET VUOSILUOKALLA 9

Suhde omaan uskontoon

Opetuksen tavoitteena on

- ohjata oppilasta syventämään tietojaan opiskeltavasta uskonnosta ja sen vaikutuksista
- ohjata oppilasta havaitsemaan ja arvioimaan erilaisia argumentaation tapoja sekä uskonnon ja tieteen kielen välisiä eroja
- rohkaista oppilasta pohtimaan ihmisyyteen kuuluvia elämänskysymyksiä, ajankohtaisia eettisiä kysymyksiä ja omien arvojen suhdetta niihin
- rohkaista oppilaita kohtaamaan erilaisia ihmisiä nyt ja tulevaisuudessa ja jatko-opinnoissa, työelämässä ja vapaa-ajalla.

Uskontojen maailma

Opetuksen tavoitteena on

- rohkaista oppilasta pohtimaan ihmisyyteen kuuluvia elämänskysymyksiä, ajankohtaisia eettisiä kysymyksiä ja omien arvojen suhdetta niihin
- rohkaista oppilaita kohtaamaan erilaisia ihmisiä nyt ja tulevaisuudessa ja jatko-opinnoissa, työelämässä ja vapaa-ajalla.

Hyvä elämä

Opetuksen tavoitteena on

- ohjata oppilasta havaitsemaan ja arvioimaan erilaisia argumentaation tapoja sekä uskonnon ja tieteen kielen välisiä eroja
- ohjata oppilasta perehtymään eettisen ajattelun keskeisiin käsitteisiin, ihmisoikeuksiin sekä opiskeltavan uskonnon ja muiden uskontojen ja katsomusten eettisiin periaatteisiin
- rohkaista oppilasta pohtimaan ihmisyyteen kuuluvia elämänskysymyksiä, ajankohtaisia eettisiä kysymyksiä ja omien arvojen suhdetta niihin
- innostaa oppilasta tutkimaan omien valintojensa eettisiä ulottuvuuksia ja niiden vaikutusta hyvinvointiin ja kannustaa kestävään elämäntapaan
- rohkaista oppilaita kohtaamaan erilaisia ihmisiä nyt ja tulevaisuudessa ja jatko-opinnoissa, työelämässä ja vapaa-ajalla.

SISÄLLÖT 9. LUOKALLA

Suhde omaan uskontoon

- Raamatun syntyhistoria ja keskeinen sisältö ja tulkintatapa
- Vanha testamentti Israelin kansan vaiheiden ja uskon ilmentäjänä
- Uusi testamentti Jeesuksen opetuksen ja kristinuskon synnyn ilmentäjänä
- Raamatun vaikutuksia kulttuuriin ja yhteiskuntaan.

Uskontojen maailma

- kristinuskon etiikka
- Raamatun eettisiä periaatteita
- muiden uskontojen ja katsomusten etiikka
- YK:n ihmisoikeuksien yleismaailmallinen julistus
- ihmisoikeuksien loukkaukset kuten holokausti.

Hyvä elämä

- ikäkauteen sekä minäkuvaan liittyviä pohdintoja

- uskonnollisten ja katsomuksellisten kysymysten merkitys ihmisenä kasvamisessa
- ajankohtaisia ja yhteiskunnallisia eettisiä kysymyksiä
- elämänkaaren etiikka
- ympäristöetiikka.

Evangelisluterilainen uskonto 7-9 OPS 2014

ORTODOKSINEN USKONTO VUOSILUOKILLA 7–9

Vuosiluokkien 7–9 ortodoksisen uskonnon tavoitteet ja sisällöt on jaoteltu eri vuosiluokilla opetettaviksi. Jako on ohjeellinen ja opettaja voi halutessaan muuttaa sitä, kunhan kaikki tavoitteet ja sisällöt tulevat käsitellyiksi vuosiluokkien 7–9 aikana.

ORTODOKSISEN USKONNON OPETUKSEN TAVOITTEET 7. LUOKALLA

- Opettaja ohjaa oppilasta ymmärtämään ortodoksisen kirkon synnyn ja kehityksen.
- Opettaja ohjaa oppilasta ymmärtämään varhaisen kirkon historian ja sen vaikutuksen ortodoksisen kirkon kehitykseen.
- Opettaja ohjaa oppilasta tuntemaan ortodoksisen kirkon kulttuurista moninaisuutta ja Suomessa vaikuttavia uskontoja.
- Opettaja ohjaa oppilasta tunnistamaan ortodoksiseen perinteeseen ja muihin uskontoihin liittyviä tapoja symboleja (juutalaisuus, kristinusko ja islam).
- Opettaja ohjaa oppilasta ymmärtämään tieteen ja uskonnon välisen eron Raamatun eksegeetikassa.
- Opettaja ohjaa oppilasta ymmärtämään epäitsekkyuden käsitteen.
- Opettaja ohjaa oppilasta ymmärtämään uskonnon yhtenä valintoihin vaikuttavana tekijänä.
- Opettaja ohjaa oppilasta pohtimaan ihmisyyteen kuuluvia elämänskysymyksiä.
- Opettaja ohjaa oppilasta tutkimaan omien valintojensa eettisiä ulottuvuuksia.
- Opettaja rohkaisee oppilasta kohtaamaan erilaisia ihmisiä omassa elämässään.

SISÄLLÖT 7. LUOKALLA

- kirkon syntyvaiheita: alkuseurakunta, apostolien lähetystyö, marttyyrikirkko, jakamaton kirkko, suuri skisma, kirkon jakaantuminen
- kirkon opin muotoutuminen, uskontunnustus, Traditio
- ortodoksinen kristitty: kastettu ja voideltu
- Raamattu kirkon kirjana: synty, sisällön muotoutuminen ja käyttäminen
- diakonia: julistaminen ja lähimmäisenrakkaus
- kirkon historia: marttyyrius ja diakonius
- ortodoksiset paikalliskirkot eri puolella maailmaa
- patriarkaatit
- kristillisten kirkkojen eri suuntauksat, juutalaisuus ja islam
- eri uskonnot ja elämänskatsomukset
- eri uskonnot Mäntyharjussa
- koululaisjumalanpalvelus
- oikea ja väärä
- synty ja katumus
- lähimmäisenrakkaus, epäitsekkyys, sitoutuminen ja luottamus

ORTODOKSISEN USKONNON OPETUKSEN TAVOITTEET 8. LUOKALLA

- Opettaja ohjaa oppilasta ymmärtämään Suomen ortodoksisen kirkon historian ja tuntemaan Suomen ortodoksista kirkkoa ja sen toimintaa nykypäivänä.
- Opettaja ohjaa oppilasta tuntemaan suuria maailman uskontoja.
- Opettaja ohjaa oppilasta tunnistamaan uskonnollisia aiheita mediassa ja populaarikulttuurissa.
- Opettaja ohjaa oppilasta mediakriittisyyteen.
- Opettaja ohjaa oppilasta ymmärtämään ihmisoikeuksia ortodoksisen uskonnon näkökulmasta.
- Opettaja ohjaa oppilasta ymmärtämään uskonnon yhtenä valintoihin vaikuttavana tekijänä.
- Opettaja ohjaa oppilasta pohtimaan ajankohtaisia ihmisyyteen kuuluvia elämänkysymyksiä.
- Opettaja ohjaa oppilasta tutkimaan omien valintojensa eettisiä ulottuvuuksia ja niiden vaikutusta hyvinvointiin.
- Opettaja rohkaisee oppilasta kohtaamaan erilaisia ihmisiä omassa elämässään.

SISÄLLÖT 8. LUOKALLA

- suomalainen ortodoksinen kirkko: historiaa ja nykyaikaa
- seurakunnat, hiippakunnat, kirkkokunnat, patriarkaattit
- pappeus
- luostarit ja asketismi
- globaali ortodoksisuus
- kirkollisia toimijoita ja järjestöjä
- uskonnolliset aiheet mediassa, taiteessa ja populaarikulttuurissa
- hindulaisuus ja buddhalaisuus ja niihin liittyviä tapoja ja symboleita
- hengellinen ohjaus ortodoksisessa traditiossa ja muissa uskonnoissa
- ihmisoikeudet
- omien eettisten valintojen vaikutusten pohtiminen
- eri uskonnot ja elämäkatsomukset

ORTODOKSISEN USK. OPETUKSEN TAVOITTEET VUOSILUOKALLA 9

- Opettaja ohjaa oppilasta ymmärtämään ortodoksisen elämäntavan.
- Opettaja ohjaa oppilasta ymmärtämään liturgisen elämän ja kirkollisen taiteen yhteydet.
- Opettaja ohjaa oppilasta tuntemaan suuria maailman uskontoja ja uskonottomuutta.
- Opettaja ohjaa oppilasta tuntemaan uskonnollista taidetta ja uskonnon vaikutusta maailman politiikkaan.
- Opettaja ohjaa oppilasta ymmärtämään erilaisia käsityksiä maailmansynnystä.
- Opettaja ohjaa oppilasta ymmärtämään ortodoksista ihmiskuvaa.
- Opettaja ohjaa oppilasta ymmärtämään ortodoksisen kirkkoon tai muihin uskontoihin kuulumisen eettisten valintojen taustalla.
- Opettaja ohjaa oppilasta pohtimaan ajankohtaisia eettisiä kysymyksiä ja omien arvojen suhdetta niihin.
- Opettaja ohjaa oppilasta tutkimaan omien valintojensa eettisiä ulottuvuuksia ja niiden vaikutusta hyvinvointiin ja kannustaa kestävään elämäntapaan.
- Opettaja rohkaisee oppilaita kohtaamaan erilaisia ihmisiä nyt ja tulevaisuudessa jatko-opinnoissa, työelämässä ja vapaa-ajalla.

SISÄLLÖT 9. LUOKALLA

- ajan pyhittäminen ortodoksin elämässä, kirkkovuosi, rukoileminen
- paastoaminen, sakramentit
- kirkkotaide opin ilmentäjänä
- Kiinan ja Japanin uskonnot
- luonnonuskonnot ja uudempia uskontoja
- uskonottomuus ja ateismi
- elämän tarkoitus, elämän ja kuoleman kysymyksiä, vapaus ja vastuu, seurustelu ja perhe, erilaisten ihmisten kohtaaminen työelämässä
- kasvu ihmisenä (myös muissa uskonnoissa)
- omien eettisten valintojen sekä niiden vaikutusten pohtiminen ja perusteleminen
- kestävä elämäntapa, bioetiikka

Ortodoksinen uskonto 7-9 OPS 2014

15.4.11 ELÄMÄNKATSOMUSTIETO VUOSILUOKILLA 7–9

Elämänkatsomustiedon opetusta järjestetään, kun uskontokuntiin kuulumattomia oppilaita on vähintään kolme, eivätkä he osallistu ev. lut. uskonnon opetukseen.

OPPIAINEEN TEHTÄVÄ

- kasvattaa oppilaan kykyä oman tulevaisuutensa hahmottamiseen ja suunnitteluun
- tukea oppilaan identiteetin ja elämänkatsomuksen rakentamista yleissivistävää tietopohjaa laajentamalla
- tukea omakohtaisen hyvän elämän mallin löytämistä
- auttaa oppilasta ymmärtämään, arvostamaan ja tuottamaan omaa kulttuuriaan
- auttaa oppilasta ymmärtämään ja arvostamaan ympäröivän maailman kulttuuria
- tukea oppilaan vuorovaikutusta ympäröivän lähiyhteisön sekä nopeasti muuttuvan maailman kanssa
- johdattaa oppilas omaan aktiiviseen ajatteluun ja toimintaan
- kasvattaa täysivaltaiseksi demokraattiseksi kansalaiseksi: osallistuminen, vaikuttaminen ja vastuullisuus
- tukea laaja-alaisen osaamisen kehittymistä.

OPPIMISYMPÄRISTÖIHIN JA TYÖTAPOIHIN LIITTYVÄT TAVOITTEET

- ryhmäytyminen on olennainen osa oppimisympäristön rakentamista uuden opetusryhmän alkaessa 7. luokalla
- luoda turvallinen ja avoin sosiaalinen ja psyykinen oppimisympäristö
- luoda kannustava ja erilaista oppimista tukeva oppimisympäristö
- työtapojen monipuolisella käytöllä tuetaan itsesäätelytaitojen kehittymistä
- mahdollisuuksien mukaan oppimisympäristö voi olla nettiympäristö, koulun lähiluonto ja paikalliset yhteistyökumppanit
- globaalia mediamaailmaa käytetään monipuolisesti henkilökohtaisessa ja yhteisöllisessä kanssakäymisessä
- eri medioita ja digitaalista vuorovaikutusta hyödynnetään opetuksessa.

OHJAUKSEN, ERIYTTÄMISEN JA TUEN TEHTÄVÄT

- vahvistaa oppilaan osallisuutta ja tuottaa onnistumisen kokemuksia
- tukea oppilaan hyvinvointia ja vahvistaa oppilaan omaa identiteettiä yhdessä muiden kanssa
- pyrkiä huomioimaan oppilaan yksilölliset tuen tarpeet
- tukea oppilaan vuorovaikutus- ja ajattelutaitojen kehittymistä
- työtapojen ja sisältöjen valinnoilla tuetaan oppilaan yksilöllisiä tarpeita sekä oppiaineeseen

syventymistä että yksilöllistä etenemistä.

ELÄMÄNKATSOMUSTIEDON OPETUKSEN TAVOITTEET VUOSILUOKALLA 7

Katsomus ja kulttuuri

Opetuksen tavoitteena on

- ohjata oppilasta tunnistamaan, ymmärtämään ja käyttämään katsomuksellisia käsitteitä
- ohjata oppilasta tutustumaan erilaisiin kulttuureihin ja katsomuksiin ja perehtymään Unescon maailmanperintöohjelmaan
- ohjata oppilasta tuntemaan erilaisia uskonnottomia ja uskonnollisia katsomuksia, niiden keskinäistä vuorovaikutusta sekä tiedon ja tutkimuksen roolia katsomusten arvioinnissa
- ohjata oppilasta tuntemaan uskonnollisen ajattelun ja uskontokritiikin perusteita.

Etiikan perusteita

Opetuksen tavoitteena on

- ohjata oppilasta hahmottamaan erilaisia katsomuksellisia ratkaisuja sekä niiden taustalla olevia yksilöllisiä ja yhteisöllisiä perusteita
- ohjata oppilasta huomaamaan eettisiä ulottuvuuksia elämästään ja ympäristöstään sekä kehittämään eettistä ajatteluaan.

Ihmisoikeudet ja kestävä tulevaisuus

Opetuksen tavoitteena on

- ohjata oppilasta tuntemaan uskonnollisen ajattelun ja uskontokritiikin perusteita
- ohjata oppilasta tuntemaan katsomusvapaus ihmisoikeutena sekä katsomusvapauden turvaamisen kansallisia ja kansainvälisiä keinoja
- ohjata oppilasta hahmottamaan erilaisia katsomuksellisia ratkaisuja sekä niiden taustalla olevia yksilöllisiä ja yhteisöllisiä perusteita
- ohjata oppilasta huomaamaan eettisiä ulottuvuuksia elämästään ja ympäristöstään sekä kehittämään eettistä ajatteluaan.

SISÄLLÖT 7. LUOKALLA

Katsomus ja kulttuuri

- perehdytään maailmankuvan ja maailmankatsomuksen käsitteisiin
- ohjataan oppilasta oman elämänkatsomuksen ja identiteetin rakentamiseen
- perehdytään teistisiin ja ateistisiin katsomuksiin nykymaailmassa, esimerkiksi sekulaariin humanismiin, kristinuskoon ja islamiin.

Etiikan perusteita

- pohditaan hyvän elämän lähtökohtia sekä yleisinhimillisiä arvoja: totuus, hyvyys, kauneus ja oikeudenmukaisuus
- sovelletaan eettistä lähestymistapaa ja käsitteistöä nuorten arjen tilanteisiin
- perehdytään sosiaalisen median ja muiden tiedotusvälineiden välittämiin ajankohtaisiin kysymyksiin eettisestä näkökulmasta.

Ihmisoikeudet ja kestävä tulevaisuus

- perehdytään ihmisarvoon, ihmisoikeuksiin ja ihmisten yhdenvertaisuuteen
- opitaan toimimaan vastuullisesti kestävänsä tulevaisuuden hyväksi.

ELÄMÄNKATSOMUSTIEDON OPETUKSEN TAVOITTEET VUOSILUOKALLA 8

Katsomus ja kulttuuri

Opetuksen tavoitteena on

- ohjata oppilasta tunnistamaan, ymmärtämään ja käyttämään katsomuksellisia käsitteitä
- ohjata oppilasta tutustumaan erilaisiin kulttuureihin ja katsomuksiin ja perehtymään Unescon maailmanperintöohjelmaan
- ohjata oppilasta tuntemaan erilaisia uskonnottomia ja uskonnollisia katsomuksia, niiden keskinäistä vuorovaikutusta sekä tiedon ja tutkimuksen roolia katsomusten arvioinnissa
- ohjata oppilasta hahmottamaan erilaisia katsomuksellisia ratkaisuja sekä niiden taustalla olevia yksilöllisiä ja yhteisöllisiä perusteita.

Etiikan perusteita

Opetuksen tavoitteena on

- ohjata oppilasta hahmottamaan erilaisia katsomuksellisia ratkaisuja sekä niiden taustalla olevia yksilöllisiä ja yhteisöllisiä perusteita
- ohjata oppilasta huomaamaan eettisiä ulottuvuuksia elämästään ja ympäristöstään sekä kehittämään eettistä ajatteluaan
- ohjata oppilasta tuntemaan ihmisarvon, ihmisoikeuksien ja ihmisten yhdenvertaisuuden merkitys ja eettinen perusta.

Ihmisoikeudet ja kestävä tulevaisuus

Opetuksen tavoitteena on

- ohjata oppilasta tuntemaan katsomusvapaus ihmisoikeutena sekä katsomusvapauden turvaamisen kansallisia ja kansainvälisiä keinoja
- ohjata oppilasta hahmottamaan erilaisia katsomuksellisia ratkaisuja sekä niiden taustalla olevia yksilöllisiä ja yhteisöllisiä perusteita
- ohjata oppilasta huomaamaan eettisiä ulottuvuuksia elämästään ja ympäristöstään sekä kehittämään eettistä ajatteluaan
- ohjata oppilas tuntemaan ihmisarvon, ihmisoikeuksien ja ihmisten yhdenvertaisuuden merkitys ja eettinen perusta.

SISÄLLÖT 8. LUOKALLA

Katsomus ja kulttuuri

- ohjataan oppilasta oman elämänkatsomuksen ja identiteetin rakentamiseen
- tutustutaan eri katsomusten (esim. sekulaari humanismi, kristinusko ja islam) historiaan ja niiden kohtaamisiin
- seurataan kulttuurin ilmenemistä muun muassa mediassa ja taiteessa.

Etiikan perusteita

- sovelletaan eettistä lähestymistapaa ja käsitteistöä nuorten arjen tilanteisiin
- perehdytään sosiaalisen median ja muiden tiedotusvälineiden välittämiin ajankohtaisiin kysymyksiin eettisestä näkökulmasta
- tutustutaan etiikan peruskysymyksiin ja pääsuuntiin
- tarkastellaan kulttuurista moninaisuutta rikkautena, oikeutena ja eettisenä kysymyksenä.

Ihmisoikeudet ja kestävä tulevaisuus

- perehdytään ihmisarvoon, ihmisoikeuksiin ja ihmisten yhdenvertaisuuteen
- opitaan toimimaan vastuullisesti kestävä tulevaisuuden hyväksi

- tutustutaan ihmisoikeuksien kehitykseen ja ihmisoikeusloukkauksiin, esimerkiksi holokaustiin.

ELÄMÄNKATSOMUSTIEDON OPETUKSEN TAVOITTEET VUOSILUOKALLA 9

Katsomus ja kulttuuri

Opetuksen tavoitteena on

- ohjata oppilasta tunnistamaan, ymmärtämään ja käyttämään katsomuksellisia käsitteitä
- ohjata oppilasta tutustumaan erilaisiin kulttuureihin ja katsomuksiin ja perehtymään Unescon maailmanperintöohjelmaan
- ohjata oppilasta tuntemaan erilaisia uskonnottomia ja uskonnollisia katsomuksia, niiden keskinäistä vuorovaikutusta sekä tiedon ja tutkimuksen roolia katsomusten arvioinnissa
- ohjata oppilasta tuntemaan uskonnollisen ajattelun ja uskontokritiikin perusteita
- ohjata oppilasta tuntemaan katsomusvapaus ihmisoikeutena sekä katsomusvapauden turvaamisen kansallisia ja kansainvälisiä keinoja
- kannustaa oppilasta maailman moninaisuuden ja kaikkien yhdenvertaisen kohtelun hyväksymiseen ja ymmärtämiseen
- innostaa oppilasta pohtimaan omien valintojensa vaikutusta kestävään tulevaisuuteen paikallisesti ja globaalisti.

Etiikan perusteita

Opetuksen tavoitteena on

- ohjata oppilasta hahmottamaan erilaisia katsomuksellisia ratkaisuja sekä niiden taustalla olevia yksilöllisiä ja yhteisöllisiä perusteita
- kannustaa oppilasta maailman moninaisuuden ja kaikkien yhdenvertaisen kohtelun hyväksymiseen ja ymmärtämiseen
- ohjata oppilasta huomaamaan eettisiä ulottuvuuksia elämästään ja ympäristöstään sekä kehittämään eettistä ajatteluaan
- innostaa oppilasta pohtimaan omien valintojensa vaikutusta kestävään tulevaisuuteen paikallisesti ja globaalisti
- ohjata oppilasta tuntemaan ihmisarvon, ihmisoikeuksien ja ihmisten yhdenvertaisuuden merkitys ja eettinen perusta.

Ihmisoikeudet ja kestävä tulevaisuus

Opetuksen tavoitteena on

- ohjata oppilasta tuntemaan uskonnollisen ajattelun ja uskontokritiikin perusteita
- ohjata oppilasta hahmottamaan erilaisia katsomuksellisia ratkaisuja sekä niiden taustalla olevia yksilöllisiä ja yhteisöllisiä perusteita
- kannustaa oppilasta maailman moninaisuuden ja kaikkien yhdenvertaiseen kohtelun hyväksymiseen ja ymmärtämiseen
- ohjata oppilasta huomaamaan eettisiä ulottuvuuksia elämästään ja ympäristöstään sekä kehittämään eettistä ajatteluaan
- innostaa oppilasta pohtimaan omien valintojensa vaikutusta kestävään tulevaisuuteen paikallisesti ja globaalisti
- ohjata oppilasta tuntemaan ihmisarvon, ihmisoikeuksien ja ihmisten yhdenvertaisuuden merkitys ja eettinen perusta.

SISÄLLÖT 9. LUOKALLA

Katsomus ja kulttuuri

- ohjataan oppilasta oman elämäkatsomuksen ja identiteetin rakentamiseen
- seurataan kulttuurin ilmenemistä muun muassa mediassa ja taiteessa
- perehdytään Unescon suojelemaan maailman kulttuuri- ja luonnonperintöön
- arvioidaan katsomusvapauden ja yhdenvertaisuuden toteutumista erilaisissa yhteiskunnissa.

Etiikan perusteita

- sovelletaan eettistä lähestymistapaa ja käsitteistöä nuorten arjen tilanteisiin
- perehdytään sosiaalisen median ja muiden tiedotusvälineiden välittämiin ajankohtaisiin kysymyksiin eettisestä näkökulmasta
- perehdytään teon eettisen arvioinnin näkökulmiin: tahallisuus, tarkoitus ja seuraus.

Ihmisoikeudet ja kestävä tulevaisuus

- perehdytään ihmisarvoon, ihmisoikeuksiin ja ihmisten yhdenvertaisuuteen
- opitaan toimimaan vastuullisesti kestävässä tulevaisuudessa hyväksi
- tutustutaan erilaisiin käsityksiin ihmisen ja luonnon suhteesta, esimerkiksi humanistinen, utilistinen, mystinen ja luontokeskeinen luontosuhde
- perehdytään ympäristöetiikan kysymyksiin, esimerkiksi eläinten oikeuksiin.

OPPILAAN OPPIMISEN ARVIOINTI ELÄMÄNKATSOMUSTIEDOSSA

- perustuu työskentelyn havainnointiin ja keskusteluihin sekä oppilaiden monimuotoisten tuotosten tarkasteluun
- antaa ohjaavaa ja kannustavaa palautetta
- edistää oppilaiden kykyä etsiä hyvää elämää
- tukee oppilaiden itsenäisen ajattelun ja argumentaation kehittymistä
- antaa säännöllisesti tietoa oppimisen edistymisestä ja tavoitteiden saavuttamisesta
- käyttää tukena itsearviointia ja vertaispalautetta.

PÄÄTTÖARVIOINTI ELÄMÄNKATSOMUSTIEDOSSA

- Päätösarviointi kuvaa sitä, kuinka hyvin ja missä määrin oppilas on opiskelun päättyessä saavuttanut elämäkatsomustiedon oppimäärän tavoitteet.
- Päätösarvosanan muodostamisessa otetaan huomioon kaikki perusopetuksen opetussuunnitelman perusteissa määritellyt elämäkatsomustiedon tavoitteet ja niihin liittyvät päätösarvioinnin kriteerit riippumatta siitä, mille vuosiluokalle 7, 8 tai 9 yksittäinen tavoite on asetettu paikallisessa opetussuunnitelmassa.
- Päätösarvosana on elämäkatsomustiedon tavoitteiden ja kriteerien perusteella muodostettu kokonaisarviointi. Oppilas on saavuttanut oppimäärän tavoitteet tietyn arvosanan mukaisesti, kun oppilaan osaaminen vastaa pääosin kyseisen arvosanan kriteereissä kuvattua osaamisen tasoa.
- Paremman osaamisen tason saavuttaminen jonkin tavoitteen osalta voi kompensoida hylätyn tai heikomman suoriutumisen jonkin muun tavoitteen osalta.
- Työskentelyn arviointi sisältyy elämäkatsomustiedon päätösarviointiin ja siitä muodostettavaan päätösarvosanaan.

Elämäkatsomustieto 7-9 OPS 2014

Perusopetuksen päätösarvioinnin kriteerit 2020 (pdf): 240-246

15.4.12 HISTORIA VUOSILUOKILLA 7–9

Historiaa opiskellaan 7–9-luokkien aikana 7. ja 8. vuosiluokalla. 9. luokalla opiskellaan

yhteiskuntaoppia. Tästä johtuen 8. luokan lukuvuositoldistuksen historian numero on samalla peruskoulun päättötoldistuksen historian numero.

OPPIAINEEN TEHTÄVÄ

- kehittää oppilaiden historiatietoisuutta ja kulttuurien tuntemusta
- kannustaa heitä omaksumaan vastuullisen kansalaisuuden periaatteet
- ohjata oppilaita ymmärtämään nykyisyyteen johtanutta kehitystä
- ohjata oppilaita ymmärtämään menneisyyttä koskevan tiedon avulla henkisen ja aineellisen työn arvoa sekä pohtimaan tulevaisuuden valintoja
- ohjata oppilaita näkemään yksilön merkitys historiallisena toimijana sekä oivaltamaan toiminnan taustalla esiintyviä tekijöitä ja ihmisten motiiveja
- tukea oppilaiden identiteetin rakentumista sekä edistää heidän kasvuaan aktiivisiksi ja erilaisuutta ymmärtäviksi yhteiskunnan jäseniksi
- kehittää historian tekstitaitoja: taitoa lukea ja analysoida historian lähteitä sekä tehdä näistä päteviä tulkintoja
- ohjata oppilaita ymmärtämään historiatiedon tulkinnallisuutta ja moniperspektiivisyyttä sekä selittämään historiallisessa kehityksessä ilmenevää muutosta ja jatkuvuutta
- auttaa oppilaita tunnistamaan yhteiskunnassa olevia arvoja, arvojännitteitä ja niissä tapahtuneita muutoksia eri aikoina.

Vuosiluokilla 7–9 historian opetuksen tehtävänä on syventää oppilaiden käsitystä historiallisen tiedon luonteesta. Opetus tukee oppilaiden oman identiteetin kehittymistä ja perehdyttää kulttuurien vaikutuksiin yksilöihin ja yhteiskuntiin. Opetuksessa korostetaan vuorovaikutuksellisia ja tutkimuksellisia työtapoja.

OPPIMISYMPÄRISTÖIHIN JA TYÖTAPOIHIN LIITTYVÄT TAVOITTEET

- liittää ajankohtaisten tapahtumien historiallisia juuria tarkastelemalla opiskeltavat sisällöt yhteiskuntaopin keskeisiin käsitteisiin
- korostaa tutkimuksellisia työtapoja, esimerkiksi erilaisten ikätasolle sopivien ensi- ja toisen käden lähteiden tutkimista sekä avoimien oppimisympäristöjen käyttöä historiallisissa tutkimustehtävissä
- kannustaa oppilaita omien tulkintojen tekemiseen ja eriävien tulkintojen arvioimiseen
- innostaa oppilaita hankkimaan tietoa koulun ulkopuolisesta historiakulttuurista, kuten peleistä, elokuvista ja kirjallisuudesta, sekä kehittämään historiallisen ajattelun taitojaan ja kriittistä arviointikykyään niiden avulla.

OHJAUKSEN, ERIYTTÄMISEN JA TUEN TEHTÄVÄT

- rohkaistaan oppilaita monipuoliseen havainnointiin, kommunikointiin, tekstin ja puheen tuottamiseen ja tulkintaan sekä draaman ja kuvallisen ilmaisun käyttöön
- tarvittaessa erilaisten tekstien ymmärtämiseen ohjataan yksinkertaistamalla tekstejä ja avaamalla tekstissä käytettyjä käsitteitä
- monet historianopetuksessa käytetyt käsitteet (esimerkiksi yhteiskunta ja demokratia) ovat sellaisia, joiden ymmärtämistä syvennetään koko peruskoulun ajan oppilaan siirtyessä konkreettisesta ajattelusta käsitteelliseen ajatteluun.

HISTORIAN OPETUKSEN TAVOITTEET VUOSILUOKILLA 7 JA 8

Merkitys arvot ja asenteet

- vahvistaa oppilaan kiinnostusta historiasta tiedonalana ja identiteettiä rakentavana oppiaineena.

Tiedon hankkiminen menneisyydestä

- aktivoida oppilasta hankkimaan historiallista tietoa erilaisista ikätasolle sopivista lähteistä sekä arvioimaan niiden luotettavuutta
- auttaa oppilasta ymmärtämään, että historiallista tietoa voidaan tulkita eri tavoin.

Historian ilmiöiden ymmärtäminen

- vahvistaa oppilaan kykyä ymmärtää historiallista aikaa ja siihen liittyviä käsitteitä
- ohjata oppilasta ymmärtämään ihmisen toimintaan ja päätöksentekoon vaikuttaneita tekijöitä erilaisissa historiallisissa tilanteissa
- auttaa oppilasta arvioimaan erilaisia syitä historiallisille tapahtumille ja ilmiöille
- ohjata oppilasta analysoimaan historiallista muutosta ja jatkuvuutta.

Historiallisen tiedon käyttäminen

- kannustaa oppilasta tulkintojen tekemiseen
- ohjata oppilasta selittämään ihmisen toiminnan tarkoituksia
- ohjata oppilasta selittämään, miksi historiallista tietoa voidaan tulkita ja käyttää eri tavoin eri tilanteissa ja arvioimaan kriittisesti tulkintojen luotettavuutta
- harjaannuttaa oppilasta käyttämään erilaisia lähteitä, vertailemaan niitä ja muodostamaan oman perustellun tulkintansa niiden pohjalta
- ohjata oppilasta arvioimaan tulevaisuuden vaihtoehtoja historiatietämyksensä avulla.

SISÄLLÖT VUOSILUOKILLA 7–9

Valtakunnallisissa opetussuunnitelman perusteissa on kuusi sisältöaluetta (S1-S6). Sisällöt tukevat tavoitteiden saavuttamista. Kaikki tavoitteet sisältyvät kaikkien sisältöalueiden opiskeluun.

S1 Teollisuusyhteiskunnan synty ja kehitys: Perehdytään ilmiöön, joka on muuttanut ihmisen elämää, ihmisen ja luonnon suhdetta sekä maailmaa.

S2 Ihmiset muuttavat maailmaa: Tutustutaan yhteiskunnallisiin aatteisiin, niiden merkitykseen ja seurauksiin sekä siihen, miten ihmiset ovat pystyneet vaikuttamaan omana aikanaan.

S3 Suomea luodaan, rakennetaan ja puolustetaan: Perehdytään kulttuurin merkitykseen identiteetin rakentamisessa autonomian ajalla ja itsenäisen Suomen alkutaipaleeseen.

S4 Suurten sotien aika: Perehdytään maailmansotiin, kylmään sotaan ja sodista selviytymiseen erityisesti tavallisten ihmisten ja ihmisoikeuskysymysten näkökulmasta. Paneudutaan ihmisoikeusrikoksiin kuten holokaustiin ja muihin kansanvainoihin sekä ihmisoikeuksien edistämiseen.

S5 Hyvinvointiyhteiskunnan rakentaminen: Tarkastellaan arkielämän historiaa ja tämän päivän juuria. Kehityksen yksilölle tuomien saavutusten ohella perehdytään elinkeinorakenteen muutokseen ja palveluammattien yleistymiseen sekä kaupungistumiseen.

S6 Nykyisen maailmanpolitiikan juuret: Syvennyttään kehittyneiden ja kehittyvien maiden yhteiseen historiaan sekä uudenlaisten poliittisten jännitteiden syntyyn ja ratkaisuihin maailmassa.

Vuosiluokkien 7. ja 8. **historian sisällöt** muodostuvat kumpikin neljästä laajasta kokonaisuudesta, joihin valtakunnalliset sisältöalueet uppoutuvat. Laajuudella ja pitkällä aikajänteellä pyritään ohjaamaan oppilaita ymmärtämään historian muutosten suuria linjoja ja liittämään nykyinen maailma

osaksi historiallista jatkumoa. Sisältöjen jako 7. ja 8. vuosiluokkien välillä on viitteellinen. Kronologiaa noudatetaan silloin, kun se on perusteltua. Esimerkiksi **osio I Autonominen Suomi** käsitellään ennen **osiota VI Itsenäinen Suomi**. Temaattisesti jaetut osiot kuten esimerkiksi **osio III Suurvallat** ja **osio IV Kotiseutu** voidaan tarvittaessa käsitellä 7. tai 8. luokan aikana.

SISÄLLÖT 7. LUOKALLA

- **Osio I Autonominen Suomi (S2, S3, S5)**
 - opitaan keskeiset tapahtumat ja syyt, joiden seurauksena Suomesta tuli osa Venäjää
 - tutustutaan elämään autonomisessa Suomessa (esim. väestökehitys, hallinto, sääty-yhteiskunta)
 - tarkastellaan Suomen aseman muuttumista autonomian ajan loppupuolella (”routavuodet”/”sortokaudet”).
- **Osio II Teollistuminen ja poliittiset aatteet (S1, S2, S5)**
 - opitaan keskeisten poliittisten aatteiden merkitykset ja vaikutukset historiaan: konservatismi, liberalismi, nationalismi ja sosialismi
 - tutustutaan teollistumisen syntyyn, sen hyötyihin ja haittoihin
 - tarkastellaan teollista kehitystä pitkällä aikavälillä esimerkiksi seuraamalla jonkun tuotannonalan tai keksinnön kehitystä nykypäivään saakka.
- **Osio III Suurvallat (S4, S6)**
 - tutustutaan nykyajasta lähtien Yhdysvaltojen ja Venäjän suhteisiin, niiden kehitykseen ja muutoksiin pitkällä historiallisella tarkasteluvälillä
 - opiskellaan Yhdysvaltojen ja Venäjän/Neuvostoliiton keskeiset historian vaiheet ja maiden kehittyminen suurvalloiksi.
- **Osio IV Kotiseutu (S5)**
 - tutustutaan kotikylän ja/tai kotikunnan ja/tai kotimaakunnan historiaan vaihtelevin tavoin esimerkiksi oppilaiden kiinnostuksen tai ajankohtaisten tapahtumien tai juhluvuosien mukaan.

SISÄLLÖT 8. LUOKALLA

- **Osio V Suursodat (S4)**
 - opiskellaan 1900-luvun suursotia, niiden syntymekanismeja, sodankäymisen muuttumista ja sotien seurauksia (I ja II maailmansota)
 - tarkastellaan ja opiskellaan Suomen roolia II maailmansodassa sekä sotien seurauksia ja merkitystä
 - opiskellaan käsitteet demokratia ja diktatuuri ja huomioidaan diktatuurien yleisyys maailmansotien välisenä aikana ja diktatuurijärjestelmien osuus II maailmansodan syntymisessä
 - huomioidaan ihmisoikeusrikokset (esim. holokausti).
- **Osio VI Itsenäinen Suomi (S3, S4, S5)**
 - opitaan Suomen itsenäistymiseen johtaneet tapahtumat
 - opiskellaan Suomen sisällissodan syyt, sodan kulku ja seuraukset
 - seurataan itsenäisen Suomen alkutaivalta ja yhteiskunnallista kehitystä.

- **Osio VII Kehittyvä maailma (S6)**
 - opiskellaan ns. kolmannen maailman tilannetta ja kehitystä
 - huomioidaan nousevia sotilaallisia ja taloudellisia suurvaltoja
 - tutustutaan maailman ajankohtaisten kriisien taustaan esimerkiksi Lähi-Idässä.
- **Osio VIII Yhteiskunta- ja populaarihistoria (S2, S5)**
 - laajennetaan näkökulmaa historian eri aihealueisiin ja siihen, että historia muodostuu kaikesta inhimillisestä toiminnasta
 - opiskellaan erilaisia populaarihistorian, taloushistorian ja yhteiskuntahistorian aiheita ajankohtaisuuden, oppilaiden mielenkiinnon ja valinnan mukaan; mahdollisia aiheita esimerkiksi musiikki, muu kulttuuri, arkielämä, asuminen, hyvinvointivaltio ja nuorisokulttuurit.

OPPILAAN OPPIMISEN ARVIOINTI HISTORIASSA

- Historian opetuksessa palautteella pyritään rohkaisemaan oppilaita omiin tulkintoihin ja näkemystensä argumentointiin.
- Arvioinnissa otetaan huomioon oppilaiden monimuotoiset työskentelyn ja tuottamisen tavat: kirjalliset työt, suullinen ilmaisu, aktiivinen keskustelu ja osallistuminen, omien mielipiteiden ilmaisu ja perusteleminen.
- Oppitunneilla pyritään harjoittelemaan samoja taitoja ja ominaisuuksia, joita aktiivinen, kriittinen ja osallistuva yhteiskunnan jäsen tarvitsee.
- Sisältöjen muistamisen sijasta arvioinnissa kiinnitetään huomiota tiedon soveltamiseen ja historiallisen ajattelun hallintaan.

PÄÄTTÖARVIOINTI HISTORIASSA

- Päätösarviointi sijoittuu siihen lukuvuoteen, jona historian opiskelu päättyy kaikille yhteisenä oppiaineena. Mäntyharjussa historian päätösarvosana annetaan 8. luokan päätteeksi.
- Päätösarviointi kuvaa sitä, kuinka hyvin ja missä määrin oppilas on opiskelun päättyessä saavuttanut historian oppimäärän tavoitteet.
- Päätösarvosanan muodostamisessa otetaan huomioon kaikki perusopetuksen opetussuunnitelman perusteissa määritellyt historian tavoitteet ja niihin liittyvät päätösarvioinnin kriteerit riippumatta siitä, mille vuosiluokalle 7, 8 tai 9 yksittäinen tavoite on asetettu paikallisessa opetussuunnitelmassa.
- Päätösarvosana on historian tavoitteiden ja kriteerien perusteella muodostettu kokonaisarviointi. Oppilas on saavuttanut oppimäärän tavoitteet tietyn arvosanan mukaisesti, kun oppilaan osaaminen vastaa pääosin kyseisen arvosanan kriteereissä kuvattua osaamisen tasoa.
- Paremman osaamisen tason saavuttaminen jonkin tavoitteen osalta voi kompensoida hylätyn tai heikomman suoriutumisen jonkin muun tavoitteen osalta.
- Työskentelyn arviointi sisältyy historian päätösarviointiin ja siitä muodostettavaan päätösarvosanaan.

Historia 7-9 OPS 2014

Perusopetuksen päätösarvioinnin kriteerit 2020 (pdf): 246-252

15.4.13 YHTEISKUNTAOPPI VUOSILUOKILLA 7–9

Yhteiskuntaoppia opiskellaan 7–9-luokkien aikana omana oppiaineenaan 9. vuosiluokalla.

OPPIAINEEN TEHTÄVÄ

- tukea oppilaiden kasvua aktiivisiksi, vastuuntuntoisiksi ja yritteliäiksi kansalaisiksi
- ohjata oppilaita toimimaan erilaisuutta ymmärtävässä, ihmisoikeuksia ja tasa-arvoa kunnioittavassa moniarvoisessa yhteiskunnassa demokratian arvojen ja periaatteiden mukaan
- antaa yhteiskunnan toiminnasta ja kansalaisen vaikutusmahdollisuuksista tiedollinen perusta
- rohkaista oppilaita kehittymään oma-aloitteisiksi yhteiskunnallisiksi ja taloudellisiksi toimijoiksi
- ohjata oppilaita seuraamaan ajankohtaisia kysymyksiä ja tapahtumia sekä ymmärtämään niiden yhteyksiä omaan elämään
- harjaannuttaa oppilaita hankkimaan ja arvioimaan kriittisesti erityyppisten toimijoiden tuottamaa tietoa sekä soveltamaan sitä kohtaamisissaan tilanteissa
- kannustaa oppilaita osallistumaan sekä toimimaan aktiivisesti ja rakentavasti erilaisissa tilanteissa ja yhteisöissä
- ohjata oppilaita ymmärtämään, että yhteiskunnallinen päätöksenteko perustuu valintoihin, joita tehdään vaihtoehtoisten mahdollisuuksien välillä pyrkimyksenä löytää yhteisymmärrys.

OPPIMISYMPÄRISTÖIHIN JA TYÖTAPOIHIN LIITTYVÄT TAVOITTEET

- Oppilaiden kasvua aktiivisiksi kansalaisiksi tuetaan käyttämällä monipuolisia toiminnallisia työtapoja.
- Jatkuva ajankohtaisten asioiden ja tapahtumien seuraaminen, analysoiminen ja niistä keskusteleminen on keskeistä.
- Vuorovaikutus yhteiskunnan eri toimijoiden kanssa on niin ikään tärkeää.
- Opetuksessa voidaan käyttää myös oppiainerajat ylittäviä lähestymistapoja esimerkiksi erilaisten projektien yhteydessä.
- Yhteistoiminnallisten työtapojen lisäksi tutkiva oppiminen korostuu. Median tarkastelulla ja tieto- ja viestintäteknikan hyödyntämisellä on keskeinen osa opiskelussa.

OHJAUKSEN, ERIYTTÄMISEN JA TUEN TEHTÄVÄT

- oppiaineen tavoitteiden ja luonteen kannalta keskeistä on ohjata oppilaita näkemään itsensä kansalaisyhteiskunnan jäsenenä sekä tukea heidän kasvuaan erilaisten yhteisöjen aktiivisiksi jäseniksi
- oppilaiden monipuolista kommunikointia, osallisuutta ja yhteistoimintaa tuetaan käytännön harjoitteilla
- harjaannutetaan oppilaita etsimään, ymmärtämään ja soveltamaan yhteiskuntaa ja taloutta koskevaa tietoa, jonka merkitystä he arvioivat paitsi omasta myös yleisestä näkökulmasta
- oppiaineen käsitteellinen luonne ja esimerkiksi kuvien, graafien ja tilastojen avaaminen otetaan huomioon opetusjärjestelyissä ja työtavoissa.

YHTEISKUNTAOPIN OPETUKSEN TAVOITTEET VUOSILUOKALLA 9

Merkitys arvot ja asenteet

- ohjata oppilasta syventämään kiinnostustaan ympäröivään yhteiskuntaan ja yhteiskuntaoppiin tiedonalana
- ohjata oppilasta harjaannuttamaan eettistä arviointikykyään liittyen erilaisiin inhimillisiin, yhteiskunnallisiin ja taloudellisiin kysymyksiin.

Yhteiskunnassa tarvittavien tietojen ja taitojen omaksuminen sekä yhteiskunnallinen

ymmärrys

- ohjata oppilasta hahmottamaan oikeusvaltion periaatteita, ihmisoikeuksien yleismaailmallista merkitystä sekä syventämään tietojaan suomalaisen oikeusjärjestelmän toiminnasta
- ohjata oppilasta syventämään ja pitämään ajan tasalla yhteiskuntaa, talouden toimintaa ja yksityistä taloudenpitoa koskevia tietojaan ja taitojaan sekä arvioimaan kriittisesti median roolia ja merkitystä.

Yhteiskunnallisen tiedon käyttäminen ja soveltaminen

- rohkaista oppilasta kehittymään yritteliääksi ja vastuulliseksi taloudelliseksi toimijaksi, joka tuntee yrittäjyyttä ja työelämää sekä niiden tarjoamia mahdollisuuksia ja osaa suunnitella omaa tulevaisuuttaan
- ohjata oppilasta tarkastelemaan yhteiskunnallista toimintaa sekä eri yhteisöjä ja vähemmistöryhmiä monipuolisesti ja avarakatseisesti
- ohjata oppilasta ymmärtämään yhteiskunnallisen päätöksenteon periaatteita ja demokraattisia toimintatapoja paikallisella, kansallisella ja Euroopan unionin tasolla sekä globaalisti ja toimimaan aktiivisena, omaa lähiyhteisöä kehittävänä kansalaisena
- ohjata oppilasta talouden perusteiden ymmärtämiseen, oman talouden hallintaan ja vastuulliseen kuluttamiseen kestävän kehityksen periaatteiden mukaisesti
- ohjata oppilasta laajentamaan yhteiskunnallisia näkemyksiään, osallistumaan yhteiskunnalliseen toimintaan ja keskusteluun sekä käyttämään mediataitojaan ja tietojaan yhteiskunnasta omien käsitystensä muodostamisessa ja kansalaisena toimimisessa.

SISÄLLÖT VUOSILUOKILLA 7–9

Valtakunnallisissa opetussuunnitelman perusteissa on neljä sisältöaluetta. Sisällöt tukevat tavoitteiden saavuttamista.

Arkielämä ja oman elämän hallinta:

Perehdytään yksilön vastuisiin, velvollisuuksiin, oikeuksiin sekä oman elämän ja talouden hallintaan. Paneudutaan erilaisiin mahdollisuuksiin oman tulevaisuuden suunnittelussa tutustumalla työelämään ja elinkeinoihin. Käsitellään sekä oman että lähiyhteisöjen, kuten perheiden, hyvinvoinnin ja turvallisuuden edistämistä.

Demokraattinen yhteiskunta: Paneudutaan demokraattisen yhteiskunnan ja oikeusvaltion periaatteisiin ja toimintatapoihin. Opetuksessa perehdytään ihmisoikeuksiin ja niihin liittyviin kansainvälisiin sopimuksiin. Opetuksen sisältönä ovat yhteiskunnan rakenteet ja vallankäyttö. Tarkastellaan lisäksi mielipiteiden kanavoitumista yksilön, järjestöjen, median ja julkisen vallan toiminnaksi ja päätöksenteoksi Suomessa ja kansainvälisesti.

Aktiivinen kansalaisuus ja vaikuttaminen: Tutustutaan erilaisiin yhteiskunnallisen vaikuttamisen kanaviin ja keinoihin. Harjoitellaan yhteiskunnallisessa osallistumisessa, työelämässä ja taloudellisessa toiminnassa tarvittavia taitoja luomalla aitoja tilaisuuksia koulun arjessa aktiiviselle, vastuulliselle ja rakentavalle yhteistyölle ja vaikuttamiselle myös yhteistyössä koulun ulkopuolisten tahojen kanssa.

Taloudellinen toiminta: Perehdytään talouden peruskäsitteisiin, ilmiöihin ja keskeisiin toimijoihin sekä tarkastellaan taloutta myös kestävän kehityksen ja erilaisten taloudellisten toimijoiden näkökulmasta. Lisäksi perehdytään talouden ja hyvinvoinnin kysymyksiin muun muassa työn, ammattien ja yrittäjyyden kautta. Talouden ilmiöiden tarkastelussa huomioidaan paikalliset ja globaalit näkökulmat.

SISÄLLÖT 9. LUOKALLA

Yksilö ja yhteiskunta

- Opitaan, mitä merkitsee Suomen kansalaisuus, mitä oikeuksia ja velvollisuuksia siihen kuuluu.
- Tarkastellaan lain kannalta tuttuja yhteis- ja perhe-elämän asioita kuten avio- ja avoliitto.
- Tutustutaan Suomen sosiaaliturvajärjestelmään nuorille ajankohtaisilta osilta (ainakin lapsiperheen tuet ja opintotuki).
- Opiskellaan yksilön ja yhteiskunnan turvallisuuteen liittyvät tahot kuten poliisi ja puolustusvoimat sekä tuomioistuinjärjestelmä.

Yksilön talous ja työelämä

- Pohditaan rahankäyttöä ja elämisen kuluja erityisesti opiskelijan talouden näkökulmasta.
- Tutustutaan rooliimme kuluttajana ja mainonnan kohteena, opetellaan toimimaan oikeutensa tuntevana ja kriittisenä kuluttajana sekä tekemään oman talouden sekä esimerkiksi ympäristön kannalta harkittuja valintoja.
- Tutustutaan nuoren rooliin työntekijänä.
- Tutustutaan suomalaiseen työelämään ja sopimuskulttuuriin sekä työehtosopimusten syntyyn ja sisältöön.

Kansantalous

- Opiskellaan keskeiset talouden ilmiöt kuten suhdannevaihtelut, inflaatio ja työttömyys.
- Tutustutaan markkinatalouden toimintaan.
- Tarkastellaan taloutta globaalista näkökulmasta ja pohditaan globalisaation vaikutuksia.
- Tutustutaan Suomen pankkijärjestelmään.
- Tutkitaan valtion ja kuntien taloutta ja huomataan, että julkisen talouden tulot ja menot ovat ihmisten tekemiä poliittisia päätöksiä.

Valta ja vaikuttaminen

- Tutustutaan perusteellisesti demokratiaan yhteiskuntajärjestelmänä.
- Opitaan Suomen päätöksentekojärjestelmä ja ylimmät päätöksentekuelimet kunnallisella, valtiollisella ja Euroopan Unionin tasolla.
- Opitaan, miten lait syntyvät.
- Tutustutaan yksilön vaikutus- ja osallistumismahdollisuuksiin demokraattisen yhteiskunnan eri tasoilla paikallisesta valtakunnalliseen.
- Tarkastellaan kriittisesti mediaa ja sen merkitystä.

OPPILAAN OPPIMISEN ARVIOINTI YHTEISKUNTAOPISSA

- Oppimisen arviointi on yhteiskuntaopissa oppilaita ohjaavaa ja kannustavaa. Monipuolisella palautteella oppilaita kannustetaan toimimaan aktiivisesti omissa lähiyhteisöissään ja soveltamaan käytännön arjessa yhteiskunnallista ja taloudellista osaamistaan.
- Arvioinnilla tuetaan yhteiskunnallisten tietojen ja taitojen soveltamista sekä kiinnitetään huomiota siihen, miten monipuolisesti ja näkemyksiään perustellen oppilaat oppivat rakentamaan omaa käsitystään yhteiskunnasta.
- Arvioinnissa otetaan huomioon oppilaiden monimuotoiset työskentelyn ja tuottamisen tavat, kuten kirjalliset työt, suullinen ilmaisu, aktiivinen keskustelu ja osallistuminen, omien mielipiteiden ilmaisu ja perusteleminen.
- Oppitunneilla pyritään harjoittelemaan samoja taitoja ja ominaisuuksia, joita aktiivinen, kriittinen ja osallistuva yhteiskunnan jäsen tarvitsee.

PÄÄTTÖARVIOINTI YHTEISKUNTAOPISSA

- Päätöarvointi kuvaa sitä, kuinka hyvin ja missä määrin oppilas on opiskelun päättyessä saavuttanut yhteiskuntaopin oppimäärän tavoitteet.
- Päätöarvosanan muodostamisessa otetaan huomioon kaikki perusopetuksen opetussuunnitelman perusteissa määritellyt yhteiskuntaopin tavoitteet ja niihin liittyvät päätöarvioinnin kriteerit
- Päätöarvosana on yhteiskuntaopin tavoitteiden ja kriteerien perusteella muodostettu kokonaisarviointi. Oppilas on saavuttanut oppimäärän tavoitteet tietyn arvosanan mukaisesti, kun oppilaan osaaminen vastaa pääosin kyseisen arvosanan kriteereissä kuvattua osaamisen tasoa.
- Paremmassa osaamisen tason saavuttaminen jonkin tavoitteen osalta voi kompensoida hylätyn tai heikomman suoriutumisen jonkin muun tavoitteen osalta.
- Työskentelyn arviointi sisältyy yhteiskuntaopin päätöarviointiin ja siitä muodostettavaan päätöarvosanaan.

Yhteiskuntaoppi 7-9 OPS 2014

Perusopetuksen päätöarvioinnin kriteerit 2020 (pdf): 252-258

15.4.14 MUSIIKKI VUOSILUOKILLA 7–9

Valtakunnallisissa opetussuunnitelman perusteissa on määritelty musiikin opetuksen tavoitteet vuosiluokille 7–9. Mäntyharjussa musiikin kaikille yhteinen oppimäärä päättyy 8. luokalla. Vuosiluokilla 8–9 oppilas voi opiskella musiikkia kaksivuotisena taide- ja taitoaineiden valinnaisaineena (TATA) sekä vuodeksi kerrallaan valittavana yleisenä valinnaisaineena. Mikäli oppilas ei valitse kaksivuotista musiikin TATA-valinnaista, annetaan musiikin päätöarvosana 8. luokan päätteeksi.

OPPIAINEEN TEHTÄVÄ

Musiikin opetuksen tehtävänä on

- luoda edellytykset monipuoliseen musiikilliseen toimintaan
- ohjata oppilaita tulkitsemaan musiikin monia merkityksiä eri kulttuureissa sekä yksilöiden ja yhteisöjen toiminnoissa
- luoda pohjaa musiikin elinikäiselle harrastamiselle
- rakentaa arvostavaa ja uteliasta suhtautumista musiikkiin ja kulttuuriseen monimuotoisuuteen.

Toiminnallinen musiikin opetus ja opiskelu edistävät oppilaiden

- musiikillisten taitojen ja ymmärryksen kehittymistä
- kokonaisvaltaista kasvua ja kykyä toimia yhteistyössä muiden kanssa.

Näitä vahvistetaan ottamalla musiikin opetuksessa huomioon

- oppilaiden musiikilliset kiinnostuksen kohteet
- muut oppiaineet
- eheyttävät teemat
- koulun juhlat ja tapahtumat
- koulun ulkopuolella tapahtuva toiminta.

Oppilaiden ajattelua ja oivalluskykyä kehitetään tarjoamalla mahdollisuuksia

- äänen ja musiikin parissa toimimiseen
- säveltämiseen

- muuhun luovaan tuottamiseen.

VUOSILUOKILLA 7–9 MUSIIKIN OPETUKSEN TEHTÄVÄNÄ ON ERITYISESTI

- luoda mahdollisuuksia musiikillisen osaamisen ja maailmankuvan laajentamiseen
- ohjata oppilaita tulkitsemaan musiikin merkityksiä
- pyrkiä jäsentämään musiikkiin liittyviä tunteita ja kokemuksia
- kehittää oppilaiden kriittistä musiikkikulttuurien lukutaitoa
- antaa oppilaille tilaisuuksia oman oppimisensa suunnitteluun ja arviointiin
- antaa mahdollisuus monipuoliseen luovaan musiikilliseen ilmaisuun ja musiikin tuottamiseen yksin ja yhdessä muiden kanssa
- tutustuttaa tieto- ja viestintäteknologian avulla musiikin ja digitaalisen median tekijänoikeuksiin ja käyttömahdollisuuksiin sekä niihin liittyviin mahdollisiin eettisiin ongelmiin.

OPPIMISYMPÄRISTÖIHIN JA TYÖTAPOIHIN LIITTYVÄT TAVOITTEET

- Tavoitteena on luoda pedagogisesti monipuolinen ja joustava musiikin opiskelukokonaisuus, joissa erilaiset musiikilliset työtavat ja vuorovaikutustilanteet sekä yhteismusisointi ja muu musiikillinen yhteistoiminta on mahdollista.
- Oppimisen ilo, luovaan ajatteluun rohkaiseva ilmapiiri sekä myönteiset musiikkikokemukset ja -elämykset innostavat oppilaita ja sitouttavat heidät kehittämään musiikillista osaamistaan.
- Opetustilanteissa luodaan mahdollisuuksia tieto- ja viestintäteknologian käyttöön musiikillisessa toiminnassa.
- Musiikkikäsitteitä opiskellaan musiikillisin työtavoin.
- Opetuksessa hyödynnetään taide- ja kulttuurilaitosten sekä muiden yhteistyötahojen tarjoamia mahdollisuuksia.

OHJAUKSEN, ERIYTTÄMISEN JA TUEN TEHTÄVÄT

- Musiikin opetuksessa ja työskentelyn suunnittelussa otetaan huomioon oppilaiden erilaiset tarpeet, aikaisempi oppiminen ja kiinnostuksen kohteet.
- Työtapoja, opetusvälineitä ja soittimistoa sekä ryhmätyöskentelyä koskevat ratkaisut tehdään oppilaita kuullen.
- Ratkaisuilla luodaan musiikin oppimista edistäviä yhteismusisoinnin tilanteita sekä vahvistetaan oppilaiden itsetuntoa, työskentelytaitoja ja oma-aloitteisuutta.
- Työtapojen valinnassa kiinnitetään huomiota musiikkikulttuurin ja musiikin opetuksen mahdollisten sukupuolittuneiden käytäntöjen muuttamiseen.

MUSIIKIN OPETUKSEN TAVOITTEET VUOSILUOKILLA 7 JA 8

Musiikin opetuksen tavoitteena on kannustaa oppilasta rakentamaan toimintaan musisoivan ryhmän ja musiikillisten yhteisöjen jäsenenä.

Musiikilliset tiedot ja taidot sekä luova tuottaminen

Opetuksen tavoitteena on

- ohjata oppilasta ylläpitämään äänenkäyttö- ja laulutaitoaan sekä kehittämään niitä edelleen musisoivan ryhmän jäsenenä
- kannustaa oppilasta kehittämään edelleen soitto- ja yhteismusisointitaitojaan keho-, rytmi-, melodia- ja sointusoittimin
- rohkaista oppilasta monipuoliseen musiikkiliikunnalliseen kokemiseen ja ilmaisuun
- tarjota oppilaille mahdollisuuksia ääniympäristön ja musiikin elämykselliseen kuunteluun ja havainnointiin sekä ohjata häntä keskustelemaan havainnoistaan

- kannustaa oppilasta rakentamaan luovaa suhdetta musiikkiin ja ohjata improvisointiin, sovittamiseen ja säveltämiseen sekä taiteidenväliseen työskentelyyn
- ohjata oppilasta musiikin tallentamiseen ja tieto- ja viestintäteknologian luovaan ilmaisulliseen käyttöön sekä musiikin tekemisessä että osana monialaisia kokonaisuuksia.

Kulttuurinen ymmärrys ja monilukutaito

Opetuksen tehtävänä on

- ohjata oppilasta tarkastelemaan musiikkia taiteenlajina ja ymmärtämään, miten musiikkia käytetään viestimiseen ja vaikuttamiseen eri kulttuureissa
- rohkaista ja ohjata oppilasta keskustelemaan musiikista käyttäen musiikin käsitteitä ja terminologiaa.

Hyvinvointi ja turvallisuus musiikissa

Opetuksen tehtävänä on

- ohjata oppilasta tunnistamaan musiikin vaikutuksia tunteisiin ja hyvinvointiin
- ohjata oppilasta huolehtimaan kuulostaan sekä musisointi- ja ääniympäristön turvallisuudesta.

Oppimaan oppiminen musiikissa

Opetuksen tavoitteena on

- ohjata oppilasta kehittämään musiikillista osaamistaan harjoittelun avulla, asettamaan tavoitteita musiikilliselle oppimiselleen ja arvioimaan edistymistään suhteessa tavoitteisiin.

SISÄLLÖT 7. LUOKALLA

Ihmisääni

- äänenmurros
- äänityypit
- erilaisten laulujen laulamista ja säestämistä käyttämällä kitaroita, bassoa, lyömäsoittimia, kosketinsoittimia sekä tietokonetta

Kuulonhuolto

- turvallinen äänenpaine

Sinfoniaorkesteri

- soittimet: kertaus soitinryhmistä ja soittimista
- muutamia keskeisiä 1900-luvun teoksia orkesterille
- keskeiset vuosisadat kertauksena
- keskeisiä 1900-luvun säveltäjiä

Musiikin teorian pikakurssi

- rytminuottien lukeminen

Soittaminen

- basson soiton alkeet
- rumpujen soiton alkeet
- perussointuja kitaralla
- improvisointiharjoituksia

Tietokoneavusteisen musiikinopetuksen käyttö

- sovitushjelmat

- äänitysohjelmat
- nuotinkirjoitusohjelmat

Lauluohjelmistoa

- Pohjois-Amerikan musiikkia
- suomalaista rock- ja pop-musiikkia

Rock 'n' roll

- laajempi tutustuminen rockin historiaan mm. tutkielmien kautta

SISÄLLÖT 8. LUOKALLA: KAIKILLE YHTEINEN OPPISISÄLTÖ

Ääni

- fysikaalinen ilmiö
- sähkösoittimet

Aikamme musiikki

- suomalainen viihdemusiikki
 - suomalainen viihde- ja rock-musiikki
 - tietokannat
 - levytöt
 - lehdistö
 - radio
 - esitelmiä suomalaisista bändeistä

Laulumateriaali

- suomalaisia lauluja, vanhoja ja uusia

Musiikin teoriaa

- sointumerkkkituntemuksen laajentaminen
- duurit
- mollit
- mahdollisuuksien mukaan pianolla, kitaralla, bassolla

Musiikki elämänurana

- suomalaisia musiikkijuhlia
- musiikkilehdistö
- musiikkikirjastot
- radio, televisio ja muut media-ammattit

MITEN MUSIIKISSA TOIMITAAN:

- Opetuksessa on keskeistä musiikillisten ilmaisutaitojen monipuolinen kehittäminen sekä omien ideoiden ja ratkaisujen tuottaminen.
- Äänenkäyttöä, laulutaitoa ja käytössä olevien keho-, rytmi-, melodia- ja sointusoittimien soittotaitoja syvennetään yhteismusisoinnissa.

MISTÄ MUSIIKKI MUODOSTUU:

- Musisoinnissa käytetään aiemmin opittuja musiikkikäsitteitä ja musiikin perusmerkintätapoja. Taitojen kehittyessä käsitteellistä osaamista syvennetään ja sovelletaan musisoinnin eri tilanteissa.
- Opetuksessa huomioidaan myös tulkinnan merkitys musiikillisessa ilmaisussa.

MUSIIKKI OMASSA ELÄMÄSSÄ, YHTEISÖSSÄ JA YHTEISKUNNASSA:

- Musiikillisten taitojen ja tietojen ohella opetuksessa käsitellään oppilaiden esille tuomia aihepiirejä sekä heidän musiikkiin liittyviä kokemuksiaan ja havaintojaan.
- Myös kuluttamisen ja kestäväen hyvinvoinnin näkökulmat ovat olennaisia musiikissa.
- Opetuksessa rakennetaan yhteyksiä musiikin ja muiden oppiaineiden sekä erilaisten yhteiskunnallisten ilmiöiden välille. Samalla pohditaan ja arvioidaan kriittisesti musiikin merkityksiä elämän eri tilanteissa eri aikoina ja aikakausina.

OHJELMISTO:

- Ohjelmistoon ja erityisesti kuunteluohjelmistoon valitaan monipuolisesti eri kulttuurien ja aikakausien musiikkia kansanmusiikista taidemusiikkiin ajankohtaiset musiikilliset ilmiöt huomioiden.
- Äänenkäyttöä ja laulutaitoa harjoitetaan yksi- ja moniäänisten yhteislaulujen tai soololaulujen, äänikokeilujen ja erilaisten ääniharjoitteiden avulla.
- Ohjelmiston valinnassa otetaan huomioon kulttuuriperinnön vaaliminen, oppilaita innostavat teokset ja tehtävät sekä ohjelmiston käyttökelpoisuus musiikillisten taitojen oppimisessa.
- Ohjelmistoon sisältyvät myös oppilaiden omat luovat tuotokset ja sävellykset.

OPPILAAN OPPIMISEN ARVIOINTI MUSIIKISSA

- Palaute on realistista, kannustavaa ja rohkaisevaa.
- Ohjaava palaute auttaa oppilasta hahmottamaan yhä paremmin soivaa musiikillista toteutusta, musiikillista ilmaisua ja musiikin merkityksiä.
- Palautetta oppilas tarvitsee erityisesti, kun hän toteuttaa luovaan tuottamiseen ja musiikkiteknologiaan liittyviä kokonaisuuksia.
- Arviointi kohdistuu sekä oppilaan tiedolliseen osaamiseen että musiikillisiin taitoihin erilaisissa oppimistilanteissa ja -ympäristöissä.
- Musiikissa harjoittelu- ja työskentelytaitojen kehittäminen eli oppimaan oppiminen on yksi arvioitavista kriteereistä.
- Musiikissa oppilaan osaaminen kehittyy kaikilla tavoitealueilla oppimäärän päättymiseen saakka.

PÄÄTTÖARVIOINTI MUSIIKISSA

- Päätösarviointi sijoittuu siihen lukuvuoteen, jona musiikin opiskelu päättyy kaikille yhteisenä oppiaineena. Mäntyharjussa musiikin päätösarviointi annetaan 8. luokan päätteeksi. HUOM! Jos oppilas valitsee musiikin taide- ja taitoaineiden valinnaisaineikiintiöstä, arvioidaan se osana kaikille yhteisen musiikin oppimäärää ja päättötodistuksen arvosana annetaan 9. luokan päätteeksi.
- Päätösarviointi kuvaa sitä, kuinka hyvin ja missä määrin oppilas on opiskelun päättyessä saavuttanut musiikin oppimäärän tavoitteet.
- Päätösarvosanan muodostamisessa otetaan huomioon kaikki perusopetuksen opetussuunnitelman perusteissa määritellyt musiikin tavoitteet ja niihin liittyvät päätösarvioinnin kriteerit riippumatta siitä, mille vuosiluokalle 7, 8 tai 9 yksittäinen tavoite on asetettu paikallisessa opetussuunnitelmassa.
- Päätösarvosana on musiikin tavoitteiden ja kriteerien perusteella muodostettu kokonaisarviointi. Oppilas on saavuttanut oppimäärän tavoitteet arvosanan 5, 7, 8 tai 9 mukaisesti, kun oppilaan osaaminen vastaa pääosin kyseisen arvosanan kriteereissä kuvattua osaamisen tasoa. Arvosanojen 4, 6 ja 10 mukaisen osaamisen kokonaisarviointi muodostetaan musiikin oppimäärän tavoitteiden pohjalta ja suhteessa edellä mainittuihin päätösarvioinnin kriteereihin.

- Paremmen osaamisen tason saavuttaminen jonkin tavoitteen osalta voi kompensoida hylätyn tai heikomman suoriutumisen jonkin muun tavoitteen osalta.

Musiikki 7-9 OPS 2014

Perusopetuksen päättöarvioinnin kriteerit 2020 (pdf): 258-264

15.4.15 KUVATAIDE VUOSILUOKALLA 7–9

Kuvataiteen opetuksessa tulee harjoittaa monipuolisesti aistihavaintojen tekoa ja mielikuvituksen käyttöä. Opetuksessa painotetaan kuvataiteellista prosessia, jonka osia ovat suunnittelu, luonnostelu, työn toteuttaminen ja arviointi. Kuvataiteen opetuksen tavoitteita lähestytään tutkimalla *omia kuvakulttuureja, ympäristön kuvakulttuureja* sekä *taiteen maailmoja*. Nämä sisältöalueet ovat toisiaan täydentäviä ja opetuksessa tarkastellaan myös niiden välisiä yhteyksiä.

Valtakunnallisissa opetussuunnitelman perusteissa on määritelty kuvataiteen opetuksen tavoitteet vuosiluokille 7–9. Mäntyharjussa kuvataiteen kaikille yhteinen oppimäärä päättyy 7. luokalla. Vuosiluokilla 8–9 oppilas voi opiskella kuvataidetta kaksivuotisena taide- ja taitoaineiden valinnaisaineena (TATA) sekä vuodeksi kerrallaan valittavana yleisenä valinnaisaineena. Mikäli oppilas ei valitse kaksivuotista kuvataiteen TATA-valinnaista, annetaan kuvataiteen päättöarvosana 7. luokan päätteeksi.

OPPIAINEEN TEHTÄVÄ

- ohjata tutkimaan ja ilmaisemaan kulttuurisesti moninaista todellisuutta taiteen keinoin
- rakentaa identiteettiä sekä vahvistaa kulttuurista osaamista ja yhteisöllisyyttä kuvia tuottamalla ja tulkitsemalla
- kehittää kykyä ymmärtää taiteen ympäristön ja muun visuaalisen kulttuurin ilmiöitä
- tukea traditioiden välittymistä ja uudistumista vahvistamalla kulttuuriperinnön tuntemusta
- tukea kriittisen ajattelun kehittymistä sekä kannustaa vaikuttamaan omaan elinympäristöön, yhteiskuntaan ja globaaliin ympäristöön
- harjaannuttaa kokemukselliseen moniaistiseen ja toiminnalliseen oppimiseen
- tutustuttaa kuvataiteen ja visuaalisen kulttuurin historiaan ja eri kuvakulttuureihin
- tutustuttaa erilaisiin näkemyksiin taiteen tehtävistä
- ohjata käyttämään monipuolisesti erilaisia välineitä, materiaaleja, teknologioita ja ilmaisun keinoja
- kannustaa monilukutaidon kehittämiseen hyödyntämällä visuaalisuutta sekä muita tiedon tuottamisen ja esittämisen tapoja
- tarjota mahdollisuuksia monialaisiin oppimiskokemuksiin muun opetuksen ja paikallisten yhteistyötahojen kanssa
- tutustuttaa mahdollisuuksien mukaan taidemuseoihin sekä muihin kulttuurikohteisiin
- tutustuttaa ja ohjata kuvataiteen harrastusmahdollisuuksiin
- luoda perustaa oppilaiden omakohtaiselle suhteelle kuvataiteeseen ja muuhun visuaaliseen kulttuuriin
- kannustaa erilaisten kuvailmaisun keinojen kokeiluun ja harjoitteluun
- opettaa asettamaan määrätietoisia tavoitteita toiminnalleen
- vahvistaa kuvallisen tuottamisen taitoja erilaisissa visuaalisissa ympäristöissä
- ohjata tarkastelemaan taiteen ja visuaalisen viestinnän vaikutuksia mielipiteisiin, asenteisiin ja toimintatapoihin omassa ympäristössä ja yhteiskunnassa
- harjaannuttaa tutkimaan kuvataiteen henkilökohtaisia sekä yhteiskunnallisia merkityksiä ja käyttämään niitä vaikuttamisen muotoina
- kehittää yhdessä toimimisen taitoja
- ohjata hyödyntämään tieto- ja viestintäteknologiaa ja verkkoympäristöjä luovasti, kriittisesti ja vastuullisesti

- tarjota tietoa edellytyksistä perusopetuksen jälkeisille opinnoille.

OPPIMISYMPÄRISTÖIHIN JA TYÖTAPOIHIN LIITTYVÄT TAVOITTEET

- käyttää ja soveltaa monipuolisesti materiaaleja, teknologioita ja ilmaisukeinoja
- kokeilla ja harjoitella aktiivisesti luovaa ongelmanratkaisua
- havainnoida moniaistillisesti, työskennellä pitkäjänteisesti
- tukea pyrkimystä tutkivaan ja tavoitteelliseen taideoppimiseen
- huomioida yksilöllisen kuvailmaisun tarpeet
- kannustaa oppimiseen ja vuorovaikutukseen sekä koulussa että koulun ulkopuolisissa ympäristöissä esimerkiksi erilaisissa rakennetuissa ympäristöissä, luonnon ympäristöissä ja verkkoympäristöissä paikallisten toimijoiden kanssa
- tuetaan tutkivaa ja ilmiökeskeistä työskentelyä hyödyntämällä taiteen traditioiden ja aikailaistaitteen toimintatapoja sekä globaalien kysymysten käsittelyä
- käyttää monipuolisesti tieto- ja viestintäteknologioita.

OHJAUKSEN, ERIYTTÄMISEN JA TUEN TEHTÄVÄT

- huomioida oppilaan sosiaaliset, psyykkiset ja motoriset lähtökohdat ja taidot
- tukea oppilaan identiteetin rakentumista, osallisuutta ja hyvinvointia
- huomioida yksilölliset ohjauksen tarpeet
- eriyttää tarvittaessa esimerkiksi ilmaisukeinojen, työtapojen ja oppimisympäristöjen valinnoilla
- luoda turvallinen, moninaisuutta kunnioittava ja itseilmaisuuun rohkaiseva ilmapiiri
- käyttää vaihtoehtoisia pedagogisia lähestymistapoja tarvittaessa erityisesti havaintojen ja tunteiden visuaalisessa ilmaisussa sekä motoristen taitojen kehittämisessä
- hyödyntää leikinomaisuutta, pelejä ja eri aistialueisiin liittyviä kokemuksia
- vahvistaa osaamista perusopetuksen jälkeisiin opintoihin valmistavasta näkökulmasta.

KUVATAITEEN OPETUKSEN TAVOITTEET VUOSILUOKALLA 7

Visuaalinen havaitseminen ja ajattelu

Opetuksen tavoitteena on

- kannustaa oppilasta havainnoimaan taidetta, ympäristöä ja muuta visuaalista kulttuuria moniaistisesti ja käyttämään monipuolisesti kuvallisen tuottamisen menetelmiä
- rohkaista oppilasta keskustelemaan omista ja muiden havainnoista ja ajatuksista sekä perustelevaan näkemyksiään
- innostaa oppilasta ilmaisemaan havaintojaan ja ajatuksiaan kuvallisesti erilaisia välineitä ja tiedon tuottamisen tapoja käyttäen eri ympäristöissä.

Kuvallinen tuottaminen

Opetuksen tavoitteena on

- ohjata oppilasta soveltamaan erilaisia materiaaleja, tekniikoita ja ilmaisun keinoja sekä syventämään kuvallisen tuottamisen taitojaan
- ohjata oppilasta tutkivaan lähestymistapaan itsenäisessä ja yhteistoiminnallisessa kuvallisessa työskentelyssä
- rohkaista oppilasta ilmaisemaan mielipiteitään sekä soveltamaan kuvallisen viestinnän ja vaikuttamisen keinoja omilla kuvissaan.

Visuaalisen kulttuurin tulkinta

Opetuksen tavoitteena on

- ohjata oppilasta soveltamaan kuvallisia, sanallisia ja muita kuvatulkinnan menetelmiä
- ohjata oppilasta tarkastelemaan taiteen ja muun visuaalisen kulttuurin merkitystä yksilölle,

- yhteisölle ja yhteiskunnalle historian ja kulttuurin näkökulmista
- innostaa oppilasta soveltamaan eri aikojen ja kulttuurien kuvailmaisun tapoja kuvallisessa tuottamisessaan.

Esteettinen, ekologinen ja eettinen arvostaminen

Opetuksen tavoitteena on

- ohjata oppilasta ottamaan kantaa taiteessa, ympäristössä ja muussa visuaalisessa kulttuurissa ilmeneviin arvoihin
- kannustaa oppilasta ottamaan kuvailmaisussaan huomioon kulttuurinen moninaisuus ja kestävä kehitys sekä vaikuttamaan kuvien avulla.

SISÄLLÖT 7. LUOKALLA

Visuaalinen havaitseminen ja ajattelu

- taiteen havainnointi omassa ympäristössä ja sen pohtiminen, mikä on taidetta
- kuvallisen ilmaisun pohjana ovat oppilaan omat havainnot, ajatukset sekä mielikuvat
- opitaan arvostamaan omia ja toisten töitä, esimerkiksi kiinnittämällä huomiota työn viimeistelyyn, sen säilytykseen ja itsearviointiin
- kuvan erilaisten käyttötarkoitusten tarkastelua ja kuvakerronnan muotoihin tutustumista, esimerkiksi sarjakuva, liikkuva kuva, mainonta, kuvituskuva, julistetaide
- harjoitellaan kuvan ja sanan yhdistämisen perusteita, typografia ja taitto
- kartoitetaan omia katselutottumuksia
- tarkastellaan ja analysoidaan taideteoksia ja visuaalisen median sisältöjä.

Kuvallinen tuottaminen

- tutustutaan kuvataiteen tyyleihin ja eri -ismeihin
- harjoitellaan kuvasymboliikan käyttöä omassa ilmaisussa
- opitaan kuvasomittelun perusteita: tasapaino, jännite, rytmi, muoto, väri, tila, liike, aika ja viiva
- harjoitellaan ryhmässä työskentelyä ja yhteisöllisyyttä, esimerkiksi yhteisötaiteen keinoja ja erilaisia ryhmäytymistekniikoita hyödyntäen
- käytetään monipuolisesti eri tekniikoita:
 - piirustus, esimerkiksi lyijykynä, hiili, värikynät, pastelliliidut
 - maalaus, esimerkiksi vesiväri, valmisväri, akvarellipaperi, värioppi
 - grafiikka, esimerkiksi linografiikka, monotypia
 - keramiikka ja kuvanveisto, esimerkiksi savi, paperimassa, lumi
 - mahdollisuuksien mukaan valo- ja videokuvaukset.

Visuaalisen kulttuurin tulkinta

- opitaan arvostamaan erilaisia taiteenmuotoja: länsimaisen taiteen rinnalla tutustutaan eri kulttuurien visuaaliseen perintöön
- tutustutaan suomalaiseen taiteeseen, esimerkiksi Suomen taiteen kultakauden taiteilijoihin sekä nykytaiteen ilmiöihin
- tutustutaan maailman taiteen historian keskeisiin aikakausiin, esimerkiksi renessanssi, klassismi, kansallisromantiikka
- tutustutaan suomalaisen arkkitehtuurin ja muotoilun perinteeseen
- harjoitellaan kuvataiteen käsitteiden käyttämistä.

Esteettinen, ekologinen ja eettinen arvostaminen

- mahdollisuuksien mukaan tutustutaan eri visuaalisen alan taiteilijoiden työskentelyyn, taidenäyttelyihin, tehdään yhteistyötä paikallisten toimijoiden kanssa
- hyödynnetään Internetin taide- ja kulttuuripalveluja

- tarkastellaan rakennetun ympäristön ja luonnonympäristön vuorovaikutusta suunnitellen ja rakentaen.

OPPILAAN OPPIMISEN ARVIOINTI KUVATAITEESSA

- kuvataiteen arviointi ja palaute on luonteeltaan kannustavaa, ohjaavaa ja oppilaan yksilöllisen edistymisen huomioivaa
- palautteella tuetaan kuvallisen tuottamisen ja tulkinnan taitojen, kuvallisen kulttuurin tuntemuksen, pitkäjänteisten työtapojen sekä itsearviointitaitojen kehittymistä
- oppimisen arviointi kohdistuu kaikkiin opetussuunnitelmassa määriteltyihin taideoppimisen ulottuvuuksiin
- arvioinnissa on keskeistä havainnoida oppilaan edistymistä kuvien tuottamiseen, vastaanottamiseen ja tulkitsemiseen liittyvien taitojen kehittämisessä.

PÄÄTTÖARVIOINTI KUVATAITEESSA

- Päätösarviointi sijoittuu siihen lukuvuoteen, jona kuvataiteen opiskelu päättyy kaikille yhteisenä oppiaineena. Mäntyharjussa kuvataiteen päätösarviointi annetaan 7. luokan päätteeksi. HUOM! Jos oppilas valitsee kuvataiteen taide- ja taitoaineiden valinnaisaineikiintiöstä, arvioidaan se osana kaikille yhteisen kuvataiteen oppimäärää ja päätötodistuksen arvosana annetaan 9. luokan päätteeksi.
- Päätösarviointi kuvaa sitä, kuinka hyvin ja missä määrin oppilas on opiskelun päättyessä saavuttanut kuvataiteen oppimäärän tavoitteet.
- Päätösarvosanan muodostamisessa otetaan huomioon kaikki perusopetuksen opetussuunnitelman perusteissa määritellyt kuvataiteen oppimäärän tavoitteet ja niihin liittyvät päätösarvioinnin kriteerit riippumatta siitä, mille vuosiluokalle 7, 8 tai 9 yksittäinen tavoite on asetettu paikallisessa opetussuunnitelmassa.
- Päätösarvosana on kuvataiteen oppimäärän tavoitteiden ja kriteerien perusteella muodostettu kokonaisarviointi. Oppilas on saavuttanut oppimäärän tavoitteet arvosanan 5, 7, 8 tai 9 mukaisesti, kun oppilaan osaaminen vastaa pääosin kyseisen arvosanan kriteereissä kuvattua osaamisen tasoa. Arvosanojen 4, 6 ja 10 mukaisen osaamisen kokonaisarviointi muodostetaan kuvataiteen oppimäärän tavoitteiden pohjalta ja suhteessa edellä mainittuihin päätösarvioinnin kriteereihin.
- Paremman osaamisen tason saavuttaminen jonkin tavoitteen osalta voi kompensoida hylätyn tai heikomman suoriutumisen jonkin muun tavoitteen osalta.
- Työskentelyn arviointi sisältyy kuvataiteen oppimäärän päätösarviointiin ja siitä muodostettavaan päätösarvosanaan.

Kuvataide 7-9 OPS 2014

Perusopetuksen päätösarvioinnin kriteerit 2020 (pdf): 264-269

15.4.16 KÄSITYÖ

Valtakunnallisissa opetussuunnitelman perusteissa on määritelty käsityön opetuksen tavoitteet vuosiluokille 7–9. Mäntyharjussa käsityön kaikille yhteinen oppimäärä päättyy 7. luokalla. Vuosiluokilla 8–9 oppilas voi opiskella käsityötä kaksivuotisena taide- ja taitoaineiden valinnaisaineena (TATA) sekä vuodeksi kerrallaan valittavana yleisenä valinnaisaineena. Mikäli oppilas ei valitse kaksivuotista käsityön TATA-valinnaista, annetaan käsityön päätösarvosana 7. luokan päätteeksi.

OPPIAINEEN TEHTÄVÄ

- ohjata oppilaita kokonaiseen käsityöprosessin hallintaan, johon kuuluvat tuotteen tai teoksen itsenäinen tai yhteisöllinen suunnittelu, valmistus ja oman tai yhteisen käsityöprosessin arviointi
- ohjata tutkivaan, keksivään ja kokeilevaan toimintaan ja siinä toteuttamaan erilaisia visuaalisia, materiaalisia ja teknisiä ratkaisuja
- ohjata ymmärtämään, arvioimaan ja kehittämään erilaisia teknologisia sovelluksia sekä käyttämään opittuja tietoja ja taitoja arjessa
- kehittää oppilaiden avaruudellista hahmottamista, tuntoaistia ja käsillä tekemistä, jotka edistävät motorisia taitoja, luovuutta ja suunnitteluosaamista
- tukea ja vahvistaa oppilaan hyvää itsetuntoa ja minäkuvaa
- tarkastella laaja-alaisia teemoja oppiainerajat ylittäen
- auttaa ymmärtämään ympäröivää materiaalista maailmaa ja luoda perustaa kestäväälle elämäntavalle ja kehitykselle
- kasvattaa eettisiä, tiedostavia, osallistuvia sekä osaavia ja yritteliäitä kansalaisia, jotka arvostavat itseään tekijöinä ja joilla on taito käsityöilmaisuuksiin sekä halu ylläpitää ja kehittää käsityökulttuuria.

OPPIMISYMPÄRISTÖIHIN JA TYÖTAPOIHIIN LIITTYVÄT TAVOITTEET

- rakentaa oppimisympäristö, joka mahdollistaa monimateriaalisen käsityön oppimisen ja vastuullisen työskentelyasenteen omaksumisen
 - hyödyntää käsityön suunnittelussa ja valmistuksessa arkielämää, luontoa ja rakennettua ja esineympäristöä
 - tukea toiminnallista oppimista oppiaineiden rajoja ylittäen
 - laajentaa oppimisympäristöä koulun ulkopuolelle (esim. museo-, näyttely- ja yritysvierailuilla).

OHJAUKSEN, ERIYTTÄMISEN JA TUEN TEHTÄVÄT

- tukea oppilaiden käsityötaitojen oppimista, suunnittelua ja yhteisöllistä työskentelyä erilaisilla työ- ja vuorovaikutustavoilla
- kannustaa osallisuuteen, aktiivisuuteen ja itseohjautuvuuteen
- ohjata löytämään itselle sopivia työvälineitä, työtapoja ja työtehtäviä
- ohjata toimimaan työturvallisesti ja vastuullisesti
- kannustaa ja tukea lahjakkaita haastamaan itseään ja asettamaan itselleen tavoitteita.

KÄSITYÖN OPETUKSEN TAVOITTEET VUOSILUOKALLA 7

Opetuksen tavoitteena on

- ohjata oppilasta suunnittelemaan työskentelyään sekä ideoimaan, tutkimaan ja kokeilemaan yritteliäästi
- ohjata oppilasta asettamaan käsityöhön omia oppimisen ja työskentelyn tavoitteita sekä toteuttamaan niiden perusteella kokonainen käsityöprosessi ja arvioimaan oppimistaan
- opastaa oppilasta tutustumaan ja käyttämään monipuolisesti erilaisia työvälineitä, materiaaleja ja tarkoituksenmukaisia työtapoja sekä kehittämään innovaatioita
- ohjata oppilasta käyttämään sujuvasti käsityön käsitteitä, merkkejä ja symboleja sekä vahvistamaan visuaalista, materiaalista ja teknologista ilmaisuaan
- ohjata oppilasta havainnoimaan, ennakoimaan ja reagoimaan työtilanteisiin liittyviin riskitekijöihin ja toimimaan turvallisesti käsityöprosessissa
- ohjata oppilasta käyttämään tieto- ja viestintäteknologian mahdollisuuksia käsityön suunnittelussa, valmistuksessa ja dokumentoinnissa, sekä yhteisöllisen tiedon tuottamisessa ja jakamisessa
- ohjata oppilasta tuntemaan käsityön, kädentaitojen ja teknologisen kehityksen merkitys

- omassa elämässään, yhteiskunnassa, yrittäjyydessä ja muussa työelämässä
- ohjata oppilasta taloudelliseen ajatteluun ja kehittämään käsityöprosessiin liittyviä valintoja, jotka edistävät kestävästä elämäntapaa.

SISÄLLÖT VUOSILUOKALLA 7

Sisältöalueista muodostetaan yhtenäisiä oppimistehtäviä, joissa useat sisällöt limittyvät yhtäaikaaisesti toisiinsa.

- **Innovointi:** Innovoidaan erilaisia tuotesuunnittelutehtäviä käyttäen käsityön käsitteistöä, merkkejä ja symboleja.
- **Muotoilu:** Perehdytään ympäröivän yhteiskunnan kehitykseen ja hyödynnetään sitä suunnittelussa, muotoilussa ja toteutuksessa.
- **Kokeilu:** Kokeillaan erilaisia työtapoja ja materiaaleja ja yhdistellään niitä rohkeasti toisiinsa. Hyödynnetään mahdollisuuksien mukaan ohjelmointia.
- **Dokumentointi ja arviointi:** Dokumentoidaan työn eri vaiheita ja arvioidaan tuotteen muotoilua ja käytettävyyttä. Dokumentoidaan ainakin yksi kokonainen käsityöprosessi tv:tä hyödyntäen.
- **Tekeminen:** Käytetään käsityön tekemiseen tarvittavia työvälineitä, koneita ja laitteita monipuolisesti ja tarkoituksenmukaisesti.
- **Työturvallisuus:** Perehdytään työturvallisuuteen ja kartoitetaan ja arvioidaan työn vaaroja sekä riskejä osana käsityöprosessia. Työskennellään turvallisesti.
- **Yrittäjämäinen oppiminen:** Tutustutaan yrittäjämäiseen oppimiseen, yrittäjyyteen ja järjestöyhteistyöhön havainnollisesti, virtuaalisesti, opintokäynneillä tai yritysvierailuilla. Huomioidaan käsityöosaamisen merkitys työelämälle. Hyödynnetään kulttuurilaitosten tarjontaa ideoinnin lähteenä.
- **Tiedostaminen ja osallistuminen:** Tutkitaan käsityön ja tuotteiden erilaisia merkityksiä yksilön, yhteiskunnan ja ympäristön näkökulmasta. Pohditaan käsityötä hyvinvoinnin ja kestävästä kehityksen edistäjänä arjessa. Harjoitellaan käsityöllä osallistumista, vaikuttamista ja viestimistä.

OPPILAAN OPPIMISEN ARVIOINTI KÄSITYÖSSÄ

- on säännöllistä, monipuolista, ohjaavaa ja kannustavaa
- perustuu kokonaiseen käsityön prosessiin, sen tavoitteisiin ja kriteereihin sekä opiskelun aikana tehtyyn jatkuvaan arviointiin ja dokumentointiin
- ohjaa arvioimaan omaa oppimista.

PÄÄTTÖARVIOINTI KÄSITYÖSSÄ

- Päätösarviointi sijoittuu siihen lukuvuoteen, jona käsityön opiskelu päättyy kaikille yhteisenä oppiaineena. Mäntyharjussa käsityön päätösarviointi annetaan 7. luokan päätteeksi. HUOM! Jos oppilas valitsee käsityön taide- ja taitoaineiden valinnaisaineikiintiöstä, arvioidaan se osana kaikille yhteisen käsityön oppimäärää ja päätötodistuksen arvosana annetaan 9. luokan päätteeksi.
- Päätösarviointi kuvaa sitä, kuinka hyvin ja missä määrin oppilas on opiskelun päättyessä saavuttanut käsityön oppimäärän tavoitteet.
- Päätösarvosanan muodostamisessa otetaan huomioon kaikki perusopetuksen opetussuunnitelman perusteissa määritellyt käsityön oppimäärän tavoitteet ja niihin liittyvät päätösarvioinnin kriteerit riippumatta siitä, mille vuosiluokalle 7, 8 tai 9 yksittäinen tavoite

on asetettu paikallisessa opetussuunnitelmassa.

- Päätösarvosana on käsityön oppimäärän tavoitteiden ja kriteerien perusteella muodostettu kokonaisarviointi. Oppilas on saavuttanut oppimäärän tavoitteet arvosanan 5, 7, 8 tai 9 mukaisesti, kun oppilaan osaaminen vastaa pääosin kyseisen arvosanan kriteereissä kuvattua osaamisen tasoa. Arvosanojen 4, 6 ja 10 mukaisen osaamisen kokonaisarviointi muodostetaan käsityön oppimäärän tavoitteiden pohjalta ja suhteessa edellä mainittuihin päätösarvioinnin kriteereihin.
- Paremman osaamisen tason saavuttaminen jonkin tavoitteen osalta voi kompensoida hylätyn tai heikomman suoriutumisen jonkin muun tavoitteen osalta.
- Työskentelyn arviointi sisältyy käsityön oppimäärän päätösarviointiin ja siitä muodostettavaan päätösarvosanaan.

[Käsityö 7-9 OPS 2014](#)

[Perusopetuksen päätösarvioinnin kriteerit 2020 \(pdf\): 269-274](#)

15.4.17 LIIKUNTA VUOSILUOKILLA 7–9

Mäntyharjussa liikunnanopetuksen tavoitteet ja sisällöt ovat samat vuosiluokille 7–9. Opettaja voi kuitenkin jakaa tai painottaa sisältöjä parhaaksi katsomallaan tavalla.

Vuosiluokilla 8–9 oppilas voi opiskella liikuntaa kaikille yhteisen oppimäärän lisäksi kaksivuotisena taide- ja taitoaineiden valinnaisaineena (TATA) sekä vuodeksi kerrallaan valittavana yleisenä valinnaisaineena.

Liikunnanopetuksessa hyödynnetään luontoa ja lähialueiden mahdollisuuksia, toimitaan yhteistyössä urheiluseurojen ja muiden organisaatioiden kanssa sekä hyödynnetään liikuntateknologiaa monipuolisen liikunnanopetuksen mahdollistamiseksi.

OPPIAINEEN TEHTÄVÄ

- Pyritään kehittämään oppilaan toimintaa ja ymmärrystä suhteessa yksilölliseen fyysiseen, sosiaaliseen ja psyykkiseen kasvuun ja kehitykseen.
- Oppilas saa liikunnasta monipuolisia, turvallisia ja myönteisiä kokemuksia jotka edesauttavat positiivisen minäkuvan kehittymisessä sekä liikunnallisen elämäntavan omaksumisessa.
- Oppilas oppii vuorovaikutustaitoja, ryhmän jäsenenä toimimista, vastuunottamista, itsenäisyyttä sekä pettymyksen käsittelyä ja osallistuu kannustavan ja hyväksyvän ilmapiirin luomiseen.
- Oppilas ymmärtää liikunnan vaikutuksen omaan terveyteensä ja hyvinvointiinsa.

OPPIMISYMPÄRISTÖIHIN JA TYÖTAPOIHIN LIITTYVÄT TAVOITTEET

- Liikunnan tehtävää ja tavoitteita toteutetaan opettamalla turvallisesti ja monipuolisesti erilaisissa oppimisympäristöissä sisä- ja ulkotiloissa oppilaita osallistaen.
- Opetuksessa otetaan huomioon vuodenaajat, paikalliset olosuhteet sekä koulun ja ympäristön tarjoamat mahdollisuudet tarkoituksenmukaisella tavalla.
- Opetuksen yhteydessä korostetaan fyysistä aktiivisuutta ja yhteistoiminnallisuutta ylläpitäviä työtapoja, kannustavaa vuorovaikutusta ja toisten auttamista sekä henkisesti ja fyysisesti turvallista toimintaa.
- Liikuntateknologian hyödyntämisellä tuetaan liikunnanopetuksen tavoitteiden saavuttamista.
- Koulun ulkopuolisille liikuntapaikoille siirtymisessä edistetään turvallista liikennekäyttäytymistä.

OHJAUKSEN, ERIYTTÄMISEN JA TUEN TEHTÄVÄT

- Kannustava ja hyväksyvä ilmapiiri on edellytys liikunnanopetuksen tavoitteiden

saavuttamiselle.

- Toiminnan tulee antaa kaikille oppilaille mahdollisuus onnistumiseen ja osallistumiseen sekä tukea hyvinvoinnin kannalta riittävää toimintakykyä.
- Opetuksessa on keskeistä oppilaiden yksilöllisyyden huomioon ottaminen, turvallinen työskentelyilmapiiri sekä organisoinnin ja opetusviestinnän selkeys.
- Pätevyyskokemuksia ja sosiaalista yhteenkuuluvuutta tuetaan oppilaslähtöisillä ja osallistavilla työtavoilla, sopivilla tehtävillä ja rohkaisevalla palautteella.
- Vuosiluokkien 7–9 opetuksessa kiinnitetään erityistä huomiota toimintakyvyn tukemiseen ja mieluisan liikuntaharrastuksen ylläpitämiseen tai löytämiseen.

LIIKUNNAN OPETUKSEN TAVOITTEET VUOSILUOKILLA 7–9

Fyysinen toimintakyky

Opetuksen tavoitteena on

- kannustaa oppilasta fyysiseen aktiivisuuteen, kokeilemaan erilaisia liikuntamuotoja ja harjoittelemaan parhaansa yrittäen
- ohjata oppilasta harjaanuttamaan havaintomotorisia taitojaan eli havainnoimaan itseään ja ympäristöään aistien avulla sekä tekemään liikuntatilanteisiin sopivia ratkaisuja
- ohjata oppilasta harjoittelun avulla kehittämään tasapaino- ja liikkumistaitojaan, jotta oppilas osaa käyttää, yhdistää ja soveltaa niitä monipuolisesti erilaisissa oppimisympäristöissä, eri vuodenaikoina ja eri liikuntamuodoissa
- ohjata oppilasta harjoittelun avulla kehittämään välineenkäsittelytaitojaan, jotta oppilas osaa käyttää, yhdistää ja soveltaa niitä monipuolisesti erilaisissa oppimisympäristöissä, eri välineillä, eri vuodenaikoina ja eri liikuntamuodoissa
- kannustaa ja ohjata oppilasta arvioimaan, ylläpitämään ja kehittämään fyysisiä ominaisuuksiaan: voimaa, nopeutta, kestävyyttä ja liikkuvuutta
- vahvistaa uima- ja vesipelastustaitoja, jotta oppilas osaa sekä uida että pelastautua ja pelastaa vedestä
- ohjata oppilasta turvalliseen ja asialliseen toimintaan.

Sosiaalinen toimintakyky

Opetuksen tavoitteena on

- ohjata oppilasta työskentelemään kaikkien kanssa sekä säätelämään toimintaansa ja tunnelmaisuaan liikuntatilanteissa toiset huomioon ottaen
- ohjata oppilasta toimimaan reilun pelin periaatteella sekä ottamaan vastuuta yhteisistä oppimistilanteista.

Psyykinen toimintakyky

Opetuksen tavoitteena on

- kannustaa oppilasta ottamaan vastuuta omasta toiminnasta ja vahvistaa oppilaan itsenäisen työskentelyn taitoja
- huolehtia siitä, että oppilaat saavat riittävästi myönteisiä kokemuksia omasta kehosta, pätevydestä ja yhteisöllisyydestä
- auttaa oppilasta ymmärtämään riittävän fyysisen aktiivisuuden ja liikunnallisen elämäntavan merkitys kokonaisvaltaiselle hyvinvoinnille
- tutustuttaa oppilas yleisten liikuntamuotojen harrastamiseen liittyviin mahdollisuuksiin, tietoihin ja taitoihin, jotta hän saa edellytyksiä löytää itselleen sopivia iloa ja virkistystä tuottavia liikuntaharrastuksia.

SISÄLLÖT VUOSILUOKILLA 7–9

Fyysinen toimintakyky

- Opetukseen sisältyy runsaasti fyysisesti aktiivista toimintaa.
- Havainto- ja ratkaisuntekotoitoja ja niiden soveltamista kehitetään monipuolisilla ja turvallisilla tehtävillä (kuten liikuntaleikit ja pallopelit).
- Tasapaino-, liikkumis- ja välineenkäsittelytaitoja vahvistetaan liikuntamuotojen (kuten jää-, lumi-, luonto-, perus-, musiikki- ja tanssiliikunta sekä palloilut ja voimistelut) ja liikuntalajien avulla monipuolisesti eri vuodenaikoina ja erilaisissa oppimisympäristöissä.
- Liikunnan opetukseen kuuluu uinnin, vesiliikunnan ja vesipelastuksen opetusta mahdollisuuksien mukaan, pääasiassa lähialueiden luonnonvesistöissä.
- Monipuoliset tehtävät, leikit, harjoitteet ja pelit mahdollistavat osallisuuden, pätevyyden, itsenäisyyden sekä kehollisen ilmaisuuden ja esteettisyyden kokemuksia.
- Liikunnan opetukseen valitaan tehtäviä, joilla opetellaan harjoittelemaan voimaa, nopeutta, kestävyyttä ja liikkuvuutta.
- Liikuntatehtävien avulla oppilaat oppivat arvioimaan, ylläpitämään ja kehittämään omaa fyysistä toimintakykyään.
- Valtakunnallisen fyysisen toimintakyvyn seurantajärjestelmä Move!-n mittaukset tehdään niin, että ne tukevat 8. vuosiluokalla koulussa järjestettäviä laajoja terveystarkastuksia.

Sosiaalinen toimintakyky

- Liikuntatehtävien avulla oppilaat oppivat arvioimaan ja kehittämään omaa sosiaalista toimintakykyään.
- Liikunnan opetukseen valitaan erilaisia pari- ja ryhmätehtäviä, leikkejä, harjoituksia ja pelejä, joissa opitaan ottamaan toiset huomioon sekä auttamaan ja avustamaan muita. Tehtävien myötä opitaan vastuun ottamista yhteisistä asioista ja niiden järjestelyistä sekä säännöistä. Myönteistä yhteisöllisyyttä lisätään ryhmätehtävillä.

Psyykinen toimintakyky

- Liikunnan opetuksessa käytetään tehtäviä, joissa opitaan pitkäjännitteisesti ponnistelemaan yksin ja yhdessä muiden kanssa tavoitteen saavuttamiseksi.
- Erilaisilla tehtävillä harjoitellaan vastuun ottamista. Iloa ja virkistystä tuottavilla liikuntatehtävillä edistetään myönteisten tunteiden kokemista, jotka vahvistavat pätevyyden kokemuksia ja myönteistä minäkäsitystä.
- Opetuksen yhteydessä annetaan tietoa liikunnan merkityksestä kasvuun ja kehitykselle, tutustutaan harjoittelun periaatteisiin sekä annetaan tietoa liikunnan harrastusmahdollisuuksista ja toimintatavoista eri liikuntamuodoissa.

OPPILAAN OPPIMISEN ARVIOINTI LIIKUNNASSA

- monipuolinen, kannustava ja ohjaava palaute ja arviointi tukee oppilaiden myönteistä käsitystä itsestä liikkujana
- oppilaiden yksilölliset vahvuudet sekä kehittymistarpeet otetaan huomioon ja niitä tuetaan
- arvioinnissa tulee ottaa huomioon oppilaan terveydentila ja erityistarpeet
- arviointi perustuu fyysisen-, sosiaalisen ja psyykkisen toimintakyvyn tavoitteisiin
- arvioinnin kohteina ovat oppiminen ja työskentely, joten fyysisten kunto-ominaisuuksien tasoa ei käytetä arvioinnin perusteena
- oppilaita ohjataan itsearviointiin
- valtakunnallisen fyysisen toimintakyvyn seurantajärjestelmän Move!-n mittaustuloksia ei käytetä oppilaan arvioinnin perusteina.

PÄÄTTÖARVIOINTI LIIKUNNASSA

- Mäntyharjussa liikunnan päättöarviointi annetaan 9. luokan päättyessä. HUOM! Taide- ja taitoaineiden valinnaistuntikiintiöstä valitun kaksivuotisen liikunnan opinnoista ei tule erillistä arviota lukuvuositodistukseen tai päättötodistukseen, vaan se arvioidaan osana kaikille yhteisen liikunnan oppimäärää.
- Päättöarviointi kuvaa sitä, kuinka hyvin ja missä määrin oppilas on opiskelun päättyessä saavuttanut liikunnan oppimäärän tavoitteet.
- Päättöarvosanan muodostamisessa otetaan huomioon kaikki perusopetuksen opetussuunnitelman perusteissa määritellyt liikunnan oppimäärän tavoitteet ja niihin liittyvät päättöarvioinnin kriteerit riippumatta siitä, mille vuosiluokalle 7, 8 tai 9 yksittäinen tavoite on asetettu paikallisessa opetussuunnitelmassa.
- Päättöarvosana on liikunnan oppimäärän tavoitteiden ja kriteerien perusteella muodostettu kokonaisarviointi. Oppilas on saavuttanut oppimäärän tavoitteet arvosanan 5, 7, 8 tai 9 mukaisesti, kun oppilaan osaaminen vastaa pääosin kyseisen arvosanan kriteereissä kuvattua osaamisen tasoa. Arvosanojen 4, 6 ja 10 mukaisen osaamisen kokonaisarviointi muodostetaan liikunnan oppimäärän tavoitteiden pohjalta ja suhteessa edellä mainittuihin päättöarvioinnin kriteereihin.
- Paremmat osaamisen tason saavuttaminen jonkin tavoitteen osalta voi kompensoida hylätyn tai heikomman suoriutumisen jonkin muun tavoitteen osalta.
- Työskentelyn arviointi sisältyy liikunnan oppimäärän päättöarviointiin ja siitä muodostettavaan päättöarvosanaan.

Liikunta 7-9 OPS 2014

Perusopetuksen päättöarvioinnin kriteerit 2020 (pdf): 274-281

15.4.18 KOTITALOUS VUOSILUOKILLA 7–9

Kotitalousoppiaineen tehtävä on tukea oppilaan kasvua ja kehitystä kodin arjen perusedellytysten ylläpitämisestä huolehtivaksi kuluttajaksi sekä kanssaihmisistä huoltajaväkeksi kansalaiseksi. Kotitalousopetuksessa luodaan perusta ajattelulle ja elinikäiselle kotitalouden osaamiselle.

Valtakunnallisissa opetussuunnitelman perusteissa on määritelty kotitalouden opetuksen tavoitteet vuosiluokille 7–9. Mäntyharjussa kotitalouden kaikille yhteinen oppimäärä päättyy 7. luokalla. Vuosiluokilla 8–9 oppilas voi opiskella kotitaloutta kaksivuotisena taide- ja taitoaineiden valinnaisaineena (TATA) sekä vuodeksi kerrallaan valittavana yleisenä valinnaisaineena. Mikäli oppilas ei valitse kaksivuotista kotitalouden TATA-valinnaista, annetaan kotitalouden päättöarvosana 7. luokan päätteeksi.

OPPIAINEEN TEHTÄVÄ

- kehittää kodin arjen hallinnan sekä kestävän ja hyvinvointia edistävän elämäntavan edellyttämiä tietoja, taitoja, asenteita ja toimintavalmiuksia
- edistää kädentaitoja ja luovuutta sekä kykyä tehdä valintoja ja toimia kodin arjessa kestävän kulutuksen mukaisesti
- kehittää oppilasta toiset huomioonottavaksi lähimmäiseksi ja tukea kasvua perheen, kodin ja yhteiskunnan aktiivisiksi jäseniksi
- luoda perusta kestävään asumiseen, ruokaosaamiseen ja kuluttajuuteen
- antaa käsityksen kodin teknologisoituvasta arjesta, kustannustietoisesta toiminnasta sekä tieto- ja viestintäteknologian hyödyntämisestä kotitalouden toiminnassa
- kehittää oppilaiden suunnittelu-, organisointi-, työskentely- ja voimavarojen hallinnan taitoja
- vahvistaa valmiuksia pitkäjänteiseen työskentelyyn, yhdessä toimimiseen ja kriittiseen tiedonhallintaan
- kasvattaa toiminnallisuuteen ja yritteliäisyyteen sekä vastuullisuuteen ja taloudellisuuteen.

OPPIMISYMPÄRISTÖIHIN JA TYÖTAPOIHIN LIITTYVÄT TAVOITTEET

Oppimisympäristön tulee mahdollistaa

- vuorovaikutteinen toiminta
- yhteisöllinen tiedon rakentaminen
- osaamisen jakaminen
- tutkiva ja soveltava opiskelu
- työskentelyn arviointi.

Opetuksessa hyödynnetään

- luokkayhteisöä
- koulutiloja ja kouluympäristöä
- digitaalisia ympäristöjä
- yhteistyöverkostoja.

Oppimistehtävät

- vahvistavat oppilaiden näkemystä arjen rakentumisesta ja monimuotoisuudesta
- harjaannuttavat soveltamaan koulussa opiskeltuja omaan perhevaiheeseen
- ohjaavat tietojen ja taitojen soveltamista käytäntöön.

OHJAUKSEN, ERIYTTÄMISEN JA TUEN TEHTÄVÄT

- motivaation lisääminen
- oman toiminnan ohjauksen ja itseohjautuvuuden asteittainen lisääntyminen
- työskentelyn kehittäminen vuorovaikutteiseksi, pitkäjänteiseksi ja tietoperustaiseksi
- oppimaan ohjaaminen käytännön esimerkeillä sekä oppilaan tukeminen toimivan arjen tärkeiden perustaitojen hahmottamisessa.

KOTITALOUDEN OPETUKSEN TAVOITTEET VUOSILUOKALLA 7

Kotitaloudessa opitaan laaja-alaisia taitoja, ja läsnä on jatkuvasti kolmijako, jonka alle tavoitteet on jaoteltu:

- käytännön toimintataidot
- yhteistyö- ja vuorovaikutustaidot
- tiedonhallintataidot.

Käytännön toimintataidot

opetuksen tavoitteena on

- ohjata oppilasta suunnittelemaan, organisoimaan ja arvioimaan työtä ja toimintaa
- ohjata oppilasta harjoittelemaan kotitalouden hallinnassa tarvittavia kädentaitoja sekä kannustaa luovuuteen ja estetiikan huomioimiseen
- ohjata ja rohkaista valitsemaan ja käyttämään hyvinvointia edistävästi ja kestävän kulutuksen mukaisesti materiaaleja, työvälineitä, laitteita sekä tieto- ja viestintäteknologiaa
- ohjata oppilasta suunnittelemaan ajankäyttöään ja työn etenemistä sekä ylläpitämään järjestystä oppimistehtävien aikana
- ohjata ja motivoida oppilasta toimimaan hygieenisesti, turvallisesti ja ergonomisesti sekä ohjata kiinnittämään oppilaan huomiota käytettävissä oleviin voimavaroihin.

Yhteistyö- ja vuorovaikutustaidot

opetuksen tavoitteena on

- ohjata oppilasta harjoittelemaan kuuntelua sekä rakentavaa keskustelua ja argumentointia oppimistehtävien suunnittelussa ja toteuttamisessa
- aktivoida oppilasta tunnistamaan arjen rakentumista ja kulttuurisesti monimuotoisia

- toimintaympäristöjä sekä kotitalouksien perinteitä
- ohjata oppilasta työskentelemään yksin ja ryhmässä sekä sopimaan työtehtävien jakamisesta ja ajankäytöstä
- kannustaa oppilasta toimimaan hyvien tapojen mukaisesti vuorovaikutustilanteissa sekä pohtimaan oman käytöksen merkitystä ryhmän ja yhteisön toiminnassa.

Tiedonhallintataidot

opetuksen tavoitteena on

- kannustaa oppilasta hankkimaan ja arvioimaan kotitalouteen liittyvää tietoa sekä ohjata käyttämään luotettavaa tietoa valintojen perustana
- harjaannuttaa oppilasta lukemaan, tulkitsemaan ja arvioimaan toimintaohjeita sekä merkkejä ja symboleja, jotka käsittelevät kotitaloutta ja lähiympäristöä
- ohjata oppilasta ongelmanratkaisuun ja luovuuteen erilaisissa tilanteissa ja ympäristöissä
- ohjata oppilasta kestävään elämäntapaan kiinnittämällä oppilaan huomiota ympäristö- ja kustannustietoisuuteen osana arjen valintoja.

SISÄLLÖT 7. LUOKALLA

Ruokaosaaminen ja ruokakulttuuri

- ravitsemussuositukset
- ruoanvalmistus- ja leivontamenetelmät
- ruokaturvallisuus ja ruokaketju
- elintarviketuntemus
- aterioiden suunnittelu ja toteutus
- erilaiset ruokailutilanteet
- taloudellisuus
- eettisyys
- hyvät tavat, tapakulttuuri ja kodin juhlat

Asuminen ja yhdessä eläminen

- asunnon ja tekstiilien hoito
- kestävä elämäntapa, ympäristö- ja kustannustietoisuus
- hygieeninen, turvallinen ja ergonominen toiminta
- estetiikka, työnjako ja ajankäyttö perheessä

Kuluttaja- ja talousosaaminen kodissa

- kotitalouksien rahankäyttö
- vastuullinen päätöksenteko
- vertaisryhmän ja median vaikutus omiin kulutusvalintoihin
- kustannustietoisuus
- median ja teknologian käyttäminen arjen työvälineenä
- vastuut ja oikeudet valintoja ja sopimuksia tekevinä kuluttajina

OPPILAAN OPPIMISEN ARVIOINTI KOTITALOUDESSA

- on monimuotoista, ohjaavaa ja kannustavaa
- tukee ohjaamalla oppilaita pohtimaan tapaansa hahmottaa ja käsitellä omaa ympäristöä
- kiinnittää huomion kotitalouden käsitteiden hahmottamiseen ja sisältöjen omaksumiseen
- antaa säännöllisesti tietoa oppimisen edistymisestä ja suoriutumisesta suhteessa asetettuihin

tavoitteisiin

- kannustaa ja tukee muodostamaan realistista käsitystä omien tietojen ja taitojen kehittymisestä.

PÄÄTTÖARVIOINTI KOTITALOUDESSA

- Päätöarviointi sijoittuu siihen lukuvuoteen, jona kotitalouden opiskelu päättyy kaikille yhteisenä oppiaineena. Mäntyharjussa kotitalouden päätöarviointi annetaan 7. luokan päätöksi. HUOM! Jos oppilas valitsee kotitalouden taide- ja taitoaineiden valinnaisaineikiintiöstä, arvioidaan se osana kaikille yhteisen kotitalouden oppimäärää ja päätötodistuksen arvosana annetaan 9. luokan päätöksi.
- Päätöarviointi kuvaa sitä, kuinka hyvin ja missä määrin oppilas on opiskelun päättyessä saavuttanut kotitalouden oppimäärän tavoitteet.
- Päätöarvosanan muodostamisessa otetaan huomioon kaikki perusopetuksen opetussuunnitelman perusteissa määritellyt kotitalouden oppimäärän tavoitteet ja niihin liittyvät päätöarviointin kriteerit riippumatta siitä, mille vuosiluokalle 7, 8 tai 9 yksittäinen tavoite on asetettu paikallisessa opetussuunnitelmassa.
- Päätöarvosana on kotitalouden oppimäärän tavoitteiden ja kriteerien perusteella muodostettu kokonaisarviointi. Oppilas on saavuttanut oppimäärän tavoitteet arvosanan 5, 7, 8 tai 9 mukaisesti, kun oppilaan osaaminen vastaa pääosin kyseisen arvosanan kriteereissä kuvattua osaamisen tasoa. Arvosanojen 4, 6 ja 10 mukaisen osaamisen kokonaisarviointi muodostetaan kotitalouden oppimäärän tavoitteiden pohjalta ja suhteessa edellä mainittuihin päätöarviointin kriteereihin.
- Paremman osaamisen tason saavuttaminen jonkin tavoitteen osalta voi kompensoida hylätyn tai heikomman suoriutumisen jonkin muun tavoitteen osalta.
- Työskentelyn arviointi sisältyy kotitalouden oppimäärän päätöarviointiin ja siitä muodostettavaan päätöarvosanaan.

Kotitalous 7-9 OPS 2014

Perusopetuksen päätöarviointin kriteerit 2020 (pdf): 281-288

15.4.19 OPPILAANOHAUS VUOSILUOKILLA 7–9

Oppilaanohjauksella on keskeinen merkitys sekä oppilaiden, koulun että yhteiskunnan näkökulmasta. Ohjaustoiminnan tulee muodostaa koko perusopetuksen ajan kestävä, perusopetuksen jälkeisiin opintoihin ulottuva jatkumo. Oppilaanohjauksella edistetään oppilaiden koulutyön onnistumista, opintojen sujumista sekä koulutuksen tuloksellisuutta ja vaikuttavuutta. Oppilaanohjauksen avulla edistetään oikeudenmukaisuuden, yhdenvertaisuuden, tasa-arvon ja osallisuuden toteutumista sekä ehkäistään syrjäytymistä koulutuksesta ja työelämästä. Opinto-ohjausta toteutetaan kaikilla vuosiluokilla – myös alakoulussa – osana kunkin oppiaineen opetusta. Lisäksi yläkoulussa opinto-ohjaus on omana oppiaineenaan ja siitä vastaa opinto-ohjaaja.

Opetussuunnitelman perusteissa on määritelty oppilaanohjauksen opetuksen tavoitteet ja sisällöt vuosiluokille 7–9. Sisältöalueista muodostuu kokonaisuuksia eri vuosiluokille. Kullekin vuosiluokalle laitettavat sisältöalueet toteutuvat pääsääntöisesti kyseisen vuosiluokan kohdalla, mutta niitä voidaan tarpeen vaatiessa käsitellä muillakin vuosiluokilla. Lisäksi osaa sisällöistä on tarkoituksenmukaista toteuttaa jokaisella vuosiluokalla.

OPPIAINEEN TEHTÄVÄ

- edistää oppilaiden kasvua ja kehitystä yhdessä huoltajien ja muiden yhteistyötahojen

yhteistyönä

- edistää opiskeluvalmiuksien, vuorovaikutus- ja päätöksentekotaitojen kehittymistä
- auttaa kehittämään oppimaan oppimisen taitoja ja opiskeluvalmiuksia
- laajentaa oppilaiden käsityksiä työelämästä, työtehtävistä, yrittäjyydestä ja tulevaisuuden osaamistarpeista
- kehittää oppilaiden valmiuksia selviytyä muuttuvissa elämäntilanteissa
- vahvistaa oppilaiden toimijuutta ja oma-aloitteisuutta koulutus- ja uravalintoja koskevassa päätöksenteossa ja tukea siirtymistä perusopetuksen jälkeisiin opintoihin
- tarjota oppilaille tietoa ja tutustumismahdollisuuksia peruskoulun jälkeisiin koulutus- ja opiskeluvaihtoehtoihin
- edistää opintojen loppuun saattamista.

OPPIMISYMPÄRISTÖIHIN JA TYÖTAPOIHIN LIITTYVÄT TAVOITTEET

- käytetään työtapoja monipuolisesti oppilaiden yksilölliset sekä ryhmäkohtaiset tarpeet ja valmiudet huomioiden; painotetaan yksilöllisen opetuksen menetelmää ja muina työtapoina mm. yhteisöllistä toimintaa, yksilö-, pari- ja ryhmätöitä
- pyritään koulun oppimisympäristön avulla tukemaan monipuolisten työtapojen käyttömahdollisuutta hyödyntämällä tietokonehuonetta, pienryhmätiloja, piha-alueita, liikuntasalia, tabletteja jne.
- käytetään ohjausmuotoina henkilökohtaista ohjausta, pienryhmäohjausta ja luokkamuotoista ohjausta
- hyödynnetään vertaistuen ja -palautteen mahdollisuutta
- toteutetaan oppilaanohjausta kaikilla luokkatasoilla
- järjestetään huoltajille tilaisuuksia saada tietoa ja neuvotella oppilaan opiskeluun ja valintoihin liittyvistä kysymyksistä mm. yhteiset palaverit huoltajan, oppilaan ja opinto-ohjaajan sekä tarvittaessa muiden yhteistyötahojen kanssa, yhteishaun vanhempainilta, valinnaisaineilta, Wilma-viestit ja tiedotteet
- yhdistetään työtapoja muihin aineisiin, kuten esim. äidinkieli, yhteiskuntaoppi
- hyödynnetään koulun ja verkkoympäristöjen rinnalla lähiympäristöä ja työelämää; esimerkiksi yhteistyö yrittäjien ja 4H-järjestön kanssa
- järjestetään työelämään tutustumisjaksoja (TET): 7. luokalla 1 viikko syyslukukaudella, 8. luokalla 1 viikko kevätlukukaudella, 9. luokalla 1 viikko syyslukukaudella ja 1 viikko kevätlukukaudella
- työelämään tutustumista toteutetaan yhdessä muiden oppiaineiden kanssa hyödyntäen niiden oppisisältöjä ja työtapoja esim. käsityö, kotitalous, kielet
- tarjotaan mahdollisuuksia sekä oppilaalle että huoltajalle tutustua oppilaalle soveltuviin perusopetuksen jälkeisiin opintoihin järjestäviin oppilaitoksiin; oppilaiden vierailut ammattioppilaitokseen ja lukioon, ammattioppilaitoksen ja lukion edustajien vierailut koululla, yhteishaun vanhempainilta.

OHJAUS, TEHOSTETTU HENKILÖKOHTAINEN OPPILAANOHJAUS JA TUKEA TARVITSEVAN OHJAUS OPPILAANOHJAUKSESSA

- Huomioidaan jokaisen oppilaan yksilölliset lähtökohdat ja tarpeet.
- Ohjausta eriytetään ottamalla huomioon oppilaiden henkilökohtaiset tavoitteet, kokemukset, harrastukset, kiinnostuksen kohteet, osaamisalueet sekä elämäntilanteeseen vaikuttavat tekijät
- Tehdään yhteistyötä eri toimijoiden kanssa erityisesti opiskeluun kuuluvien siirtymä- ja nivelvaiheiden ohjauksessa
- Tehdään moniammatillista ja -hallinnollista yhteistyötä erityisesti tukea tarvitsevien oppilaiden ja koulutuksen ulkopuolelle jäämässä olevien nuorten opintojen jatkumisen

turvaamisessa

- Aloitetaan jatko-opintoihin liittyvä ohjaus riittävän varhain. Huomioidaan suunnittelussa oppilaan yksilölliset taipumukset, oppimisen ja opiskelun tuen tarve ja koulutuksen mahdollistamat työllistymisnäkymät.
- Tarjotaan oppilaalle ja hänen huoltajalleen mahdollisuuksia tutustua oppilaalle soveltuviin perusopetuksen jälkeisiin jatko-opintomahdollisuuksiin.
- Suunnitellaan jatko-opintoja yhteistyössä oppilaan, hänen huoltajansa sekä tarvittaessa vastaanottavan oppilaitoksen, peruskoulun sekä muiden tahojen edustajien kesken.
- Annetaan riittävästi tietoa oppilaalle ja huoltajalle tuen jatkumisen mahdollisuuksista perusopetuksen jälkeisissä opinnoissa sekä muista tukimuodoista.
- Vuosiluokilla 8 ja 9 tarjotaan tarvittaessa tehostettua henkilökohtaista oppilaanohjausta [1]. Tehostettu oppilaanohjaus tukee oppilaan jatko-opintovalmiuksien kehittymistä ja tarjoaa ohjausta sopiviin jatko-opintoihin. Tavoitteena on, että jokainen oppilas jatkaa perusopetuksen jälkeen [2] toisen asteen tutkinnon suorittamiseen, toiselle asteelle valmentavaan koulutukseen tai muuhun oppivelvollisuuslaissa [3] määriteltyyn koulutukseen.
- Tehostetun henkilökohtaisen oppilaanohjauksen tarpeen arvioi ensisijaisesti oppilaanohjaaja oppilaanohjauksen sisältöjen ja tavoitteiden näkökulmasta.
- Tehostetussa henkilökohtaisessa oppilaanohjauksessa annetaan oppilaalle henkilökohtaista ja muuta oppilaanohjausta sekä laaditaan henkilökohtainen jatko-opintosuunnitelma [4].
- Henkilökohtaiseen jatko-opintosuunnitelmaan kirjataan oppilaan vahvuuksia ja perusopetuksen jälkeisiin opintoihin siirtymiseen liittyviä tavoitteita.
- Tehostetussa oppilaanohjauksessa vahvistetaan suunnitelmallisesti jatko-opintosuunnitelmaan kirjattuja vahvuuksia ja tavoitteita yksilölliset lähtökohdat ja tarpeet huomioiden.

[1] Perusopetuslaki 1216/2020 11 a §

[2] Oppivelvollisuuslaki 1214/2020 10 §

[3] Oppivelvollisuuslaki 1214/2020 4 § ja 5 §

[4] Perusopetuslaki 1216/2020 11 a §

OPPILAANOHJAUKSEN OPETUKSEN TAVOITTEET VUOSILUOKALLA 7

- osallisuus ja aktiivinen toiminta
- oppimaan oppimisen taidot
- elinikäinen oppiminen
- tavoitteiden asettaminen
- työelämään suuntautuva oppiminen
- monikulttuurisuus ja kansainvälisyys

SISÄLLÖT 7. LUOKALLA

- yläkouluyhteisössä toimiminen
- oppimaan oppiminen
- elinikäinen oppiminen ja yhteisöllisyys
- vastuun ottaminen omasta oppimisesta, opintojen etenemisestä ja opintoihin liittyvistä valinnoista
- motivaation vahvistaminen
- arjen hallintataitojen vahvistaminen

- työelämään tutustuminen ja kansainvälistymisen mahdollisuudet
- vertaisoppiminen ja -palaute

OPPILAANOHAUKSEN OPETUKSEN TAVOITTEET VUOSILUOKALLA 8

- osallisuus ja aktiivinen toiminta
- oppimaan oppimisen taidot
- elinikäinen oppiminen
- itsetuntemus
- tavoitteiden asettaminen
- työelämään suuntautuva oppiminen
- monikulttuurisuus ja kansainvälisyys

SISÄLLÖT 8. LUOKALLA

- opiskelutaidot ja yhteisöllisyys
- vertaisoppiminen ja -palaute
- harjoitellaan oppimiseen liittyvien tavoitteiden asettamista
- itsenäisen toiminnan kehittäminen ja vastuun ottaminen
- itsetuntemuksen ja itsearviointitaitojen kehittäminen
- päätöksentekotaitojen harjoittaminen
- ongelmanratkaisutaitojen harjoittaminen
- omiin valintoihin vaikuttavien tekijöiden tunnistaminen
- monikanavaisten vuorovaikutus- ja viestintätaitojen kehittäminen
- työelämään tutustuminen ja kansainvälistymisen mahdollisuudet
- Suomen koulutusjärjestelmä ja jatko-opintomahdollisuuksiin tutustuminen

OPPILAANOHAUKSEN OPETUKSEN TAVOITTEET VUOSILUOKALLA 9

- osallisuus ja aktiivinen toiminta
- oppimaan oppimisen taidot
- elinikäinen oppiminen
- itsetuntemus
- tavoitteiden asettaminen
- työelämään suuntautuva oppiminen
- koulutus- ja työelämätiedon hyödyntäminen omassa urasuunnittelussa
- monikulttuurisuus ja kansainvälisyys

SISÄLLÖT 9. LUOKALLA

- elinikäinen oppiminen
- opiskeluun liittyvät tavoitteet
- opintojen eteneminen, valinnat
- itsetuntemus
- itsearviointitaidot

- tulevaisuuden suunnittelutaidot
- päätöksentekotaidot
- ongelmanratkaisutaidot
- urasuunnittelutaidot
- motivaatio
- arjenhallintataidot
- omiin valintoihin vaikuttavien tekijöiden tunnistaminen
- tiedon luotettavuuden arviointi urasuunnittelun kannalta
- työelämään tutustuminen ja kansainvälistymisen mahdollisuudet
- jatko-opintojen ja tulevaisuuden suunnittelutaidot
- erilaisten tieto-, neuvonta- ja ohjauspalveluiden tuntemus
- hakeutuminen jatko-opintoihin

OPPILAAN OPPIMISEN ARVIOINTI OPINTO-OHJAUKSESSA

- opinto-ohjauksesta ei anneta arvosanaa
- arviointi perustuu oppilaiden itsearviointiin sekä vuorovaikutteiseen, ohjaavaan ja kannustavaan palautteeseen
- oppilaat pohtivat yhdessä opettajan, huoltajan ja tarvittaessa muiden yhteistyötahojen kanssa valmiuksiaan, osaamistaan ja taitojaan, toimintakykyään, toimijuuttaan ja voimavarojaan, ohjaus- ja tuentarpeensa määrää ja laatua sekä ryhmätyö- ja vuorovaikutustaitojaan
- oppilaita ohjataan tunnistamaan arvojen, uskomusten ja itselleen merkittävien ihmisten vaikutusta valintoihin ja päätöksiin
- oppilaita ohjataan arvioimaan tiedonhankinta-, tieto- ja viestintäteknologian taitojaan koulutus- ja työelämätiedon hankkimisessa
- oppilaita kannustetaan kiinnittämään huomiota myös taitoonsa tunnistaa eri tietolähteiden luotettavuutta ja tarkoituksenmukaisuutta
- oppilaita ohjataan tiedostamaan erilaisten itsearviointimenetelmien ja -välineiden taustat sekä tunnistamaan niiden käyttömahdollisuuksia omassa urasuunnittelussaan.

Oppilaanohjaus 7-9 OPS 2014

LIITE 1: MONIALAINEN OPPIMISKOKONAISUUS

- opetusta eheyttävä ja oppiaineiden yhteistyöhön perustuva opiskelujakso, jossa huomioidaan myös oppilaiden kiinnostuksen kohteet
- kaikilla oppilailta vähintään yksi lukuvuoden aikana

Oppimiskokonaisuuden teema:

Oppimiskokonaisuuteen liittyvät oppiaineet (ja opettajat):

Luokat/luokka-asteet:

Sisältö:

Oppimisympäristö(t):

Työtavat ja tuotosten esittely:

--

Yhteistyötahot:

Valitse ne laaja-alaisen osaamisen tavoitteet, jotka oppimiskokonaisuudessa painottuvat:
ajattelu ja oppimaan oppiminen
kulttuurinen osaaminen, vuorovaikutus ja ilmaisu
itsensä huolehtiminen ja arjen taidot
matematiikka
tietyt- ja viestintäteknologinen osaaminen
työssä tarvittava osaaminen ja yrittäjyys
osallistuminen, vaikuttaminen ja kestävän tulevaisuuden rakentaminen

Toteutusajankohta ja oppimiskokonaisuuden kesto:

Oppilaiden osallistuminen suunnitteluun:

Monialaisen oppimiskokonaisuuden projektiarviointi:

LIITE 2: MÄNTYHARJULAINEN KIRJASTOPOLKU

Kirjaston tavoitteena on, että jokainen luokka-aste osallistuu vähintään yhteen oppitunnin mittaiseen kirjaston järjestämään tapahtumaan lukuvuoden aikana. Tunnit voidaan järjestää joko kirjastossa tai koulussa, riippuen tunnin sisällöstä.

Luokka-aste	Tavoite / sisältöalue	Toteutustapa	Kesto
Esikoulu	Kirjaston tiloihin ja lainauskäytäntöihin tutustuminen, lukemaan innostaminen	Satuseikkailu	1–2h
1. luokka	Kirjaston käytösääntöihin ja -tapoihin tutustuminen, lukemaan innostaminen	Kirjastovierailu, kirjavinkkaus	1h
2. luokka	Aineiston etsimiseen tutustuminen, lukemaan innostaminen	Kirjastoseikkailu, kirjavinkkaus	1–2h
3. luokka	Tiedonhaun perusteet, lukemaan innostaminen	Kirjastosuunnistus, kirjailijavieras	1–2h
4. luokka	Mediakasvatus, lukemaan innostaminen	Mediatehtäviä	1h
5. luokka	Mediakasvatus, lukemaan innostaminen	Mediavinkkaus	1h
6. luokka	Tiedonhaun syventäminen, lähdekriittisyys	Tiedonhaunohjaus projektityössä	1–2h
7. luokka	Tiedonhaun kertaus	Kirjastosuunnistus	1–2h
8. luokka	Lukemaan innostaminen	Kirjallisuuspele/seikkailu/draama tai kirjailijavieras	1h
9. luokka	Tiedonhaun syventäminen, lukemaan innostaminen	Tiedonhaunohjaus projektityössä, kotimaisten kirjailijoiden esittely	1–2h

Kirjastopolussa on huomioitu yleisen lukutaidon sekä media- ja monilukutaidon tukeminen, erilaisiin tiedonlähteisiin tutustuminen ja lähdekriittisyys. Kirjastopolun tunteja voidaan käyttää osana koulun ilmiöpohjaisen oppimisen kokonaisuuksia.

Kirjastopolun rinnalla tai siihen sisällytettynä kirjasto tarjoaa 0–6-luokkien käyttöön lukudiplomin suorittamista, jota voidaan esimerkiksi esitellä kirjastotunneilla. Lukudiplomia ja muuta lukemiseen ja tiedonhakuun liittyvää voidaan tulla myös esittelemään esimerkiksi opettajien työkokouksiin tai vanhempainiltoihin.

Kirjastopolkua tukevana toimintana kirjasto tarjoaa luokille pääsyn kirjaston tiloja ja kokoelmia käyttämään myös aamupäivisin aukiolotuntien ulkopuolella. Käynneistä kannattaa soittaa etukäteen.

LIITE 3: MALLIKIRJAINTEN PIIRTOSUUNNAT

A B C D E F G H I J

K L M N O P Q R S T U

V W X Y Z A A O

a b c d e f g h i j k l m n o p q

r s t u v w x y z a a o

LIITE 4: MALLINUMEROIDEN PIIRTOSUUNNAT

0 1 2 3 4 5 6 7 8 9

— — • | ?

() [] / @ & % €

+ — • / = ≠

< < > >

YLEISURHEILU

1–2 lk: Liikutaan yhdessä leikkien.

Juokseminen:

- juoksuleikkejä, pelejä ja harjoitteita
- rytmikäs, rento juoksu
- tottuminen vähitellen muutamien minuuttien yhtäjaksoisiin suorituksiin
- sukkulaviesti

Hyppääminen:

- juoksuvauhdista ponnistaminen yhdellä jalalla ja alastulo kahdelle jalalle
- loikkimista leikkien avulla

Heittäminen

- perusheitto yläkautta
- tarkkuusheitto

3–4 lk: Liikutaan yhdessä toimien ja taitoja harjoitellen.

Juokseminen:

- pikajuoksun pystylähtö
- perusjuoksu rytmikkäästi
- kestävyysjuoksu vähitellen pidentyvin matkoin ja jaksoin
- sukkulaviesti

Hyppääminen:

- pituushypyssä vauhdin ja ponnistuksen yhteensovittaminen (ponnistusalue)
- korkeushypyn alkeistekniikat (saksihyppy/floppaus)
- moniloikat

Heittäminen:

- pallon perusheitto vauhdilla
- kuulantyöntö ilman vauhtia
- turbokeihäänheitto

5–6 lk: Liikutaan yhdessä toimien ja taitoja harjoitellen.

Juokseminen:

- kyyrylähtö
- pikajuoksun tekniikkaa
- rytmikäs perusjuoksu
- aitajuoksun perustekniikkaa
- kestävyysjuoksu
- sukkulaviesti

Hyppääminen:

- pituudessa vauhdin ja ponnistuksen yhteensovittaminen (ponnistusalue pienenee), vauhdin merkitys ilmalennolle ja alastulo kahdelle jalalle
- korkeudessa vauhti, ponnistus ja riman ylitys
- moniloikat

Heittäminen:

- pallonheitto vauhdilla
- kuulantyöntö vauhdilla
- keihäänheiton tekniikkaharjoituksia

SUUNNISTUS JA RETKEILY

1–2 lk: Liikutaan yhdessä leikkien.

Suunnistus:

- luokan karttamainen hahmottaminen
- koulun piha-alueen hahmottaminen
- pihakartalla suunnistus
- valokuvasuunnistus

Retkeily:

- luontopolku koulun ympäristössä

3–4 lk: Liikutaan yhdessä toimien ja taitoja harjoitellen.

Suunnistus:

- pihakartalla suunnistus
- tavallisimmat karttamerkit
- suunnistus lähimaastossa
- valokuvasuunnistus

Retkeily:

- retkiä lähimaastoon
- pyöräily

5–6 lk: Liikutaan yhdessä toimien ja taitoja harjoitellen.

Suunnistus:

- erilaisia harjoituksia tutussa maastossa (kartan suuntaaminen, kartanluku ja mittakaava)

Retkeily:

- retkiä lähimaastoon
- pyöräily

VOIMISTELU

1–2 lk: Liikutaan yhdessä leikkien.

Perus- ja kuntovoimistelu

- järjestäytymismuodot: esim. rivi, jono, parijono, piiri, jako kahteen
- käynti, juoksu, tasapainoharjoitteet, hyppelyt paikallaan ja esteiden yli

Telinevoimistelu

- permanto ja matto: esim. kuperkeikka eteen ja taakse, kulmaistunta tukien, silta, päälläseisonta seinää vasten, lattiasta kiipeäminen käsinseisontaan
- hypyt: esim. tasahyppy, kynttilähyppy, jännehypyy ja jänishyppy
- penkki ja puomi: esim. tasapainoilua, käynti, jalannostot, käännökset, polvivaaka, nojahyppy rattaanpyörän tapaan penkin yli
- puolapuut: esim. kiipeäminen ylös ja alas, päin- ja selinriipunta, sivuttainkulku
- köydet ja renkaat: esim. riipunta, neulansilmä, kiipeäminen
- nojapuut ja rekki: esim. myötäotteinen riipunta, toispolviriipunta, heilunta, neulansilmä, oikonoja, päänsuistunta

Välinevoimistelu

- hernepussi: esim. kuljetusta, heittoja ja kiinniottoja eri kehonosilla, tasapainottelua ja tarkkuusheittoja
- hypynaru: esim. hypyjä eteen ja taakse paikalla ja liikkuen
- pallo: vierityksiä, kuljetuksia, heittoja ja kiinniottoja, pomputuksia

Musiikkiliikunta/tanssi

- perusliikuntaa musiikin mukaan
- esim. laulu- ja piirileikkejä

3–4 lk: Liikutaan yhdessä toimien ja taitoja harjoitellen.

Perus- ja kuntovoimistelu

- käynti, juoksu, tasapainoharjoitteet, hyyt
- venytyksiä ja taivutuksia

Telinevoimistelu

- permanto ja matto: esim. kuperkeikka eteen ja taakse, kulmaistunta tukien, silta, päälläseisonta, käsinselonta tukea käyttäen, rattaanpyörä, pieni permantosarja
- hyyt: esim. tasahyyppy, kynttilähyyppy, jännehyyppy ja jänishyyppy, hyyppy kyykkynojaan hyyppyarkulle ja erilaisilla hyypyillä alas, haarahyyppy pukin yli
- penkki ja puomi: esim. tasapainoilua, käynti, jalannostot, käännökset, polvivaaka, pieni penkkisarja, nojahyyppy rattaanpyörän tapaan penkin yli
- puolapuut: esim. kiipeäminen, riipunta, sivuttainkulku
- köydet ja renkaat: esim. riipunta, neulansilmä, kiipeäminen
- nojapuut ja rekki: esim. riipunta, heilunta, neulansilmä, oikonoja, päinsuistunta, kieppi, myötä- ja vastaote

Välinevoimistelu

- hernepussi: kuljetusta, heittoja ja kiinniottoja yhdellä kädellä eri liikkeisiin yhdistäen
- hyyppynaru: esim. hyyppjä eteen ja taakse paikalla ja liikkuen
- pallo: vierityksiä, kuljetuksia, heittoja ja kiinniottoja, pompotuksia, perus- ja kuntovoimisteluliikkeitä pallolla

Musiikkiliikunta/tanssi

- perusliikuntaa musiikin mukaan
- esim. kansantansseja

5–6 lk: Liikutaan yhdessä toimien ja taitoja harjoitellen.

Perus- ja kuntovoimistelu

- käynti, juoksu, tasapainoharjoitteet, hyyt
- venytyksiä ja taivutuksia
- lihaskunto
- kiertoharjoittelu

Telinevoimistelu

- permanto ja matto: esim. kuperkeikka eteen ja taakse, lentokuperkeikka, kulmaistunta, silta, niskaseisonta, päälläseisonta, käsinselonta tukea vasten, rattaanpyörä, pieni permantosarja
- hyyt: esim. tasahyyppy, kynttilähyyppy, jännehyyppy kääntyen, jänishyyppy, kissahyyppy, varvashyyppy, päähyyppy, puolivoltti
- penkki ja puomi: esim. tasapainoilua, käynti, jalannostot, käännökset, polvivaaka, vaaka, pieni penkkisarja
- köydet ja renkaat: esim. riipunta, turmariipunta, neulansilmä, kiipeäminen
- nojapuut: tasapainoilua, heilunta, alastulo
- rekki: heilunta, käännös, oikonoja, päinsuistunta, kieppi, kiintopyörähdys

Välinevoimistelu

- hernepussi: kuljetusta, heittoja ja kiinniottoja yhdellä kädellä eri liikkeisiin yhdistäen
- hyyppynaru: esim. hyyppjä eteen ja taakse paikalla ja liikkuen
- pallo: vierityksiä, kuljetuksia, heittoja ja kiinniottoja, pompotuksia, perus- ja

- kuntovoimisteluliikkeitä pallolla
- lisäksi esim. vanne, kuminauha, kuntopallot, keilat

Musiikkiliikunta/tanssi

- laululeikit, rivitanssit, vakiotansseja (esim. valssi, cicapo, teinipoloneesi), omia pikkutansseja musiikkiin

PALLOPELIT

1–2 lk: Liikutaan yhdessä leikkien

Palloilun alkeet

- erikokoisten pallojen käsittely: esim. heitto ja kiinniotto erilaisia tapoja käyttäen, kuljetus käsin pompotellen, jaloin jne.
- palloleikkejä
- alkeispelejä esim. jalkapallon, koripallon, pesäpallon sekä lentopallon harjoitteita
- sähly

3–4 lk: Liikutaan yhdessä toimien ja taitoja harjoitellen.

Erilaiset palloleikit

Jalkapallo

- kuljetus
- syöttäminen sisäsyryllä
- haltuunotto
- laukaus
- rajaheitto
- pienpeliä

Pesäpallo

- pallon kiinniotto ja heittäminen
- oikea lyöntitekniikka
- erilaiset viitepelit ja pelisovellukset

Lentopallo

- sormi- ja hihalyönti
- syöttö alakautta
- erilaiset viitepelit ja pelisovellukset

Koripallo

- kuljetus
- rannesyöttö
- koriinheitto
- viitepelit

Salibandy

- kuljetus
- syöttö
- laukaus
- pelaaminen

5–6 lk: Liikutaan yhdessä toimien ja taitoja harjoitellen.

Jalkapallo

- aikaisemmin opitun kertausta
- syöttäminen ulkosyryllä
- pienpeli/normaali jalkapallopeli sovelletuin säännöin

- tutustuminen hyökkäys- ja puolustuspelaamiseen

Pesäpallo

- aikaisemmin opitun kertausta
- erilaiset pallon kiinniotto- ja heittoharjoitukset (esim. taittoheitto, maaheitto)
- oikea syöttötekniikka
- normaali pesäpallopele sovelletuin säännöin
- tuomarin tehtäviin tutustuminen

Lentopallo

- aikaisemmin opitun kertausta
- viitepelit: koppipallo, minilentis tai jopa normaali lentopallo

Koripallo

- aikaisemmin opitun kertausta
- kuljetusharjoituksia (matala ja korkea)
- set up -heiton kehittelyä
- pelin perussäännöt

Salibandy

- aikaisemmin opitun kertausta
- pallonkäsittelyharjoituksia
- pelin perussäännöt
- maalivahdit

LUISTELU JA JÄÄPELIT

1–2 lk: Liikutaan yhdessä leikkien.

- liikkeellelähtö
- luistelu eteen, potkun suuntaus
- liuku, kyykkyliuku, kaariliuku, liuku yhdellä jalalla
- kaatuminen ja ylösnousu
- puoliaurajarrutus, aurajarrutus
- pelivälineen kuljetus
- jääleikkejä
- luistimien hoito

3–4 lk: Liikutaan yhdessä toimien ja harjoitellen.

- perustaitojen vahvistaminen ja kartuttaminen
- liikkeellelähtö
- eteen- ja taaksepäin luistelu, potkun suuntaus
- liuku, kyykkyliuku, kaariliuku, liuku yhdellä jalalla
- kaatuminen ja ylösnousu
- aurajarrutus, sivujarrutus
- kehäkiertoharjoituksia
- pelivälineen kuljetus ja syöttäminen
- jääleikkejä ja -pelejä

5–6 lk: Liikutaan yhdessä toimien ja harjoitellen.

- perustaitojen kertausta
- molemminpuolinen sivujarrutus
- kehäkiertoharjoituksia eteen ja taakse
- jääleikkejä ja -pelejä

HIIHTO

1–2 lk: Liikutaan yhdessä leikkien.

Hiihdon ja mäenlaskun alkeet sekä varusteiden käsittely.

- suksien hallinta paikalla
- sauvoitta hiihto
- tasatyöntö
- 2-vaiheinen vuorohiihto
- luisteluhiihdon alkeet
- auralasku, aurajarrutus, oikolasku
- haaranousu, oikonousu
- pelit ja leikit suksilla

3–4 lk: Liikutaan yhdessä toimien ja harjoitellen.

- perustaitojen kertaus
- luisteluhiihdon perustekniikat
- pelit ja leikit suksilla

5–6 lk: Liikutaan yhdessä toimien ja harjoitellen.

- tasamaahiihtotapojen kertausta eri tekniikoilla
- painonsiirtoharjoitteita, tasapainoa, tandem-harjoitteita
- nousutapojen kertausta
- mäkihypyyn alkeet: laskuasento, ponnistus, alastulo
- pelit ja leikit suksilla

UINTI

1–2 lk: Liikutaan yhdessä leikkien.

- veteen totuttautumista
- alkeisuimaharjoituksia

3–4 lk: Liikutaan yhdessä toimien ja harjoitellen.

- perusuinitapojen harjoituksia

5–6 lk: Liikutaan yhdessä toimien ja harjoitellen.

- perusuinitapojen harjoituksia
- “pitkän matkan” sukellusharjoituksia
- vesipelastautumisharjoituksia